05
F

Proletari din toate țările, uniți-vă !

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 7 (104)
ANUL V
1 aprilie 1957

Primavara

Fotografie
de E. IAROVICI

ZIUA BUNĂ...

Stau în loja presei și privesc spre mulțimea deputaților care au început să pătrundă în sală și să-și ocupe locurile. Printre ei mulți sînt vechi cunoștințe, pe care alegătorii i-au trimis în Marea Adunare Națională pentru a doua sau a treia oară. Alături de aceștia se zăresc figurile noilor deputați, unele puțin cam timide (nu cunosc nici sala, nici obiceiurile, practica sesiunilor parlamentare), deputați veniți pentru prima dată aci. Mulți sînt emoționați și în sală plutește un aer de sărbătoare în stare să înduce în eroare și pe ziariștii mai experimentați. Pentru a fi mai clar, voi spune că, privindu-i pe deputați, ai impresia că s-au adunat aci pentru a se cunoaște între ei, a-și face datoria în alegerea conducerii Marii Adunări și a Prezidiului, să ratifice eventual decretele emise între sesiuni și, dat fiind că e sărbătoare, să plece pe la casele lor, urmînd ca într-o altă sesiune să se adune pentru a lucra.

A fost însă suficient prezentarea proiectului de regulament de funcționare a Marii Adunări Naționale, pentru ca să devină clar tuturor că lucrurile stau în realitate alt fel. Din rîndurile deputaților — foarte bine documentați asupra stării lucrurilor din circumscripții — și care înțeleg, pe bună dreptate, să sărbătorească în felul lor evenimentul, adică muncind, țîșnesc energic, fără pripă, primele propuneri. Se vede bine că nu sînt propuneri de moment. Și din acele clipe și pînă la închiderea sesiunii, în Marea Adunare s-a lucrat de dimineață pînă seara tîrziu, cu seriozitate, cu pasiune. S-a lucrat în ședințe plenare, în ședințe pe comisii, în pauzele dintre ședințe și — să-mi fie iertată indiscreția, chiar și în foaierul Operei — în antracte, la spectacolul special oferit lor, și unde am avut prilejul să văd grupuri de deputați discutînd aprins problemele ridicate în ședințele ce au avut loc în cursul zilei. Așa se face că această primă sesiune a celei de a treia legislaturi a fost deosebit de fructuoasă (cititorului îi sînt cunoscute din presa cotidiană legile votate și măsurile adoptate).

Astfel stînd lucrurile, nu-l voi obosi pe cititor cu relatarea cronologică a dezbaterilor. Notațiile mele urmăresc mai degrabă să redea cititorului unele aspecte mai interesante, cîte :eva din „noul" ce s-a manifestat atît de impetuos în Marea Adunare Națională și care a făcut ca această sesiune să se ridice deasupra celorlalte sesiuni.

★

Cetățeanul nostru s-a obișnuit de acum ca în Marea Adunare să se adune reprezentanții lui și — spre deosebire de parlamentele vechi unde se adunau exploatatorii pentru a legifera jaful țării și diferitele panamale — să se muncească pentru a se asigura dezvoltarea țării și îmbunătățirea traiului oamenilor. În această sesiune lucrările s-au desfășurat normal din acest punct de vedere. Numai că, de această dată, munca Marii Adunări Naționale a fost ridicată la un nivel mai înalt, atît prin bogăția problematicei sale, cît și prin metodele folosite, lucru care a dus la creșterea importanței și greutății Adunării în emiterea celor mai importante legi, în însăși viața țării.

Toată sesiunea a fost caracterizată printr-un interes deosebit acordat fiecărei probleme, fiecărui paragraf de lege, în parte. Și dacă în întregul lor proiectele propuse au fost aprobate, apoi unele paragrafe au fost discutate cu de-amănuntul, s-au propus amendamente, care la rîndul lor au fost și ele dezbătute și numai după lungi chibzuințe și discuții legile au fost votate, cele mai multe în unanimitate. Dar despre această unanimitate voi vorbi mai tîrziu.

Democratismul s-a afirmat în Marea Adunare Națională nu numai prin componența ei, dar și prin prevederile noului său regulament de funcționare, prevederi de o importanță deose-

Deputații Al. Voitinovici, Tr. Ionașcu, C. Antoniu, I. Pas, B. Solomon.

Noul Prezidiu al Marii Adunări Naționale.

În loja din dreapta incintei: conducători ai partidului și ai guvernului.

bită. S-au creat astfel opt comisii permanente cu deputați aleși (în afară de comisia permanentă de validare), comisii care prin drepturile largi ce li s-au acordat, ca și prin componența lor, vor putea asigura un control temeinic al Marii Adunări asupra organelor de stat, începînd cu ministerele. (Sper că, cititorului îi poate sugera mai bine un fapt, mărunt în aparență dar care mie mi se pare mare în esență: au fost cazuri cînd unele ședințe ale plenarei Marii Adunări Naționale au fost amînate timp de cîteva ore, pentru că în comisiile permanente nu se ajunsese încă la finalul dezbaterilor proiectelor, iar unele proiecte au fost prezentate cu multe amendamente de către comisii).

Sau nu mai departe decît dreptul deputatului —prevăzut de același regulament — de a interpela guvernul sau pe oricare dintre membrii guvernului, cu obligația celui interpelat de a da răspuns în maximum trei zile, precum și obligația Marii Adunări Naționale de a adopta o hotărîre pe marginea fiecărei interpelări. Apoi, prevederile în legătură cu introducerea votului secret prin buletine, nu numai prin bile cum era pînă acum; cele privind imunitatea deputatului și multe altele, toate la un loc dînd o imagine sugestivă a democratismului larg ce se manifestă în lucrările celui mai înalt for al țării.

★

Ordinea de zi fiind aprobată de Adunare și alegîndu-se noul Prezidiu în frunte cu tovarășul Dr. Petru Groza, s-a trecut la modificarea unor articole din Constituție, modificare care trebuia să deschidă calea măsurii de reducere a numărului ministerelor și de schimbare a denumirii lor. Cu cîteva zile înainte, Biroul Politic al C. C. al P.M.R. dăduse publicității comunicatul ședinței în care se ocupa de măsurile pentru îmbunătățirea activității administrației centrale de stat și în care se propunea restrîngerea numărului de ministere și lărgirea competenței lor. Cît de justă a fost această propunere, s-a văzut și din cuvîntul multor deputați, care au arătat că este necesar ca simplificarea administrației să pornească de la centru și că alegătorii lor vor primi cu satisfacție legea pentru restrîngerea numărului ministerelor. Această lege — au spus ei — se va resfrînge în mod pozitiv asupra activității întreprinderilor și instituțiilor.

Un moment impresionant l-a constituit alegerea de către deputați a președintelui noului Consiliu de Miniștri. După ce tovarășul Chivu Stoica a depus mandatul încredințat de vechea Adunare Națională, s-a suit la tribună tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej care — în puține cuvinte — a propus, în numele C.C. al P.M.R. și al unui grup de deputați, pe tovarășul Chivu Stoica. Deputații Marii Adunări au primit propunerea cu aplauze furtunoase pentru că ei îl cunosc și-i apreciază activitatea de președinte al Consiliului de Miniștri, energia cu care a trecut la aplicarea Hotărîrilor Congresului al II-lea al Partidului, grija sa pentru ca în Consiliul de Miniștri și în organele de stat să se aplice linia partidului, de îmbunătățire continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc. Declarația-program a noului guvern, prezentată de tovarășul Chivu Stoica, a venit să confirme hotărîrea guvernului de a urma aceeași politică de ridicare a traiului oamenilor muncii, de dezvoltare a economiei, a industriei și agriculturii, a științelor și artei, o politică de strîngere a relațiilor de prietenie cu toate popoarele și în primul rînd cu popoarele lagărului socialist, în frunte cu Uniunea Sovietică, prietena credincioasă a poporului nostru.

Discuțiile pe marginea declarației tovarășului Chivu Stoica — care a înfățișat un vast pro-

Aspect de la o votare

Un grup de deputați strungari; de la stînga la dreapta: Ștefan Covaci, Alexandru Chiru, C. Putinică, Gheorghe Rădoiu, I. Moldoveanu, N. Vasu.

În timpul unei pauze, vicepreședintele Consiliului de Miniștri Al. Bîrlădeanu se întreține cu Ministrul Finanțelor, A. Vijoli...

Pe culoarele Marii Adunări Naționale, academicienii G. Călinescu, A. Oțetea și Traian Săvulescu.

Intr-o pauză, deputatul scriitor Dr. P. Groza oferă un autograf pe una din operele sale deputatului scriitor Demostene Botez.

Pe culoarele Marii Adunări Naționale: tovarășul Al. Moghioroș, de vorbă cu un grup de deputați din Regiunea Autonomă Maghiară.

gram de muncă — au fost poate cele mai mișcătoare din actuala sesiune. Impresionantă a fost cu deosebire unitatea tuturor deputaților în jurul guvernului și a programului prezentat de primul ministru. Au luat cuvîntul deputați de toate profesiile și naționalitățile — muncitori, țărani, academicieni, preoți ai diferitelor culte, bărbați și femei, toți venind în întîmpinarea primului ministru, o dată cu adeziunea totală a lor și a alegătorilor lor, și cu propuneri concrete pentru realizarea acestui program.

Și dacă în Declarație, ca și la discuții, au răsunat — și nu puține — cuvinte aspre la adresa unor ministere, întreprinderi și instituții, ele au izvorît desigur din dorința celor prezenți de a îmbogăți activitatea acestora, de a lovi în racila birocratismului și a asigura astfel triumful politicii partidului de ridicare a vieții oamenilor. Deputații — simțind întreaga răspundere a mandatului care le-a fost încredințat de milioanele de alegători — au chemat la muncă neostenită pentru realizarea programului înfățișat și mai ales la vigilență neîncetată în toate domeniile. Țara întreagă și în primul rînd înșiși locuitorii romîni și maghiari din Transilvania și-au spus, prin deputații lor, cuvîntul răspicat în așa-zisa chestiune a „federalizării" Europei și a Transilvaniei, pe care provocatorii imperialiști și năimiții lor o agită în scopuri criminale. Să se știe că chestiunea Transilvaniei a fost rezolvată o dată pentru totdeauna și că istoria nu poate să facă cale întoarsă! — a răsunat cuvîntul deputaților în Marea Adunare Națională.

Proiectul de buget a suscitat, după cum era de așteptat, multe discuții. Și aci s-a simțit puternic compoziția noii Adunări Naționale. Se știe că 57 la sută dintre deputații actualei Adunări lucrează nemijlocit în producție. Și pentru că, mai bine ca în orice oglindă, în buget se reflectă clar politica statului, și pentru că în cele din urmă succesul acestei politici este hotărît de activitatea creatoare a muncitorilor, țăranilor, precum și de activitatea aparatului de stat tehnico-administrativ, și mai ales pentru că deputații cunosc în amănunt cele mai felurite probleme legate de acestea, discuțiile au fost instructive și rezultatele prodigioase.

Cîteva cuvinte despre bugetul pe 1957. Dacămi este permis, voi lua ca punct de plecare nu veniturile, ci cheltuielile. Cred că fiecare cetățean al țării se va bucura de faptul că în acest an țara va cheltui aproape 24.000 de milioane pentru dezvoltarea economiei țării. Se va bucura, cred, fiecare, aflînd că în 1957 se vor cheltui 3.807 milioane (*cu* 554 *milioane mai mult ca în* 1956) pentru învățămînt, știință și cultură; că pentru ocrotirea sănătății, cultură fizică și sport se vor cheltui 2.299 milioane (*cu* 258 *milioane mai mult ca în* 1956); că pentru alocația de stat pentru copii și ajutorul familial statul va cheltui în 1957, 1.255 milioane (*cu* 965 *de milioane mai mult ca în* 1956); că pentru prevederi sociale se alocă 595 milioane (*cu* 190 *milioane mai mult ca în* 1956); că pentru asigurări sociale sînt prevăzute 2540 milioane (*cu* 522 *milioane mai mult ca în* 1956); că pentru construcții de locuințe se acordă **1.000** *de milioane*, pentru dezvoltarea agriculturii **4.000** *de milioane* etc. etc.

Se vor bucura oamenii, e drept. Dar fiecare dintre ei se va întreba, desigur: de unde banii aceștia, miliardele acestea alocate în plus? Oare se poate merge pe linia tipăririi de hîrtie-monedă? Nu, nu aceasta e politica partidului și guvernului nostru! Politica noastră este o politică de întărire a puterii de cumpărare a leului și nu de inflație. Cum? La aceasta a dat răspuns proiectul de buget (buget excedentar, dovadă a unei economii sănătoase, echilibrate) capitolul venituri, care arată că 91 la sută din venituri se vor realiza din sectorul socialist. La aceasta au răspuns deputații Marii Adunări Naționale, care au arătat că trebuie să se muncească în așa fel, încît fiecărui leu în plus să-i corespundă o cantitate de produse superioare. Trebuie să ridicăm producția, au arătat deputații, s-o ieftinim. De aceea au fost aceentuate critice în cuvîntul deputaților împotriva risipei și lipsei de organizare a verigilor administrative în plus, a birocrației și nepăsării. Deputații — reprezentanți ai celor ce muncesc — au țintuit la stîlpul infamiei (credeți-mă că e termenul cel mai corespunzător vehemenței cu care au făcut-o!) pe risipitori și pe dezorganizați.

Răspunsul venit în aceste zile din întreaga țară (un exemplu: 51 de întreprinderi din industria chimică au hotărît să pornească întrecerea sub lozinca: „să producem mai mult, mai bun, mai ieftin!") face puntea dintre Marea Adunare și popor, care este hotărît să sprijine politica partidului și guvernului, reflectată în acest buget.

O mare atenție au acordat-o deputații, legii pentru organizarea sfaturilor populare, care va duce la o lărgire a atribuțiilor lor ca organe locale ale puterii de stat, la ridicarea rolului deputatului și a sesiunilor, la o dezvoltare a activității comisiilor permanente și a comitetelor de cetățeni.

Ziua bună de dimineață se cunoaște... Dimineața actualei legislaturi ne dă dreptul să întrevedem o zi bună, luminoasă. Poporul și-a ales bine deputații. Ei îl vor servi cu aceeași credință, dîndu-i și pe viitor legi bune și muncind împreună cu el spre a-l conduce pe drumul bunăstării, al victoriei socialismului.

M. R.

Fotografii de A. LOVINESCU

Încă înainte ca stația noastră de televiziune să-și înceapă transmisia de la sesiunea Marii Adunări Naționale, numeroși cetățeni ai Capitalei și-au cîștigat un loc în fața televizoarelor aranjate în centrul Bucureștiului.

ÎN ORAȘUL DE FOC

— reportaj —

de Constantin CHIRIȚĂ

Cînd am pus prima dată piciorul pe pămîntul Reșiței, am trăit revelația metalului. Pînă atunci avem o noțiune foarte vagă despre ceea ce este metalul și mai ales despre puterea pe care o consumă apariția lui în lume. La Reșița, am văzut zeci de mii de oameni dansînd hora aceasta a metalului, am văzut un oraș întreg despletit în șuvițe sinuoase, întortochiate. Aproape că nu știai niciodată cînd ești în oraș și cînd în uzină — și de aici impresia aceea puternică a unei încleștări umane totale și permanente.

Atmosfera Reșiței, nopțile incendiate, vibrația zgomotoasă a corpurilor de oțel, puterea densă și clocotitoare a orașului de pe malurile Birzavei, m-au urmărit multă vreme.

În ultimii ani, însă, amintirea Reșiței începuse să se piardă. Și aceasta din pricina întîlnirilor dese pe care le aveam cu Hunedoara. De cîte ori mă duceam la Reșița mi se părea că regăsesc aceeași imagine pe care o văzusem cîndva pe o veche carte poștală ilustrată. La Hunedoara, în schimb, imaginile erau în continuă înnoire. De fiecare dată vedeam un nou gigant implîntat în lumea metalului și mereu un altul în construcție. Furnale, centrale termice, cocserii, oțelării, laminoare. Mi se părea că niciodată nu se vor sfîrși construcțiile industriale în orașul impetuos de pe malurile Cernei. Hunedoara părea că scrie tot mai puternic pe firma cerului, cu înălțimile construcțiilor sale, cuvîntul METAL.

Cu aceste impresii am pășit din nou, cu cîtva timp în urmă, pe meleagurile Reșiței. Combinatul m-a primit cu siluetele sale cunoscute, bătrîne și viguroase, oamenii m-au trimis tot spre „hala nouă" (prin care mai fusesem cu cîțiva ani în urmă), spre a vedea noutățile Reșiței. Mă însoțea gîndul că voi întîlni o veche cunoștință, pe figura căreia timpul mai încrustase cîteva riduri și cute.

Știam că și metalurgiștii Reșiței au ceva în ei din înfățișarea uzinei sau din esența ei, mai degrabă. Calmul, siguranța, maturitatea lor pot să-ți sugereze la început impresia oboselii, a bătrîneții. Oamenii aleargă mult mai puțin ca în alte părți, nervozitatea și crisparea în gesturi și pe față sînt spectacole rare. Sînt atît de cumpătați încît, par solemni în procesul acesta trepidant de făurire a metalului. Profesiunea aici s-a moștenit ca șingele, a devenit, aș putea spune, un element al eredității. Muncitorii Reșiței nu fac parte dintre acei care au venit să învețe o meserie. Au intrat în uzină din primii ani ai vieții lor și la o anumită vîrstă au început munca la furnalele, oțelăriile, laminoarele sau în fabricile Reșiței, cu simplitatea omului căruia îi vine rîndul sau vremea să se aciuieze în casa lui. Astfel s-au creat generațiile de muncitori și maiștri al căror calm sugerează îndeosebi eliminarea neprevăzutului.

Aceste adevăruri le-am redescoperit în convorbirea pe care am avut-o în hala nouă cu unul dintre maiștrii tineri ai combinatului. Stăteam într-o încăpere înălțată ca un foișor chiar în mijlocul halei și prin pereții ei de sticlă vedeam toată mișcarea din jur. Și de la remarca pe care i-am făcut-o maistrului Aurel Bonteanu cu privire la calmul muncitorilor s-a născut materialul de față.

Adevărul e acesta: Ca într-o carte veche în care la adăpostul scoarțelor de pergament găsești idei, sentimente și suflu tînăr, în interiorul zidurilor bătrîne ale vechii cetăți metalice din Reșița bate un vînt tînăr, aprig și impetuos. Muncitorii Reșiței nu-și ratează nici o clipă capacitatea lor tehnică. Ei și-o împrospătează și și-o revarsă fără încetare în creații tehnice temerare, care constituie fapte de mîndrie pentru patria noastră. Am asistat oral și vizual la una din aceste creații. Crainic a fost tînărul maistru Aurel Bonteanu. Slab și scund, cu față de copilandru, cu un aer degajat de povestitor, lipsit de acea falsă modestie cu care caută să se evidențieze unii, mi-a istorisit rar, dar mai ales cu o siguranță și o competență admirabilă. Eroi au fost oamenii din jur, muncitorii și tehnicienii, care repetau, pentru a nu știu cîta oară, creația lor, poate pentru prima dată în fața unui spectator necunoscut. Dar cum nu știau lucrul acesta, munceau... la fel cum ar fi făcut dacă-l știau.

E vorba de crearea turbinei romînești de 3000 de kilowați.

Pe foarte mulți cititori cuvintele acestea care exprimă o nouă realizare a industriei romînești îi lasă indiferenți. Turbina electrică de 3000 kw! Au asistat într-un fel sau altul la nașterea atîtor noutăți! Tractoare, camioane, mașini-unelte, instrumente optice sau de laborator, garnituri de foraj de mare adîncime și cîte altele. Un nou produs? Ei și! Cîte lucruri noi n-avem în țară! Voi încerca să argumentez.

Mai întîi gigantescul lucrării. O asemenea turbină, cînd e gata, poate fi transportată de un tren compus din 10—12 vagoane.

Mai departe. Turbina cuprinde în întregul ei mii de piese, începînd cu steluțe metalice de cîțiva milimetri și terminînd cu carcase metalice de 6000 de kilograme.

Mai departe. Funcționarea ei se face la sute de grade, la zeci de atmosfere, la mii de turații pe minut. O diferență de o sutime de milimetru în corpul turbinei, la o oarecare piesă, poate să declanșeze pe neașteptate o catastrofă.

Mai departe. Oțeluri speciale, oameni speciali, mașini speciale. Cu un cuvînt: specialitate, pe toată linia.

Mai departe. Produs al Reșiței. Pe lîngă forță — rezistență, calitate și estetică. Adică, suplețe, eleganță, armonie.

Și mai sînt și altele care țin de mîndria muncitorilor reșițeni. Și, printre acestea altele, noțiunea de ieftin nu rămîne pe planul doi.

Nu știu precis cîte sute de ingineri, tehnicieni și muncitori au luat parte la această creație. Auzind însă toate acestea, am avut impresia, sau mai de grabă viziunea, unei armate deznădăjduite în fața unui obstacol impenetrabil. Crainicul, maistrul cel tînăr cu figură de copilandru, își continua însă povestirea cu un aer cît se poate de liniștit. Imi povestea amintiri din călătoria de studiu prin Uniunea Sovietică. Peste un an de zile petrecut în uzinele din Leningrad, Moscova și de dincolo de Urali.

Un grup restrîns de tehnicieni și muncitori care au constituit la înapoierea în țară un fel de birou tehnologic însărcinat cu construirea prototipului.

Vedeam parcă în hală schimbîndu-se dispoziția mașinilor, instalîndu-se agregate noi, vedeam lăcătuși tineri și bătrîni transformîndu-se în specialiști, în constructori de turbine. Sînt episoade care nu s-ar putea povesti decît în paginile abundente ale unui roman. De bună seamă că sub masca aceea a calmului lor, oamenii trăiau mari drame și emoții. Știau cu toții — asta în mod sigur — că în mai toate țările industriale lucrul pe care ei îl făceau acum se pregătise ani și ani de zile. Trebuiau să-și împace, să-și armonizeze viața lor de toate zilele (cu bucuriile, dar și cu necazurile și neajunsurile ei) cu acest țel, cu această răspundere pe care și-o luaseră în fața țării.

Inginerul Crețu Victor înota uneori prin noroi pînă la genunchi, prin curtea uzinei, recalculîndu-și în minte, minut de minut, proiectele turbinei.

În timpul somnului se trezea cîteodată brusc, descoperind o greșeală. Calculele îl furau pînă dimineața, cînd cu cîteva cuvinte rostite pe înfundate se apucă să-și curețe pantalonii și încălțările. In hală inginerul Ion Sbierea dăscălea maiștrii, compunea rapoarte și-i încredința pe delegații mai puțin perseverenți unor ingineri mai tineri, spre a-și cîștiga în birou sau în vreun colț al halei cîteva minute de liniște în care să se gîndească la... turbină și la o serie de probleme personale, cotidiene, de care omul nu poate niciodată să scape.

Maistrul Aurel Bonteanu îi descria acasă, nevestii, cu atîta imaginație frumusețea turbinei, încît uita de multe ori că în oraș Teatrul de Stat joacă de mult o nouă piesă, sau că filmele se schimbă săptămînal la cinematografe. Nevasta însă nu uita și de aceea el nu putea să priceapă uneori lipsa ei de participare și entuziasm la spusele lui.

Și cu toate acestea, armata de creatori nu era deznădăjduită și obstacolul din calea ei nu i se părea impenetrabil. Au făcut prototipul, l-au pus la probă. A reușit. Era solid, rezistent, frumos. Au făcut o altă turbină, apoi alta, și încă una, și alta, și alta. Mai frumoase, mai elegante. Parcă pe neașteptate, Reșița începuse să facă turbine electrice de 3000 kw. Intrase în obișnuința muncitorilor.

Una din turbine a fost montată chiar în Reșița, la centrala „7 Noiembrie". Altele în alte locuri din țară. Una la Hunedoara, la furnalul nou. (Mi-amintesc că am văzut-o cu aproape un an în urmă și mi-a încîntat ochii silueta ei suplă și elegantă). Alte turbine au trecut granițele țării, au ajuns pînă în China.

Reșițenii produc turbine electrice. Dar cu aceasta nu s-au cuminți. Sînt prea tineri și simt că au prea multă forță. Au realizat un nou agregat care asigură o mecanizare a procesului de producție și care este mai ieftin decît agregatele similare produse înainte.

Din turnul acela, din foișorul acela din mijlocul halei, văd o sumedenie de oameni muncind. S-ar părea că depun o muncă brută fizică. Se învîrtesc printre mașini, manipulează dispozitive. Au totul de-a gata și nu fac decît aplicație. Greșit. Unul dintre cei asupra cărora îmi căzuse privirea e maistrul Petru Găinaru. Trăsăturile unui om comun. Ei bine, se pare că omul acesta aplică cele mai moderne metode posibile în fabricarea paletelor turbinei. Și anume, aceea a laminării unor profile. Economiile realizate cu această metodă sînt enorme. Petru Găinaru e laureat al Premiului de Stat.

In altă parte. Maistrul de care e vorba se numește Ion Albu. E simplu, modest, iscoditor. Și totuși mulți specialiști de catedră și uzină îl vor invidia cînd vor afla că nu demult timp a reușit să realizeze, prin noi metode tehnologice, prototipul unei importante piese. Zeci de operații anulate dintr-un condei, material economisit în cantități uriașe.

Și chiar tînărul cu care mă plimb acum prin hală și care îmi explică, îmi lămurește nevoia pe care o simt tehnicienii de aici de a fi la curent cu cele mai moderne metode și cele mai recente invenții.

Reșițenii nu se astîmpără. Spiritul lor tehnic îi îndeamnă mereu, nu-i lasă să se mulțumească cu ce au realizat... „Ce e bun azi, mîine nu mai e bun, e învechit". Tînărul îmi vorbește despre problemele subansamblului turbinei. Nu prea înțeleg. Imi spune că piesele nu se mai cimentează, ci se nitrurează. Imi vorbește de soluții cu amoniac, despre anumite reacții chimice, îmi scoate un carnet și îmi înșiră cîteva formule. Am în fața mea un om care nu se comportă lăutărește. Nu mai lucrează după ureche. Citește reviste străine de specialitate din alte țări și se străduiește să mai învețe o limbă străină. E maistru și are 33 de ani. E unul dintre tehnicienii Reșiței.

★

Mergem prin hală, o nouă turbină e gata. Se ambalează. Deschidem capacul unei lăzi. Bucăți din trupul turbinei. O altă ladă. Carcasele exterioare.

Firma fabricii: Reșița. Pe ladă o etichetă: „Țara: CHINA. Stația de destinație: C-UILIN-BEI C. F. LIUCI-OUSC."

La 15.000 kilometri depărtare de țara noastră, peste cîtva timp, o centrală electrică își va începe pulsațiile. Se vor lumina case, vor hurui motoare în fabrici. Oameni cu ochi oblici și față galbenă vor surîde. La 15.000 kilometri depărtare.

Reșița are de ce să fie mîndră!

UN CEFERIST *ca* ATÎȚIA ALȚII

de I. FELEA

În primăvara lui 1917, se strecurau zilnic prin poarta depoului ceferist din stația Huși, umbre scheletice, în mantale zdrențuite. Erau victimele tifosului exantematic, soldați părăsiți la voia întîmplării. În fața depoului îi întîmpina un bărbat robust, cu figura încadrată de o bărbuță neagră, cu ochii blînzi, cu vorba domoală. Era muncitorul ceferist Gheorghe Giosanu care îi sprijinea pe bolnavi, așa cum putea, cu mijloacele rudimentare de care dispunea. Aceasta, pînă într-o zi de început de aprilie cînd a simțit și el în mădulare simptomele groaznicei boli. Iar în ziua de 4 aprilie 1917, a căzut el însuși răpus de moartea de la care încerca să salveze pe alții.

Gheorghe Giosanu a deschis, împreună cu alți lucrători ceferiști, în gara Pașcani vagoanele cu țărani răsculați, arestați în martie 1907. Mecanic de tren, el aducea vagoane cu răsculați din Tg. Frumos și Ruginoasa spre închisoarea din Fălticeni. A oprit trenul în Lunca Siretului, a desfăcut ușile și un număr de țărani au fugit. Pe atunci, Giosanu își avea serviciul la Dolhasca. Nu s-a mai întors acolo. Timp de trei luni a stat ascuns în satul Mălini, satul său natal, unde își avea familia — țărani ca și acei cărora le deschisese ușile arestului din vagoane.

În toamna aceluiași an, Constantin Popovici, propagandist sindical în vremea aceea, se întîlnește cu Gheorghe Giosanu. „Silit să mă duc la Mălini, în județul Suceava, și necunoscînd pe nimeni, Frimu, pe atunci secretar al cercului central socialist „Romînia Muncitoare", mi-a dat adresa lui Giosanu, mecanic C.F.R. la Fălticeni, despre care citisem în ziarul „Romînia Muncitoare" că era prigonit de către superiorii lui" (Muncitorul Ceferist — 1920).

Popovici se aștepta să dea de un om cu temperament tumultuos, cînd colo a aflat „un om blînd, vorbind domol, așezat, fiecare cuvînt la locul lui". Și desfăcînd firul amintirilor, în căsuța țărănească din Mălini, unde Giosanu se ascunsese un timp în fața prigoanei, Popovici a recunoscut în el „pe tînărul înalt și tăcut care venea la clubul socialist din Iași pe la 1894".

Stăpînirea îi cunoștea hotărîrea neclintită în convingeri și de aceea îl persecuta. Și cea mai mare persecuție pentru un ceferist sărac cu patru copii era să-l muți din loc în loc pe linii secundare. Această „pedeapsă disciplinară" i se aplica și lui Giosanu.

Pe vremuri se făcea mult haz de primitivitatea transportului pe liniile secundare Dolhasca-Fălticeni și Crasna-Huși. Locomotivele de pe aceste linii erau niște mari samovoare pufăinde, iar vagoanele — niște cutii de lemn vopsit, care gemeau groaznic în hățăneala lor monotonă pe osii. Aceste trenulețe mergeau atît de iute, încît călătorii puteau să se dea jos și să se suie înapoi din mers... Cînd era mutat „disciplinar" pe astiel de linii, Gheorghe Giosanu zîmbea. După ce-și aciuia cum putea familia, începea să se ocupe de „mișcare". Imediat apărea un club: o masă, cîteva bănci, cîteva portrete de conducători socialiști. Înființa o filială a societății „Munca". Se constituiau sindicate mixte. Iar cît privește trenurile „fulger" de pe acele linii, mersul lor molcom era potrivit cu nevoile sale propagandistice.

Și Const. Popovici notează în amintirile sale din 1920: „Îmi aduc cu drag aminte de el, cînd, cu propaganda mea la țară, îl întîlneam pe linia Crasna-Huși, unde era mutat în urmă, cum mă lua pe mașină și fiindcă îi știam gîndul, îl percheziționam și-i găseam pline buzunarele cu broșuri și ziare (mai întîi „Romînia Muncitoare", mai pe urmă „Lupta"). Nu era stație unde să nu se dea jos pentru a „zvîrli", cum zicea el, cîte ceva; nu era coleg de lucru și nu era muncitor căruia să nu-i facă propagandă, sau să vadă dacă a priceput ce i-a dat el să citească".

În primăvara anului 1917, acest luptător a murit în condițiile pe care le-am arătat.

Comunistul Traian Giosanu — fiul lui — ne spune că, înainte de a muri, Gheorghe Giosanu a mai apucat să primească o scrisoare de la un prieten din Iași care glăsuia: „La noi a început să cînte cocoșul roșu..."

Era acum patru decenii, în zilele cînd în Rusia fusese alungat țarismul, iar proletariatul rus se pregătea pentru marele asalt din Octombrie.

FILME noi

„CALE LUNGĂ“

— după o nuvelă de V. G. KOROLENKO

Primele secvenţe introduc spectatorul în premisele unei întîmplări zguduitoare, petrecute cu decenii şi decenii în urmă. Ele aduc imensitatea peisajului rus: stepă vastă, vaste ţinuturi de glod, nesfîrşit tărîm de gheaţă; cadre sobre, luminate difuz ca să dea senzaţia nesfîrşitului; comentariu ostentativ sec: de la Petersburg la Irkutsk — atîtea şi atîtea mii de verste... Ceea ce se va petrece va trebui să rimeze, prin simplitate şi rezonanţă sentimentală, cu acest peisaj copleşitor.

Vasea, eroul, e un tînăr slujbaş mărunt, de o mărunţenie care îl defineşte total. Psihologic e cu totul adaptat poziţiei lui umile în scara ierarhică, şi fizionomia lui relevă conştiinţa propriei puţinătăţi sociale. Actorul S. Iakovlev compune acest personaj cu o consecventă aplicaţie în redarea sărăciei lui morale; simpla lui siluetă o sugerează. Mişcătoarea candoare din ochii săi e în fond acceptarea smerită a ordinei înconjurătoare. Vasea e unul dintre milioanele de ruşi descrişi cu compasiune în literatura realist-critică a vremii, indivizi care se sting printr-un fel de atrofie a personalităţii măcinate de umilinţa socială.

Raisa — eroina — e tînără, frumoasă, mîndră, romantică şi în stare de fapte eroice, pentru care aşteaptă o solicitare dinafară ca să le săvîrşească.

Şeful lui Vasea, generalul Latkin, are o fizionomie de păianjen, semnificativă pentru funcţia şi moravurile treptei sale ierarhice. Un om rudimentar: cîteva instincte în slujba unui egoism orb. Vladimir Belokurov — interpretul — te face să simţi că Latkin secretă răul în chip organic, ca o vietate veninoasă, acesta fiind rostul lui social.

Drama: cei doi tineri se socotesc logodiţi cu toată adversitatea părinţilor care se opun din motive băneşti. Latkin însă o poftește pe Raisa de soţie şi manevrează intriga calm, firesc. Vasea, care asistase neputincios şi fără revoltă la logodna iubitei sale cu Latkin, şfichiuit de dispreţul Raisei pentru laşitatea cu care o cedase, explodează cu violenţa timidului şi îl împuşcă pe Latkin. La începutul filmului, îl găsim ispăşindu-şi crima în Siberia; povestea lui se desfăşoară retrospectiv, ca o confesiune. Urmează o neverosimilă întîlnire cu Raisa, necesară numai ca să aflăm ce a devenit ea: deportată politică revoluţionară, consecventă cu imaginea adol scentei generoase. Raisa e un personaj luminos, care deschide acelei lumi stagnate o perspectivă spre viaţă. Regia şi interpreţii urmăresc să explice prin imagini artistice procesul psihologic care germinează tragedia lui Vasea: degradarea omului în acea Rusie strivită de orînduirea ţaristă. Aici, regia abuzează de demonstraţii psihologice; prim-planuri, scene statice prelungi, invită spectatorul să tragă concluziile sociale care îi sînt limpezi de la început. Uneori, insistenţa imaginii îi dă un plus de expresie şi intensitate emoţiona'ă; de pildă, în scena primei vizite a lui Latkin la părinţii Raisei, durata permite lui Latkin să repete mereu către tatăl fetei: „Vasăzică lucrezi“, revelînd o mizerie sufletească dezgustătoare, o promiscuă alcătuire de parazitism, cupiditate, împietrire faţă de oameni. Alteori, secvenţele sînt suprasaturate de prim-plan, însă în cursul acestor scene, oarecum lipsite de tact artistic prin insistenţa lor, actorii îşi fac în chip excepţional datoria, mimînd viaţa interioară cu o mobilitate şi o plasticitate captivantă. De altfel, făcînd abstracţie de excesele în direcţia procedeelor de filmare, credem că tocmai acestui joc de prim-planuri revelatoare îşi datoreşte consistenţa cinematografică o povestire care cuprinde prea puţină actiune, şi foarte mult...

„NOAPTEA CARNAVALULUI“

O casă de cultură din Moscova se pregăteşte de Anul Nou. Cîteva echipe de tineri au făcut programul, prilej pentru filmarea unor amuzante şi pline de nerv scene de revistă. Culoarea în vîrtejuri carnavaleşti, ritmul, virtuozitatea unor artişti de estradă, graţia interpretei eroinei principale (Ludmila Gurcenko) şi farmecul primăvăratic al idilei dintre Lena şi Grişa, ar fi fost destul ca să susţină un spectacol spumos şi optimist. Iată însă că, o dată cu intrarea în scenă a

directorului Ogurţov (Igor Ilinski), începe un fel de al doilea film — un suprascenariu plin de tîlc şi, de altfel, purtător al unui comic substantial. Acest Ogurţov e un

NOTE

DRUMEŢII... ÎNGHESUIŢI

Înainte de a fi o emisiune radiofonică de succes, „Drumeţii veseli“ e un spectacol de mare succes. Un spectacol care face săli pline, holuri pline şi... străzi pline în faţa respectivei săli. Să nu vă imaginaţi însă că „reisajul“ juvenil, care te întîmpină duminică seara pe strada Batiştei, îl regăseşti întocmai şi în sală. Scaunele sînt invadate de emoţionaţii părinţi, unchi, mătuşi şi alte rubedenii ale concurenţilor. Nu avem nimic împotriva prezenţei lor în sală, dar ni se pare oarecum nedrept ca locurile rîvnite cu atîta ardoare de elevii şcolilor implicate în realizarea emisiunii, să fie ocupate, în majoritate, de oameni maturi. Şi credem că nu ar fi inutil să cerem organizatorilor spectacolelor, în afara unui spirit de discernămînt sporit în problema difuzării biletelor, mai puţină „generozitate“ în acelaşi domeniu: se distribuie, pare-se, un număr de bilete mult mai mare decît cel al locurilor existente, astfel încît întotdeauna sălile sînt arhipline, arhiîncălzite, iar spectatorii, arhiînghesuiţi. Sînt regretabile atari improprii condiţii pentru un spectacol de asemenea succes. Regretabile şi, mai ales, rezolvabile. Aşteptăm, deci, rezolvarea lor.

DEBUT

În lista actorilor deveniţi, temporar, şi regizori, s-au adăugat în ultima vreme încă două nume, primite de public cu plăcută surprindere: tinerii actori Al. Ciprian şi G. Marcovici care au montat pe scena Teatrului Tineretului piesa de copii „Împărăţia oglinzilor strîmbe“ de Gubarev şi Uspenski. O piesă sprinţară şi substanţial educativă, minuită de o mînă regizorală, chiar dacă nu prea sigură, totuşi destul de inventivă pentru a conferi spectacolului prospeţime şi farmec. În spectacol se resimte uneori insuficienta autoritate a regizorilor în munca cu actorii, un ritm trenant, supărător mai ales pentru o piesă de fantezie adresată copiilor, unele „copilărisme“ ostentative şi deci nefireşti în jocul actorilor. Dar e evidentă plăcerea, dăruirea cu care întreg colectivul a realizat spectacolul. Remarcăm ingenioasele rezolvări scenografice ale lui I. Prahase şi mai ales măştile şi costumele personajelor Nagzug şi Broc.

Lipscani & Co.

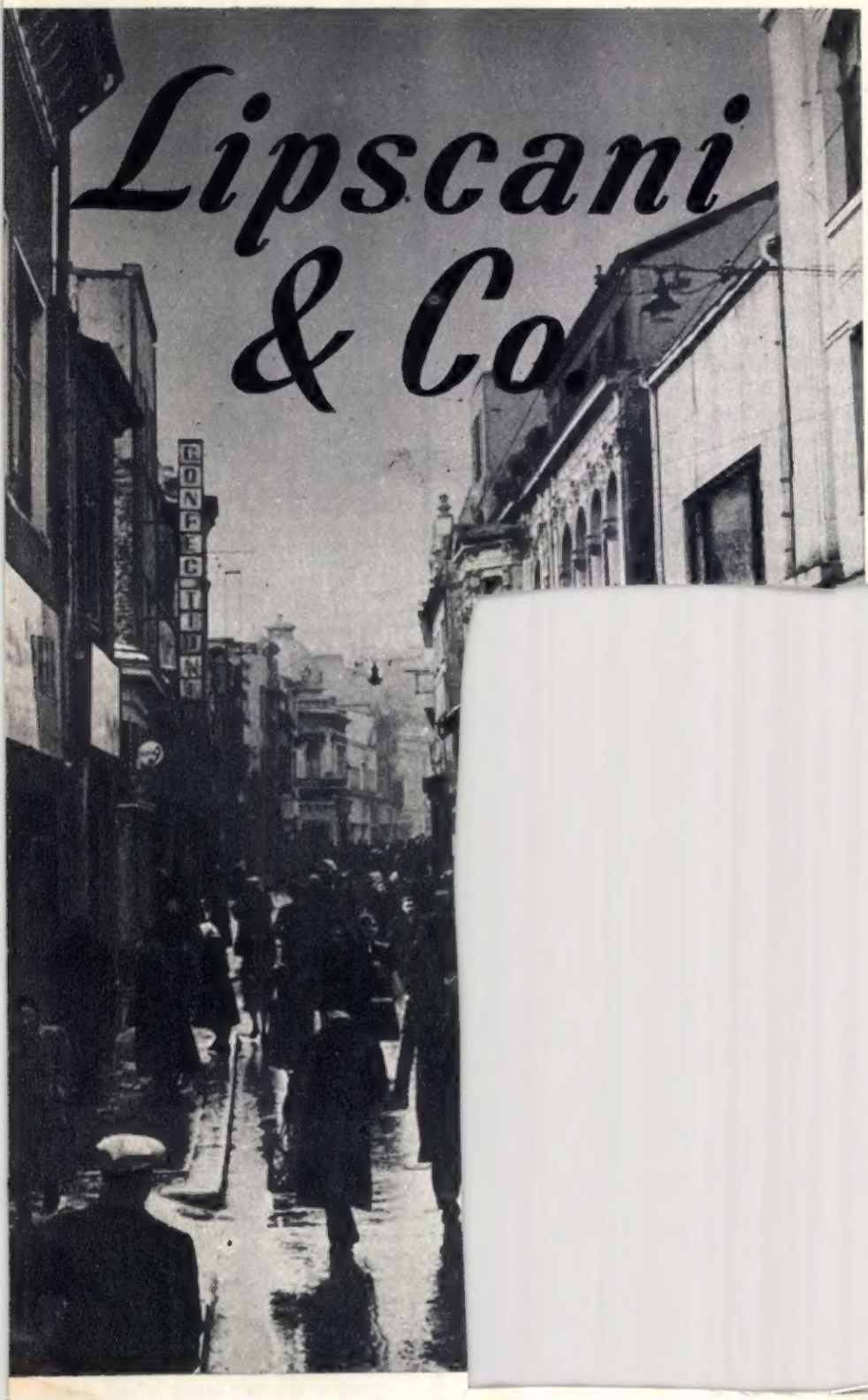

de C. BACIU

Fotografii de M. IVANCIU

scani spațiul e foarte solicitat, într-o dugheană au loc opt „meseriași tip...“ Ei se freacă-n coate, între o tejghea coșcovită și un raft gol, marfa aflîndu-se în spate, după perdele, executată cu materialul clientului. Totdeauna „meseriașul“ are gata și o comandă pe măsura dumitale; după ce te pipăie din ochi, îți zîmbește și ți-o mai lasă din preț.

Dar ca să ajungi aici e nevoie de șleper. El te agață din mers, suflîndu-ți la ureche o anecdotă fără perdea: „Vreți un balonseide?“ sau „O cravată străină, domnule?“ Dacă e vorba de o femeie, șleperul devine galant și face ochiade: „Un taior de pluș pentru silueta dumneavoastră?“ Ca nu cumva să dea de bănuit prin prosperitate, șleperul umblă adeseori nebărbierit, cu guler murdar, ponosit. Aici e însă vorba de concepție — sînt unii care se poartă îngrijiți, ca să pară mai serioși. Cînd un șleper te-a înhățat, ceilalți tac. E drept, că uneori își suflă clientul între ei, bătîndu-se pentru dînsul ca pentru o amantă, într-o explozie de liberă concurență.

Dacă însă nu se întîmplă asemenea accident, șleperul își conduce proaspătul agățat într-o dugheană, să presupunem de impermeabile. Șleperul fiind plătit la bucată, încearcă să mai ciupească ceva. Adică, oferă halatul impregnat (balonseide) la șase sute de lei, cu toate că patronul e hotărît să-l lase cu cinci sute cincizeci. Dacă e vorba de un „fraier cu pretenții“ i se arată un alt preț: 610,42 lei. Cei patruzeci și doi de bani sînt piatra de încercare: în fața unei astfel de acurateți financiare, fraierul cu pretenții cedează.

Restul tocmelii ține de papagal — debitarea cu iuteală, cu pantomimă, cu pasiune, a măgulirilor, pigmentate cu observații seci, de specialist. Apoi urările de bine și șleperul iese iar pe trotuar, fredonînd „Un balonseide“, în căutarea fraierului următor.

Dar lupta principală pe Lipscani nu se duce între nepmani și fraieri. Lupta cea mai ascuțită se desfășoară între nepmani și stat. Statul are o mașină uriașă, însă nu îndeajuns de mobilă. Dacă piața cere cravate cu dungi verticale, atelierul particular le confecționează în trei zile („...marfă de la Viena, tovarășe, sută-n sută...“) Statul are nevoie de două

firă ca pe niște flori, bagă becuri sub ele, le sprijină pe cartoane, tapisează vitrina cu catifea, adaugă cîteva indicatoare și dă drumul șleperului din cușcă. Față de industria de stat și de comerțul ei, nepmanii au două avantaje: sînt mult mai mici, deci mai mobili, și știu să facă o mai mare gălăgie.

★

Cu toate astea, în 1956 au mîncat o bătaie bună și, dacă ne gîndim că sîngele nepmanilor are multe globule monetare, putem spune: o bătaie sîngeroasă. Statul a aruncat pe piață impermeabile mai bune, mai frumoase, mai ieftine decît comersantul particular. A adus baticuri pentru toate gusturile, cravate elegante, a scos jachete, bluze, tricouri, totul în cantități mari și cu gust. Clientul — chiar acel cu minim de bun simț — preferă să cumpere de la Stat. El știe că acolo nu i se servește o reprezentație de melodramă pentru a-și deschide punga mai ușor; că la stat totul e garantat și mai ieftin ca la particular.

Dar dacă mașinăria industriei ușoare se ghidează uneori repede, de foarte multe ori ea merge în virtutea inerției — a unei inerții de gîndire, nu mecanice. De pildă: se cer pantaloni înguști, de douăzeci și patru centimetri — îngustime rezonabilă. Ei însă nu se confecționează. Sîntem cu totul împotriva modei fistichii, practicată de „papițoii“ de pe bulevard, nu ne plac hainele fără gust și șepcile „apaș“ pe care unele cooperative le execută în valuri, dar nu putem fi de acord cu neluarea în considerare a cererilor consumatorului, atunci cînd ele sînt firești.

Iar dacă cineva profită de pe urma acestei „pedagogii“ vestimentare, acela e nepmanul. El miroase dacă se cer cravate cu puncte, cu săgeți, agrafe transparente, fulare roz-bonbon, pantaloni înguști — și satisface gusturile cumpărătorilor cu marfă și proastă, și fistichie.

★

S-ar putea ca cineva să se mire în fața acestor note de corespondent de pe frontul comerțului. Oare statul nu încurajează pe micul întreprinzător particular? Ba da. Micul meseriaș suplinește unele sectoare în care industria de stat

el apelează la comersant, care le vinde mult mai scump decît îl costă, şi îl păcăleşte pe consumator recomandîndu-i produse ordinare drept extrafine, corupînd gustul publicului, încurajînd tendinţa unora spre vulgar şi ţipător. Dar dacă tolerarea nepmanului are un sens în cazul de mai sus, socotind că el are un oarecare rol organizatoric în producţia micului meseriaş, aducîndu-i comenzi şi difuzînd marfa acestuia pe piaţă, tolerarea aceasta nu mai are nici un sens atunci cînd e vorba de mărfuri luate de la stat şi revîndute cu preţuri umflate (cravate, pînză de cămăşi, nasturi, fermoare de 4,50 lei cu 21 lei!).

În momentul de faţă asistăm la o ofensivă a statului în sectorul bunurilor de larg consum. Ofensiva aceasta se simte din plin pe Lipscani. Nu ştiu dacă reclama e sufletul, inima sau stomacul comerţului, dar ea e strict necesară. Comerţul de stat nu face reclamă deajuns. El ştie că din o sută de clienţi, nouăzeci şi cinci intră în magazinele lui. E insuficient. Trebuie să intre toţi o sută. Nepmanul trebuie să fie bătut şi cu vitrina — nu numai estetic, pentru că aci nu e greu, el fiind departe de bunul gust — dar agitatoric, afişard, dacă se poate spune aşa — pentru toate categoriile de cetăţeni, pentru masele de ţărani care se scurg zilnic prin acest centru comercial. Vitrinele „universalelor" Bucureşti şi Victoria au spectatori ca decorurile de teatru; aşa ar trebui să arate toate magazinele statului şi ale cooperaţiei, de pe Lipscani. Maiakovski scria catrene pe ambalaje pentru a face reclamă produselor Statului — să ne fie îngăduit şi nouă a face proză pentru asta, iar plasticienilor să facă opere plastice.

★

Pe Lipscani statul şi cooperaţia au şi unităţi de producţie. Într-o zi se fac aci comenzi pentru o lună. Există materie primă, braţe de lucru. Însă nu există spaţiu.

Lipscanul trebuie să devină un centru al producţiei şi comerţului socialist. Ritmul foarte rapid obţinut în 1956 în producerea obiectelor de larg consum va fi întărit; nu rămîne decît să existe mai multă promptitudine, mai mult spaţiu de dezvoltare a unităţilor, pentru ca Lipscanul să fie stăpînit în întregime de comerţul socialist.

Jean Richard BLOCH

S-a născut în mai 1884 la Paris. O copilărie bolnăvicioasă, cîteva călătorii prin Germania şi Italia, pasiunea, rînd pe rînd, pentru literatură, istorie, geologie, zoologie, apoi descoperirea ateismului şi socialismului. Studiile, munca de profesor într-un mic liceu de provincie, redactarea revistei *„Efortul liber"*, activă propagandă socialistă, un oarecare succes la jucarea piesei *„L'Inquiète"* şi la apariţia povestirilor din *„Levy"* — iată, în cîteva cuvinte, care i-a fost viaţa pînă în pragul primului măcel mondial.

Frontul. De trei ori rănit. Demobilizat, cu sănătatea şubredă, îşi termină piesa *„Ultimul împărat"*, îşi continuă esseurile polemice pe care le adună în *„carnaval est mort"*, apoi, silit de boală, face o lungă călătorie pe mare *„într descoperirea lumii cunoscute"*, din care se reîntoarce cu *„Sur un cargo"* şi *„Cacaouettes et Bananes"*.

1921. Jean Richard Bloch, de acord cu majoritatea Congresului de la Tours, rămîne în Partidul Comunist Francez. Pînă în 1934 (deşi în 1926 e grav bolnav, din pricina rănilor care i se redeschid) intensă activitate literară. Apar: *„Ofrandă muzicii"*, *„Destinul secolului"*, *„Naşterea unei culturi"* etc. etc. ca să nu mai reamintim *„Noaptea kurdă"* şi *„...et Comp."*, apărute mai înainte.

1934. Invitat la primul Congres al scriitorilor sovietici, Jean Richard Bloch rămîne cinci luni în U.R.S.S. Reîntors în patrie îşi intensifică lupta antifascistă. În 1936, deşi bolnav, se duce de două ori în Spania şi publică sfîşietorul apel: *„Spania! Spania!"*.

1939. Al doilea război mondial. „Ce soir", fondat de Bloch împreună cu Aragon în 1937, e suspendat de guvernul Daladier. Urmează apoi prăbuşirea Franţei trădate. Rezistenţa. În primăvara 1941, Jean Richard Bloch scapă, în ultima clipă, din ghearele Gestapoului şi reuşeşte să ajungă la Moscova.

1941—1944. De la posturile de radio sovietice, Jean Richard Bloch cheamă poporul francez la rezistenţă, apoi la insurecţia împotriva cotropitorilor. Şi în timp ce glasul lui înflăcărează, redă încrederea în triumful demnităţii omeneşti, în timp ce scrie *„Toulon"*, prima dramă a rezistenţei franceze, veştile vin una după alta: manuscrisele trimise de prieteni au ars, împreună cu trenul bombardat; Gestapoul i-a închis unul dintre fii; ginerele, după ce a evadat de două ori din lagăr, a fost executat; o fiică i-a fost judecată şi executată de hitlerişti; mama în vîrstă de 86 de ani, i-a fost gazată la Auschwitz...

1945—1947. Reîntors în patrie, Jean Richard Bloch îşi reia munca la conducerea revistei „Europe" şi a cotidianului „Ce soir". Moartea îl găseşte în plină activitate creatoare.

★

Dacă la zece ani după moarte, vremea i-a pălit unele cuvinte, fraze sau poate pagini întregi (aşa cum toamna păleşte uneori frunzele, lăcînd să se ivească din carnea lor, culorile bronzului), în schimb *viaţa exemplară* a scriitorului luptător capătă tot mai multă strălucire.

În zilele noastre, versul, replica de teatru, fraza de roman devin tot mai vizibil, picături de sînge. Angajarea fără rezerve e un aspect al contemporaneităţii pe care, dacă mulţi nu-l pricep, îl pricep în schimb cei mai buni. Iar printre aceştia din urmă, Jean Richard Bloch pare simbolul contemporan al *responsabilităţii* scriitorului.

„Responsabilităţi pe planul perfecţiei literare* — scria el — *dar, în mod indisolubil, responsabilităţi pe planul clarviziunii politice, al curajului civic şi al fidelităţii faţă de popor şi de naţiune. Asta înseamnă să te simţi, în orice clipă, responsabil de onoarea şi destinul ţării. Să fii, în fiecare cuvînt pe care-l scrii, întregul popor.

Responsabilitate în momentul Madridului; responsabilitate în momentul Münchenului; responsabilitate în momentul cînd, la orologiul funebru al capitalelor, trebuia „în 1940, să sune la rîndul ei, ora Parisului.

Şi aceasta implică responsabilitate în faţa păcii şi a războiului."

G. N.

DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ

STEJARUL DE LA GHERGANI

Puţini au auzit de stejarul de la Ghergani. El era cel mai vechi monument viu din ţara noastră, cel mai vechi exemplar rămas din dispărutul codru al Vlăsiei.

Acest stejar a fost contemporan cu primele cnezate şi voievodate, a văzut migraţiile diferitelor popoare, a fost martorul cumplitelor lupte dintre băştinaşi şi tătari, apoi ale acelor dintre băştinaşi şi turci.

În urmă cu două veacuri, în jurul stejarului, bunicii scriitorului paşoptist Ion Ghica şi-au construit o clădire cu toate acareturile necesare unei gospodării. La umbra bătrînului copac, Ion Ghica a scris nenumărate pagini din istoria poporului romîn, „Scrisori către Vasile Alecsandri" şi altele.

Înainte de războiul pentru independenţă un călător german aflat în vizită la Ghergani, uimit de mărimea şi vechimea

copacului, a declarat că cei doi stejari bătrîni din ţara sa de la Sigmaringen şi Augsburg, în vîrstă de cîte 500-800 ani, nu erau decît nişte copii în comparaţie cu acest bunic.

Covîrşit de numeroşii săi ani, în timpul unei furtuni năprasnice, acela care a stat de strajă veacuri de-a rîndul s-a prăbuşit, din neglijenţa celor ce-i aveau în grijă. Cîteva cercuri de fier puse în jurul trunchiului, o îngrijire mai atentă, toate acestea ar fi putut prelungi viaţa bătrînului stejar.

Noi condamnăm neglijenţa organelor Statului Popular Răcari, care au lăsat în paragină şi au contribuit la dispariţia acestui valoros monument al naturii din ţara noastră.

O CASĂ DE ODIHNĂ

Lucrătorii din sectorul poligrafic şi presă au o nouă casă de odihnă, inaugurată recent la băile „Victoria" (reg. Oradea). Casa de odihnă poate primi cîte 80 de persoane la fiecare serie, condiţiile sanitare şi de cazare oferite oaspeţilor fiind dintre cele mai bune.

În acest fel lucrătorii tipografi şi ziarişti se vor putea bucura de o nouă casă de odihnă, care va funcţiona permanent, într-o staţiune de băi termale eficace în tratarea bolilor reumatice.

Fotografie de E. POPPER-Oradea

ÎN CASA DE PE ŢĂRMUL LUI

EAST RIVER

de Dan DEŞLIU

Aici s-au deschis la 12 noiembrie 1956 lucrările celei de a XI-a sesiuni. În după-amiaza aceleiași zile, în taxiul care mă ducea de la Croydon Hotel la blocurile de pe țărmul lui East River, am aflat din gura șoferului — un italian vorbăreț și simpatic (îi întîlnești adesea în New-York) — cîteva detalii pitorești asupra locurilor spre care ne îndreptam.

Unde se înalță acum sediul O.N.U. era mai înainte vatra unui cartier mărginaș, cu case vechi, cu magazii și abatoare dărăpănate.

Pe coasta estică a Manhattanului, străzile 42 și 48 întretăind primul bulevard ca să sfîrșească, după cîteva sute de metri, în șoseaua Roosevelt, delimitează un trapez în suprafață de 7 ha, pe care se află sediul permanent al Organizației Națiunilor Unite.

Ansamblul arhitectonic este alcătuit din trei mari edificii: blocul Adunării Generale, blocul Conferințelor și blocul Secretariatului. Incontestabil, acesta din urmă atrage în mod deosebit privirile trecătorilor.

Imaginați-vă o cutie de chibrituri așezată „în picioare" măsurînd 116 m de la bază la vîrf și abia 30 m între cele două fațade a căror structură fantezistă înmărmurește retinele: de sus pînă jos numai sticlă verzuie; 5400 de ferestre ce nu se deschid niciodată. Nici un relief, nici un ornament, nimic altceva decît irizarea mereu schimbătoare, în funcție de capriciile luminii, a uriașilor pereți străvezii. Laturile acestei „cutiuțe" cu 38 de etaje sînt îmbrăcate în marmură alb-cenușie. Intrările principale se deschid dinspre First Avenue; geamurile din spate oglindesc undele încrețite ale brațului de ocean East River.

Dacă blocul Secretariatului se impune prin aspectul excentric — nu însă dezagreabil — blocul Adunării Generale polarizează atenția unanimă în cursul sesiunilor, deoarece acolo au loc cele mai importante dezbateri. Marea sală a Adunării, în forma unui trunchi de con, este prevăzută cu 350 locuri pentru delegați, 230 pentru reprezentanții presei și 800 fotolii pentru public. Interiorul, sobru de altfel, suferă de pe urma decorațiilor murale — ciudate pete multicolore — executate de Fernand Léger.

— Știi, domnule,—spune cetățeanul de la volan, cîrmind anevoie prin șuvoiul de automobile — clădirile cele noi nu-s rele de loc; păcat numai că locul e prost ales!

— Serios? Și de ce?

— Cartierul ăsta are un nume blestemat: se cheamă „Golful Broaștei Țestoase". De-aia și lucrările merg totdeauna așa, cam fără spor...

M-a amuzat copios relația stabilită de interlocutorul meu ocazional între diplomație și onomastică... Aveam să mi-o amintesc, de altfel, în preajma noului an, spre finele primei părți a sesiunii, atunci cînd s-a observat cu stupoare că — în fond — sesiunea a XI-a nici nu începuse... Aceasta, însă, după părerea mea, nu numai din cauză că locul ar fi fost — vorba șoferului — „prost ales"...

Unde fantezia este făcută K.O. și se mai vede între altele unde era „poporul romîn"...

Știam, firește, sosind la New-York, că patronii lui Horthy și Mindszenty vor agita fără multă jenă, la actuala sesiune, imaginea — proiectată invers — a contrarevoluției organizată de ei în Ungaria, conform sistemului „Tu dai — tu zbieri!"

Ne așteptam, evident, ca diplomații dolarului — mai precis: ai sutelor de milioane de dolari — să încerce totul pentru a transforma tribuna O.N.U. într-o platformă a calomniei și atacurilor sfruntate, de tip fascist, împotriva adevărului. Trebuia doar să fie abătută atenția opiniei publice de la probleme reale și importante ca: agresiunea imperialistă contra Egiptului, admiterea Chinei populare în O.N.U., dezarmarea și demilitarizarea etc.

Faptele însă au întrecut orice așteptări.

Despre ce să povestesc mai întîi?

Despre bandele de huligani postate zișinoapte pe Park Avenue, în fața Misiunii U.R.S.S., urlînd lozinci incendiare, agitînd pumni crispați sub ochii placidei polități ecvestre? Ce-i drept, cum începea să șuiere ceva mai subțirel vîntul de toamnă pe „coridoarele" dintre Hudson și East River, vajnicii „demonstranți" se risipeau ca potîrnichile...

Să vă descriu, poate, „producțiunile" instalate în chip de panou propagandistic pe fațada unei clădiri, vizavi de sediul O.N.U.? Mă tem că pînă și hîrtia — care de obicei rabdă totul — s-ar simți ofensată! Voi spune doar atît: erau perfect unitare din punct de vedere al raportului formă-conținut și demne să împodobească (din spirit de contrazicere) acele locuri unde se scrie foarte vizibil „murdăria oprită".

Sau, mai degrabă, să evoc interesanta compoziție care i-a luat locul sus-pomenitei, după vreo 6 săptămîni? Ei, asta da — asta, într-adevăr, merită puțintică atenție! Ar fi mare păcat să trecem sub tăcere asemenea bijuterie! Așadar, peste o lună jumătate, pe zidul cu pricina apare o enormă placardă, conținînd un mic text și cîteva semnături. Textul, în esență, suna cam așa: „Vrem să fim eliberați urgent!" Semnatari — diferite „popoare" (?!?) din răsăritul Europei, printre care și... poporul romîn!

Amănunt regretabil, semnăturile nu erau olo-

grafe (de mină), ci cu majuscule de bidinea, nuanța vînăt-violent...

Pe cînd citeam și mă cruceam (ceea ce probabil se-ntîmplă și cu dv. acum, stimați cititori...) dl. „popor" se îndrepta cu pași moi, de fantomă, spre sectorul invitaților din sala Adunării Generale. L-am zărit accidental pe culoar, într-o pauză: era chiar el, Vișoianu, cel expediat „par avion" peste ocean, acum 10-11 ani, într-un lădoi ambalat, pare-mi-se, la sediul Ambasadei S.U.A. din București... Umbla tîrșa-tîrșa pe mozaicul din „plastic" al culoarelor, însoțit de altă arătare verzuie, bombănind, mai pe nas, mai printre dinți: „Oricum, vezi tu, dar chiar așa, să-i aud vorbind la tribună... e chiar, știi... chiar... hm!..."

S-au dus — și mă uitam lung, lung de tot după ei.

Ei, bravos! — mi-am zis. — Uite unde zăcea poporul romîn! La datorie, domnule, ca Pristanda: zi și noapte, scrupulos, la datorie!

Alți „la datorie!"

Interesant panopticum, zău așa!

Locurile publicului fiind situate în spatele sectorului presei, m-am tras pe un scaun lateral, mai spre dreapta, și-i examinez discret, cu coada ochiului. Nici nu mai am nevoie să urmăresc traducerea cuvîntărilor...

Printre „invitați", domnul acela roșcovan, scund, alcătuit din cîteva ronde, cu sacoul bej cadrilat și papillon verde sub gușa lustruită, prezintă semne de asfixie progresivă...

Întrucît instalația de aer condiționat funcționează ireproșabil, deduc că toverășul Șepilov — acum la tribună — explică din nou, pe înțelesul oamenilor, ce s-a petrecut recent în Ungaria.

Uite, tocmai i-a apucat tusea pe cîțiva dintre „invitați" — dar ce tuse teribilă! Și ce bîzîit de viespar afumat cu pucioasă — în rîndurile cochetei asistențe! Deh, ce vreți! Persoane sensibile, selecte — selecționate, unele...

Funcționarul în uniforma albastră a serviciului O.N.U. se apropie și atrage atenția onor. public să observe disciplina impusă de regulament...

Două „dive" din rîndul întîi — să tot numere laolaltă 12 decenii — cîte un șirag de perle fiecare, broșa cu diamante idem, cercei — una rubine, cealaltă lappis-lazzuli — se ridică din fotolii și părăsesc sala, grave, mîndre, impunătoare...

Asistența le petrece cu priviri pline de compasiune...

Atîta pagubă, ladies and gentlemen! Parcă pentru de-alde voi răsună aici, la O.N.U., vocea adevărului? Are cine să asculte cuvintele noastre — nu milioanele-aur, ci inimi, oameni — sute de milioane!

Matadorii în arenă! Tipuri și ticuri

Cînd publicul acesta ales „pe sprînceană" începe să se foiască într-un mod cu totul aparte, — și nu ușor — cam așa cum face motanul cînd simte c-o să-l scarpini pe burtă — un mic șoricăit voluptos, prin urmare, se ridică din primele rînduri — atunci, ei bine, atunci nu există decît două eventualități: urmează la cuvînt ori Belaunde, ori Portuondo!

Dac-ar urma, să zicem, dl. Lodge, reprezentantul S.U.A. — ar trebui „să se audă" o tăcere solemnă, respectuos-emoționată, ca și cînd ar urma să intervină în dezbateri însuși dumnezeutatăl.

Pe un alt matador „antiroșu" — mister Casey (Australia), cel care obișnuiește să bată spasmodic cu palmele în pupitru, în timp ce vorbește, sau — dacă se exprimă șezînd, la ședința vreunui Comitet — să-și salte partea stătătoare din 3 în 3 secunde — parc-ar fi prevăzut cu un mecanism secret și automat, spre a-i întări probabil invectivele — pe mister Casey, deci, mi l-ar anunța o febrilă pregătire de ochelari, binocluri și lorgnete — pentru că la d-sa, cum spun, cel mai interesant lucru este acea gimnastică unică inimitabilă.

...Dar Portuondo — și, mai ales, Belaunde — asta-i cu totul altceva! Pentru „rafinați", asta înseamnă un adevărat regal! Doar nu-i puțin lucru să-l auzi pe senior Belaunde—filozof și ministru peruvian — cum distruge mereu, de 10 sesiuni încoace, cu același glas de stentor decrepit, cu aceleași gesturi de proroc mincinos — dar fanatic — nu numai (după propria-i exprimare) comunismul, dar și marxismul, da, da, marxismul chiar — de la A la Z!

A, senior Belaunde nu-i un oarecine: senior Belaunde posedă acțiuni ale Societății minelor de aluminiu din țara sa, societate care funcționează pe bază de muncitori peruvieni și dolari S.U.A.! Însuși Cabot-Lodge îl bate adeseori amicalmente — pe umăr...

...Dar meridionalul, pateticul, formidabilul senor Portuondo; (observați, chiar numele sună a matador predestinat) Portuondo, „sosia" oratorică a maestrului Belaunde: ce temperament, ce timbru, ce gesticulație! Cînd ridică d-sa brațele (cam scurte, într-adevăr, dar ce importă!) clamînd drepturile sacrosancte ale națiunilor mici și mărunte, independența politico-economică (dar, știți — foarte, foarte în serios, măcar că d-sa reprezintă o colonie cvasi-oficială a Statelor Unite), te aștepți să se deschidă cerul și pămîntul și să-i trăsnească fără milă pe asupritorii națiunilor mici, mărunte și mărunțele — inclusiv cozile lor de topor!

Ce-i drept, un asemenea trăsnet s-a și produs într-o zi în incinta Adunării, tocmai cînd perora mai cu foc senor Portuondo; atunci d-sa a pățit exact ca nefericitul care — umblînd să prindă scînteia electrică din natură — s-a prefăcut în scrum. Reprezentantul Cubei neatîrnate, deși a scăpat ceva mai ieftin, s-a „ars" totuși destul de serios — și să vedeți în ce împrejurări. Dar aceasta, într-unul din numerele viitoare.

SPEIDEL

asasinul

Un comentariu de George IVAȘCU

„Hitler trăiește?" — acesta era de obicei titlul sub care — timp de vreun an de zile după sfîrșitul războiului — ziarele de senzație publicau din cînd în cînd cîte un reportaj în care se înșirau tot felul de presupuneri: ba că fostul führer, pe bordul unui avion, s-ar fi refugiat în Spania, ba că, pe bordul unui submarin, ar fi fugit în Argentina sau în Brazilia, ba că s-ar afla pe undeva, prin munții Bavariei, pe unde ar umbla deghizat ca turist greu de identificat, căci și-ar fi ras mustața și și-ar fi schimbat freza, renunțînd la celebra-i meșă ce-i cădea pe frunte. Acestei hiteriade postume i-a pus capăt într-o zi o informație a agenției *Tass* care anunța pur și simplu că moartea lui Hitler fusese definitiv verificată: el își găsise sfîrșitul în subsolul cancelariei Reichului, în timpul formidabilei ofensive sovietice din aprilie 1945.

Se sfîrșise, deci, Hitler, după ce — cu scîrbă și oroare — istoria Europei îl înregistrase vreo 20 de ani. Pentru generațiile mai tinere, figura și chiar numele lui puteau rămîne ca și necunoscute.

Și, totuși, în primăvara aceasta, figura și numele lui Hitler au reapărut. Mai întîi în presa comunistă franceză, apoi în ziarele gaulliste, radical-socialiste, independente. La acestea s-au adăugat ziare engleze, italiene, belgiene, olandeze, poloneze, cehoslovace, est-germane, elvețiene. ...

Iată-l, de pildă, pe Hitler, la Paris, pe Montmartre. E în ținută de promenadă, avînd, adică, peste uniformă un ballonseide; de sub chipiul foarte înalt se vede o figură la care peria de sub nas pare a-i potența la maximum încîntarea: e după capitularea Franței, în vara anului 1940.

Un instantaneu care n-are nevoie de comentarii: Speidel alături de Hitler, în 1940 la Paris.

Cine privește mai de aproape acest document fotografic va descoperi și explicația acestei reveniri în publicistica europeană a sinistrului chip și a celor șase litere care au generat groaza a milioane și milioane de oameni. E vorba de însoțitorii lui Hitler. Nu de toți, ci numai de unul — de cel din dreapta lui. Acestuia i se datorește reactualizarea în memoria contemporană a decedatului führer cu întreg cortegiul de mareșali, feldmareșali, generali care, la ordinele lui, au întins zăbranicul morții pînă la Atlantic și pînă la Volga, pînă la fiordurile norvegiene și pînă în delta Nilului.

Figura acestui minuitor de strigoi ai istoriei e înscrisă într-un oval lustruit de abate iezuit, ghicindu-i sub ochelari clipiri tainice și viclene. Pare a întruchipa tipul unei foarte obișnuite categorii de ofițeri superiori germani: cei din statul major, cu aerul lor de intelectuali interiorizați, trecuți prin școli de spionaj, măcinați de exegeză strategică și tactică pe marginea textelor lui Klausewitz și Moltke. Adică, o figură care nu se deosebește — în sfera ei — prin nimic excepțional de a altor alți numeroși generali germani, formați în pepiniera de moștenire prusacă a militarismului teuton.

Atunci ce anume l-a propulsat pe acesta pe eșichierul actualității noastre? A fost de ajuns o simplă informație, cîteva rînduri ale unei telegrame de presă, pentru ca numele acestui om să sfredelească profund memoria a milioane și milioane de oameni, și în primul rînd a francezilor. Iat-o:

> *Paris 24 ian. (Agerpres): Un comunicat al Ministerului Apărării de la Bonn a anunțat că guvernul vest-german a hotărît să-l desemneze în mod oficial pe generalul Hans Speidel pentru postul de comandant suprem al forțelor terestre ale Pactului Atlantic în regiunea Europei Centrale.*

Așadar, Speidel: acesta e omul căruia urmează a-i fi subordonate forțele armate americane, engleze, franceze, olandeze, belgiene și vest-germane aflate în această parte a Europei.

Speidel, adică:

— cel care în 1930 conduce în statul major german secția de spionaj în țările apusene, vecine cu Germania;

— cel care, în 1940, ca șef de stat major al corpului 9 de armată, participă la agresiunea împotriva Franței;

— cel care, în iunie 1940, redactează proiectul documentului de capitulare a Franței;

— cel care, apoi, ca șef de stat major al trupelor de ocupație hitleriste în Franța, comandate de von Stulpnagel, a fost autorul a

mii și mii de deportări în lagărele de concentrare, a zeci și sute de condamnări la moarte.

Speidel. adică:

— cel care, într-un „expozeu" în legătură cu condamnarea la moarte a 3 patrioți francezi, afirma doctoral și definitiv: „Trei condamnări la moarte nu constituie o expiație suficientă". Stulpnagel și Speidel voiau sînge, sînge mult și într-un ritm accelerat. De aceea, la 16 septembrie 1941, (la 5 zile după „expozeu"), la 20 septembrie, la 22 octombrie și apoi, tot mai frecvent, pe zidurile Parisului au apărut, unul după altul, semnate de Stulpnagel, dar redactate la ordinele și prin grija lui Speidel, *avizele* prin care se vesteau populației actele de represiune menite a pune capăt patriotismului francez. Iată bilanțul a numai 36 de zile:

— la 16 septembrie 1941 au fost împușcați 10 ostatici;

— la 20 octombrie 1941, 12;

— la 22 octombrie 1941, alți 48, — aceștia pentru a „expia crimele celor aflați în solda Angliei și a Moscovei", printre care și un tînăr de 17 ani, Guy Môquet din Châteaubriant. (Documentele au fost publicate de către *l'Humanite dimanche* din 10 februarie 1957).

Speidel, adică:

— cel care, promovat ca șef al statului major al armatei 5, e trimis de către Hitler pe frontul de Est;

— cel care, ca ofițer de stat major pentru misiuni speciale, a condus operațiile armatei a 8-a italiene la Stalingrad, de unde, de altfel, la momentul oportun (vorba vine!) s-a salvat pe el, lăsîndu-și trupele în încercuire;

— cel care, în anii 1943—44, aplicînd, în calitatea ce o deținea, tactica „pămîntului ars", a aruncat în aer și a pîrjolit numeroase orașe și sate ucrainiene. „Călăul Voronejului", — astfel a rămas Speidel în amintirea populației din această regiune ucraineană greu încercată de flagelul hitlerist. Ele, trupele lui Speidel, în vara anului 1942 au prefăcut în ruine și în scrum orașul. Ele, trupele lui Speidel, au ridicat zeci de spînzurători pe străzile Voronejului, în satele și cătunele din regiune. „În timp ce, goneam de pe pămîntul natal haita fasciștilor comandată de Speidel, ea nimicea tot ce era viu, tot ceea ce era mai bun în orașul și regiunea noastră. Au fost aruncate în aer minunatele clădiri ale Comitetului regional de partid, ale Universității, monumentul de pe timpul lui Petru I — magazia de efecte, au fost pîngărite și distruse și alte monumente arhitectonice. Bandiții au cărat biblioteca extrem de bogată a Universității, exponatele muzeului etnografic și ale muzeu-

Ca și celelalte popoare ale Europei, germanii cinstiți spun NU! războiului. În fotografie : un afiș german antirăzboinic.

Aici nu e vorba de un titlu scris pe fotografie de către redacție, ci de o lozincă de luptă a poporului francez, scrisă de patrioți pe un zid.

lui de arte plastice. Nu stau oare unele din aceste piese de valoare în casa lui Hans Speidel, comandantul de astăzi de la N.A.T.O.?". (Scrisoare publicată de *Komsomolskaia Pravda* din 29 ian. 1957).

Palmaresul lui Speidel s-ar mai putea prelungi: e foarte bogat în asemenea isprăvi monstruoase.

E ceea ce a răscolit într-atît memoria popoarelor, ceea ce a făcut să se cutremure de indignare atîtea conștiințe, ceea ce a provocat o adevărată mișcare de masă în Franța, manifestații și proteste în toate țările pe unde a trecut noul comandant al sectorului central N.A.T.O.

Hitler și Speidel....

Speidel și Hitler...

Simpla trecere în revistă (ca să ne exprimăm în termeni militari) a acestui palmares e suficientă pentru a demonstra că cele două nume sînt de nedespărțit. Tocmai de aceea, scriind despre Speidel, ne-au și venit în minte reportajele de acum 10—11 ani, intitulate dubitativ *„Hitler trăiește"*?. Numai că ceea ce se scria pe atunci era doar rodul fanteziei dirijate a ziarelor de senzație. Pe cînd astăzi, numirea lui Speidel în comandamentul de la Fontainebleau e ceva mai mult decît o farsă sinistră. E una din acele realități monstruoase care violentează conștiința întregii omeniri.

Că cei care au făcut-o — conducătorii Pactului Atlanticului de Nord — „au atins prin aceasta coloanele herculeene ale cinismului", — n-am spus-o noi, ci ziarul britanic *Daily Express*. E un stil întrutotul adecvat unei mitologii contemporane care — precum se vede — numără și ea destui monștri.

Printre ei: Speidel și stăpînii lui.

Muncitorii metroului parizian, avînd în fruntea lor foști deportați antifasciști...

ÎNDEMN la DRUM

de Sanda NICOLAU

Fotografii de Gh. VULPAȘ, ing. V. SIMPLICEANU, ing. M. ICONARU

Oricît ai fi cutreierat ceilalți munți, Ceahlăul, prin lirismul tainic al măreției lui, îți va lăsa o amintire deosebită.

Pentru a-i gusta pe deplin frumusețea, călătorule, nu veni cu inima seacă și nu compara, cu mintea rece, Ceahlăul cu ceilalți munți pe care i-ai văzut. Căci toate masivele din Carpații noștri au anumite crîmpeie care seamănă între ele. Peste tot vei găsi un abrupt care să-ți amintească alte abrupturi sau un grup de stînci care să fie surori cu alte stînci aflate cale de cîteva zile mai la miazănoapte sau mai la soare-apune.

Apropiindu-te de poalele Ceahlăului, caută, drumețule, să te dezbraci de toate mărunțișurile cotidiene. Adu-ți aminte de strămoșii tăi care de-a lungul veacurilor, din cele mai vechi timpuri, s-au refugiat, în clipe de grea cumpănă, anume în munții Moldovei. Dacă însuși apus, între Turnu Roșu, pasul Vulcan și afluenții Mureșului, a fost ultima capitală politică și militară a Dacilor, în schimb după distrugerea arma-

Plutaș de pe Valea Bistriței.

Perspectivă pe Valea Bistriței.

telor viteazului Decebal, mii de daci au fugit de cotropirea romană și s-au tras către frații lor din munții Moldovei. Poate că nu întîmplător Dochia, ultimul vlăstar al regelui învins, a fugit și ea la poalele Ceahlăului . . .

Pînă azi istoricii n-au putut lămuri pe deplin unde anume era situat Cogheonul, muntele sfînt al geto-dacilor. S-ar putea ca tocmai Ceahlăul să fi fost, după credința geto-dacilor, adăpostul pe pămînt al zeului proroc ZAMOLXE și tot aici să fi stat marele preot, care trăia retras în peștera dintre culmi unde poposesc doar norii și vulturii.

Herodot, de la care avem primele însemnări despre geto-daci, spune că profetul și apoi zeul Zamolxe s-a retras pe un munte singuratic și prăpăstios, locuit numai de vulturi. Istoricul Strabo (născut în anul 60 înaintea erei noastre) precizează că Zamolxe s-a retras pe muntele sacru Kogaeonum, numit și Co-gajon.

Întemeiată putem socoti și părerea istoricului francez C. d'Amville care consideră muntele Kogaeonum, situat în Carpații Moldovei, deci

Vîrful Toaca din Ceahlău

Vedere de pe înălțimea barajului hidrocentralei „V.I. Lenin"

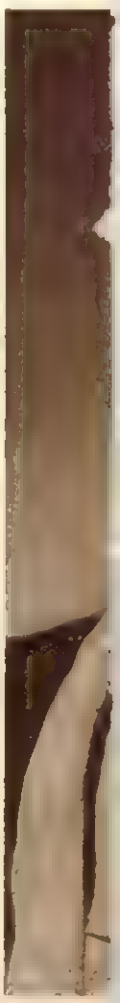

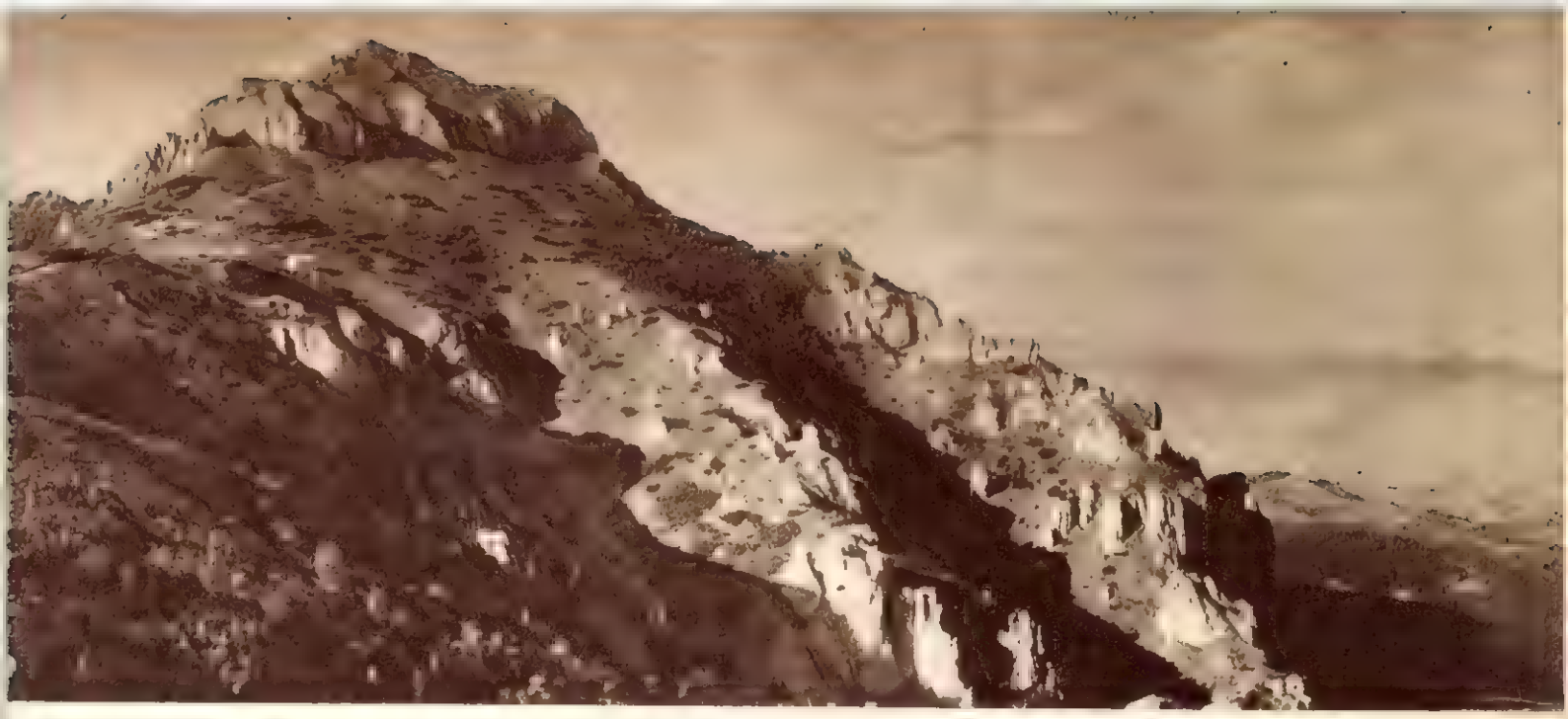

Moș Ilarion Moraru din Ciocănești.

il recunoaște în Ceahlăul de astăzi. Or, nici un masiv muntos din țara noastră nu este atît de bogat în legende istorice. Numai aici există o sărbătoare a muntelui, hramul Ceahlăului. Și acest hram se serbează într-un fel care mai mult amintește de obiceiurile păgîne decît de cele bisericești. Anume, în mijlocul verii, după secerișul grîului, la 6 august, țăranii din toate satele vecine urcă de cu seară potecile muntelui. Ei rămîn aici peste noapte, aprind focuri, cîntă și se ospătează.

❦

In masivul Ceahlăului, fiecare piatră, fiecare izvor are o legendă, un tîlc ascuns, tălmăcit și povestit din gură în gură de la străbuni la nepoți. Poate multe s-au uitat, poate că multe s-au schimbat trecînd, prin mintea și închipuirea a sute de povestitori, dar fiecare basm a pornit o dată de la un sîmbure de adevăr, de la o bucurie sau o suferință a unui om viu.

Caravană cu sumaşi din com. Barca-Ceahlău

Un răsărit de soare văzut la 1800 m.

Cabana „Izvorul Muntelui" Ceahlău

Aici, la tot pasul, simţi cum poezia şi cîntecul popular izvorăsc în forme mereu noi şi mereu mai frumoase. Aici trăieşte alevea „baciul moldovean" din Miorița, care în faţa morţii nu simte nici teamă şi nici părere de rău, adoma ca strămoşii geto-daci, care prin curajul lor au uimit pe romani, stăpînitorii lumii antice.

*

Un tablou caracteristic Ceahlăului este acela al stîncilor dăltuite în chip de statui ciudate, care dau muntelui un aspect de templu şi pe care le întrezărim în Picioru Crestăturii, pe sub vîrful Toaca, în Ocolaşul Mare sau în Turnu lui Budu, precum şi bogăţia vegetaţiei pe care o întîlnim pînă în zonele superioare ale masivului. Aceste două elemente găsesc în masivul Ceahlău o îmbinare de un lirism desăvîrşit, grăitor pentru orice călător.

Nici unde tabloul strălucitor al primăverii nu are atîta grai ca în poienile dimprejurul masivului. Viaţa ţîşneşte pretutindeni ca la un semnal ciudat. Pe platoul înzăpezit încă, fructele de merişor scînteiază în soare alături de peticile de omăt. Pe stîncile dezgolite apar colonii întregi de flori violacee. Fiecare pas ne dezvăluie privelişti neaşteptate. Acest sentiment îl va trăi fiecare turist care, după ce parcurge spre Ocolaş potecile împădurite, pline de bolovani şi pietriş, va trece în lumea blîndă a păşunilor alpine.

Nici unde ca pe Ceahlău tabloul vegetaţiei bogate, pe timpul verii nu are atîta armonie, cum nici unde ca pe Ceahlău toamna nu întîlneşti o simfonie mai amplă a nuanţelor ei specifice.

La poale, pădurile de fag foşnesc în rugina toamnei, în timp ce sus, pe Poliţele cu Crini şi în balcoanele de pe abruptul Ocolaşului Mic, crinii se pregătesc pentru marea sărbătoare a culorilor. În acele zile, Ceahlăul înfloreşte, parcă se împodobeşte pentru ultima oară înaintea sosirii zăpezilor.

Iarna cuprinde în împărăţia tăcerii sale pădurile năpădite, apele se furişează sub ghieţuri, glasul firii încremeneşte. Urşii se adăpostesc în vizuinele lor. Numai ciutele îşi fac drum prin potecile troienite din Picioru Rachitiş, spre conurile de brad preferate.

Apoi, din nou, semnalul ciudat care prevesteşte venirea primăverii se anunţă în glasul piţigoilor, din nou cocoşii de munte îşi pierd simţul conservării şi dau tircoale tîrlelor de prin Ocolaşul Mic. Din nou primăvara se aşterne în glasul apelor, în ciripitul păsărilor, în coloniile violacee ale primelor flori de pe stîncile Ocolaşului şi vîrfurile Toaca, Panaghia şi Piatra Lată.

Acum turiştii împînzesc potecile care în timpul iernii au fost cercetate de puţini vizitatori, fii temerari ai muntelui.

Şi nu greşim dacă vom spune că orice turist care a bătut potecile masivului, în faţa acestor frumuseţi, devine un mic filozof, cum nu vom greşi nici atunci cînd vom asemui muntele cu un prieten drag, cu o fiinţă cu care ne contopim. Iar muntele ne dă, atunci cînd îl înţelegem, puritate, încredere şi forţă.

*

În drumurile noastre pe Ceahlău vom întîlni adesea şi zile cu furtună, zile în care masivul devine duşmănos şi rece. Învăluit în perdeaua negurilor, Ceahlăul stă ascuns în faldurile reci şi umede ale ceţii. Atunci glasul vîntului are un farmec ciudat. Se tînguie năprasnic printre ierburi şi stînci. Se dezlănţuie asupră-ne cu furie. O clipă ne trece prin minte amintirea cine ştie a cărui basm, în care eroii sîntem noi înşine. Ni se pare că străbatem ţara unui zmeu care scoate aburi şi foc, fără contenire pe nările lui nevăzute. Sforţările pentru a rezista puterii vîntului sînt mari, istovitoare. Pe şeaua muntelui, pe lîngă Piatra Lată, cît şi pe porţiunea dintre Toaca şi Lespezi, puterea vînturilor este fără de seamăn. Fuiorul ceţurilor se frămîntă puternic peste abisurile jgheaburilor, iar vîntul se destramă cu furie. Soseşte apoi clipa în care cortina negurilor, trasă ca de o mînă nevăzută, lasă privirilor adîncurile colorate pe care le vedem într-o strălucită limpezime. E clipa în care rămînem încremeniţi în faţa măreţului tablou al desăvîrşirii naturii, din care nu lipsesc vigoarea abrupturilor prăpăstioase, nici gingăşia poienilor şi nici tăcerea pădurilor.

*

De neuitat vor rămîne în amintirea turiştilor care au urcat Ceahlăul, răsăritul şi asfinţitul de soare. Complet izolat de ceilalţi munţi mai înalţi, Ceahlăul domină de jur împrejur întreaga zare. Răsăritul soarelui, privit chiar de pe platoul din faţa cabanei Dochia, ne dezvăluie parcă adevăratul sens al naşterii unei zile noi. Scrutînd zarea pînă departe ni se pare că ne umplem fiinţa cu o sevă nouă, trasă din bătrînul Ceahlău, această cetate străveche şi mîndră.

Privind răsăritul, călătorul numără, cucernic parcă, o dată cu muntele, orele şi clipele care bat la poarta lumii. Bătrînul Ceahlău se înalţă tăcut şi semeţ din marea de ceţuri, care plutesc în văile din jur. Pe fruntea lui brăzdată se odihnesc primele raze ale soarelui, de unde, apoi, coboară spre văi şi, topind abureala dimineţii, trezesc la viaţă toată firea.

Dinspre valea unde pîrîul Izvorului Muntelui îşi aduce prinosul apelor lui rîului Bistriţei, se ridică alte şi noi acorduri ce se împletesc cu această simfonie a firii. Ele marchează un început de eră nouă. Dacă cu mii de ani în urmă — în timpuri preistorice — aceste meleaguri au cunoscut primele aşezări făcute la adăpostul muntelui, azi aceiaşi oameni, dar cu alte firii, năzuinţe şi conştiinţă, clădesc începutul unei ere noi.

În faţa apelor Bistriţei, oamenii ridică, cimentat în conglomerat artificial, un alt Ceahlău. Construcţia lor le va aduce în plus bucurie, hrană, belşug. Prin îndrăzneala minţii lor, oamenii vor încinge poala Ceahlăului — atît cît ochii pot cuprinde înspre geana răsăritului — cu un brîu larg de ape. În aceste ape, Ceahlăul îşi va oglindi măreţul contur. Alături de Ceahlăul munte, desăvîrşita creaţie a naturii, va sta şi Ceahlăul - construcţie — minunata creaţie a omului: barajul, uriaş colos de beton. Ca o unitate de măsură a forţei vremurilor noastre.

Scrisoare de recomandație

— schiță —

de Cornel BOZBICI

Ilustrație de Tia PELTZ

Cunoașteți voi strada Stelei de Sud?... Nu? Ei, se vede că picioarele voastre n-au bătut niciodată praful periferiei. La drept vorbind nici eu nu vă cunosc, nu v-am văzut abătîndu-vă pe sub gutuii care aruncă umbră acestei străzi.

Dar ce ne împiedică să facem cunoștință? Uite, eu mă numesc Pavel Cric. Mă puteți întîlni în fiecare seară la ora șapte în fața marchitănăriei lui Sava Ioachim. De veniți mai tîrziu, vă privește; eu nu aștept pe nimeni. Și asta zău că n-o fac din răutate sau din mîndrie. Nu, nu! Nu e o taină pentru nimeni că la ora cînd soarele se scaldă în apele galbene ale Nadășului, eu și cu Felicia o luăm cătinel spre pîrău, să facem baie. Un singur om nu știe, chiar dumnealui Sava Ioachim, în vitrina prăvăliei căruia privesc deseori, căci Felicia, pe care eu o iubesc — și această iubire n-am ascuns-o niciodată — e fata lui Sava.

Într-o zi, pe cînd mă uitam pentru a nu știu a cîta oară la mosoarele cu ață multicoloră, la nasturii de sidef și la panglicuțele de culorile curcubeului, așteptînd-o pe Felicia, Sava m-a luat de mînecă și m-a băgat după tejghea.

— Cric, băiatule, îmi zise, de ce ai tu pistrui pe vîrful nasului, cînd în băcănia lui Fărșac toată ziua servești mușteriii cu făină nulă și-ar trebui să-ți fie și nasul alb?

Simțeam că marchitanul vrea să rîdă de mine și nu știam ce să-i spun pe loc. Mi-am adus aminte ce mi-a spus mama o dată și i-am răspuns:

— Sînt moșteniți de la tata. O pereche de pantaloni cu bretele și pistruii ăștia, atît mi-a lăsat.

— Hm, nu ești prost, țică, mi-o întoarse marchitanul. Apoi încruntîndu-se și apucîndumă de urechi, m-a întrebat: de ce te ții toată ziulica de cozile Feliciei?

— Zău că n-o trag de cozi, i-am răspuns speriat, neînțelegîndu-l ce vrea și aducîndu-mi aminte că, mai demult, într-una din seri, într-adevăr am scuturat-o. Dar ea mi-a promis, eu cerîndu-i iertare, că nu mă pîrăște nimănui.

— Nu așa, Cric... Să-mi spui mie: nu cumva i-ai pus gînd rău, adică...? (Aici marchitanul s-a încurcat puțin, l-am simțit eu...) Mă, tu știi cine sînt eu?

— Domnul Sava Ioachim, marchitănărie și obiecte mărunte, firmă...

— Comerciant, măgarule, comerciant!

Urechea dreaptă îmi vîjîia de durere. Holbam ochii la el, fără să înțeleg ce vrea de la mine.

— Co-mer-ciant! am țipat.

— Așa, țică, comerciant! Cu onoare în cartier, bagă de seamă. Respectat de opt străzi. Cucoanele majurilor, fetele funcționarilor, toate cumpără de la mine. Acum bag' de seamă, măgarule: fata mea nu-i de nasul tău, am s-o dau după un antreprenor! Tu, ucenic de băcănie, n-ai ce căuta în casa mea. Și să nu te pui sfîntul s-o îmbeți de cap...

Așa mi-a spus. De atunci o iubesc și mai mult pe Felicia. Și în fiecare seară o aștept, ascuns după stivele de scînduri ale depozitului Stork.

Cînd o zăresc în pragul ușii prăvăliei, cu rochița pepită, cu cozile răsfrînte pe piept, îngîn trilul priveghetorii și mă strecor pînă la colț. Apoi alergăm de ne sfîrîie tălpile pe străduțele mici, pînă cînd apa galbenă a Nadășului ne răsare înainte, lenevoasă ca cucoana domnului Fărșac, patronul meu.

La începutul lui august, în ziua cînd am împlinit cincisprezece ani, ne-am oprit cu Felicia la umbra unei salcii pe malul Nadășului. Ne-am așezat pe pajiștea moale și am rugat-o să închidă ochii, promițîndu-i că o să-i arăt apoi ceva. Pleoapele s-au lăsat peste ochii ei verzui și atunci am sărutat-o.

— Vai!

Atît a spus. Și sînt sigur că numai eu sînt de vină pentru că am sărutat-o prea în fugă. Dar era de acum tîrziu, deschisese ochii.

— Tu... îmi zise dînsa.

— Da, i-am răspuns plin de mîndrie, eu, Felicia, am împlinit astăzi cincisprezece ani.

Și știind că ea are doar paisprezece, am simțit deodată că hotărîrile mele au o valoare nemărginită.

—Te iubesc, i-am spus răspicat.

— Tu nu-ți iubești mama? Părea nedumerită auzind cuvintele mele și văzînd cît sînt de întristat: de ce n-o iubești?

Trei zile n-am mai văzut-o. Cărам saci și lăzi cît era ziulica de mare în magazia lui Fărșac și mă întrebam: oare înadins mi-a pus întrebarea sau nu?... Mă iubea cu adevărat, sau ocolise să-mi răspundă? Știam eu ceva despre șiretenia femeiască. Bîră Gheorghe, cel'a domnului Fărșac, care se pomăda și-și stropea fața, cămașa și părul cu parfum în fiecare simbătă seara, mi-a spus de multe ori:

— Cric, Cric, tu ține minte: fetele-s ca mărgelele, nu bagi bine de seamă, le scapi printre degete. Asta-i una. Fetele-s ca iluzia optică: le vezi într-un fel și ele-s în altul. Asta-i a doua. Fetele nu-ți spun niciodată „te iubesc", pentru că le bate mama. Asta-i a treia...

Astă dată o fi avînd dreptate Bîră, că încolo e un mincinos de îngheață apele și-un lingău clasa-ntîi.

A treia zi era duminică. Ascuns după scîndurile lui Stork, o așteptam pe Felicia. Aveam în buzunar o legătură de smochine pe ață și-un purcel de ciocolată, toate cumpărate pe banii mei. Plănuisem ca s-o tulim în parcul public, s-ascultăm fanfara militară, să privim bărcuțele albastre de pe lac și să intrăm în încăperea cu oglinzi a circului Dollo-Mollo, unde toți copiii au nasul ca o pară. Venisem se vede cu mult timp înainte și-mi pierdusem răbdarea așteptînd. Dar iată, în sfîrșit, că Felicia se ivește în portiță, îmbrăcată într-o rochie albastră, cu o pălăriuță cu panglicuțe așezată în vîrful capului. Fluier. Dar ea parcă nu mai aude trilul. Își întoarce spatele și face cuiva semn cu mîna. Vai ce necaz s-a abătut asupra mea! Fluier din nou și nu mint cînd vă spun că, de m-ar fi așezat cineva pe-o crenguță în grădină, să-i cînt la fereastră, ar fi jurat că sînt o adevărată priveghetoare. Nu termin bine, cînd zăresc cărnurile doamnei Sava și mustățile dușmanului meu, marchitanul. Îi văd cum o iau pe Felicia de mînă și pornesc cătinel spre oraș... Doamne, doamne, cît de întristat eram! Mi se topise și purcelul de ciocolată în buzunar...

Cum am ajuns acasă nu mă întrebați. N-am plîns, deoarece nu știam că pentru asemenea lucruri trebuie să verși lacrimi. Îmi era însă tare urît și mă simțeam singur. Încetul cu încetul crescu în mine un fel de dușmănie. Mi-am zis: eu sînt sărac și slab. Nici bretelele și nici pantalonii tatii n-o să mă facă mai bogat de-o să-i ajustez și o să-i îmbrac. Pe cînd Felicia e fata marchitanului. Marchitanul are prăvălie și bani. Deci, nu ne asemănăm. Sava are s-o mărite pe Felicia după un antreprenor cu bani mulți... De ce nu m-aș face și eu antreprenor?

Și din clipa aceea m-am pregătit sufletește pentru meseria asta.

II.

Fărșac scria în salon o scrisoare. Eu așteptam în antrețel cu nerăbdare. Mtine plec la București să devin antreprenor, iar patronul ticluiește o scrisoare de recomandare pentru mine.

Patronul întîrzie cam mult. Bag seama că nu-i prea isteț la scris, dar la socoteli și învîrteli e dat dracului. Anul ăsta s-a mutat în casă nouă. Și ce casă...

Mă uitam pe fereastră, că altceva mai bun n-aveam ce face. Iată și toamna... Cad frunzele gutuilor din grădina patronului, una cîte una. Cerul însă e tot albastru, ca și astă-vară. La noi în oraș toamna e totdeauna lungă. Ce bine ar fi s-o iau pe Felicia de mînă și să ne plimbăm către seară pe străduțele cartierului nostru, cînd soarele scapătă! N-am văzut-o pe Felicia de două luni. Dar nu-i nimic, am să mă întorc din București antreprenor și atunci ne vom plimba iară. Numai gîndindu-mă simt cum inima-mi bate mai tare. Ce bine o să fie, ce bine!... O să-mi pun la gît o „rîndunică" cu buline albe. De alaltăieri am lăsat să-mi crească mustăți. Sînt doar cîteva fire, abia se văd, dar pînă la întoarcere o să am o mustață adevărată, de bărbat. Baston nu-mi cumpăr, cum m-a sfătuit Bîră, pentru că nu-mi place să fiu englez. Toți burtoșii care se învîrt pe la cafenelele din oraș poartă bastoane și fac pe englezii. Dar o cămașă cu guler tare, mare și alb, o cămașă cu piepții scrobiți tot o să-mi iau. Și atunci, într-o duminică...

— Cric, Cric...

Mă striga patroana. Am intrat în salon. Patronul se legăna într-un scaun ce-i zice *balansoar* și flutura un plic galben.

— Uite, Cric. Pe vărul meu îl găsești la adresă.

CE ESTE ACUPUNCTURA ?

— O terapeutică străveche și mereu actuală —

Europa face cunoștință cu milenara terapeutică

...Sîntem în anul 1901. Un tînăr european debarcă pe coasta Celestului Imperiu, cu imensă bucurie, dar și cu o strîngere de inimă. Cu bucurie, fiindcă încă din copilărie îi cunoaște și-i iubește pe chinezi, dar cu strîngere de inimă, fiindcă recenta răscoală a Boxerilor i-a arătat adevăratele sentimente ale Chinei, ura ei neîmpăcată față de colonialiștii europeni.

Acele așezate pentru o nevralgie brachială (dureri ale membrului superior)

Acest tînăr este George Soulie de Morant, proaspăt numit în diplomația franceză și trimis în China, tocmai pentru cunoștințele lui sinologice. [1])

Încă din copilărie începe studiul limbii chineze vorbite și scrise, învățînd cu o prietenă a familiei sale, profesoară de sinologie la Sorbona; aceasta îi insuflă treptat dragostea și admirația față de marele popor asiatic, cu o civilizație și cultură mult mai veche decît a europenilor, și-l introduce în studiul filozofiei și istoriei chineze. Aceste aprofundate studii de sinologie — de dragul cărora renunțase la medicina pe care o studia — îl fac ca la debarcarea sa să fie perfect familiarizat nu numai cu limba, dar și cu complicata etichetă chineză, și-i permit să intre foarte repede în relații de prietenie cu localnicii.

În momentul sosirii sale, Pekin-ul era bîntuit de o epidemie de holeră; Morant văzu murind în cîteva ore pe doi dintre servitorii săi, în ciuda tuturor îngrijirilor pe care le primiseră din partea medicilor coloniei albe. Cu amintirea vie a acestor victime, el vizită curînd spitalul orașului. Și acolo îi fu dat să vadă un lucru care-l schimbă din temelie viața și preocupările. În fața ochilor săi uimiți, un medic chinez — lang — reuși, cu ajutorul unor ace înfipte în pielea bolnavilor, să le oprească în cîteva clipe groaznicele simptome ale holerei: crampele, vărsăturile și diareea, în fața cărora medicina europeană era neputincioasă. Era vorba de o terapeutică cu totul și cu totul deosebită; era vorba de acupunctură.

Morant îl cunoscu pe medicul chinez, se împrieteni cu dînsul și, nu peste multă vreme, începu, cu ajutorul lui, studiul acupuncturii. Mai tîrziu își completă studiile cu doctorul Ciang și, după o vreme, începu să practice la spitalul din Yun Nan-fu noua metodă, obținînd și titlul de medic acupunctor.

Întors în Franța prin 1920, Morant împărtăși experiența sa unui cerc de medici și ținu să-și sprijine noua metodă pe probe concrete. Cazurile pe care le trată confirmară medicilor europeni eficacitatea metodei. Și, în 1933, printr-o comunicare făcută la Societatea medicală a Spitalelor din Paris de către doctorii Flandin, Macé de Lépinay și Ferreyrolles, lumea medicală europeană făcu cunoștință în chip oficial cu milenara terapeutică chineză.

De cînd datează acupuncturaI

Această metodă este utilizată în China din cele mai îndepărtate timpuri. Primul tratat de acupunc-

1) Sinologia este studiul limbii și literaturii chineze, al obiceiurilor, instituțiilor și istoriei poporului chinez.

Ai să te descurci. Mie, băiete, îmi pare rău după tine. Aș fi scos un bun vînzător. Te-am ajutat în fel și chip. Dar tu vrei să fii antreprenor și eu nu mă pot împotrivi. Du-te cu dumnezeu. Și mi-a dat scrisoarea și cîteva lucruri: o putinică cu brînză, doi curcani, o ladă cu prune uscate... Să i le duc lui văru-su.

Am plecat. Grăbeam pe străduțele prăfuite și năpădite de frunze veștede, purtînd curcanii, putinica și lada în căruțul cu două roate de la băcănia lui Fărșac. Da'nici nu simțeam greutatea, pentru că eram fericit. Voi n-ați fi fost fericiți dacă în buzunarul din dreapta ați fi avut o scrisoare de recomandare? O scrisoare care deschide o ușă unde, după cîteva clipe, o față îți zîmbește... O, cît eram de fericit! Și trecînd pe lîngă marchitănăria lui Sava am sărutat-o în gînd pe Felicia, rugînd-o să fie răbdătoare și să m-aștepte. L-am înjurat pe marchitan și pe toată breasla lui de scîrboși. Am să-ți arăt eu ție, burtă-verde cu panglicuțe! Așteaptă și ai să vezi! Și am pus mîna dreaptă pe plic, parcă aș fi făcut un jurămînt.

Seara eram în tren. Venise și mama la gară. Singur într-un compartiment de clasa a treia, vorbeam cu dînsa de la fereastră. „Nu ne uita, scumpul mamii", mă ruga ea. Am jurat pe tot ce am mai sfînt c-o să le trimit bani, dumneaei și surorii mele.

Cînd a fluierat locomotiva, mama a început să plîngă. De ce, oare? Doar nu mergeam la moarte! O să le cumpăr paltoane și pantofi pentru iarnă. Pe mama n-am s-o mai las să spele rufe pe la cucoanele majurilor. Iar Anei, sora mea, îi voi lua cea mai frumoasă rochie pe care o voi găsi în oraș. Atunci de ce plînge? O dată poate voi ști și acest lucru. Însă niciodată n-am s-o mai iau pe mama la gară cînd plec. Lacrimile ei mă înspăimîntă. Și dacă voi aveți mame ca a mea, eu vă sfătuiesc, înainte de a pleca, rugați-vă să vă petreacă doar pînă la portița casei. Căci nu este ceva mai dureros pe lume ca o mamă pe care o vezi plîngînd cînd trenul părăsește gara.

Am privit din fereastră pînă cînd dînsa s-a pierdut printre lumea care flutura batiste. Era singură și mică, cu un palton cafeniu, decolorat.

Apoi m-am trîntit într-un colț și am plîns. Mă trezi din amorțeală becul din tavanul compartimentului. Am scos ușor plicul, și-am citit adresa, scrisă cu creion chimic: „Domnu'ui Vasile R. Fărșac, comerciant, str. Poterei nr. 18. București". Într-un colț, o altă adresă: „Str. Batiștei 208". Aici era prăvălia. Cunoșteam adresele pe de rost, de-atîtea ori le citisem. Nu mă răbda însă inima să nu le văd din cînd în cînd. Asta îmi dădea curaj și simțeam o fericire nemărginită. Aș fi vrut mult să știu ce scrisese patronul. Am ridicat plicul în dreptul luminii, poate astfel voi desluși măcar cîteva cuvinte. Prin hîrtia groasă nu vedeam nimic...

Se aprinsese în mine o curiozitate ce mă îndemna să deschid plicul. Mă luptam din răsputeri să îndepărtez acest gînd, care creștea mereu, fără stavilă. Ce-o să zică vărul patronului?... N-o să știe... Am să lipesc plicul la loc...

Și l-am deschis.

Citeam. Îmi era rușine cu fiecare rînd pe care îl buchiseam. Patronul scria despre afaceri, despre familie, despre cele ce-i trimitea. Numai despre mine nici un cuvînt... Întorceam filele deznădăjduit. Ba uite... „N. B."... Apoi trei rînduri: „Băiatul cu scrisoarea și lucrurile a lucrat la mine. Să nu-l ții în casă cumva, că-i put picioarele."

Atît despre mine în „scrisoarea de recomandare"...

III

Dacă treceți după ora șase pe strada Stelei de Sud, cu siguranță că mă veți întîlni. Cînd o să vedeți un băiat îmbrăcat într-o salopetă înnegrită de ulei, cu fața acoperită de funingine, să știți că sînt eu. La ora aceasta trec spre casă. Lecuindu-mă de antreprenorie, primăvara am șters-o din orașul acela mare și frumos. M-am angajat aici, la C.F.R., la cazangerie. Trec în fiecare seară prin aceste locuri și de fiecare dată întorc capul de la prăvăliile care s-au deschis, ca ciupercile, la colțuri de stradă. Meșterul Ilie zice despre ciupercile astea că-s micul capital. Or fi, eu știu însă una și bună: că mi-e scîrbă fără de margini cînd văd un băcan sau un marchitan. Doar de Felicia uneori seara mi-e dor și aș vrea s-o iau de mînă și să alergăm spre rîuleț cu ape de ceară. Ilie zice că asta înseamnă iubire. Dar sînt sigur că și dorul acesta va trece cu timpul...

Acum acele sînt așezate pentru o colică de ficat.

Liniile negre de pe spate reprezintă o parte din meridianul vezicii urinare, pe care sînt așezate punctele (îu) ce acționează asupra bolilor cronice ale tuturor organelor corpului.

tură al lui Nei Tsing, cuprinde date din secolul al XXVIII-lea dinaintea erei noastre. Pe vremea aceea nu se cunoșteau metalele și înțepăturile erau făcute cu ace de jad polisat. Din documentele ce s-au păstrat pînă în zilele noastre, reiese că între anii 2757-2696 î.e.n., metoda era deja perfect pusă la punct, iar în 1027, pentru a se păstra mai bine topografia exactă a punctelor pielii ce trebuie înțepate în diferite boli, Oang Oé Te a construit o statuie de bronz pe care a însemnat toate punctele folosite.

Născută dintr-o îndelungă și adîncă observare și analiză a trupului omenesc, analiză dublată de un spirit de sinteză caracteristic poporului chinez, acupunctura a fost interpretată totuși milenii și milenii în chip mistic, explicîndu-se efectul înțepăturilor printr-o concepție metafizică pe care o intitulăm în chip de interesantă curiozitate. Este concepția dualistă yang-inn, potrivit căreia aceste două valori (yang și inn) care guvernează universul, sînt în permanentă opoziție, așa cum sînt ziua cu noaptea, frigul cu căldura, lumina cu întunericul. În medicina vechechineză, toate fenomenele fiziologice, în echilibrul lor, erau explicate în lumina concepției yang-inn. Yang-ul reprezenta activitatea organismului, arderile din țesuturi și, în general, sistemul de cheltuială a energiei; inn reprezenta, dimpotrivă, repausul, asimilările și, în general, sistemul de cruțare a energiei. În concluzie, potrivit principiilor medicinei vechi chineze, sănătatea corpului omenesc ar fi rezultat din echilibrul perfect între cele două forțe — yang și inn. Rolul acelor din acupunctură era deci acela de a restabili acest echilibru, o dată perturbat.

Milenii de-a rîndul Chenn Tsiu Fo (denumirea chinezească a acupuncturii) a reprezentat terapeutica de bază a străvechii medicine chineze. Timpurile moderne au introdus apoi în China medicina europeană și vechea metodă a fost vitregită, îndepărtată din cercurile oficiale și lăsată să decadă.

Odată cu instaurarea puterii populare acupunctura a fost repusă în drepturile ei legitime și recunoscută oficial. Însuși președintele republicii, Mao Țzedun, invită pe medicii chinezi de formație occidentală să învețe acupunctura, să o studieze, să o interpreteze științific și să colaboreze cu acupuncturii pentru a-și îmbunătăți rezultatele. În sfîrșit, în 1949 ia ființă Institutul experimental de acupunctură din Pekin și, o dată cu el, se înființează asemenea servicii în întreaga Chină.

Baza științifică a metodei

Acupunctura se bazează pe reflexul nervos. Prin înțeparea pielii în anumite puncte foarte bine determinate, dictate de maladia respectivă și mai ales de reacțiile individuale ale bolnavului, se pot vindeca diferite boli funcționale[2]), adică acele boli care nu au la bază un substrat lezional.

Am spus mai sus: „anumite puncte bine determinate, dictate de maladia respectivă" — nu întîmplător. Căci între aceste puncte și anumite organe interne există o legătură; punctele cutanate (de pe piele) sînt legate prin intermediul sistemului nervos de anumite organe interne, cărora le corespund ca atare.

Această legătură este realizată pe calea reflexului nervos, a arcului reflex, acel circuit nervos declanșat de o excitație, ce are drept urmare o reacție mai slabă sau mai intensă, mai limitată sau mai întinsă. Reflexele, așa cum au arătat Secenov și Pavlov, guvernează atît activitatea scoarței cerebrale, cît și activitatea întregului organism; ele reprezintă cheia universală care explică corelația între diferitele segmente ale organismului și între organism și mediul înconjurător.

Cunoscînd aceste lucruri ne putem da seama care este mecanismul fiziologic de acțiune al acupuncturii; cu alte cuvinte, ne putem da seama cum anume pot declanșa excitațiile (înțepăturile) de la nivelul pielii, reflexe locale sau iradiate în organele de relație sau cele interne.

Iată cum, numai încadrînd acupunctura în teoria nervistă pavloviană, adică în concepția ce pune la baza funcționării organismului și a relațiilor lui cu mediul înconjurător, activitatea sistemului nervos — putem înțelege mecanismul ei de acțiune și o putem socoti ca o metodă științifică de tratare a bolilor.

Cîteva date despre tehnica tratamentului

Am vorbit mai sus despre punctele de pe suprafața pielii asupra cărora se intervine cu excitația, prin înțepare. Ele sînt în număr de 763, pentru totalitatea bolilor ce pot fi tratate prin acupunctură, și se găsesc răspîndite pe toată suprafața pielii, într-un anumit sistem de linii paralele, plasate de-a lungul corpului, și numite convențional meridiane. Fiecare meridian, deci fiecare linie formată din punctele respective, corespunde unui anumit organ sau unei anumite funcțiuni.

În momentul în care se stabilește printr-un diagnostic clinic și de laborator, că un anumit organ — să zicem stomacul — se îmbolnăvește, medicul acupunctor va căuta punctele de înțepat pe meridianul ce corespunde stomacului.

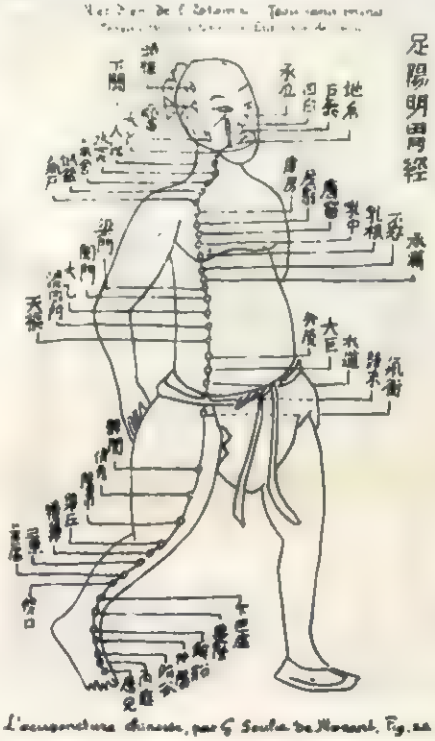

L'acupuncture chinoise, par G. Soulie de Morant, Fig. 22

Meridianul stomacului (reproducere după tratatul „Acupunctura chineză" de G. Soulie de Morant).

Iar din multitudinea de puncte ale meridianului bolnav, el le va înțepa, de-a lungul tratamentului pe acelea (6-10) care sînt dureroase fie spontan, fie la palpare.

Înțepăturile care — pentru a vă liniști trebuie s-o spunem — sînt superficiale și ușor de suportat, au durate diferite, după efectul calmant sau excitant care trebuie obținut în maladia respectivă. În general, înțepăturile calmante sînt de scurtă durată, iar cele excitante de lungă durată.

Ce boli se pot trata prin acupunctură?

În primul rînd cele funcționale, adică tulburările intervenite în funcționarea diferitelor organe. Cele mai apte pentru tratament sînt nevralgiile, contracțiunile musculare, suferințele ficatului, ale tubului digestiv, nevrozele cardiace etc. În aceste boli procentul de vindecare se ridică la 90 la sută. Mai puțin sensibilă la tratament este vezica urinară (vindecări în 75 la sută din cazuri) și rinichiul (vindecări în 60 %).

Dar indicația majoră a acupuncturii în bolile funcționale nu exclude utilizarea ei și în bolile organice propriu-zise, adică în bolile ce au la bază un substrat lezional. În aceste maladii, prin restabilirea echilibrului nervos, acupunctura ajută procesul de vindecare determinat de diferite medicamente; iată pentru ce, în cazul leziunilor organice, acupuncturii i se asociază tratamente medicamentoase.

În capitolul privitor la istoricul acupuncturii am vorbit despre vechea concepție mistică yang-inn. Vrem să arătăm acum, dacă nu am făcut-o atunci, că dincolo de învelișul acesta mistic, concepția existenței a două forțe opuse care acționează asupra organismului este absolut valabilă, avînd o bază dialectică și găsindu-și corespondentul modern științific în sistemul nervos simpatic (yang) și sistemul nervos parasimpatic (inn), din al căror echilibru rezultă sănătatea organismului. Potrivit concepției chineze, medicul acupunctor trebuie să fie într-atît de priceput, încît, cunoscînd aceste două energii opuse și raporturile lor, să poată interveni nu numai în momentul în care dereglarea, deci boala, s-a produs, ci chiar la începutul dereglării, atunci cînd boala nu s-a manifestat încă.

★

Iată pe scurt răspunsul la întrebarea pe care a pus-o titlul nostru.

[2]) Boli ce apar ca urmare a funcționării defectuoase a diferitelor organe.

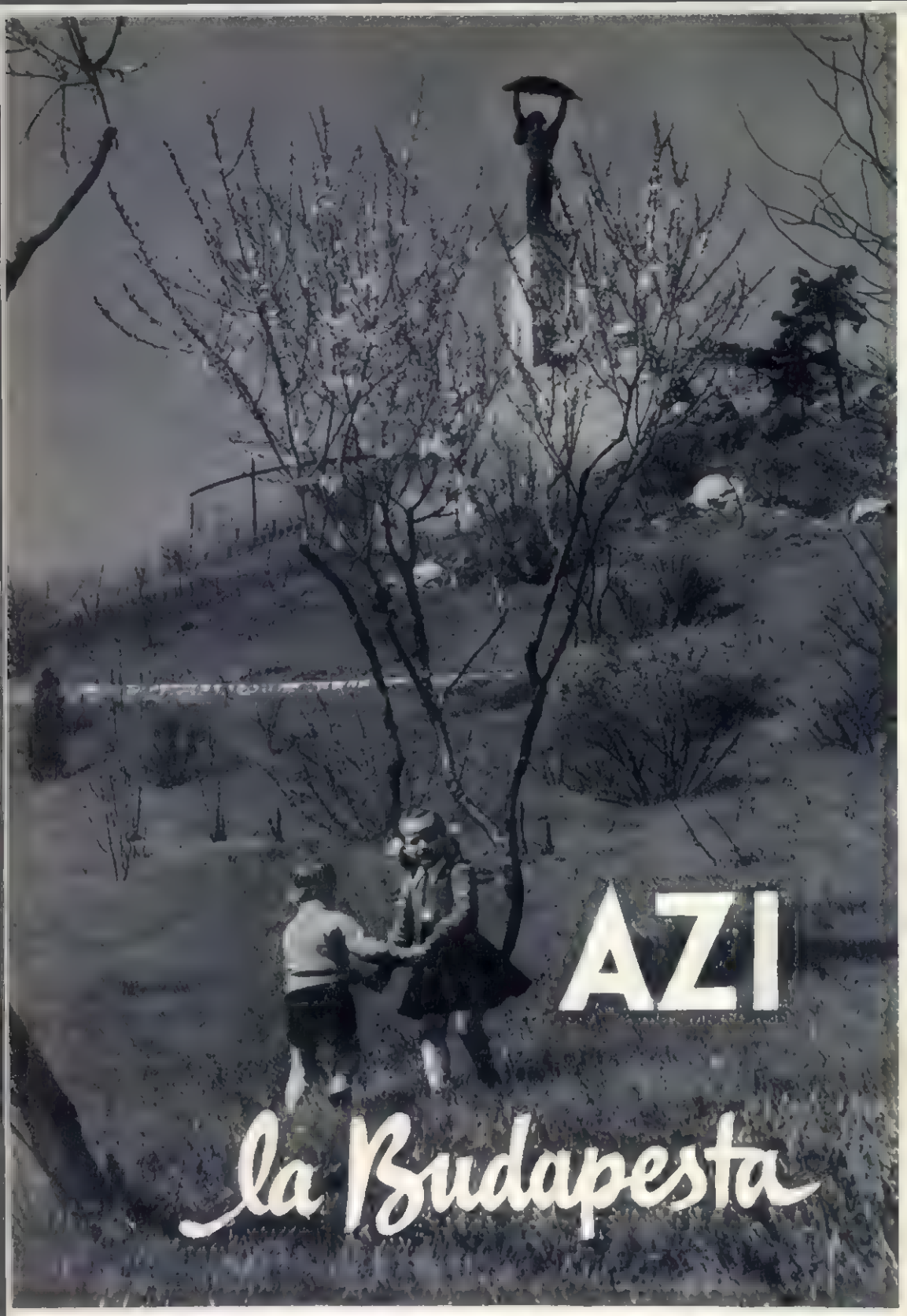

AZI la Budapesta

de AL. BONDOC

În martie am vizitat R. P. Ungară, ca membru al delegației Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. R. Mai fusesem în capitala Ungariei vecine și prietene în alți ani. Văzusem Budapesta reconstruită după 1945, cu podurile ei zvelte, cunoscusem multe uzine, monumente, viața culturală din acest frumos oraș de pe malurile Dunării. Văzusem toate acestea și, cu oarecare strângere de inimă, mă întrebam cum arată oare orașul după evenimentele din octombrie anul trecut. Într-adevăr, putch-ul contrarevoluționar i-a adus Budapestei din nou ruine. Cel mai greu a fost atins centrul orașului. Pe calea Racoczi, ca și pe calea Üllöi, am văzut case grav avariate și unele complet distruse. Dar viața orașului reintră în normal. În prima zi am urcat pe dealul Ghellert, unde se află statuia „Libertății", ridicată în cinstea eliberării Ungariei de către Armata Sovietică. Contrarevoluționarii au pîngărit și acest monument, dar el se reface ca și alte monumente ridicate în diferite orașe ale Ungariei, în semn de omagiu eliberatorilor. De aci, de pe muntele Ghellert, am privit orașul.

Nu l-am putut cuprinde cu vederea și nu pentru că ar fi fost vremea rea, ci din cauza fumului gros al coșurilor numeroaselor fabrici, care lucrează din nou. Dacă altădată fumul m-ar fi necăjit, acum îl priveam cu satisfacție.

Era simbolul cel mai grăitor al muncii dătătoare de viață ce-și reluase cursul normal în toate fabricile și uzinele orașului.

Străzile sînt pline de lume. Magazinele sînt bine aprovizionate cu produse industriale și alimentare. Ceea ce este mai caracteristic acum sînt însă schelele construcțiilor. Schelele se mută cu repeziciune de la o clădire la alta. Circa 9.000 de constructori lucrează la înlăturarea urmelor lăsate de contrarevoluție. Măsurile energice luate de guvernul revoluționar muncitoresc țărănesc, împreună cu ajutorul masiv în materiale de construcție (ciment, sticlă tuburi etc) acordat de țările socialiste, permit poporului maghiar să înlăture repede ruinele, să-și tămăduiască grabnic rănile. Deseori în timpul vizitei noastre ne-a

Piesele prefabricate sînt un prețios ajutor în construcția de locuințe pentru oamenii muncii.

TERIBILĂ DILEMĂ

de Sadi **RUDEANU**

Ilustrație de Nell COBAR

Mă aflu într-o situație desperată. Mă rog, oricare dintre dumneavoastră are pe cineva drag pe care vrea să-l felicite de ziua lui onomastică, pune mîna pe telefon și telefonează sau pune mîna pe un stilou și scrie, sau pur și simplu se duce personal să-l felicite. Ei bine, am și eu un om care mi-e drag, pe care-l stimez, îl respect, pe care aș vrea să-l felicit din toată inima și... nu pot! Omul ăsta pe care-l iubesc atît e directorul meu.

Desigur, o să spuneți: „Pune, frate, mîna pe telefon și felicită-l". Ei, da, pentru dumneavoastră e simplu, că e directorul meu. Dar pentru mine e complicat. Să nu credeți că țin atît de mult să-l felicit pentru că mi-e director. Nu. Mi-e drag, frate! Țin la el. Ca om. Ca individ. Îl stimez și-l admir pentru multiplele lui calități, nu pentru calitatea lui de director. Dar mă apucă disperarea că aș putea, printr-un gest necugetat, să-l fac să capete o părere proastă despre mine. Să spunem că vreau să-l felicit. M-am gîndit să-i spun ca la sorcovă: „Să trăiți, să-mbătrîniți". Ei, nu pot. Prea e servilă, frate. „Să trăiți!" Sau mai pe ocolite: „Cu onoare și respect eu vă felicit direct". Mai merge. Dar așa cu „Să trăiți, să-mbătrîniți" e curată periuță. Nu, nu pot. Să spunem însă că pun mîna pe telefon și-l felicit. Ei, aici e-aici. Nu miroase a servilism? Și atîta mi-ar lipsi să gîndească directorul: „Ia te uită la ăsta! Mă felicită! Cred și eu! Dar nu mă așteptam să fie și el ca toți ceilalți!" Ei nu, nu vreau să gîndească așa! Să presupunem însă că nu-l felicit. Nu e asta o neobrăzare? Cum, adică, pe directorul tău, care te îndrumă, care muncește cot la cot cu tine, care îți dă uneori și primă — tocmai pe un asemenea om să nu-l feliciți de onomastica lui? Nu e curată nesimțire?

Iată dar cîte probleme se pun în fața mea, pentru că am avut ghinionul ca omul care mi-i drag, pe care-l stimez și-l admir, să-mi fie director. O să mă întrebați dacă și față de colegi am aceleași probleme. Nu. N-am! În primul rînd, ei nu-mi sînt tot atît de dragi și, în al doilea rînd, are dreptate soția, n-au decît să mă felicite ei pe mine; de ce să-i felicit eu pe ei? E și o chestiune de demnitate aici, de amor propriu, pe care nu poți să ți-l calci singur în picioare. Cu directorul, însă, e altceva. Ah! Și cum aș vrea să aud în receptor vocea lui paternă și binevoitoare: „Bine, tovarășe, mulțumesc, asemenea, să trăiești!" Și să știu că nu-i trece nici o clipă prin gînd că am făcut asta din servilism. Dar nu pot să risc. Și, pe de altă parte, mă gîndesc că vin la slujbă, dau ochii cu el și nu l-am felicitat. Mor de rușine. Să-i scriu? Ce-ar fi? Să-i doresc tot binele din lume, ca să am conștiința împăcată, și să iscălesc: „Un anonim care vă stimează!" Da. Ar fi ceva. Dar atunci... de unde o să știe că e de la mine? Că oricît aș avea conștiința curată, el tot o să creadă că nu l-am felicitat. Barem dacă mi-ar cunoaște scrisul. Să recunoască după scris că e de la mine. Ar fi ceva extraordinar. Parcă văd. M-ar chema în biroul lui, mi-ar oferi zîmbitor o țigară și apoi mi-ar arăta felicitarea: „Dumneata mi-ai trimis-o?" Eu m-aș roși pînă în vîrful urechilor, aș lăsa capul în jos și aș rosti încet: „Nu, tovarășe director!" El ar zîmbi și mi-ar spune: „Văd pe chipul dumitale că nu spui adevărul!" (și, bineînțeles, eu aș avea grijă să cunoască pe față mea). Dar aș repeta, desigur șovăielnic: „N-am scris-o eu, tovarășe director!" Și atunci ar insista: „Pe cuvîntul dumitale că n-ai scris-o?" Aș lăsa capul în jos și n-aș mai spune nimic. I-ar fi clar că recunosc doar nu pot să-mi calc cuvîntul. Sînt un om de onoare. Și atunci directorul m-ar întreba, cu emoție în glas: „De ce n-ai semnat? De ce ți-a fost teamă să mă feliciți? De ce-mi ascunzi că mă stimezi?" Și eu aș răspunde cu ochii în pămînt: „Pentru că, tovarășe director... n-am vrut să bănuiți nici o clipă... că o fac din servilism... Am făcut-o din inimă!... Nu era important... pentru mine... să știți că eu sînt acela care v-am felicitat... Să vă doresc noroc... și succes... și asta-i... De aceea n-am semnat". Directorul s-ar ridica de pe scaun, s-ar apropia de mine și mi-ar pune mîna pe umăr: „Bravo! Ești un om dintr-o bucată! N-am bănuit niciodată ce caracter frumos ai!" Și în ochi i s-ar ivi lacrimi. Apoi, și mie.

Așa ar fi, dacă aș semna felicitarea: „Un anonim care vă stimează" și dacă directorul mi-ar cunoaște scrisul. Dar nu mi-l cunoaște. Ar trebui să fac ceva ca să-l obișnuiesc cu scrisul meu. Să-i prezint lucrările scrise de mînă și abia pe urmă, după ce-i prezint cinci lucrări pe zi, se va obișnui singur cu scrisul meu și-l va recunoaște dintr-o sută. Dar nu mai am timp. Îmi trebuie două săptămîni — și pînă la onomastică mai sînt doar trei zile.

Iată deci în ce îngrozitoare dilemă mă aflu: Să nu-i poți spune unui om drag tot ce simți, să nu-i poți dezvălui toate sentimentele frumoase pe care le nutrești pentru el!

. . . . . .

Ura! S-a rezolvat! Fie că-l felicit, fie că nu-l felicit, tot aia-i! N-o să-l felicit! Nu-l mai admir! Nu-l mai iubesc! De ce vă mirați? Se întîmplă. Dintr-o dată, așa, fără motiv, un om îți devine simpatic. Și tot fără motiv, îți devine antipatic. Așa am pățit și eu. Nu mai am probleme. Nu, să nu credeți că nu mai e director. Tot director este. Dar în altă parte.

La noi vine un nou director. De la început voi avea grijă să-mi cunoască scrisul. Ca să nu mai am probleme la onomastica lui.

Așa sînt eu cînd un om îmi cade cu tronc.

Păcăleli de 1 aprilie

Lasă farsele! Dă-mi înapoi căldarea...

Desen de G. VOINESCU

Te-am păcălit!!! Credeai că te calc??!!

Desen de ARNO

— Dv. ați telefonat că arde la nr. 8?
— Ha! Ha! Ha! V-am păcălit, arde alături...

Desen de A. RIK

Poveste fără cuvinte.

Desen de V. VASILIU

Răspundem cititorilor

POȘTA REDACȚIEI

OPRITOIU NICOLAE — BUCUREȘTI. Orice țară poate avea bani depuși la băncile din alte țări, bani de care poate dispune numai ea. În cadrul schimburilor comerciale dintre Egipt și puterile occidentale, la o serie de bănci din aceste țări se aflau depuse sume de bani egipteni — în lire sterline, dolari și franci. După naționalizarea de către guvernul egiptean a Companiei Canalului de Suez, puterile occidentale, drept represalii au blocat conturile egiptene ce se aflau în țările lor, acționînd în felul acesta contrar acordurilor internaționale și Cartei O.N.U. Conform normelor de drept internațional, naționalizarea întreprinsă de guvernul unui stat asupra bunurilor care se află sub jurisdicția sa, este o chestiune internă a acelui stat și e pe deplin legală.

OPRIȚ — NADLAG — PECICA. Opera „Nabucodonosor" a fost comusă de Giuseppe Verdi în anul 1842, pe libretul poetului Solera. Ea tratează un subiect istoric, și anume ocuparea Iudeei de către trupele regelui babilonean Nabucodonosor, înfrîngerea poporului iudeu și ducerea lui în robie.

Cu toată relativa sărăcie a recitativelor și a orchestrației, inerente unei lucrări de început cum a fost „Nabucodonosor", opera aceasta a avut totuși un succes răsunător, datorită atît muzicii deosebit de melodioase, de accesibile cît și subiectului foarte actual. Suferința poporului iudeu a fost îndată înțeleasă ca proprie suferință a Italiei aflată atunci sub ocupație austriacă. Verdi și-a cucerit prin această operă nu mai celebritatea, ci și dragostea poporului său ale cărui ideaiuri le-a exprimat cu atîta forță.

EUGEN — BISTRIȚA. Nu este lipsită de unele calități literare povestirea dv. *„Flăcări în amurg"*; ele sînt însă insuficiente pentru a o face publicabilă. Principala lipsă — de ordin artistic — a narațiunii dv. este sărăcia limbii, indeobște atunci cînd îi puneți pe eroi să vorbească; dialogurile lor sînt plate, lipsite de autenticitatea graiului țărănesc.

MARIN P. — LUGOJ. *„Lucrierea la liceu"* este neizbutită: subiectul este neinteresant, iar transpunerea lui literară e puerilă. Poezia *„Privind steaua R.P.R."* este de asemenea lipsită de calități artistice.

STEREA CONSTANTIN — PLOEȘTI. Revista noastră nu publică materiale de acest gen.

BERNARD — BUCUREȘTI. Schița *„Început de primăvară"* este schematică. Eroii dv. n-au viață, conflictul lor sufletesc este artificial, neadîncit, nepreluerat artistic.

MIHAI NEDELCU — PLOEȘTI. Poemul *„1907 și azi"* depășește ca spațiu, posibilitățile de publicare ale revistei noastre. De altfel poemul ne-a sosit prea tîrziu, iar despre calitățile lui artistice sînt multe de discutat. Poate treceți într-o zi pe la redacție.

PETRE BUDEANU — ARAD; MARIN DIACONU — DĂNEȘTI (CRAIOVA); NEAGU ȘTEFAN — BRĂILA; SAVA M. IOAN — GRĂDIȘTEA; GH. DUMBRAVĂ — ORAȘUL STALIN, SAUL CROITORU — BOTOȘANI; CONSTANTIN CODESCU — LOCO; GH. POPESCU — CALAFAT; VASILE LEONTESCU — SUCEAVA; V. MUREȘEANU — CRAIOVA; HARRY SOLOMON — CONSTANȚA; AL. ANCA — LOCO. GH. IORDACHE — VÎLCELE; SANDU PĂDURE — CARACAL. — Versurile trimise de dv. redacției sînt nepublicabile. Ele arată că autorii lor nu sînt încă suficient pregătiți, că nu au încă îndeminarea trebuitoare pentru o asemenea îndeletnicire.

„DASCĂL PROVINCIAL": Cele două încercări de traducere trimise sînt nesatisfăcătoare: ele sînt departe de a păstra frumusețea versurilor originale ale celor doi mari clasici universali Schiller și Esenin.

IONESCU C. — TÎRGOVIȘTE. Tratamentul contra mătreții este următorul: capul va fi spălat o dată la trei seri, cu apă și săpun. În fiecare seară pielea capului se unge cu rețeta următoare: resorcină, acid salicilic, precipitat alb de mercur cîte un gram, ung. emolient — 30 gr.

În zorile cînd vă spălați pe cap vă veți unge pielea capului cu rețeta următoare: amoniac 5 gr, esență de terebentină 15 gr, alcool camforat 175 gr.

REBUSIȘTI,
ÎN CURÎND VA
apare o revistă de cuvinte încrucișate și jocuri distractive

ARABIA SAUDITĂ

Mai mulți cititori, care urmăresc cu atenție evenimentele din Orientul Apropiat și Mijlociu, — printre care și ton. Paula Todiricu, muncitoare la filatura „Daria" — ne-au rugat să publicăm unele materiale despre țările arabe. Răspunzînd acestor cereri, prezentăm în articolul de mai jos Arabia Saudită.

Arabia Saudită ocupă cea mai mare parte a peninsulei arabe. Se mărginește cu Irak, Kuweit, Iordania, Marea Roșie, Yemenul, Aden, cu sultanatele Oman și Mascat și cu Katar, Coasta Piraților și Golful Persic.

Suprafața totală a Arabiei Saudite este de 1.688 000 km², ceea ce înseamnă mult decît suprafața Angliei, Spaniei, Franței și Italiei, luate la un loc; populația numără 7,3 milioane locuitori, adică mai puțin de jumătate din populația țării noastre. Cea mai mare dintre cele șase regiuni ale țării este Nejd, cu o suprafață de 1.070.000 km² și o populație de 2,5 milioane locuitori.

Populația, în majoritatea ei, este formată din triburi de beduini nomazi, care colindă deșertul.

Capitala se află la Er-Riad și are o populație de aproximativ 100.000 locuitori.

Arabia Saudită se prezintă ca un platou vast, încadrat dinspre Marea Roșie de munți cu piscuri de peste 2500 m, ce coboară spre golful Persic formînd o cîmpie de-a lungul coastei. În partea de sud a podișului central — ce cuprinde spre mijloc cîteva locuri fertile — se întinde imensul deșert ce ocupă o suprafață de cca. 1.000.000 km².

Clima tropicală prilejuiește variații de temperatură destul de mari. Iarna temperatura coboară și sub 0°, iar maxima absolută din timpul verii atinge 50—55°. În unele regiuni temperatura cunoaște oscilații brusce, de pildă, de la 25° la 4—5° sub zero în decurs de numai o jumătate de oră. Cantitatea anuală de precipitații este sub 100 mm pe litoral, iar în interior ploile nu cad cu anii. Bogată în vegetație este partea de sud-vest, unde plouă mai mult. Aici există plantații de trestie de zahăr, bananieri, curmali, smochini și chiar lanuri de grîu, liveri și plantații de moca, renumita cafea arabă. Ca și pe continentul african, trăiesc aici struți, antilope, gazele, șacali, hiene, șerpi, cameleoni etc.

Arabia Saudită, ca și celelalte țări ale peninsulei arabe, este o țară cu o economie înapoiată. În relațiile de producție predomină relațiile feudale, iar în unele regiuni se mai întîlnește încă libera vînzare a sclavilor.

Există o singură cale ferată pe o distanță de 556 km, ce leagă capitala Er-Riad cu orașul Dahran — centru politic cu o populație de 200.000 oameni — iar singurele șosele practicabile sînt cele situate între Djeddah, Mecca și Medina. În restul țării transportul se face cu ajutorul cămilelor.

Ca formă de stat, Arabia Saudită este un regat. Codul civil și penal este inspirat din Coran.

Un atac serios la independența țării îl constituie penetrația americană și în special a marelui concern petrolifer „Aramco", care a acaparat zăcămintele enorme de petrol ale Arabiei Saudite încă din anul 1938. După cum se știe, Arabia Saudită se situează pe locul doi dintre toate țările producătoare de petrol din Orientul Apropiat și Mijlociu. Numai în 1955 s-au extras aici 46,8 milioane tone.

Zăcămintele petrolifere de aici asigură monopolurilor americane profituri mult mai mari decît cele din orice regiune petroliferă din lume. Prețul de cost al petrolului din această regiune — datorită faptului că petrolul „erupe" aici și nu necesită mari lucrări de foraj, precum și celor mai reduse cheltuieli de exploatare a muncitorilor — este de 7—8 ori mai mic decît prețul de cost al petrolului american.

De asemenea nu trebuie uitat că prin teritoriul țării trece conducta ce leagă zăcămintele petrolifere din regiunea golfului Persic cu portul Sidon din Liban. Totodată Arabia Saudită prezintă o deosebită importanță politico-strategică pentru americani. Aceasta o dovedește și prezența consilierilor militari americani și mai ales marele aerodrom pentru bombardiere atomice de la Dahran.

Nu este de mirare deci de ce Statele Unite încearcă prin toate mijloacele — profitînd și de scăderea influenței engleze în Orientul Apropiat și Mijlociu — să-și extindă dominația în această regiune, să transforme Arabia Saudită într-o unealtă a politicii agresive a S.U.A. în Orientul Mijlociu. Acesta este de altfel și scopul urmărit prin invitarea regelui Arabiei Saudite, Saud, la Washington, unde i s-a oferit „generosul ajutor" american.

Dar poporul Arabiei Saudite, ca și toate popoarele arabe, cunoaște prea bine ce înseamnă jugul imperialist și nu va accepta vînderea pe dolari a independenței naționale și subjugarea țării intereselor marilor monopoluri imperialiste.

ACEEAȘI GREUTATE?

Prin materialul de mai jos, scris de ton. I. Iordan, de la Institutul de Cercetări Geografice, răspundem tocmăriței Vasilica Constantin, elevă din București, care ne-a întrebat dacă un corp are aceeași greutate în orice punct de pe suprafața globului pămîntesc.

Trebuie să precizăm mai întîi ce este de fapt greutatea unui corp. Aceasta nu este decît forța cu care acel corp este atras de gravitația pămîntului. Dar, deoarece forța de gravitație nu este aceeași pe toată suprafața globului, corpul va avea o greutate mai mare sau mai mică, adică va cîntări mai mult sau mai puțin în funcție de punctul de pe glob în care se găsește.

Astfel, cu cît un corp se va găsi mai departe de centrul pămîntului, care reprezintă și centrul de gravitație, cu atît el va fi atras mai puțin de acesta din urmă, adică va cîntări mai puțin — și invers. Datorită formei de geoid[1]) a globului pămîntesc, în regiunile polare, care sînt mai aproape de centrul pămîntului (razele polare ale pămîntului fiind cu aproape 22 km mai scurte decît cele ecuatoriale), un corp va fi atras cu o putere mai mare, fiind deci mai greu decît în alte regiuni. La ecuator, în schimb, greutatea unui corp este minimă, căci aci depărtarea sa de centrul pămîntului este maximă.

Greutatea unui corp variază și în funcție de altitudinea la care este cîntărit. Astfel un corp va cîntări mai puțin pe vîrful Everest decît la nivelul mării — căci cel mai înalt vîrf al globului este cu 8884 m mai depărtat de centrul pămîntului decît nivelul mării.

---

[1]) Corp globular, turtit la poli, a cărui suprafață prezintă numeroase adînciturl și ridicături.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

45 ANI DE LA CATASTROFA „TITANICULUI"

La întrebarea pusă de tov. A. Popescu, din Orașul Stalin, publicăm cele de mai jos.

Marele transatlantic „Titanic" al companiei britanice „White Star Line", cel mai mare vas al epocii, avînd o lungime de 271 metri și un tonaj de 60.000 tone, s-a scufundat exact acum 45 de ani, la 15 aprilie 1912, la orele 2,20, lovindu-se de un ghețar. Luxosul vas efectua prima sa călătorie și avea pe bordul său 2224 pasageri, dintre care 1513 au pierit în timpul catastrofei.

Pierirea „Titanicului" a avut un deosebit răsunet în întreaga lume, fiind vorba de un număr uriaș de victime. Problema s-a dezbătut în congresul american, iar în Anglia a fost cercetată de către o comisie a lordului Mersen. Lucrări de scoatere la suprafață a vasului nu s-au efectuat, naufragiul aflîndu-se în plin ocean unde adîncimea atinge mii de metri.

O urmare practică a dezastrului marelui „Titanic" a fost luarea în discuție pe scară internațională a problemei apărării vieții omenești pe mare, discuție care pînă la urmă a dus la o convenție de sprijin reciproc în această privință, perfectată în 1929 cu prilejul unei conferințe internaționale ținută la Londra.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

GEORGE ENESCU

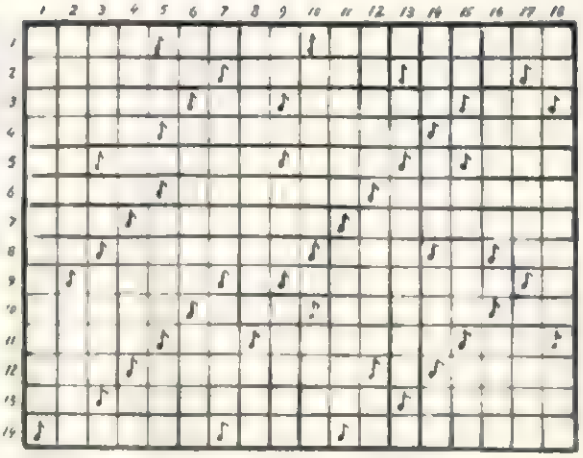

ORIZONTAL: 1) „Poporul strîns în...", tabloul sugestiv din Poema română — Enescu a interpretat cu o deosebită virtuozitate muzica acestui celebru compozitor german (Ciaccona etc.) — „...din copilărie", compoziție în care Enescu, în pragul bătrîneții, se întoarce cu gîndul la satul copilăriei. 2) Varietate de minereu de culoare verde — Enescu a creat o singură lucrare muzicală de acest gen — Prefix cu semnificația egal. 3) Plantă leguminoasă — Nicolae Marinescu — Cu ritm încetinit — Tonalitate în care Enescu a compus o simfonie, o sonată pentru pian și vioară etc. 4) Norme obligatorii și în creația muzicală — Două asemenea lucrări a compus Enescu, dovedind marea sa dragoste pentru cîntecul nostru popular — Locul unde s-a plasat creația lui Enescu pe scara valorilor muzicale. 5) Mangan — Prefix cu sensul de primul — Întreprindere industrială alimentară — A fi în repaus. 6) Vulcan în Sicilia — Arta lui Enescu — Cei de artă au găsit numai cuvinte de laudă pentru creația lui Enescu (sing.). 7) Pe cel natal îl evocă Enescu în suita scrisă în 1938 (neart.) — O astfel de lucrare este tragedia Oedip de Enescu — Și în această calitate Enescu atingea o forță de expresie rar întîlnită. 8) Barbu Lăutaru — Nouă lucrări de acest gen a creat Enescu (sing.) — Ogor — Pronume. 9) „Bir...", cîntec popular folosit de Enescu ca material melodic în Rapsodia a II-a — Calificativul atribuit lui Enescu ca interpret. 10) Compoziții de acest gen a creat Enescu în jurul vîrstei de 12 ani (sing.) — Articol — Orașul în care Enescu a urmat conservatorul între anii 1888 și 1893 — Alexandru Andreiescu. 11) Popor antic — Notă muzicală — Geniul muzicii românești — Prepoziție latină. 12) Localitate în insula Smola — Violonist celebru, elev al marelui Enescu — Ramă de lemn masiv în care se prind tablițile unei uși. 13) Măsură japoneză — Totalitatea oamenilor care sînt cam de aceeași vîrstă — Cîntec liric popular, important izvor de inspirație pentru Enescu. 14) „... română", lucrare scrisă de Enescu la vîrsta de 16 ani, care a constituit primul său mare succes — A lucra pămîntul — Profesorul cu care Enescu a studiat vioara la Paris.

VERTICAL: 1) Numele directorului conservatorului din Viena și al fiului acestuia care i-au fost profesori lui Enescu. 2) Din țările răsăritului — Operă de Enescu pe un libret de Edmond Fleg. 3) Mașină pentru filat — Nota traducătorului — Pref x biologic. 4) Întemeietorul muzeului de istorie naturală din București, care-i poartă numele — Titlul unei căpetenii arabe — Gabriel Enăchescu. 5) Cămașă țărănească — Loterie — Literă în alfabetul ebraic. 6) Bețe!... — Rapsodia... — Fluviul ce străbate orașul în care Enescu a petrecut o mare parte a vieții sale. 7) Enescu a evocat-o în multe din compozițiile sale așa cum a cunoscut-o pe meleagurile natale — Pronume. 8) Artă pe care Enescu a învățat-o la Viena cu Robert Fuchs, iar la Paris cu Gedalge, Massenet și Fauré — Aclamație. 9) Haralamb Petrescu — Diminutiv feminin — Compozitor de operete. 10) Simfonia a III-a de Beethoven (pe care Enescu, în 1927, la terminarea unui concert de vioară la Iași, fiind rugat să execute și ceva la pian, a cîntat-o în întregime pe dinafară) — Diminutiv masculin. 11) A răspîndi în toate direcțiile ca și razele soarelui — Satul în care s-a născut Enescu și care azi îi poartă numele. 12) Așa o chema pe mama lui Enescu — Oraș în care Enescu și-a perfecționat cunoștințele muzicale și în care a trăit o parte a vieții sale — Emilian (abr.). 13) Doi roman — „...din zori de zi", una din creațiile lui Enescu (pl.). 14) Prescurtare în muz că pentru ritardando — Unitate de timp — Simfonia cu acest număr a fost scrisă de Enescu în mi bemol major — Doctor. 15) Mi bemol — Adverb de loc — Golf la gura Ronului. 16) Enescu, Menuhin, Oistrah etc. — Melodii. 17) Ceea ce a fost Enescu, la vîrsta cînd alți copii abia încep să cunoască alfabetul — Profund. 18) Prepoziție — Modul în care se execută o operă de artă — Cunoscut pianist sovietic.

Cuvinte rare: EDO, FRIZ, MEM, FOS.

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

PROBLEMA nr. 3

I. NIDIRY

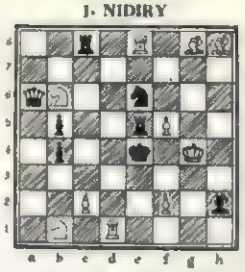

MAT ÎN 2 MUTĂRI

(Alb: Rg6, Td1, Te8, Ng8, Nh8, Cb1, Cb6, Pp. c7, f2, f5. Negru: Re4, Db6, Tc8, Te5, Nh2, Cc6, Pp. b4, b5)

SOLUȚIA PROBLEMEI nr. 2

În poziția inițială a acestei probleme, dacă negrul ar fi la mutare, la orice mutare a lui albul ar da mat. Dar la mutare este albul și el trebuie să strice poziția atît de bună pe care o are. Prin mutarea-cheie, albul găsește în ă o altă poziție în care din nou la orice răspuns al negrului urmează mat. Soluția este 1. Td4-d6! iar principalele variante sînt: 1...R:d6 2.D: e5 mat; 1...C: d6 2. Db6 mat; 1...C: c4 2. Cd7 mat; 1...R: c4 2. Dc3 mat.

MECIUL PENTRU CAMPIONATUL LUMII ÎNTRE BOTVINNIK ȘI SMÎSLOV

La 5 martie a început la Moscova meciul pentru campionatul mondial de șah între deținătorul titlului M. Botvinnik și învingătorul turneului „candidaților" V. Smîslov.

Iată prima partidă din meci:

DESCHIDEREA ENGLEZĂ

Alb:	Negru:
M. Botvinnik	V. Smîslov

1. c4 Cf6 2. Cc3 g6 3. g3 Ng7 4. Ng2 0-0 5. e4 c5 6. Ce2 Cc6 7. 0-0 d6 (De remarcat asemănarea dintre începutul acestei partide și acel al partidei prin telegraf Filip-Ciocîltea) *8. a3* (Poate că era mai bine 8. d3 pentru a răspunde la acțiunea negrului pe flancul damei prin a4) *8... Nd7 9. h3 Ce8 10. d3 Cc7 11. Tb1 Tb8 12. Ne3 b5 13. c:b5 C: b5 14. C: b5 T: b5 15. d4* (La acțiunea negrului pe flancul damei albul a răspuns cu un contraatac în centru) *15... De8 16. d: c5 d: c5 17. Rh2 Td8 18. Dc1* (Dama albă n-are cîmpuri bune) *18... Cd4 19. Cc3 Tb7 20. f4 Nc6* (Superioritatea în centru asigură negrului inițiativa) *21. Tf2 a5 22. Df1 Cb5* (Provoacă slăbirea pionilor albi) *23. e5* (Închiderea diagonalei nebunului g7 era necesară) *23... C: c3 24. b: c3 N: g2 25. T: g2 T: b1 26. D: b1 Dc6!* (Amenință pătrunderea decisivă a damei la f3) *27. Td2 T: d2 28. N: d2 c4!* (Fixează pionii albi pe cîmpuri negre unde vor putea fi atacați de nebun. Negrul a obținut un avantaj clar de final și obține acum victoria printr-un joc foarte precis) *29. Ne3 f6!* (Ataca centrul de pioni pentru a aduce în joc nebunul) *30. Nd1 Rf7 31. Dd1 a4 32. De2 Dd5 33. Rg1 Nf8* (Vizează pionul n3) *34. f5* (Albul caută să obțină contrașanse pe flancul regelui) *34... f: e5 35. f: g6+ h: g6 36. N: e5 e6 37. Df2 + Re8 38. Df6 N: a3 39. D: g6 + Rd7 40. Dh7 + Ne7* Aci partida s-a întrerupt și Botvinnik a cedat. Regele negru este apărat de șahuri și înaintarea pionului „a" decide în cîteva mutări.

ÎN EDITURA AGRO-SILVICĂ DE STAT AU APĂRUT:

Horticultura, vol. III — Viticultura — de *M. Oprean*

Agrochimia de *D. Davidescu*

Fitotehnia, vol I. de *N. Zamfirescu și colectiv.*

Înființarea livezilor pe terenuri în pantă de *C. Ioniță*

Agenda hidroamelioratorului de *Colectiv*

Irigația prin aspersiune de *E. Lazăr și N. Grumeza*

Avicultura, vol. I. de *Gh. A. Ștefănescu și colectiv.*

Microbiologie veterinară, vol. I. de *N. Stamatin*

Embriologia animală, vol. I și vol. II de *. A. Smidt*

Dendrologie de *E. Negulescu și Al. Săvulescu*

Sulfamidele și antibioticele în medicina veterinară de *E. Licperta*

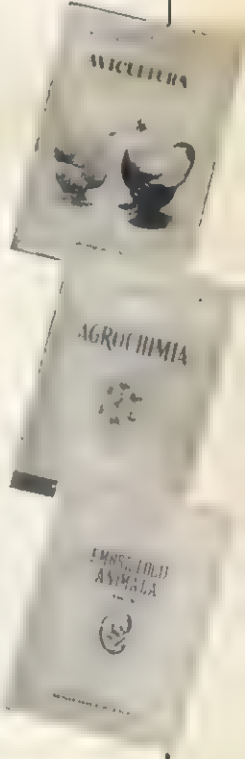

DECORAREA UNOR PARTICIPANȚI LA RĂSCOALELE DIN 1907

Printre foștii revoltași din 1907 decorați simbătă 23 martie la Prezidiul Marii Adunări Naționale a fost și bătrînul Ion Gh. Zăgan, din comuna Ruginoasa, regiunea Iași.

El a primit drept cinstire din partea patriei Ordinul „Steaua Republicii Populare Romîne" cl. a II-a.

PICTORUL DINTR-UN SAT OLTENESC

Una dintre lucrările lui Petre Matei, evocînd evenimentele sîngeroase din 1907
Stînga: **Triță—pictorul.**

Oamenii îi zic Triță, așa cum îi se zice multora dincolo de Olt; dar ca să-l deosebească de alții, i se mai spune „pictorul". Pe adevăratul nume, Triță-pictorul se numește Petre Matei și este de pe lîngă Filiași, membru al întovărășirii agricole „7 Noiembrie" din satul Scăești.

De ani de zile, Triță, în timpul liber, așterne pe pînză chipuri de olteni sau frumoase peisaje din ținutul său. Acum, faima sa a depășit raionul Filiași și a ajuns pînă la Craiova. Au fost aduse aici mai multe pînze ale pictorului țăran, ce urmează a fi expuse. Unele din ele au și fost reproduse.

Triță s-a născut după 1907, dar din poveștirile celor mai bătrîni a reconstituit momente ale răscoalei ce-au cuprins și satul său.

Ce ne pregătesc...

Trei dintre laureații Premiului de Stat pe anul 1955 ne-au comunicat cîteva dintre proiectele de studiu și de creație cărora li se vor dedica în acest an:

„Anul acesta voi face o nouă încercare de a atinge o temă din mediul urban (prima încercare a fost Ana Roșculeț) și sper că de astă dată să mă descurc mai bine ca în 1949. Am numeroase subiecte de cea mai mare actualitate, dar, după cum se știe, nu lipsa de subiecte și teme îl îngrijorează pe un scriitor, ci o potrivită identificare cu tema și subiectul. Pe scurt, sper ca în acest an să dau la iveală cîteva nuvele din viața contemporană a bucureștenilor"

Marin PREDA

„...În momentul de față repet în piesa „Furtuna" de Shakespeare și în „Reteta fericirii" a lui A. Baranga. Mă voi ocupa în curînd cu direcția de scenă a unei piese de Kleist. În timpul verii îl voi asista pe regizorul Daquin la turnarea filmului „Ciulinii Bărăganului", sprijinindu-l în munca cu actorii. În toamnă voi apărea probabil pe scenă într-o nouă piesă a lui Mirodan, ce se bazează pe un adevărat „trouveille" care... nu poate fi mărturisit. Sînt sigur că o să o fie o plăcută surpriză publicului. În afara temei interesante, a unei rezolvări ingenioase și originale și a replicei strălucitoare, această ultimă creație a lui Mirodan constituie un remarcabil progres în însușirea tehnicii dramatice de către autor.

Pînă atunci însă, vom mai sta de vorbă."

Radu BELIGAN

„De curînd am predat ultima mea piesă Direcției Teatrelor. Acum am început să pregătesc volumul ce va vedea lumina tiparului în 1958 la E.S.P.L.A. Volumul va cuprinde prima mea lucrare dramatică „Pe un pat de scînduri", „Preludiul", „Familia Kovacs" și bineînțeles, și această ultimă piesă. Am în plan în plus, un volum de schițe și mi-am început documentarea pentru o nouă piesă pe o temă istorică. De fapt va fi mai mult o fantezie pe o temă istorică. Pentru orice scriitor cred că cel mai puternic stimulent îl constituie verdictul publicului. Nu pot decît să-l aștept cu emoție."

Ana NOVAC

„Fapt cotidian"

DESCULȚII LUI CHARLES RIST

Alături de alți reprezentanți ai capitalurilor străine care prin anii 1930-1932 au fost trimiși să controleze finanțele Romîniei ca pe ale unei colonii oarecare, se afla și Charles Rist, economist francez și mare dregător la Banca Franței.

Cînd îi fu anunțată sosirea în țară, el fu întîmpinat, de la graniță, de un reprezentant al guvernului țărănist. Pe tot drumul străbătut de la Jimbolia la București, oaspetele fu amplu informat asupra unor „realizări" din țara aceasta, „realizări" care evocau satele lui Potemkin. Economistul francez, însă, își arunca privirile spre fereastră de fiecare dată cînd trenul intra într-o gară și, văzînd peste tot țărani desculți, se apucă să-i spună, cu duioase accente de comandă franceză, romînului nostru încălzit de proprille lui vorbe apologetice:

— Toute-s bune, dar începeți prin a încălța pe toți ăștia.

Desigur, că acest lucru i-l spunea nu pentru că i se rupea inima de mila desculților din Romînia, ci pentru că avea în mapă, printre altele, și proiectul unor investiții în industria pielăriei și a încălțămintei, ca mandatar al societății pariziene „La chaussure française". Socotim însă de prisos să mai amintim că țăranii romîni au continuat să se desfete cu voluptatea de a umbla desculți, cu toate „bunele intenții" ale lui Rist...

Aceste lucruri se cuvin amintite în fața unei date pe care Ministerul Industriei Ușoare din țara noastră a făcut-o recent cunoscută. Ea se referă la nivelul producției de încălțăminte atins în anul 1956, în raport cu cel din 1938. Față de acest din urmă an, producția de încălțăminte a crescut cu 374%, în această cifră nefiind cuprinse imensele cantități de încălțăminte realizate de cooperație și de industria locală.

Și aceasta nu de dragul dividendelor firmei „La chaussure française", ale cărei interese voia să le servească, cu atîta duioșie în glas, economistul francez!

500.000 DE CITITORI — ȘI ALTE CIFRE

Un concurs literar, inițiat acum un an, a ajuns la termen. E vorba de concursul „Iubiți cartea". Numărul participanților s-a ridicat la mai bine de jumătate milion de cititori, dintre care peste 60.000 au obținut insigna de fruntași. Iar numărul cărților ce trebuiau citite — cărți de literatură, de știință, de artă și de popularizare științifică — se ridică la 200 de titluri.

Toate acestea în țara în care, nu mai departe decît acum un deceniu, analfabetismul era un fenomen de masă și unde ajungerea unor cărți în mîinile cîtorva sute de cititori lua proporțiile unui răsunător succes de librărie!

Nu se va mai putea nimeni mira, acum, în fața impetuoasei dezvoltări pe care o dobîndit-o activitatea editorială în cuprinsul hotarelor noastre. Numărul titlurilor de cărți tipărite în perioada 1949-1956 se ridica la 22.612, însumînd un tiraj de 370.979.398 exemplare.

În ce privește perspectivele de viitor, despre ele vorbește planul de producție editorială a anului în curs, care prevede o creștere de 18,2% față de 1956. Cărțile științifice vor înregistra un spor de 20,1%, numărul titlurilor de cărți destinate minorităților naționale unul de 33,8% ,iar la manualele didactice și la cărțile tehnice creșterea va fi, respectiv, de 44,72 % și 40%.

Prin însuși caracterul lor, hai să-i spunem statistic, cifrele par reci. Ele au însă darul — atunci cînd desprind fragmente de viață și izbuteri omenești — să încălzească inimile.

Bogdan VARVARA

Un exercițiu dificil și puțin obișnuit al centrului atacant Mateianu.

Petru Emil, juniorul provenit de la Știința-Cluj

Medicul lotului de la juniori, dr N. Stănescu, face ionizări jucătorului Biscă.

Renie Emeric, una dintre speranțele fotbalului nostru.

TREI RĂSPUNSURI...

Fotografii de S. ȘTEFĂNESCU

Din nou ca-n fiecare an așteptăm cu nerăbdare vești despre cei mai tineri fotbaliști romîni, plecați peste hotare. In ei ne-am pus speranțele și am dori ca aceste speranțe să nu ne fie înșelate. Dar cine sînt tinerii care ne reprezintă anul acesta în turneul F.I.F.A. ce se va desfășura în Spania? Sînt ei capabili să redideze victoriile anilor precedenți? Iată întrebările care ne frămîntă. Și atunci ne-am adresat „părinților" în ale fotbalului ai acestor „copii" — antrenorilor Teașcă, Roșculeț și Steinbach. Așa s-a născut acest interviu...

Reporterul: — Tovarășe Teașcă, dumneavoastră ați însoțit în ultimii doi ani lotul nostru de juniori care au jucat în turneul F.I.F.A. Vă rugăm să ne spuneți care este diferența — dacă există — între formațiile din anii precedenți și acea care va evolua anul acesta în Spania.

Teașcă: — De fiecare dată loturile au fost bine pregătite; dovadă rezultatele. Trebuie să remarc însă un lucru: formațiile precedente au avut prea multe „individualități" care au influențat jocul echipei noastre. Cum? Fiecare purta acțiuni pe cont propriu. Anul acesta echipa noastră este mai omogenă... Cîțiva ziariști și oameni de specialitate au observat, nu fără îngrijorare, că juniorii din acest an n-au o statură prea înaltă. E adevărat. Ca aspect fizic este cea mai măruntă dintre echipele noastre care au participat la turneul F.I.F.A. In funcție de această „situație fizică", am făcut toate antrenamentele. Ceea ce este de remarcat la „mărunțeii" noștri, e jocul extrem de rapid, care va da multă bătaie de cap adversarilor.

Reporterul: — Tovarășe Steinbach, v-am ruga să ne spuneți și părerile dv. despre șansele pe care le are echipa în actualul turneu.

Steinbach: — După declarațiile antrenorului Teașcă, s-ar părea că am și ajuns... în finală! Ne-am obișnuit să privim toate în roz. Presa a scris mult despre noi — mai ales ziarele din Cluj — mult și elogios. Nu e rău, dar... Noi știm că nu va fi ușor să ajungem acolo unde, în taină, rîvnim! Doar în toate țările se fac pregătiri similare... De aceea este foarte greu să dai un pronostic sigur. Noi jucăm în una din cele mai grele serii: cu Cehoslovacia, Franța... Dacă ne vom clasa în fruntea acestei serii, cred că avem șanse să mergem pînă în finală! In orice caz noi am antrenat echipa pe „sistemul finală", verificînd astfel potențialul fizic, moral și tehnic al jucătorilor.

Reporterul: — Tovarășe Roșculeț, vă rugăm să ne vorbiți despre tinerii noștri jucători: de unde au venit ei, care sînt calitățile lor, ce v-au determinat să-i selecționați?

Roșculeț: — Lotul este alcătuit din juniori proveniți din colective de diferite categorii. Colectivul C.P.C.S. are în lot un număr mai mare de reprezentanți: pe Raab, Biscă, Motroc, Mateianu. Aceștia posedă o pregătire tehnică superioară. O revelație e Renie Emeric, extrema noastră stîngă. Provine dintr-un colectiv de categorie regională (Jimbolia). Îl apreciem pentru viteza și reacția în execuție neobișnuit de mare. Pot susține că de mult nu am văzut în fotbalul nostru un jucător cu o calitate atît de dezvoltată. Dacă acest tînăr ar fi fost descoperit cu cîțiva ani în urmă și l s-ar fi făcut între timp o pregătire mai bună, am fi avut azi un jucător util oricărui colectiv de categoria A. Și trebuie să adaug că este disciplinat, perseverent și conștiincios în pregătire. Juniorii Științei Cluj ni l-au dat pe mijlocașul echipei, Petru Emil. De remarcat la dînsul loviturile puternice pe poartă. Datorită acestora l-am folosit, în anumite momente, pentru realizarea finalității acțiunilor de atac. V-am dat doar cîteva exemple. Despre fiecare s-ar putea vorbi mai mult. Cert este că toți împreună formează o echipă valoroasă. Și asta nu este puțin lucru...

Antrenorul Steinbach explică cîteva acțiuni tactice.

Înainte de meci antrenorii discută cîteva probleme tactice.

Cu un salt spectaculos portarul Popovici reține balonul

FLACARA
Nr. 7 (104) - 1 aprilie 1957

Din nai nu se cîntă numai hore, sîrbe ori doine românești, ci și cîntece populare peruviene. Ca dovadă, această fotografie a familiei vestitei cîntărețe din Peru, Yma Sumac... (pag. 18)

Prețul 1,50 lei

15
F

Proletari din toate țările, uniți-vă !

FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Bătrîna și tînăra Dobroge...

Număr realizat cu colaborarea brigăzii de scriitori formată din: Maria BANUȘ, Dumitru MIRCEA, Petre SOLOMON și Corneliu LEU.

Nr. 8 (105)
Anul V — 15 aprilie 1957

O fotografie din Asia Centrală? Nu! Tînăra dansatoare tătară Farida Septar este artistă amatoare la Casa de Cultură din Medgidia...
Fotografie de M. IVANCIU

„VECINA DRUJBA!"

Fotografii de la corespondentul nostru special Andrei LOVINESCU

La 4 aprilie 1957, delegația guvernamentală și de partid a Republicii Populare Romîne, care la invitația guvernului bulgar a vizitat Republica Populară Bulgaria, s-a reîntors în patrie. Timp de 7 zile, poporul romîn a urmărit cu însuflețire și interes deosebit desfășurarea tratativelor duse de reprezentanții celor două popoare vecine. Publicarea declarațiilor comune, precum și discursurile rostite de fruntașii guvernelor și partidelor celor două state au demonstrat încă o dată că prietenia care a legat de-a lungul veacurilor cele două popoare vecine este astăzi mai puternică, mai biruitoare și mai plină de viitor ca niciodată.

Vecinătatea geografică, suferințele comune și lupta dusă împotriva aceloraşi dușmani — ne-au făurit destine mult apropiate. Cu toate acestea, două țări care-și sprijină hotarele în albia aceluiași fluviu au avut, în trecut, legături mult mai puțin strînse decît două state aflate la distanțe de mii de kilometri. Apărînd interesele claselor exploatatoare, guvernanții burghezi nu numai că statornicisera o asemenea stare de lucruri, dar se și străduiau în permanență să înverșbească cele două popoare, unul împotriva altuia.

Înstrăinarea și învrăjbirile erau urzite în pofida unei străvechi prietenii, cimentate în suferințe și în lupta dusă împotriva aceloraşi dușmani.

Dar astăzi vechea înstrăinare și învrăjbirile au dispărut. Iar dragostea caldă, sinceră, frățească, cu care poporul bulgar a întîmpinat delegația noastră guvernamentală, a dovedit nu numai că vechea înstrăinare a dispărut și că străvechea prietenie a reînviat, dar chiar că ne aflăm în fața unei prietenii calitativ noi.

Ultimii doisprezece ani au înfrățit inimile celor două popoare în cea mai măreață operă comună pe care au visat-o vreodată: construirea socialismului, făurirea vieții noi, libere și fericite. La Pleven ca și la Sofia, la Plovdiv ca și la Varna, oamenii muncii bulgari au înfățișat, plini de mîndrie, mem-
lor delegației noastre, rezul-
ținute de ei pe acest
lor patrie — cunos-
mai pentru

La sosirea în capitala țării prietene, Tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej și Todor Jivcov trec în revistă garda de onoare.

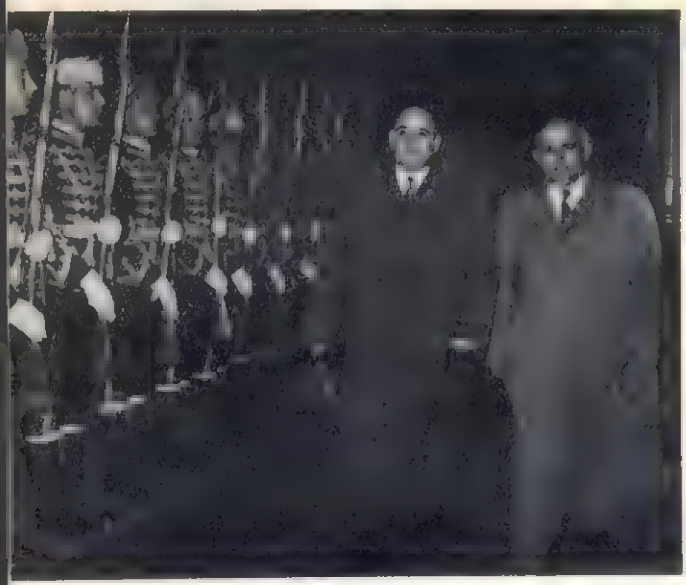

La Plovdiv, ca și în celelalte orașe ale R. P Bulgaria, delegației romîne cu flori, manifestînd fierbinte

La masa tratativelor, în cea mai caldă atmosferă de prietenie.

pitorescul litoralului și al culmilor Rodopilor, pentru uleiul de trandafiri, tutunul aromat sau trufandalele legumicole — este astăzi o țară în plin avînt economic, cu o puternică industrie grea și ușoară în plină dezvoltare, cu mari succese obținute pe tărîmul socializării agriculturii.

Hotărîrile luate de comun acord în cadrul tratativelor duse în spiritul înțelegerii, colaborării și avantajului reciproc, vor cimenta și mai mult prietenia frățească care leagă cele două popoare. În acest sens, schimburile comerciale hotărîte, intensificarea colaborării economice și ajutorul reciproc pe dru-

Instaurarea regimului democrat-popular în Romînia și Bulgaria a dat prieteniei noastre un conținut și mai profund, și mai bogat: este prietenia a două țări socialiste legate prin unitatea scopurilor și năzuințelor, prietenia a două țări hotărîte să meargă pe calea leninistă, calea construirii socialismului.

(Din cuvîntarea rostită de tovarășul GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ la mitingul ce a avut loc în 1 aprilie la Plevna)

Cu pîine și sare, cu rodul muncii lor pașnice — așa au primit fiicele și fiii poporului bulgar pe reprezentanții po porului romîn. →

După depunerea coroanei de flori la Monumentul Armatei Sovietice

Delegaţia noastră a fost primită cu multă dragoste şi de ţărănimea bulgară. În fotografia noastră: colectiviştii din Pirveneţ au ţinut să ofere delegaţiei o gustare din roadele muncii lor.

forţele în apărarea integrităţii noastre economice şi politice, luptînd fără încetare împotriva tuturor uneltirilor cu care duşmanii noştri comuni încearcă să submineze unitatea lagărului socialist. A lagărului în fruntea căruia se află marea Uniune Sovietică.

„Vecina Drujba!" — Prietenie veşnică! Acestea au fost cuvintele cu care poporul bulgar a întîmpinat pretutindeni delegaţia noastră guvernamentală.

Prietenie veşnică, fraţi bulgari! — răspunde din toată inima poporul nostru

I. M.

Pe străzile Sofiei, într-o seară, în timpul vizitei delegaţiei romîne. Cît de grăitoare sînt feţele cetăţenilor capitalei bulgare. Prietenia noastră va fi veşnică!

mul industrializării socialiste, în domeniul agriculturii, al explorării şi exploatării zăcămintelor de petrol şi gaze naturale, precum şi schimbul de păreri asupra posibilităţii folosirii potenţialului energetic, piscicol şi de irigaţii al Dunării — au creat o bază materială concretă şi trainică legăturilor dintre cele două ţări.

Aprecierile făcute asupra situaţiei internaţionale au înregistrat aceeaşi deplină înţelegere din partea ambelor părţi. Republica Populară Romînă, ca şi Republica Populară Bulgaria, sînt hotărîte şi de acum înainte să depună toate eforturile pentru menţinerea şi consolidarea păcii în lume, să-şi unească

Vizitînd una din minunatele construcţii socialiste ale poporului frate: complexul hidro-energetic „Stalin".

La Pordim, pe locurile istorice unde acum 80 de ani a fost consfinţită victoria împotriva asupritorilor otomani, solii poporului romîn au primit în dar frumoase cusături naţionale.

ITINERAR DOBROGEAN

de Petre SOLOMON

Nu știu cum vor fi reacționat ceilalți cinci colegi într-unele scrisului cînd au aflat că vor fi trimiși în regiunea Constanța, în cadrul campaniei electorale, dar eu, unul, l-am răsfoit pe Ovidiu, poetul care în urmă cu 1950 de ani a fost trimis în aceleași locuri, firește în cu totul alte condiții.

„Ergo erat in fatis Scythiam quoque visere nostris"...

era, așadar, în destinul nostru să vedem și Sciția — zice poetul în „Tristele" sale. Pe noi, însă, gîndul de a revedea Dobrogea în toiul iernii ne-a bucurat și ne-a tulburat totodată. Tulburarea i se datorește, în parte, tot lui Ovidiu, care, pentru a-și înduioșa tiranii, a exagerat și condițiile climaterice ale locului său de surghiun.

La Constanța am căutat însă în zadar viscolul și celelalte detalii ale iernii pontice zugrăvite de marele nostru înaintaș. În afară de un vînt hoinar, rătăcit pe străzile orașului, n-am găsit nici ger, nici sloiuri de gheață și nici măcar zăpadă.

Pe drumurile Dobrogei

Am fost pretutindeni primiți cît se poate de bine și am avut prilejul de a sta de vorbă cu oamenii și de a le cunoaște viața, bucuriile și frămîntările. Am trecut prin cîteva raioane în care, în acele zile, se desăvîrșea cu succes transformarea socialistă a agriculturii. Ne-am oprit, bunăoară, în satul Comana, din raionul Negru-Vodă. Aici ființează, de cîțiva ani, o puternică gospodărie colectivă, care cuprinde astăzi aproape întreaga populație a satului. Spre mirarea noastră am aflat că există în sat o echipă de teatru, alcătuită în deosebi din tineri colectiviști. Am stat de vorbă cu animatorul echipei, Nicolae Olteanu, un autodidact ambițios, care a izbutit să pună în scenă spectacole dificile, ca, de pildă, „Doctor fără voie" de Molière. El ne-a explicat un fapt care mi se pare plin de semnificație: echipa de teatru din Comana e nevoită să-și îmbunătățească necontenit activitatea, din pricină că numeroși colectiviști au posibilitatea de a merge la Constanța cu autocamioanele gospodăriei, pentru a viziona spectacolele de înalt nivel ale Teatrului de Stat de acolo. Oamenii nu se mai mulțumesc cu orice, după ce au văzut asemenea spectacole.

Noi, scriitorii din București, am ținut prima noastră ședință literară în sala căminului cultural din Comana. Întrucît îl văzuseră pe Molière și pe alți autori ilustri, colectiviștii nu s-au mirat de venirea noastră în mijlocul lor. Noi, însă, am avut de ce să ne mirăm. Sala aceea modestă și friguroasă era ticsită de lume, o lume pestriță, cu căciuli și broboade, însă foarte atentă și dornică să asculte literatură. Era frig în sală? Poate doar la început să fi fost, pentru că după aceea ne-am simțit foarte bine. Maria Banuș, George Dan, tînărul poet Nicolae Stoian și semnatarul acestor rînduri au citit versuri, Dumitru Mircea și Corneliu Leu — proză.

Întorcîndu-ne de la Tulcea la Constanța, ne-am oprit în comuna Mihai Viteazu, din raionul Istria. Eram așteptați în sala casei de cultură, de un public numeros și nerăbdător să vadă la față pe întîii scriitori care le călcau pragul. Fără voia noastră, întîrziaserăm cu o oră, astfel încît oamenii pierduseră nădejdea de a ne mai vedea. Satul, greu accesibil din pricina unor drumuri proaste, stă oarecum în afara circuitului valorilor culturale. Și, totuși, există și aici oameni dornici de cultură și de lumină. Satul are o puternică gospodărie colectivă, una din cele mai productive din raion. Oamenii și-au construit de curînd o casă de cultura, în care pot vedea aproape zilnic cîte un film, sau asculta o conferință. Dar, oricum, un scriitor nu se mai pomenise încă pe acolo. Și iată că, deodată, vin șase, nu unul singur. Și dă-i cu versuri, dă-i cu proză, vreme de peste o oră, pînă cînd publicul din sală s-a încălzit de-a binelea și a trecut la contraofensivă. A luat cuvîntul, întîi, președintele gospodăriei colective, care i-a criticat pe anumiți colectiviști pentru că nu menajează pe loc vitele de muncă. Apoi a vorbit o colectivistă care l-a criticat aspru pe președinte pentru că s-a „boierit", și ne-a rugat să scriem despre situația din gospodărie.

Mă uitam la Dumitru Mircea în timp ce vorbea femeia aceea, și nu știu de ce, dar am avut senzația că asist la geneza uneia din povestirile sale. De altfel, în încheierea ședinței, Niculina Voinea, președinta Sfatului Popular local, o femeie energică, frumoasă și instruită, ne-a invitat pe toți să scriem „un roman despre gospodăria colectivă din Mihai Viteazu".

Am întîlnit, pe drumurile Dobrogei, numeroase subiecte de roman, cu eroi cu tot, atît negativi cît și pozitivi. Întrebați-i pe Leu și pe Mircea, dacă nu mă credeți...

O călătorie în India

La București nu mi se spusese că, în cadrul deplasării noastre, vom vizita și... India.

Printr-o fericită întîmplare, am întîlnit într-o seară pe stradă trei indieni, cu care am intrat în vorbă. Bucuroși de cunoștință, ei ne-au invitat să venim a doua zi pe vaporul „Indian Endeavour", din al cărui echipaj făceau parte. A doua zi — 26 ianuarie — fiind Ziua Republicii India, grupul nostru a nimerit pe vas în plină sărbătoare. Prietenii indieni, adunați în cabina lui Jal. Khambata — inginerul-șef al vaporului — pe care-l întîlnisem cu o seară înainte, toastau tocmai pentru republica lor. Ne-am alăturat cu dragă inimă bucuriei lor și am închinat un pahar pentru prietenia dintre popoarele romîn și indian.

Ca să ne luăm „revanșa", i-am invitat pe indieni să vină în aceeași seară la Cazino. Le-am oferit acolo o masă modestă, dar cu specialități romînești: țuică, mititei și vin de Murfatlar. Oaspeții indieni au rămas încîntați.

A doua zi am fost din nou oaspeții vaporului „Indian Endeavour", de data aceasta pentru a ni se servi un adevărat banchet.

După acest ospăț, am stat îndelung de vorbă cu gazdele, în cabina lui Jal. Khambata. Dumitru Mircea ne-a surprins și pe noi și pe indieni cu doinele ardelenești pe care le-a cîntat cu un glas „de mare clasă", iar cîțiva dintre amfitrioni ne-au purtat prin folclorul muzical al continentului indian.

Vizita noastră pe vasul indian a luat sfîrșit seara tîziu, într-o atmosferă prietenească. Jal. Khambata, exprimînd sentimentele tuturor colegilor săi, ne-a mărturisit că în nici un alt port nu s-a simțit mai bine ca în portul Constanța, deși navighează de peste nouă ani. Nicăieri nu a asistat la o asemenea manifestare spontană a prieteniei față de poporul indian.

Vaporul „Indian Endeavour" este primul vas indian sosit în țara noastră — cu o încărcătură de minereu de fier. Din Constanța vasul a plecat spre Novorosiisk, iar de acolo, cu o încărcătură de mărfuri sovietice, se va întoarce în India.

În loc de încheiere

Am schițat cîteva din momentele trăite de grupul nostru în regiunea Constanța. Dacă expresia nu s-ar fi tocit prin uz, aș spune că au fost momente de neuitat. În orice caz, amintirea lor ne va urmări mult timp de aici înainte. Am participat, după puterile noastre, la campania electorală. Am asistat, ca să spun așa, la uriașa muncă dusă în legătură cu transformarea socialistă a agriculturii. Am întîlnit o seamă de oameni adevărați, candidați la titlul de eroi ai literaturii noastre. În sfîrșit, am vizitat India...

Și toate acestea, petrecînd numai opt zile în regiunea Constanța. Îl recitesc pe Ovidiu, dar degeaba: nu pricep cum de s-a putut simți prost pe țărmul Pontului Euxin...

LA O ȘCOALĂ TĂTARĂ DIN CONSTANȚA

...și anume la Școala medie mixtă nr. 4 din Constanța, cursurile se predau elevilor în limba tătară. Iată o fotografie luată la ora de fizică a clasei a opta. Profesorul Beșchir Bartemir, explicînd legile electricității.

Fotografie de Gh. CIOROBEA

Cum vii dinspre est, chiar la intrare, orașul Medgidia își prezintă cartea de vizită: o fîntînă părăsită. Gîndul te duce, bineînțeles, la arșițe torride cu fîntîni uscate, secătuite. Fundul de nămol verde pe care țopăie cîteva broaște, ostatice între zidurile puțului, poate trezi halucinanta imagine cu care — cam exagerat de fapt — ne-am obișnuit, a unei Dobrogi sterpe, mizere, reprezentată prin mari buze crăpate de sete, prin procesiuni în jurul unor asemenea fîntîni față de care sperantele sînt zadarnice... Ei nu, nu e chiar așa. Fîntîna părăsită poate, într-adevăr, să fie cartea de vizită a Medgidiei; dar, știți de ce? Pentru că tot orașul are astăzi apă curentă.

În centrul orașului se află fosta locuință a beiului. Are ferestre mari și balcoane de fier forjat. Din cînd în cînd, alteța sa venea de la Constantinopol să-și încaseze chiriile pentru niște proprietăți care erau cam întreg centrul orașului. Atunci, glasul pițigăiat al zurnalei, însoțit de bătăile dauleî, tînguia aici subțiri și grațioase melodii orientale. Mahomedanii veneau într-un respectuos ritual să i se plece și să-i aducă ploconul. Și iată că acum, după atîția și atîția ani, în sălile largi dinăuntru, zurnaua brodează iarăși melodii subțiri și migălite ca un filigran, în timp ce daula ii ține isonul în bătăi sonore. Nu, n-a venit beiul. Aci e astăzi casa raională de cultură, unde au loc repetițiile ansamblului turco-tătar.

— Piața. Piața ne permite să facem o scurtă incursiune în istoricul orașului. Pentru că orașul a fost inițial o piață. Un maidan întins, bătătorit, la întretăierea drumului de la Silistra la Babadag, cu cel ce venea de la Constanța.

Medgidia era un oraș pur comercial, un loc care înlesnește schimbul și contribuie și el, prin oamenii lui, la mărirea prețurilor.

Au fost de ajuns șase ani, însă, pentru ca numărul cetățenilor să se mărească de patru ori, iar Medgidia să devină oraș muncitoresc.

Într-un asemenea oraș, devenit industrial chiar mai curînd decît ai putea concepe, cu populație muncitorească de peste nouăzeci la sută, îți e foarte greu să alegi un om despre care să vorbești, un singur om, vreau să spun. Toți cei cinsprezece mii de locuitori (număr cu care a crescut populația în ultimii șapte ani) sînt caracteristici orașului și însemnatelor transformări prin care a trecut el. Numele lui Dumitru Cotmeanu e ales cu totul întîmplător; și totuși evoluția acestui om din 1952 și pînă astăzi e caracteristică pînă la esență. Acum aproape șase ani un tînăr mărunțel, cu fața osoasă, cu ochii vioi, a venit aici dintr-unul din satele Dobrogei de sud, dornic să muncească. Pe atunci, pe spinarea prelungului deal de la răsăritul Medgidiei, printre bostanele de harbuji zemoși și topotani aromați, erau ridicate niște schele, în mijlocul unor stive imense de materiale. Cotmeanu a lucrat ca salahor la așezatul cărămizilor. Și iată că, din cărămizile astea, din schelele

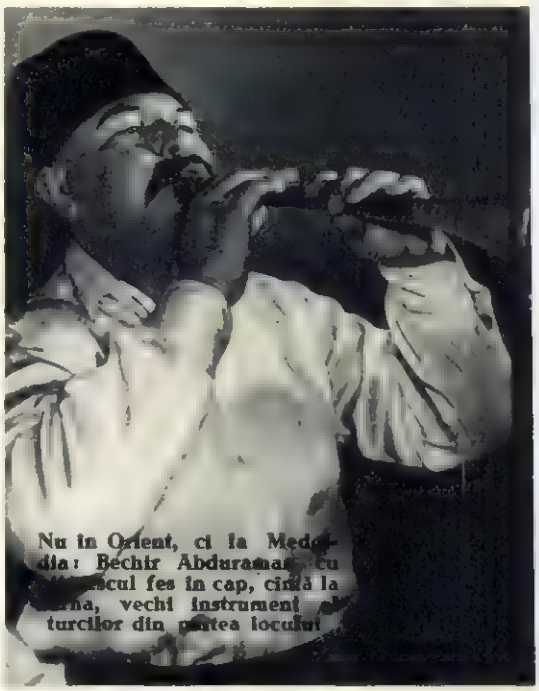

Nu în Orient, ci la Medgidia: Bechir Abduramanov cu fesul în cap, cîntă la zurna, vechi instrument al turcilor din partea locului

metalice care se montau, din betonul turnat în cofraje, la o vreme au început să se definească geometricele forme industriale ale unei uriașe fabrici: hale cu deschizătura ca un arc de cerc, prismatice clădiri de ateliere, tronconi e coșuri sfidînd cerul Dobrogei. Și toate astea, în jurul unor hiperbolice cilindri de metal traversînd oblic un spațiu imens, abia așteptînd să înceapă să se rotească. Cotmeanu a apărut aici o dată cu ei, ei au apărut aici o dată cu el. Și Dumitru Cotmeanu a învățat cum se coace clincherul. A învățat să regleze injectoare'e pentru a obține temperaturi înalte, a învățat cum să privească și să aprecieze coacerea, privitul lanțurilor care urmăresc rotirea cuptorului cu zăngănitul lor. În timp ce Medgidia își căpăta calificarea de oraș producător de ciment, Cotmeanu capătă și el calific rea de cocător. Astăzi, este maistru cocător, deci a crescut în grad și-n calificare, dar nici

Aspect impresionant al unei construcții noi: fabrica „Cimentul Păcii" din Medgidia.

Tractoarele, reparate în țară la I.M.U.M., lucrează din plin pe ogoarele dobrogene.

MEDGIDIA PRODUCE!

fabrica n-a rămas mai prejos. Ea este deținătoarea steagului de producție pe ramură, deci, într-un fel, maestră în producția de ciment.

Dincolo de complicatul triaj al gării, pe o fostă tîrlă, numai în ultimii cîțiva ani, a răsărit o imensă fabrică: „Întreprinderea metalurgică de utilaj Medgidia". Tinerețea uzinei și tinerețea, aproape în exclusivitate, a brațelor ce mînuiesc aici strungul și ciocanul, au adus o viguroasă infuzie de prospețime vechiului oraș dobrogean. I.M.U.M.-ul, — așa cum i se zice pe scurt întreprinderii — cu un cincinal în urmă, a început să producă anual doar 200 tone de piese de schimb pentru tractoare, pentru diferite alte mașini și pentru automobile. La sfîrșitul anului trecut, graficul prezintă o urcare la 1900 tone anual de piese de schimb, destinate și uzului intern, și pentru export. Cu producția tot în creștere, în primăvara aceasta, planul pe trimestrul întîi a fost realizat pînă la sfîrșitul lunii februarie. Tot pînă la sfîrșitul lui februarie, pe sub monumentala poartă a uzinei s-au îndreptat spre cîmpiile dobrogene ultimele din cele 295 de tractoare, ieșite din ateliere, ca dintr-un sanatoriu de iarnă, regenerate și gata de luptă pentru campania de primăvară. Pe unul din tractoare, mecanicul Stelian Nicorescu, grijuliu de mașinile trimise de unele S.M.T.-uri prea des la reparații, a lipit un bilet. De fapt o scrisoare pe adresa S.M.T.-ului din Cogealac: „aveți grijă de tractoare dacă vreți ca ele să aibă o viață mai lungă!"

O raită prin fabrică, însoțiți de doi buni cunoscători ai întreprinderii, Gh. Pachev, secretarul comitetului de partid, și ing. Hîrștăoanu, președintele comitetului de întreprindere, ne-a fost de mare folos. Am cunoscut astfel parte dintre oamenii care au contribuit la ultimele realizări, iată-i: inginerul Tudor Ion, cu cuptorul său electric dă azi 80-100 șarje de oțel la o singură boltă, față de 20 din trecut; Viorica Zaharia, fostă țesătoare la Arad, în vîrstă numai de 23 de ani, este azi cea mai bună bobinătoare din întreprindere. Elanul ei în muncă i-a fost răsplătit prin cea mai mare cinstire: este deputată în Marea Adunare Națională; un meșter mai în vîrstă: Alex. Buligescu este în căutarea de noi invenții. El îi tatăl „matriței-mamă", adică a unei matrițe a matriței în care se toarnă suportul ax-rolă de la tractorul K.D. 35, devenit astfel mai ieftin. Iată-ne și în secția prelucrătoare de piese de schimb și auto, condusă de tînărul inginer Constantin Constantin și de Gh. Vasu, fratele Eroului Muncii Socialiste N. Vasu, secția aceasta aduce o permanentă depășire de plan de 30-40 la sută. După ce au mai construit, remorci-dormitor muncitorii, tehnicienii și inginerii de aici au trecut la realizarea unor tipuri noi de mașini agricole. În luna martie s-au angajat ca la 1 Mai să se prezinte cu primele realizări în această direcție. Și se vor prezenta! E vorba doar de un angajament pentru 1 Mai!...

S-a vorbit de multe ori despre certitudinile, avîntul, demnitatea pe care le capătă omul în momentul cînd are conștiința că realizează ceva, că e folositor oamenilor. Ei bine, același lucru se poate spune despre un oraș. Cu cît e mai productiv, cu atît, implicit, înflorirea lui e mai rapidă, cu atît capătă mai repede acea demnitate de loc important unde se întîmplă ceva, care servește la ceva. Așa că blazarea în care a trăit orașul timp de o sută de ani, i-a luat locul avîntul prefacerilor din ultimii ani. Medgidia produce, deci progresează.

Corneliu LEU
F. URSEANU

Fotografii de M. IVANCIU

Rafi Amet și Dumitru Mihalache, de la „Cimentul Păcii". Sînt și tovarăși de muncă și vechi prieteni.

Thalia pe malul mării

de Traian STOICA

Teatrul de Stat din Constanța

Zveltă și grațioasă, nu însă lipsită de masivitate, clădirea Teatrului de Stat din Constanța — inaugurată acum aproape cinci ani — își păstrează intactă prospețimea lucrului abia terminat. Din foaierele largi și elegante, din încăperile luminoase ale birourilor și atelierelor, din spațioasele cabine și săli de repetiție, de peste tot locul, se degajă acea atmosferă, familiară construcțiilor noi, de voie bună și lucitoare curățenie.

Nu am fi evocat, la începutul rîndurilor de față, această prospețime iscată de var și ciment, dacă nu am fi aflat-o și în preocupările și acțiunile oamenilor ce populează acest lăcaș al Thaliei. Colectivul artistic și tehnic al teatrului constănțean, deși a realizat pînă acum spectacole ce dovedesc maturitate artistică, este totuși în faza căutărilor febrile, specifice tuturor începuturilor. Nu demult au fost inaugurate noi secții: anul trecut au luat ființă secția „Teatrul de păpuși" și cea a „Teatrului de estradă". Copiii bătrînului Tomis bat cu bucurie drumul pînă la teatrul lor de păpuși. Unii dintre ei cunosc pe de rost replicile dramatizării lui R. Alexandrescu după basmul lui Pușkin „Peștișorul de aur". Într-adevăr, spectacolul e bine realizat. Păpușile au viață, se mișcă firesc; vorbirea le e însă cîteodată prea tărăgănată, cu unele accente false. Teatrul de păpuși prezintă serioase perspective de dezvoltare.

Optimismul prevederilor noastre își are sorgintea în entuziasmul colectivului. Vom da un singur amănunt care vorbește limpede despre pasiunea ce-l animă. Cînd a fost înființată, secția „Teatrul de păpuși" nu avea angajați nici un mînuitor pro'esionist. Un grup de inimoși amatori, sub conducerea regizorului Claudiu Cristescu, au învățat dificilul meșteșug într-un timp record. Fără a întrebuința sforile — ei se conduc după principiul că la păpușari inima se află în palmă — acești entuziaști mînuitori sînt hotărîți să pregătească tot mai mari bucurii copiilor. (Și în numele acestor viitoare bucurii, trimitem pe această cale un îndemn Întreprinderii „Decorativa" pentru a grăbi trimiterea instalațiilor contractate cu teatrul). El însuși prea tînăr, colectivul secției se pregătește să ajute artistic și tehnic o echipă de pionieri din orașul Dures (R.P. Albania) porniți să dezvolte un teatru de păpuși în localitatea lor.

De curînd pe scena Teatrului de stat a avut loc premiera piesei scriitorului bulgar Orlin Vasilev: „Cei ce caută fericirea", în regia lui Boris Tafkov, regizor la Teatrul Popular „Stoian Bicivarov" din orașul Varna, creîndu-se astfel premisele unei cunoașteri directe și ale unui schimb de experiență fructuos între cele două teatre. Valoroasa lucrare a lui Orlin Vasilev scoate în evidență, printr-un puternic și emoționant conflict, drama intelectualului rupt de năzuințele și lupta poporului. De asemenea acționea piesei „Cei ce caută fericirea", care se petrece în timpul celui de al doilea război mondial, aduce pe scenă imaginea eroismului comuniștilor în lupta lor împotriva fascismului. Ideile dramei au fost relevate de o regie inteligentă, care a imprimat spectacolului un ritm dinamic, fericit gradat, potrivit intensității dramatice a scenelor. Actorii, în general tineri, au reușit să sugereze caracterul personajelor. E de spus pentru fiecare un cuvînt bun. Ne oprim totuși pentru a sublinia interpretarea emoționantă a artistei Zoe Caraman dată unui personaj complex ca Neviana, o femeie cu mari posibilități de generoasă dăruire, care e însă nevoită să-și trăiască, resemnat, drama vieții lîngă un bărbat egoist, închis în cercul strîmt al unor preocupări exclusiv individualiste. Actorul Romeo Mogoș, cu o surprinzătoare economie de mijloace artistice, mimică și gest, a realizat viu, uman, figura luptătorului comunist Damian Nikolov. Cu excepția unor momente melodramatice, Jean Ionescu a redat verosimil frămîntările doctorului Nikolai Gavrilov. O fină înțelegere artistică a vădit Irina Barbu în rolul Babei Radka. Lucica Georgescu a șarjat inteligent pe superficiala și mondena Ștefi. Mai menționăm pe Suzana Demetrian în Clienta grasă, pe Mircea Psatta în Maksim, pe Longin Mărtoiu în Leonid, pe Octavian Uleu în Bețivul. Credem că Mircea Herford trebuie să adîncească mai mult linia personajului, atît de dificil, al lui Vențeslav Atenski, soțul Nevianei. Actorul a dat personajului o vigoare pe care el nu o are; Atenski, intelectual de seră, se poate contura mai adecvat, prin gesturi mai reținute, printr-un timbru al vocii mai palid, mai slab, printr-o mimică prin care să-și exprime dezgustul de viață, refuzul ei. Mircea Herford, actor real înzestrat, poate să biruie, cu unele eforturi, dificultățile acestui rol.

Reprezentarea acestei piese dovedește buna orientare a teatrului dobrogean pentru un repertoriu interesant și educativ; această trăsătură e ușor vizibilă, cercetînd suita de piese prezentate în cei cinci ani de activitate ai teatrului. Ne luăm îngăduința a-i recomanda o mai mare îndrăzneală în alcătuirea repertoriului; renunțarea la a mai prezenta piese anemice în caractere și conflicte, ce nu-i pot furniza decît un costisitor balast (în repertoriul teatrului au existat și asemenea calamități), precum și în atacarea curajoasă a celor mai interesante opere dramatice din dramaturgia clasică și modernă. Activitatea teatrului este îndrăgită nu numai de publicul orașului Constanța; spectatorii lui se recrutează din cele mai îndepărtate localități ale regiunii. Numeroasele deplasări, cu spectacole întregi în raioanele dobrogene, ale regizorilor, actorilor și tehnicienilor, constituie o rodnică activitate artistică și culturală a teatrului. În dorința lor de a fi cît mai aproape de spectatori, echipe de actori dau reprezentații în cinstea colectiviștilor fruntași chiar și în ogrăzile acestora.

În orașul altădată bîntuit de dubioasele afaceri ale verosîților fabricanți și angrosiști, contrabandiști și vătafi, activitatea Teatrului de Stat din Constanța, durat în anii noștri, înseamnă încă o treaptă de lumină pe care urcă frumoasa noastră Dobroge.

Din carnetul unui reporter

O ÎNTÎMPLARE CU FARAONI

Deunăzi, aflîndu-mă într-o cabină telefonică a Oficiului interurban din Constanța și așteptînd să mi se dea legătura cu Bucureștiul, am interceptat fără voia mea următoarea convorbire telefonică:

— Alo! Cine-i acolo?

— Alo! Aici Tutankamon! Dar acolo cine e?

— Aici Ramses al doilea. Hai noroc! Ce mai e nou?

— Voiam să-ți cer un sfat. Am primit o adresă din partea Trustului 10 Construcții din Constanța prin care ne cere să le dăm niște consultații. Cică vor să învețe din experiența noastră în legătură cu munca de construire a piramidelor

— De ce? Vor să facă și ei piramide?

— Nu, dar au niște construcții la gospodăriile agricole de stat pe care le tărăgănează de vreo cîțiva ani și nu știu cum să facă să mai lungească lucrările.

— Și nu le-ai răspuns că noi am muncit foarte operativ în legătură cu piramidele?

— Ba da. Dar ei susțin că noi am fost avantajați fiindcă n-am avut mijloace mecanizate sau piese prefabricate.

— Și ce-ai hotărît?

— Să-l chemăm pe Tutmes al treilea și pe ceilalți faraoni și să facem o ședință plenară în colaborare cu Trustul.

— Bine, sînt de acord. Unde și cînd va fi ședința?

— Peste o oră la gospodăria de stat din...

Zadarnic îmi apăsai receptorul de ureche. Nu mai distinsei nimic. Vocile se pierdură și în receptor nu se mai auzi nimic altceva decît urletele șacalilor din deșert și pîlnsul crocodililor din Nil.

Cum să aflu care-i gospodăria unde se va ține această nemaipomenită ședință? Să întreb la direcția Trustului? Mă temeam să nu mi se recomande un concediu la un anumit sanatoriu. Atunci ce să fac? Îmi veni o idee genială: voi porni cu o mașină din gospodărie în gospodărie pînă îi voi găsi pe faraonii mei.

Zis și făcut. M-am suit într-un GAZ și am luat gospodăriile la rînd. La Țepeș Vodă și la Moșneni am găsit cîte un viitor atelier mecanic, începute de acum doi trei ani și lăsate în paragină. Mi s-a spus că Trustul 10 n-a făcut la timp comenzile de prefabricate și că în general nu s-a preocupat de terminarea clădirilor.

Dar de faraoni nici urmă. La gospodăriile de stat din Peștera și Rîmnic am găsit niște foraje pentru alimentări cu apă, începute încă din 1955, de asemenea neterminate, dar n-am găsit nici țipenie de faraoni. La gospodăria de stat „Costache Burcă" și la cea din Cobadin am găsit niște lucrări în același stadiu. La Cobadin mi s-a spus că pînă acum s-au perindat 3 șefi de șantier, dar șantierul e tot șantier. Adică, merge încet și prost.

Tot umblînd după faraoni, am ajuns la Stupina. Aci am văzut o ruină semănînd a monument istoric nerestaurat, avînd zidurile strîmbe și tencuiala căzută. Mi s-a spus că această clădire ar fi trebuit să fie un atelier mecanic și că autoarea ei, Întreprinderea 1001 Cernavodă, a lăsat-o în părăsire. Am întrebat — sperînd că în preajma acestor ruine istorice îi voi găsi pe faraoni:

— În ce an înaintea erei noastre s-a început construirea acestui monument?

— În 1955, era noastră, mi s-a răspuns.

Deci nici o speranță cu faraonii...

Am plecat acasă, gîndindu-mă cu amărăciune că am pierdut ocazia de a vedea un nemaipomenit schimb de experiență, consolîndu-mă că poate Trustul 10 Construcții a și învățat între timp cum se construiesc într-un termen rapid niște clădiri care să înfrunte secolele, dacă nu mileniile...

A. BART

PEREȚII DE STICLĂ

— schiță —

de Dumitru MIRCEA

Ilustrații de Nichi POPESCU

Despre Tudor Cojocaru lumea știe că se trage dintr-un neam vechi de mărgineni, veniți cu oile prin Dobrogea dumnezeu știe cînd... Tradiția familiei spune odată că un flăcău de la turmă s-a întors din sat la tîrlă abia în zori. Flăcăul mai întîrziase — ce-i drept — dar nu pînă dimineața. N-a spus nimănui nimic, dar l-au înțeles că-i vorba de focul cel iute și dumnezeiesc al dragostei. Flăcăul, pe numele său Octavian, a umblat în acea zi singur, ocolindu-l mai ales pe taică-su. N-a cîntat — ca de obicei — din fluier; nici dulăului nu i-a șuierat voinicește. Se mișca în rînd cu turma, cît mai departe de fîrtați, și se lăsa bătut de vîntul cel ager care venea de peste Dunăre, din bărăganuri... Seara, cînd ciobanii s-au așezat la cină, ia-l pe Octavian de unde nu-i... Stăpînul a mormăit ceva și nu s-a atins de mîncare, celălalt fecior — mai mic decît Octavian — a suspinat, iar fîrtații — trei inși încă sprinteni, deși atinși de brumă, — au împins la o parte străchinile.

— În fecior a intrat o dihanie, zise într-o vreme bătrînul... Mîne îl tragem la județ.

A trecut noaptea, a trecut ziua următoare. Stăpînul stătea pe jeratic... În zori și-a strîns oamenii, l-a ales pe fecioru-său și pe Dițu Lup, unul dintre ciobani, om ca la patruzeci de ani, mai mult lat decît înalt, tare ca piatra că juca Mărgineana cu doi oameni subțiri, și le-a zis:

— Gătiți-vă cu ce trebuie, și vedeți ce-i... Ai grijă, Diț, să nu iasă moarte. Mi-l aduceți legat.

S-au întors ciobanii plouați, parcă fiecare ar fi prăpădit o turmă de o mie de oi. Hainele pe ei, ca așezate cu furca.

— Octavian al nostru nu mai vine, jupîne, spune Diț Lupul. Fiind mai bătrîn, el avea întîietate la vorbă.

— E mort? hurui stăpînul, fulgerînd cu privirea către feciorul de-al doilea.

— E mai sănătos ca mine, jupîne...

— E sănătos numai pe dinafară, tată. Înăuntru îl roade un vierme.

— Am zis să mi-l aduceți legat. Am zis, Lupule?

Omul cel tare și-a aplecat capul, descoperindu-se:

— Nu l-am dovedit, jupîne. Păcat de așa haidu

În glasul său, poate pentru cea dintîia oară, suna o rușine, dacă nu și un fel de pizmă, poate chiar și admirație. Au început să povestească, pe rînd, ce-a fost.

L-am găsit pe Octavian într-o căruță cît o bărbiță. O femeie cam de anii lui Diț scotea de sub streașină chirpici pentru foc...

— Avem un flăcău aici, femeie. Putemu-l vedea?

Femeia își întoarse capul spre ei, îi săgetă cu ochii — văzură ciobanii că la vremea sa fusese ca o floare din poiană.

— Intrați...

Octavian ședea pe laviță și pesemne pînă la venirea lor cîntase din fluier; își mai ținea degetele pe găurele... În fața lui torcea o fată. Diț Lup, intrat primul, înlemni. Peste umărul său se holba Sîma, fratele lui Octavian. Ușa rămase deschisă în spatele lor.

Diț Lupul înlemnise din pricina fetei. De cînd era pe lume nu văzuse păr mai negru, ochi mai păcurii și buze mai roșii. Cînd fata s-a sculat de pe scaun, Diț Lup a fost gata să jure pe oricare dumnezeu că nu se află lujăr mai mlădios ca mijlocul fetei, nici căprioară mai gingaș alcătuită. Fata le-a făcut semn cu fusul și le-a zis cu glas de clopoțel:

— Poftiți dumneavoastră, jupîni ..

S-a ridicat și Octavian, așezînd fluierul pe mescioară.

— Ce-i, bade Lupule? Ce-i, Sima?

Au intrat ciobanii și s-au oprit lîngă ușțiori. Între ei răsări femeia din ogradă. Diț Lupul a făcut un pas înainte, și-a înfipt mîinile în șerpa Octavian își pironise ochii pe el. Sima, tînărul, simți o furnicare și un tremur.

— Te gătești, Octavian, și vii la tatăl și stăpînul nostru, spune Diț Lupul, cît se poate de răspicat. Poruncă!

— Bade Lup, mi-am luat femeie. N-o pot duce în tîrlă, precum știi. Ai uitat legămîntul mărginenilor?

— Femeie pentru tine alege stăpînul tău, tatăl. E juruită de mult o sălișteancă de-a noastră, cu cosițe aurii. Ia-ți sarica și urmează-mă, Octavian.

Sima începu să tremure mai tare. Înaintea lui se ciocnea o cremene — Diț, și un amnar de criță — Octavian. Scăpără; curînd se va încinge în bărbîncioara asta de casă, o vîlvătaie.

Diț înaintă hotărît și-și puse mîna pe brațul lui Octavian.

— Pășî înaintea mea! Pleacă-te la cuvîntul tatălui.

În clipa aceea se auzi un suspin și-un hohot de plîns. Fata! Octavian își trase cuțitul din șerpar. Diț Lup îi prinse mîna și dintr-o smucitură meșteșugită, cuțitul căzu. Sima îl culese și-l înfipse în șerparul său. Atunci s-a pornit o luptă crîncenă. De trei ori l-au pus jos pe Octavian... De trei ori i-a scuturat flăcăul de pe el... Cînd să înceapă a patra oară, Octavian l-a prins pe Diț, la săltat ieșind (Diț Lup spunea că i-a auzit oasele pîrîind) și l-a zvîrlit cu toată puterea în Sima. Pînă să se dezmeticească oamenii căzuți pe jos, Octavian a avut vreme să scoată de sub laviță un topor. Fîrtații s-au lipit năuci de ușțiori. Gîfîiau tustrei bărbații, în vreme ce femeile, îmbrățișate, parcă împietriseră.

— Bade Lup, frate Sima, mîrîi Octavian, mi-e drag sîngele vostru și nu voi să-l vărs. Dar să știți că mi-e mai dragă fata asta. Îl rog pe tata să vină, să-mi dea binecuvîntarea...

Diț Lup spunea că în acele clipe Octavian era atît de frumos, că nici voinicul Măzărean din poveste nu l-ar fi întrecut. Inima ciobanului sîngera totuși — Octavian călcase legile cele nescrise, dar tari, poate mai vechi decît veacurile, ale oamenilor de la munte. Nesocotea voia tatălui... Se mai întîmplase, e drept, și ciobanii povesteau la focurile de tîrlă, despre cei pustiiți ca despre niște bicisnici... Dar Octavian se dovedise flăcău de cea mai aleasă spiță... A oftat Diț Lupul, l-a împins pe Sima către ieșire.

— Să nu cadă blestemul pe tine, Octavian...

Și s-au dus..

Bătrînul n-a venit să dea binecuvîntare feciorului. S-a înapoiat cu turma la Sibii și s-a înfățișat la cuscru-său să-i spună că feciorul Octavian, juruit ginere, s-a pustiit în moarte, iar fata, după ce va isprăvi cu plînsul, poate aștepta un mire nou.

... A rămas Octavian pe plaiurile aspre și goale ale Dobrogei, sub turci. Totuși, legenda nu se isprăvește aici; s-au născut din ea mai multe versiuni. Una spune că Octavian a murit nu multă vreme după însurătoare, uscîndu-se de dorul poienelor și al pădurilor de cetină... Alta povestește că a trăit pînă la adînci bătrînețe și a durat un neam virtos... A treia cică s-ar fi bătut cu beii și zapciii, ca un om cu iubire de libertate, pînă l-au răpus — tînăr — și l-au tocat cu iataganele... A patra, mărturisește că Octavian și-ar fi lăsat nevasta cu copii cu tot și s-a dus la munții săi, urmărit de blestemul părintesc... Pe cea dintîi și pe cea din urmă dintre cele patru versiuni, eu nu mă îndur să le cred. Cine vrea, n-are decît s-o facă... Mai degrabă cred că Octavian a durat un neam tare, din ramura căruia face parte și omul nostru, despre care va fi vorba mai la vale, bădia Tudor Cojocaru. Așa susține moșneagul — taică-su — după al doilea dorobanț de secărică, fălindu-se că neamul său are acolo, în Dobrogea, o vechime de trei veacuri...

II

Oamenii din sat l-au crezut ursuz pe Tudor Cojocaru, pentru că în cei patruzeci și cinci de ani de cînd îl au în mijlocul lor nu l-au văzut ieșind înainte la sfaturi, nici izbucnind ca un foc în veselii, ori ciocniri. Ochii lui — negri — care privesc lumea cu oarecare ind ferență (ca să nu se arate prea interesat) sînt ascunși vederii altora de pălăria veche trasă pe sprîncene. Din această pricină unii

au crezut că în Tudor Cojocaru înfăţişările lumii acesteia intră umbrite oricît ar fi de strălucitoare, iar păcerile lui despre lume tot aşa ies, ca din gropiţă.

Ce-i drept e sfînt: cînd îi vin ape tulburi bădia Tudor Cojocaru poate fi cum nu se află om pe lume mai închis şi mai întunecat. Atunci tace; parcă-i o movilă în bărăgan. Împrejurul lui totul e otova, întins şi fără formă şi nu-l interesează — se pare. Dînsul dă — ca gorganul — întruchipare gravă singurătăţii şi tăcerii. Atunci îl poţi întreba orice că nu primeşti răspuns.

Cînd socotelile îi ies bine — Tudor Cojocaru se luminează în aşa fel, încît îţi vine de asemenea să juri că n-ai să găseşti om mai mulţămit oricît ai umbla. Atunci, ochii îi lucesc, pe chip îi stăruie o linişte şi o împăcare, pe buze îi trece, arar, o urmă uşoară de zîmbet, iar bărbia parcă şi-ar fi pierdut din ascuţime şi repeziş. Mai ales căsenii dumisale — nevasta, doi feciori şi o fată, şi taică-su, moşneagul Tudor Cojocaru — dau de ştire că stăpînul casei are vreme senină. Atunci se aud zvonuri de cîntec prin ogradă — cîntă fata ceva tineresc, feciorii şuieră, moşneagul se îmbată la M.A.T. cu secărică, iar nevasta îşi pune cea mai bună rochie şi trece în poveşti pe la vecine.

Aşa stînd lucrurile satul avea motive să-l creadă ursuz pe Tudor Cojocaru. Ştia de asemenea că nu-i convine să se amestece nimenea în treburile lui, nici să-l bată la cap. Tudor Cojocaru parcă ridicase între el şi lume un zid prin care, din timp în timp, cînd avea interes, (mare interes!) ieşea şi intra dumnealui deschizînd o poartă grea, ca să afle ce-i. Atît. Încolo, lumea trăiască-şi viaţa cum crede.

Din această pricină a fost o problemă cumplită cînd s-a înfiinţat — acum vreo trei ani—o gospodărie colectivă în sat. Cam pricăjită, cam vai de capul ei, cam alcătuită din ce s-a găsit, dar însemna ceva, o unire. Problema era următoarea: cum te duci la Tudor Cojocaru să-i spui: „bre, Tudore, noi am vrea să comasăm, iar tu cazi cu două pogoane în perimetru" — cînd ştii foarte bine că aşa ceva nu s-a mai întîmplat — adică să se amestece cineva în rosturile Cojocarului. Om cinstit, om harnic, săritor (nu pentru că i s-ar fi cerut ajutor, ci pentru că simţea el că-i nevoie).

Ei, du-te spune-i lui Tudor că-l comasezi... că-i dai loc în altă parte. „Cum — va întreba dumnealui — adică să-mi schimb drumul umblat o viaţă? Ce?... Ia, ieşiţi degrabă"...

Comitetul de iniţiativă a dezbătut îndelung tot felul de propuneri... Au căzut toate, iar comasarea s-a făcut alăturea, de la ţăruşii lui Tudor în stînga, măcar că pentru asta s-a cheltuit zile lungi ca să-i hotărască pe alţii vreo cinci. „Mai lesne muţi nişte cărămizi decît un zid", cică ar fi spus preşedintele... În acest fel Tudor Cojocaru a fost lăsat în pace multă vreme. Omul îşi împlinea obligaţiile către stat fără cîrcnire şi-şi vedea de ale lui. Colectorul n-a bătut niciodată la poarta lui Tudor Cojocaru. Numai într-o toamnă, un colectivist, întîlnindu-l pe Tudor în bărăgan, a rămas uimit şi nu l-a răbdat inima să nu-i pună următoarea întrebare, văzîndu-l cum cercetează arătura de toamnă de pe tarlaua gospodăriei:

— Place-ţi, Tudore?

Colectivistul povestea că atunci a văzut cei mai întunecaţi ochi de pe pămînt. Cică s-a uitat împrejur şi cînd s-a convins că-i atîta singurătate, l-a apucat frica. Tudor e voinic şi pietros; dacă-ţi dă una, umblă două săptămîni întreg spitalul din Medgidia să te vindece... Aşa că omul s-a tras la fereală cu cîţiva paşi.

— Bun! a venit dinspre Tudor un fel de muget, iar colectivistului i s-a părut că trece din moarte în viaţă şi că pălăria lui Tudor s-a mişcat în sus. Semn bun; deci, poţi lega o vorbă, măcar că n-ai nici o sprijoană, cît ţine întinderea, nici martori de se întîmplă ceva; ori, poate tocmai din pricina asta...

— Poate vii cu noi, că şi aşa sîntem vecini! a îndrăznit colectivistul.

„Închipuiţi-vă, fraţilor — povestea omul la M.A.T., seara — că Tudor n-a zis nimic. S-a dus. L-am petrecut cu ochii pînă s-a slobozit în vale către sat. Să ştiţi, oameni buni, că se mişcă-n el ceva. Coace. Nu i-ar strica oleacă de agitaţie!"

Vorbele acestea au prins rădăcină în sat. Mai întîi s-au agăţat de ele potrivnicii colectivizării, care vedeau în Tudor un punct foarte tare de sprijin. Şi într-un amurg ploios de vară, la poarta lui Tudor au răsunat nişte ciocănituri.

— Cine-i? s-a auzit glasul limpede al Stanei.

— Eu, Cănitu... Acasă-i Tudor?

N-a primit răspuns pe dată ci, după ceva aşteptare, s-a ivit în poartă stăpînul.

— Ce-i, bre?

— Măi, Tudore, aş avea cu tine o vorbuliţă, s-o auzim numai noi... s-o cîntărim. Ştii, tu eşti om cu putere tare între ceilalţi, înţelept. Învaţă-mă. Port şi eu un bolovan şi nu-i suflet să mă ajute, iar tu care pricepi atîtea...

— Cănitule, ce vrei? l-a întrebat rece Tudor, fără să-l poftească înăuntru.

— Ascultă, Tudore, eu te ştiu de-al nostru că altmintrelea te-ai amesteca la...

— Du-te-n mă-ta!

Scurt! Buf, poarta! Mai să-l pocnească în frunte pe Cănitu.

Întîmplarea l-a bucurat pe colectivişti şi mai cu seamă pe secretarul organizaţiei. „V-am spus eu că Tudor e curat ca lacrima şi că-i de-al nostru? Om gospodar, priceput, harnic, tot ce vrei. Are el ale lui toane, dar cam toţi avem cîte una. M-oi duce să-i vorbesc"...

S-a ţinut de cuvînt... A bătut şi el la poartă.

— Bună seara, Tudore.

— Bună, bre. Ce-i?...

— Tudore, ascultă-mă. Am copilărit împreună şi te cunosc, sîntem prieteni, da? Tu vezi, nu se poate să nu vezi, că am pornit un lucru nou. E greu. Mulţi se uită ce faci tu...

— Ce vrei, bre Marin?

Răceala primirii nu l-a descurajat pe Marin. Şi-a aprins pe îndelete o ţigară, chip să-şi adune gîndurile şi să capete curaj mai mult, ori — cum povestea el mai pe urmă — să-l fiarbă niţel pe Tudor Cojocaru.

— Ne sbatem să mărim gospodăria şi ne-am gîndit, frate-meu, că tu . . .

— Bine, Marine. Noapte bună!

Hodoronc-tronc! Buf, poarta!... Tudor a pus zăvorul şi a intrat în casă. Marin, răzimat de ulucă, şi-a fumat ţigara numai pe jumătate, apoi a zvîrlit-o înciudat. „Priceapă-l dracu'! şi-a zis el, scuipînd. Om ca el n-am pomenit..." A doua zi le-a spus prietenilor că Tudor e un individualist „tipic" şi că vor avea cu el de furcă... Tudor stă înapoia zidurilor lui şi nu-l poţi clinti.

III

A trecut o vreme de la aceste întîmplări. Cum e şi firesc, gospodăria a mers înainte şi din aproape nimic s-a ridicat ceva; peste asta s-a adăugat încă ceva şi, în cele din urmă, în sat s-au întărit lucrări statornice. Pe cîmpurile cu grîne au intrat combinele de la Castelu şi a fost mirare... S-a tras un fir cu electrică şi s-a iscat bucurie... S-a clădit un cămin cultural cu cinematograf şi — vezi bine — mulţumirea a crescut... Încet, încet, oamenii s-au aplecat către noutatea care purta numele „Timpuri noi" — gospodăria colectivă. Iar ziarele au început să scrie că pe ogoarele colectiviştilor recolta a sporit, întrecînd uneori cu sută la sută pe cea veche, cu care oamenii erau de atîţia ani obişnuiţi.

Ce s-a petrecut cu Tudor Cojocaru?

Cu dumnealui? Ceva foarte ciudat, neobişnuit cu firea sa. Mai întîi oamenii au rămas miraţi văzîndu-l la film... În al doilea rînd s-a mirat preşedintele sfatului cînd a văzut o cerere semnată de Tudor Cojocaru pentru introducerea luminii electrice în gospodăria sa... Dar cea mai mare uimire au încercat-o alţii...

După cum se ştie în raionul Medgidia — şi în alte raioane din regiune — s-au trimis echipe speciale care să muncească pentru

isprăvirea cooperativizării. Cu răbdare, dar cu hotărire... Cînd a venit vorba și de Tudor Cojocaru, dacă trebuie lămurit ori ba, Marin s-a împotrivit.

— Nu... Lăsați-l. Încercăm degeaba. S-a închis ca între pereți și n-ai ce-i face. Nu-i dușman; pentru asta bag mîna-n foc. Dar nici pornit încoace nu-i...

— Are influență, tovarășe Marin!... i-a răspuns instructorul teritorial. Scurt. Doar n-o să ne poticnim de el, ca de-o cioată în drum. Tăiem șleau pe de laturi.

Așa că echipa și-a văzut de lucrul ei, nestingherită. Au bătut oamenii de cîte douăzeci de ori la o poartă. Și-au mușcat uneori pumnii de neputință în fața îndărătniciei. Și-au topit toate argumentele într-o zi și s-au chinuit noaptea să găsească altele... Numai la poarta cu numărul două sute patru n-a bătut nimeni, pentru că acolo ședea Tudor Cojocaru. La a lui poartă nu s-a bătut și la a celor care se cunoșteau a fi nevrednici...

Într-o seară, la camera oficială, unde dormeau cîțiva agitatori din echipă, s-a deschis ușa fără obișnuita clocănitură. A răsărit din întuneric Tudor, tras la față, cu pălăria pe ochi, negru. La lumina becului privirile omului scăpărau. Marin — care se afla acolo să discute cu echipa — simți un fel de prevestire a furtună și se sculă de pe laviță.

— Stai locului, Marin! spuse tare Tudor, tuflindu-și pălăria pe ceafă, împotriva oricărui obicei... Stai locului și taci. Mă ocolești; mă ocoliți de doi ani. M-ați pus alături cu Cănitu. Treceți pe uliță sus-jos și n-aveți ochi pentru casa mea. Ați crezut că eu nu văd? Am venit numai să vă spun că nici n-aveți ce căuta, acuma. Așa. Noapte bună!

Tudor s-a răsucit pe călcîie și a închis ușa mînios, lăsîndu-i pe cei șase oameni împietriți într-o uimire grozavă. Atîtea vorbe dintr-o dată nu-și amintea Marin să fi slobozit Tudor nicicînd în cei patruzeci și cinci de ani.

IV

— Nu m-am repezit după el, povestea secretarul Marin Dincă, deși inima îmi da ghies. Am lăsat să treacă noaptea și ziua următoare. Seara i-am bătut la poartă și i-am zis în loc de binețe: „uite, nu te mai ocolesc. Am venit la tine ca prieten și cred că nu mă alungi". M-a pofit în casă, în odaia de oaspeți. Era cald înăuntru. Tudor a scos din dulap o sticlă de votcă și a înfipt-o înaintea mea.

— Bem!

— Bine, frate. Bem, i-am zis. Fă cu mine ce vrei acum, că te simt prieten. Spune-mi, ce te-a apucat?... Te-ai tras în tine ca într-o cetate neagră, frate Cojocarule. Intră, dacă poți. Privește dacă ai cum!... Nu te înțeleg.

Tudor a umplut paharele, m-a îmbiat, am băut. Nu știu cîte rînduri am băut. Destul că într-o vreme i-am auzit grăind:

— E drept, Marine. Am tras ziduri împrejurul meu pentru că nu-mi plăceau multe. Cu vremea, am băgat de seamă că zidurile mele se subțiază, că se vede prin ele... M-am trezit înconjurat de ochi și știi că nu-mi place să se uite lumea la mine. Am crezut că nu mă zărește niminea, numai eu îi văd pe alții... Știi, cetatea mea avea pereții de sticlă, ori de gheață limpede. Nu știu... Ori poate știu. De bună seamă pereții mei au fost de sticlă...

MURFATLAR

de Dumitru MIRCEA

Localitatea merită mai mult decît o simplă însemnare și cred că în această privință toată lumea e de acord cu mine. Cu riscul de a-i supăra pe unii vrednici podgoreni din alte părți ale țării — cunoscuți și necunoscuți mie — mărturisesc aici, cu mare sinceritate, că licoare mai dumnezeiască n-am găsit la nici o altă podgorie... Mă închin înaintea strălucitului Cotnar, care ține în spate faima țării Moldovei încă din cărunte veacuri... Toată stima pentru neîntrecuta Tămîioasă și Grasă de la Pietroasa, unde s-a aflat nu numai Cloșca cu pui din tezaur, ci și un teren strașnic pentru aceste varietăți de vinuri românești. Mă descopăr înaintea podgorenilor de la Drăgășani, Valea Călugărească și Odobești, cu vestitele lor soiuri de vinuri, unele negre, altele albe dulcii, amărui-asprișoare cele mai multe... Și, bineînțeles, am tot respectul pentru vinurile tari ale Tîrnavelor și Lechinței— Riesling, Fetească, Traminer, Furmint — pentru Corcovelul negru ca cerneala din Banat ca și pentru Crîmpoșia de Segarcea...

Dar Murfatlarul e Murfatlar!...

Între vinurile noastre are locul său foarte bine fixat. Vinuri dulci, licoroase, parfumate și tari. Cum desfunzi o sticlă, cum ți se umple casa de miresme, parc-ai adus din poieni binecuvîntate o legătură de iarbă proaspătă cu cele mai felurite flori. Se întîlnesc salcîmii cu măcieșii, sulfina cu busuiocul, mătăcina cu pelinul... Și mirosul ierbii pălite, îndată după cosit, se întîlnește cu cel al frunzelor veștede...

Mare minune un vin reușit! Un vin reușit este într-un fel o operă de artă.

Vrednicii noștri podgoreni care dau țării comoara viței (plătită peste granițe cu valută forte), să nu se supere și să nu zîmbească subțire cum le stă în obicei, dacă vor întîlni aici afirmații oarecum neconforme științific, ori lucruri atît de cunoscute lor, încît au gustul vinului răsuflat. Sînt impresiile unui nevrednic fiu de podgorean mărunt scrise pentru toată lumea. Mă străduiesc însă să aduc laudă Stațiunii Experimentale de la Murfatlar și podgoriei întregi care nu produce mult, dar ceea ce face este ideal... În această privință cred că nu mă contrazice nimeni, întrucît știu foarte bine că producătorii de vin respectă întotdeauna marfa celuilat, chiar dacă nu-i acceptă superioritatea.

Murfatlarul de azi e o podgorie mică: nici o sută de hectare (vorbesc de stațiune, nu de producătorii ceilalți). Ea se laudă însă — și pe bună dreptate — că în privința procentului de zahăr, al tăriei și al parfumului, n-o întrece nimeni Un Riesling italian de Murfatlar nu poate fi uitat niciodată... Nu-i prea dulce, ci dulcișor-amărui — cu ix foarte fin de acriu și cu un parfum în care nu mai știi ce nuanțe lipsesc. Aș zice că predomină liliacul. Alții jură că miroase a sînziene și a salcîm. Poate că oricine are dreptate. E miros de livadă și de cîmp ce vine spre tine de departe, cu adierile vîntului... Un Pinot alb, un Muscat-Otonel, un Sauvignon... Destul! Parcă mă văd în cramă, lîngă tovarășul inginer Alexandrescu, explicîndu-i pentru ce am ales, dintre cele opt soiuri prezentate nouă, ageamiilor, Rieslingul italian.

Podgoria își începe istoria cu veacul nostru. E nouă și tînără. La început au fost abia zece hectare. S-a încercat, cu titlu de experiență, aclimatizarea unor soiuri franțuzești pentru șampanie. Încercarea a întrecut așteptările. Le-a întrecut în așa fel, încît acum se poate spune vinului respectiv — Pinot, Sauvignon, Muscat-Otonel ori Riesling italian — că-i soi Murfatlar, atîta deosebire există între vinul dobrogean și soiurile transplantate. Murfatlarul nostru și-a depășit în toate privințele părinții. E dulce-licoros, e tare (de la 16 grade în sus), are un buchet inegalabil și o culoare de chihlimbar, strălimpede.

Podgoria, care — de la început — aparținuse statului, a crescut încet, și oarecum neștiințific. Înainte de toate ea nu avea — și nu are nici acum — o pepinieră proprie. Sădește butași crescuți în alte locuri. Această lipsă se va remedia curînd, și veți afla cum, citind pînă la capăt rîndurile de față. Iată însă că sub anii noștri, problema viilor de Dobrogea, cu bază pe Murfatlar, a devenit de importanță primordială... Cercetări îndelungate de climă și sol, (pedo-climatice) de soiuri și varietăți au permis stațiunii să realizeze în anul trecut o lucrare remarcabilă: raionarea viilor în Dobrogea. S-au făcut mii de analize, cu probe luate din toate colțurile regiunii — adecvate culturii viței — analizîndu-se componența solului și soiul care ar fi cel mai potrivit. S-a ajuns la concluzia că, în Dobrogea, cu investiții relativ mici, se pot sădi cu deplin succes circa 36.000— 40.000 hectare de vie, care să dea aproximativ aceeași calitate de vin ca și actuala podgorie Murfatlar. Se știe că via — acolo unde îi privește — este de opt-zece ori mai rentabilă decît oricare cultură, chiar dacă uneori ți se duce pe copcă o producție anuală (ceea ce unui bun podgorean nu i se poate întîmpla decît o dată, de două ori, în viață). De aceea, nu peste mulți ani în Dobrogea vom avea niște podgorii care să se ia la întrecere cu cele mai vestite din lume.

În condițiile cooperativizării totale a regiunii acest lucru se poate realiza rapid. Iar via se cultivă pe terenuri care pentru alte culturi sînt practic nefolosibile.

Deocamdată, a luat ființă o gospodărie viticolă de stat — anul trecut — care trebuie să sădească o mie de hectare în cel mai scurt timp. Lucrările au început... Se studiază organizarea uneia sau mai multor pepiniere care să alimenteze cu butași uriașa suprafață ce urmează să fie plantată cu vie, conform datelor riguros științifice întocmite de Stațiunea Experimentală. Se discută dacă să se utilizeze sămînța sau butășirea cu viță americană — și există oarecari divergențe. Experiența își va spune cuvîntul, poate chiar în acest an. Și se pune cu ascuțime problema mecanizării muncilor în podgorie, căci mîna de lucru nu-i ușor de găsit și nici rentabilă.

Probleme, probleme, probleme...

Dar oamenii sînt entuziaști și îndrăgostiți de meseria lor. De pildă, au încercat o anumită experiență în privința vinului negru. Se știe că la strugurii negri culoarea este localizată în coajă. Îndepărtezi coaja — obții vin alb ca oricare altul. Pentru ca vinul negru să fie cît mai negru, coaja fermentează cîteva zile, laolaltă cu mustul. Dar în cadrul acestui proces se dizolvă în must și tananții, și alte materii din coajă,ceea ce duce la scăderea valorii vinului în ce privește gustul și buchetul. Totuși podgorenii cunosc cîteva soiuri care depun culoare în miez nu prea productive și de valoare scăzută. Stațiunea Murfatlar a început studierea creării unor hibrizi. Din sutele de combinații, iată că s-au obținut doi hibrizi care, la analiză, au dat rezultate excelente. Acum, acești doi hibrizi urmează să fie educați în continuare, pentru ca să-și fixeze însușirile, și apoi să intre în producție ca soiuri de sine stătătoare.

E o muncă de Sisif... Ceva în genul alegerii unui pumn de mac dintr-o tonă de nisip. Cu toate acestea, cercetătorii au izbutit. Laudă lor.

Zău că li se cuvine laudă. Produc un vin care stă cu cinste alături de oricare vinuri ale lumii. În cartea de impresii care se află în cramă, toți vizitatorii străini veniți în delegație își exprimă totala satisfacție, surpriză, uimire și admirație. Fără rezervă. Eu am scris un simplu *mulțam!* cu litere mari, socotind că despre Murfatlar numai cu litere mari s-ar cuveni scris.

MAI ÎNTÎI O ANECDOTĂ...

E normal ca un străin să se mire de anumite realităţi şi să pună întrebări originale. Constănţenii, mai ales, sînt obişnuiţi cu aşa ceva.

Nu o dată, venind la clubul sindical internaţional din port, marinari blonzi din ţările nordului, tuciurii din sud, măslinii din apele Mediteranei, îi întreabă pe localnicii cu care se împrietenesc ce fac în perioada de criză şi cum îşi ajută tovarăşii care şomează. Rămîn miraţi cînd aud că la noi nu există aşa ceva.

— Bine, bine, dacă nu e criză, înţelegem că nu e nici şomaj; dar cum se face că nu e criză?

Portuarii zîmbesc în faţa acestei logice implacabile peste care cu greu poate trece un om ce trăieşte în capitalism, şi le explică, în timp ce în ochii interlocutorilor străini uimirea se schimbă-ntr-un amestec de admiraţie şi invidie.

O întrebare asemănătoare se spune c-a pus un marinar turc. El a oprit un constănţean pe faleză şi l-a întrebat destul de contrariat:

— Nu te supăra, cunoşti aici pe unul Ali Memet?

— Ali Memet? Nu — a răspuns cu părere de rău omul

— Formidabil, domnule!

— Posibil. Dar de ce?

— Uite de ce, a-nceput să-şi spună păsul marinarul de sub steagul semilunei. Eu am la Constantinopol un unchi bătrîn. Cînd am plecat de acolo, m-a rugat să transmit neapărat complimente unui amic, de-al său, constănţean, pe anume Ali Memet. „Bine, bine, am întrebat eu, dar cum îl găsesc?". „Pe Ali Memet îl găseşti uşor, mi-a răspuns unchiul, el e unul dintre cei mai mari negustori şi numele lui se află scris pe multe firme din oraş..." Ei bine, de două zile caut şi tot caut fără nici un rezultat. Mă gîndesc c-o fi murit. Spune-mi, te rog, negustorul ăsta nou al cărui nume îl văd scris pe toate firmele, ăsta căruia-i zice Ali-Mentara, nu cumva i-a preluat magazinele?

Nu avea cum să ştie tînărul marinar străin că, într-un anume fel, rostise un mare adevăr. Da, da, stimate oaspe care-l cauţi pe Ali Memet! Comerţul de stat l-a lichidat pe Ali Memet al dumitale. Pe el şi pe ceilalţi mari negustori.

DESPRE O TOPONIMIE NEINTENŢIONATĂ

Mergem spre nord, tot spre nord, spre depărtatele guri ale Dunării. Străbăteam unul din locurile cele mai puţin umblate din ţară, şi totuşi nu ai cum te rătăci. Ca nicăieri într-altă parte, aici corespondenţa naturii cu harta e perfectă. Doar mergi pe cel mai puţin convenţional contur geografic.

De altfel, nici nu ne-am putea depărta prea mult în interior deoarece, la nici două sute de metri, apa apare iar, parcă înadins pentru a ne limita drumul. Sînt lacurile. Cel care-ncepe în dreptul Mamaiei, se cheamă Siut-ghiol, ceea ce pe turceşte înseamnă „lacul dulce", aşa cum Tekirghiol dinspre sud înseamnă „lac rău mirositor". Are apă dulce lacul, izvoarele de pe fundul lui făcîndu-l de aproape o eră să-şi uite filiaţia marină.. E lacul de care se leagă cel mai mult numele lui Publius Ovidius Naso, poetul roman exilat pe ţărmurile Pontului Euxin...

Fără nici o intenţie toponimică, numele poetului a rămas şi s-a extins. Cei care aud astăzi de termocentrala Ovidiu II ar putea, prin absurd, să creadă, după numeralul din coadă, că e vorba de numele vreunui împărat. Ei bine, nu. Tocmai asta e diferenţa dintre oamenii de geniu, folositori omenirii, şi banalele capete încoronate. Pe cînd regii, împăraţii, sînt mai caracteristici şi mai uşor de distins prin numeralul ordinal, celebrităţile reale se disting şi rămîn prin faptele lor. Numele unui om de geniu nu se poate dedubla, pentru că opera lui este unică.

Astăzi, arhitectura industrială, cu forme drepte — imagine a utilului — se oglindeşte în unda nordică a lacului. Prin cele trei coşuri negre, ca nişte ţevi de tun retezate, care capătă de departe o simetrie sui-generis, termocentrala fumegă zi şi noapte, trimiţînd lumină pe aproape jumătate din pămîntul Dobrogei. Cablurile de înaltă tensiune, prinse-n izolatcare strălucitcare şi masive ca nişte bîj terii ale aerului de stepă, străbat pe stîlpi înalţi —

O CĂLĂTORIE...

— Note de drum —

de Corneliu LEU

adevărate schele — întinsul cu dealuri lente şi nesfîrşite, dînd prin geometria lor un sens de temeinică civilizaţie ogoarelor multicolore. E cu atît mai frumos cu cît, nu intenţionat, desenul civilizatoriu al cablurilor peste cîmpuri, aminteşte de prima, antica şi cea mai luminoasă figură a culturii acestor locuri.

Două bărci de lemn. Una mică — pentru oameni, una mare, pentru peşte. Parcă-s înadins făcute aşa spre a dovedi marea calitate productivă a omului.

Ne-ntîmpină cherhanagiul.

Pescarul, omul singurătăţilor depărtate, prin contrast cu ce te-ai aştepta în legătură cu acest amănunt, e firea cea mai sociabilă şi mai prietenoasă. Asta tocmai pentru că singurătatea în faţa forţelor naturii l-a învăţat să preţuiască mîngîierea şi ajutorul pe care i le pot da tovarăşii, tocmai pentru că, cu propria lui conştiinţă, pe zi ce trece se convinge de însemnătatea pe care-o capătă forţele sale cînd se află la un loc cu ale altora. E bun şi prietenos, nu prin convenţie, ci cu toată inima lui. Te culcă alături de el şi-ţi dă din pîinea lui, atît de greu adusă pînă aici.

Aici, într-o asemenea mică comunitate de oameni (sînt şaisprezece cu toţii) îţi dai seama perfect de tăria legilor obiective cărora le dă

...VECINA...

nuştere societatea prin forţa existenţei ei. Faţă de treizeci şi două, două mîini conteaza foarte mult.

Cînd mahunele, bărci mari, puternice, cu ovalul fundului lat, pentru a domina furia mării, se-ntorc pline la ţărm şi-ncepe munca istovitoare a tragerii lor pe nisip, nu interesează dacă eşti administrator sau inginer, căpitan al şlepului sau motorist. Efortul se-mparte egal, aşa cum egală e întreaga viaţă de aici. Dacă grănicerul ce controlează ţărmul se află-n apropiere, fără să-i ceară nimeni, pune şi el mîna. Nu poţi să nu respecţi această mare egalitate instaurată pe nediscutate, ca o necesitate firească.

AM ÎNTÎLNIT UN INGINER!

Se spune că Anaxagoras, filozof grec antic a trăit pe la anul 500 înaintea erei noastre, a vrut într-o zi să se ducă la baie. El a trimis un învăţăcel să vadă dacă-i lume multă. Învăţăcelul a întîrziat trei ceasuri. Cînd s-a întors, avea o figură liniştită de parcă n-ar fi trecut mai mult de zece minute.

— Maestre, poţi să te duci, a spus el, la baie e un singur om.

Anaxagoras, înfuriat de-atîta aşteptare, n-a mai spus nimic; şi-a pus toga şi a plecat.

La baie, mulţime de oameni şi înghesuială de nedescris. Furios, maestrul îşi blagoslovi discipolul c-o morală bună. Acela însă, ca şi cum ar fi fost surd şi orb, o ţinea pe-a lui.

— Maestre, îmi dau cuvîntul meu de viitor filozof că se afla un singur om.

...CU MAREA

— Cum asta?!

— Cum ? Să-ţi povestesc: M-ai trimis aici; fiind înghesuială mi-am zis să mai aştept. Şi ce-am văzut! În poartă, era un pietroi cît toate zilele. Fiecare, cum venea grăbit, se-mpiedica de el, cădea, se ridica, îl sărea, intra înăuntru; se-mpiedica de el, cădea, se ridica, îl sărea, intra înăuntru. Pînă cînd, în sfîrşit, a venit cineva, s-a-mpiedicăt, s-a ridicat, a privit bolovanul, a pus mîna pe el şi l-a pus deoparte. Atunci am venit să-ţi spun că la baie se afla un *om*.

N-aş putea spune care bucurie a fost mai mare: a maestrului, dîndu-şi seama de ascuţimea minţii discipolului său, sau a acestuia, pentru că reuşise să reducă la un nostim exemplu o mare calitate a omului!

În orice caz, e uriaşă bucuria şi înzecită încrederea în forţele tale, atunci cînd, întîlneşti în om dorinţa nemărginită de acţiune, de realizare.

Parafrazînd, aş putea spune c-am întîlnit un inginer.

De obicei, inginerii piscicoli au sau, mai bine zis, îşi fac rost de funcţii de birou ori de laborator. (Un mic amănunt, cred că e totuşi destul de semnificativ. Despre Institutul de cercetări piscicole se poate spune că se află în apropierea joncţiunii a două principale căi de comunicaţie din ţara noastră. Auzind această formulare, bineînţeles că fiecare cititor îşi poate închipui că cele două căi de care e vorba sînt: cea fluvială a ţării noastre, adică Dunărea, şi cea maritimă. Cu aproximaţie, harta ar indica acest loc cam pe lîngă Sulina. Ei bine, scuzaţi pentru dezamăgirea produsă; cele două căi sînt bulevardele bucureştene General Magheru şi Ana Ipătescu)

Puţini sînt inginerii piscicoli care ar concepe să ducă traiul greu al pescarului. „Poate pentru că nu-i cunosc îndeajuns frumuseţea". Afirmaţia asta n-aş îndrăzni s-o fac eu. Repet numai, ce mi-a spus inginerul Mărgineanu.

L-am întîlnit în mijlocul celor şaisprezece pescari, cărora le este brigadier, dar nu l-am putut distinge. Era ca şi ei, ars de soare şi vînturi, ca şi ei, îmbrăcat rudimentar, ca şi ei cu picioarele goale. M-a impresionat ca pescar. Un pescar înalt, vînos, cu mîini mari şi braţe aspre, cu faţa înăsprită deasupra valurilor. Descărca peştele la un loc cu ceilalţi, îşi storcea veşmintele udate de mare la un loc cu ceilalţi. Şi, totuşi, un pescar bătrîn mi-a spus: „Îl vezi? De cînd a venit el sîntem punctul de pescărie cu cea mai mare realizare de plan". Am înregistrat informaţia şi am rămas în continuare să observ cum inginerul se înhămase la *argat* — roata cu care se trage otgonul bărcii ca să fie ridicată pe mal — la un loc cu ceilalţi, cum alegea pălămida de chefal, dragonii de zargoni, rîndunica de mare de şcarecele de mare, alături de ceilalţi, cum înjura ţînţarii şi roiurile de tăuni, la un loc cu ceilalţi. „O fi îndrăgind traiul acesta şi nu vrea mai mult", mi-am zis.

Abia seara, tîrziu, cînd toţi ceilalţi dormeau frînţi, lampa aprinsă lîngă patul inginerului mi-a scos în evidenţă un lucru pe care el nu-l făcea la un loc cu ceilalţi. Inginerul îşi nota însemnări pentru studiul despre pescuitul la mare, pe care a început să-l scrie. Un studiu gros, documentat, de autoritate ştiinţifică aşa cum tipăreşte Editura Academiei.

Am uitat să adaug un amănunt: vorbei sale despre frumuseţea vieţii de aici, inginerul i-a alăturat un zîmbet cam cinic. Într-adevăr nu-i de loc uşor traiul aici. Despre comoditate, nici vorbă. Familia ţi-o vezi o dată pe lună. Şi, totuşi, atributul „frumos" nu e de loc prost ales, pentru că nimic altceva nu poate fi mai frumos decît practicarea cu pasiune a unei meserii pe care o iubeşti.

Călătorisem zeci de kilometri prin pustiu. Fusesem covîrşit de măreţia naturii, mă încîntasem că exist în ea şi că am posibilitatea să o cunosc, plecasem din mijlocul oamenilor ca să admir frumuseţi de piatră, de apă şi de nisip. Mi-am dat însă seama că mai mult decît tot ce m-a emoţionat pînă acum, mă emoţiona întîlnirea cu o conştiinţă de om care ştie ce vrea, care-şi cunoaşte rostul. Îl priveam pe inginer cum discuta şi hotăra cu oamenii lui, cu Franţuzu, cu Cabanov, cu Chiriac, cu Gheorghiu. Îi ascultam vocea puternică, îi urmăream gesturile hotărîte şi aveam în faţă cel mai frumos tablou din're toate cele întîlnite pînă acum.

Bătrîna și tînăra DOBROGE

de Maria BANUȘ

Dacă m-aș trezi din somn buimacă și n-aș ști nici unde mă aflu, nici încotro merge trenul, ar fi de ajuns să arunc o privire către vecinii mei de compartiment. Sînt doi ofițeri de marină. Joacă tacticos table. Și unul dintre ei exclamă, aruncînd înciudat zarurile: „Mi-ai turtit fesul!"

Dobrogea! Ce altceva poate fi decît Dobrogea! Înaintăm spre Dobrogea! Înainte de a-i fi atins pămîntul, ea ne-a și ieșit în întîmpinare, pestriță, pitorească, orientală. Dar asta e doar o părticică din ființa ei, o trăsătură, dintre miile de trăsături care-i alcătuiesc chipul.

Dobroge, pămînt bătrîn, fagure de civilizații, drum de trecere al neamurilor și al hoardelor, răspîntie de pămînturi și ape, loc de întîlnire al plantelor și al viețuitoarelor, al oamenilor și al păsărilor mînate din cele patru zări — sufletul tău nu e simplu, nu e frust, e chintesență tare, piperată, din elemente multiple eterogene.

Pe cînd Romulus și Remus mai sugeau la lupoaică, iar Roma era un sat în Latium, învăluit în negurile legendei, întreprinzătorii negustori greci întemeiau pe țărmurile Pontului Euxin cetăți înzestrate cu maximum de confort și de lux cunoscute pe vremea aceea. Una dintre cele mai vechi și mai însemnate colonii a fost Histria, așezată pe o insulă, într-un golf, la mare.

Nestatornice și agitate nu se arătară în Dobrogea numai valurile omenești ale istoriei, ci și întocmirile geografice.

În țara unde pămînturile și apele se întrepătrund, unde hotarele dintre cele două stihii sînt șovăielnice și schimbătoare, nu trebuie să ne mire că ruinele dezgropate astăzi ale Histriei nu se mai află într-un golf de mare, ci pe malul lacului Sinoe.

Asemenea schimbări, cu efecte ciudate, impresionante, întîlnești deseori în Dobrogea — pămîntul tuturor contrastelor.

O dispută amuzantă: cu toată încăpățînarea măgărușului, bicicleta va ajunge totuși mai repede...

Constanța... Statuia poetului Ovidiu

Într-o pădure imensă din Deltă, în pădurea Letea, m-au tulburat niște scoici aflate, jos, între prundiș și putregai vegetal, la umbra stejarilor și a plopilor argintii. M-a tulburat aspectul acela luxuriant de pădure tropicală, desișurile, „hasmacurile" de nepătruns unde curpenul, cătina, vița sălbatică se încolăcesc insinuant, înăbușitor în jurul copacilor, pe locuri unde, cu mii de ani în urmă, marea vuise, marea purtase moluște și alge.

Tulburător și plin de chemări este ținutul dobrogean pentru artist, ca și pentru omul de știință, pentru pictor și geolog, pentru scriitor și botanist, pentru economist și pentru arheolog.

Taina puternicului farmec al acestui teritoriu izvorăște din destinul lui de răspîntie geografică și istorică. Ca într-un creuzet s-au amestecat și au fiert laolaltă, aici, între Dunăre și Marea Neagră, esențe tari, contrastante, care s-au contopit în ceva nou, unic: Dobrogea.

În stepa din inima Dobrogei, negara, venită din cîmpiile Ucrainei, își clatină pletele aeriene în vînt. Ea se întîlnește cu smochinul sălbatic al Mediteranei și întîlnirea aceasta e firească aici. Aici, în Dobrogea, se întîlnesc munții cei mai vechi și mai tociți, cu pămînturile cele mai noi, cu ostroavele care se înfiripă sub ochii noștri din mîlul și pietrele apelor, cu plaurii născuți din mîzgă și rădăcini. Și întîlnirea aceasta e firească aici, în Dobrogea.

Aici, în Deltă și-n bălțile Dunării, apa te cotropește din toate părțile, se amestecă, se face una cu solul precar. Aici, în părțile stepei, apa e scumpă, și rară, și ascunsă în fundul pămîntului, ca perla în fundul mării.

Dobrogea cunoaște briza cea blîndă și șuierul Crivățului, arșița toropită în pîclă și vîntul turbat cu rafale de praf înecăcios.

Așa e viața pămîntului dobrogean. Viața oamenilor ne oferă culori nu mai puțin tari. În acest mic turn al Vavilonului, unde auzi vorbindu-se românește, grecește, turcește, tătărește, bulgărește, rusește, s-a realizat o intimă îmbinare de stiluri de viață și obiceiuri, o specifică împletire a vechiului și a noului.

Cel ce străbate stepa cu întinse pășuni poate avea senzația ascuțită a fantasticului, a saltului cu mii de ani înapoi, în timp, așa cum am avut-o noi cînd, la marginea șoselei, profilat pe cerul nesfîrșit al stepei, ne-a apărut un cioban de pe timpul lui Buerebista, cu portul lui neschimbat, cu țundra, cu gluga, cu bîta lui, așa cum îl știm din metopele monumentului de la Adam Klisi.

Constanța...
Clipe de răgaz în apele calme și ospitaliere ale radei...

Cîțiva pași mai departe se întindeau tarlalele necuprinse ale unei gospodării colective peste care trecuseră tractoarele și combina.

Nici șalvarii tătăroaicelor, nici sacaua trasă de măgăruș, nici noroaiele Tulcei și ale Cernavodei n-au dispărut încă. Dar la Tulcea am vizitat cele mai moderne frigorifere pentru pește și cea mai automatizată fabrică de conserve; la Tulcea va fi centrul uneia din cele mai moderne și mai puternice industrii de exploatare a stufului. Între Tulcea și Constanța, în comuna Mihai Viteazu, am cunoscut-o pe Niculina Voinea, președinta sfatului popular. Această femeie trupeșă, de o frumusețe pătimașă și senină totodată, care a trecut prin toate încercările vieții, care acum cîțiva ani era aproape analfabetă, mi-a spus, la un moment dat, cu un zîmbet plin de farmec: „Nu știu de ce mi-e așa dragă și apropiată Varenka Olesova a lui Gorki... Poate pentru că semăn cu ea... Da, semăn cu ea "

Contraste, contraste... La Constanța mai mișună seara pe unele străzi pezevenghii și fetele pe care ei le „ocrotesc", pișicherii mai învîrtesc tradiționalele afaceri de contrabandă din porturi. La Constanța în port munca e complet mecanizată, la Constanța cluburile sînt pline de muncitori tineri care citesc, joacă șah, urmează cursuri de specializare. La Constanța teatrul de stat joacă piese de Molière în fața colectiviștilor veniți din împrejurimi cu propriile lor autocamioane. Contraste, contraste...

Dacă Dobrogea de ieri, cu frumusețea ei placidă, ațîțătoare și crudă, cu durerile ei înăbușite, cu durerile ei violente, cu crunta ei exploatare, cu marea ei înapoiere orientală, și-a găsit vrednicii ei rapsozi în Mihail Sadoveanu, Geo Bogza, Panait Istrati — Dobrogea de azi, în deosebi lumea satului, își mai așteaptă cîntăreții.

Un echivalent al „Pasării furtunii" nu există despre plugarul sau păstorul dobrogean.

Ceea ce se întîmplă însă, ca deplasare și răsturnare de straturi străvechi, cu restructurare tectonică în sufletul acestor oameni, e mai tulburător decît nașterea de noi insule sub ochii noștri, decît întîlnirea dintre stejarii codrului și scoicile mării, decît mutarea cetăților antice din golfuri de mare pe țărmuri de lacuri.

Peisajul sufletului omenesc capătă alte contururi, alt joc de lumini și de umbre, trecător și acesta și ireversibil ca o zi între două anotimpuri. El cheamă artistul să-l fixeze, să-i dea veșnicie.

Unde bătrîna Dunăre e gata să-şi verse apele în mare..

Nicolae TĂUTU

Sulina

Acolo unde marea cu fluviul se unește
Și razele bat tobe și valurile sună,
În aburi albi, îmi pare, tot stufu-l că pornește,
Din apele de-aicea spre apele din lună!

Iscată din pădurea mai neagră decît tina
Spre marea și mai neagră, așa ca o bătrînă,
Larg, Dunărea se miră pe plajă la Sulina,
Încremenind, la gură cu nemișcata-i mînă!

Spre ea și uragane și pescăruși zării
Și cei sosiți din larguri cu pînza descusută,
Și cei ce merg departe, la fel ca mîna țării,
Această mînă sfîntă, îngenunchiați, sărută!

NOTE

● Readucem în actualitate o veche și îndreptățită cerință: aceea de a se crea prezentări sistematice, pentru amatorii de cinema, ale capodoperelor cinematografiei universale. Formulată în repetate rînduri în presă, cererea aceasta nu a găsit încă ecou la forurile răspunzătoare din Direcția Generală a Cinematografiei, deși i s-au alăturat felurite propuneri constructive. S-a sugerat, de pildă, înființarea unui club al amatorilor de cinema sau repartizarea unui cinematograf special unde să ruleze exclusiv opere intrate în patrimoniul istoriei cinematografului, ori organizarea de festivaluri cinematografice pe teme. Pînă la găsirea unei soluții favorabile, pe care cei în drept trebuie neapărat s-o caute stăruitor și cu bunăvoință, s-ar putea să se inițieze cel puțin un ciclu de conferințe experimentale cu privire la istoria artei filmului.

● Teatrul Tineretului pregătește spectatorilor săi o surpriză cu totul deosebită: către sfîrșitul stagiunii va avea loc premiera piesei „Sufletе tari" de acad. Camil Petrescu, în regia... acad. Camil Petrescu și a lui Constantin Sinciu, artist emerit. Așteptăm cu nerăbdare spectacolul.

● Liviu Ciulei, cunoscut și apreciat pictor scenograf, actor și regizor de teatru (și care a repurtat recent un succes regizoral cu piesa „Omul care aduce ploaia", montată pe scena Teatrului Municipal), își va încerca forțele artistice și în cinematografie. Sub conducerea sa regizorală va fi realizat un film al cărui titlu provizoriu e „Erupția" și care e inspirat din viața petroliștilor noștri.

● Inițiativele luate de tot mai multe teatre din București și regiuni, de a organiza cicluri de conferințe experimentale, matinee literare, seri de poezie, medalioane artistice închinate unor figuri proeminente ale artei teatrale etc., au fost primite cu un unanim interes. Este semnificativ că la seria de conferințe duminicale din istoria teatrului, organizate de Teatrul Național „I. L. Caragiale", obținerea unui bilet echivala cu o performanță, știut de mare a fost afluxul spectatorilor. Bine ar fi ca toate aceste manifestări să fie incluse și în cadrul activității obștești a teatrelor, prin deplasări în întreprinderi și instituții, direct în mijlocul celor ce muncesc. Eficiența educativă a acestor manifestări ar fi indiscutabil sporită.

● La Galeriile Fondului Plastic din Bd. Magheru, expun Maria Constantin și Mircea Olarian, nume familiare celor care frecventează expozițiile de grafică.

Fidelă peisajului și acuarelei, Maria Constantin a atins, în alegerea, construirea și tratarea cromatică a peisajului, o facilitate care o împinge uneori la soluții plastice superficiale, rutiniere. Însă, esențial pentru definirea operei sale, rămîne spontaneitatea expresiei lirice și posibilitatea, foarte personală, de a împăca transparența culorii cu intensitatea ei.

Grafica lui Mircea Olarian vădește predilecție pentru aspecte miniaturale. În tematica ei intră motive peisagistice, de portret și animaliere; sînt lucrări cu planuri puține, cu desen trasat într-o linie precisă și severă. În ansamblu, vizitatorul expoziției e tentat să-l aprecieze pe Mircea Olarian drept un poet de scurtă respirație, dar de certă sensibilitate.

● Trei onorabili medici, Cornel Constantinescu, Petru Sava și Eduard Călinescu au executat duminică seară o operație chirurgicală puțin obișnuită. Ei au lucrat — în masă — asupra tuturor pacienților care ascultau la orele 22,20 emisiunea postului de radio București II. Luați prin surprindere și fără anestezie totală sau măcar locală, pacienții de ambele sexe și de toate vîrstele au manifestat imediat după operație violente dureri de cap, amețeli, grețuri...

...Drept care nu felicităm redacția Radio-Magazin pentru „Micro-radiomagazinul" de duminică 7 aprilie. Dimpotrivă.

C. Brîncuși: Muza adormită.

ULTIMA ÎNTÎLNIRE CU

C. BRÎNCUȘI

de Scarlat CALLIMACHI

„... A présent je ne rêve plus et ça va mal..."
C. Brîncuși
Paris 26 septembrie 1956.

Cele cîteva cuvinte oficiale aducînd vestea morții lui Brîncuși au trezit puzderie de amintiri colbuite, aproape uitate. Acum, ele s-au apucat să fluture — care mai molcom, care mai vijelios — în fața ochilor mei. Mă străduiesc să le prind de aripi, să vi le așternu o clipă în față.

Mă aflam, în 1937, cu soția mea la Paris, într-un cerc de artiști romîni și străini. Într-o seară îi spusei lui Ilarie Voronca că am dori să-l cunoaștem pe Brîncuși. Puține zile mai tîrziu, ne-am dus toți patru, Voronca, soția lui Colomba, soția mea și eu, la el, în Impasse Ronsin.

Un om de statură potrivită, cu o barbă cenușie și o privire luminoasă, pătrunzătoare, ne-a deschis. Văzîndu-l pe Voronca, ne-a surîs și ne-a poftit înăuntru, în locuința lui care avea mai multe odăițe și o cameră mare atelier. Locuință modestă, dar curat întreținută, cu mobile eteroclite, cu maldăre de cărți și ziare pe rafturi de lemn nevopsit. Mai mult chilie de sihastru, nepăsător de bunuri deșarte. Ți se părea greu de înțeles că dincolo de zidurile acestei căsuțe patriarhale, pulsa Parisul.

Și, încetul cu încetul, limba lui Brîncuși se dezlegă, și artistul începu să răspundă și să povestească frînturi de amintiri. Accentul îi era aspru, adus de pe meleaguri îndepărtate, dar franțuzeasca lui vie și colorată. Ne vorbi despre orașul său natal din Gorj. Își amintea cum, copil fiind, ducea vițele la păscut, cum își petrecea ore întregi cioplind bucăți de lemn, cum fu dus de tatăl său la Tg. Jiu și băgat vînzător într-o băcănie, cum — fugit apoi la Paris — a trăit ani de zile în neagră mizerie, adesea fără mîncare și fără adăpost.

Cînd vorbea, fața i se lumina de un surîs ștrengăresc. Brîncuși redevenea atunci un adevărat țăran oltean, travestit în straie nemțești. Își iubea pămîntul și satul îndepărtat și, cu toate că opera sa îl înălțase printre cei mai de seamă sculptori ai lumii, țăranul oltean nu putea să-și uite satul, cu jocurile copilăriei, cu praful din zilele secetoase de vară și cu glodul adînc din vremea toamnei.

Ne conduse apoi în atelierul său, unde străjuia — în mijloc — marea lui pasăre măiastră, cu strălucirea de aur, părînd gata să-și ia zborul spre înălțimi ne mai atinse de suflarea omenească. Cu cît drag își mîngîia artistul pasărea! Era ceva rupt din ființa lui; trăia alături de ea, visa visurile ei. Era alt om, de o împărătească bogăție, în acest atelier lipsit de covoare persane, de panoplii cu arme scumpe... Totul fusese dăruit acestei păsări măiestre, care trebuia să schimbe arta din trecut într-o artă nouă.

În cămăruța lui de culcare, gazda ne servi, mai apoi, după legile unei ospitalități sui-generis, rîdiche neagră udată cu cea mai bună șampanie franțuzească.

Era un gospodar bun Brîncuși: își pregătea singur mîncarea și tot singur își dereteca odăițele. Nu-i plăcea mînă străină în casă. Era socotit la bani; gurile rele spuneau că e zgîrcit și că de aceea nu voia să angajeze femeie de menaj și nici să primească lume...

Se pare însă că erau doar clevetirile unor oameni vulgari, neînstare să priceapă o personalitate ce refuză convențiile mondene, ca să se manifeste doar acolo unde îi dădea inima ghes. Am avut personal prilejul să aflu cu cîtă dezinvoltură cheltuia sume mari pentru cei pe care-i îndrăgea. În fața acestora, sihastrul din Impasse Ronsin se prefăcea în cel mai perfect gentilom. Zgîrcenia lui Brîncuși? Tot ce se poate spune e că acest mare artist nu punea preț decît pe creațiile sale.

...Au trecut anii grei ai războiului și au mai trecut încă un șir de ani. În 1956 n-am găsit iarăși — soția mea cu mine — la Paris. În primele zile după sosirea noastră, am apucat drumul spre l'Impasse Ronsin. Multe se schimbaseră: căsuțele mici, modeste, cu care se învecina odinioară locuința lui Brîncuși, fuseseră dărîmate. În locul lor, un peisaj urît: terenuri virane, un garaj clădit de curînd, autocamioane, autoturisme.

Numai casa lui Brîncuși mai străjuia, sfidîndu-i parcă pe edilii Parisului. Îmbătrînise însă și ea: tencuiala se fărîmița, pe ziduri șerpuiau crăpături de la acoperiș pînă la temelii. O jale adîncă mi-a cuprins sufletul. Colțișorul odinioară înverzit, mic eden al artiștilor, nu mai era acum decît o pată hidoasă într-o mare metropolă.

Am bătut cu sfială în ușă. Pe un pat de lemn, între perne mari, acoperit cu un cearșaf, zăcea Brîncuși. Privirea lui era aceeași; barba, însă, mai mare, albă și neîngrijită. Unde era omul viguros de acum două decenii?... În fața noastră zăcea un bătrîn, care parcă-și număra, ca pe niște mătănii, zilele, orele, clipele ce le mai avea de trăit.

Ne-a întins o mînă prietenoasă: „Sînt cam bolnav". Încercă să surîdă ca odinioară, dar surîsul i se stinse pe buze.

Vorbirăm mai de toate. Îi spusei, între altele, că pe vremea cînd eram încarcerat în lagărul de la Tg. Jiu, zăream, printr-o ferestruică a celulei, coloana de lemn sculptată de el. Mi s-a părut că-și recapătă pentru cîteva clipe tinerețea, forța de creație, entuziasmul. Dar numai pentru cîteva clipe. Fără îndoială, se apropiase în zborul gîndului de locul lui de baștină, de coloana lui de lemn sculptată cu măiestrie, cu pasiune, și care simboliza pentru el, avîntul spre perfecțiune: Excelsior.

Convorbirea lîncezea. Omul suferea, dar mai trăia; genialul artist murise însă.

Îmi spuse:

„A présent je ne rêve plus et ça va mal..." („Acum nu mai visez, și asta nu e bine").

Ne-am despărțit.

Știam că e pentru totdeauna...

C. Brîncuși: Portret de femeie cu părul înnodat.

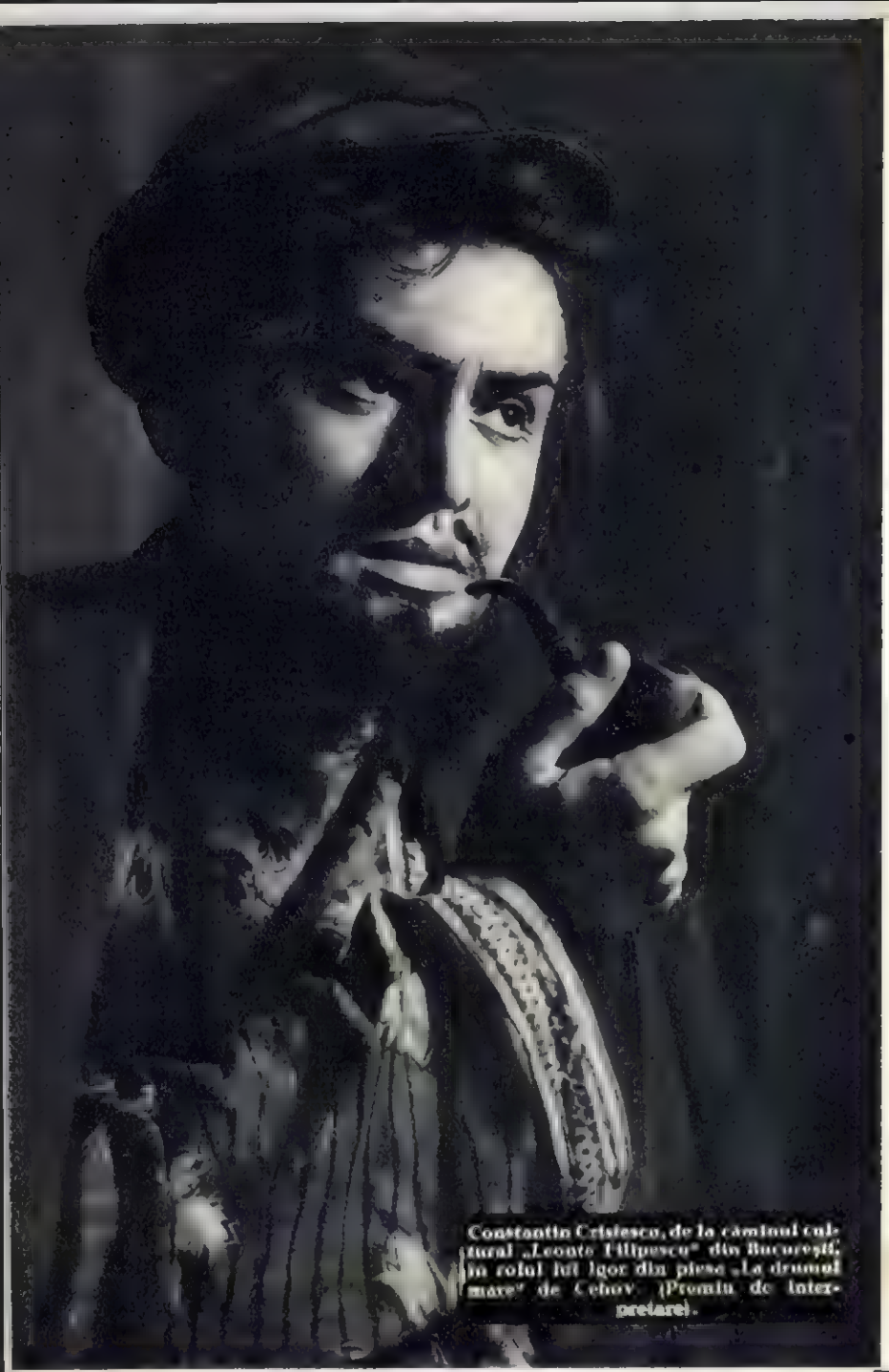

Constantin Cristescu, de la căminul cultural „Leonte Filipescu" din București, în rolul lui Igor din piesa „La drumul mare" de Cehov. (Premiu de interpretare).

Liana MAXY

DIN

...Miraj al scenei, al reflectoarelor, al publicului fremătînd de emoție, miraj al sentimentelor de care tu însuți ești îmbătat cînd faldurile cortinei pornesc în lături spre a te lăsa față în față cu golul acela imens și întunecat al sălii, pe care o bănuiești densă de o respirație grăbită și colectivă; tu — dar de fapt personajul tău — iar dincolo de rampă, publicul! Și între voi, un mare semn de întrebare: se va suda oare emoția? Vei reuși să-i transmiți și lui sfioșenia sentimentului tău sau pasiunea aprigă a revoltei tale — de fapt a eroului tău? Cine ești? Colectivistul respirînd aroma proaspătă a pămîntului umed de ploaia primăverii, sau întruchiparea unui personaj imaginat de fantezia bogată a dramaturgului? Cine ești?

Pe fiecare dintre artiștii amatori îl pîndesc asemeni întrebări. Și fiecare răspunde în felul lui. Cine le pune? Propria lui emoție și nerăbdare.

Un nume, o bătaie de gong și în fața cortinei o fată cu părul răsucit într-o coadă care-i ajunge pînă la călcîie și care, despletit, trebuie să fie aidoma maramei bogate în broderii și falduri, dă viață personajelor atît de diverse din povestirea lui Creangă, „Pupăza din tei". Se închipuie cînd Nică cel mic și șugubăț, cînd tușa aprig de supărată, cînd moșul din tîrg, cînd însăși pupăza. Își țuguie atunci buzele — ca niște petale de coral — și murmură „pu-pu-pu, pu-pu-pu", de crezi a auzi chiar pasărea cocoțată în vreo creangă de copac.

Un nume, o bătaie de gong, un ropot de aplauze pentru tînăra Mărgărinta Lupescu de la căminul cultural din Chetriș (Bacău), venită la București, pe scena Teatrului C.C.S. Prilejul? Un concurs de amatori obiș-

O sc[illegible] în culise. [illegible] artiș[illegible] interpreți ai [illegible] care echipa [illegible] Teatru[illegible] de [illegible] „Petőfi Sandor" [illegible] premiul I.

Din Mocira, Lucreția Onișeu a venit cu piesa „Răfuiala" și, împreună cu echipa ei, a obținut premiul II.

Din Lipănești, Costache T. Ion a venit, în finală, tot cu „Răfuiala" și a obținut premiul III.

Cui îi zîmbește Mărgărinta Lupescu? (Chetriș-Bacău). Poate lui Creangă (Premiu de interpretare).

Ciobanii din Răsinari au venit la București, pe scena C.C.S., să-și cînte „Nunta ciobănească" (Laureați ai concursului și premiu special.)

FILELE UNUI CONCURS

nuit în zilele noastre. Este cel de-al patrulea al echipelor de teatru și al recitatorilor din căminele culturale și casele raionale de cultură.

Și-a pus oare Mărgărinta întrebarea dacă va putea urca pe scara de cleștar a artei actoricești? Desigur. Și, aidoma ei, toți cei care timp de o săptămînă, de dimineață pînă seara — uneori pînă în miez adînc de noapte — au apărut pe aceeași scenă, în fața unei comisii venite nu atît să le drămuiască talentul, cît mai ales să dea prinos pasiunii lor pentru artă.

Și comisia aceasta a simțit, cu sensibilitatea artistului și discernămîntului marelui maestru (se aflau acolo artiști ai poporului ca George Vraca și C. Antoniu, artiști emeriți și laureați ai Premiului de Stat), că de la an la an dragostea pentru teatru a interpreților amatori crește, iar meșteșugul lor e din ce în ce sporit.

Căci ce altceva decît dragoste pentru scenă vădește pasiunea cu care Florea Stan, de la casa raională de cultură din Alexandria, a muncit ca să întruchipeze rolul lui Gheorghe Doja? Părea stăpîn acolo pe gîndurile și voința lui, pe dragostea și respectul tovarășilor lui de luptă, pe inima fremătîndă a publicului. Iar în fața dușmanului său Zapolia, nici un mușchi al feței nu i s-a clintit. Pentru că în clipa aceea Florea Stan n-a mai fost el însuși, ci a fost Doja. „A fost", așa cum spun actorii profesioniști, cînd simt că prin vinele lor nu mai curge sîngele lor propriu, ci al personajului pe care-l întruchipează.

Dacă tînărul Constantin Cristescu a emoționat profund în rolul hoțului din piesa lui Cehov „La drumul mare", e limpede că imaginația lui a trebuit mult solicitată. Dar pentru Ilie Georgescu din Peretu interpretarea a fost mai ușoară: trebuia „să fie" Țarălungă din piesa „Boieri și țărani" de Al. Sever; trebuia să sufere ca părinte, să fie un sărman frate omului sărman, să-l urască pe boier și să-l ierte pe cel ce voise să-l vîndă. Trebuia să fie unul dintre eroii lui 1907. Și ce-au fost oare părinții lui: nu eroi ai adevăratului 1907? Dar nu numai ei, ci părinții satului întreg. Și chiar pe scenă, n-au apărut oameni care atunci, la revoltă, și-au simțit copilăria arsă de pala flăcării? Au apărut!

Și acum „Răfuiala". Titlul piesei te îndeamnă la joc de cuvinte. Căci dacă Tiberiu Vornic și-a intitulat astfel piesa, nenumăratele echipe care au pus-o în scenă au venit la finală, nu să se „răfuiască" în sensul vechi al cuvîntului, ci să se „întreacă" în a o reda artistic. Tocmai de aceea firescul cu care țăranii din Mocira (Baia Mare) au înfruntat lumina reflectoarelor ca să ni-i prezinte pe Avram Mureșanu și pe Maria, pe Arvinte și pe Florica, a fost pus în cumpănă cu felul în care echipa de teatru din Lipănești (Ploești) a realizat, pentru aceleași personaje, un cadru pe cît de autentic, pe atît de artistic.

„Va fi răfuială mare între ei", gîndeau unii. N-a fost. Comisia a premiat ambele echipe și e sigur că dacă ploeștenii au avut de învățat cîte ceva în privința ritmului și autenticului, cei din Mocira ar mai putea să-și îmbogățească și ei noțiunile despre arta spectacolului.

„Miraj al scenei, al reflectoarelor, al publicului..." a fost oare și pentru actorii de carton și mătase ai teatrelor de păpuși? Pentru ei nu, dar pentru mînuitorii lor, care au venit prima dată la concurs să cînte în „taraful" căminului orășenesc din Craiova, să facă gimnastică și să cînte o dată cu „Ursuleții veseli" ai casei raionale de cultură din Buzău, să se țină de șotii cu Nică al lui Creangă (casa raională de cultură Roman), ori să plîngă cu iepurașul căruia în „Căsuța iepurașului" vulpea îi fură casa (căminul orășenesc Oltenița), mirajul scenei a fost mai puțin direct, dar tracul cu atît mai sporit.

Ca un far care își aruncă dîra de lumină asupra rodului unei munci pasionate, cortina teatrului s-a deschis și s-a închis. Concursul s-a încheiat. Interpreții sînt iarăși la casele lor, la munca lor. Dar cîți dintre ei, oare, în geana dimineții, nu zîmbesc adesea gîndului că: „La concursul viitor, poate că sala mă va înțelege mai bine, ropotul de aplauze va fi mai puternic, emoția mea și a lor mai plină..."

Dar pînă atunci... muncă și pasiune pentru o artă ai cărei lauri nu se culeg decît pe piscuri.

La masa furtului, artistul poporului C. Antoniu înmînează premii laureaților concursului.

Unul dintre lăutarii, minuții pe sfori, din „taraful" casei raionale de cultură din Craiova (Premiul I).

Scriitori și cărți

REGELE BACȘIȘULUI BAROC

De-a lungul a peste 45 de ani de activitate pe tărîmul scrisului, I. Ludo nu a dat carte sau broșură, schiță sau pamflet, articol sau notă care să nu fi purtat pecetea luptei împotriva nedreptății, împotriva asupritorilor, împotriva a numeroase forme de exploatare și înjosire a omului, generate de orînduirea burgheză. Acest caracter îl poartă și ultima sa lucrare, cel de al treilea volum al ciclului „Paravanul de aur", recent apărut.

Desigur că numeroși cititori, văzînd în vitrinele librăriilor cartea cu titlul atît de curios — „Regele Palaelibus" — s-au întrebat ce se ascunde sub această ciudată titulatură. Cei care au citit „Domnul general guvernează" și „Stare de asediu" — volumele anterioare ale ciclului — au putut înțelege că acest al treilea volum, continuîndu-le pe cele precedente, care se terminaseră prin preajma anului 1930, avea să se ocupe pe larg de aventurierul venit pe tronul Rominiei la începerea celui de al patrulea deceniu al secolului nostru.

Deci, de la bun început e clar că „Palaelibus" e Carol al II-lea. De ce însă „Palaelibus"? Pentru că în limbajul cifrat al afacerii Skoda și în registrele secrete ale reprezentantului ei, Bruno Seletzki, prin cuvîntul „palaelibus" se înțelegea pur și simplu șpert. Sau, dacă vreți, mită — „tradiționalul" bacșiș. Și pentru că din „palaelibus baroc", care însemna „bacșiș mare", ca și din „palaelibus baby", care însemna „bacșiș mic", regele a izbutit să adune averi, tot mai mari averi, pe care n-a zăbovit să le transfere în străinătate pentru zilele negre ale bejeniei — I. Ludo a dat lui Carol al II-lea, și volumului care se ocupă de domnia acestuia, titlul ce a stîrnit atîta nedumerire.

„Regele Palaelibus" se ocupă de întreaga domnie a lui Carol al II-lea. Venit în țară la 6 iunie 1930 și încoronat după două zile ca rege al Rominiei, Carol al II-lea și-a caracterizat domnia prin cele mai „originale" metode de exploatare și jaf. El a venit cu complicitatea politicienilor burghezi. Dar mandatul principal nu de la țăraniști sau de la liberali l-a primit, ci de la stăpîni mult mai puternici: trusturile imperialiste din Apus.

Aventurierul, care colindase tripourile orașelor occidentale sub numele Carol Caraiman, ateriza în iunie 1930 pe meleagurile rominești cu un vast program de activitate ce putea fi concentrat într-un singur cuvînt: afaceri. Într-adevăr de-a lungul celor 10 ani de domnie, el s-a ținut din plin de acest program. N-a fost afacere din care să nu se fi înfruptat: din grîne, petrol și zahăr, din comenzi de batiste pentru jandarmi și din înzestrarea armatei cu armament (înzestrare căreia i se acorda mare importanță în vederea pregătirii unui război antisovietic, în cadrul căruia imperialiștii din apus rezervaseră lui Carol II-Caraiman un rol important), din hîrtie și din camătă, din exploatări de lupanare și de tripouri, din concursuri de frumusețe și expoziții, din textile și concesiuni miniere, din timbre pe pîine și rechizite școlare, din împrumuturi și șperțuri, din vagoane, automotoare și cisterne, din orice. Întreg deceniul al IV-lea din veacul nostru s-a scurs sub semnul acestei neîntrerupte goane spre îmbogățire, încurajată de slugărnicia interesată a șefilor de partide „istorice", de poltroneria nesățiosă a camarilei ce înconjura sălile palatului și străjuia la porțile lui, de venalitatea sfetnicilor din guvern și din opoziție, interesați deopotrivă în această înrăită operă de jefuire a țării.

Și totul pe fondul febrilelor pregătiri de agresiune împotriva primului stat al muncitorilor și țăranilor, pe fondul măsurilor teroriste îndreptate împotriva clasei muncitoare din țara noastră și a partidului ei.

În asemenea atmosferă se înnoadă și se deznoadă intrigi politicianiste fățișe și urzeli de culise, sînt puse la cale incendii oportune și pogromuri cu virtuți diversioniste, provocări și legi antimuncitorești, alcătuiri de guverne fantoșe și încurajări huliganice, toate șoseluind drumul spre profitabila dictatură regalo-fascistă rîvnită de Carol.

Și astfel, pe ecranul acestui deceniu atît de întunecat, trec, rînd pe rînd, sub ochii cititorului, imaginile menite să-i aducă aminte de acei care, în frunte cu marele lor vătaf, au jefuit fără scrupule și fără odihnă țara, aducînd-o în pragul dezastrului.

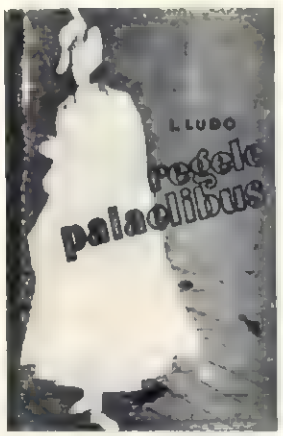

Cititorii reîntîlnesc pe sinistrii politicieni „istorici" cunoscuți din volumele anterioare, dar și pe alții noi — noi ca persoane și nume, nu ca mentalități sau moravuri; noi, poate cei mult prin faptul că erau și mai hămesiți, și mai lipsiți de scrupule decît cei vechi. Chiar sub fațade — dar simbolice — nume cu care îi botează I. Ludo, reușim să recunoaștem lesne pe toți „eroii" epocii cuprinse în roman.

Romanul, scris cu deosebită vervă satirică ce caracterizează scrisul lui I. Ludo, este fructul unei ample documentări a autorului. Trebuie să subliniem în mod deosebit grija de cercetător a acestui scriitor, grijă ce se desprinde în fiecare filă a cărții, pentru că nu există fapt, nu este amănunt care să nu pornească dintr-o atentă și pasionată aplecare asupra documentelor. Credem că în literatura noastră I. Ludo este de aceea un exemplu de felul cum poate fi folosit documentul în întocmirea nu a unei istorii reci și nici în relatarea romanțată a unui singur eveniment, ci în transpunerea într-o formă literară de largă respirație a unei lungi perioade, în toată vastitatea și diversitatea ei, în care acțiunea romanului istoric se îmbină în chip fericit cu schița și pamfletul.

Bogdan VARVARA

I. Ludo: „Regele Palaelibus" — E. S. P. L. A. — 1957

RĂSFOIND MANUSCRISELE LUI REBREANU

Rebreanu a mărturisit adeseori că elementele capitale ale romanelor sale au căpătat formă artistică abia după ce fuseseră supuse unei adînci confruntări cu realitatea. Scriind drama lui Apostol Bologa, romancierul a simțit nevoia ca mai întîi să refacă imaginativ calvarul suprem al fratelui său Emil. În acest scop a vizitat locul execuției, a strîns pios lucrurile rămase de pe urma executatului, a stat de vorbă cu martorii oculari.

Pentru „Ion" procesul a fost întrucîtva mai simplu: a descris nu un sat imaginar, ci unul în care a trăit. Procesul de selectare a elementelor artistice, efortul de a pătrunde pînă în esența ființelor și a faptelor, de a individualiza pe fiecare erou, de a-l circumscrie într-o realitate socială exact determinată, în care apoi să poată fi mișcat în conformitate cu legile vieții și ale artei, i-au impus romancierului necesitatea de a-și reprezenta grafic satul în care se desfășoară acțiunea din Ion.

Printre ciornele manuscrisului ultimei versiuni a acestui roman, se găsesc două schițe, în care satul, în materialitatea lui, este conceput ca o mare scenă în mijloc. Într-una din aceste schițe vedem casa Todosiei lui Maxim Oprea, unde se fac horele. Tot în centru, casa lui Vasile Baciu. Undeva la margine, aproape de confluența Gîrlii Popii cu Pîrîul Doamnei, casa lui Ion. De aici urzește acesta planurile de a pune mîna pe pămînturile lui Baciu, înfruntînd întreg satul, concentrînd în jurul său simpatiile și antipatiile megieșilor.

Cei aproape opt ani de elaborare de care a avut nevoie Rebreanu pînă să dea formă definitivă romanului au însemnat totodată și o serie de modificări a planului general și totodată o continuă schimbare a denumirilor geografice. Inițial, *„Rîpele dracului"* se numeau *„Rîpele morților"*, *„Pîrîul Doamnei"* se numea *„Pîrîul dascălului"* (poate fiindcă trecea și pe lîngă casa acestuia), *„Cîmpul morților"* se chema *„Cîmpul sasului"*, *„Măgura cocorilor"* cu pădure în vîrf ca o pălărie se numea *„Măgura calului"*.

Preludiul epopeii lui Ion și Glanetașului: hora din curtea Todosiei (element care se pare că l-a frămîntat îndelung pe autor) a făcut ca unele precizări geografice să fie direct legate de acest fapt concret. Astfel despre personajul Leonte Viniș, Rebreanu notează: „are casa lîngă a vădanei cu hora". Iar pămîntul, temerara și neobosita obsesie a lui Ion, îi sugerează lui Rebreanu — probabil după lungi căutări și nenumărate meandre cu privire la proporțiile romanului — o frază pe care o scrie și o subliniază pe altă ciornă: *„Ion—numai cînd pămîntul va fi scris pe numele lui, numai atunci va fi al lui și numai al lui"*. Mai mult ca sigur că această frază a delimitat și cadrul romanului, care inițial — așa cum reiese dintr-o schiță de arbore genealogic al familiei unui erou — ar fi voit să cuprindă problema pămîntului din toate provinciile rominești.

Nu știm cum ar fi arătat asemenea epopee, însă, circumscrîind romanul la problema lui Ion, Rebreanu ne-a dat opera care stă ca o piatră de hotar în evoluția literaturii rominești.

L. VOIȚA

IVAN CEL BLÎND

Nic. Ivan semnează în revista „Scrisul bănățean" o notiță despre „Insectar de buzunar", volumul de schițe satirice al lui Teodor Mazilu.

După cîteva considerente generale despre valoarea cărții, (atît de „generale", încît nici dacă ai să le citești de trei ori la rînd tot n-ai să afli dacă autorului lor i-au plăcut sau ba schițele lui Mazilu, Nic. Ivan se apucă: să constate, să bănuie, să ghicească și... să-și dezvăluie blîndețea propriului său suflet.

Ce constată Nic. Ivan? Că moralistul Teodor Mazilu n-are talentul moralistului La Bruyère. (Evident, numai modestia l-a împiedicat pe Nic. Ivan, critic de artă, să-și compare talentul cu cel al criticului de artă H. Taine, să spunem...).

Ce bănuie Nic. Ivan? Că unele din schițele lui Mazilu sînt „ecoul unor mărunte războaie literare". Vedeți? Nu afirmă, ci doar bănuie, pentru că afirmațiile, oricum, trebuie sprijinite și pe niscaiva dovezi, pe cînd bănuielile...

Ce ghicește Nic. Ivan? Să-i lăsăm s-o spună singur: „Îi ghicim... (pe T. Mazilu—n.n.) de-a lungul întregului volum: puțin mizantrop, lipsit de înțelegere pentru slăbiciunile omenești, prea omenești, ale semenilor săi..." Vedeți? Îi ghicim... Parcă e mai prudent așa...

Și după ce a constatat, bănuit și ghicit, Nic. Ivan trece la confesii. „Insectar — se spovedește el — n-am avut niciodată. Mi s-a părut o cruzime să fixez în bolduri niște ființe vii". Păi, dacă lui Nic. Ivan i se afișie sufletul pentru o biată buburuză, ce să mai vorbim de oameni — fie ei și cu „omenești slăbiciuni"? Ce, dacă ești egoist, sau arivist, sau demagog, sau birocrat, sau ticălos trebuie numaidecît să fii, vorba lui Nic. Ivan: „copleșit prin notații critice"? Dară mi-te să mai fii înfipt în acul insectarului!

Nu, nu. Nu! Ivan de la Timișoara nu vrea să aibă nimic de-a face cu defunctul lui tiz supranumit și cel Groaznic. El, Nic. Ivan, vrea să trăiască în pace și onor cu toată lumea, inclusiv cu victimele lui Mazilu care au trezit în inima-i de aur, așa cum o mărturisește, doar „simpatia compătimitoare".

Eh, dacă s-ar fi ivit și pe vremea lui Cațavencu vreun Ivan cel Blînd care să-l salveze din boldul în care l-a înfipt crudul Caragiale!...

E. DASCĂLU

Din vitrinele librăriilor

Întîlnire cu NAZIM HIKMET

L-am cunoscut pe Nazim Hikmet. Nu în cadrul unei întrevederi profesionale — care, s-o recunoaștem, are mai întotdeauna riscul și păcatul convenționalului — ci de-a lungul cîtorva săptămîni petrecute împreună într-o casă de odihnă din Cehoslovacia.

Nici un atribut exterior, de voită boemă artistică, nu încearcă a sublinia originalitatea personalității sale, care e prea autentică pentru a-și căuta manifestări extravagante. Singurul gest exotic pe care și-l permite este salutul oriental cu care, purtîndu-și mîna de la buze la frunte și apoi la inimă, își salută cunoștințele mai apropiate. De altfel, cînd cunoști omul, te cuceresc modestia și comunicativitatea lui: îmi amintesc cu cîtă simplitate a legat nenumărate prietenii la Iesenik, folosind acel naiv și amuzant limbaj internațional al jocului de cărți „joli". Era singura activitate „intelectuală" care-i era permisă de medici — cum spunea artistul cu o nuanță de autoironie — după ce avusese o puternică criză cardiacă. Cred că această silită întrerupere temporară a creației sale a fost un fel de chin al lui Tantal pentru artistul a cărui prolificitate și tempo de creație sînt realmente prodigioase. Cînd, mai tîrziu, l-am reîntîlnit în Praga, după vreo două săptămîni, am aflat cu surprindere că în acest răstimp — sau, mai precis spus, în 7 din cele 14 zile — a scris o piesă de teatru. Era vorba despre o lucrare închinată Pragăi și faimosului său orologiu, lucrare pe care i-a sugerat-o o actriță cehă, Sonja Danielova. Reîntoarsă din Moscova, unde studiase printre altele și pantomima, și cunoscînd specificul dramaturgiei lui Hikmet (în care se întîlnesc și conviețuiesc admirabil faptul real cu simbolul abstract, într'ga pasionantă cu ideile filozofice cele mai subtile), ea l-a întrebat de ce nu scrie o piesă în care să existe și pantomimă. Se pare că întrebarea venea la timp, pentru că scriitorul dorea de mult să insereze într-o lucrare dramatică elemente de pantomimă clasică și pantomimă chineză. Așa s-a născut — pornind de la bătrîna legendă a orologiului lui Hanoș — piesa în care eroina principală este o tînără surdo-mută, ale cărei complexe și contradictorii stări sufle'ești vor trebui exprimate doar prin gest și mimică. Nu e locul să insist aici asupra piesei, dar densul și pitorescul ei fir dramatic (ea aduce pe scenă evul mediu praghez), alternanța de comic și tragic, varietatea manierelor dramaturgice folosite (trecînd de la teatrul renașterii la cel modern, psihologic, ori la opera clasică chineză), fac din ea o lucrare unică în felul ei. (Nu mai vorbim de faptul că, la prezentarea spectacolului, întreaga sală și holurile vor fi împodobite — așa prevăd recomandările autorului — în stilul evului mediu, că actorii vor pătrunde pe scenă prin fundul sălii, în chip de mici negustori ambulanți medievali, care vor vinde realmente publicului programe, dulciuri, răcoritoare și abia apoi se va ridica cortina, lăsînd să se vadă o piață medievală, în care actorii vor juca în sfîrșit respectivele roluri de negustori).

Dar vorbeam de felul în care creează Nazim Hikmet. Iată, spre o pildă, un amănunt semnificativ: „Orologiul lui Hanoș" l-a dictat în fotoliul în care fusese legat de doctor („legat" este termenul absolut propriu: avînd obiceiul să se plimbe intens atunci cînd creează și plimbările acestea obosindu-i mult inima, medicul a fost constrîns să-l imobilizeze!!). După primele două zile în care a făcut planul piesei, în celelalte cinci el a dictat Sonjei Danielova, în rusește, replicile, iar actrița a făcut și traducerea cehă. Cînd citești lucrarea ești pur și simplu uimit de sinuozitatea complicată a subiectului, de mulțimea și profunzimea caracterioloqică a personajelor, de subtila știință cu care a fost redată culoarea și atmosfera Pragăi din urmă cu cîteva sute de ani!

Am îndrăznit să fac remarca că mi se pare materialmente imposibil ca fantezia unui om să poată crea, într-un răstimp atît de scurt, o atît de copleșitoare și complicată povestire. Artistul s-a grăbit să precizeze: „Oh, eu am spus că am scris-o, nu că am creat-o. Eu creez, scriu în minte, tot timpul. A crea, nu implică pentru mine prezența unei hîrtii și a creionului. M-am deprins cu asta încă din închisoare".

Ultimul cuvînt mi-a amintit din nou ce stupid și inuman paradox a existat în viața acestui artist: omul pentru care libertatea cugetului și a acțiunii constituie însăși rațiunea existenței, omul care — fără a avea, cum singur o mărturisește, un temperament de luptător — s-a alăturat fără preget luptei comuniștilor tocmai pentru că numai ei apără autentica libertate a omului și a popoarelor, omului acesta ani și ani de-a rîndul i s-a răpit libertatea de către oficialitatea turcă. Cei 17 ani de închisoare i-au înlănțuit trupul, dar nu și cugetul: dintre cei patru pereți ai celulei au zburat în întreaga lume versurile sale fierbinți, pline de un optimism și de o emoționantă dragoste de patrie, și, ca un ecou al lor, protestele întregii lumi progresiste au izbutit să-l smulgă din întunericul temniței.

Acum, Nazim Hikmet, asemeni unei păsări libere, colindă lumea. Din Moscova poposește deseori în Polonia, țară a cărei cetățenie a solicitat-o, apoi la Pekin ori la Praga (de oamenii căreia îl leagă — se pare — un sentiment deosebit), la Viena, Budapesta ori în alte capitale ale lumii. Colindă lumea, cunoaște locuri și oameni noi și scrie, scrie mereu pentru ei. Am sezisat totuși nuanța unei ușoare amărăciuni în cuvintele lui: singura țară în care nu poate pleca este tocmai patria lui, patria despre ale cărei realități scrie și astăzi, în a cărei limbă își compune versurile și dramele sale, patria în care se află soția și fiul său (în vîrstă de 5 ani), patria după care încearcă un sfîșietor sentiment de dor. Lui Nazim Hikmet, poetul care a răspîndit în lume versul turc și a cucerit cu el inimile oamenilor, îi este oprit să-și revadă țara și poporul: iată încă un paradox stupid și inuman din viața lui, dar cu cauze la fel de ușor identificabile ca și celălalt.

Ne-am mirat amîndoi că la noi în țară este cunoscut mai ales ca poet și mai puțin ca dramaturg, singura piesă publicată fiind „A existat sau nu Ivan Ivanovici?" Poate nu aș fi îndrăznit să-i mărturisesc acest lucru, dacă aș fi știut ceea ce am aflat mai tîrziu la Praga: că majoritatea teatrelor cehoslovace îi joacă piesele sale — citez doar cîteva: „Un om ciudat", „A existat sau nu Filip Filipek?" (versiunea cehă a piesei „Ivan Ivanovici"), „Iosef și frații săi", „Cîntecele pămîntului turc", „Legenda dragostei" — și că aceste piese se prezintă de ani de zile în Uniunea Sovietică și în alte țări socialiste; dacă aș fi știut ceea ce am aflat după ce am văzut pe scena Națională praghez și a Teatrului de Satiră două din lucrările sale: că dramaturgia lui Hikmet are o bogăție de idei și o originalitate a formei cu totul neobișnuite.

Să sperăm că vizita în țara noastră, proiectată pe foarte curînd de marele scriitor, va schimba această situație, contribuind la o mai bună cunoaștere și a lui Hikmet-dramaturgul. Pentru că, într-adevăr, Nazim Hikmet mi-a împărtășit dorința sa vie de a vizita Romînia în lunile acestei primăveri. Îmi amintesc că, în primele cuvinte pe care le-am schimbat împreună, scriitorul mi-a povestit ce caldă amintire i-au lăsat cele patru zile petrecute în Romînia, prima țară în care a poposit după fuga sa din închisoare, și cît de interesat e în cunoașterea vieții culturale actuale de la noi. Îi așteptăm deci cu drag această a doua călătorie în țara noastră.

Sanda FAUR

MIRACOL?

Obrazțov: „Lui dați voie... Dumnealui e Teopa, meziaul".

...Iar dumneaei e „pasionata" mea Carmen.

...Un om și un paravan de pînză. Atît. Fără vreun preludiu spectaculos, miracolul începe sub ochii noștri. Din spatele paravanului țîșnesc, vii, nervoase, fremătînde, două mîini. Iar în vîrful arătătoarelor, două bile de lemn. Mîinile acelea, bilele acelea, suspină, iubesc, se-nfioară sfioase, se zbuciumă chinuite, se-mbrățișează și se despart... Două bile de lemn și cîteva degete trăiesc și te fac și pe tine, spectator, să trăiești o întreagă poveste de dragoste, puțin comică dar duioasă.

E aici mai mult decît impetuozitatea talentului sau rafinamentul unui artist subtil. Sînt amîndouă la un loc și, dacă vreți, e un fel de fascinant ritual al unei arte simple și stranii. Obrazțov e un vrăjitor, care însuflețește lemnul și cîrpa. E un vrăjitor care te iluzionează și pe care îl *crezi*, atunci cînd degetele sale, îmbrăcate cu trupurile inerte ale lui Teopa, Carmen sau al nefericitului logodnic bețiv, încep să creeze viață, să respire, să vibreze, să încerce simțăminte omenești, iar apoi să moară.

Obrazțov crede și el în viața păpușilor sale. E nevoie pentru asta de candoarea și prospețimea copilăriei — și Obrazțov le are, e nevoie de înțelepciunea sfătoasă și plină de duioșie a bunicului — și Obrazțov o are; e nevoie de dragostea pătimașă a păpușarului primitiv din bîlciurile pravoslavnicei Rusii, dar și de știința savantă a artistului sovietic rafinat — iar Obrazțov le are pe amîndouă. De aceea arta lui e adevărată. Dar ea e adevărată mai ales pentru că nu e virtuozitate goală. Degetele lui Obrazțov niciodată nu au hohotit, dansat, implorat sau zîmbit numai pentru a ului cu miraculosul lor meșteșug de a hohoti în rîs, dansa ori plînge. De fiecare dată ele îți comunică ceva, îți povestesc ceva, cu miez și cu tîlc. Obrazțov a redescoperit tainica forță a păpușilor grăitoare și, de aproape trei decenii, el a înviat arta filigranată a păpușilor vii, le-a făurit un univers aparte, în care se vorbește un limbaj artistic aparte.

...Un om și un paravan de pînză. Atît. Iar cîteodată nici atît. Un om apare pe scenă purtînd pe mîna stîngă un căpșor de păpușă, cu trupdin faldul fluturînd al unei bucăți de pînză albă. Pare puțin neașteptată și comică alăturarea bărbatului matur și a papușii. Dar deodată, minune: căpșorul capătă viață, ca sub lovitura unei baghete magice. Se lipește tandru și răsfățat de obrazul tatălui, apoi, neastîmpărat, își bagă mînuța în gura tatei, suge biberonul sau, cînd greșește adresa, degetul tatălui, apoi iar se alintă, pînă cînd, obosit de atîta joacă, adoarme în sunetele cîntecului de leagăn, susurat la ureche de vocea caldă a părintelui. Miracolul s-a săvîrșit sub ochii noștri și nimeni nu s-a îndoit de adevărul lui. Un om a adormit un copilaș de lemn și cîrpă și toată lumea a tăcut înfiorată cînd s-a retras să-l culce în pătuț.

Apoi omul dispare și pe scenă rămîne numai paravanul. Atmosfera de vrajă nu se mai risipește: ești gata să crezi și în ce vei vedea mai departe. O, și crezi și rîzi, o dată cu Obrazțov, de nestăvilita și copleșitoarea pasiune a lui Carmen, cu brațele ei șerpuitoare din cîrpă roz și trupul zburător, rizi de sărmanul Don Jose, distrus de atîta năvalnică iubire, rîzi și te înduioșezi, o dată cu Obrazțov, de idila dulce a celor două maimuțe sau de falsa amărăciune înecată în vin a logodnicului cu fața din pînză însuflețită. Rîzi, dar de fiecare dată gîndești la exact ce a dorit păpușarul-vrăjitor să te facă să meditezi; la ridicolul exagerărilor actoricești, ori la poezia simțămintelor paterne, ori la grotescul metehnei băutului. Te-a convins fără vreo notă retorică sau poate tocmai prin lipsa ei. Discret, simplu, artistic.

Te întrebi cum își poate păstra arta lui Obrazțov, atît de proaspătă și nealterată, tinerețea. Taina o deține Obrazțov și, de fapt, nu e nici o taină: se numește pasiune și dăruire, neistovită căutare a noului. Se numește Artă.

...Un om apare pe scenă și-ți vine greu să deslușești dacă părul lui are argintul maturității sau auriul primei tinereți, să guști, cu repeziciunea cu care ți le oferă, și meditația adîncă, și ironia șăgalnică, și șfichiul subțire al satirei, și unda de calm și gingaș lirism. Despre toate acestea vorbesc doar degetele sale. Oare numai ele? Da, dacă ne gîndim că păpușilor îmbrăcate pe degetele sale, Obrazțov le-a dăruit însuși sufletul său.

Sanda FAUR

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Nu s-ar putea spune că spectatorii — mici și mari — (stînga) nu se amuză privindu-l pe nefericitul logodnic (sus), ce-și neacă amarul în vodcă.

POȘTA REDACȚIEI

N. HORINCEANU, COMUNA GLĂVĂNEȘTI, RAIONUL ZELETIN. Puteți citi articolul despre sculptorul C. Brâncuși, pe care l-ați solicitat, chiar în numărul de față al revistei.

I. ADAMESCU, I. S. MANOLESCU, I. LĂZĂRESCU, STOICOIU TANASE, FLORAN CORNEL — ORĂȘTIOARA; I. PÎRVA — BRAD; BĂCIOIU GH. — BREAZA; FĂTU AURELIA — BUFTEA; WEINBURG ARON — BUCUREȘTI; NĂSTASE NICOLAE, elev — TÎRGOVIȘTE; PUȘA ROGOVEANU — COMUNA BÎREA — SEGARCEA. Ținînd seama de cele mai interesante dintre propunerile dv., am luat măsuri pentru organizarea materialelor ce ați dori să le găsiți în revista noastră, unde vor apare treptat.

VALER POP — ZALĂU; AURELIAN POTEC — MIZIL. Vă vom răspunde la întrebările ce ni le-ați pus după ce vom primi datele necesare de la specialiștii cărora ne-am adresat.

UN GRUP DE STUDENȚI AI UNIVERSITĂȚII „C. I. PARHON". În „Flacăra" nr. 3 din 1.II.1956 a apărut un material despre actorii care vă interesează, scris pentru revista noastră de însuși Raj Kapoor.

VIOREL BUCUR — BÎRLAD. Răspunsul la întrebarea pe care ne-o faceți poate fi găsit într-un manual de anatomie și fiziologie din cursul liceal superior.

ALBU FILOMELA — CLUJ. Marele dirijor Toscanini a scris doar în tinerețea sa cîteva lucrări muzicale, dar apoi a renunțat la compoziție, consacrîndu-se în întregime dirijoratului.

DUMBRAVĂ ION — BUȘTENI; REPEDE ION — PLOEȘTI; CÎNDESCU RADU — BUZĂU; V. DRAGNEA — BUCUREȘTI; BEBE GEORGESCU — CONSTANȚA; PUIU GHEORGHE — REȘIȚA; IOAN ENE PROVINȚEANU — TIMIȘOARA; TĂNASE ZAMFIR — TIMIȘOARA; DEJEU ZAMFIR — SATU MARE; COTOC GRIGORE — CORNU CRAIOVA. Poeziile trimise de dv. redacției sînt nepublicabile.

MICU GHEORGHE — CUZA VODĂ. În legătură cu dorința dv. de a citi ceva despre scriitorul George Mihail Zamfirescu, vă facem cunoscut că în scurt timp va apare la ESPLA o monografie despre viața și opera acestui apreciat scriitor.

C. N. MIHĂILESCU — ARAD. Satirizarea oamenilor înapoiați, care acordă mai multă încredere leacurilor băbești decît științei medicale, constituie — fără doar și poate — un obiectiv interesant pentru literatură. Schița dv. „Buruiană de leac" pornind tocmai de la această temă greșește însă prin aceea că eroul ei nu apare ca un om înapoiat, ci doar ca un încăpățînat, un om cu ciudățenii. El nu este tipul care să servească ideea aleasă de dv., în afară de aceasta, schița are serioase deficiențe de ordin artistic.

CONCURSUL DE STENOGRAFIE

Anunțăm că pentru proba finală a concursului nostru, concurenții vor trebui să copieze în stenografie articolul „Franța împotriva lui Speidel" de André Wurmser din pag. 14-15 a numărului de față al revistei. Probele se vor trimite redacției pînă la 10 mai a.c., scriindu-se pe plicurile respective: „Pentru concursul de stenografie".

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

PĂMÎNT

ORIZONTAL: 1) Gigant mitologic fiul lui Neptun și al Terrei, care prindea putere numai cînd atingea pămîntul — Coastă de munte abruptă deasupră unei prăpastii — Bulgăre de pămînt. 2) Le găsești printre munți și dealuri — Suprafața netedă de pămînt — Capitala pămîntului! 3) De la oraș — „... pămîntului", numele popular al ursului. 4) Titan mitologic, fiul lui Jupiter prefăcut în munte și osîndit să susțină cerul pe umerii săi — Se îmbină cu teoria pe teren. 5) Navigator portughez, descoperitorul „Capului Bunei Speranțe" — Acoperită cu... pămînt pulverizat. 6) Zar — Cere imaginar al sferei pămîntului ce trece prin poli și zenitul observatorului — Pronume. 7) Lele — „... pesteleni", roman de scriitorul sovietic Mihail Solohov — Lovesc. 8) Pămînt galben-cenușiu care în combinație cu apa formează o pastă cleioasă folosită în olărie și sculptură — Epocă a pămîntului în a doua serie a sistemului Paleogen. 9) Lucrare ce se face pentru a susține vița de vie. (pl.) — Asociație de minerale ce alcătuiesc scoarța pămîntului. 10) Deschizătură în pămînt prin care un vulcan își varsă lava — Povai fructifer. 11) Pronume — Nume spaniol — Persoană din Țeara Șuglează — Stroiu. 12) Lună a anului (pop.) — Apreciată. 13) Ceașcă de pămînt — Plantă tînără ce se scoate dintr-un pămînt spre a fi pus într-altul — Orbită. 14) Unghiul ce-l face cu meridianul, planul ecuatorului de verticala unui loc și un punct dat, cum ar fi de pildă o stea — Porțiune de... pămînt! Străbate și înconjoară pămîntul.

VERTICAL: 1) Andrei Vălcanu — „Pămînt al lui..." intitulat în Antarctica — Aburi ce se formează deasupra pămîntului. 2) Sport la care privești de pe... mal (pl.) — Gaz scos din pămînt, lichefiat și... prins în capcană! 3) Loc împrejmuit unde stau vara oile — O piatră pe care n-o găsești în pămînt! — Intrări. 4) Istorisire închipuită cu regiuni subpămîntene, locuite de zîne și zgripțoroaice — Autorul sovietic al romanului „Spre țărmul mării". 5) Otravă vegetală — Regiune pe suprafața pămîntului unde se observă maximul de intensitate al unui cutremur de pămînt. 6) Lene! — Operația de săpare superficială, de țărămițare și de afînare a pămîntului, ce constituie una din muncile agricole — Înconjoară pămîntul (abrev.). 7) Încălzea pămîntul udat de revărsările Nilului — Din era paleozoică (masc.) — Întindere de pămînt fără ridicături. 8) A împrejmui un teren tînăr de lemn în pintru mișcărogie a nisipuri — Ridicătură de pămînt susținută de șiri, care servește ca întăritură unei oștiri. 9) Substanță extrasă din țiței (pl.) — Scriitor argentinian, autorul lucrării „Pămîntul fructelor de aur". 10) Cîmatul de la mijlocul distanței dintre cei doi poli ai globului pămîntesc. 11) O cantitate mică — Autorul poeziei „Noi vrem pămînt" — 12) Zăcut — Îngropare sub pămînt — A brăzda pămîntul. 13) Vas de pămînt (mold.) — Militar (pop.) — Locul unde albinele își depun ceara. 14) Rămîne amestecat cu apă — În urzeala războiului de țesut — Instalație piuitoare cu care se sapă pămîntul sub apă, scoțîndu-l afară.

Cuvinte mai puțin cunoscute: MAB — CRUG — UPAS.

DEZLEGAREA JOCULUI „GEORGE ENESCU" apărut în nr. trecut

Orizontal: 1) Horă — Bach — Impresii. 2) Erinit — Operă — Iso — N. 3) Linte — Nm — Rărit — La. 4) Legi — Rapsodii — Virf. 5) Mn — Proto — Ila — O — Sta. 6) Etna — Muzică — Critic. 7) Sat — Lirică — Pianist. 8) Bl — Sonată — Lan — C — Tu. 9) E — Oiță — I — Virtuos — R. 10) Rondo — Cel — Viena — As. 11) Geți — Si — Enescu — Ad. 12) Edo — Menuhin — E — Friz. 13) Ri — Generație — Doină — Poema — Ara — Marsick.

FILATELIE

Noi emisiuni românești

În cursul lunii aprilie intră în circulație noi mărci poștale. O emisiune compusă din cinci valori va fi consacrată sportului. Desenele lor reprezintă disciplinele: fotbal, handbal, rugby, săritura în lungime și tenisul de masă. Valoarea nominală totală este 3,60 lei.

Mai sînt anunțate emisiuni consacrate primelor Campionate europene feminine de gimnastică de la București (3 val.), celei de a X-a ediție a Cursei Păcii, Congresului Național al Științelor Medicale, Centenarului Facultății de Medicină din București.

Singura marcă poștală a emisiunii are valoarea nominală de 2 sh. 40 gr, culoarea violet. Tirajul este de 1.200.000 ex.

A mai fost pus în circulație un plic prima zi cu ștampilă specială.

De peste hotare

La 7 martie, Austria a pus în circulație o nouă emisiune, ocazionată de centenarul nașterii dr. Julius Wagner Ritter von Jauregg, medic cu renume mondial.

În 1927 dr. Julius Wagner Ritter von Jauregg a fost distins cu Premiul Nobel pentru cercetările întreprinse în domeniul paraliziei progresive.

ȘAH - ȘAH - ȘAH - ȘAH - ȘAH

PROBLEMA nr. 4

C. Sukovin

Premiul I-II la egalitate în meciul R.S.S. Ucraina-R.P. Bulgaria, 1957

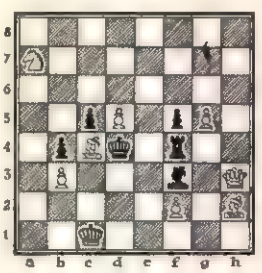

Mat în 2 mutări

(Alb: Rc1, Dh3, Nc4, Nh2, Ca7, Pp.b3, d5, f2, g5.
Negru: Rd4, Tf4, Nf3, Pp, b4, c5, f5.)

SOLUȚIA PROBLEMEI nr 3

Lucrarea problemistului indian J. Nidiry (Alb: Rg4, Td1, Te8, Ng8, Nh8, Cb1, Cb6, Pp. c2, f2, f5. Negru: Re4, Da6, Tc8, Te5, Nh2, Ce6, Pp. b4, b5. Mat în 2 mutări) se rezolvă prin 1. Cb8—d7! (cu amenințarea 2. Cf6 mat). Negrul se poate apăra deplasînd calul din e6 sau turnul din e5. Survin următoarele variante: 1... Cg5 2. Nd5 mat; 1... Cf4 2. T: e5 mat; 1... Cd4 2. Cd2 mat, 1... Cc7 2. Cc5 mat; 1... Tc5 2. Td4 mat. 1... Td5 2. Te1 mat.

O PARTIDĂ DIN MECIUL PENTRU CAMPIONATUL MONDIAL

APĂRAREA GRÜNFELD

Alb: V. Smislov — Negru: M. Botvinnik

A 6-a din meci

1. d4 Cf6 2. c4 g6 3. Cc3 d5 4. Cf3 Ng7 5. Db3 d: c4 6. D: c4 0-0 7. e4 Ng4

(Varianta aceasta poartă numele lui Smislov, care a jucat-o de multe ori cu succes, dar cu *negrele*. Este interesant că Botvinnik își combate adversarul cu propriile lui arme) *8. Ne3 Cfd7 9. 0—0—0!?* (O inovație care duce la un joc foarte complicat) *9... Cc6 10. h3 N: f3 11. g: f3 Cb6 12. Dc5 f5!?* (O mutare riscată. Negrul amenință înaintarea *f5—f4* ceea ce obligă pe alb la un joc precis. Smislov găsește însă o continuare foarte bună care dă albului avantaj) *13. Ce2! Dd6 14. e5* D: Dc5? (După acest schimb negrul ajunge neașteptat de repede într-o poziție pierdută. Era mai bine 14... Dd7, deși și atunci după 15. Cf4 albul ar fi stat mai bine) *15. d: c5 Cc4 16. f4 Tfd8 17. Ng2! C: e3 18. T: e3 Cb4* (Nu se vede o apărare bună împotriva amenințării albului N: c6 urmat de Cd4) *19. N: b7 Tab8 20. c6 R/7* (Pionul a2 nu putea fi luat: 20... C: a2+21. Rb1 Cb4 22. Cd4 și albul amenință Ce6 și Cb5) *21. Cd4 e6 22. Cb5 Cd5 23. T: d5!* (Sacrificiul calității decide în cîteva mutări) *23... e: d5 24. C: c7 Td8 25. N. c8 T. c8 26. C: d5 T. c6+27. Rd2 Re6 28. Cc3* negrul cedează.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

UMOR

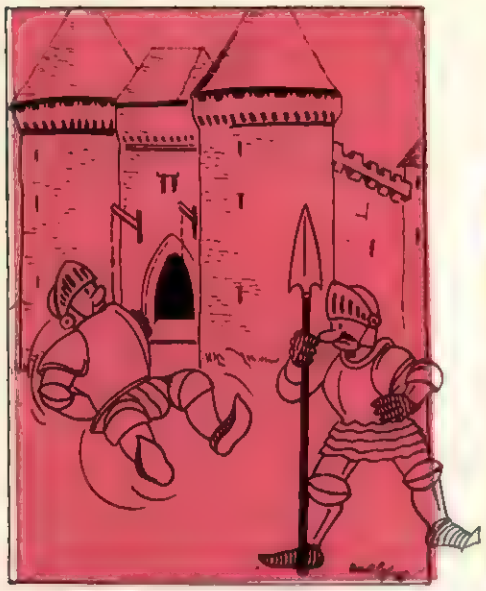

IN ARMURĂ

— Liniștește-te odată! Ce te tot agiți atîta?
— Aș vrea să văd ce-ai face tu în locul meu, cu o albină în armură!

Desen de Al. DARLY

— Cum?!! La vîrsta lui citește ziarul?!!!
— Da'de unde! Dezleagă cuvinte încrucișate...

Desen de Rik AUERBACH

SPONTANEITATE...

Gardianul: Te-am prins! Ce faci acolo cu pila?
Deținutul: Manichiura!...

Desen de Alex. DARLY

NEPOTRIVIRE...

— Aveți perfectă dreptate, înălțimea voastră!

Desen de Luigi LUIGI

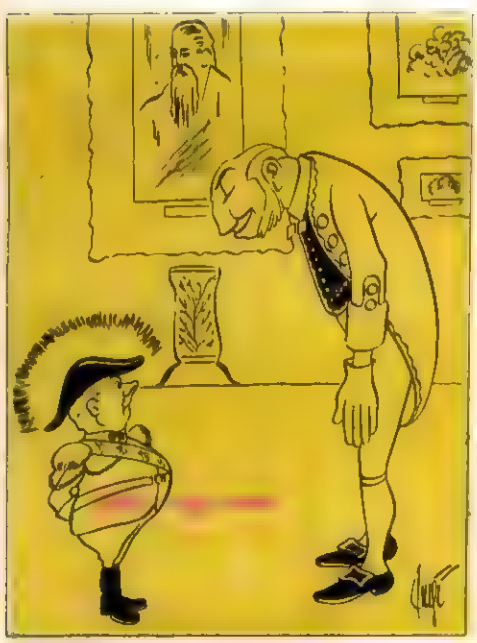

LA FRIZER...

— Părul? Barba?
— Aș! ... manichiura!

Desen de Rik AUERBACH

Doctorul: (după ce a privit termometrul) Hm!... Patruzeci de grade și trei linii!...
Atletul: Și care e recordul mondial?

Desen de Alex. DARLY

FLACĂRA
Nr. 8 (105) - 16 aprilie 1961

Prețul 1,50 lei

55
F

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

FLACĂRA

Nr. 8 (188)
Anul VI – 1 Mai 1957

87 ANI DE LA NAȘTEREA LUI V. I. LENIN

La 22 aprilie 1957 oamenii muncii din întreaga lume au sărbătorit 87 de ani de la nașterea marelui conducător și învățător al clasei muncitoare, Vladimir Ilici Lenin. Și în orașele și satele patriei noastre au avut loc cu acest prilej numeroase manifestări, în cadrul cărora poporul nostru muncitor și-a exprimat încă o dată atașamentul său fierbinte față de cauza lui Lenin, față de ideile nemuritoare ale marxism-leninismului.

În fotografia alăturată: prezidiul adunării festive organizate de Comitetul orășenesc București al P.M.R., în sala Ateneului R. P. R.

UN DOCUMENT INEDIT DIN VIAȚA LUI LENIN

Fotografia alăturată, pînă de curînd inedită, îl reprezintă pe Vladimir Ilici pășind grăbit pe o stradă din Stockholm, într-un grup de bolșevici emigranți ruși. Este un document fotografic deosebit datînd din 1917. Fotografia a fost luată cu 40 de ani în urmă, la 13 aprilie (31 martie după stilul vechi) în capitala Suediei, unde, la întoarcerea sa din emigrație, Lenin poposise o zi, în drum spre Rusia.

Revoluția burghezo-democratică rusă din februarie îl surprinsese pe Lenin în Elveția. El a urmărit de acolo cu înfrigurare desfășurarea evenimentelor din Rusia, elaborînd în același timp planul de luptă revoluționară a partidului, tactica proletariatului revoluționar în lupta pentru glorioșul Octombrie ce avea să vină.

În scrisoarea sa către bolșevicul emigrant I. Ganețki, expediată din Elveția și primită la Stockholm în ziua de 12 aprilie (30 martie), Lenin scria: „Puteți să vă închipuiți cît de chinuitor este pentru noi toți să ne aflăm aici în aceste momente". El căuta cu febrilitate o posibilitate de a se întoarce în Rusia. A trece prin Anglia și Franța era imposibil. Nu se putea cere nici sprijin din partea guvernului provizoriu. Ajuns la capătul răbdării, Vladimir Ilici îi trimise lui Ganețki la Stockholm o carte în a cărei coperță strecurase fotografia sa și un bilețel: „Nu mai pot aștepta; toate speranțele într-o înapoiere pe cale legală sînt zadarnice. Cu orice preț trebuie să ajung numaidecît în Rusia și singurul plan posibil este următorul: găsește un suedez care să-mi semene. Dar cum eu nu cunosc limba suedeză, suedezul trebuie să fie surdo-mut. Îți trimit fotografia mea pentru orice eventualitate". Numai o nestăvilită dorință de a ajunge cît mai curînd în Rusia, a putut să-l facă pe Lenin să născocească un asemenea plan fantastic.

La 9 aprilie, împreună cu un grup de exilați politici, între care N.K.Krupskaia, Miha Țhakaia și alți bolșevici, Lenin părăsește Elveția și se îndreaptă în sfîrșit spre Rusia. Drumul trece prin Germania și Suedia. Pînă la Marea Baltică ei călătoresc cu un vagon special. Nimeni nu părăsește compartimentul. Contactul cu lumea din afară se întreține prin intermediul socialistului-internaționalist elvețian Fritz Platten. Apoi, pînă la portul suedez Trelleborg, continuă drumul cu vaporul, iar de aici din nou în vagon special pînă la Stockholm.

Gîndurile lui Lenin sînt mereu departe, la Rusia, la revoluție... În ciuda oboselii și a condițiilor grele, el lucrează neîntrerupt tot drumul, elaborînd cunoscutele „Teze din Aprilie", de care este legată una din cele mai importante etape din viața partidului bolșevic. Tezele din Aprilie au înarmat partidul cu programul concret de luptă pentru victoria Revoluției Socialiste din Rusia.

Ajunși la 13 aprilie în capitala Suediei, Lenin și tovarășii săi sînt primiți cu căldură și ospitalitate. Li se oferă posibilitatea să se odihnească după drumul obositor. Dar Ilici nu are timp de odihnă. Cu neobosita-i energie, el ia parte în acea zi la o consfătuire a social-democraților internaționaliști suedezi din Stockholm și organizează Biroul C.C. al P.M.S.D.R. din străinătate.

În aceeași seară, grupul de bolșevici părăsește Stockholmul și în două zile ajunge la frontiera Finlandei. Primirea ce li se face aici e departe de a fi prietenoasă.

Alarmați de apariția lui Lenin tocmai în acele zile de clocot revoluționar, agenții Antantei nu îndrăznesc totuși să-l rețină, dar se răzbună supunîndu-i atît pe el cît și pe ceilalți unei percheziții umilitoare. Mare este însă dezamăgirea jandarmilor cînd, negăsind asupra lor nimic interzis, se văd nevoiți să le dea drumul. Lenin, care păstrase pînă atunci un calm desăvîrșit, izbucnește într-un rîs vesel și spune, îmbrățișîndu-l pe M. Țhakaia:

— Acum, tovarășe Miha, suferințele noastre au luat sfîrșit. Sîntem în țara noastră și le vom arăta — la vorba asta Ilici ridică amenințător pumnul — că sîntem demni stăpîni ai viitorului.

De aici, Vladimir Ilici pleacă prin Finlanda la Petrograd, unde îl așteaptă emoționanta întîlnire cu muncitorii, soldații și marinarii.

Convorbirile dintre delegaţia C. C. al Partidului Muncitoresc Romîn şi delegaţia C. C. al Partidului Comunist Francez s-au desfăşurat într-o atmosferă cordială şi tovărăşească. In fotografie: un aspect din timpul convorbirilor.

Solidaritate proletară internaţională

Tara noastră s-a bucurat de oaspeţi dragi. În mijlocul nostru a sosit o delegaţie a Comitetului Central al Partidului Comunist Francez, formată din tovarăşii: Waldeck Rochet, conducătorul delegaţiei, Marcel Servin, Georges Frischmann, Madeleine Vincent şi Roland Leroy.

In Capitală, la Hunedoara, la Iaşi, la Bicaz, în Regiunea Autonomă Maghiară — pretutindeni, pe şantiere, în fabrici sau pe ogoare, oaspeţii s-au bucurat de o entuziastă primire. Manifestările de prietenie au oglindit stima poporului romîn faţă de poporul francez şi faţă de eroicul Partid Comunist Francez, solidaritatea sa cu lupta eroică a acestuia pentru apărarea păcii, libertăţii şi independenţei Franţei.

Convorbirile rodnice dintre delegaţii C. C. al Partidului Muncitoresc Romîn şi cei ai C. C. al Partidului Comunist Francez s-au încheiat printr-o Declaraţie comună, care confirmă deplina identitate de vederi a celor două partide în toate problemele discutate.

← Sala Sporturilor Floreasca. Mii de bucureşteni au participat la mitingul prilejuit de încheierea convorbirilor dintre delegaţiile celor două partide frăţeşti.

În mijlocul siderurgiştilor hunedoreni, în una din marile hale ale combinatului „Gheorghe Gheorghiu-Dej".

Patrioții acționează chiar și în inima orașelor algeriene. Fotografia noastră redă imaginea locului unde se afla un centru de aprovizionare cu benzină a trupelor franceze...

RĂZBOI COLONIALISMULUI!

Pentru ca să nu mai ducă o asemenea „viață", poporul algerian s-a ridicat la luptă...

Algeria luptă!

În ultima vreme în presa internațională s-a comentat intens una din intervențiile domnului Pineau în timpul discuțiilor de la O.N.U. în problema algeriană

Algeria e Franța — a declarat sentențios ministrul de externe francez — adaugînd, cu aceeași emfază, că n-are absolut nici o importanță faptul că Algeria e un teritoriu de peste mare. — Chiar dacă algerienii sînt spre deosebire de francezi — musulmani, aceasta nu ne poate împiedica să-i considerăm francezi - a continuat domnul Pineau — noi nu facem deosebire de religie. Și chiar dacă algerienii au o altă culoare a pielii decît cea a francezilor.

Și-a încheiat Pineau „argumentația" nimic nu-i poate împiedica să fie francezi noi nu sîntem rasiști!...

S-a rîs mult pe culoarele Palatului Națiunilor Unite de aceste „argumente". S-a rîs, dar nu în favoarea domnului Pineau și a politicii sale... Și, în timp ce domnul Pineau se bătea cu pumnul în piept — „Algeria e Franța" Jean Jacques Servan-Schreiber, redactor al săptămînalului radical *„L'Express"*, pregătea seria sa de articole despre Algeria care aveau să stîrnească mare vîlvă.

Servan-Schreiber a fost timp de cîteva luni ofițer în Algeria și a adunat acolo date, cifre, dovezi... În unul din articolele sale el redă mărturia unui tînăr ofițer francez: **„Mereu același lucru: la cel mai neînsemnat incident distrugem totul. Pe unde am trecut, din două sate unul este complet distrus".** Algeria pămînt pîrjolit? Nu, domnii de la Paris sînt de altă părere: *„Algeria este Franța"*. Numai că oamenii cu bun simț obișnuiesc să creadă mai curînd în evidență. Domnii colonialiști jură dragoste poporului algerian, dar de fapt ei nu iubesc decît bogățiile solului și ale subsolului Algeriei, munca ieftină, sclavia... În această privință poate că au și algerienii o variantă a zicătorii *„apără-mă doamne de prieteni, că de dușmani mă apăr singur"*. Dacă cel care te spînzură pentru că ceri libertatea țării tale îți-e „pricten", atunci cine îți este dușman?

Între două lovituri de pușcă — dacă e luptător în mișcarea de eliberare; baricadat în dosul obloanelor — dacă e negustor care a declarat grevă; odihnindu-și oasele frînte pe pămîntul gol — dacă e muncitor pe plantații—algerianul găsește timp să cugete: Algeria nu e singură. Au mai fost pe lume Algerii. Ele se chemau India, China, Egipt, Indonezia, Birmania...

S-au împlinit în aceste zile de primăvară doi ani de cînd reprezentanți ai Chinei socialiste, ai Indiei libere, ai Egiptului mîndru, ai Indoneziei credincioase luptei pentru libertate, ai Birmaniei, ai Vietnamului, reprezentanți ai țărilor Asiei și Africii s-au adunat la Bandung. A fost un mare eveniment. Pentru prima oară, acum doi ani, s-au întîlnit reprezentanții a două continente care au rupt lanțurile colonialismului.

Algeria va învinge!

Firește, nu toate ziarele, nu toate posturile de radio au vorbit atunci la fel... Dar numai la cîteva luni după aceea, în noiembrie 1955, au început în Algeria luptele. Paharul era prea plin, algerienii se gîndeau la Bandung poate că la una din viitoarele conferințe a țărilor Asiei și Africii vor avea și ei reprezentanți, solii Algeriei libere.

Dar colonialiștii continuă să terorizeze poporul algerian. Un francez, Pierre Henri Simon a avut prilejul să cunoască torturile colonialiste din Algeria. Despre aceasta el a scris o carte: *„Împotriva torturii"*. E reprodusă în ea declarația unui patriot algerian:

„Arestat, am fost imediat condus la C... Sîmbătă la ora 10 am început să fiu supus interogatoriului în prezența unui colonel, a unui comandant și a doi căpitani. În timpul interogatoriului am fost supus la următoarele supliciii:

1. Trecerea curentului electric prin degete și urechi.

2. Supliciul băii.

Colonialiștii au pus pe proprii lor soldați să scrie pe ziduri: „Algeria vrea să rămînă franceză". Dar cum noaptea astfel de lozinci sînt șterse de către patrioți, a doua zi, sub protecția armelor, ele sînt rescrise.

Mișcarea de eliberare a poporului algerian a devenit o puternică forță organizată. Ea dispune de regimente întregi, modern echipate.

Un document al terorii colonialiste : doi algerieni uciși în plină zi într-o cafenea din Alger de către un polițist și un militar francez.

3. Lovituri de cravașă în tălpile picioarelor și peste organele genitale.

4. Trecerea curentului electric prin organele genitale."

Concluzia? O trage un francez, ofițerul pe care îl citează în articolele sale Servan-Schreiber: **„din cauza prostiei noastre grosolane, transformăm pe toți algerienii în ilegaliști. Pentru fiecare rebel pe care-l ucidem se ridică alți douăzeci".**

Cifrele ilustrează cîtă dreptate are tînărul ofițer. În noiembrie 1955, comandamentul francez dădea oficial cifra răzvrătiților; 300 de felahi. Dar, revenind, comunicatele franceze au făcut să crească această cifră: 2000, 20.000, 50.000... Astăzi frontul național de eliberare al Algeriei numără în rîndurile sale 100.000 de oameni bine echipați, conduși de ofițeri și împărțiți în divizii — o adevărată armată! O armată care are în plus sprijinul întregii populații algeriene de la orașe și sate...

Cu prilejul discutării problemei algeriene la O.N.U., delegația franceză a împărțit un album, tipărit în condiții ireproșabile, în care se prezentau „documente" pentru o așa-zisă acuzare a patrioților algerieni. Dar în arhivele statului francez există alte documente, veritabile acte de acuzare, pe care, discreți, guvernanții parizieni le țin sub șapte lacăte, pentru că-i acuză tocmai pe ei înșiși. La Biskra, 11 algerieni — printre care un băiețaș de 13 ani — au fost puși la zid și uciși cu un pistol-mitralieră. Cu același pistol-mitralieră au fost uciși, la un kilometru depărtare, la Al Alia, alți doi arabi; la încă doi kilometri, alți cinci... Acesta este unul din puținele cazuri în care se cunosc numele celor uciși...

La O.N.U. d-l Pineau vorbea despre „pacificare". Dar adevărata pacificare o pregătește nu colonialismul, ci lupta de eliberare pe care o duce poporul Algeriei, sprijinit de toate popoarele Asiei și Africii, de toată omenirea progresistă.

Radu TIULESCU

Într-un sat de lîngă Orano trupele franceze au fost trimise să execute încă o „operație de pacificare".

La șantierul naval din Galați

GALAȚI port dunărean

de Mihai GAVRIL

Soarele varsă potop de foc peste apa marelui fluviu. În crîngul din apropierea aeroportului mugurii stau gata să plesnească, iar un pui de vînt aduce pînă între uriașele hangare mireasma unui pămînt reavăn.

Peste cîteva clipe vom zbura.

Cu multă grabă doi oameni încarcă în avion grele baloturi cu bumbac și plase pentru pescari.

Gata! Elicele se învîrt nevăzute... Plutim la o înălțime potrivită deasupra orașului așezat între ape: Galați.

Brateșul, această mare a Galaților, care într-o altă eră a pămîntului a fost un golf al Mării Negre, are culoarea cerului. Siretul, apa vijeliosului Prut și măreața Dunăre, ce le cuprinde pe amîndouă, par drumuri bătute în argint. Ele încing orașul ca un brîu.

Tot ce se vede înălțat între malurile galbene, împestrițate cu turle strălucitoare, pare răsărit ca din apă. Clădirile, coșurile mereu fumegînde ale zecilor de fabrici, străzile cu teii lor bătrîni, rămîn în urmă și din înălțime cuprindem cu ochii pînă departe, la hotarul apelor, Dunărea, marele fluviu după Volga, și singurul în Europa care curge de la apus spre răsărit.

Cel dintîi nume ce l-a purtat a fost Istros. Cu mii de ani înaintea erei noastre i l-au dat primii navigatori care au străbătut apele Mării Negre, ajungînd pe gurile fluviului.

Aici, în apropierea Galaților, bătrînul fluviu își întoarce cutezător drumul spre răsărit, desfăcîndu-și brațele ca într-un salut ce pare că spune: „slavă ție mare!"

Pe firul navigabil suie și coboară vase. În urma lor se despletesc, topindu-se încet, fuioare de fum negru, gros.

Nu departe de țărm zărim o fabrică modernă: laminorul „Nicolae Cristea", construit în furtuna acestor ani. Este unul din cele mai mari din țară. Iată platoul pieții! Acolo unde fasciștii au incendiat, ștergînd de pe fața pămîntului toate clădirile, se înalță în roșu, noile blocuri. Pe șantiere, la o secție de prefabricate, i-am cunoscut pe tinerii Mocanu Nicolae, Șerban Marin și Pungă Gheorghe. Toți trei brigadieri.

Mocanu are numai 22 de ani, dar a lucrat pe cinci șantiere naționale. Bogata experiență acumulată îi este de mare folos.

Abia astăzi orașul Galați devine modern.

Din șantierele navale constructorii trimit pe calea apelor, în fiecare an, numeroase remorchere și șlepuri. Pentru a-și ușura munca, ei au înălțat pe malul Dunării uriașa hală de asamblare a vaselor pe timp de iarnă. Pe întregul șantier, locul ciocanelor și al nitului l-a luat flacăra albastră a electrozilor. Pe bună dreptate spunea maistrul marangozier Amet Amet, care pregătea montarea straiurilor la un remorcher: „așa cum nu vom mai construi niciodată vase de lemn, tot așa nu vom mai nitui vasele".

Nenumărate sînt așezările noi apărute în anii aceștia și pe care acuma le privim de sus, din avionul cu care zburăm.

Pe ruinele fostului pension de domnișoare „Nôtre dame de Sion" a fost zidit „Institutul tehnic" care dispune de zeci și zeci de laboratoare în care studiază viitorii constructori navali, ingineri mecanici și piscicultori. Nu prea departe zărim luminoasa clădire a Institutului agronomic. În partea de miazăzi, în mijlocul unui parc — Institutul pedagogic. Galațiul este astăzi pe lîngă un oraș industrial și un important port la Dunăre — un puternic centru universitar în care își duc activitatea un mare număr de oameni de știință și studenți.

Nu demult, monumentala clădire a fostului tribunal — unde au fost judecați în lanțuri și condamnați numeroși conducători ai mișcării muncitorești — a fost transformată în palat de cultură. Sălile de marmură cuprind astăzi biblioteca „V.A.Ureche", una din cele mai bogate biblioteci din țară. Clădirea fostului tribunal burghez a devenit loc de vernisaj al expozițiilor de artă și știință, un adevărat palat de lumină. În numeroasele săli se desfășoară zilnic o vie activitate artistică. Funcționează cercuri de plastică, teatru etc. Într-una din încăperile palatului se adună tinerii scriitori care vin să-și discute lucrările. Nu demult ei au tipărit un almanah care poartă sugestivul titlu „Pagini dunărene" și care cuprinde colaborarea a peste 30 de tineri scriitori, printre care poeții: Manole Brazde, Nelu Oancea, S.Păun, Sebastian Costin, Valeriu Gorunescu etc.

Ilie Tănăsache e tînăr prozator. El își alege temele aproape întotdeauna din industrie, muncitorii fiindu-i oamenii cei mai apropiați. Acest lucru nu-i de mirare: Tănăsache a fost el însuși ucenic la uzina „Gh. Apostol". Astăzi e ziarist și tînăr scriitor.

Locuitorii orașului au un teatru nou, un teatru de operetă și o filarmonică. La Galați trăiește bătrînul pictor Nicolae Mantu, unul dintre cei mai talentați artiști plastici. În ultimele sale pînze a oglindit aspecte din răscoala țăranilor din 1907.

Oamenii muncii de la Dunăre, înălțînd uzine și așezări noi, făuresc o nouă istorie orașului lor, o nouă cultură.

Iată clădirea albă, înaltă, a gării fluviale. Parcul portului roșu... În port se văd îngrămădite șlepuri încărcate. Un remorcher trage la locul de descărcare. Zărind brațele macaralelor care lasă gîtul lor subțire în șlepurile prinse la chei, ca mai apoi, ca niște berze, să înalțe în zbor pe mal: autobuse, mașini agricole, tractoare grele, uriașe carcase de mașini, combine etc.

În văzduh, zburînd cu avionul peste vestitul port, nenumărate gînduri te frămîntă.

Galați! Oare de unde-i vine numirea?

După unii s-ar trage de la galii ce au trecut pe aici și care ar fi zidit o cetate cu numele lor, acolo unde se mai văd ruinele Țiglinei; alții susțin că ar veni de la o colonie numită Kalati, întocmită aici de băjenarii fugiți în vremea unui război cu Bizanțul. Opinia precumpănitoare înclină însă către originea lui galică; Dimitrie Cantemir îl numește „tîrgul cel mai celebru al Dunării întregi", iar Nicolae Bălcescu spunea despre Galați că ar fi fost o republică aristocratică la fel cu Piza, Veneția și Genua.

Iată cum amintește o veche baladă populară portul vremurilor de demult:

„Colo-n schele la Galați
negustori-s încărcați
cu armii persienești
și cu blănuri lipovenești
sculuri de mătase
din cele liinoase
fir și ibrișim
postav cel mai fin
marfă femeiască
și pînză turcească
papuci în badii
aduși din Indii
blană lungă moale
cu samur la poale"

Sînt numeroase documentele vechi, multe cîntecele și baladele poporului nostru care amintesc despre orașul și portul dunărean Galați.

În schelele Galaților, pe vremuri, negustorii își încărcau bolozanele, șeicele și caicele cu cereale, ceară, vin, miere, mei, cu aur scos din minele din Transilvania și plecau „peste nouă mări și nouă țări".

În schimbul avuțiilor pămîntului nostru se importau pentru casele ciocoilor condimente și „sulimanuri" pentru obrazul mojereselor.

Da! condimente și sulimanuri cînd poporul se sfîrșea de pelagră!

Drumul jefuitorilor și al cuceritorilor țărilor românești trecea printre aceste schele ale orașului de la marginea Dunării. Aici își făcură reprezentanțe trusturile „Watson et Youell", asociația de navigație „W. Johnson et C-ie" din Liverpool, reprezentanța „Marschall" din Chinzburg, „Dering Harwester" din Chicago, „H.F.Eker" din Berlin etc. La Galați își aflară vad bancherii imperialismului Aug.Dell Orso, P. Heilbert, I.Chatiner; Osias Auschnitt, Comrower etc.

Într-o povestire, Mihail Sadoveanu mărturisește cum într-o vară, umblînd pe Dunăre, pe la Galați, întîlni un om îmbrăcat într-o cămașă roșie. Acesta sta lîngă un foc, jumulea o rață sălbatică și cînta. Scriitorul, ascultînd cîntecul cu luare aminte, deosebi între vorbele slave un nume românesc: Piotr Voievoda. Un flăcău îi tălmăci scriitorului versurile:

„A fost de mult pe Dunărea bătrînă
Între cazacii noștri
Un pescar moldovean
Pe care-l chema Petru!
Sai, Petre voievod
Că au ars tătarii satele și mrejele!
Sai Petre voievod!
Și s-a repezit domnul cu oști
La frații lui de la Dunăre
Și frații lui erau cazacii
care cutreierau bălțile și marea.
Cu moldovenii și cu cazacii li bate
Sfarmă corturile împărației
Alungă pe necredincioși
Și-i înecă în marea"...

Din vremurile vechi au rămas nenumărate dovezi grăitoare despre legăturile și lupta comună a popoarelor de la Gurile Dunării. Despre Galați amintesc nenumărate balade populare românești și rusești. La Galați moare hatmanul Ucrainei Mazeppa. În anul 1789, generalul Potemkin, la Galați, începe tratativele cu turcii. De sub jugul turcesc orașul este de nenumărate ori eliberat de ruși. Sub guvernămîntul generalului Kiseleff, Galațiului i se dă *„slobozenia comerțului, în schele"*. *„Dar cu mărginile ce se vor chibzui de trebuință pentru hrana locuitorilor în vreme de lipsă"*, după cum s-a însemnat în Regulament. Din acest oraș cu schelă la Dunăre, se ridică Al.Ion Cuza, propovăduitorul Unirii Principatelor Române. Pe aici pătrund în țările românești ideile revoluționarilor ruși și au loc primele forme de organizare ale proletariatului.

În vremea aceea revoluționarii ruși tipăreau literatura socialistă în țările apusului. Unul din punctele de trecere a literaturii revoluționare clandestine spre Rusia țaristă era orașul Galați.

Aici, sub influența directă a mișcării muncitorești din Rusia, apare în 1888 ziarul „Frăția", gazeta „partidei muncitorilor", apoi mai tîrziu „Unirea muncitorilor". O dată cu apariția gazetei „Romînia Muncitoare", la Galați ca și în alte orașe mari ale țării încep numeroase agitații sub conducerea lui I.C.Frimu, care crește numeroși „lucrători propagandiști".

Aproape în fiecare an, la Galați, în fabrica Goetz și în port aveau loc greve și întruniri ale muncitorilor. Conducătorii muncitorilor din Galați, printre care se aflau I.C. Frimu și Ștefan Gheorghiu, sînt adesea arestați.

În 1907 izbucnesc răscoalele țăranilor pentru pămînt. Sprijiniți de muncitori, numeroși țărani răsculați pătrund în Galați, unde sînt întîmpinați cu focuri de armă. Cincisprezece țărani răsculați din cartierele Lozoveni și Vadul Ungurului, în fruntea cărora se afla muncitorul de port Spiru Plăcintaru, sînt uciși de gloanțele armatei.

...La doi ani după moartea lui Ștefan Gheorghiu, animator și conducător al muncitorilor, care se sfîrșește bolnav de tuberculoză, izbucnește la fabrica Goetz din Galați o mare grevă. În dimineața zilei de 13 iunie 1916, muncitorii de la Goetz, de la tramvaie, de la fabrica de cuie, croitori, muncitori de port, cizmari, funcționari, s-au adunat pe strada Chihan Vodă de unde au pornit, în frunte cu Spiridon Vrînceanu, spre port, pe strada Canalului, strigînd lozincile: „Jos războiul! Noi vrem pace și pîine!" În dreptul Palatului Navigației manifestanții sînt întîmpinați de cordoane de soldați cu baionetele puse la armă. Aceștia deschid focul. În cîteva clipe, zeci de morți și răniți se prăvălesc pe caldarîm.

Vestea tristă a asasinatului din „Portul roșu" se împrăștie ca un fulger în toată țara. Zeci de mii de muncitori declară greve de protest la Ploești, Brăila etc. În șasesprezece orașe ale țării au loc mari întruniri muncitorești. Muncitorii din străinătate protestează și ei împotriva acestui masacru odios.

La Galați, în timpul regimului burghezo-moșieresc, printre muncitori circulă numeroase manifeste revoluționare. O dată cu ele circulă și versurile poetului-muncitor Neculuță. Poetul Barbu Nemțeanu, în patetice versuri, pune ură neînduplecată împotriva exploatatorilor:

„Galați, oraș cumplit de negustori,
La tine stă poetul ca-n Sodoma.
El seamănă cu trudă mîndre flori
Tu nu le poți simți însă aroma!"

Amenințarea justificată a poetului, care identifică Dunărea cu poporul, cheamă la luptă:

„O, teme-te, oraș nelegiuit,
De-a Dunării cumplită răzbunare!
În scurgerea-i de val spre Răsărit
Va duce despre tine vești amare".

Multe file din istoria luptelor muncitorimii gălățene s-au înscris cu slove de sînge în cartea Partidului și a poporului. La Galați își începe activitatea politică tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, tovarășul Gheorghe Apostol, conducători ai poporului nostru.

Aproape de Galați, pe Dunăre, luptă împotriva fascismului, alături de partizanii sovietici, numeroși partizani romîni. În luptele purtate cu dușmanul, cade Nicolae Ticovschi și tovarășii săi. Armatele sovietice eliberează orașul în ziua de 21 august 1944.

Prin acest oraș, care aduce aminte de tradiționalele legături de prietenie cu popoarele Rusiei, sosesc zilnic din Uniunea Sovietică pentru poporul nostru tot felul de produse destinate industriei și agriculturii noastre noi.

Numai într-o singură lună au intrat în țara noastră, venind din U.R.S.S., peste 200 de autovehicule, turisme, autobuse, autocamioane, mașini agricole, numeroase combine de recoltat bumbac, tractoare grele etc., și peste cinci mii de aparate și instrumente de laborator. Toate acestea ajută poporul nostru în munca de construire a socialismului.

Străvechea așezare dunăreană, Galați — Portul Roșu — își schimbă înfățișarea sub soarele regimului democrat-popular.

Nenumăratele amintiri ca și chipul frumosului oraș, port la Dunăre, aș fi vrut să-mi stăruie în minte vreme mai îndelungată, acolo sus, în avionul cu care zburam peste Dunăre spre Tulcea.

— Trebuia să aterizăm de mult, a spus cineva.

— Oare unde sîntem?

Străpungeam cu avionul o ceață groasă. Să fi trecut de Tulcea? Nu. Coborîm. Se zărește Dunărea. Combinatul... Tulcea, străvechiul Aegisus...

A INTRAT ÎN FUNCȚIUNE

La Galați, în cartierul industrial al portului, s-a înălțat o nouă și importantă întreprindere: laminorul „Nicolae Cristea", una din cele mai moderne și mai mari uzine de acest fel din țară. Producția principală a laminorului este fabricarea tablei subțiri.

Majoritatea utilajului acestei uriașe uzine a fost fabricat în țară, iar energia electrică de care va avea nevoie va fi furnizată de către termocentrala din Borzești. Întreaga instalație este mecanizată și automatizată. Aici se folosesc, pentru prima dată, vetrele păștoare.

În fotografii: (dreapta) bateria de gazogene a laminorului. (jos): una din stațiile „trafo". Electricienii lucrează la verificarea releelor automate înainte de intrarea în activitate a laminorului.

Fotografii de Gh. BERCOV

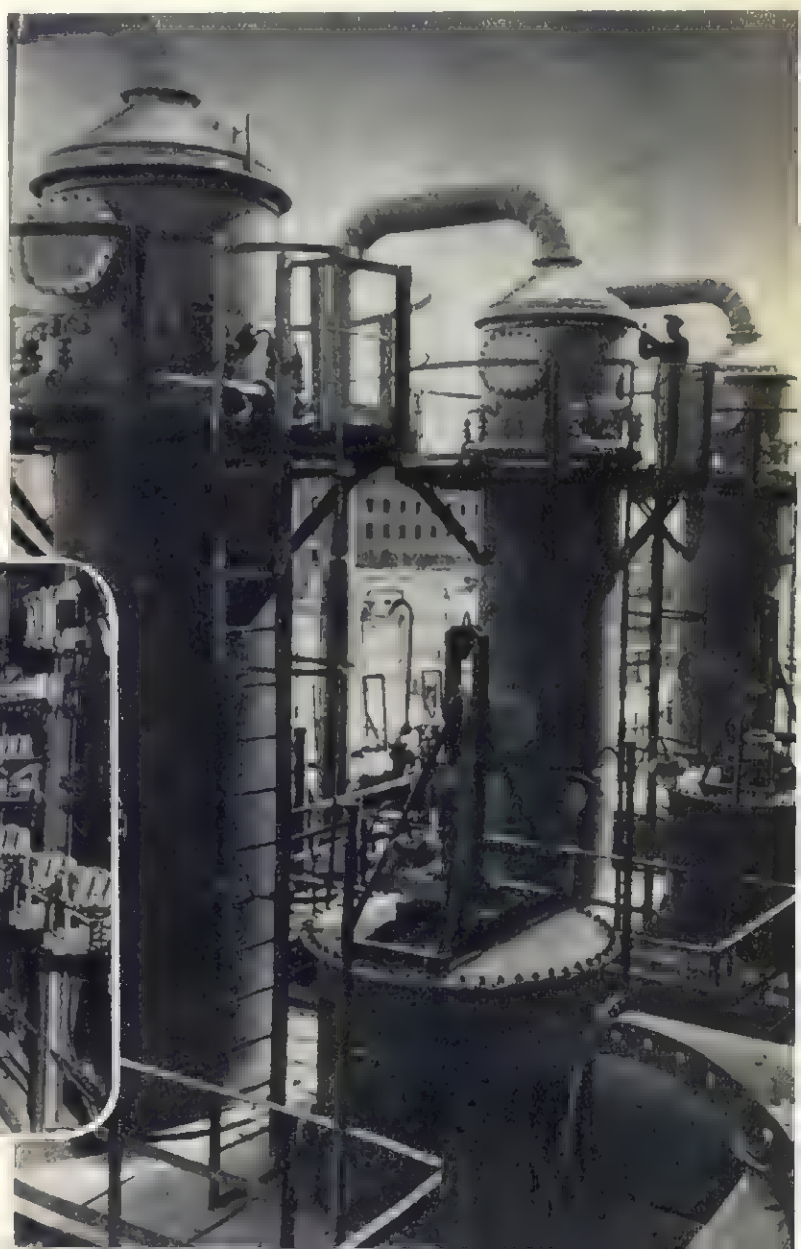

ȘTEFAN AL MOLDOVEI ȘI EPOCA SA

—Pe marginea unei expoziții—

Portretul lui Ștefan cel Mare de pe Evangheliarul de la Humor, scris la 1473.

În sălile Muzeului de Artă al R.P.R. s-a deschis, cu participarea a numeroase alte muzee și instituții de cultură, o amplă expoziție ce înfățișează, în documentele autentice ale evului feudal, ca și în mărturiile artiștilor noștri moderni și contemporani, pagini măreț ale epocii lui Ștefan cel Mare, de la a cărui înscăunare sărbătorim o jumătate de mileniu.

Cercetători ai istoriei și artei poporului nostru au adunat cu acest prilej, de pe cuprinsul țării, de prin acele locuri străbătute odinioară de Ștefan, documente vechi, prețioase prin autenticitatea lor, rare și unice prin valoarea lor istorică și artistică. Fără îndoială, în numărul mare al obiectelor prezentate, Evangheliarul de la Humor, adus în mod special de la Mănăstirea Dragomirna, unde se afla în păstrare, și care cuprinde unul dintre cele mai izbutite portrete al lui Ștefan cel Mare, este documentul cel mai de preț și punctul de atracție al expoziției. Portretul lui Ștefan cel Mare apare în miniatura din Evangheliar bine caracterizat prin trăsături fizice și psihologice. Ovalul feței, linia energică a gurii, privirea bărbătească, luminată, a ochilor săi albaștri, părul lung ca și bogăția costumului de brocard, ne arată, în tratarea realistă a artistului din secolul al XV-lea, imaginea poate cea mai veridică a lui Ștefan cel Mare, cum de altfel, într-o mare asemănare, îl întîlnim și în alte documente și opere de artă de mare valoare: fresca de la Pătrăuți (secolul al XV-lea) — cu singura deosebire că aici este brunet; fresca de la Voroneț, a cărei copie se află în expoziție; fresca din biserica Sf. Nicolae din Dorohoi (secolul al XV-lea) în care Ștefan cel Mare apare mai tînăr, cu ochi mari, limpezi și plete lungi; sau frescele de la Rădăuți și de la Sînilie de lîngă Suceava.

De la Mănăstirea Putna, păstrătoarea unei bogate și unice colecții de obiecte de artă feudală din timpul lui Ștefan cel Mare și unde se află înmormîntat Ștefan, împreună cu ultimele sale două soții — Maria de Mangop și Maria Voichița — și fiii săi Bogdan și Petre, au fost aduse cu grijă, nenumărate obiecte; printre acestea Epitrahilul cu portretul lui Ștefan cel Mare și draperia (acoperămîntul de mormînt) cu portretul Mariei de Mangop sînt piesele cele mai de seamă. Păstrate de-a lungul secolelor, aceste broderii s-au impus prin finețea, gustul ales și stăpînirea tehnicii de care

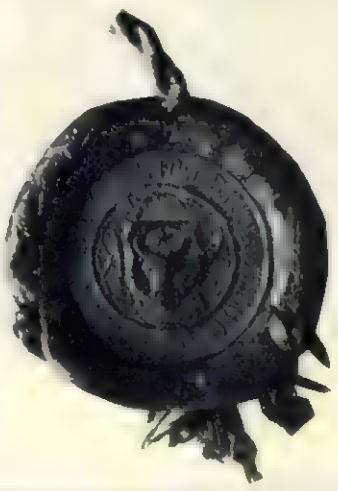

Pecetea cu stema Moldovei, de pe un document dat de Ștefan cel Mare lui Dobroin Voinicul. →

Mircea ȘTEFĂNESCU: „Ștefan cel Mare"

activității artistice și culturale sînt de asemeni cuprinse și în istorisirile cronicarilor, ale căror manuscrise sînt ele însele opere de artă, așa cum le putem vedea în expoziție (Pravila lui Matei Vlastaris (1472) scrisă de ieromonahul Ghervasie, spre pildă). Cronicarii, fie la curtea lui Ștefan, fie în mănăstiri, îndeosebi la Putna și Neamț, au caligrafiat cu o deosebită măiestrie cronicile glorioaselor lupte purtate de armata moldovenească pentru apărarea independenței Moldovei. Astfel, strălucita victorie asupra turcilor de la 1475 a fost cîștigată de o armată formată în majoritate de țărani liberi. Prin privilegii speciale, așa cum putem vedea în „Privilegiul acordat lui Dobroin", prezentat în expoziție, Ștefan cel Mare își asigura simpatia și sprijinul țărănimii libere, din rîndul căreia recruta ostași la grele nevoi și care în timp de pace îndeplineau diferite rosturi administrative.

Luptele purtate cu turcii, îndeosebi cele de la Podul Înalt lîngă Vaslui și de la Războieni, au intrat în istoria poporului nostru ca mărețe pagini ale eroismului ostașilor moldoveni. De-a lungul anilor, mulți artiști au închinat acestor evenimente opere însemnate. Asachi, Lecca, Aman, Stoica D. și alții au preamărit și ne-au transmis gîndurile și venerația lor pentru înaintașii noștri de acum cinci secole.

La rîndul lor, artiștii zilelor noastre, reactualizînd pentru memoria contemporanilor și a posterității episoadele cele mai însemnate ale acestei epoci, au prezentat în expoziție numeroase opere de artă, picturi și sculpturi. Operele acestora completează unitar și sugestiv documentele vechi, cu o suită de opere valoroase ce reconstituie unele momente istorice emoționante în care personalitatea lui Ștefan cel Mare a fost puternic reliefată. Începînd cu „Ștefan cel Mare și arcașii" de sculptorii ieșeni Condurache și Florea Vladimir, lucrare ce deschide expoziția, artiștii plastici au zugrăvit diferite scene din istorie ca, spre o pildă, momentul înscăunării lui Ștefan din tabloul „Cînd s-au strîns țara la dreptate și l-au ridicat pe Ștefan la domnie" de C. Blendea sau compozițiii bataille-iste ca „Lupta de la Podul Înalt" de Gh. Spiridon și „Victoria de la Vaslui" de Virgil David. Amplu reprezentată este în expoziție sculptura. Pot fi văzute lucrări, unele mai vechi, realizate acum 3-4 ani, ca basorelieful sugestiv și măiestrit compus intitulat „Ștefan cel Mare după victoria de la Vaslui", realizat de colectivul Tene Ionescu, Mac Constantinescu, Ion Tureatcă, Bernard Bisco Iscovitz, sau statuia ecvestră „Ștefan cel Mare" de C. Baraschi, precum și lucrări recente, create special pentru acest

Discuri decorative din ceramică ce se montau pe pereții bisericilor în timpul lui Ștefan cel Mare.

eveniment, ca: „Proiectul de friză „Ștefan cel Mare" de Mircea Ștefănescu, sau lucrările semnate de Ion Vlad, Aurel Dincă și alții.

Astfel, expoziția „Ștefan cel Mare și epoca sa" oferă, prin marea varietate a documentelor și operelor expuse, un instructiv mijloc de cunoaștere a trecutului glorios al țării noastre.

Mircea DEAC

Virgil DAVID: „Victoria de la Vaslui"

artiștii fac dovada. Somptuoase, destinate a încînta ochiul și a emoționa, țesăturile și broderiile sînt mărturii ale prosperității ce caracterizează epoca lui Ștefan cel Mare. Mănăstirile și bisericile, cetățile și diversele construcții militare și obștești, apoi numeroasele obiecte de artă afectate decorației exterioarelor și interioarelor construcțiilor au fost martorii și dovezile excepționalei dezvoltări economice și sociale, militare și politice, culturale și artistice, a epocii lui Ștefan cel Mare. Arta din timpul său, ca și arhitectura construcțiilor, care ne-au lăsat moștenire frumuseți inegalabile, se disting prin originalitate, echilibru și armonia proporțiilor, prin sinteza și unitatea stilului artistic și arhitectonic, prin puritatea și bogăția coloristică a elementelor decorative, prin realismul imaginilor.

Mărturii ale acestei perioade de înflorire a

Eugen JEBELEANU

Ilustrații din Anvers și Liège
de Florica CORDESCU

Cîntăreți ai

Se spune că una dintre caracteristicile Belgiei este aceea de a fi favorizat totdeauna întîlnirile. Sigur e că la cea de a doua bienală de poezie de la Knokke — Le Zoute, unde am avut prilejul să fiu și eu prezent, au participat cam 300 de poeți de pe toate meridianele. Așadar, o întîlnire la care poeți de pe fața întregului pămînt au avut nu numai ce să vorbească, ci și ce să vadă, căci Belgia este o țară frumoasă, cu un popor muncitor.

E drept că nu o dată, țara lui Verhaeren și a lui [illegible] de Coster, părintele lui „Til Buhoglindă", a favorizat întîlniri cam fără voia sa, întîlniri care, în ceea ce o privește, ar fi putut să și lipsească. Bătălia de la Waterloo, pe alee cărei întinderi mi-am preumblat și eu, în chipul cel mai pașnic, privirile, este una dintre aceste întîlniri care numai plăcere n-a făcut norodului belgian.

O „întîlnire" dacă i se poate spune astfel, tot pe pămîntul Belgiei, și-au dat, în 1914, oștile lui Wilhelm. Întîlnirea a durat, patru ani, pînă în 1918, în noiembrie, dacă nu mă-nșel. Adică ocupația. În acest timp, o bună parte din floarea tineretului belgian a pierit. La Liège, pe o înălțime, se află un monument ridicat în amintirea ostașilor belgieni căzuți în războiul dintre 1914-1918. Am stat cîteva clipe în fața acestui monument. Două versuri, ca o speranță curată, sînt cioplite acolo:

„Sur nos tombeaux!
Les blés seront plus beaux".

Adică: „Pe mormintele noastre / Grînele vor crește mai frumoase".

Speranța a fost zdrobită cam la vreo douăzeci de ani după aceea, prin „rendez-vous"-ul dat morții, pe pămîntul Belgiei, de hoardele hitleriste parașutate la 10 mai 1940. Văzduhul Belgiei s-a înfiorat de vaierele mamelor, ale bătrînilor și pruncilor trecuți prin foc și sabie. „Prin foc și sabie" este un fel de a vorbi, clasicizant aș spune, nepotrivit fără îndoială. Mamele neputincioase, bolnavii, copiii belgieni au fost secerați de focurile mitralierelor, zdrobiți sub șenilele tancurilor.

Monumentul ostașilor belgieni căzuți în primul război mondial se află pe aceeași înălțime unde, în cel de al doilea război mondial, erau împușcați de hitleriști patrioții belgieni, în frunte cu luptătorii comuniști.

Pe monumentul ostașilor căzuți în 1914-1918 se află cioplite versurile de care aminteam. Sînt versuri dureroase, sfîșietoare, cum sfîșietoare este orice mare speranță omenească neîmplinită.

Pe zidurile înalte ale citadelei din Liège, sub care se desfășoară panorama atît de vie a orașului, înecat în fum, străbătut de panglicile argintii ale Meusei și Lourdes-ului — nu se află nici o inscripție. Singurele semne pe cărămizile roșii ale citadelei, sub zidurile căreia se prăbușeau eroii rezistenței populare, sînt urmele gloanțelor. Adevărata inscripție se află, însă, în inima poporului belgian: a minerilor din extremitatea cealaltă a Liège-ului, de la Seraing, a celor din minele de cărbuni de la Marcinelle, a docherilor de la Anvers, a minerilor din Borinage și de la Charleroi. Și în destule inimi de poeți, desigur.

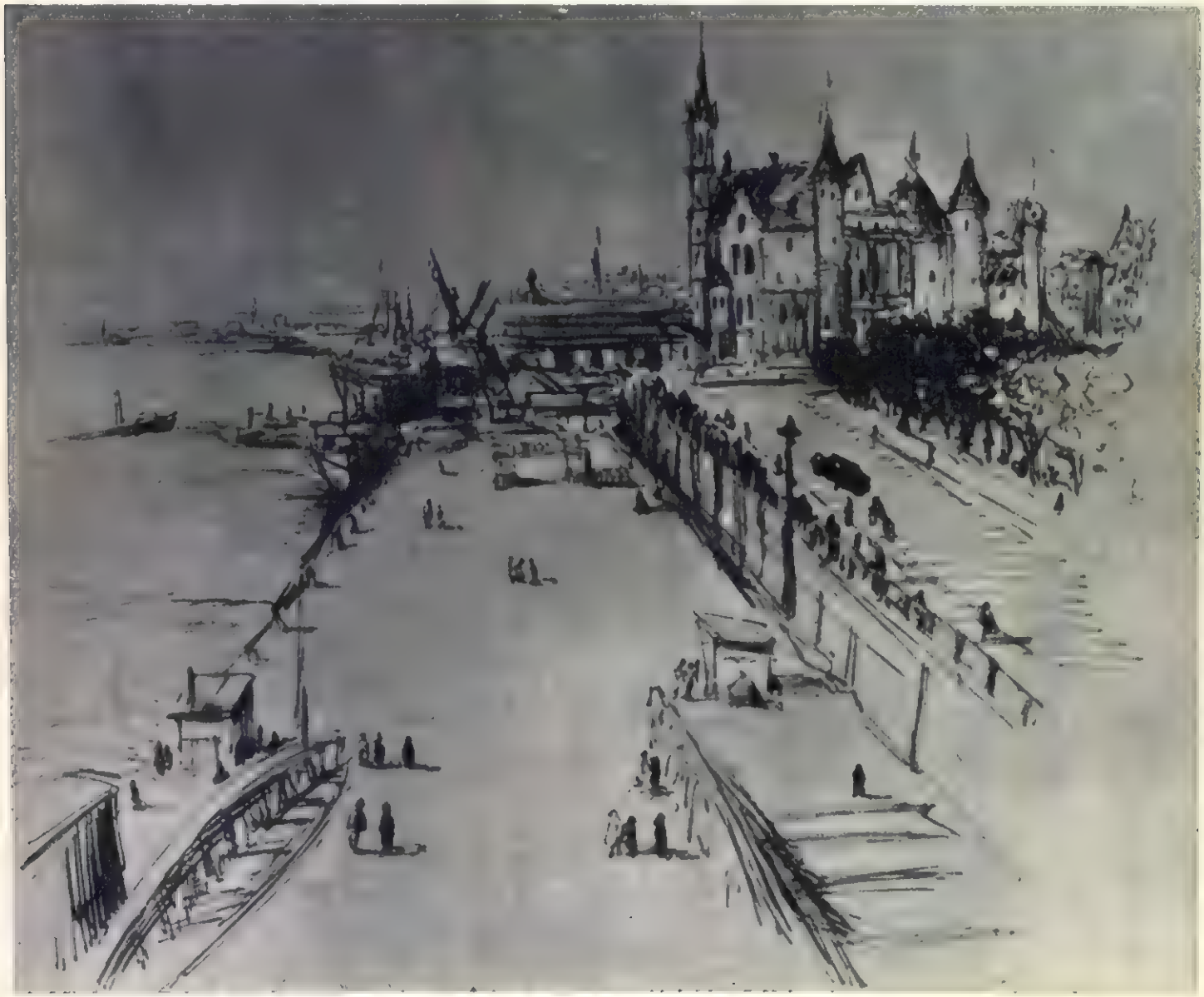

Pacii în Belgia

Toți aceștia se străduiesc să facă în așa fel, încît pămîntul Belgiei să păstreze din faima lui de loc de întîlnire a fel de fel de fenomene, numai partea bună. Să fie, cu un cuvînt, un loc de întîlnire al speranței, al muncii, al vieții. Acel grîu mai frumos, mai înalt, pe care și eroii rezistenței belgiene l-au visat crescînd pe urma jertfei lor, crește și este păzit în inima nu doar a unui singur poet belgian. Poeții aceștia dau întîlnire, în poezia lor, aspirațiilor poporului lor. David Scheinert este unul dintre aceștia. El locuiește în localitatea Rixensart din Brabantul valon, și e în vîrstă de 40 de ani. „*Și lumina cîntă*" — se intitulează unul dintre volumele sale de versuri.

Cînd începu cîntecul luminii?
Să auzim glasul poetului belgian:

„La început a fost noaptea.
Și minerii nu puteau vedea
stelele, căci ochii lor se-aflau în văgăuni.
Și fierarii nu puteau să simtă vîntul,
căci trupul lor se-afla în foc.
Și țăranii călcau brazdele
ca orbii ce-nspăimîntă păsările.
Și copiii erau albi și zbîrciți
ca bătrînii ce viețuiesc în peșteri.
Căci o noapte înspăimîntătoare
se-afla în ei și-n jurul lor,
în inima și-n ochii lor.
Uneori, brațele lor, la fel de trudite,
se-atingeau, dar ei nu se vedeau.
Uneori, urlau asemeni cîinilor,
ațintiți către-același Dumnezeu ce nu-i auzea.
Uneori, se prăbușeau fără un țipăt,
roși de bezne, și stăpînii lor nu se-nturnau din drum.
Atunci, într-o noapte la fel celorlalte,
mînia lor se-aprinse ca un morman de frunze-uscate.
Și din pîntecul mizeriei lor izbucni o flacără.
Și fierarii apucară ciocanul,
și țăranii apucară secera.
Și se-adunară-n cîmpie în jurul
jeraticului, și se recunoscură.
Și din pieptul lor scobit țîșni același cînt
și-n ochii lor scînteie același foc.
Și-și îndreptară capul spre răsărit
și văzură că o flacără asemănătoare suia spre cer.
Atunci, noaptea arse ca o zdreanță,
cenușa zbură luată de vînt, și lumina cîntă pentru
toți oamenii pămîntului".

Desigur, nu oricui îi place cîntecul luminii, pe care-l ascultă cu voie bună sute de milioane de oameni, și pe care l-a auzit și poetul belgian Scheinert.

Este vorba, la urma urmelor, nu doar de un simplu cîntec, ci de o bătălie: între lumină și întuneric.

În bătălia aceasta, e, fără îndoială, mult mai lesnicios să cînți din beznă sau măcar din umbră cîntecul întunericului: să aplauzi, adică, atunci cînd banditii trimit avioane cu reacție împotriva copiilor din Port-Said sau cînd, în Cuba de exemplu, se încearcă asasinarea dreptății cu bombe cu napalm.

Inima poporului nu poate fi, însă, ucisă — și poetul adevărat este totdeauna lîngă ea.

Neguțătorilor de tunuri, fariseilor, iubitorilor de propria lor piele, ei li se adresează asemeni poetului belgian Charles Moïsse, luptător al rezistenței belgiene în cel de al doilea război mondial, autor, între altele, al culegerii de versuri „*Vîntul ce vine*". Iată:

„Vă las iubirea voastră de voi, pe-acești bieți zei
Ce-n beznă fac la gesturi sinistre și ursuze,
Oloagele fantome ce trec pe-a-voastre buze,
Și-acest neant, în care vă stringeți, surzi și grei.
Eu îmi păstrez lumina planînd pe-oraș anume,
Prietenia astor zdravăni de muncitori,
Și cîntul lor de luptă — și blînd și sfidător —
Speranța de-a fi astăzi un pumn, iar mîne-o lume".

Poeții sînt receptacolul vieții. Ei aud glasul luminos al speranței, geamătul adevărului călcat în picioare, strigătul indignării popoarelor ce-și scutură lanțurile, tumultul metalic al luptei, ritmurile oceanice niciodată potolite ale Muncii, răsufletul suav al Păcii. Zgomotele nesezisabile altora, lor li sînt perceptibile.

Belgianul Maurice Maeterlinck, autorul „*Păsării albastre*", evoca, acum vreo 70 de ani, în cadențe mistice, într-un „*Cîntec*" devenit celebru, aparițiile fantomatice a trei principese oarbe. Cititorul era impresionat, deși nu-și putea da seama din ce pricină erau oarbe principesele.

Poetul belgian Scheinert are o poezie intitulată „*Cîntecul firului*". Ritmul folosit este asemănător cu ritmul „*Cîntecului*" lui Maeterlinck despre principesele oarbe. Și nu doar ritmul. E vorba de niște fete, înrudite prin destin, dar numai prin destin, cu principesele lui Maeterlinck: vor orbi, probabil, unele dintre ele. Dar nu din pricina unui blestem, ci pentru că își distrug ochii cusînd din zori pînă-n noapte pentru cei bogați.

„*Cîntecul firului*" — cîntecul muncitoarelor în țările capitaliste. Să-l auzim:

„Cu un fir subțire,
Doar c-un firicel,
Fetele fac rochii
Doamnelor bogate.

Cu un fir subțire,
Doar c-un firicel,
Fetele-și țes vise,
Fredonînd, plecate.

Cu un fir subțire,
Doar c-un firicel,
Se gîndesc: cu cine
Vor fi măritate.

Cu un fir subțire,
Doar c-un firicel,
Rochii fac, pe care
Nu or să le poarte."

...Da, rochiile lucrate de mîinile fetelor sărace pentru doamnele bogate, nu fetele sărace o se le poarte. Dar nu e departe vremea cînd toate fetele sărace vor purta rochii minunate. Nu e departe vremea cînd nici o fată săracă nu-și va mai pierde vederea cusînd rochii pentru principese.

O spune asta vîntul care vine, al cărui unul dintre mesageri e și poetul belgian Charles Moïsse. O spune și cîntecul luminii, captat și transmis de poetul Scheinert.

„Poporul (scandează în poezia sa „*Mulțimea*", marele poet belgian Verhaeren) *e-al acelui căruia soarta/ I-a dăruit mîini destul de puternice/ Ca să mînuiască fulgerul și trăsnetele/ Și să dezvăluiască printre atîtea lumini contrarii/ Astrul cel nou pe care fiecare eră nouă/ Îl alege pentru a magnetiza viața universală*".

Poeții belgieni, despre care scriu, n-au uitat mesajul ultim al atîtor luptători căzuți pentru fericirea și libertatea poporului lor. Împreună cu alții, ei știu să evoce, în versurile lor, astrul cel nou, despre care vorbește Verhaeren, și să lupte pentru fericirea celor care, cu suflarea lor, încălzesc trupul Vieții, și cu mîinile lor îi țes vestmîntul călduros ce i se cuvine doar ei.

Iată pentru ce, încheind, merită să reținem acest „*Îndemn*" al poetului Charles Moïsse — îndemn către cîntăreții poporului său, dar, desigur, nu numai către aceia, ci către poeții — și către toți oamenii — care luptă pentru lumina ochilor acelor muncitoare ce-și irosesc încă tinerețea cusînd rochii scînteietoare principeselor și cucoanelor:

„Viu, cîntecul tău suie, din inimă țîșnește.
Da, voie dă-i să cînte zburînd spre cer firește;
Călăuzească-l mintea și-arate-i liber rostul,
Ca, rămînînd odreslă a ta, s-ajungă-al nostru.

Cîntîndu-ți bucuria, ne-o fă apropiată
Și nemurește clipe ce-n zboru-i piere-ndată.
Nu ocoli iubirea, deschis să-ți fie gîndul,
Cu noi să fii, în frunte, dîrz cerul asaltîndu-l.

La-ndemnul tău, ne crească dorința și mai mare
De-a strînge, copți, ciorchinii nădejdilor din zare.

Trăim acum sub vraja fierbinte-a verii, care
Rîzînd ne-ntinde fructe bogate și parfumuri
La fel unei iubite sosite fără veste,
La fel luminii zilei zbucnită-n închisoare.

Foșnind, de-odată ploaia pornește-mbelșugată,
Schimbînd tăcerea nopții cu pacea ei nocturnă.

O, frate aziatic, privește-ți albul frate
Ce-și umple cu-al tău zîmbet o oră taciturnă.
În tine le găsește cîntărilor izvorul,
În inima de flamuri bătînd, împurpurată.

Din seara atipită, zbucnesc mîinii bogate...
Poetu-naintează la pas cu muncitorul".

În preajma lui 1 decembrie 1956, într-una din multele şedinţe pe care Adunarea Generală a fost nevoită să le consume cu discutarea pseudoproblemei ungare, excelenţa sa dr. Emilio Nunez Portuondo se afla clocotind la tribună. Nici nu s-ar fi putut închipui moment mai propice pentru a pune în valoare calităţile cunoscutului matador anticoşu, reprezentantul dictatorului Batista la O.N.U.

Gîndiţi-vă numai: contrarevoluţia din Ungaria se dusese iremediabil la fund; rolul „Vocilor", dar mai ales al minilor americane în dezlănţuirea ei, ieşea implacabil la suprafaţă; diverse delegaţii — de loc comuniste — nu se arătau dispuse să împărtăşească optica d-lui Lodge-junior în „chestiunea ungară"... Pirus": a fost amînată din nou admiterea R. P. Chineze în Organizaţie (prezenţa ciankaişiştilor aici este atît de ridicolă, încît atunci cînd ia cuvîntul careva dintre ei, sala rămîne aproape goală...); din nou s-a încercat rezolvarea problemei unificării paşnice a Coreei fără participarea R.P.D. Coreene, şi evident că în atari condiţii nu s-a rezolvat nici cît negru sub unghie.

Ce fel de succese au fost acestea, reiese cred din următoarele cuvinte, adresate d-lui Lodge şi celorlalte megafoane vivante ale politicii externe americane de către unul dintre vorbitori:

„Dv. refuzaţi să recunoaşteţi China populară. De cîteva sesiuni încoace, vă opuneţi sistematic înscrierii pe ordinea de zi a unei chestiuni de maximă importanţă: admiterea R.P. Chineze

Reportaj de la O.N.U. (II)

ECHIPA LODGE LA LUCRU

de Dan DEŞLIU

Era la mintea... curcanului (emblema S.U.A. n. a.) că în atari împrejurări trebuie făcută foarte multă gălăgie pe tema libertăţii micilor naţiuni oprimate, neamestecului în treburile interne, tendinţelor expansioniste ale marxismului ş.a.m.d.

Senor Emilio Nunez era omul de două ori potrivit la astfel de treabă. În primul rînd, datorită înclinaţiilor sale naturale — fiindcă, precum se ştie, mai greu o duce peştele în apă decît Po tuondo în materia vîscoasă a calomniei şi a denaturării faptelor. În al doilea rînd, datorită prestigiului pe care-l conferă „un teren solid": doar nu-i la îndemîna oricui să vorbească în numele unui stat şi mic, şi independent, şi neoprimat ş.a.m.d.

Acum, e drept că de vreo săptămînă presa şi radioul vorbeau la rîndul lor despre o mare mişcare populară împotriva clicii guvernamentale din Cuba, despre tulburări sîngeroase, cu incendii, morţi şi răniţi, petrecute pe terenul atît de solid al lui Batista, Portuondo et comp.

Imperturbabil însă, plutind deasupra amănuntelor meschine, vajnicul orator tuna şi fulgera de la tribună, îngrijorîndu-se îndeosebi de libertatea ţărilor din răsăritul Europei.

Tocmai cînd se îngrijorase mai virtos şi-şi găsise o poză măreaţă (călare de-ar fi fost, ai fi zis că aduce cu statuia lui Mihai Viteazul — mă ierte sfînta umbră!), atunci, aşadar, se petrecu grozăvia...

Din sectorul invitaţilor izbucni brusc strigăte violente; sala întreagă tresări; o dată cu sutele de perechi de ochi, senor Portuondo privi într-acolo şi, instantaneu, se făcu la obraz ca lămîia necoaptă. Un grup de tineri se ridicaseră în picioare, cu steagul Cubei desfăşurat pe piepturile lor. Nu-mi mai amintesc cîţi erau în schimb, ţin bine minte ce spuneau:

— *Jos tiranul Batista, asasinul patrioţilor cubani! Jos lachiii lui Batista! Libertate pentru Cuba!*

...Rumoare teribilă, ţipete de femei, preşedintele Waithayakon bate alarmat cu ciocănelul în masă, oratorul îşi prinde fruntea în mîini (slăbiciune de-o clipă!) — în fine, oamenii de ordine intervin şi cu mare greutate îi evacuează pe manifestanţi.

Şedinţa — natural — se întrerupe. La reluare, dl. Portuondo renunţă să-şi sfîrşească discursul.

Dar, peste cîteva zile, din nou la „chestiunea ungară" excelenţa sa, grav-emoţionat, gargarisea patetic, ca de obicei:

— Drepturile inviolabile.... popoarele oprimate... neamestecul, expansiunea, indignaţiunea...

„Succese" dureroase

Cu toate manevrele sale — mai camuflate sau mai transparente — diplomaţia dolarului, dirijată la O.N.U. de Cabot Lodge, n-a reuşit să inverseze centrul de greutate al dezbaterilor celei de a XI-a sesiuni.

Adevărat că, folosind „maşina de vot", Statele Unite au repurtat unele victorii „à la în organizaţia noastră. Dar, la ce bun? Cît veţi mai putea să tergiversaţi? După primul război mondial, marile puteri au refuzat ani de zile să recunoască existenţa U.R.S.S. şi totuşi astăzi Uniunea Sovietică se află aici, ca o mare putere. Acelaşi lucru se va întîmpla inevitabil şi cu China..."

Iar în problema coreeană, replicînd celor rămaşi pe falimentarele lor poziţii din perioada 1950-1953:

„Probabil dv. sînteţi adepţii filozofiei stagnării. Dar situaţia politică evoluează şi o atitudine posibilă acum 6 ani a devenit anacronică la ora actuală. Unificarea Coreei nu va fi soluţionată efectiv decît prin concilierea amîndurora — pentru că mie uneori nu mi-e prea limpede această chestiune.

Întrebare la care, firesc, ministrul belgian a renunţat să răspundă. În schimb, a răspuns sala, prin risete semnificative, iar de pe băncile unor delegaţii din Asia şi Africa au răsunat ropote de aplauze.

Mai rău ca... Oedip

În ciuda unor asemenea succese, „echipa Lodge" a eşuat tocmai acolo unde managerii ei ţineau morţiş să reuşească: nici putchul fascist din Ungaria, nici jocurile de culise, nici jocul de-a votarea n-au putut distrage atenţia unanimă de la agresiunea contra Egiptului.

Pentru a salva cît de cît aparenţele în ochii lumii arabe, conducătorii politicii externe americane trebuiau să condamne oficial acţiunea aliaţilor — de fapt a subordonaţilor S.U.A. — iar pentru a nu se compromite totalmente în ochii opiniei publice din ţările subordonate, ei trebuiau să schiţeze măcar mici gesturi de compasiune faţă de aliaţii pe care-i înfierau... Adăugaţi la cele de mai sus necesitatea imperioasă de a trage spuza pe turta proprie în detrimentul ambelor părţi — şi veţi avea imaginea unei jumătăţi din martirajul diplomaţiei nord-americane.

Cît despre rest — vorbeau prea bine titlurile din presă:

„Creşte influenţa U.R.S.S. în lumea arabă".

„Umbra roşie planează peste Orientul Mijlociu"

„Poziţiile pe care le pierde Occidentul le cîştigă Răsăritul!"

Înţelegeţi, desigur, că Oedip se va fi simţit mai uşor în postura de soţ al mamei sale şi tată al propriilor săi fraţi — decît mister Lodge în aceea de adversar al preasupuşilor săi adjuncţi anglo-francezi.

Bine că mi-am adus aminte de sărmanul monsieur Pineau, ministrul de externe al Franţei! Întîmplarea a făcut să-l observ vreo două ore în după-amiaza cînd se vota proiectul de rezoluţie afro-asiatic asupra agresiunii aliaţilor S.U.A. în Egipt. Şedea într-un fotoliu, în fumoarul de jos, în faţa ferestrei. Se uita spre East River. Era, ca să zic aşa, albastru-vînăt. Cei care au îndrăznit să se aventureze prin preajmă-i jură pe evanghelie că sfărîma între dinţi numele şi pronumele tuturor sfinţilor din calendarul catolic... Personal vă asigur că timp de două ceasuri nici un gazetar n-a reuşit să-i smulgă vreun cuvînt.

În dimineaţa următoare, monsieur Pineau s-a îndepărtat de New-York cu avionul.

Dar — să nu-l uit nici pe d-l. Spaak... Onorabilul ministru belgian nu s-a mulţumit să elogieze pe agresori, ci a socotit necesar să ne acorde şi nouă, celor de la Dunăre, o brumă de atenţie, numindu-ne ori de cîte ori îi venea la gură „popoare satelite".

După ce d-l Spaak şi-a epuizat invectivele, a cerut cuvîntul pentru un punct de ordine ministrul de externe al ţării noastre, tov. Grigore Preoteasa.

— Sînt neplăcut surprins de limbajul folosit aici de antevorbitorul meu — a spus domnia sa. Pe cîte ştiu, membrii acestei organizaţii sînt state egale în drepturi — U.R.S.S. ca şi S.U.A., Belgia ca şi R.P.R. Domnul Spaak întrebuinţează totuşi, la adresa statului pe care-l reprezint termenul de „satelit". Socot necesar să i se atragă atenţia că această exprimare este neconformă cu realitatea şi cu statutul organizaţiei noastre. Dacă ar fi să folosim acest termen în mod curent, mi-aş permite să-l întreb pe d-l Spaak: al cui satelit este Belgia, al Angliei sau al Statelor Unite? — sau poate al

În loc de încheiere

Iată-mă la sfîrşitul acestor însemnări fugitive — şi cu toate acestea n-am apucat să vorbesc nici despre vizitatorii ce se perindau zilnic în marele sediu — şcolari şi studenţi din New-York — nici despre scările rulante dintre primele trei etaje, adevărată binefacere pentru gazetarul grăbit, nici despre decalajul dintre traduceri şi traduceri la căştile de ascultare (ah, ce cursiv se transpunea pe franţuzeşte o intervenţie a d-lui Lodge şi ce „şchiopătat" aceea a vreunui diplomat din răsăritul Europei!)

Dar nu cu asta am să sfîrşesc.

Vedeţi dumneavoastră, eu nu prea sînt specialist în probleme de politică externă. Poate de aceea am păstrat amintirea unor momente puţin semnificative pentru finalul unui reportaj de specialitate: clipele de crispare de la început cînd „ei" se năpusteau, încercînd să ne deruteze, şi mă simţeam foarte stingher. Nu ştiam cum o să răzbim — dar răsuna deodată glasul tovarăşilor, vocea caldă şi cunoscută a adevărului. Atunci totul se schimba, reveneau încrederea, forţa şi claritatea — şi totul era ca totdeauna...

Revăd, pe cît mă ajută memoria, scurtele întîlniri dintre ai noştri, sfaturile frăţeşti între două şedinţe; văd rictusul grav al cehului, zîmbetul mucalit al bulgarului, mîna polonezului pe umărul ucraineanului şi ochii veseli ai acestuia răspunzînd glumei rominului... Mai văd, într-o seară, la o recepţie dată de delegaţia albaneză în clădirea Adunării Generale — văd ca acum un om înalt, masiv, cu faţa neagră, răspîndind o imensă lumină. Se numea Paul Robeson. Era gazda, era omul în ţara căruia ne aflam. Nu a cîntat în seara aceea. Nici nu era nevoie — pentru că ne privea şi asta era de ajuns. Ştiam încă de atunci că voi încheia aceste notaţii despre Naţiunile Unite cu imaginea lui. Avea ochi mari, strălucitori de bunătate, din care ne surîdea adevărata „lume nouă".

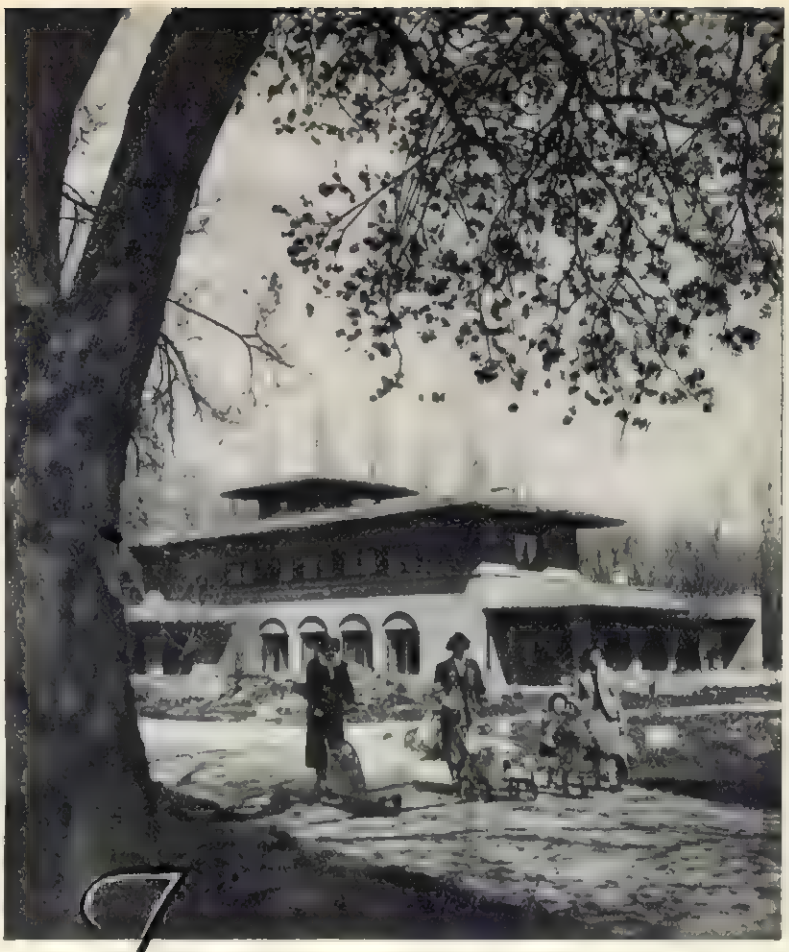

Instantanee de primăvară

de F. BRUNEA-FOX

13 aprilie. Am lăsat să treacă cîteva zile de la ultima recidivă a iernii — îi revenise, săraca, indispoziția frigului de care se credea scăpată încă de la începutul lunii — ca să nu mă înșel în diagnostic. Sînt sigur acum. Primăvara a ieșit din convalescență.

Dacă socotiți cumva insuficiente semnele totuși notorii — violetele, taiorul, eflorescența copiilor din Cișmigiu — vă mai ofer unul, indubitabil. Notez: vecinul de peste drum, pensionarul celibatar, și-a scos ieri canapeaua la aer. În instinctul lui meteorologic (verificat de mine an de an), am o încredere elementară, ca în instinctul cerbului sau al păsărilor migratoare. Cînd, într-o zi de noiembrie, chiar neploioasă, vecinul purcede să-și amenajeze iernatul, călăfătuind cu ziare și ciorapi vechi de lînă cercevelele ferestrelor, toți locatarii din blocurile megieșe, procedînd prin imitație, își repară obloanele, își retrag cactușii din balcoane. Atenție! — a semnalat bătrînul celibatar — iarna e la ușă!

Acum, prin aceeași repercursiune, dar în sens contrar, au apărut așternuturi pe toate terasele clădirilor din jur (miliția nu mai prididește cu observațiile făcute gospodinelor prea... energice); cactușii și-au reluat locul afară; pe privazul ferestrelor deschise staționează, din cînd în cînd, porumbeii bisericii Popa Chițu. Știu că acolo găsesc firimituri puse de copiii ce-și iau acum gustarea în bătaia zefirului.

Chiar și medicul, care din deformație profesională lua zilnic temperatura vremii, și-a retras termometrul agățat de fereastra exterioară a cabinetului.

Ar mai fi alte semne, complimentare. Castraveții de sezon, ciușcile verzi, fac frumos în vitrinele cu zarzavaturi... demodate ale Aprozarului. Etalați printre cartofii bătrîni, andivele clorotice, ceapa uscată și lumînările prazului, vii ca niște guști — castraveții; drăguți ca brotăceii — ardeiașii iuți.

Un alt semn. Ascultați: ieri, la coborîrea din tramvai într-o stație centrală, o „itebistă" m-a întîmpinat cu: „Biletele vă rog, la cutie". Și ca să precizeze avertismentul: „Pentru curățenia Capitalei". Și pasagerii, obișnuiți unii din discreție să timbreze cu hîrtioare trotuarul din jurul stației, s-au conformat cu bunăvoie. Mi-a plăcut sîrguința cu care controloarea își îndeplinea misiunea. Și nu m-a mirat că, la cheotoarea mantalei, lîngă insignă, ridea o floricică de primăvară.

18 aprilie. Azi, aproape de prînz, m-am întîlnit cu vecinul meu, pensionarul celibatar. Avea în plasă un pachet frumos ambalat. Ne cunoaștem și mi-am permis să-l întreb:

— Biscuiți de la „Spicul"?

— N-ai ghicit. Haină! și a rîs juvenil.

— De la curățătorie?

— Ba de la magazin. Nouă. Să vezi — zice — cum s-a întîmplat: azi dimineață am luat hotărîrea să dau o raită pe Lipscani. Mă cam codesc de multișor, și la vîrsta mea te decizi greu să-ți cumperi un costum. M-am dus, ca să spun așa, în recunoaștere. Privitul nu costă bani — am reflectat. Am căscat ochii la vitrine — ce de-a marfă! — am intrat și înăuntru, și iată-mă într-un magazin de confecții bărbătești.

— Vă place vreo haină? — m-a întrebat amabil vînzătorul.

De ce să fiu mai puțin amabil decît dumnealui și să nu-i răspund că-mi place aia maro?

— V-ar veni bine — a adăugat cu bunăvoință, după ce m-a măsurat expert cu privirea.

Nu l-am contrazis. L-am crezut pe cuvînt.

— Îmi permiteți să vi-o încerc? Am ezitat.

— Nu-i nimic, numai așa, ca să probați... Poftiți în cabină...

Am intrat cu costumul după perdea, mi l-am pus și m-am privit în oglindă. Să mă bată dumnezeu dacă m-am recunoscut. Îmi zîmbea, din cadrul ei, un domn elegant, adevărat cam trecut, cam argintiu pe la tîmple, dar prezentabil.

— Vă întinerește cu douăzeci de ani, m-a complimentat vînzătorul. S-ar potrivi o cravată verde.

— Și mustața puțin cănită — am adăugat țanțoș. Hei, primăvara, tovarășe ziarist! Îmbătătoare anotimp. Iartă-mă, dar sînt grăbit. Trebuie să deretec olecuță pe acasă. Știi dumneata: benzină pe cele podele, insecticid la canapea, chiuveta trebuie destupată, petrol în lampa de gătit, gunoiul de coborît în curte, de spălat borcanele în care a fost varză murată... Ai spus ceva de liliac înflorit, tovarășe ziarist? Am glumit. Nu vii duminică la Grădina Icoanei? Hai, că-mi înnoiesc costumul și bem un pahar de vin. Fac cinste.

20 aprilie. Cineva de la întreprinderea horticolă „1 Mai" mă informează că la serele din Grozăvești a început campania în vederea amenajării cu flori a parcurilor și magazinelor bucureștene. Begonii, trandafiri, petunii, pentru ochii și nările cetățenilor, în lunile cu soare ce urmează. Nici mai mult nici mai puțin decît 500.000 de flori diferite.

— M-ai pus în mare încurcătură, tovarășe grădinar.

— De ce?

— N-am să știu pe care s-o aleg pentru butonieră. Sînt prea multe.

24 aprilie. Recunosc, nu sînt un contribuabil de pus la ramă. Azi dimineață m-am prezentat la „a doua", să văd dacă nu pot obține încă o amînare, conform unei metode ce m-a făcut celebru la cîteva percepții fiscale. Metoda nu vreau s-o dezvălui, mai ales că n-am avut nevoie s-o pun în aplicare, astăzi ivindu-se ceva nou. „Imposibil să dea greș" — mi-am zis apropiindu-mă de ghișeu.

Observasem că, pe masa funcționarei circumscripției mele fiscale, trona într-un pahar un gingaș buchețel de ghiocei și violete. Cînd ai primăvara lîngă ochi, sînt șanse de a putea înduioșa o perceptoare, chiar dacă, în loc de rime și metafore, ea înșiră pe hîrtie cifre severe, prozaice — am reflectat. I-am urmărit un moment gesturile, căutînd să ghicesc firea funcționarei din privirea cu care îmbrățișa din cînd în cînd paharul cu flori așezat lîngă sticluțele cu cerneală albastră și apă albă de clor. Și un matematician poate săvîrși o eroare de calcul primăvara, spune Maiakovski. De ce nu și o tînără funcționară de birou? Nu m-ar surprinde, văzînd-o muind tocul în petalele de violete și ștergînd o greșeală din borderou cu un ghiocel!

— Vă rog „rolul" meu fiscal, tovarășă. Numărul 808 — m-am adresat cu un ton dulce, „de sezon".

S-a ridicat de pe scaun, cu „rolul", nu fără ca înainte să se fi aplecat peste buchețelul parfumat.

E un suflet tandru?

— Tovarășă, aș vrea să achit un sfert, iar pentru rest să-mi dați o amînare... Știți, și mie îmi plac florile.

A zîmbit, s-a uitat în condică, a luat apoi creionul și a început să facă socoteli.

— Imposibilă amînarea! Sînteți în restanță cu trei ani. Vă rog să achitați. Treceți la casă!

Poftim de mai fă speculațiuni pe reputația sentimentală a unor flori de primăvară! N-are dreptate prietenul meu, celibatarul pensionar, care a găsit de mult rostul adevărat al violetelor cîntate în romanțe? Le usucă și le păstrează pentru trebuințe medicale. Sînt bune contra tusei.

28 aprilie. Am vizitat fazaneria de la Podul Pitarului. Veneam tîrziu seara, și am lăsat pentru a doua zi explorarea imensei crescătorii, cu mii de fazani. Am mas acolo, dar pas de te odihnește! Toată noaptea m-a vrăjit cîntecul păsăretului. Ce glas! Ce triluri nemaipomenite. Ascultam și mă minunam de darul vocal al fazanilor.

— Frumoși și la straie și la cîntare! — i-am împărtășit dimineață admirația, tovarășului Oancea, fazanierul.

A rîs:

— Privighetorile, nu fazanii, tovarășe ziarist! A venit primăvara și n-au astîmpăr.

Uite ce pățește orășeanul neinițiat în tainele naturii! — am reflectat jenat.

30 aprilie. Mă pregătesc pentru sărbătoarea de mîine. Îi și văd tabloul uriaș, fremătînd în soare ca o grădină, ca un buchet, ca o singură floare universală din care exală mireasma muncii și a păcii.

Aspect nocturn al hidrocentralei Kuibîşev

GIGANŢII LU

de Pierre HENTGÉS

În biroul lui Lenin din Kremlin am văzut lămpi cu petrol. Le folosea în timpul deselor întreruperi de curent. Omul care a conceput primul plan de electrificare a Rusiei nu era sigur pe atunci nici măcar de lumina becului de pe masa sa de lucru. Aceasta nu l-a împiedicat totuşi să elaboreze o asemenea înţeleaptă teză cu valoare de axiomă ca această istorică expresie:

„Comunismul este Puterea Sovietică plus electrificarea întregii ţări".

Pe vremea aceea, marele scriitor englez H.G. Wells, autorul a numeroase romane fantastice, a declarat că planul leninist de electrificare ar fi o adevărată utopie, iar o revistă germană de specialitate scria: „E greu să vezi în raportul comisiei pentru elaborarea planului de electrificare a Rusiei (G.O.E.L.R.O.) altceva decît rodul unei imaginaţii febrile. Nu este decît o aventură nebunească şi ruinătoare".

Nebunească! Ruinătoare! Fantastică! Dar nu s-au repetat oare asemenea aprecieri timp de decenii?

Bunăoară, „Le Populaire", referindu-se la primul plan cincinal, nu afirma oare la 23 septembrie 1929 că: „Planul cincinal de dezvoltare economică este o utopie atît de grosolană, încît te înspăimîntă de pe acum viitorul economic şi amploarea dezastrului pe care îl rezervă Rusiei cursa nebunească de industrializare a ţării în ciuda posibilităţilor sale economice reale?"

Şi cu toate acestea, cît de bine cunoştea Lenin posibilităţile ţării sale! Realizările de azi ale Uniunii Sovietice depăşesc cu mult visurile lui, ce păreau atunci atît de îndrăzneţe. Iată, numai într-un singur an — 1956 — creşterea capacităţii centralelor electrice din U.R.S.S. a fost de peste trei ori mai mare decît capacitatea prevăzută de planul G.O.E.L.R.O. pe o perioadă de timp între 10-15 ani*).

Peste 5 milioane kilowaţi într-un singur an!

Cît de justificate sînt încrederea adîncă pe care o au oamenii sovietici în ei înşişi şi speranţele puse de toate popoarele lumii în constructorii comunismului!

În prezent cea mai puternică hidrocentrală electrică din Europa este aceea de la Kuibîşev.

Cu un an în urmă, André Pierre, de la „Le Monde", îşi încheia în felul următor articolul consacrat acestei construcţii: „Este de netăgăduit că construcţia hidrocentralelor de pe Volga şi mai ales a celor doi giganţi de la Kuibîşev şi Stalingrad, care vor depăşi centralele americane Grand Coolie şi Boulder Dam, confirmă uriaşele progrese realizate de către

*) Capacitatea noilor turbine, puse în funcţiune în U.R.S.S. în cursul anului 1956 este de peste 5 milioane kw, iar producţia totală de energie electrică în acest an a fost de 192 miliarde kwh, adică de 384 ori mai mult decît în 1920, cînd poporul sovietic a pornit la realizarea planului G.O.E.L.R.O. (N.R.)

Doi excavatorişti, într-o clipă de răgaz...

U.R.S.S. pe tărîm tehnic. Spre deosebire de Dnieproghes, ridicat în timpul primului plan cincinal (între 1927-1932), noile construcții sovietice sînt lucrări care au putut fi realizate în întregime de către inginerii ruși, numai datorită dezvoltării rapide a industriei grele sovietice în ultimii 30 de ani".

Se prevede ca atunci cînd hidrocentrala Kuibîșev va fi terminată, capacitatea ei să atingă 2.100.000kw. Acest colos va înlocui munca a 63 milioane de oameni. Producția sa anuală de energie electrică va fi de 11 miliarde kwh. Și, închipuiți vă, că în timpul construcției s-a întrevăzut posibilitatea de a se mai construi în partea de est a barajului o altă centrală hidroelectrică, cu o putere de aproximativ 900.000 kw. ceea ce ar duce la creșterea capacității hidrocentralei Kuibîșev pînă la 2.900.000 kw!

E greu să cuprinzi cu ochiul liber imensitatea unei asemenea construcții. Numai din avion poți avea imaginea uimitoare a ceea ce încearcă să-ți sugereze cifrele. (Volumul clădirii hidrocentralei este cu mult mai mare decît volumul tuturor clădirilor noi ale Universității „Lomonosov" din Moscova — n. r.).

După ce, la 30 octombrie 1935, un uriaș baraj a stăvilit apele Volgăi, nivelul lor a crescut cu 25 metri, iar lacul de acumulare creat a capătat dimensiunile unei adevărate mări, lungă de peste 500 km.

Kuibîșev este simbolul cel mai viu al eforturilor de azi ale oamenilor sovietici. Este stindardul ce servește drept imbold în bătălia înverșunată ce se desfășoară pe tot cuprinsul țării sovietice.

„În prezent, mi-a declarat ministrul construcțiilor centralelor electrice, noi construim sute de centrale electrice de diferite dimensiuni, a căror capacitate se ridică la cîteva zeci de milioane de kilowați. Anul trecut am ridicat baraje pe Angara, pe Obi, pe Sîr-Daria. Au fost terminate puternicele hidrocentrale de la Kahovka și Gorki, se apropie de sfîrșit lucrările celor de pe Kama și Onda. Am pus în mișcare primele turbine ale hidrocentralelor Kairak-Kum din Tadjikistan, Tkibuli din R.S.S. Gruzină, ale celor de la Irkutsk pe Angara, Arzni din Armenia".

Numele citate îmi evocau cele mai diferite ținuturi din Uniunea Sovietică: legendara Volgă, năvalnica Angara, întinsele regiuni, altădată sterpe, ale Asiei centrale.

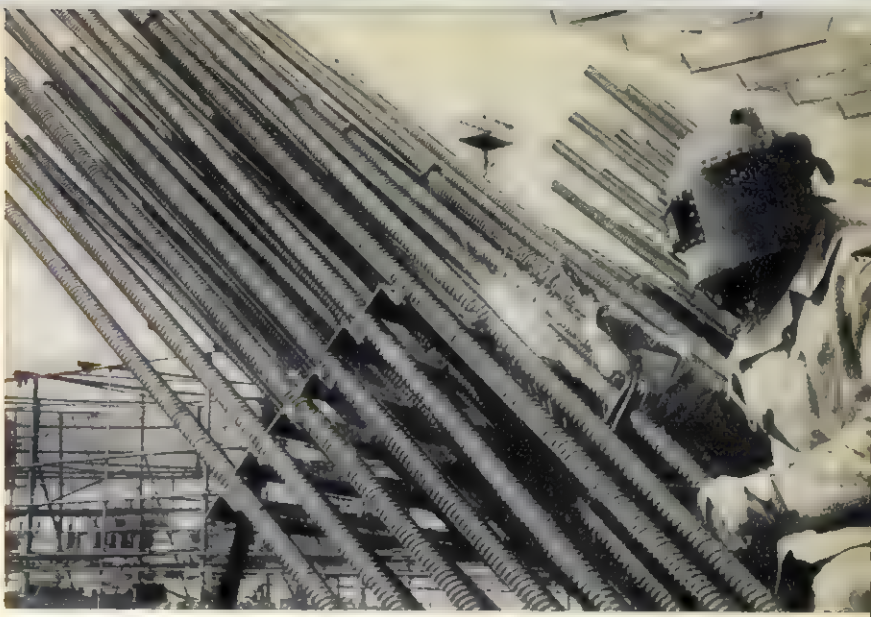

Blocuri uriașe de armătură metalică formează scheletul viitoarei hidrocentrale.

MINII

Hidrocentrala Kairak-Kum pe Sîr-Daria, de lîngă Leninabad, este a doua ce se construiește pe acest fluviu, prima fiind cea de la Farkbad. A fost supranumită „Prietenia popoarelor", căci ea va da curent electric satelor și orașelor din două republici: Kirghizia și Tadjikistan.

După ce pun în mișcare uriașele turbine ale hidrocentralelor, apele supuse ale fluviului dau viață pămînturilor pîrjolite de soare ale Stepei Flămînde. Acest nume, care pînă ieri evoca întinderi aride, secătuite, îl întîlnim acum mereu în paginile ziarelor atunci cînd se relevă unele strălucite succese ale agriculturii sovietice.

★

În U. R. S. S. planurile nu rămîn literă moartă. Ceea ce cu zece ani în urmă era doar o idee a planificatorilor și inginerilor, îmbogățește azi viața moscoviților și transformă condițiile de trai ale oamenilor sovietici din cele mai îndepărtate republici.

Gîndul că mîine Kuibîșev nu va mai fi decît o construcție relativ mică față de cea de la Bratsk sau Krasnoiarsk, începute anul trecut, iar acestea, la rîndul lor, vor fi depășite de altele — pline de mîndrie inimile entuziaștilor oameni sovietici.

Și astfel vezi aievea cum urcă mereu treptele viitorului statul creat de marele Lenin.

Aurelia Vasilescu și Ionescu-Gion într-o scenă din piesa „Montserrat".

MONTSERRAT

Montserrat este un tînăr ofițer, revoltat de modul sîngeros în care compatrioții săi reprimă mișcarea de eliberare a venezuelanilor aflați sub jugul coroanei spaniole. Drept care îl va încunoștința pe Simon de Bolivar (erou autentic, existent în istorie), căpetenia venezuelanilor, de cursa ce i-a fost pregătită de spanioli, dîndu-i astfel acestuia posibilitatea de a fugi, de a-și reorganiza armata și de a continua lupta. Întreaga lucrare dramatică a lui Emmanuel Roblès, „Montserrat", se desfășoară în una din încăperile garnizoanei spaniole din Valencia și este consacrată încercărilor diabolice ale colonelului Izquierdo de a-l constrînge pe Montserrat să divulge ascunzătoarea lui Bolivar. Dar Montserrat nu va sufla nici un cuvînt, chiar dacă în fața lui, pentru a-l impresiona și a-l convinge să mărturisească, vor fi uciși șase oameni nevinovați. Neînfricatul ofițer spaniol va merge la moarte, cu credința nestrămutată în izbînda finală a eroului venezuelan.

Patetismul acestei piese, suflul ei eroic, caracterele personajelor principale, construite parcă din granit, ne îndreptățesc să conferim piesei calificativul de tragedie modernă.

Relatîndu-ne epopeea luptei pentru independență a poporului venezuelan de la începutul veacului trecut, Em. Roblès, scriitor de limbă franceză din Algeria, a proiectat o lumină neiertătoare și asupra *actualei* exploatări coloniale exercitate de metropole, după cum Arthur Miller, povestind întîmplări adevărate din secolul al XVII-lea, a denunțat totodată monstruozitatea și intoleranța *actualei* societăți americane.

Discutînd spectacolul Teatrului „C. Nottara" se pune deci, în primul rînd, întrebarea în ce măsură am regăsit în el atmosfera de înalt tragism a piesei, în ce măsură ne-a comunicat, prin intermediul acestei atmosfere, ideea majoră și profund actuală a operei lui Roblès. Regia (D.D. Neleanu) a înțeles că înfruntarea dintre Montserrat și Izquierdo reprezintă esențialul piesei și de aceea a așezat-o în centrul spectacolului, celelalte personaje alcătuind un fel de fundal pe care se proiectează conflictul dintre protagoniștii principali. Prim-planul i-a servit însă numai lui Izquierdo (Gh. Ionescu-Gion). Rolul lui a fost astfel conceput de către regizor și actor, încît trăsătura fundamentală a colonelului spaniol — mîrșăvia — a fost reliefată printr-o gamă infinită de nuanțe. În interpretarea virtuoasă a lui Ionescu-Gion, Izquierdo i se adresează fiecărui personaj altfel: el este cînd „generos", cînd brutal, cînd insinuant, cînd fals-patriot, cînd scabros; fețetele lui multiple compun însă în cele din urmă un singur chip, însuflețit de o singură patimă: cea a nimicirii. Dacă lui Izquierdo-Ionescu-Gion i s-ar fi opus un Montserrat puternic, dominator, care chiar atunci cînd nu vorbește — și tăcerile lui sînt destul de numeroase — să ne țină încordat interesul pentru el, desigur că spectacolul ar fi arătat altfel. Ne-ar fi emoționat mult mai mult, ne-ar fi copleșit poate prin fiorul lui tragic. Din păcate, însă, Montserrat (Iurie Darie) nu este decît un tînăr simpatic, cu o înfățișare plăcută. Atît. Lui Iurie Darie, de data aceasta rolul nu i-a covenit, ori n-a știut să se adapteze registrului grav al piesei.

Rezonanța acestui registru se amplifică o dată cu drama lui Montserrat, care devine tot mai puternică pe măsură ce ostaticii nevinovați sînt uciși, unul cîte unul, de către Izquierdo. Foarte inegal — și nu e cazul să insistăm în puținele rînduri de față asupra acestui lucru — grupul celor șase prizonieri, acest fundal al piesei lui Roblès, a slujit doar parțial reliefării conflictului dramatic. De altfel, cuvîntul *partial* l-am întrebuința și dacă ni s-ar cere o caracterizare de ansamblu a spectacolului: atmosfera tragică a piesei ne-a fost redată doar parțial. Ne-a apărut evident, că pentru interpretarea la un nivel artistic superior a unei piese de factura celei a lui Roblès, sînt necesari *mai mulți* actori înzestrați cu o mare forță dramatică.

Montînd „Montserrat" și cu cîteva luni în urmă „Vrăjitoarele din Salem", Teatrul „C. Nottara" a demonstrat totuși mai mult decît o inițiativă, a demonstrat că un teatru tînăr, cu resurse artistice mai puțin substanțiale, îndrăznește să atace lucrări dintre cele mai dificile ale repertoriului contemporan, să facă operă de pionierat într-un moment în care pe alte scene se mai joacă comedii ușoare sau piese nesemnificative.

M. RADNEV

TEATRU TEATRU TEATRU TEATRU TEATRU

CONSACRARE

E, desigur, pretențios și ineficace — dacă nu chiar imposibil — să încerci o ierarhizare a valorilor actoricești. A stabili, spre pildă, care dintre tinerii actori apăruți în ultimii ani în peisajul nostru teatral este mai talentat ca celălalt, ar fi aproape o aberație, dacă ne gîndim că individualitățile artistice sînt atît de variate și diferite între ele, încît a le compara ar egala naivei încercări a școlarului dintr-a întîia de a aduna creioane cu caiete.

Nu intenționăm deci să-i fixăm Ilenei Predescu de la Teatrul Municipal un loc anume, numerotat, pe scara acestor valori de care vorbeam. Dar nu vom ezita să afirmăm că personalitatea ei artistică are o anume amprentă care îi conferă originalitate și o distinge net de tinerii ei colegi. Ileana Predescu are o sensibilitate, o vibrație lăuntrică cu totul neobișnuite, și acestea dau rolurilor ei o sinceritate cuceritoare. Și totuși, personajele pe care le-a interpretat în ultimii ani pe scena Municipalului (în „Pădurea", „Vasea Jeleznova", „Arcul de triumf" etc.), fără a fi ceea ce se numește „roluri ingrate", nu i-au îngăduit deplina afirmare a însușirilor ei actoricești, așa încît ea nu este cunoscută de spectatori în măsura cuvenită.

Și iată-o acum în „învățătoarea" lui Brody Șandor. Pentru cei care nu o știu prea bine pe Ileana Predescu, creația ei în Flora Toth a fost o revelație. Pentru cei ce-i urmăriseră atent realizările actoricești de pînă acum, o confirmare și o deplină consacrare.

Flora Toth... O mică învățătoare trimisă, la sfîrșitul secolului trecut, într-un mărunt sat din pusta maghiară. Personajul a împrumutat de la Ileana Predescu fruntea largă, ochii ei luminoși, calzi, figura expresivă, iar actrița a luat de la eroină întreaga complexitate a firii ei bune și drepte, care va evolua, de-a lungul acțiunii și provocate de ea, în nesfîrșite și fine mișcări sufletești. Iată, ușa se deschide brusc și în atmosfera încinsă din casa cantorului, în care timpul își pierduse dimensiunile reale și era socotit doar prin distanța dintre două mese copioase, pătrunde — asemeni unei brize proaspete — noua învățătoare a satului, Flora Toth: 22 de ani, o pelerină cu guler de catifea, iar în mînă, alături de un buchețel de flori de cîmp, o mică valiză sărăcăcioasă. Atîta tot. Dar Flora-Ileana Predescu începe să vorbească și totul învie în jurul ei: bătrînii ce jucau o nesfîrșită partidă de cărți, învățătorul Tuza ce-și rumega amărăciunea ratării lui, rumena Kato, cu mărunțele ei pasiuni culinare... Ileana Predescu l-a dăruit Florei o ingenuitate și un entuziasm juvenil pline de farmec; se mișcă în odaia viitoarei *gazde* ca la ea acasă, e volubilă și comunicativă, conversează cu pisica și o sărută pe Kato, e chiar puțin teribilistă în lipsa ei de respect pentru convențiile sociale. E prima Flora pe care o cunoaștem și care are ceva din nepăsarea inconștientă a tinereții.

Ileana Predescu în rolul învățătoarei din piesa cu același nume.

Dar iată că din primul act chiar, aflăm registrul grav al personajului. Abia sosită, Flora trebuie să suporte asaltul erotic al notabilităților satului — pretorul, capelanul, fiul mișelului — și ea începe să-și arate fără reticențe „colții" temperamentului și concepțiilor ei feministe și umanitare — temerare pentru epoca respectivă. Ileana Predescu a realizat atunci momente dintre cele mai puternice ale rolului: ea îi sfidează, cu o anume bravură ostentativă, copilărească, și în numele demnității umane și a cinstei respinge propunerile jignitoare ale dirigenților satului.

E o nouă Flora de astă dată, curajoasă, luptătoare — și în această ciocnire a ei cu lipsa de onestitate și perfidia celor din jur, Ileana Predescu îi va da învățătoarei nuanțele cele mai variate, de la revolta surdă, înăbușită (începutul discuțiilor în consiliul școlar), pînă la izbucnirea pătimașă, dezlănțuită, din finalul acestor discuții; de la ironia amară, cu care îi tratează pe bătrînii boieri Nagy, veniți s-o pețească, pînă la deznădăjduita respingere a propunerii lor.

Iat-o apoi pe Flora cea îndrăgostită, adolescenta sfioasă, fascinată de farmecul viril al lui Nagy-Junior, dar și femeia pasionată, lucidă de proporțiile pasiunii ei, dar și de necesitatea înăbușirii acesteia. Actul ultim e actul în care Ileana Predescu dă măsură inteligenței și sensibilității ei scenice: meandrele sufletești ale Florei sînt urmărite, sînt trăite la maximă intensitate de către actriță, în așa fel încît ea transmite fiorul emoției întregii săli, cucerind-o: pe rînd jignită, înghițită, amenințată de bătrînii Nagy, care sînt îngroziți de perspectivele căsătoriei fiului lor cu o învățătoare săracă de țară, ea ripostează, pe rînd, uimită, scîrbită, indignată, pentru a încheia cu renunțarea la dragostea ei, într-un subtil și colorat joc scenic.

La sfîrșitul piesei aplauzele se revarsă ca în sala unui concert, mulțumind orchestrei care a susținut partitura, dar mai ales instrumentului solist, ale cărui virtuozități au fost inegalabile.

Sanda FAUR

Copilul în brațele Sfinxului

— NUVELĂ —

de Radu BOUREANU

Ilustrații de Florica CORDESCU

Un copil fugea prin Egipt.

Matrozii și piloții de pe vasele care încremeniseră pe Canal vedeau fluturînd în goană nebună, de-a lungul șoselei asfaltate venind de la Port-Said către Ismailia, un halat mic, o galabia*), dungată transversal. Alergătorul părea că flutură după el o ciudată și ușoară piele de zebră. Galabia se lipise mulîndu-se pe pieptul și pîntecele alergătorului, umflîndu-se și zbătîndu-se ca o coadă dungată în spatele lui.

Privirile celor de pe vase înregistrau imposibile goana mărunțului alergător. Cei mai apropiați de malul dinspre șosea puteau deslușî chipul fugarului zebrat. Vedeau un băiețaș de vreo doisprezece ani, cu privirile îngrozite, cu ochii ieșiți din cap, țintind în goană, înainte, către Ismailia, către inima Egiptului, către adîncul Africii poate...

Avea fruntea legată cu o fîșie de un alb dubios, sigilat de pecetea roșie a unei flori de sînge. De sub fîșie, înnegreau inelele mărunte ale părului de abanos.

Picioarele subțiri, în sandale arabe, nespus de uzate, goneau pe asfaltul șoselei, repezite de vîntul spaimei. Uneori îl ajungeau din spate mașini, autocamioane care goneau și ele în direcția Ismailiei, spre interiorul Egiptului. Dinspre Ismailia, veneau în mare viteză, pe șosea, autocamioane întesate cu soldați. Pe chipurile brune era o încordare și o hotărîre care juca în reflexele pielii sub lumina puternică. Priveau țintă către Port-Said de unde se auzeau la răstimpuri bubuituri înfundate. Feciorii Egiptului strîngeau în pumnii măslinii țevile armelor. Mașinile militare treceau în mare viteză. Claxonau din depărtare, văzînd făptura aceea subțire și dungată alergînd pe șosea. Însă fugarul nu lua aminte la sunetele sau vîjîitul mașinilor ce-l depășeau. Gonea înainte, cu ochii dilatați de spaimă, ducînd în rotundul lor o viziune de groază.

Dacă una din mașinile care-l ajungeau, ar fi oprit, șoferul înțelegînd spaima și pricina goanei copilului, și ar fi încercat să-l oprească, să-l urce în mașină, ar fi fost zadarnic. Nimic nu i-ar fi putut stăvili fuga. Dar cu tot ritmul picioarelor fantastic de subțiri pentru un copil, se vede că alergătorul nu putea să scape de viziunile care îl urmăreau. Din pricina asta, ochii și expresia feței păstrau întipărite senzațiile primelor clipe de groază trăite.

★

Picioarele-i zvîcnesc în goană mecanică pe șosea. Trupul și-l simte supt ca de o vijelie, înainte, ca într-un gol în care se prăbușește. Toți nervii parcă-i sînt prinși de mii de degete nevăzute, îi simte întinși, trași către necunoscutele depărtări. Dar inima, inima e acolo, în urmă. O simte cum se zbate deasupra mormanelor de moloz și cărămizi fumegînde. Parcă el, întreg, a rămas acolo, zbătîndu-se deasupra ruinelor. Ca o mînă jupuită de piele, cu nervii dezgoliți, sensibilă și neputincioasă, inima se insinuează printre dărîmături. Vrea să prindă, să răstoarne cărămizile sfărîmate, blocurile de ciment răsturnate, bîrnele desfăcute în mii de așchii lemnoase, ca un os spart de explozia unui cartuș dum-dum. Nu izbutește să dea deoparte obstacolele sub care caută cu disperare pe cineva: o durere ascuțită ca un strigăt de deznădejde săgetează inima. O simte îndurerată, rănită de fiecare încercare neizbutită.

Aleargă înnebunit, dar trăiește fiecare amănunt, pînă în clipa în care a început spaima și fuga grozava.

★

Se vede stînd acolo lîngă statuia marelui saed**) străin care a făcut Canalul. De acolo îi plăcea să privească pulsația portului în care ancorau vapoare multicolore. Vedea navele fără număr țesînd ca niște suveici covorul acela pestriț și viu care se întindea vibrînd de-a lungul portului și pe albastrul Mării Mediterane de unde grăbeau către rada Port-Saidului, apoi pe apele Canalului, care desparte ca o rigă moale nisipurile deșertului. Îi plăcea să vină uneori aici, după eliberare, să privească portul. O singură dată îndrăznise, pe vremea cînd erau stăpîni la Mîsra***) saedii englezi, să vină aici, unde nici un egiptean nu avea voie să pună piciorul. Atunci s-a pomenit plesnit peste ceafă de arsura unei cravașe. Un saed, ofițer englez, îl ocărî cu un glas răgușit, punîndu-l pe goană. De cînd steagul de smarald, cu semiluna și stea de aur filfîie deasupra Canalului, de cînd o trîmbiță a eliberării sunase peste Egipt, știa că toți egiptenii și feiahii cei mai umili aveau dreptul să umble peste tot, să privească viața intensă a portului și a Canalului ca pe o bogăție a lor. De atunci, venea des acolo, lîngă statuia aceea mare a saedului străin.

Era într-o zi în care dinspre Mediterana înaintau multe vapoare în apele Egiptului. El nu știa că sînt nave de război. Privea plin de curiozitate mișcarea din rada portului. Deodată, deasupra lui, deasupra statuii saedului străin, s-a auzit un uruit greu de motoare. O flotilă purtînd pe aripi semnele distinctive ale aviației britanice, a trecut atît de jos, încît umbrele aparatelor l-au învăluit o clipă, în grabă, ca umbrele unor uriașe păsări de pradă. Nu și-a dat seama, de ce s-a strîns deodată, instinctiv, lipindu-se de soclul statuii. Poate, unde niciodată nu văzuse atît de aproape avioanele, poate, fiindcă intuise ca un mic animal primejdia.

Nu putu nici măcar să se reculeagă fiindcă o serie de bubuituri care zguduiau pămîntul îl făcură să tresară și să întoarcă privirile spre locul prăpădului. I se părea că acolo, în acea parte a portului, un simun neobișnuit a ridicat o volbură uriașă. Dar nu erau nori de praf, de nisip din deșert. Niciodată nu văzuse asemenea vînzoleală. Părea că o făptură uriașă, unul din zeii străvechi ai Mîsrei, un spirit dușmănos, scurmă cu labele neînchipuite orașul, aruncînd către cer nori de moloz, de fum negru, parcă aruncînd case, străzi întregi pulverizate... Deodată sări din umbra statuii scoțînd un țipăt nefiresc de subțire și gîtuit apoi ca al unei păsări sufocate de strînsoarea mîinii și de hîrșîitul tăios al cuțitului. Bătu o clipă din picioare pe lespezile de piatră, aidoma unei aripate în clipa tăierii. Apoi se învîrti zăpăcit, neștiind încotro să pornească. Îi năvăleau în cap fraze pe care avea impresia că le rostește tare, disperat, dar nu putea articula o iotă. Acolo, în norii aceia albi, cenușii și negri, în partea aceea a orașului vînzolit de bombe, era casa lor; acolo rămăsese mama, Fatimé, sora lui de șase ani, toată familia lui, tot ce avea pe pămînt, aceste două ființe, mama și Fatimé... Acolo, în străduța străveche și îngustă a bazarului din cartierul Manakh, erau ceilalți copii din casele vecine, cu care se juca atunci cînd se întorcea de la fabrica de țigări, din port, unde lucra... Răbufneau explozii mai îndepărtate și norii de fum și de praf nu se liniștiseră.

— Mamă! Fatimé! îi strigă chinuitor gîndul. Gîtlejul era uscat și strîns ca două bucăți de lemn încleiate. Nu-i scăpa nici un sunet; și el avea impresia că urla. O luă la fugă. Aproape că de atunci începu fuga lui. Străbătea ca o săgeată străzile și strigăte nearticulate, ca niște mugete mici și înăbușite, îi ieșeau din piept: — Mamă! Fatimé!...

A ajuns în zona bombardată. Nu mai putea alerga. Se împiedică de mormanele de dărîmături, de bîrne, de cărămizi, de moloz. Oameni zăpăciți, îngroziți, trec în echilibru peste zidurile prăbușite în stradă. Nu știe încotro s-o ia. Praful și fumul înecă. Din conducte sparte țîșnește apa. Se adună băltoace mari...

A ajuns. Aici a fost casa lor... Sînt goluri adînci, sînt prăpăstii între zidurile celorlalte clădiri rămase întrucîtva nedoborîte. Pe o rogojină, după un butoi mare de fier, ruginit, sub arcada înjumătățită a unei galerii scîncește un copil, o fetiță cu pielea întunecată, cu ochi negri. E adunată ca o mică fiară încolțită și scîncind privește pe sub brațul îndoit. Inima i-a stat o clipă... Nu, nu e Fatimé. E o altă fetiță cu o rochiță în romburi mici violete. Fatimé n-a avut niciodată o rochiță cu romburi violete și fetița asta are mai mult de șase ani, deși groaza a închircit-o pe rogojină încît arată mult mai mică. Aici a fost casa lor. Se urcă pe movila de cărămizi și moloz. Caută cu ochii rătăciți unde ar putea să fie. Unde să fie? Ei locuiau un fel de subsol, dedesubtul magherniței negustorului de vase de aramă. Iei, colo, sînt răspîndite bucăți de aramă turtite care au avut altădată forme de vase și lighiane... Se urcă tot mai sus pe movila dărîmăturilor. Unde se urcă? Ei se aflau mai

*) Galabia: halat arab, lung, colorat sau dungat.e

**) Saed: stăpîn.

***) Mîsra: denumire pe care i-o dădeau vechii egipteni și azi chiar, Egiptului.

jos, acolo lîngă pămînt. Unde or fi? Cine-i poate scoate de acolo? Se prăbuşeşte deodată cu faţa, cu tot trupul peste movilă... Un strigăt chinuit îl scapă: — Mamă!... Mamă! unde sînteţi! De sub zidurile prăbuşite nu se aude nici un vaer. E şi greu. E mult pînă jos. S-au prăbuşit două case alăturate cu cîte două etaje. Case vechi, fierărie întortochiată, bîrne putrede... se tîrăşte într-o parte şi-n alta, scormone cu mîinile în cărămizi, în moloz, se zdreleşte, îşi întoarce unghiile dureros. Deodată se prăbuşeşte cu un rest de perete. Cade în gol. Peste el au venit bucăţi mari de ciment, cu var şi fier ruginit, prins între ele. L-au acoperit. Ceva îl apasă greu pe cap. N-a simţit cînd s-a aşezat toată greutatea asta pe fruntea lui. Simte că e pe spate şi că nu poate să se mişte. Îl îneacă molozul, praful. Simte un miros de mucegai, de umed. Nu ştie cît a stat aşa. Apoi s-au auzit glasuri. Au început să se desprindă bucăţile de zid, cărămizile, s-au mişcat bîrnele. Au apărut mîini care se agitau în golurile iscate de deplasarea materialelor ce-l apăsau. Două braţe aproape negre, apoi un bust într-o cămaşă galbenă. Mîinile l-au prins, îl trag afară cu băgare de seamă. E dus pe sus. E aşezat în mijlocul liber, mai liber, unde a fost strada. Cineva îl plînge cu un glas de melopee. O femeie îmbrăcată în rochie şi broboadă neagră. Altcineva îi şterge fruntea cu o cîrpă. Cîrpa s-a înroşit. Apoi aude un zgomot ca o sfîşiere de stambă. O femeie rupe o fîşie dintr-o bucată de halat sau cine ştie ce-o fi fost, pe care a tras-o de sub cărămizi şi moloz. Simte că i se leagă fruntea, strîns. Ţipă uşor. I se spune că trebuie să i se oprească sîngele.

— Mamă! strigă el înecat de un hohot de plîns.

— Unde-i mama ta? întreabă omul cu cămaşa galbenă.

— Acolo! cu Fatimé!... arată cu degetul sub dărîmături. Aude glasuri iritate vorbind despre ce se întîmplă. O femeie blestemă amenţînd cu pumnul în sus. O prinde furia. Nu ştie ce să mai facă. Prinde o cărămidă din morman şi o azvîrle cu o furie şi o mişcare stîngace, comică, spre cer... Oamenii vorbesc repede, se strigă. Unii caută în alte mormane, în alte goluri unde au fost case. Nimeni nu poate face nimic. E imposibil să facă ceva. Ar trebui o putere uriaşă să disloce, să dea deoparte tonele de dărîmături. Ar trebui şi timp...

Deodată băiatul se ridică de unde îl aşezase omul cu cămaşa galbenă. Se repede spre baza movilei unde se afla casa lor. Scoate de sub moloz scormonind, ceva ca o păpuşă neagră. Îi zărise pata verde a rochiei. Un verde de smarald ca acela din Steagul Egiptului... Se repezise, strigînd înnebunit: — Fatimé! încît capetele celor ce se aflau în apropiere s-au întors repede, crezînd că de sub mormanele de moloz mişcase cineva, sau apăruse o mînă printr-o deschizătură. Cînd au văzut în mîna copilului păpuşa neagră de cîrpe, au clătinat obosiţi din cap şi au început să scormone mai departe prin dărîmături.

Băiatul strîngea la piept păpuşa neagră de cîrpe, cu rochiţă verde. Îi curgeau lacrimile pe obrazul măsliniu, prăfuit şi îndurerat. Era păpuşa sorei sale. O botezase ca pe ea, Fatimé. Cum ajunsese păpuşa afară? Unde erau ele, mama şi Fatimé? Băiatul nu putea să înţeleagă. Începu să se învîrtească cu păpuşa în braţe, strîngînd-o ca pe o fiinţă vie, ca pe un mesaj de acolo, din partea lor. Apariţia păpuşii îi dădea nădejdea că şi ele trebuiau să fie undeva aproape. Începu să se frămînte pe porţiunea din faţa fostei lor case, plîngînd şi strigînd la intervale...

— Mamăăă! Fatimééé! Mamăăă! Fatimééé.

Strigătele lui spaţiate se înfigeau în urechile şi inimile celor ce scormoneau prin dărîmături... Erau oameni, bărbaţi şi femei, aiuriţi, cu ochii rotunzi de spaimă, sau cu o adîncă durere şi deznădejde întipărită pe chip. Deodată, după o nouă izbucnire a copilului, un bărbat cu faţa şi părul la fel de brune, îşi prinse capul în palme, astupîndu-şi urechile şi o luă la goană prin mijlocul străzii, împiedicîndu-se de obstacole, căzînd, ridicîndu-se iar, fără să-şi ia palmele de pe urechi.

Deodată, cerul clocoti de uruitul motoarelor. Zgomotul metalic săgetă văzduhul deasupra străzii. Femeile începură să ţipe, alergară toţi încotro nimereau. După trecerea avioanelor în viteză, pămîntul se cutremură puternic. Începură să cadă cărămizi şi nori de praf şi de fum năvăleau pe străduţa îngustă şi răvăşită de bombe. Bucăţi mari de cărămizi şi ciment căzură lîngă băiat. Atunci, cu el se petrecu ceva care-l scoase din starea de durere şi disperare. Instinctul îi spuse ascuţit că mica lui fiinţă e în primejdie. Ochii i se dilatară, căutînd încotro să pornească. O luă la fugă de-a lungul străzii barate de bîrne şi dărîmături, de unde fugise omul ce-şi astupa cu palmele urechile să nu mai audă ţipătul copilului.

★

Alerga de mult de-a lungul şoselei asfaltate din Port-Said către Ismailia. Dar pînă acolo erau 74 de kilometri. Lunecau parcă pe lîngă tîmplele lui cele două fîşii, fîşia albastră şi dreaptă a Canalului şi fîşia galbenă a nisipului, a pustiului. Alergase mulţi kilometri, fiindcă întîlni primele construcţii ale staţiunilor de semnalizare ale Canalului care se află aşezate din 10 în 10 sau din 15 în 15 kilometri pe tot traseul. Antenele înalte ale staţiunilor de radio îl înspăimîntară şi zvîcni într-o parte pe şosea. I se părea că de acolo încă, poate veni o primejdie. Alerga mereu. Simţea că-i plesneşte ceva sub coaste, în partea stîngă a pieptului. Îl durea splina. Sub bandajul murdar îi zvîcnea rana din frunte. Îşi ducea instinctiv mîna din cînd în cînd şi o retrăgea umedă de sîngele care îi şiroia uşor şi pe faţă, înecîndu-i uneori privirea ochiului drept pe care îl ştergea în fugă cu mîneca galabiei vărgate. I se părea că în urma lui, în Port-Said, se aud bubuituri uriaşe şi că avioanele îl urmăresc. Îi tiuiau groaznic timpanele. Mai alergă aproape un kilometru şi se prăbuşi pe asfalt. Răsufla scurt ca nişte foale zvîcnite. Simţea că o să crape şi că tot urla în jurul lui. Era ca un vuiet de motor care stăruia în apropiere, deasupra lui chiar. Se simţi ridicat de nişte braţe puternice. Ca printr-o apă văzu clătinat un chip, un obraz întunecat. Un glas bolovănos, dar blînd, îi vorbea ceva. Înţelese că îl întreabă încotro fuge, unde vrea să meargă. Arătă cu mîna de-a lungul şoselei ce ducea spre Ismailia, apoi, după efort, mîna îi căzu moale, atîrnînd şi pendulînd în aer. Multă vreme se simţi zguduit pe fundul de scînduri al autocamionului. Cînd izbuteă să deschidă pleoapele, vedea deasupra imensitatea albastră a cerului boltit şi de jur împrejur doar ţarcul de scîndură al tăbliilor maşinii.

Niciodată nu va şti pe unde a trecut; nici cît a durat călătoria. N-a putut vedea dacă maşina gonea pe lîngă plantaţii de mango sau de altele în care vîntul, legănînd crengile, se joacă cu sutele de mii de mingi galbene ale portocalelor, sau cu mandarine zămoase, cărora arabii le spun „Iukef effendi"*)

I s-a părut poate, sau a simţit pe buze şi alunecînd cu greu pe gîtlej, zeama aceea dulce acrişoară? Cînd? Cine i-a stors-o? Şoferul poate, văzînd că copilul respiră, geme, dar nu se trezeşte? O singură dată s-a trezit, pentru un scurt răstimp. A deschis ochii, urnind cu greu pleoapele, care s-au frecat aspru, în mişcarea lor, pe globurile aproape însîngerate, de firele de nisip pătrunse între lobul lor sticlos şi pleoapele toropite. Mult timp i-a trebuit să se mişte pe fundul camionului, pînă să se salte puţin, agăţîndu-se cu mîinile slăbite de tăblia încinsă de dogoare. Maşina înainta lin, cu toată viteza ce o avea, pe asfaltul şoselei nesfîrşite, dar fruntea, uneori bărbia, cum se căznea să vadă peste parapetul tăbliei maşinii, i se loveau, fără ca el să simtă durerea. Printre pleoapele abia întredeschise de toropeală, vedea lucruri stranii, pe care nu le văzuse niciodată, fiindcă pînă la acea vîrstă nu ieşise dincolo de barierele Port-Saidului. În depărtarea deşertului galben, încins de potopul luminii fierbinţi, năluceau lucruri stranii.

Acolo, aproape de linia care unea cerul cu deşertul, un oraş, minarete, cupole, pîlcuri de palmieri, se dezlipeau de întinsoarea pustiului zvîcnind către cer. Ochii i se lărgiră o clipă, apoi se închiseră de spaimă. Năvăleau ape; un rîu părea că trece cînd peste nisipuri, cînd prin văzduh. O mişcare mai bruscă a maşinii îl azvîrli din nou pe fundul de scînduri. Rămase aşa cu ochii întredeschişi primind în fiinţa lui revărsarea aceea a nesfîrşirii albastre...

Simţi că motorul s-a oprit, că cineva îl saltă, îl duce pe sus şi-l aşază undeva, la umbra unui zid. Îşi simţi capul rezemat de zid. Dar dacă acum nu mai întuia acea mişcare a lunecării la nesfîrşit, dacă acum, după mişcarea lungă îndelung a maşinii, simţea nemişcarea solului, în auz îi ajungea un vuiet, o tălăzuire de zgomote uriaşe topite, din felurimea şi pricinile ce le iscau, într-o largă undă de zvon pe care se aşeza uşor pedala depărtării. O clipă, asocie acest zvon cu imaginea năvălirii de ape cu care viziunile din nisipul deşertului îl înspăimîntase în clipa cînd se prăbuşise înapoi în maşină, pierzîndu-şi din nou cunoştinţa. Dar cu încetul îşi dădu seama că se afla într-un oraş şi că zgomotul, freamătul, erau pulsaţia vieţii oraşului. O mînă grea îl zgîlţîi uşor:

— Ei, băieţaş! Am ajuns la El Quahirah.

Vru să spună ceva, dar buzele îngăimară slab ceva nelămurit.

— Unde să te duc? Ai pe cineva aici?

Înţelesese. Clătină din cap. Pe cine să aibă? El nu mai are pe nimeni, nicăieri. Acum, pentru întîia oară după timpul şi drumul străbătut în inconştienţă, în toropire, i se ridică apăsarea de pîslă ce-i învăluia conştiinţa. Îl înjunghie o durere în inimă, încît îi veni să ţipe. — Mamă! Fatimé! Dar nu izbuti decît să icnească, zbuciumîndu-şi fiinţa firavă, într-un hohot mut, uscat, înăbuşit în pieptul care nu dădea drumul glasului, plînsului, geamătului. Mîna mare şi neagră îi mîngîie cu stîngăcie obrazul. Mîna se retrase scurt, dar fără teamă, ci numai cu o viguroasă mirare, o clipnică constatare fizică despre ceea ce se descoperise.

— Ei, dar tu eşti încins ca nisipul deşertului... Ce să fac cu tine? Uite, ţine, mănîncă, Iukef-effendi, pînă viu eu de la birourile Administraţiei. Trebuie să fiu urgent acolo, altfel am neplăceri. Aşteaptă-mă aici... Ar fi trebuit, după ce merg la Administraţia Canalului, să mă pornesc spre Fayum... Da,... mă întorc... Trebuie să te duc undeva la un spital... altfel, cu tine nu-i bine... Copilul simţi cum îi cad în poala galabiei dungate, două mandarine. Auzi şi văzu cum şoferul se suie în maşină şi porneşte. Rămase cîtva timp răsuflînd greu. I se mişcau dungile zebrate ale galabiei, de parcă acum se oprise din fuga pe care o începuse de-a lungul şoselei de la Port-Said spre Ismailia. Acum era la El Quahirah. Cît o fi de la Port-Said la El Quahirah?... Ce-o fi acum la Port-Said, ce-o fi?... Unde-or fi ele?... Se gîndea la maică-sa şi la sora-sa, Fatimé. Apoi îi veni iar să plîngă, înfăţişîndu-i-se limpede soarta celor două fiinţe pe care le pierduse. Atunci, îi veniră în minte şi împrejurările. Zborul avioanelor, exploziile asurzitoare, dărîmăturile... Îl cuprinse iar groaza. Era aproape să zvîcnească din umbra aceea a zidului care-l înecă în răcoare.

(Continuare în n-rul viitor)

*) Iukef effendi: domnule Iukef.

CUMPĂNA MĂRIEI SALE

— POVESTIRE —

de C. IGNĂTESCU

Ilustrație de Rony NOEL

Încălecat pe deșelate și bătînd cu călcîiele desculțe în coastele calului, un om coborî în goană dealul Viișoarei, tăind de-a dreptul către gura ocnei.

De departe, saivanele largi și scunde, acoperite cu stuf, păreau niște broaște țestoase uriașe. Trotușul vuia atît de puternic, încît tropotul copitelor nu se auzi nici cînd cal și călăreț ajunseră în prunduri. De aceea, dumnealui vătaful Toma, care, așezat gospodărește la umbră, se adîncise în numărătoarea crestăturilor de pe răbușuri, nu-și întoarse capul mustăcios decît în clipa în care călărețul sări sprinten jos, în fața domniei sale.

— Ce-i, Vînjule? Vin turcii?

Omul își scoase cușma și își trecu palma peste fruntea asudată, gîfîind ostenit:

— Nu vin turcii! Vine Măria Sa Ștefan!

Dumnealui Toma vătaf îl privi speriat:

— Ce-ai spus?

— Vine Măria Sa Ștefan! mai spuse odată Vînju. Acu' face popas la Viișoara, la dumnealui Dobru vătaf. Și dumnealui Dobru îți dă de știre că, de acolo, Măria Sa are să treacă și pe aici. Măria Sa Ștefan, cu domnia sa Duma pîrcălab de la Neamțul și alți boieri, umblă să cerceteze pagubele făcute de Matiaș craiul, astă-iarnă. Și cum se duce să vadă și prăpădul de la Tîrgul Trotușului, are să treacă, vasăzică, și pe aici...

Cît era de cărunt și de gras și de greoi, dumnealui Toma vătaf sări ca ars.

— De mult ți la Viișoara?

— Acu' a descălecat. Și domnia sa Dobru, cum s-a închinat Măriei Sale, cum m-a mînat încoace. Am înțeles că acolo e vorba de oleacă de gustare și de hodină la umbră... că iacă-i cald!...

Fără să mai aștepte altă deslușire, vătaful Toma se repezi în drum. Cu palma la frunte privi la deal și la vale și ascultă cu urechea plecată spre depărtări. Dar vuietul Trotușului stăpînea cuprinsul, acoperind toate celelalte vuiete și nădejdea, o clipă nutrită de vătaf, să audă scîrțîit de care și duruit de roți, se stinse. Cea din urmă tabără de care, purtînd drobi de sare către răsărit, plecase de două zile și altă tabără — cu deșertul — încă nu se ivise. Saivanele erau goale și străjile umblau de colo-colo, cu arcul pe umăr, cu săhăidacul la șold, cu ochii duși către depărtările codrilor nesfîrșiți. Îi legăna vîjîitul neîntrerupt al apei, îi moleșea lumina caldă a primăverii și-i trăgea la somn lipsa de altă îndeletnicire. Aproape că nu aveau ce păzi...

De obicei saivanele erau goale. Cînd veneau taberele de care să încarce, cărăușii își vedeau mai întîi de vite, pe urmă se odihneau în vreme ce turtele lor de mei se coceau în spuza focurilor pe care le aprindeau pe tăpșanul din jurul ocnei. Și cînd se socoteau hodiniți și sătui, treceau, unii la vîrtej și alții la coșerci. Vîrtejul era un grindei cu cîte o coarbă de fier la capete și care se învîrtea între două bîrne înfipte în pămînt, în curmezișul gropii care înfățișa gura ocnei. Răsucindu-se, grindeiul slobozea, ca într-o fîntînă, un otgon de capetele căruia se legăna cîte o leasă de nuiele împletite. Cînd una din ele urca plină cu drobi de sare, cealaltă cobora goală. Patru cărăuși, cîte doi de fiecare coarbă, învîrteau grindeiul. Ceilalți scoteau drobii din leasa plină, îi încărcau în coșerci, aburcau coșercile pe umeri și le duceau să le răstoarne în carele care așteptau pe tăpșan. Pe urmă cei de la coarbe învîrteau iar să coboare leasa goală, urcînd în același timp pe cea plină.

Jos, în întunecimea și adîncul acelei fîntîni de sare, munceau ocnașii. Ei tăiau sarea izbind cu cazmaua în pereți să desprindă bulgării, ei îi purtau cu coșercile acolo unde coborau lesele goale, ei răsturnau în ele drobii, se întorceau, tăiau și încărcau mereu, mereu, alții și alții. Așa se mișcau fără odihnă, ca niște umbre, în lumina sărmană și plină de fum a opaițelor de seu, așezate în firide scobite în pereții cu luciri șterse, ca în niște ziduri vinete. Aceleași lese coborau către ei, la ceasuri hotărîte, hrana și apa, și uneori scoteau afară morții, pentru că ocnașii nu mai suiau spre lumina zilei, decît atunci cînd vătaful le striga pe gura ocnei, numele. Atunci cel strigat știa că i s-a isprăvit cazna acolo, în fundul și întunericul mormîntului de sare, și, bucuros, urca în leasă, spre lumină...

De cele mai multe ori oamenii aceia nu erau osîndiți. Erau numai luați zălog pînă cînd neamurile sau satele lor se vor înlesni să plătească cine știe ce datorie căzută asupra lor ca o năpastă și care — pe drept sau pe nedrept — trebuia răscumpărată. Iar răscumpărarea, „dușegubina", cerea de obicei bani mulți și vite multe, pe care nici neamurile, nici satul nu le puteau strînge cu înlesnire. Iar în timpul acesta, „vinovații" mucezeau — "zălog — în cine știe ce hrubă sau tăiau sare într-o ocnă... Așa era obiceiul pămîntului.

Mergea vorba că Măria Sa Ștefan Vodă nu îngăduia nedreptățile, iar judecățile făcute de el erau luminate și cuminți. Mai mergea vorba că — temîndu-se de Măria Sa — boierimea și dregătorii rar cutezau a-i călca poruncile și a-i înfrunta mînia. Dar cîți năpăstuiți puteau ajunge

pînă la Măria Sa? De aceea oamenii se plecau legii pămîntului și satele plăteau năpastele și dușegubinile, cînd puteau... Și tot de aceea străjile de la ocna Trotușului, aproape nu aveau ce păzi. Ocnașii erau ca și înmormîntați în adîncuri, iar furii din afară... ce să fure?

Vasăzică saivanele — de obicei — erau goale. De data aceasta însă lucrurile se schimbau. Venea Măria Sa și găsea ocna ca o pustietate în care bătea vîntul pe sub acoperișurile de stuf și moțăiau niște străjeri pitiți la umbră. „Gospodărie-i asta, vătafe Toma?" Și Măria Sa ar fi avut dreptate, pentru că sarea înfățișa unul din izvoarele cele mai însemnate ale visteriei domnești...

Și Toma vătaf se repezi. Cît ai clipi, toți străjerii săriră de prin cotloanele lor, o poruncă fu strigată în jos, pe gura ocnei, lesele coborîră și urcară și îndată doisprezece ocnași, clipind des sub năvala de lumină de afară, fură scoși din ocnă și puși la treabă. Patru învîrteau grindeiul să scoată drobii din adîncime și opt umpleau coșercile și le cărau să le răstoarne în saivane, în vreme ce un vătăjel, cu buciumul în mînă, pîndea din culmea Măgurii să dea de veste apropierea Măriei Sale...

★

A stat în ziua ceea, Toma vătaf, vreme multă în răscrucea drumului, pîndind cu un ochi către forfota celor ce umpleau saivanele și cu altul către înălțimea de unde trebuia să vie știrea. Trecu soarele de crucea amiezii și spre asfințit începuseră să albăstrească ușor culmile depărtate ale Nemirei și Șandorului, cînd, fără veste, glasul buciumului tresări speriat. Venea domnul!

Venea, în adevăr. Ocolise dealul Viișoarei și acu' se apropia în pasul calului, mergînd domol de către miazăzi, pe malul apei. În stînga sa călărea cuminte domnia sa Duma, pîrcălab de Neamț și văr al Măriei Sale, iar în urmă venea domnia sa Dobru, vătaf de vînătoare al domnului, în părțile acele de țară și dumnealui Dalbă, starostele de Trotuș. După ei veneau puțini slujbași și oșteni.

Sus pe tăpșan dumnealui Toma vătaf încremenise. Încremeniseră și străjile și ocnașii de la virtej și de la coșerci și se uitau toți către ceata care se apropia încet, zugrăvindu-se pe verdele crud al ierbii și al copacilor abia înfrunziți. Ici-colo, cîte un pom pădureț, care încă nu-și scuturase florile, părea o flacără albă, neclintită în întunecimea desișurilor. Ereți cu zborul lin alunecau sus, deasupra Măgurii, și peste tot domnea vuietul atotstăpînitor al Trotușului.

Sus, la gura ocnei, Toma vătaf se repezi asupra oamenilor săi, să-i trezească din nemișcare și să-i zorească la treabă, iar jos, departe, în dreptul vadului, Ștefan Vodă își opri calul și privi peste apă.

— Dîmbul ista nalt și lung, care nu se mai sfîrșește către asfințit, se cheamă: „Picior de Porc", Măria Ta! lămuri Dobru vătaf. Iar înălțimii iștia din dreapta, care urcă dincolo de Măgura și se tot duce de nu se mai vede, îi zice „Creasta Cîndeștilor". Aici îi desime mare, crește feriga cît omul și nu-i chip să străbată nici om, nici cal. Iar prin valea asta dintre culmi, nu vin ungurii. Nu vin pentru că drumul ista merge tot pe marginea Slănicelului și Slănicelul, cînd se supără, cară din munte atîția bolovani, încît nici un cal n-ar putea străbate fără să-și rupă picioarele. Iar ungurii umblă numai călări... De aceea, astă-iarnă n-au venit pe aici. Au încercat pe la Breț cu și n-au putut. Întăririle Măriei Tale, acolo, s-au dovedit a fi fost bune. Au intrat deci pe unde n-au găsit pază și au venit pe valea Oituzului. Așa au dat peste Tîrgul Trotușului și l-au prădat și l-au făcut una cu pămîntul! Ai să vezi, Măria Ta! Aista-i drumul lor cel mai scurt și cu mai puțină primejdie...

— Ar mai fi unul, vorbi și domnia sa Duma pîrcălab. Ar mai fi pasul Ghimeșului și coborîșul de-a dreptul pe valea Trotușului, pe la Asău, pe Goioasa, pe la Agăș... Numai că pe acolo li-i frică. Acolo, la Ghimeș, unde culmile Tarcăului par a se grămădi și a îngenunchea în marginea trecătorii, cine stăpînește muntele se cheamă că stăpînește și trecătoarea. De aceea se feresc dușmanii de locul acela. După socoteala mea, tot valea Oituzului ar trebui păzită mai tare...

Domnul tăcea și asculta gîndind. Pămîntul Moldovei îndurase, în adevăr, în iarna trecută — una mie patru sute șaizeci și șapte — mare prăpăd. Se sculase Matiaș craiul cu patruzeci de mii oaste, năvălise coborînd pe văile apelor, prădase și arsese pînă la pămînt Tîrgul Trotușului, Bacăul, Romanul, Tîrgul Neamțului, nimicise sate, ucisese și moșnegi, și copii, și femei, necinstise, chinuise și lăsase în urma lui pustiu.. Nu e vorbă, îl prinsese domnul, la Baia, și-i plătise nelegiuirile. Dar acum, după ce Măria Sa a văzut tot drumul urmat atunci de dușmani și a călcat peste cenușa rămasă acolo unde înainte înfloriseră așezări omenești și se bucurase de viață atîta norod, i se părea Măriei Sale că plata de la Baia nu fusese de ajuns. Pămîntul craiului Matiaș se cuvenea să îndure același prăpăd pe care-l suferise pămîntul Moldovei și norodul stăpînit de acel crai trebuia să plătească sînge pentru sînge. Numai așa are să se știe că Moldova e o țară păzită și că brațul domnului ei este destul de tare să apere și să pedepsească...

Așa gîndea Măria Sa mergînd la vale, pe malul apei, și apropiindu-se de tăpșanul ocnei, unde munca era în toi și unde Toma vătaf asuda cuprins de mare tulburare.

Și fără veste, la gura ocnei se petrecu o faptă la care nu se așteptase nici vătaful, nici străjile. Unul dintre ocnașii de la virtej lăsă coarba și porni la vale, spre apă, ca un cerb fugărit. Se ducea către ceata Măriei Sale, sărind peste bolovani și peste albii secate, împiedicîndu-se, căzînd, dîndu-se de-a rostogolul, sculîndu-se iar și alergînd înainte, cu deznădejde, cu gura căscată, cu răsuflarea șuierătoare. În urma lui, pe tăpșan se iscase mare larmă. Striga Toma vătaf ca din gură de șarpe, porniseră unii străjări pe urma fugarului și alții, alergînd, slobozeau săgeți fără să mai țintească. Iar una din ele se înfipse în pămînt, tremurînd, lîngă fugar, care se prăbuși și se dădu peste cap. Dar îndată se sculă, își făcu vînt, sări drept în drum și îngenunche în colb, la zece pași de domn.

— Nă mă lăsa, Măria Ta! strigă el cu glas mare ridicînd brațele către cer. Îndură-te de mine păcătosul și îngăduie să-ți spun o vorbă... Că altă nădejde n-am...

— Ce vrea omul acela? întrebă Măria Sa, oprindu-se și îndată dumnealui Dobru vătaf și dumnealui Dalbă, starostele de Trotuș, se repeziră, scoaseră pe fugar din mîinile străjilor care se bulucîseră peste dînsul și-i aduseră în fața domnului.

— Îndurare, Măria Ta! gîfîi fugarul căzînd iar în genunchi și mîinile lui înălțate își lipiră palmele ca într-o rugăciune.

Era un om în putere, zburlit, păros, murdar, cu cămașa neagră, sfîșiată, desculț, cu ițarii borteliți și ochii lăcrimoși.

— Ce este? întrebă domnul, privindu-l.

Și omul, cuprins de mare tulburare, nu putu răspunde îndată. Înghiți în sec și nodul ascuțit al înghițitoarei se urcă și coborî zbuciumat în gîtlejul lui cu pielea scorojită.

— Spune, omule! îl îndemnă cu glas domol, domnia sa Duma pîrcălab. Spune ce vrei, nu-ți fie frică! Măria Sa te ascultă!

Fugarul își înălță ochii către domn și cu glasul rupt, șovăit, repezind unele vorbe și întîrziind altele, izbucni dintr-o dată:

— Scapă-mă, Măria Ta, și nu mă lăsa să putrezesc în ocnă!... C-am fost cu Măria Ta la Orbic... cînd ai venit să iei domnia... Și-am fost cînd cu năvala în secuime, acu' șapte ani... Și la Chilia am fost de două ori... Cînd te-au pălit pe Măria Ta la picior, eu eram acolo... Și acu' doi ani cînd ai luat cetatea, tot acolo am fost și am luptat sub brațul Măriei Tale... Eu is Gîrlă, arcașul de la Cașin... care ai zis Măria Ta la Suceava, că asemenea țintaș rar ai văzut... Și iacă ce-am ajuns!...

Glasul ocnașului scăzuse către plîns și el își înclină capul și își rezemă fruntea pe brațele coborîte în dreptul ei. O clipă ochii domnului se micșorară ca atunci cînd cercetezi în fundul aducerii aminte. Și tot atunci domnia sa Duma tresări.

— Dar cum ai ajuns în ocnă? întrebă Măria Sa privindu-l cu mai multă băgare de seamă și calul său făcu un pas către omul îngenuncheat.

— Domnia sa vornicul Isaia, Măria Ta! izbucni iar arcașul Gîrlă, zbuciumat. Să nu-ți fie cu supărare, că ți-i cumnat, dar el îi vinovat! El m-a obijduit și m-a băgat în ocnă pe strîmbătate și pe năpastă...

O clipă ochii domnului căutară privirea domniei sale Duma și chipurile amîndurora se întunecară ca de o anume înțelegere și mîhnire.

— Spune! îndemnă iar Măria Sa.

— A fost cînd cu vînătoarea ceea din vara trecută, Măria Ta, dacă-i fi auzit. Pe pămîntul domniei sale vornicului a fost, la Căiuți, și au sculat, vătăjii, satele, să vie să facă goană mare și pîndă și bătaie, că se adunase boierime de nu i se mai știa numărul... S-a vînat atunci cu țăruși și cu săgeata și cu groapa și au făcut boierii năvoade să prindă ciutele de vii cu năvodul, și eu eram la un năvod, cu alții... Cu mînele goale eram, Măria Ta, cum mă vezi acu'!... Și s-a întîmplat la bătaia aceea moarte de om! A căzut dumnealui Cîrjă, starostele de Căiuți, care era vestit de muiere frumoasă ce avea. De săgeată a căzut. Cine a tras întrînsul, pe la spate, nu s-a știut. Numai că făcîndu-se fel de fel de iscodiri, s-a statornicit precum că mai aproape de locul unde a fost pălit starostele, năvodul cu care umblam eu se afla. Și cum la năvodul acela alt arcaș mai iscusit decît mine nu se întîmplase, a căzut pacostea pe mine! Degeaba au jurat oamenii și au sărutat icoanele și au pus blestem că m-au văzut cu mînele goale și că nu m-am depărtat de năvod... Așa a vrut domnia sa cumnatul Măriei Tale, domnia sa Isaia... să fiu eu vinovat! Și îndată după ce a statornicit așa domnia sa a și despăgubit pe vădana aceea frumoasă a starostelui Cîrjă, dîndu-i o sută de boi și trei sute de oi și hotărînd ca eu să mă răscumpăr către domnia sa, aducîndu-i tot atîtea vite...

De cînd arcașul Gîrlă pornise să vorbească despre rînduiala acelei vînători, despre vădana aceea vestit de frumoasă și despre moartea starostelui, domnul își întorsese fața de la dînsul, răsucindu-se ușor către domnia sa pîrcălabul Duma, vărul Măriei Sale. Asemenea se răsucise puțin și domnia sa pîrcălabul către domn și acuma, cei doi bărbați se uitau unul în ochii celuilalt și ascultau neclintiți cum curgea mai departe povestea omului îngenuncheat în mijlocul drumului. Numai o dată Măria Sa l-a întrerupt, întrebînd:

— Cine te-a judecat?

— Nimeni nu m-a judecat! răspunse omul. Adică... domnia sa Isaia... Dar de unde puteam eu și neamurile mele să strîngem atîta amar de vite, Măria Ta? Dușegubină pe satul nostru nu se putea pune, pentru că pămîntul pe care se întîmplase moartea nu era al satului. Era al boierului! Am înțeles că domniei sale vornicului îi trebuie numaidecît o ispașă și că păcatul a căzut pe capul meu. Dar ce puteam face? M-au trimis la ocnă pînă cînd neamurile mele or aduna răscumpărarea... Așa s-a întîmplat, Maria Ta!... Acu' — își ridică glasul, Gîrlă — dacă Măria Ta îi zice că bine a făcut domnia sa Isaia și că eu sînt vinovat, se cheamă că nu mai sînt pe lumea asta milă și dreptate! Și-atunci eu mă întorc la gura ocnei și mă azvîrl cu capul în jos, în adîncime... că de răbdat nu mai pot răbda!...

Omul tăcu și rămase neclintit, așteptîndu-și osînda...

★

Și din nou se așternu tăcerea și glasul Trotușului se înălță stăpînind totul. Pe Măgura, pe Creasta Cîndeștilor, pe Picior de Porc, ardeau flăcările albe ale pomilor pădureți înfloriți pe coaste și pe culmi și dincolo, dinspre vîrful Șandorului, urca încet un nouraș alb și se destrăma în adîncimile albastre ale cerului de primăvară.

Măria Sa Ștefan însă nu vedea frumusețile acelor locuri și nu auzea vuietul apei. Chipul său părea acuma întunecat ca de o grea mîhnire și mînie. Cumnatul cela al său, Isaia, îi dădea mult de gîndit de o bucată de vreme. Povestea aceasta cu o moarte năprasnică, cu o vădană frumoasă și cu un răzeș năpăstuit, nu era doar singura lui ispravă fără de cuviință. Mai erau și altele, mai erau multe și prin fața ochilor săi, pluti, o clipă, chipul frumos și tînăr și fraged al acelei surori a Măriei Sale, totdeauna gata de rîs și de joacă și de veselie, căreia de mică îi rămăsese numele: Sora, și pe care însuși Măria Sa o măritase cu Isaia... Biata Sora!...

Măria Sa nu se gîndea la poznele izvorîte din capul cel fierbinte al vornicului, din tinerețe, din beție și din muierîle. Alta era pricina gîndurilor sale întunecate.

Astă-iarnă, cînd năvălise Matiaș craiul cu patruzeci de mii oaste și

prădase și arsese și pustiise, Măria Sa nu era pregătit de război și nu avea la îndemînă oastea de trebuință. Strînsese vreo douăsprezece mii de oameni și cum se pusese iarnă grea, cu omăt mare și ger, nu trăgea nădejde să mai stringă alții, pînă către primăvară... Ce putea să facă numai cu atîția ostași și pe asemenea vreme tare? A pustiit deci satele din calea dușmanilor și a stat de strajă, ca pîlcurile lor împrăștiate după pradă să nu poată agonisi nimic pentru hrana oștii și a cailor. I-a mai hărțuit, i-a pălit din lături, nu i-a lăsat liniștiți nici zi, nici noapte și așa i-a prins la Baia, flămînzi și cu caii căzuți... Acolo, făcuse el socoteala că trebuia să fie mormîntul lui Matiaș și al oștirii sale! Dar n-a vrut Isaia! Și acum cînd își aduce aminte, Măria Sa Ștefan se încruntă, se întunecă și ochii săi privesc atîta de mînioși, încît cumnatul Isaia s-ar cutremura dacă i-ar vedea!...

N-a vrut Isaia! Fusese atunci tîrgul Baia golit de tîrgoveți și Matiaș craiul l-a găsit pustiu. În iarna și vijelia și ceața de afară, nu se simțea nici urmă de moldovean. Deci oștenii craiului s-au îngrămădit prin case, să se dezghețe și să se hodinească. Sobele băișenilor au ars în noaptea aceea toate gardurile tîrgului, toate lemnele aflate în jurul caselor, toate lucrurile de lemn aflate în case... Și oastea craiului dormea la căldură, în timp ce afară vîntul șuiera, chiuia, gemea... Așa, în vîntoasa aceea și nesimțit, Ștefan Vodă a înconjurat tîrgul din trei părți, de către miază-noapte, de către apus și răsărit și a trimis pe Isaia cu o parte din oaste să împlinească cercul și de către miazăzi, ca nici o putință de fugă să nu rămîie dușmanului. Așa credea Măria Sa! Pentru că dacă nu-i avea nădejde în cumnatul tău, în cine să ai?

Numai că Isaia nu s-a dus! Nu s-a dus și n-a împlinit cercul! Iar Măria Sa n-a știut nimic, pentru că nici nu-i trecuse prin minte să-și bănuiască cumnatul de neascultare și ușurătate la o treabă grea cum e războiul, și nici să-l cerceteze de aproape nu-și îngăduise... Și s-au apropiat moldovenii și au aprins casele în care dormeau dușmanii și s-au ațînut la uși și la ferestre, cu topoarele și cu ghioagele și cu săbiiile... Și le-au plătit! Unul n-ar fi scăpat dacă Isaia vornic ar fi împlinit porunca Măriei Sale! Dar n-o împlinise! Și dușmanii, puțini cîți au mai rămas de sub urgia moldovenească, au găsit deschizătura de către miazăzi a cercului și au scăpat pe acolo! Cu fuga au scăpat, care pe jos, care călare, înotînd în nămeți pînă la piept, în întunericul nopții, și ducînd pe targă pe craiul lor, pălit de o săgeată cu trei vîrfuri... S-au împărțit fugarii în două pîlcuri, pornind, unul prin valea Bicazului, cu gînd să se piardă către culmile Stînișoarei, și celalt, pe valea Bistricioarei, să dea în aceea a Tulgheșului, către crestele Ditrăului, încolo spre coborîșul Mureșului...

Atîta a mai rămas din mîndra oaste a craiului Matiaș. Dar nu trebuia să rămîie nici atîta și, mai cu seamă, nu trebuia să scape craiul. Cînd își aduce aminte, Măria Sa Ștefan își încruntă privirea și pornește pe gînduri întunecate. Acuma știe că Isaia n-a ascultat porunca și mereu se gîndește și se întreabă: de ce n-a ascultat-o? Ușurătate? Ori vînzare? Și gîndul Măriei Sale pornește iar către copila aceea fragedă și veselă și rîzătoare pe care o dăduse cumnatului Isaia... Săraca Sora! Pentru că o neascultare de poruncă în vreme de război se plătește numai într-un fel. Și Măria Sa n-a pedepsit atunci, gîndindu-se la Sora și gîndindu-se și la scaunul său: un mare boier, ca Isaia, nu se taie fără să stîrnești în boierimea țării mare tulburare. Iar scaunul Moldovei încă nu putea stăpîni o asemenea tulburare... Și acuma, iată, altă ispravă a cumnatului Isaia. Moarte de om nevinovat, asuprire și nedreptate! Și Măria Sa nu poate îngădui asemenea vinovății!

Își întoarse obrazul către ocnașul prăbușit în genunchi, în colbul drumului, și apoi către ceilalți de față și porunci cu glas rece, străin:

— Dalbă... Toma... Dobru... arcașul Gîrlă, cu toți martorii lui, să fie la curte la Vaslui pînă într-o săptămînă! Avem a judeca acolo!...

Cei trei oameni strigați se plecară adînc în fața domnului și Gîrlă arcașul se frînse de grumaz și sărută pămîntul...

★

La Vaslui, judecata Măriei Sale s-a sfîrșit: Gîrlă arcașul nu putea fi învinuit de moartea starostelui Cîrjă și, pe temeiul legii pămîntului, nu avea a răspunde nici cu dușegubină, nici cu năpaste. Vinovatul trebuia căutat în altă parte...

— Mergi în pace, îi vorbi Măria Sa Ștefan, și pregătește-ți arcul! Are să ne facă trebuința...

— Îi la mine, Măria Ta! se închină Gîrlă pînă la pămînt și ieși cu martorii cu care venise de la Trotuș.

Iar mai tîrziu, aflîndu-se numai cu cumnatul Isaia, domnul îi vorbi cu glas coborît și stăpînit:

— Vadanele, Isaia, dacă-ți trebuie vadane, le plătești din avuția ta, nu din sărăcia norodului!... Și — nu uita — omul acela, Gîrlă, rămîne de acu' sub ocrotirea mea! Nu uita!... Iar la năvala pe care o pun la cale asupra pămînturilor lui Matiaș, ca să-i plătesc ceea ce nu i-am putut plăti la Baia, din pricina ta, nu te iau! Nu de alta, dar dacă ție ți-ar veni în minte iar să nu-mi asculți poruncile, eu nu știu dacă aș mai putea să te iert... și biata Sora ar rămîne fără bărbat!...

★

Trei ani și-a ros frîul, Isaia. Trei ani a uneltit, a șoptit și a pîndit. Trei ani de legătură nestricată cu paharnicul Negrilă și cu stolnicul Alexa, de nopți lungi la sfaturi și beții între ei trei, de puneri la cale întunecate, tăinuite, de ură mocnită, scrîșnită împotriva domnului care nu îngăduia asupriri și împilări și nedreptăți... Și domnul le-a știut pe toate, la vremea lor, și a tăcut și a stat de veghe. Numai cînd hiclenia celor trei s-a dat pe față ca o amenințare împotriva Moldovei și a scaunului ei domnesc, Măria Sa n-a mai tăcut...

Atunci, arcașul Gîrlă, de strajă la curte la Vaslui, a văzut într-o dimineață de iarnă cum gîdele și-a pregătit butucul, cercetîndu-și pala... cum cei trei vinovați au fost aduși cu mîinile legate la spate și cum capul domniei sale marele vornic Isaia a căzut cel dintîi...

— Iată, cumpăna Măriei Sale nu știe de neamuri! gîndi Gîrlă. Poate că acu' inima domnului singeră ca inima orișicărui om de rînd... dar dreptatea lui dreptate rămîne și brațul său nu șovăie!... Și Gîrlă își scoase cușma și își făcu cruce.

O VECHE CETATE APARE LA LUMINĂ

Aniversarea a 500 de ani de la urcarea pe scaunul Moldovei a lui Ștefan cel Mare, sărbătorită cu începere de la 12 aprilie, a prilejuit odată în plus animarea cercetărilor științifice privind epoca strălucitului domn moldovean.

La Suceava s-au efectuat în ultima vreme, din inițiativa secției de istorie a Academiei R.P.R., importante săpături arheologice pe locul fostei Cetăți de Scaun a lui Ștefan cel Mare săpături care aduc, prin materialele găsite, o contribuție de preț la cercetarea epocii domnitorului.

Tov. prof. universitar Ioan Nestor, membru corespondent al Academiei R.P.R., conducătorul lucrărilor arheologice de la Suceava, ne înfățișează mai jos, stadiul săpăturilor ce se efectuează la Cetatea de Scaun.

Pe șantierul arheologic al Cetății de Scaun.

INTREBARE: Care este actualmente stadiul cercetărilor pe șantierul arheologic Suceava?

RĂSPUNS: În cursul cercetărilor arheologice efectuate la Suceava începînd din anul 1951 și neîntrerupt pînă în momentul de față, au fost atacate mai multe obiective, care fac parte din marele complex feudal al Sucevei. Cele mai importante sînt: Cetatea de Scaun; cea de a doua cetate cunoscută sub numele de Cetatea de Apus; ruinele Curții Domnești aflate chiar în orașul Suceava și, în sfîrșit, urmele vechiului tîrg medieval, ce se găsesc sub construcțiile orașului actual.

În anul 1956 s-au făcut numeroase sondaje, cu scopul de a se preciza funcțiunea pe care au avut-o, în diferitele etape istorice, platoul din fața Cetății de Scaun și așa-numitul cîmp al șanțurilor. Cercetările au dat la iveală un ansamblu de locuințe printre care și un mic „palat" aparținînd foarte probabil unui demnitar al curții voievodale. Dezvelirea acestor ruine va continua în anul 1957. Cu ocazia acestor săpături, s-a aflat, la 25 iulie anul trecut, într-o groapă de luptă căzăcească, primul tezaur format din fragmente ale unor obiecte de uz bisericesc ca: ferecături de cărți, îmbrăcăminte de icoane și ornamente religioase. La data de 8 septembrie, tot într-o groapă de luptă căzăcească, la o adîncime de numai 60 centimetri, a fost găsit un al doilea tezaur, format de astă dată numai din obiecte de uz laic, ca: aplice și fluturași de aur lucrați în filigran și un număr mare de mărgăritare, care au servit toate la împodobirea veșmintelor unor feudali sau eventual chiar a familiei voievodale.

Din ruinele unei alte locuințe, de proporții mai mici, aflate pe Cîmpul Șanțurilor, puțin mai departe de cetate, și în apropiere de cimitirul care datează din secolele XV-XVI, s-au degajat resturile unei mici pivnițe pentru butoaie. În dărîmăturile acestei pivnițe s-a prăbușit o sobă cu postament de cărămizi, încheiată din cahle de fabricație locală, cu reprezentări figurale. Această locuință va fi cercetată în întregime în campania de lucrări a anului 1957.

INTREBARE: Ce concluzii se pot trage pe baza descoperirilor făcute?

RĂSPUNS: Descoperirile au scos la iveală un bogat material de studii, de o mare valoare științifică pentru cunoașterea cît mai temeinică a feudalismului moldovenesc și în special al epocii lui Ștefan cel Mare. Astfel, s-a stabilit cu precizie că data construirii Cetății de Scaun Suceava se situează în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, pe vremea lui Petru Mușat (1375—1391), că ea capătă o mare dezvoltare pe timpul lui Alexandru cel Bun (1400—1432) și atinge culmea înfloririi sale în timpul domniei lui Ștefan cel Mare (1457—1504).

Pe platoul din fața Cetății, care a fost obiectivul principal de dezvelire de la Cetatea de Scaun, ansamblul de locuințe descoperit va da posibilitatea să se reconstituie arhitectura profană a Moldovei din secolele XV și XVI, iată care pînă acum au fost foarte puțin cunoscute.

INTREBARE: Care vor fi lucrările ce se vor efectua în viitoarea campanie de săpături arheologice din anul 1957?

RĂSPUNS: În primul rînd se va proceda la dezvelirea totală a celor două locuințe de pe Cîmpul Șanțurilor, lărgindu-se totodată aria dezvelirilor pe suprafețe mari. Se va proceda la dezvelirea cimitirului de pe Cîmpul Șanțurilor și a capelei din acest cimitir. Șanțurile de apărare vor fi cercetate sistematic de la extremitatea de est (spre Lisaura) a Cîmpului Șanțurilor, pentru a se preciza modul exact în care se organiza apărarea cetății. În oraș de comun acord cu Sfatul Popular al regiunii Suceava și cel orășenesc, se va degaja terenul din preajma Curții Domnești și se va începe dezvelirea unei părți a vechiului tîrg Suceava.

Pentru a se putea păstra acest tezaur istoric, vor continua lucrările de consolidare a Cetății de Scaun.

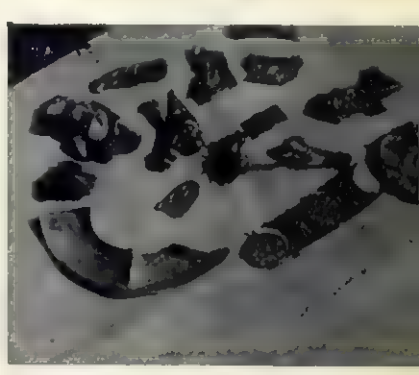

Obiecte de uz bisericesc din primul tezaur.

Acad. prof. Ioan Nestor, cercetînd o piesă din tezaur.

Grupul de cercetători în momentul descoperirii celui de al doilea tezaur.

25 DE PUNCTE!

Iată-ne! „Călătorim astă-seară în chibitca lui Radișcev, de la Petersburg la Moscova". Priviți concurenții: Clasa a IX-a a Școlii mixte nr. 26 din București înfruntă aceeași clasă din Școala nr. 7 „I. L. Caragiale". Amîndoi drumeții se țin țanțoși. Vor să-și facă curaj, sau e încrederea în pregătirea lor? În tot cazul, zîmbesc, și asta e semn bun...

Profesorul SAFTU vă prezintă

„DRUMEȚII VESELI"

fotoreportaj de A. LOVINESCU

Pentru noi, drumeții veseli, prezentările sînt de prisos. Ne întîlnim doar în fiecare duminică. Ceea ce nu vedeți dumneavoastră la radio sînt însă chipurile, încordarea concurenților, emoția profesorilor și ochii luminoși ai celor care rîd de bucurie după fiecare răspuns bun Fotoreportajul acesta, la care mi-am permis mici comentarii, vă va ajuta să ne înțelegeți mai bine.

Un profesor mai mult sau mai puțin sever, două clase emoționate în concurs, o sală plină, plus mai mult de 100.000 ascultători. Cam asta e tot!

Apoi se ridică și cortina. Concursul a început! Personal, am emoții la fiecare întrebare de parcă aș da eu examen. Ca să nu se vadă, zîmbesc tot timpul.

Să nu mă întrebați care dintre concurenți mi-a plăcut mai mult. S-au perindat atîția, am dat pînă acum mii de puncte și zeci de excursii C. C. S., așa că n-aș vrea să nedreptățesc pe vreunul. Din toate concursurile, în sufletul meu s-a înfiripat mai ales bucuria. Suprema bucurie a dascălului ce întinerește alături de elevii lui și mîndria că fac parte din școala unei țări ce a pregătit elevi ca aceștia pe care-i ascultați dumneavoastră la „Drumeții veseli".

Prima întrebare este...
— Vai, de ce nu răspunde o dată?

Un ajutor discret din partea... adversarilor. Numai că scena e prea departe. În clasă se aude mai bine. Mai sînt 30 de secunde!...

Ura! Răspunsul este bun şi acordăm 15 puncte! Cum să nu se bucure băieţii?

Mai sînt 15 secunde! Ce emoţie pe profesoară! — Doamne, fă să răspundă! Nici nu am curaj să mă mai uit!

Doi obraji sînt prea puţini pentru atîtea sărutări şi o poză e prea îngustă ca să cuprindă atîta fericire.

25 de puncte!... Fetele de la Şcoala „I. L. Caragiale" cîştigă excursia! Petrecere frumoasă, fetelor!

Parcă micile „rude" nu sînt şi ele emoţionate?!

SCRITORI și CĂRȚI

DESPRE PROZA LUI MIRCEA ZACIU

Pentru oricine îl cunoaște, Mircea Zaciu e un tînăr scriitor preocupat de cele mai diverse aspecte ale fenomenului social și cultural contemporan sau mai vechi: calități suficiente pentru a-i recomanda activitatea publicistică. În el trăiește, nelndoielnic, un bun istoric literar și un înzestrat prozator; schița monografică despre Ion Agîrbiceanu sau cea, mai nouă, despre Ion Al. Brătescu Voinești, sînt elocvente, ca și încercările beletristice, unele rămase în pagini de reviste (nuvele, reportaje, fragmente de roman), altele răspîndite prin diferitele colecții literare ale editurilor noastre (evocarea cinematografică a revoluției pașoptiste și, recent, fragmentul de roman *Începutul sfîrșitului* și scenariul de film *Unde sfîrșește pustiul...*)

Universul său epic predilect e populat de intelectuali, pseudointelectuali, oameni de afaceri, politicieni venali, tineri care caută adevărul și luptă pentru fericire, individi roși de interese meschine sau de patimi dezavuabile, militanți pentru progres și dușmani — tuturor dar neputincioși — ai noului; epoca preferată, în genere, e aceea tulbure a anilor 1944-46 în Ardeal, cînd anele se alegeau de uscat și zorii democrației populare fluturau la orizont, iar burghezia românească era martora propriei sale agonii politico-economice.

Mircea Zaciu e atras momentan pare-se de frească. *Începutul sfîrșitului* înfățișează efortul burgheziei românești dintr-un oraș ardelean de a păstra puterea politică (și economică) amenințată de iminenta instaurare a guvernului Frontului Național Democrat; *Unde sfîrșește pustiul...* pune în lumină luptele eroice ale studenților patriotice clujene, conduse de comuniști, pentru drepturile cuvenite și pentru salvarea universității de sub înrîurirea nefastă a cercurilor reacționare. Conflictul, specific epocii, n-a prea stăruit pînă acum, în aceste laturi și etape ale sale, proza noastră. Probabil că ei va alimenta, măcar în unele aspecte, viitoarele volume ale romanului *Străinul* de Titus Popovici.

Asociația de altfel nu e întîmplătoare. Mircea Zaciu e un afin al lui Popovici, iar recenta sa nuvelă aduce o serie de personaje și, parțial de situații, ce ies în amintire caractere și împrejurări reliefate și în *Străinul*. Perspectiva, determinată de momentul istoric oarecum deosebit, e, firește, alta. Dar profesorul Maxențiu din *Începutul sfîrșitului* și o sumă dintre ceilalți eroi ai lucrării lui Zaciu cheamă în memoria noastră imaginea unora dintre eroii romanului lui Titus Popovici, așa cum și atmosfera generală a celor două cărți e, în mare, asemănătoare. Am greși însă de bună seamă, dacă l-am considera pe Zaciu un tributar, iar similitudinile drept identități. Și aceasta pentru simplul motiv că *Începutul sfîrșitului* a văzut lumina tiparului încă în 1950 în paginile *Almanahului Literar* din Cluj, sub titlul *Sobolanii*, fragment de roman. Corelațiile psihologice dintre cele două lucrări sînt determinate, în fond, de alte cauze decît cele livrești: scriitorii au cunoscut amîndoi și au fost atrași artisticește de aceeași realitate pe care au căutat apoi s-o transfigureze literar, selectînd-o, interpretînd-o și reorganizînd-o, potrivit mijloacelor și capacității creatoare de care dispuneau la vîrste deosebite fiecare. Din păcate, Zaciu nu și-a mai finisat romanul proiectat, încredințînd cititorului, după șapte ani, abia ceea ce s-ar putea numi preludiul unei opere închegate. De aici, desigur, și caracterul de bruion al fragmentului publicat, cu inevitabilele sale inegalități tipologice, cu acțiunea insuficient de ordonată axată în jurul unei probleme particulare, precise; de aici oarecum și neputința criticului de a rosti judecăți de valoare mai puțin contestabile. Cîțiva eroi prind însă a se impune, chiar în atari împrejurări: profesorul Maxențiu, episcopul Amfilohi, secretarul acestuia, Ciucur; alții se anunță a fi interesanți: elevul Andrei Albu, profesorul Asan, doctorul Albu, politicienii Lupaș și Răgace.

O parte dintre ei vor apare și în scenariul de film *Unde sfîrșește pustiul...*, transportați la Cluj și puși să se definească în funcție de mișcările studențești ce au frămîntat capitala Ardealului în iarna și primăvara lui 1946. Îi reîntîlnim astfel pe Lupaș și Răgace, săltați oarecum în atribuțiile lor politice, dar nu mai puțin veroși, meschini și reacționari decît în *Începutul sfîrșitului*. Pe primul plan tind a se arcui însă cu deosebire nu atît reprezentanții clanului burghezo-moșierese, cît fictionomiile, indeobște luminale, recrutate din masa tineretului nutrit de cele mai nobile și generoase idealuri. Considerate ca expresii nemijlocite ale unora sau altora din tendințele politice ce animau epoca, fiecare dintre profilurile aduse în desfășurarea acțiunii își are neîndoielnic rostul său. Numai că, în planul estetic, majoritatea par a fi abia schițate: Zaciu n-a izbutit, practic vorbind, să rotunjească imagini umane pe măsura, bunăoară, a unora din cele realizate în *Începutul sfîrșitului* (ne gîndim, de pildă, la Maxențiu sau la Amfilohi); se pare că, de data aceasta, prozatorul n-a cunoscut tot atît de aproape realitatea înfățișată și eroii ce au însuflețit-o. Așa se explică, bănuim, printre altele, discursivitatea unor secvențe sau neaprofundarea, în linie omenească, a unora dintre eroi. Ceea ce nu înseamnă însă că în ansamblu imaginea epocii n-ar trăi în scenariu, ea trăiește, dar mai mult prin probleme, prin evenimente și prin unele caractere care, deși superficiale, au populat totuși, în chip istoric, întîmplările. Desigur, observațiile noastre, la eventuala folosire a scenariului în scopul turnării unui film artistic, ar putea fi dezmințite de întruchiparea cinematografică a narațiunii. Fără îndoială, în caz de reușită majoră, meritele ar fi atunci, în principal, ale regiei, și ale interpreților, care au putut da viață suplimentară unor personaje rămase, în scenariul literar, modest realizate estetic.

De altfel, după părerea noastră, nu ca scenarist se va realiza Mircea Zaciu, ci ca nuvelist și romancier. *Începutul sfîrșitului* e un indiciu, ca și alte materiale în proză publicate de el, în anii trecuți, în *Almanahul Literar*. Pentru aceasta, i-ar trebui poate mai mult curaj și mai multă tenacitate.

Aurel MARTIN

Tinere condeie

PRIMĂVARA

Pe sub streașină de-aseară
Cuib fac două rîndunele.
Un rățoi pierdut în gînduri
Cată cu un ochi la ele.

Lîngă zidul casei, cloșca
Ciugule o rimă lungă;
Pentru-atîtea guși flămînde
Teamă-i e că n-o s-ajungă!

Prăfuindu-se în soare,
Două curci în zor se scaldă.
Toarce somnul lîn, motanul,
Într-un colț de prispă caldă.

În grădină, sapă mama
Straturi pentru pătrunjel.
Peste bulgări, dă cu grebla
Voinicește, Tudorel.

Cum se-mbujoră bălatul!
Munca-i grea! Nu-i glumă doară.
— Hei, voinice! Ștergeți nasul;
Mai crescuși o primăvară!

Radu TUDOR

A. M. Sperber: VERSURI ALESE

În peisajul literaturii noastre noi, Alfred Margul Sperber se numără printre cele mai interesante și originale prezențe. Poet al vechii generații, el a început să-și transpună gîndurile în versuri în anii ce au urmat primului război mondial. Glasul tînărului de atunci, în poezia căruia răsunau motive ale vechilor poeți germani, se afirma cu impetuozitate și își căuta necontenit timbrul original. Era în versul lui A. M. Sperber o sete necontenită de viață, o bucurie frenetică în fața naturii. Era în versul lui o aleasă dragoste pentru tot ce are frumos și distins firea omenească.

Recentul volum de „Versuri alese" al poetului cuprinde și o selecțiune destul de riguroasă din aceste versuri de tinerețe. Ele vin să ne arate că, de fapt, motivele esențiale din lirica poetului militant A. M. Sperber se aflau în embrion încă de atunci.

După 23 August 1944 poetul s-a angajat fără reticențe pe drumul luptei pentru socialism. Poezia lui celebrează, uneori prin intermediul unor simboluri bine alese, victoriile poporului nostru, bucuriile neostoite ale unei vieți libere, descătușate. A. M. Sperber înscrie în versurile sale o adevărată cronică poetică a anilor socialismului. Dar A. M. Sperber se ridică necontenit la o privire internațională. Poezia lui se mișcă pe coordonate universale. Cîntă suferințele oamenilor de culoare de peste ocean se indignează împotriva celor ce pregătesc un nou război mondial. Și cu acest prilej descoperim o nouă trăsătură specifică poeziei lui Sperber: sarcasmul, convertit uneori în imprecații puternice, nimicitoare la adresa dușmanilor omenirii.

Pe aceste mari coordonate se desfășoară poezia lui A. M. Sperber. Volumul de „Versuri alese", tipărit la E.S.P.L.A. în traducere romînească semnată de cîțiva poeți talentați, reprezintă una din aparițiile importante ale anului literar.

Vom intîlni în paginile volumului, pe care necontenit ne vom simți îndemnați să-l răsfoim, una din expresiile poetice de reală valoare ale timpului nostru, o inimă sensibilă, o conștiință cetățenească activă și prezentă în frontul luptei noastre.

V. RÎPEANU

CONSEMNĂRI LITERARE

SALUTĂM PUBLICAREA în „Scînteia" a celor trei poezii de Maria Banuș, destinate a fi puse pe muzică ușoară. Salutăm și articolul lui Cicerone Theodorescu din „Contemporanul" care se ocupă de colaborarea dintre poeții noștri și compozitorii acelei muzici ușoare. Admirabilă inițiativă! Prin intervenția poeților veritabili, vom fi scutiți să mai ascultăm, pe muzică, texte cu rima ca „goarte-noapte", „încet-boschet", „ștri-ochi albaștri", rime care... nu rimează cu nimic. Genul „ușor" nu-i ușor de loc și e bine să i se dea oarecare greutate. Adică: să ajungă să spună ceva!

A APĂRUT UN VOLUM de traduceri din „Teatrul" lui Aristofan. Volumul cuprinde patru din comediile ilustrului comediograf elin. Cum nicăieri nu ni se dă vreo indicație că această culegere ar fi un prim volum, deducem că e vorba de un volum unic și, desigur, antologic. Dacă așa stau lucrurile, ni se pare straniu ca dintr-o culegere unică și antologică să lipsească tocmai cea mai populară comedie aristofanească: „Lysistrata". Ni se pare o omisiune care nu poate fi explicată.

Tot așa, ni se pare grăbită și lipsită de orientare alegerea de piese care alcătuiește volumul — de asemenea unic și antologic — cu traduceri din „Teatrul" lui Shaw. O carte shawiană în care găsim „Căruța cu mere" și nu găsim „Sfînta Ioana" sau „Cezar și Cleopatra", nu-i o carte shawiană. Se cuvine o mai justă orientare în alegerea textelor de tradus.

L. S.

ÎNTR-O NUVELĂ a sa de război, Boris Polevoi vorbește de un miner — Nikolai Karitonov — devenit, pe front, meșter neîntrecut în acțiunile de deminare. Înventivitatea cea mai diabolică a vrăjmașului el știe s-o descopere. Într-o zi, trupele sovietice pătrund într-un orășel evacuat de nemți. Pe masa unei încăperi, grupa lui Karitonov descoperă un volumaș cu file desfăcute, murdărite de noroi. Pe copertă, el observă un lucru ciudat. Sub privirile tovarășilor săi, el taie un fir ce lega cartea de o amorsă, șterge cu mîneca noroiul de pe margini, așază apoi cu grijă volumul în rană (erau versurile lui Puşkin) și, fără să se grăbească, desface, făcînd-o nevătămătoare mina ce urma să explodeze dacă cineva ar fi răsfoit volumul de versuri fără a observa crima pusă la cale.

Oamenii lui Hitler cunoșteau dragostea soldatului sovietic pentru carte. Iată de ce în filele volumelor zvîrlite printre ruine, ei puneau momeala morții: știau bine că prima grijă a ostașului sovietic era să străbată filele unei cărți, chiar atunci cînd era tăvălită în noroiul cîmpului de luptă.

O expresie vie a dragostei omului sovietic pentru cărți ni-i dat s-o simțim și noi. Ea poate fi lesne desprinsă dintr-un catalog pe care Camera Unională a Cărții din Moscova — „Glavizdat" — l-a publicat recent. Cele mai semnificative lucruri din literatura noastră beletristică, social-politică și științifică își găsesc aci un loc de cinste. Din beletristică: M. Eminescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă, I. Slavici, Mihail Sadoveanu, Tudor Arhgezi, Zaharia Stancu, Petru Dumitriu, E. Camilar, Mihail Sebastian, Eug. Jebeleanu, Maria Banuș, Nina Cassian, Radu Boureanu, Veronica Porumbacu etc. În tiraje nemaiîntîlnite ca, de pildă: „Mitrea Cocor" de M. Sadoveanu, în 500.000 exemplare; „Nopțile de iunie" de P. Dumitriu, în 200.000 de exemplare. Tălmăciri făcute nu numai în limba rusă, dar în aproape toate limbile popoarelor Uniunii Sovietice — în azerbaidjană, armeană, belorusă, estonă, gruzină, kabardină, kazahă, kirghiză, komi, letonă, lituaniană, tadjică, tătară, turkmenă, udmurtă, uzbecă, ucraineană, finlandeză.

Trebuie citit acest catalog. Din el desprinzi dragostea omului sovietic pentru creatorii tuturor popoarelor, inclusiv celor aparținînd poporului nostru, ai cărui scriitori oglindesc luptele lui din trecut și străduințile lui de azi pentru durarea vieții noi.

B. V.

INSULA ÎNTÎRZIERILOR

— schiță științifico-fantastică —

de Valentin DALGO

Ilustrație de Nichi POPESCU

(Urmare din numărul trecut)

Un oftat de ușurare ieși din pieptul lui Runcan.

— Așadar n-am avut halucinații... Faptele astea ciudate sînt reale... Dar care să fie cauza lor?

— Într-adevăr, care să fie cauza? — spuse Silvia. — În orice caz trebuie s-o descoperim. De altfel n-am face un detectivism gratuit... O facem pentru fabricile noastre. Altfel, produsele ar fi compromise...

Se așternu tăcerea. Deodată se auzi glasul fetei:

— Priviți, priviți iute!

Cei doi întoarseră privirile spre fereastră. Pe stradă, un băiețel fugea după un cerc. Dar asta mai mult o presupuseră... Căci băiețelul și cercul aveau o înfățișare cu totul anormală. Puștiul era extrem de subțiat, în chip de linie verticală, iar cercul avea forma unei elipse. Și mai ciudat era că elipsa rămînea tot timpul cu diametrul mare vertical și, totuși, se rostogolea foarte lin, întocmai ca un cerc. Deodată ovalul se împiedică de o piatră și căzu pe caldarîm:...

În aceeași clipă elipsa se transformă într-un cerc perfect, iar băiețelul, care se oprise din fugă și se aplecase să-l ridice, își reveni la înfățișarea firească de copil normal, de loc subțire, ba chiar dolofan.

— Credeam că numai din mers, lucrurile par subțiate — spuse într-un tîrziu fata, nedezlipindu-și ochii de la copil. Dar remarc că și atunci cînd stai locului ai asemenea impresii. Runcan se gîndi o clipă.

— De fapt e totuna — spuse el, apoi văzînd privirea mirată a fetei se gîndi să-i dea un exemplu, o comparație ca s-o ajute să înțeleagă. — Vezi dumneata? Fenomenul se petrece la fel ca și în cazul a două trenuri garate unul lîngă altul. Nu-i așa că atunci cînd se dă plecarea unuia, nu-ți dai seama din compartimentul în care te afli, care dintre ele s-a pus în mișcare și care a rămas?

— Într-adevăr — recunoscu fata — așa e. Dar...

— Dar ce?

— Dar asta nu explică întru nimic de ce par lucrurile subțiate. De data aceasta Runcan tăcu. În schimb vorbi funcționara:

— Ce să spun... noi am început să ne obișnuim cu ciudățeniile astea. Aproape că nu ne mai mirăm cînd vedem un helicomobil apărînd în felul ăsta — și le arătă cu degetul o mașină care tocmai trecea prin fața magazinului.

Helicomobilul își pierduse forma elegantă aerodinamică, devenise uimitor de scurt și se mișca pe niște roți ovale.

Deodată o lumină extrem de strălucitoare îi orbi pe toți. După o clipă, deschizînd ochii văzură helicomobilul țîșnind într-o viteză uimitoare; și în ciuda acesteia reușiră totuși să observe că vehiculul își recăpătase înfățișarea obișnuită.

— Asta ce-a mai fost? întrebă Runcan.

— Probabil că a avut loc din nou una din experiențele de la „Acvila" — îl lămuri funcționara.

— Acvila?

— Da... așa îi spunem noi Institutului Astronautic pentru călătorii cu viteze apropiate de iuțeala luminii. N-ați auzit de profesorul Manciu? De vreo lună de zile insula noastră i-a fost afectată pentru experiențe...

Silvia privi strada, prin fereastră. Era o circulație animată dar, curios, helicomobilele, deși treceau în mare viteză, aveau acum o înfățișare normală. Împărtăși noutatea aceasta tovarășilor săi și, deodată în timp ce vorbea, apăru din nou o lumină orbitoare care le luă vederea. Cînd deschiseră ochii văzură cu stupefacție că vehiculele care circulau pe stradă erau iarăși deformate.

O idee încolți fulgerător în mintea lui Runcan: oare perturbările de pe insulă nu sînt legate de experiențele „Acvilei"?

— Spuneți, vă rog — se adresă deodată funcționarei — pe insulă se petrec des asemenea explozii?

— Cam în fiecare zi, pe la ora asta.

Runcan se gîndi o clipă. Apoi se hotărî:

— Trebuie să vorbesc neapărat cu profesorul Manciu. Neapărat.

Funcționara zîmbi sceptic:

— Mă-ndoiesc că veți reuși. Nu primește pe nimeni și nu răspunde nici la televizofon. E foarte ocupat.

— Cumva am să pătrund eu la dînsul... Dar înainte de asta vreau să-mi verific presupunerile.

Se îndreptă spre televizofon, formă indicatorul Institutului Astrocronometric Central cerînd să i se comunice ora exactă. În același moment notă ora indicată de pendula din perete. Era 11 și 5 minute. Ecranul televizofonului se lumină, fără însă ca să apară cineva sau să se audă vreun sunet. Funcționara zîmbi:

— V-am spus că televizofonul funcționează greu. Dacă vrei să vorbești cu cineva de pe continent, mai bine te lași păgubaș. Am reclamat și defecțiunile astea, dar — cine să mai înțeleagă ceva! — vi s-a comunicat că instalațiile sînt în perfectă stare...

— Da... — începu Runcan — dacă ceea ce bănuiesc este adevărat, atunci trebuie să avem răbdare pentru astfel de convorbiri. Între timp, ov-aș ruga să-mi arătați unde sînt laboratoarele „Acvilei".

— Să mergem sus, pe terasă. De acolo insula se vede ca o hartă. Dar nu așteptați răspunsul la televizofon?

— Avem timp. Cred că mai durează vreo două ore în afară de cazul în care profesorul nu ne joacă o nouă festă...

Conduși de funcționara magazinului, Tudor Runcan și Silvia se îndreptară spre liftul care ducea la terasă. Cabina era construită dintr-un material plastic, transparent. Se urcară într-însa dar abia începură să urce, cînd li se ivi o nouă surpriză. Obiectele văzute din lift păreau că se lățesc și se comprimă, iar oamenii se scurtau și se îngroșau ca niște caricaturi...

— Ia te uită! — spuse uluită Silvia. Înainte lucrurile apăreau subțiate; acum se lățesc...

Runcan, care începuse să întrezărească fenomenele, căută să-i explice. În fond, explicația era simplă. Din helicomobil care avea direcția de mișcare orizontală, obiectele apăreau foarte îngustate. Acum, mergînd în sens vertical cu liftul, se schimbase direcția de mișcare. Obiectele se îngustau și de data aceasta, dar pe noua direcție de mișcare. Ele se turteau, se subțiau dar nu pe lățime, ci pe înălțime...

Liftul se opri și cei trei păși pe terasă. De aici se deschidea o largă perspectivă. Insula fusese construită perfect rotundă ca să reziste mai bine presiunii apelor; arhitecții avuseseră însă grijă s-o ferească de monotonie. În partea unde se aflau ei se înălțau numeroase clădiri înecate în verdeață. Cealaltă parte a insulei era acoperită de un parc imens, străbătut de o autostradă care părea că nu duce nicăieri.

— Iată, acolo este șoseaua care duce la laboratoarele „Acvilei".

— Bine, dar nu se zărește nici o clădire!

— Nici nu se poate zări. Laboratoarele sînt subterane.

— Și nu știți cam pe unde se găsește intrarea? — întrebă Runcan — Insula a fost doar construită pentru cercetări. Bănuiesc că toți locuitorii ei lucrează în laboratoare.

— Nu, noi sîntem numai personal auxiliar: asigurăm aprovizionarea cu materiale, energie... În laboratoare nu pătrund decît profesorul Manciu și doi-trei colaboratori apropiați.

Din nou acest profesor, Manciu, acest inaccesibil personaj care e desigur responsabil de toată zăpăceala asta — gîndi Runcan.

Apoi reintră în conversație:

— Și cine transportă materialele?

— Ele pleacă automat din depozitele noastre. Știți, depozitele sînt amenajate special în acest scop.

Tînărul ciuli urechile: iată, în sfîrșit, o cale de pătrundere în laboratoare! Își privi ceasul: se apropia ora 13. După socoteala lui era timpul cînd trebuia să-i parvină răspunsul de la Institutul Astrocronometric Central.

— Să mergem, dacă vreți.

(Continuare în numărul viitor)

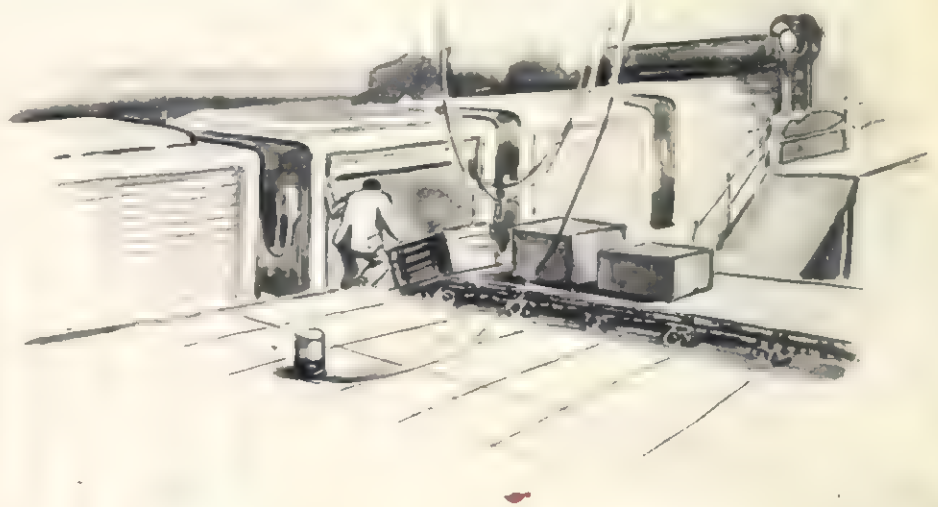

tenerii care-i talonau atît de strîct.

Dar nu întotdeauna lucrurile se petrec așa. Uneori cîțiva cicliști sprintează puternic chiar din start, reușind după cîteva minute să se distanțeze. Ei formează „un pluton fruntaș" — termen pe care îl întîlniți atît de des în cronicile de ciclism. Adesea însă plutonul fruntaș nu-și păstrează efectivul complet. Unul dintre componenții acestui pluton, profitînd de o „cățărare' (ruiaj la urcușuri mari) sau de o coborîre în viteză de 70-80 km pe oră — evadează și, dacă are suficiente resurse fizice, sosește primul la capătul etapei.

Dar pentru a ilustra aceste situații să ne întoarcem la ultima cursă de verificare a cicliștilor noștri în vederea întrecerii ce leagă orașele Praga, Berlin și Varșovia. E vorba de ediția jubiliară a „Cursei Scînteii".

Vor reuși oare Richard și C Istrate ?

Întrebarea, în ceea ce îl privește pe tînărul cicliști Richard Klein, mi-am pus-o atunci cînd l-am văzut la Poiana Țapului sprintînd puternic și distanțîndu-se de plutonul fruntaș. Ceilalți concurenți au pornit în goană după el, dar R. Klein nu menajează de loc și, rulînd în forță, ajunge primul la capătul etapei: Orașul Stalin (etapa București Orașul Stalin 169 km.). În cea de a patra și ultima etapă a „Cursei Scînteii" (Orașul Stalin-București) ploaia a luat... startul odată cu cicliștii. Serpentinele de la Timiș, asfaltul alunecos, tentativele de evadare — toate au dus la fărîmițarea plutonului compact pornit în cursă.

Din mașină de-abia reușim să-i mai identificăm pe concurenți. Toți sînt uzi pînă la piele și mînjiți de noroi. Dar aceasta nu le scade cu nimic din dîrzenie. La Cîmpina, C. Istrate se desprinde din plutonul fruntaș, dar la intrarea în Ploești este „agățat" de același pluton. Cu toate acestea el nu renunță la luptă și, cînd ajungem pe străzile Bucureștiului, evadează din nou. Rulează încordat, cu fața crispată, cu mîinile strînse pe ghidon. Admirabilă dovadă de dîrzenie, răsplătită cu cinstea de a intra primul pe Stadionul „23 August".

★

Am scris aceste rînduri pentru ca, atunci cînd veți auzi că la „Cursa Păcii" cicliștii noștri se mențin în plutonul fruntaș sau fac tentative de evadare, să-i felicitați din toată inima pentru că vor merita pe deplin acest lucru.

Florin ȘERBAN

Fotografii de L. TIBOR

De la „CURSA SCÎNTEII" la „CURSA PĂCII" într-un reportaj de ciclism

...Din înălțuri se cerne o ploaie deasă și rece ca de toamnă. Cei trei fugari, care au evadat din pluton, gonesc în tureș pe șoseaua udă și alunecoasă. Urmăritorii sînt pe urmele lor. De departe se aude o locomotivă care urcă pufăind la deal. Fugarii trec cu viteză amețitoare peste liniile lucioase aproape atingînd bariera care se lasă încet, nepăsătoare la această evadare, oprind în loc pe urmăritori...

Citind aceste lucruri, desigur că mulți dintre dumneavoastră s-au gîndit la un crîmpei dintr-un roman de aventuri. Totuși, nu am făcut decît să relatăm un moment dintr-o întrecere ciclistă. Și fotografia alăturată vă dovedește că nu am exagerat cu nimic.

Ciclismul nu înseamnă numai viteză și regularitate în rulaj pe bicicletă, ci și el este, prin competițiile de amploare un sport al curajului și dîrzeniei ca și al îndemnării și spiritului de inițiativă. Dar pentru a înțelege mai bine acest lucru vom folosi prilejul pe care ni-l oferă acest sfîrșit de aprilie, cînd ne aflăm după ediția jubiliară a splendidei întreceri cicliste „Cursa Scînteii" și înaintea celei de a zecea ediții a tradiționalei competiții internaționale „Cursa păcii", ce se desfășoară pe traseul Praga-Berlin-Varșovia.

De-a lungul a 12 etape

La 2 mai Praga, „Orașul de aur", va cunoaște animația și atmosfera sărbătorească ce caracterizează marile întreceri sportive internaționale. În această zi se va da startul în competiția la care și-au anunțat participarea cicliștii din 20 de țări.

Pe linia de plecare a „Cursei Păcii" se vor alinia sportivi sovietici și francezi, romîni și germani, danezi și bulgari, cehoslovaci și alții — cu toții animați de dorința de a-și înscrie numele pe lista cîștigătorilor etapelor, ca și pe cea a învingătorilor din fiecare ediție. Ei vor rula peste 150 de kilometri pe zi și, după ce vor trece prin zeci de sate și orașe, lupta pentru primul loc se va decide probabil de cele mai multe ori pe ultimii metri ai etapei. Așa s-a petrecut anul trecut la Goerlitz cînd și la Leipzig, cînd germanul Schur și respectiv olandezul Martin Wolfs au consumat și ultimii stropi de putere pentru a întrece doar cu o „lungime" (e vorba de lungimea bicicletei) pe par-

În urmărirea colegilor lor, cicliștii rulează cu viteză neținînd seama de șoseaua alunecoasă.

Înainte de intrare în Făgăraș o barieră buclucașă distanțează plutonul fruntaș de Filipov, Văsîi și Pelcaru care rulează de acum pe străzile orașului.

Rezultatul unei bușculade în primul pluton: ciclistul A. Voișeanu (Energia) a căzut de pe bicicleta care s-a și defectat. El o va repara însă în cîteva secunde și va porni pe urmele fugarilor.

POȘTA REDACȚIEI

AL. ANCA — BUCUREȘTI. Revista noastră a publicat și continuă să publice, în cadrul rubricii „Răspundem cititorilor", scurte documentare despre țările arabe. În anul 1956 s-au publicat astfel de materiale, despre Egipt (în nr. 5), Yemen (nr. 15), Oman (nr. 24), iar în nr. 7 din 1957 a apărut un documentar despre Arabia Saudită.

POPOVICI MIHAI — CONSTANȚA. Datele solicitate le puteți găsi în numărul 23 din 1956 al revistei „Timpuri noi". Este un material destul de bogat și complet.

NICOLAE HORINCEANU — GLĂVĂNEȘTI, RAIONUL ZELETIN. Revista noastră a publicat un material pe această temă în nr. 3 din 1 martie 1957.

NICOLAE CHIRU — CĂLĂRAȘI. Pentru lămuriri competente în problema ce vă interesează, vă sfătuim să vă adresați Ministerului Învățământului și Culturii — Direcția Generală a Cinematografiei, Piața Stalin nr. 1 — București.

SAMSON PETRESCU — CĂRANSEBEȘ. Veți putea căpăta date complete în legătură cu importul motorului „Irtiș", adresîndu-vă întreprinderii Tehnoimport—Serviciul 16, str. Doamnei nr. 5 — București.

ENACHE FLOAREA ȘI MIHU VASILE — LOCO. Nu este lipsită de calități schița dv. Ne referim la posibilitatea ce o aveți de a creiona, în fugă, portrete veridice, uneori hazoase (băbuța și popa din tren) sau de a reda, prin cîteva sumare notații, imagini destul de reușite. Numai că acestea toate nu sînt încă suficiente pentru a hotărî soarta schiței. Din păcate, întîmplarea de viață pe care dv. ați dorit s-o înfățișați artistic este lipsită de semnificație, din care pricină nu v-a putut oferi materialul necesar unei realizări literare. Vă recomandăm să studiați mai atent viața, să observați mai minuțios fenomenele ei, să vă alegeți mai cu grijă temele. Și, desigur, să mai scrieți.

E. GHEORGHE — BUCUREȘTI. E fără îndoială, lăudabilă intenția dv. de a vă găsi motive de inspirație în dramaticele evenimente ale anului 1907. Încercarea poetică „1907" e însă lipsită de calitățile unei poezii realizate; versurile sînt sărăcăcioase și cîțeaua banale, fapt care nu ne dă posibilitatea să o publicăm.

S. COLOȘENCO. Vom încerca să satisfacem dorința dv. publicînd curînd un material despre începuturile Teatrului Național din Iași.

SCĂUNAȘ AUREL — CĂLĂRAȘI. Am reținut două anecdote. Mai trimiteți.

ION IAMBOSTIU — HAȚEG; AL. BRETEA — MANGALIA; VAL. GIUROIU — PLOEȘTI; GH. BORBIRO — ARAD; IOAN FÎNȚINA — BAIA MARE, EUGEN RUSU — COLONIA TICU; O. IONESCU — LOCO, C. TEODORESCU — CĂLĂRAȘI, O. CIUCĂ — LOCO; E. PĂNU ȘI STAICU — COLIBAȘI. Am primit jocurile trimise de dv. cît și propunerile de a colabora la revista noastră. Regretăm că nu putem reține nici un joc și nici una din propuneri deoarece rubrica noastră de jocuri este acoperită pentru multe numere de aci înainte.

ION PREDA — COM. GRUI — CRAIOVA; A. PINTEA — TURDA; MIRCEA TRANDAFIR — OLTENIȚA. Redacția revistei nu vă poate satisface cererea de a vă trimite numerele din „Flacăra" în care au apărut lecțiile de stenografie. Vă comunicăm însă că în curînd lecțiile de stenografie publicate în „Flacăra" vor apare într-o broșură.

N. B. Comunicarea de mai sus este valabilă pentru toți cititorii noștri care ne-au adresat cereri similare pe care nu le-am putut, spre regretul nostru, satisface.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

ȘTEFAN CEL MARE

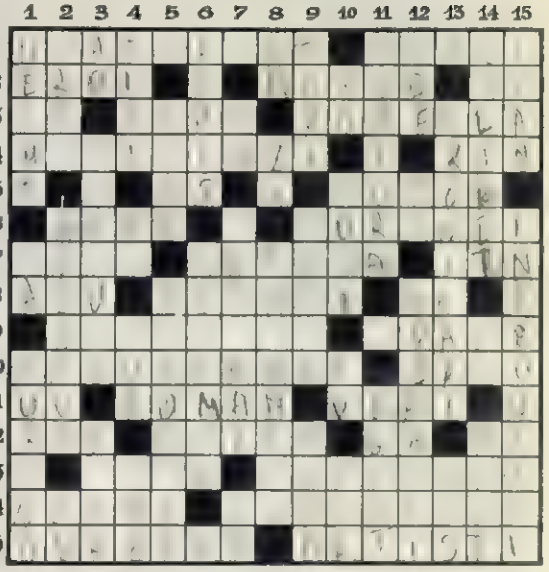

ORIZONTAL: 1) Așa a dorit Ștefan cel Mare să devină Principatul Moldovei — Cei mai aprigi dușmani ai Moldovei, pe care Ștefan cel Mare i-a înspăimîntat prin viteția sa și a armatei sale. 2) Așa au fost oștenii lui Ștefan cel Mare — Pe ei s-a bizuit și pentru ei a luptat Ștefan cel Mare — Avocat. 3) Argint — ...„Ștefan se întoarce și din cornu-i sună"... — cel Mare, cel Orb, Țepeș (sing.). 4) Familie de răzeși ai cărei strămoș a fost boierit de Ștefan cel Mare — Rang pe trei eferturi! 5) Barbu Ștefanescu — Mănăstire unde în timpul domniei lui Ștefan cel Mare s-a scris o evanghelie în limba slavonă. 6) Statura lui Ștefan cel Mare, prin contrast cu porecla sa — Mănăstire clădită de Ștefan cel Mare pe locul unde fusese chilia lui Daniil Sihastrul. 7) Dimitrie Bolintineanu, cîntînd luptele lui Ștefan cel Mare cu turcii — Execuție judiciară în trecutul Moldovei — Sfori. 8) Lac în valea Engadina (Elveția) — Mai marele grăjdurilor domnești la curtea lui Ștefan cel Mare (pl.) — Dialect francez. 9) Potolită — Armă de luptă pe vremea lui Ștefan cel Mare. 10) Aci a obținut Ștefan cel Mare, la 10 ianuarie 1475, o strălucită victorie împotriva turcilor, victorie care i-a adus laudele cronicarilor străini (două cuv.) — Nume masculin scandinav. 11) Ureea Vasile — Unul dintre cele mai însemnate tîrguri din Moldova pe vremea lui Ștefan cel Mare, veche capitală a Moldovei — Rude. 12) La frizer — Glorificat, cunoscut a fost Ștefan cel Mare — Veche notă muzicală — Cal. 13) Numele săsesc al Budei — Suceava, în vremea lui Ștefan cel Mare. 14) Cetate de siguranță, primită la 1475, împreună cu Cetatea de Baltă, de către Ștefan cel Mare, de la Matei Corvin — Cronica istorici Moldovei, în care se cuprinde și domnia lui Ștefan cel Mare. 15) Ștefan cel Mare n-a cunoscut-o niciodată cînd a fost vorba să lupte pentru binele poporului său — Dau viață epocii glorioase a lui Ștefan cel Mare în piesa „Apus de soare" de Delavrancea.

VERTICAL: 1) Cetate a Moldovei foarte însemnată în vremea lui Ștefan cel Mare — Notă muzicală — Personaj legendar despre care se spune că a ajutat lui Ștefan cel Mare să încalece al doilea cal după ce primul fusese ucis în luptă, primind pentru aceasta rang boieresc. 2) Conj. latină — Țara iubită a lui Ștefan cel Mare — Aromă particulară. 3) Alfa și omega — Ștefan cel Mare, domnul Moldovei... — Aici Ștefan cel Mare l-a înfrînt pe Radu cel Frumos, care năvălise în Moldova. 4) A coase marginile — Cetel — Zid — Poet rus (m. 1882). 5) Fluviu european — Locul unde Ștefan cel Mare a jurat credință regelui Cazimir al IV-lea, pentru a primi ajutor în lupta sa cu turcii. 6) Fiu al lui Ștefan cel Mare, care a domnit între 1527-1538 și 1541-1546 — Comandantul forțelor turcești din peninsula Balcanică, bătut crunt de Ștefan cel Mare în lupta de la Podul Înalt. 7) Bis! — Titlu boieresc pe timpul lui Ștefan cel Mare atribuit celui ce stringea dările pe băuturile spirtoase — Pronume. 8) Măsură de timp — Posesiv — Urîage. 9) A transforma un corp solid în lichid — Principatul Moldovei față de imperiul otoman după domnia lui Ștefan cel Mare — Ștefan cel Mare pentru Bogdan cel Orb. 10) Pe jumătate roșu! — A juca hora — Tudor Vladimirescu — Deschizătură în piele. 11) Cazna — Stat liber african. 12) Plouate — În fruntea Moldovei! — Intervenție chirurgicală; a suportat-o Ștefan cel Mare în ultimele sale zile, cînd rana căpătată la Chilia se agravase (pl.). 13) Au înregistrat evenimentele petrecute pe vremea domniei lui Ștefan cel Mare — Riu în Siberia. 14) Oaste de elită în armata lui Ștefan cel Mare — Interjecție — Comună în Franța. 15) Fiu al lui Ivan al III-lea, cneazul Moscovei care s-a căsătorit cu Elena, fiica lui Ștefan cel Mare — Una dintre trăsăturile de caracter ale lui Ștefan cel Mare (pl.).

Cuvinte mai puțin cunoscute: SATARA, ALV, OPEN, FET, ASS, ALET.

Dezlegarea jocului „PĂMÎNT"

1) Anteu — Ripă — Bot. 2) Văi — Plană — Poli. 3) Urban — Greul — N. 4) Atlas — Practică. 5) Dias — Prăfuită. 6) Ec — Meridian — Ti. 7) Lea — Pămînt — Bat. 8) I — Clisă — Eocenă. 9) Arăcări — Roca. 10) Crater — Calgi — D. 11) Ea — Ines — Mab — Sr. 12) August — Evaluată. 13) Tas — Răsad — Crug. 14) Azimut — Lot — Apă.

N. R. La definiția celui de al doilea cuvînt de la 9 vertical s-a strecurat o eroare; definiția se va citi corect astfel: **Scriitor brazilian, autorul lucrării „Pămîntul fructelor de aur".**

FOTOGRAFIE ÎN MUNȚI

— Trebuie să schimbăm locurile, draga mea... Am soarele în obiectiv

Desen de Alexandru Darly

IUBITE CITITOR,

Cu prilejul aniversării a cinci ani de la apariția revistei noastre, vă invităm la o întîlnire cu redactorii săi.

Colectivul nostru redacțional este dornic să afle cu acest prilej părerile dv. despre revista „Flacăra" precum și propunerile ce le aveți pentru îmbunătățirea conținutului și prezentării ei.

Întîlnirea noastră, care va avea loc în ziua de 11 mai 1957, orele 18, în sala Teatrului C. C. S., din str. Lipscani, se va încheia cu un program artistic-literar, realizat cu concursul unor oameni de artă pe care adeseori i-ați întîlnit în paginile publicației noastre.

Vă așteptăm cu dragoste tovărășească.

Colegiul de redacție al revistei „Flacăra"

COPERTA I: Desen de Florica CORDESCU

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7, PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7 60 10 int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 9 lei, 6 luni: 18 lei, un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Trăiască 1 Mai, ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc!

FLACARA
Nr. 9 (306) – 1 Mai 1957

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 10 (107)
Anul VI – 15 mai 1957

Scafandrul Ion Cojofană, după un drum în adîncuri...
Foto: A. LOVINESCU (pag. 10-11)

■ **Primăvara la Praga – de Demostene BOTEZ** ■ Copilul în brațele Sfinxului – de Radu BOUREANU ■ *Mîndria medicinii noastre – de C. COPORAN și E. IAROVICI* ■ **Erupția vulcanică – de Carlo MONTELLA** ■ **8 miliarde ani în 8 minute...**

1

Iată-i pe acad. prof. dr. C. I. Parhon și acad. prof. dr. St. M. Milcu, consultînd un copil, la Institutul de endocrinologie ce poartă numele celui mai ilustru reprezentant al medicinii noastre de astăzi: „C. I. Parhon".

După examinarea fetiței, am asistat la o scenă emoționantă. Savantul C. I. Parhon a stat de vorbă cu copila. Devenise un părinte, un bunic bun și sfătos. „De ce suferi tu?" — a întrebat-o. „De glandă" — a răspuns simplu și greșit copilul. „De... „glandă?" Dar tu ai o singură glandă?" Copila a-a gîndit o clipă. Apoi a răspuns nedumerită: „Dar cîte glande să am?" Bunicul a rîs, a mîngîiat-o și a început să-i explice... Avea într-însul deopotrivă dragoste, modestie, răbdare.

Calitățile acestea au însoțit de-a lungul întregii activități de om și cetățean, capacitatea impresionantă a savantului comunist C. I. Parhon. Dragostea lui pentru om, pentru popor, pentru adevăr, l-a însuflețit în muncă, în cercetare, în lupta pentru deschiderea de noi drumuri în știință. El este unul dintre creatorii pe plan mondial ai științei endocrinologice; primul tratat de endocrinologie din lume, apărut în 1909, îi aparține. În cele aproape 1500 de lucrări științifice pe care le-a publicat pînă acum, acad. prof. C. I. Parhon a atacat cele mai variate probleme de neuropsihiatrie și endocrinologie, făcînd cercetări de endocrinologie încununate de succes nu numai în medicină, ci în toate domeniile biologiei. În ultimii ani, acad. prof. Parhon face intense cercetări privind rolul și funcția fiecărei glande endocrine, precum și fenomenele biologice specifice diferitelor etape de vîrstă, în special ale copilăriei și bătrîneții.

Acad. prof. dr. St. M. Milcu este elevul și colaboratorul apropiat al savantului Parhon. Încă din tinerețe s-a arătat a fi un pasionat și subtil cercetător, aducînd de-a lungul activității sale noi puncte de vedere în studiul și terapeutica bolilor endocrine. În ultimii ani, acad. prof. St. M. Milcu s-a ocupat în special de problema gușii endemice, problemă în care a adus soluții noi și extrem de valoroase. Om de știință comunist, acad. prof. St. M. Milcu și-a închinat munca sa, vieții și fericirii omului. La Conferința de la Geneva, consacrată utilizării energiei atomice în scopuri pașnice, a prezentat primele lucrări cu izotopi, executate în țara noastră. Ele au fost realizate pe baza studiilor ce se fac sub direcția și supravegherea sa în Institutul de Endocrinologie, cu privire la aplicația radio-izotopilor în diagnosticarea și tratamentul diferitelor boli glandulare. Acad. St. M. Milcu a cercetat de asemenea problema aplicațiilor hormonale în zootehnie, în vederea măririi producției animale, influența factorului climateric și balneologic în tratamentul bolilor endocrine etc. În ultimele două decenii acad. Milcu a făcut cercetări în biologia epifizei. Împreună cu colabora-

MÎNDRIA MEDICINII

La ora cînd citiți aceste rînduri, sărbătoarea primului Congres național de științe medicale din țara noastră se va fi încheiat, cu succesul și bucuria aceea deplină a unui mare examen trecut cu „foarte bine".

Despre semnificația de bilanț al principalelor realizări medicale în anii puterii populare, pe care a avut-o congresul, despre amploarea lui, despre varietatea și importanța problemelor dezbătute, cît și despre aprecierea pe care invitații străini au dat-o lucrărilor sale — va fi scris pe larg presa cotidiană. Congresul a arătat pe larg realizările înfăptuite în anii regimului de democrație populară, pentru apărarea sănătății poporului. Știința medicală românească a fost pusă direct în slujba acestui scop. Aceasta o arată din plin creșterea numărului de instituții medico-sanitare, creșterea numărului de medici, scăderea mortalității infantile etc. etc.

Scrierea mea de față nu e menită să fie o dare de seamă asupra congresului. Altceva doresc să spun: că vechea și apreciata tradiție a medicinii noastre nu numai că s-a păstrat în regimul puterii populare dar s-a dezvoltat, în condițiile ideologice și materiale nou create și a înflorit ca niciînd altădată. Apelez la o singură cifră. În vederea congresului s-a tipărit un index bibliografic cuprinzînd lucrările științifice în domeniul medicinii, realizate în ultimii zece ani; indexul acesta totalizează 12.500 de lucrări științifice! Sînt lucrări prin care școala medicală românească aduce puncte noi de vedere, originale, în diferite probleme ce preocupă pe cercetătorii din toată lumea. Sînt lucrări care aduc aporturi valoroase la înaintarea medicinii mondiale. Cele mai importante dintre ele sînt semnate de marii noștri medici. Numele lor sînt binecunoscute și apreciate în țară ca și peste hotare.

Aș fi dorit ca prin paginile de față, dumneavoastră, cititorii „Flacării", să-i puteți cunoaște pe toți, atît cît se poate face acest lucru prin fotografii și scurte texte. În ciuda dorinței noastre însă, nu toate fotografiile au putut încăpea în pagini; marii noștri medici, savanții medicinii noastre, sînt mulți. Și cu acest lucru trebuie să ne mîndrim!

(În numărul viitor vom publica un fotoreportaj de la Congres).

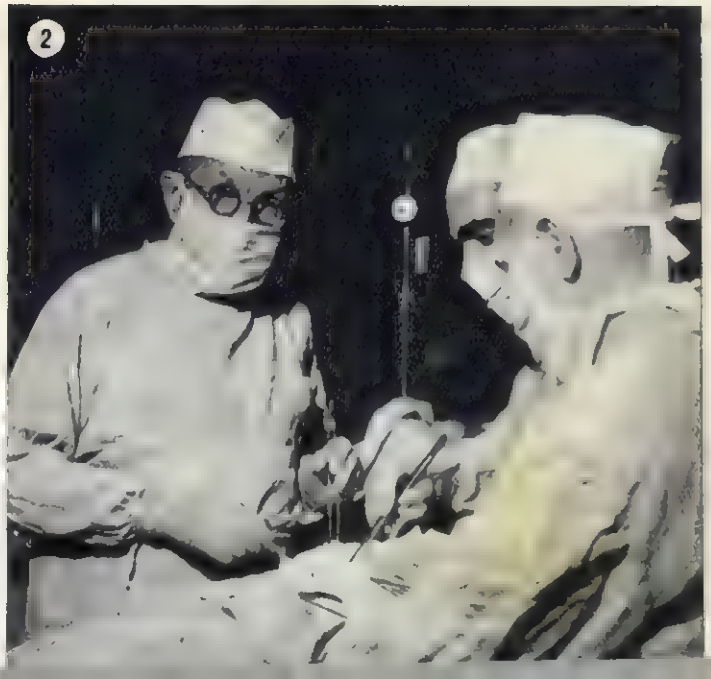

torii săi a reuşit să aducă contribuţii însemnate la izolarea şi cunoaşterea hormonilor epifizari.

2

„V-aş ruga să-mi spuneţi pentru cititorii noştri cam cîte operaţii aţi făcut pînă acum". Chirurgul academician N. Hortolomei se gîndeşte. Socoteşte? Nu. Iată ce-mi răspunde: „Important este nu cîte operaţii am făcut, ci cum le-am făcut". Îi spun că asta ştim cu toţii. „Deci, vă rog, totuşi: cifra". Surîde. „Ei bine, scrie acolo 60.000".

Şaizeci de mii de operaţii! Să redai cu ştiinţa şi mîinile tale, viaţa şi sănătatea la atîţia zeci de mii de oameni. Şi s-o redai în ultimă instanţă, atunci cînd nimic altceva nu mai poate ajuta!... Este o ştiinţă, este o artă în care profesorul e un mare maestru. El se numără printre primii noştri chirurgi care au făcut rezecţii de stomac pentru ulcer. Cu ani în urmă, pe baza bogatei sale experienţe a făcut un raport asupra dinamismului căilor urinare. Lucrarea aceasta serveşte şi azi drept îndreptar tuturor urologilor din lume. Cu prilejul prezentării acestui raport, în 1936, la Congresul de la Viena, a fost ales vicepreşedinte al Congresului internaţional de urologie care s-a ţinut în 1947 la Saint Moritz.

În ultimii ani pe marele nostru chirurg îl preocupă problema chirurgiei cardiace şi a vaselor mari de sînge. La 18 decembrie 1953 a făcut prima operaţie de stenoză mitrală.1) — A fost un succes plin de încurajare. Şi-a format un colectiv de chirurgi, o echipă pricepută şi îndrăzneaţă cu care a pornit la drum. Astăzi, în clinica de chirurgie de la Colţea, se fac în mod curent intervenţii pe cord; numărul lor a trecut zilele acestea de 250.

Reporterul nostru-fotograf l-a surprins pe acad. N. Hortolomei în timpul unei asemenea operaţii.

1) Boală de inimă constînd în îngustarea orificiului de comunicare dintre auriculul şi ventriculul stîng. (Compartimentele inimii)

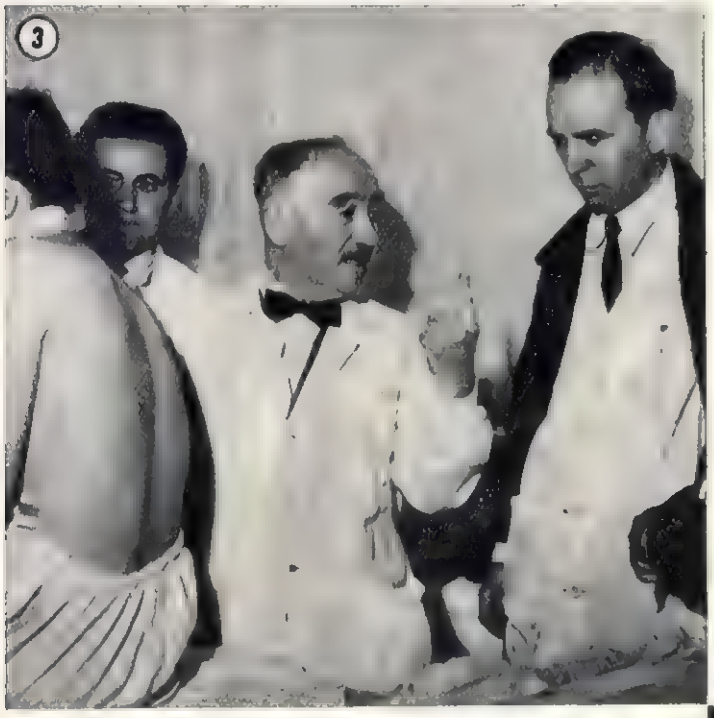

1

Acad. prof. dr. N. Lupu a acordat „Flacăra" două ore bune din timpul său, lăsîndu-ne să trăim din plin bucuria de a ne afla alături de sine şi de a-l auzi povestindu-ne. L-am rugat iniţial să ne vorbească despre activitatea sa, despre lucrările sale. A schiţat un refuz, blînd, moicom, moldovenesc, şi mi-a vorbit despre multe altele: despre studenţii medicinişti şi perspectivele lor, despre Sfatul raional „1 Mai" în raza căruia se află clinica, despre înzestrarea laboratoarelor... Vorbea simplu şi deschis, ca un gospodar care chibzuieşte despre copiii lui, despre ograda şi despre satul lui, arătînd ce e bine şi ce-i prost şi trebuie îndreptat.

Mai tîrziu am rugat pe unul dintre asistenţii săi să-mi dea datele pe care profesorul le ocolise. Am aflat lucruri pe care, ca ne-medic, nu le cunoşteam decît în mare. Să vi le spun şi dv: Acad. prof. N. Lupu este creatorul şcolii româneşti de anatomie clinică. El a publicat în 1935 primul nostru tratat de hematologie clinică şi a realizat numeroase lucrări în problemele bolilor de sînge şi ale tubului digestiv.

Începînd din anul 1953, cînd a devenit director al Institutului de terapeutică al Academiei R.P.R., îşi dezvoltă activitatea ştiinţifică în cadrul Institutului, îndreptîndu-şi în special atenţia asupra problemei sclerozelor[2] pulmonare. Pe baza studiilor în această problemă, acad. N. Lupu demonstrează, pentru prima oară în literatura medicală, anumite realităţi necunoscute încă. În ultima vreme profesorul face cercetări în domeniile hipertensiunii arteriale şi reumatismului; o parte din rezultatele studiilor cu privire la această din urmă boală au fost prezentate la diferite congrese internaţionale, iar altă parte au fost raportate Congresului nostru.

... Îmi amintesc cît de amărîtă am fost cînd mi-am dat seama că profesorul evitase să-mi dea date cu privire la activitatea sa. Curînd m-am bucurat că s-a întîmplat aşa. Datele pe care le doream, mi le putea da oricine. Dar numai stînd de vorbă cu profesorul l-am putut cunoaşte ca om, ca cetăţean, ca gospodar.

2) Fibrozarea unui organ.

NOASTRE

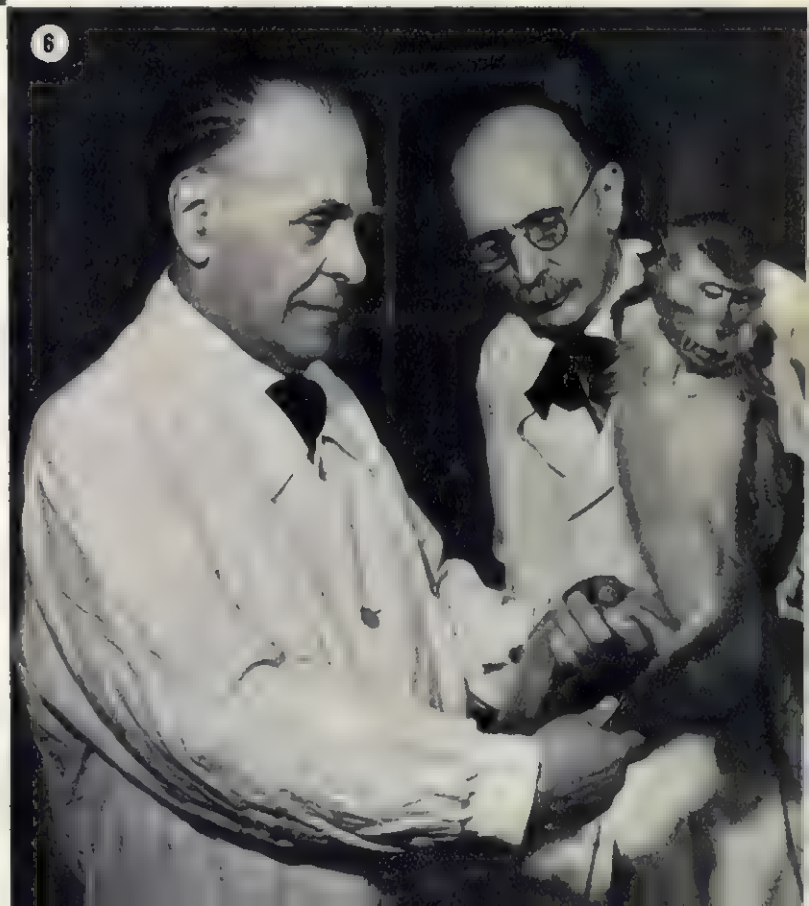

4

Acad. prof. dr. Miscikolczy Dezideriu, profesor la I. M. F. din Tg. Mureș, cunoscut neurolog și neurohistolog, elev al vestitei școli maghiare din Budapesta a profesorului Karl Schaffer. Rezultatele variatelor sale cercetări au apărut în numeroase articole din presa medicală din țară și din străinătate. În ultimii ani, acad. Miscikolczy a adus o importantă contribuție la redactarea unui monumental volum de morfopatologie a sistemului nervos.

5

Am vizitat într-o zi Institutul de inframicrobiologie și, intrînd într-unul din laboratoare, am prins o discuție între cîțiva cercetători. Despre ce era vorba? Încercau să numere diferitele premii științifice internaționale primite pentru diferite lucrări de-a lungul activității sale, de acad. prof. dr. Șt. S. Nicolau, directorul Institutului:

„Grand prix" la Expoziția internațională de igienă din Strasbourg, cu prilejul Centenarului Pasteur, premiul Bellion în 1925, premiul Bréant în 1930, premiul Montyon în 1935, o medalie la Bologna, anul trecut...

Savantul comunist dr. Șt. S. Nicolau, președintele secției de științe medicale a Academiei R.P.R., a desfășurat și desfășoară o activitate științifică vastă. În ultimii ani, împreună cu colaboratorii săi, a adus contribuții, extrem de importante pe plan internațional, în studiul hepatitelor inframicrobiene.

6

Fotografia aceasta îl reprezintă pe acad. prof. dr. C. Ionescu-Mihăești (stînga), directorul Institutului „Cantacuzino", și acad. prof. dr. M. Ciucă, verificînd asupra unui animal de experiență, rezultatul inoculării unui vaccin.

Acad. C. Ionescu-Mihăești lucrează azi în același laborator și la aceeași masă la care a lucrat cu ani în urmă marele său profesor, Ion Cantacuzino, alături de care își începe activitatea în microbiologie în 1903.

După primul război mondial, alături de prof. I. Cantacuzino, luptă pentru obținerea fondurilor necesare construirii actualului Institut „Cantacuzino", de care își leagă întreaga activitate de mai apoi.

Studiile științifice ale academicianului Ionescu-Mihăești sînt extrem de multe și de valoroase. În ultimii ani, activitatea sa s-a concentrat asupra a două sectoare: poliomielita și tuberculoza, studii pentru care a primit de curînd Premiul de Stat.

Problema asupra căreia acad. prof. dr. M. Ciucă și-a concentrat îndeosebi încă din tinerețe atenția și eforturile a constituit-o malaria. Activînd în diferite foruri științifice internaționale, el a luat parte, ca expert, la organizarea tuturor cercetărilor științifice și a luptei antimalarice, pe plan național și mondial. Mulți ani ai tinereții și maturității și-a petrecut peste tot acolo unde exista această boală și trebuia combătută: China și Indonezia, Melanezia, Singapore...

Cu ajutorul său neprecupețit și al înaltei sale competențe am reușit, ca azi, după o luptă susținută de cîțiva ani să nu mai avem practic malarie în țară.

Alături de problema malariei, profesorul studiază multe alte probleme. Și pe fiecare o socotește importantă, pentru că rezultatele studiilor sînt legate de progresul medicinii, al vieții omului.

7

Fotoreporterul nostru l-a surprins pe acad. prof. dr. M. Nasta, directorul Institutului de Fiziologie, ținînd o conferință asupra combaterii tuberculozei, în cadrul cercului de referate al surorilor de ocrotire. Căci profesorul nu este numai un eminent cercetător științific, ci și un luptător activ, de teren, în lupta antituberculoasă ce se desfășoară azi în țara noastră. Trei decenii din activitatea sa de pînă acum le-a consacrat studiului tuberculozei sub diferitele ei aspecte — biologic, clinic, profilactic, acordînd un deosebit interes problemelor cercetării și vaccinării antituberculoase. În calitate de director al Institutului de Fiziologie, acad. M. Nasta a avut un rol important în elaborarea și aducerea în îndeplinire a măsurilor preconizate de regimul nostru cu privire la combaterea tuberculozei.

Astăzi, în țara noastră procentul mortalității prin tuberculoză a fost redus de cinci ori față de procentul existent acum zece ani.

8

Acad. prof. dr. Gr. Benetato (stînga), directorul Institutului de fiziologie din Cluj. Cercetările sale la baza cărora a pus întotdeauna concepția pavlovistă, și, cu precădere, cercetările de neurofiziologie, privind rolul centrilor nervoși în reglarea funcțiunilor organismului, constituie o importantă și originală contribuție a școlii românești la această problemă.

9

Acad. prof. dr. A. Kreindler, directorul Institutului de neurologie „I. P. Pavlov". Alături de maestrul său, marele Gh. Marinescu, a căutat să introducă în neurologie învățătura lui Pavlov. Încă în 1935 au scris împreună o lucrare asupra reflexelor condiționate, care a fost premiată de Academia de Medicină din Paris. Cam tot din această perioadă datează și preocupările acad. Kreindler în domeniul epilepsiei, problemă în care a elaborat în ultimii ani puncte noi de vedere și concepții originale. Membru al Partidului Muncitoresc Român, acad. prof. dr. A. Kreindler luptă cu consecvență pentru triumful concepției materialiste în știință.

10

Pentru a putea realiza această fotografie ne-am interesat telefonic la clinica de dermatologie de la spitalul Colentina, la ce oră îl putem găsi acolo pe acad. prof. dr. Șt. Gh. Nicolau. „Vine pe la orele 11?" — am întrebat. Vocea de la capătul firului a răspuns surprinsă „Profesorul? Să vină la unsprezece? Nu. Dînsul e aici în fiecare zi, de la ora opt jumătate".

În ciuda celor 82 de ani, acad. Șt. Gh. Nicolau, șeful școlii românești de dermatologie modernă, a rămas același cercetător pasionat, același om al disciplinei de clinică, același maestru plin de bunăvoință și răbdare față de tinerele cadre. În ultimii ani a făcut studii interesante și a publicat numeroase memorii în numeroase probleme ca: tratamentul tuberculozei pielii, tratamentul leprei, rolul sistemului nervos în bolile de piele etc. Recenta sa lucrare „Dermatologie și venerologie" l-a adus de curînd, pentru a doua oară în ultimii zece ani, titlul de Laureat al Premiului de Stat.

Constanța COPORAN

Fotografii de E. IAROVICI

OPT MILIARDE DE ANI IN OPT MINUTE!!

...Inainte soarele era mai frumos... Toate planetele erau aşezate pe capul său şi-l împodobeau ca pe un prinţ din basme.

De cîteva luni de zile creatorul celor mai multe filme româneşti de desene animate tace. Să fi părăsit oare Gopo lumea Răţoiului neascultător, a fraţilor Puf-alb şi Puf-gris, sau a lui Marinică cel leneş? Fermecat de „Fetiţa mincinoasă", să fie adevărat că Gopo a abandonat desenul animat în favoarea filmului cu actori?

Tot felul de zvonuri şi presupuneri circulă prin studioul „Bucureşti". Un lucru e cert: Ion Popescu-Gopo continuă să-şi păstrezesediul la serviciul de desene animate. În ceea ce priveşte activitatea sa, regizorul, jovial şi comunicativ de obicei, preferă să răspundă evaziv că... pregăteşte, încearcă, se gîndeşte... Şi, în acest timp, Gopo lucrează de zor! La ce? Veţi afla în rîndurile ce urmează.

IDEEA S-A NĂSCUT LA KARLOVY-VARY.

În vara anului trecut, Gopo a făcut parte din delegaţia cineaştilor romîni la Festivalul internaţional al filmului de la Karlovy-Vary. Aici, într-o poetică seară de august, regizorul romîn a făcut cunoştinţă cu „Creaţia lumii", desenul animat realizat de cehoslovacul Hoffman, după suita de schiţe umoristice a celebrului caricaturist francez Jean Effel. Filmul lui Hoffman parodia istoria biblică. Spiritul ghiduş şi numai puţin contradictoriu al lui Gopo a intrat pe dată în funcţiune: „Eu văd altfel lucrurile. Îmi imaginez o creaţie a lumii ca o poveste năstruşnică în care, în loc de minuni, se petrec fapte şi fenomene cunoscute azi prin investigaţiile ştiinţifice... De pildă, pentru stabilirea arborelui genealogic al lui Adam, aş apela la maimuţică şi nu la talentul de sculptor modelator al bunului Dumnezeu. Şarpele strecurat în Eden l-aş înlocui cu o floroasă viţuitoare preistorică; cunoscînd gusturile maimuţoilor, aş afirma în pomi fructe mai ispititoare decît merele"...

Iată ce vedea Gopo în timp ce se desfăşura filmul confratelui ceh.

...Într-o zi, maimuţa a căzut din pom şi şi-a tertit botul.

GOPO DĂ REPLICA.

Întors de la Karlovy-Vary, Gopo aducea în bagajele sale, pe lîngă un preţios număr de idei cinematografice, planul viitorului său desen animat. Hotărîse să-şi numească filmul „Scurtă istorie". În afara titlului nu avea încă nimic scris din scenariu, în schimb desena, desena de zor chipurile viitorilor eroi. Vechea profesie de caricaturist îl servea pe cineast; facerea lumii se năştea sub creionul lui Gopo ca o glumă delicioasă şi totuşi ştiinţifică, plină de peripeţii, fantastă, romantică şi... plauzibilă. O incursiune în trecutul, prezentul şi viitorul omenirii, pe care cineastul romîn îşi propunea s-o realizeze în opt minute de peliculă, iată o viteză — să recunoaştem — uluitoare chiar pentru era atomică!

...Promenadă sub apă, într-o după-amiază din mileniul 2000.

„SCURTĂ ISTORIE" PE SCURT

Întîi a fost soarele, în urmă cu multe miliarde de ani. Era mult mai chipeş decît astrul ce-l vedem astăzi. Planetele îl împodobeau capul, iar comelele, cu cozile lor argintii, păreau nişte ace minunate în buclele-i bălaie. S-a întîmplat ca planeta ce-l servea drept nas să fie cea mai umedă. Cum se petrece întotdeauna cînd ai gutural, soarele a strîns ochii şi a început să strănute. Cînd şi-a revenit, era prea tîrziu: planetele alergau, fiecare pe orbita ei, aşa cum le-au aflat mai tîrziu astronomii. Dar să urmărim soarta poznaşei planete-nas. Pe suprafaţa ei s-a născut viaţa şi, la început, erau stăpîne doar tocmai.

Într-o banală zi de toamnă preistorică, un brontosaur s-a luat la întrecere cu un fluture. Din această joacă, pămîntul a prins să se zguduie cu atîta putere, încît o maimuţă ce-şi vedea liniştită de treburi într-un palmier, s-a pomenit aterizînd forţat, ba prăpădindu-şi în cădere şi bunătatea de cocos! După ce s-a mai dezmeticit, maimuţica a izbutit să se ridice în două picioare, s-a pipăit şi şi-a dat seama că are capul puţin turtit, a zărit o floare, a mirosit-o şi, pe dată simţindu-se inspirată, a emis nişte strigăte curioase, stranii pentru vieţuitoarele vremii. De atunci maimuţa nu şi-a mai cunoscut familia, şi-a zis *om* şi a lăsat în grija altora să-şi chinuie mintea pentru a-i stabili arborele genealogic.

...De atunci, nu şi-a mai recunoscut familia, s-a ridicat în două picioare şi şi-a zis om.

Cu floarea în mînă, omul porneşte să cutreiere pămîntul, să-l ia în stăpînire. Aprinzîndu-i-se curiozitatea, pătrunde apoi şi în „lumea tăcerii" (împărăţia mărilor şi oceanelor), pe care începe s-o supună. Şi fiindcă tot e pus pe călătorii, participă la anul geofizic internaţional şi, prin mijlocirea unui sateliţ artificial, poposeşte în spaţiile astrale. Acolo, pe Marte sau pe Neptun, omul învingător şade în chip de pavilion floarea, gingaşa floare, simbol al păcii şi prosperităţii...

...Omul a urcat pe scara civilizaţiei, pînă cînd scara a început să-l poarte ea... acţionată de un motoraş atomic.

MESAJUL FILMULUI...

Povestile, întîmplările din „Scurtă istorie" nu izbutesc să redea decît prea puţin savoarea imaginii de film. „Scurtă istorie" e pigmentată cu farse şi ironii, spiritul inventiv al artistului a găsit soluţii cinematografice excepţionale pentru redarea ideilor scenariului. Un exemplu: pentru a ilustra scurgerea epocilor istorice, Gopo îşi pune eroul să urce o scară cu o floare în mînă. Şi la fiecare treaptă omul e altfel înveşmîntat; războinic egiptean, marinar grec, cavaler medieval... pînă cînd poartă îmbrăcămintea zilelor noastre. Dar acum el nu mai trebuie să urce scara, fiindcă aceasta îl poartă ori unde doreşte, acţionată de un motoraş atomic... Dincolo de glumă, cineastul militează pentru o idee. Floarea aceasta, răsădită pretutindeni de eroul lui Gopo, este echivalentul ramurii de măslin trimise din inima unui artist către toţi spectatorii care-i vor vedea filmul.

M. Marinescu-SANDU

Desene de I. POPESCU-GOPO

POST-SCRIPTUM

Adaug acest alineat fiindcă vreau să răspund la o întrebare ce presimt că mi-o veţi adresa cu toţii: cînd vom vedea filmul în cinematografe? Este foarte posibil ca, înainte de a fi programat pe ecranele noastre, „Scurtă istorie" să debuteze în faţa unui juriu internaţional de cineaşti, la unul din apropiatele festivaluri din apus. Urîndu-i succes la viitoarele examene, să fim zăriştî pînă la capăt, culegînd ultimele ştiri şi despre alte lucruri pe care le pregăteşte Ion Popescu-Gopo. Are în faţă trei scenarii, îl atrage fiecare din ele, dar credem că va opta pentru un film în care fantasticul se amestecă cu realul, iar eroina din „Fetiţa mincinoasă" va avea un cuvînt greu de spus.

...În parcul subacvatic, o mamă îşi plimbă sugaciul; are timp şi de lectură, precum se vede ...

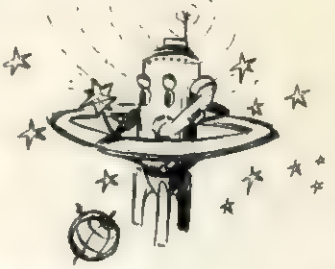

...Sateliţii artificiali vor studia spaţiul, stelele, şi cînd condiţiile vor fi prielnice omul va porni în călătoria mult dorită...

Calea spre „BRĂȚARA DE AUR"

Lîngă casa mea, la colțul străzii, se află o clădire veche. După înfățișare, nu-i tocmai arătoasă, astfel că multă vreme n-am privit-o cu băgare de seamă. Un lucru îmi atrăgea totuși atenția: prezența în fața casei a cîtorva persoane — de fiecare dată altele. Treaba aceasta se petrece și acum, aproape în fiecare zi, cam pînă la zece dimineața; apoi totul intră în liniște.

Nici nu m-aș fi gîndit să descopăr „misterul" casei din colț; și dacă, totuși, acest lucru s-a produs, faptul se datorește doar unei întîmplări.

Mai întîi, însă, să precizăm locul și împrejurările:

Ușa principală a acestei case duce direct într-o cancelarie, sediu al unui birou, intitulat destul de lung și de prozaic: „Secția raională pentru recrutarea și repartizarea forțelor de muncă". Oameni din cele mai variate meserii sau oameni fără vreo meserie vin aici în căutare de posturi. Vin, desigur, atunci cînd nu au angajament.

Și iată că, într-o dimineață, în primăvara aceasta, fără să fiu trimis aci de treburi speciale, am cunoscut cîțiva dintre acești oameni și... o întîmplare. O întîmplare care merită să fie povestită și care a generat prezentul reportaj.

O voce, subțire dar sonoră, m-a atras din stradă și m-a făcut să pătrund o dată cu primii cetățeni intrați în cancelaria oficiului.

— ...Sînt o intelectuală! — țipa „vocea subțire". Nu primesc decît post de secretară! Secretară la vreun director!... Ce, nu mai sînt directori? Sînt doar o intelectuală — am șapte clase secundare!

— Pentru moment vă putem oferi doar alte posturi! — s-a auzit un glas de dincolo de biroul principal. Avem 190 de posturi libere de muncitori calificați și necalificați la moara „Constantin David", se caută 80 de croitori și croitorese la fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej", șase femei tinere se cer la bufetele Gării de Nord; Centrul poligrafic nr. 5 angajează puitoare, iar pentru strandurile Capitalei, acum, în preajma verii, se caută 120 de garderobiere. Continuînd, funcționarul se scuză: „Regret, dar în săptămîna aceasta nu ni s-a solicitat nici o secretară". Apoi, parcă amintindu-și de ceva, făcu o nouă ofertă: „Avem un post la o fabrică de biscuiți; ar fi o muncă potrivită pentru dumneata. Ești tînără, și în scurtă vreme te vei califica!"

— Auzi, mamă! (tînăra solicitantă venise însoțită de mămița!). Eu, o intelectuală, să mă apuc de fabricat covrigi!

— Biscuiți!! — se amestecă cu indignare un cetățean prezent la discuție.

— Fuge de muncă! adaugă altul.

Apoi, „vocea subțire", îmbrăcată după ultimul jurnal de modă, la braț cu mămițica, părăsește incinta. „Intelectuala" cu 7 clase secundare nu-și găsise un post pe placul său...

★

Întîmplarea de mai sus mi-a răscolit niște amintiri; de altfel, amintiri nu tocmai vechi. Cunoscusem cîțiva oameni care au cerut ei înșiși să treacă de la condei direct la ciocan sau la mașină. Considerau drept foarte utilă calificarea într-o meserie productivă. Pentru această schimbare de profesiune au stăruit, s-au certat și sînt convins că, pentru realizarea acestui scop, dacă era nevoie ar fi întreprins orice demers. Ce or mai fi făcînd acum acești oameni? Cum o duc?

Cu aceste două întrebări în gînd m-am hotărît să plec pe urmele lor. Zis și făcut.

★

Pe șoseaua Basarab, dincolo de pasarela de peste triajul Gării de Nord, în inima unui cartier industrial, se află și fabrica de becuri „Electrofar". Este o întreprindere cu un personal aproape în întregime feminin.

— Mai lucrează aici Constanța Polgar? — a fost întrebarea cu care am intrat pe poarta fabricii.

— Cine? Constanța? Cum să nu fie! — mi s-a răspuns.

În cîteva minute am aflat că este una dintre cele mai bune lucrătoare. „A reușit, deci!" mi-am zis. „S-a ținut de cuvînt!"

În aceste clipe îmi amintesc exact: Constanța a ajuns aici cu un transfer în buzunar. Se desființase o direcție generală într-un minister și, o dată cu alți slujbași, fusese și ea transferată aici, însă tot ca funcționară. Lucrase mai mulți ani la contabilitate, a fost dactilografă, secretară de cabinet și funcționară la cadre, dar gîndul ei era îndreptat spre o muncă calificată, mai precis: dorea să lucreze într-o fabrică. La fabrica de becuri i s-a oferit un post la cabinetul directorului. Nu-i de lepădat o astfel de slujbă. Totuși, a refuzat să fie secretară. I s-a propus atunci să intre la serviciul de cadre sau la contabilitate. A refuzat din nou. Motivul: „vreau să mă calific — aceasta este dorința mea. Un om în producție este întotdeauna mai necesar", a repetat ea.

Discuțiile au durat aproape două săptămîni. A învins dorința Constanței Polgar. Deși aparent cam firavă, intrînd în fabrică, ea a cerut să fie calificată într-o muncă care nu-i tocmai ușoară.

Lucrurile acestea s-au petrecut anul trecut, prin septembrie. Acum, după șapte luni, am reîntîlnit-o. Fosta contabilă, fosta secretară a unui director general, funcționara de altădată, acum în etate de 30 de ani, este muncitoare în această fabrică de becuri. A terminat de mult școala de calificare cu notația „foarte bine", iar azi e considerată fruntașă în muncă.

Perseverența acestei femei emoționează.

— Ești mulțumită, Constanța Polgar?

Productivitatea ridicată îi aduce un venit lunar de aproape 800 lei. La mașina de încheiat becuri sau la automatele de bobinare a firelor de volfram, viitoarele filamente ale becurilor, se simte — după cum spune ea — mult mai bine decît în fața unui birou sau chiar la cabinetul unui director.

... Seara, cînd învîrtiți comutatorul electric și faceți lumină, gîndiți-vă că este posibil ca becul care vă luminează camera să fie o realizare ieșită din mîinile gingașe ale unei femei tinere, care a dorit să-și schimbe profesiunea, care s-a zbătut pentru ca din funcționară

Numărînd și selecționînd spiralele, viitoarele filamente, Constanța Polgar face o treabă migăloasă. Munca ei atentă contribuie la calitatea becurilor.

Fostul căpitan Ion Bănică, acum strungar, mînuiește cu pricepere șublerul. Iată-l controlînd exactitatea unui pinion lucrat de el.

Dar Cicerone Georgescu n-are numai pasiunea muncii profesionale. În orele libere, electricianul își dă „frîu liber" unei alte pasiuni: cercetează natura.

— muncă în care considera că nu dă totul — să devină muncitoare calificată; o femeie care a dorit acest lucru și, spre marea ei satisfacție, a reușit.

★

De poarta uzinelor metalurgice „1 Mai" din Ploești atîrnă o firmuliță de tablă, pe care e scris un text, incorect ortografiat dar grăitor: „Uz. angajează strungari".

Farmecul șpanului atrage de fiecare dată noi oameni în fața strungului. Este mirajul mașinii care împrumută omului puterea de a tăia oțelul. De acest miraj al strungului a fost atras, la sfîrșitul verii trecute, și Ion Bănică. Nu văzuse niciodată strung pînă acum un an. În prima zi s-a uitat la mașină ca la o apariție apocaliptică. Și iată că în cîteva luni a reușit s-o îmblînzească, s-o stăpînească: azi e strungar în fier.

L-am revăzut pe Bănică într-o vastă hală — mecanica II — a uzinelor din Ploești. Execută la strung un pinion de oțel. De după ochelarii cu ramă de baga, atent, urmărea atît traseul exact al cuțitului, cît și desfășurarea șpanului în spirală argintie, în timp ce urechea îi înregistra cu atenție zumzetul regulat al mașinii. Așa l-am surprins la lucru.

Pînă anul trecut, cînd forțele armate și-au redus efectivul, Bănică a fost căpitan în M.A.I. Trecînd în rezervă, deci și în „civilie", i-a apărut în față o problemă: care îi va fi noua profesiune? Strungarul de azi nu se gîndea decît la o singură cale: spre o meserie productivă. A ales această cale, deși i se ofereau diferite munci administrative, poate mai ușoare, poate la început mai bănoase.

— Îmi lipsea un singur lucru — mi-a împărtășit Bănică. Îmi lipsea o meserie calificată, mie, care în tinerețe încercasem mai multe profesiuni, fără însă a mă specializa într-una.

Acum Ion Bănică s-a calificat. Este strungar. Îi trebuie însă un strung mai modern. Deocamdată i s-a dat un „Magdeburg" mai vechi — de, ca la început! Cu unul nou, fostul căpitan promite a-și dubla productivitatea. Dacă se ia la întrecere cu alți strungari, dacă știe azi să mînuiască cu pricepere strungul, micrometrul și șublerul — toate acestea după un timp atît de scurt — faptul nu se datorește unei minuni, ci unor oameni minunați: tovarășii săi de muncă. Printre aceștia sînt bătrînul comunist și priceputul meșter Constantin Ciufu, șeful secției „mecanica II", și trei strungari de înaltă clasă: Dogaru, Ciuciuc și Bîrzoi. Ei l-au învățat pe Bănică să mînuiască strungul. Ei au fost meșterii care l-au calificat pe locul de muncă. Școala aceasta a durat trei luni. N-a fost singurul elev mai vîrstnic. Alături de el mînuiește tot atît de bine strungul un fost plutonier: Valeriu Antemir. Ambii sînt azi recunoscători celor cîțiva meșteri inimoși.

... Înainte de a părăsi uzina, privindu-l pe Bănică, mi-am amintit din nou cum arăta acest om înainte cu vreun an: devenind „civil" și oferindu-i-se diverse funcții administrative, el ora supărat, nemulțumit. Acum, lîngă strungul pe care-l stăpînește, fața lui radiază de mulțumire...

★

I se zice „profesorul": profesorul Cicerone Georgescu. În realitate este maistru electrician la Atelierele C.F.R. „Griviția Roșie". În ultima vreme, „profesorul" a devenit o figură cunoscută printre muncitorii ceferiști.

În urmă cu cîțiva ani, a trecut, dintr-o muncă intelectuală, la realizarea unei vechi dorințe: calificarea într-o muncă tehnică. În concluzie: a bătut la poarta uzinelor „Griviția Roșie". Și astfel, la vîrstă de 40 de ani, luînd-o de la început, a intrat în cursul de calificare. După șase luni de școală, a reușit, primul din 800 de elevi, cu calificativul „foarte bine". Astfel a ajuns Cicerone Georgescu electrician calificat.

Acum l-am reîntîlnit. A avansat. De la 1 decembrie urmărește din punct de vedere gospodăresc procesul tehnologic al unui mare sector mecanic; un sector în care peste opt sute de oameni lucrează în cele mai diverse îndeletniciri meșteșugărești. Sînt aici mecanici, strungari, ajustori, electricieni, frezori — lucrători în vasta hală a cunoscutei secții mecanica a IV-a a Complexului C. F. R. „Griviția Roșie".

Zîmbind, Cicerone Georgescu mi-a zis:

— Mi-am găsit adevărata chemare! Îmi place mult noua meserie. Am o calificare bună și un venit lunar de 1150 lei. Și mai bucuros sînt — a continuat el — fiindcă aici am mai găsit ceva: multă cinste, mult caracter, multă corectitudine sufletească și oameni hotărîți, necruțători cu ei înșiși, atunci cînd greșesc. Aceștia sînt azi tovarășii mei de muncă.

★

Domnișoara cu glasul subțire mai are nevoie de alte exemple? Sînt multe — sute, dacă vrea. Oameni care gîndesc cu totul alt fel decît a arătat ea că gîndește, în acea dimineață de aprilie, în mica cancelarie din strada Berzei. Sînt oameni care nu se opresc doar la comoditatea profesiei.

Poate totuși o mișcă perseverența tinerei Constanța, tenacitatea strungarului de la Ploești sau elanul electricianului de la „Griviția Roșie"? Nimeni n-o împiedică să le urmeze calea. Calea spre o meserie — spre brățara de aur, cum glăsuiește o vorbă cuminte din bătrîni.

Tot am văzut că-i plac podoabele. Ar avea prilejul s-o poarte pe cea mai de preț...

B. SURU

Fotografii de A. LOVINESCU

PODUL CEL...DULCE

Craiovenii sînt mîndri de podul suspendat din „Parcul poporului".

Unul dintre meșterii cofetari din Craiova, Alexandru Coca, de la laboratorul local T.A.P.L., a executat din ciocolată și zaharicale o miniatură după acest pod.

Expus într-o vitrină din centrul orașului, podul este admirat de craioveni pentru priceperea cu care a fost executat.

În fotografie: meșterul cofetar Al. Coca, lucrînd la finisarea podului său de ciocolată.

Fotografie de Eugen BÂRBULESCU

ȘCOLARI, CAMPIONI GIMNAȘTI AI PLOEȘTIULUI

Tineretul din Ploești a urmărit timp de două zile concursurile de gimnastică interșcolară la care au participat elevii și elevele școlilor medii din acest oraș.

Probele sportive s-au desfășurat în sala stadionului „Energia".

Au învins echipa de băieți a Școlii medii mixte nr. 1 „I. L. Caragiale" și echipa de fete a Școlii medii mixte nr. 2 „A. Toma". Astfel cele două echipe de gimnaști au fost declarate echipe campioane ale orașului Ploești pe anul 1957.

În fotografie: echipele campioane fotografiate după cucerirea titlului.

Fotografie de I. VERMONT

EXPORT DE PRODUSE DIN STICLĂ ÎN IRAK ȘI IORDANIA

Produsele din sticlă și geamurile fabricate de industria noastră sînt tot mai mult cerute pe piețele străine.

De curînd un transport de produse din sticlă a fost expediat prin portul Constanța în două țări din Orientul Mijlociu: Irak și Iordania. Aceste produse, așa cum se vede și în fotografie, au fost îmbarcate pe bordul vasului „Una", cargobot sub pavilion iugoslav.

Încărcarea s-a făcut cu utilajul modern al vasului, noile autostivuitoare.

Fotografie de G. CIOROBEA

Primăvara la PRAGA

de Demostene BOTEZ

Trenul merge greu. Cînd ridic storul de la geamul vagonului, văd colinele acoperite cu un pospai de zăpadă proaspătă. Din loc în loc, pîlcuri de păduri de brad par niște unități de soldați în albastru-închis, masate pentru o gigantică manevră. Pe creste, zarea se pierde într-o ceață nedesluşită... Trecem printr-o regiune muntoasă. Încerc o decepție. Visasem, doar, o primăvară la Praga!

Trenul își ia din nou vînt, de parcă și-ar fi scos frînele... Dormitez, obosit. Timpul trece. Conductorul îmi anunță apropierea Pragăi... Uzine, fabrici, cartier întunecat, cărbuni, fum, oameni înnegriți... Praga industrială.

Coborît în gară, mă simt ca într-un oraș natal. Turlele, străzile, marile clădiri îmi sînt cunoscute. Nu le-am văzut de douăzeci de ani și totuși îmi sînt atît de familiare. Am sentimentul de a fi ajuns acasă.

Discret, printre ziduri înalte de piatră, ca printr-un tunel descoperit deasupra, trenul străbate orașul pînă chiar în inima Pragăi. Din gară, mă aflu la doi pași de Muzeul de artă națională, de la care se întinde, în jos, în pantă ușoară, imp striţată de pietoni, de automobile și de tramvaie, marea piață Venceslas, lungă ca un bulevard.

Dar ce să privesc întîi?

Mașina se strecoară cu o abilitate acrobatică prin mulțime.

Praga m-a primit în lumină de primăvară. Norii s-au rărit, nu știu cînd, și soarele zîmbește prietenos și cald, poleind într-adevăr cu aur zecile de cupole. Lumina lui se revarsă adîncind parcă și mai mult umbrele statuilor baroce, ascunse prin firidele pereților sau străjuind, sus, la acoperișuri, pe marginea streșinilor. Pereții negri, adumbriți de vreme, ca din cărbune parcă, surid și ei în razele soarelui cu o melancolie plină de amintiri, de care-s legate atîtea și atîtea tragedii din lupta de veacuri a poporului ceh.

Alături, însoțitoarea, o fată blondă de o tinerețe violentă, dă o replică roză soarelui care-i mîngîie obrajii.

Primăvara la Praga!

Nici după o călătorie de 40 de ore cu trenul, nu te înduri să fii obosit la Praga, și iată-mă în mijlocul acestui vast muzeu, căci Praga veche e în întregime un muzeu. Auguste Rodin îi spunea doar Pragăi „Roma Nordului".

Încep să rătăcesc la întîmplare, cu pasul fără țintă, cu gîndul fără frîu. Aș vrea să mă închipui o umbră din trecut, din zbuciumata viață pe care a trăit-o de la anul 900 încoace, această inimă în care a bătut pulsul vieții și al istoriei. Cobor spre Praga veche, atlas viu cu reliefuri, dintr-o carte unică de istorie și de arhitectură. Mă gîndesc că, în lunga epocă a aservirii sale și a luptelor de eliberare pe care le-a dus, istoria acestui oraș a fost plină de tragedii și că fiecare piatră din zidurile de sute de ani, de aici, ascunde cine știe ce dramă istorică.

În Praga, istoria nu e știință, ci o mărturie concretă, perpetuă a trecutului.

Cînd ridic ochii, încărcați de închipuite evocări, am în față silueta Turnului de pulbere, splendidă rămășiță în stil gotic din vechile fortificații ale Pragăi, care-și poartă cu fală o jumătate de mileniu de existență. E negru-cărunt, de parcă totuși vremea l-ar fi îmbătrînit.

Păşesc, simbolic, dincolo de întăriturile fortăreței, în locul cărora se întinde acum o stradă dreaptă, și iată-mă pierdut prin străzi înguste, printre case cu ziduri negre sau de un galben afumat, în stilul Renașterii, cu fațadele ca niște stampe colorate, de muzeu. Mă opresc, mă uit. Totul mi se pare de o frumusețe gravă: ferestrele, ușile ferecate cu fier, simplitatea... Nu știu de unde vine acest sentiment de frumos, dar îi simt valul ca o muzică, și solemnă, și melancolică.

Uși scunde dau în circiumioare

Au de ce să-și amintească de eliberare, începută de primăvară, în ziua de 9 Mai, pe străzile Pragăi poporul își sărbătorește victoriile ce-l duc spre primăvara omenirii...

boltite, cu tavan ca de pivniță; ferestre mici caută să arate cît un pantof de reclamă care de-abia se ghicește. Ulițele sînt atît de înguste, că dacă ai întinde brațele în lături te-ai lovi cu coatele de zidurile caselor ce stau față în față. Uneori te înfunzi între ele, și ieșirea firească e printr-un gang lung, ca un tunel, prin care ieși într-o altă stradă asemănătoare. Cîteodată, colonade de zid, groase, pătrate, susțin o galerie pe sub care treci. Ici și colo, în cîte o firidă, ferită parcă de lume, o statuie barocă, vreun crist sfîșietor de tragic, cu crucea pe umăr, sau cine știe ce eclesiast de veacuri repauzat întru Domnul, cu mitra pe cap.

Prin această aglomerare în care s-a refugiat un trecut tragic de lupte, ieși deodată în piața vechii primării cu turnul ei înnegrit, cu ornicul făcut pe vremea lui Columb, care înfruntă și azi cel mai complicat cronometru modern, arătînd nu numai orele, dar și zilele anului, lunile, fazele lunii și alte fenomene cosmice.

Statuia lui Hus e străjuită de cele mai vechi și mai frumoase clădiri.

Prin ghemul de ulițe înguste, cu cîte o bisericuță uitată printre case, ajungi la faimosul pod Carol al IV-lea, cu cele două turnuri majestuoase la un capăt — și la celălalt cu cele două șiruri de grupuri de statui care străjuiesc pe de margini.

De aici se deschide o panoramă largă de-a lungul Vltavei. Prin nu știu ce capricii ale naturii, lumina cade de sus, irizată, ca o pulbere invizibilă și cristalină. Vltava are gravitatea și calmul marilor rîuri și e, aici, domoală și odihnitoare.

Cînd te uiți pe cursul ei, într-o parte și în cealaltă, vezi cele nouă poduri, încordate, sărind unul după altul, zvelte, pe deasupra pînzei argintii de apă.

Colinele dimprejur, de pe celălalt mal, sînt împodobite de case vechi, care se înșiră, sobre, pe coaste, ca niște vechi bijuterii a căror strălucire s-a stins și care acum apar de o sobrietate austeră. Printre ele, grădini și parcuri, drumuri mărginite de pomi, anunță începutul primăverii. Pe alocuri, mugurii s-au umflat dînd tufișurilor o culoare castanie, dar prin alte părți au dat frunzișoarele mici și străvezii, ele însele ca niște petale de floricele verzi. Sînt grădinile Klinsky și Tetzin.

În față se ridică, masivă, cupola ca un clopot a bisericii Sfîntul Nicolas. Bronzul acoperișului e înverzit de vreme, e parcă de jad sau parcă un mușchi fin de un verde închis s-a prins pe suprafața lui.

Mai sus, palatul Hraciany își întinde silueta sobră, cu mii de geamuri care sclipesc în soare, cu turlele gotice ale vechii catedrale St. Guy, care se înalță de dincolo de crestele de ziduri ale palatului. Din anul 1253 și pînă în 1780, adică vreme de cinci sute de ani, suveranii Boemiei, începînd cu Ottokar al doilea și sfîrșind cu Maria Tereza, au tot clădit sau adăugat cîte ceva acestui palat.

Urci spre Hraciany pe o veche stradă, la care casele nu erau identificate cu numere, ci cu insigne din sculele meșteșugarului care o locuia. De sus, priveliștea este neînchipuit de frumoasă. Colinele dimprejur sînt parcă mai aproape; orașul e jos, ca o frămîntare de lavă vulcanică din care se înalță sute de turle și de turnuri, dintre care unele se sfîrșesc într-un vîrf ascuțit ca o săgeată.

Siluetele lor zvelte se proiectează pe fondul negru al orașului, dar străbat și deasupra, peste coamele colinelor, încrustîndu-se pe albastrul cerului. În orice parte te uiți, și oriunde te-ai afla, aceste turle jalonează orizontul, mîndre și drepte.

Palate istorice ca Schwartzenberg, Čeznin, Toscan, cel arhiepiscopal, biserica Lorette cu celebrele sale clopote, biserica mănăstirii Strahov unde se află un interesant muzeu al tipăriturilor cehe de la început și pînă astăzi, fac din această parte a Pragăi o adevărată podoabă a lumii.

Mai departe, spre miazăzi, un cartier întreg, independent parcă de oraș, de care îl despart coline și parcuri imense.

Praga veche nu s-a schimbat cu nimic. Nimeni nu îndrăznește să profaneze aceste ziduri sacre. Nici timpul parcă nu cutează să le macine. Aici, o casă nouă, o cărămidă nouă, ar țipa singură de revoltă.

Primăvara la Praga?

Iat-o în lumină calmă, netrezită încă din somnolența cețoasă a iernii, dar netezind cupolele, zidurile, fațadele minunate, ca și cum le-ar mîngîia. Iat-o în buchetele de frunzulițe, în verdele crud al peluzelor; iat-o pe fețele vesele ale trecătorilor, pe aurul turlelor.

În grădina de lîngă Muzeul național de artă, în castanul bătrîn de la fereastra hotelului, au început să cînte păsărele, melodii ce-mi sînt cunoscute.

Praga de ieri?!

Nu. Praga de totdeauna. Dacă ar învia azi un locuitor de acum trei sute de ani, nu s-ar rătăci.

Și, totuși...

Totuși, în afară de centura acestui mare muzeu în plin aer, avîntul de astăzi înalță cartiere noi, cu sute de case pentru muncitori, la Varșovița, la Dervitze. Fabricile, uzinele, căci Praga e tot atît și un oraș industrial, își adaugă mereu noi clădiri, noi așezăminte sociale, creșe, policlinici, maternități.

Cîndva au ridicat palate, regii. Acum le ridică muncitorii, pentru ei. Acum sînt simple, fără inutile ornamentații, dar corespunzătoare noului stil de viață.

Praga de ieri, Praga de azi, fac un singur tot, la fel cum poporul ceh face un singur tot cu istoria lui.

Primăvara înverzește grădinile marilor locuințe muncitorești și pune, ca un semn de carte, mlădițele proaspete, în cartea de istorie a Pragăi, adică printre zidurile vechi, printre biserici, pe ulițele înguste.

Soarele își joacă lumina, pe aurul crucilor de deasupra turlelor, ca pe niște păsări de aur, poposite pe brațele lor.

Razele călduțe ale soarelui, miasma îmbătătoare a pomilor înfloriți, melodia suavă a viorilor... Da, în parcul „Ledeburg" din Praga e din nou primăvară.

Poate cîteva clipe bătrînul scafandru Ion Coţofană va fi înghiţit de apele Dunării..

SCAFANDRII

-reportaj-
de
Constantin
CHIRIŢĂ
Fotografiile
autorului

Am încercat în fel şi chip să îmbrac un costum de scafandru şi să mă scufund măcar pentru un timp scurt în apele Dunării. La Galaţi mi s-a părut că m-apropii de ţintă. Un bătrîn scafandru mi-a făcut cu ochiul, mi-a şoptit ceva despre o declaraţie pe care trebuie s-o iscălesc, despre o vizită medicală, mi-a mai făcut încă un semn cu ochiul şi astfel ne-am strîns mîinile ca după o înţelegere tainică. „Aici însă nu se poate — a adăugat el misterios. Ne-am terminat treburile şi sîntem pe ducă. La Cernavodă..."

Grupul de scafandri, sau flotila de salvare, cum i se mai spune, urma să plece la Cernavodă pentru o altă lucrare. Vasăzică puteam spera. Mai aflasem că omul cu care mă înţelesesem era cel mai bătrîn dintre scafandrii noştri — de 40 de ani lucra în meserie — şi pare-se un maistru greu de egalat, aşa că n-am mai pus la îndoială vorbele sale. Maistrul Ion Coţofană era un fel de carte de vizită a flotilei: serios, rezistent, curajos, iscusit.

Pe uscat e un bătrîn înalt, puţintel încovoiat, cu o faţă imposibilă, poate puţintel ursuz, cu un mers curios, parcă nesigur — am observat că genunchii i se ating cînd merge — vorbeşte rar şi cam bombănit şi trage mereu din ţigară. În apă, cu multă greutate poţi să-l deosebeşti, deoarece costumul de scafandru nu oferă decît o singură cale de identificare: acel gemuleţ rotund dindărătul căruia se vede în cel mai bun caz o pereche de ochi. Dacă privirea este încruntată şi întrebătoare în acelaşi timp, scafandrul în cauză nu poate fi decît Ion Coţofană. În orice caz, m-am convins în acele zile pe care le-am petrecut printre scafandri — dacă mai era nevoie de aceasta - că ochii sugerează în chipul cel mai limpede identitatea fizică a cuiva şi poate chiar şi identitatea sa morală.

Mărturisesc că după ce m-am despărţit de scafandri (fără să uit să-i mai string o dată mîna bătrînului Coţofană şi să-i fac un semn imperceptibil cu ochiul), imediat ce am ajuns acasă m-am apucat să scriu ceea ce aflasem la Galaţi, pentru ca, liber de orice griji şi preocupări, să mă reped cît mai degrabă la Cernavodă şi să-mi dau drumul în apă. Cu sufletul la gură am scris cele ce urmează.

O EPAVĂ REÎNVIATĂ

Cu vreo doi ani în urmă, un vas turcesc, pe nume „Sadakat", transportînd 1200 metri cubi de scîndură, a fost prins de îngheţ şi furtună în preajma portului Galaţi şi scufundat în cîteva clipe. Dacă oamenii de pe bord s-au putut salva, în schimb nava a fost în întregime înghiţită de ape. Uriaşa încărcătură aproape că a cimentat vasul de fundul Dunării. În timpul iernii pe întinsul de gheaţă al fluviului, vîrful unui catarg indica amărît ca o cruce mormîntul navei „Sadakat".

Dar primăvara sosind inevitabilă ca totdeauna, a obligat soarele să azvîrle din praştia lui gigantică buchete de raze calde care au subţiat gheaţa, au topit-o, au transformat Dunărea în acel frămîntat şi nestatornic fluviu pe care îl cunoaşte de atîta timp lumea. În preajma recentului mormînt a sosit, o dată cu ultima lună a primăverii 1955, un mare cortegiu de vase care nu avea însă nimic funebru în înfăţişarea sa. Dacă s-ar fi trecut peste masca de seriozitate şi îngrijorare a unor marinari bătrîni, s-ar fi putut crede că ceremonia care se pregătea era mai degrabă veselă. Duduitul motoarelor şi nesfîrşitul du-te-vino de pe puntea vaselor anunţau pregătiri febrile.

După cîteva zile, bătrînii marinari, care priviseră la început cu îngrijorare apele Dunării, au îmbrăcat costume elastice de cauciuc, şi-au înşurubat deasupra umerilor acele enorme capete cu un singur ochi de sticlă şi s-au scufundat încet, încet, în Dunăre. La început au adus ştiri care au ajutat oamenilor de la suprafaţă să schiţeze conformaţia vasului şi poziţia lui de scufundare. Apoi, zi după zi, lună după lună, scafandrii n-au făcut altceva decît să descarce vasul scufundat de povara sa de scînduri şi să transporte scîndurile la mal. Prima condiţie pentru scoaterea unui vas scufundat la suprafaţă este eliberarea lui de încărcătură. 1200 metri cubi de scînduri, sute de mii de bucăţi, au fost scoase bucată cu bucată de către neobositii scafandri. Scîndurile de pe covertă au constituit un depozit mai uşor de descărcat. Dar cînd s-a trecut la scoaterea scîndurilor din cală, s-au ivit primejdiile. Drumul acesta pe sub apă, prin măruntaiele unei nave, prin uşi, prin ferestre, prin cabine, cere multă iscusinţă şi atenţie. Uneori, însă, se poate întîmpla o prăbuşire, se poate rupe ceva în interiorul vasului şi atunci scafandrul este în mare primejdie. Sînt atîtea lucruri pe care el nu le poate prevedea. Astfel, căderea unei bare de metal a tăiat fulgerător furtunul de cauciuc care aproviziona cu aer un scafandru. Omul s-a luptat groaznic cu furia apei, tovarăşii lui au pornit imediat în ajutor, au dat undeva de dînsul şi l-au scos la suprafaţă. Din nefericire, însă, era prea tîrziu. Cîteva zile echipajele flotilei de salvare au trăit jalea grea pe care o stîrneşte dispariţia unui tovarăş bun şi inimos. Mai ales că de ani şi ani de zile nu li se mai întîmplase aşa ceva. Apoi şi-au amestecat tristeţea cu hotărîrea şi s-au aruncat cu puteri noi în bătălia pentru dezgroparea navei turceşti. În gîndul lor, marinarii şi-au propus să-şi închine victoria scafandrului Ion Militaru, tovarăşul lor pierdut în luptă.

După scoaterea scîndurilor, după montarea pompelor şi scoaterea nîmlului din interiorul vasului, au intrat în lucru cei mai pricepuţi scafandri din flotila de salvare: maistrul Ion Coţofană, Parfenie Biţenco, Ilie Bugoi, Dumitru Ionescu, Dumitru Buduru. Începea operaţia cea mai grea: legarea vasului cu cabluri. Pentru aceasta, scafandrii trebuiau să sape şanţuri sub corpul navei, pe fundul Dunării, prin care să treacă lanţuri şi cabluri groase. După ce au legat vasul burduf, după ce au prins noi cabluri de diferite părţi şi deschizături ale vasului, scafandrii au ieşit la suprafaţă. Treaba lor era în sfîrşit terminată. Puteau să respire cîteva zile aer bun, de-a dreptul din sursa aceasta nesfîrşită pe care o constituie atmosfera. Puteau să răsufle uşuraţi. Numai să nu se rupă vreun cablu, să nu trosnească vreo verigă de lanţ, să nu cedeze vreuna din părţile de metal ale vasului de care erau prinse cablurile. Atunci munca trebuie luată de la capăt.

Vasele motor şi-au început acţiunea. Încet, încet, cablurile au început să se înfăşoare pe mosoare

uriașe. Marinarii adunau, tăcuți, în gînd, fiecare centimetru care se încolăcea în fața lor. Motoarele duduiau. Cablurile erau întinse ca niște corzi. Groase cît brațul, tremurau la forța care curgea prin ele. Vîrful catargului își schimba încet poziția. Alt vîrf de catarg își făcu apariția din apă. Se înălțau încet amîndouă. Păreau niște corpuri ușoare, jucîndu-se pe valuri. Numai cablurile și mai mult decît ele figurile oamenilor de pe covertă și de la mal mărturiseau forța enormă care le chema la suprafață. Au apărut și marginile de metal ale navei, coșurile.... Un cablu sau un motor a tras mai puternic și vasul s-a îndreptat, luînd poziția pe care o are orice vas plutitor. Au intrat în funcțiune din nou pompele, au scos apa din interiorul vasului, cabluri mai ușoare au ancorat epava scoasă, apoi marinarii, în cap cu scafandrii, au pornit în plimbare pe „Sadakat".

Șeful flotilei, Dumitru Cornea, ca întotdeauna zgîrcit la vorbă, a mormăit cîteva cuvinte:

— Acuși trebuie să sosească și comisia turcă pentru tratative. Cu ceva bani iese un vas cum de mult n-a văzut Dunărea. Navă grea, puternică.

Iar bătrînul Coțofană s-a oprit în dreptul unei deschizături metalice, unde atîrna o bară de fier, l-a chemat lîngă dînsul pe Ilie Bugoi și i-a arătat cu mîna. Nici unul n-a scos vreun cuvînt. Au privit îndelung. Dac-ar fi fost în înserare, siluetele celor doi ar fi părut două santinele de gardă la un catafalc nevăzut.

— Ai auzit, Ilie? Poimîine plecăm la Cernavodă. Trebuie să scoatem un tanc petrolifer scufundat în timpul războiului.

— Poimîine?

— Cic-așa!

Și cu aceasta am pus punct întîmplării de la Galați.

LA CERNAVODĂ

La Cernavodă, nu departe de pod, în dreapta, am zărit flotila de salvare. Un barcagiu tăcut m-a dus pînă acolo, neînvrednicindu-se să răspundă la întrebările mele decît prin „da" sau „nu". O barcă a flotilei m-a purtat prin mica Veneție metalică (un orășel compus din cîteva vase, cu uzine și încălzire proprie, cu apă caldă și rece în cabine) unde am întîlnit, pe rînd, pe comandantul grupului, pe Ilie Bugoi și în sfîrșit pe Ion Coțofană. Bătrînul parcă nu m-a recunoscut. I-am amintit despre înțelegerea tacită de la Galați, el nici măcar n-a tresărit. Abia într-un tîrziu mi-a spus că nu se poate, că n-are voie, de sus, să bage în apă decît elevi scafandri. Am stăruit. Bătrînul era însă încăpățînat: „Nu-i voie și pace!" Nu m-am lăsat. Dar nici el. „Vrei să-mi faci vreun pocinog cu gazeta dumitale? Dacă află cei de sus îmi pun o notă proastă în carnetul de scafandru. Și să știi dumneata, eu, în 40 de ani, n-am avut nici cea mai mică mustrare... Ar fi s-o pățesc acum, la spartul tîrgului". „N-au să afle" — îi șoptesc eu. „Las'că te pricep eu. De ce vrei să te bagi în apă? Nu ca să scrii ce simți acolo?" „Nu, zău, numai așa, din curiozitate". „Nu, cînd mi s-o face dor de vreo mustrare, te chem eu..." „Uite, n-o să afle nimeni!"

Bătrînul mi-a făcut semn cu ochiul: „Las'că știu eu!" Și — mă simt dator să subliniez — a adăugat cu o fermitate cumplită: „Nu"!

↑ După cîteva ore de muncă în adîncuri, scafandrul Ion Coțofană a ieșit la suprafață să fumeze o țigară.

← Cei de la suprafață sînt în continuă legătură cu scafandrii. Deși s-ar părea că străpunge cu privirea zările, ajutorul de scafandru își concentrează auzul la spusele celui care străbate adîncurile.

Și, totuși, viața de scafandru nu e de loc asemănătoare cu aceea pe care o vedem uneori în filme. Cel puțin viața scafandrilor de pe Dunăre. Sînt două elemente care fac din meseria de scafandru o meserie extrem de grea și de primejdioasă: lipsa vederii și curentul apei. Dunărea nu dă de loc posibilitatea, din cauza mîlului pe care-l transportă necontenit, să vezi ceva înăuntrul ei. Oricît ai zgîi ochii, nu vezi nici la o palmă în fața nasului. O pîclă deasă de mîl oprește vederea. Toată munca scafandrilor se bazează aproape pe un singur simț: pipăitul. Mîinile lor sînt întotdeauna goale. Ele descoperă epavele, ele călătoresc de-a lungul pereților de metal, imaginînd la cea mai fixă realitate contururi, poziții, deschizături. Mîinile modelează punctele de reper care-i vor ajuta la întoarcere sau la noile vizite și preumblări submarine, mîinile descoperă putreziciunile, punctele slabe ale vasului scufundat, mîinile acestea leagă cablurile de vas și prind în lanțuri corpul navei. Ele sînt ochii și puterea scafandrului. Și întrucît lucrează cu mari dimensiuni, mîinile scafandrilor sînt mari, puternice, bătătorite, și poartă în ele forța unor gheare de oțel.

Curentul apei — destul de puternic pe Dunăre — îi obligă pe scafandri să poarte acele costume care azi par demodate, să încalțe acei uriași bocani cu tălpi de plumb și să-și prindă pe piept și pe spate bucăți de plumb de cîte 20 kilograme fiecare. Pentru a putea rezista curentului și a ajunge pe fundul fluviului, costumul trebuie să cîntărească între 80 și 90 de kilograme. De aceea scafandrul iese foarte rar la suprafață. Spectacolul cel mai des pe care-l întîlnești este acela al scafandrului decapitat, prins cu mîinile de scara de metal a bărcii, trăgînd des dintr-o țigară. O dată terminată țigara i se așază din nou capul hidos, cu un ochi de sticlă, după care scafandrul își desface mîinile de pe scara de metal și se aruncă în apă. De aceea Ion Coțofană le spune mereu elevilor săi (elevi trecuți de 30 de ani, căci stadiul de elev durează între 7 și 8 ani), să nu se apuce de fumat, sau dacă fumează, să se lase de tutun.

Scafandrii experimentați stau în apă chiar pînă la 8 ore (Fiecare oră petrecută sub apă se plătește triplu). Comunicația cu lumea de afară se face cu ajutorul telefonului. Scafandrul comandă prin telefon ajutorului său din barcă toate operațiunile, iar acesta dirijează grupurile de marinari de la cabluri, de la motoare, de pe bărcile de comandă. Am văzut zeci de marinari lucrînd pentru un singur scafandru. Am văzut deplasări de nave făcute numai pentru a da posibilitate scafandrului să-și ducă la capăt operațiunile sale. Și, bineînțeles, tot timpul cît un scafandru stă în apă, doi oameni din barca de scafandru se agită fără nici o clipă de odihnă. Sînt două ajutoare care-i pompează aer. Aceștia nu încetează pompatul decît atunci cînd scafandrul iese „la o țigară". Aprovizionarea cu aer a scafandrului este și ea o artă. Aerul trimis prin furtun se depozitează în costumul de scafandru, care se umflă ca o cameră. În clipa cînd simte că aerul începe „să se împuțineze", scafandrul, cu o mișcare a capului care atinge un anumit resort, eliberează aerul și-și primenește din nou depozitul. Aceasta, la anumite intervale. Uneori intră la socoteală în aprovizionarea cu aer și presiunea apei și alți factori. Scafandrul este însă acel care trebuie să se orienteze în toate situațiile. El este singurul răspunzător.

Cînd cobori pentru prima dată în apă îmbrăcat într-un costum de scafandru, te copleșesc o mulțime de senzații care de care mai felurite. Orbirea, presiunea apei, mărirea rolului mîinilor, frica de a nu te descurca în aprovizionarea cu aer, scăderea greutății corpului încărcat cu zeci de kilograme... Dar parcă-l văd pe bătrînul Coțofană încruntîndu-se la mine... Nu de alta, dar să nu se creadă că pînă la urmă că tot m-a băgat în apă. Și așa, pe degeaba, capătă omul vreo mustrare... Mai bine să văduvesc cititorii de cîteva detalii poate nu chiar teribil de importante.

LA CALAFAT...

Două tunuri, așezate în poziție de luptă, cu tirul îndreptat spre Dunăre, stau de opt decenii pe o înălțime a Calafatului. Au rămas astfel imobilizate din acele vremuri. Cu timpul le-a fost alăturat un monument de piatră: în amintirea Războiului pentru Independență.

Prin țevile tunurilor de pe colinele Calafatului, artileriștii romîni, luptînd alături de artileriștii ruși, au expediat primele ghiulele destinate turcilor instalați la Vidin ; cu ele a început sfîrșitul stăpînirii otomane și dincolo, și dincoace de Dunăre.

★

Cinci mii de arbuști de trandafir sînt plantați în această primăvară la Calafat. Ei vor transforma cîteva hectare de teren viran, într-o uriașă grădină: Parcul 1877. Cu mii de flori, cu noi străzi pavate, cu un stadion sportiv, înfrumusețîndu-și orașul, astfel vor calafetenii zilelor noastre să întîmpine a optzecea aniversare a Independenței. Oare nu și la Calafat s-a scris în 1877 începutul unui capitol nou în istoria țării?

★

Cel de al 23-lea meridian al globului trece prin centrul Calafatului. Linia aceasta geografică imaginară se încrucișează tot aici cu paralela 44. Luînd cunoștință de acest fapt, remarc o curiozitate a orașului. Toate bulevardele și străzile Calafatului, drepte, parcă trasate cu rigla și echerul, se încrucișează numai în unghi drept, perfect geometric, făcînd ca printr-o aliniere de la nord la sud și de la est la vest, să devină niște artere paralele fie cu meridianul 23, fie cu paralela 44. Să fie oare o simplă coincidență?

Ca oraș, Calafatul nu-i prea vechi. Din sat s-a transformat în tîrg abia acum vreo 104 ani, pe baza unui ucaz dat de domnitorul Știrbei Vodă, devenind cam în același timp și port, și centru comercial. Din ucazul domnesc, păstrat într-o casă de fier a Sfatului popular (deși un oraș cu un asemenea trecut istoric, totuși Calafatul nu are încă un muzeu !), au rămas doar niște scoarțe frumoase din catifea roșie de care atîrnă pecetea în ceară, mare și grea, a domnitorului. În schimb, între scoarțele vechi se găsește monografia Calafatului, alcătuită nu demult de către mai mulți intelectuali ai orașului, pe baza unor documente și mărturii.

Străzile de aici, aliniate după o sistematizare modernă, nu te lasă să bănuiești că pe aceste locuri s-au întîmplat în decursul vremurilor atîtea. Ați auzit de Vadul Cumanilor? Așa se numea pe vremea barbarilor locul unde se află azi portul Calafat. Se mai găsesc aici așezări omenești și mai vechi, urmele unei cetăți romane și capul unui pod care, probabil, trecea peste Dunăre. Pe vremea cînd Columb descoperea America, aici, la Vadul Cumanilor, era punct de vamă și se făcea un intens schimb de mărfuri între bulgari și romîni.

Vreți poate să aflați și de unde își trage denumirea Calafatul de azi? Oamenii din partea locului consideră ca naș pe un meșter vechi: Mihai, poreclit Calafat, după meseria sa, fiind calafătuitor de vase. Nu numai tîrgul, dar și foarte mulți locuitori i-au moștenit și meseria și numele.

★

Calafatul se ascunde în una din cele mai complicate bucle ale Dunării. Fluviul înconjoară orașul din trei părți și, dacă, printr-un capriciu al naturii, cercul de apă s-ar fi închis cu încă 45 de grade, vechiul tîrg al meșterului călăfătuitor ar fi devenit desigur o pitorească și roditoare insulă în mijlocul Dunării. Am admirat frumoasele așezări și împrejurimile orașului într-o senină zi din primăvara aceasta. Punctul de observație mi l-am stabilit nu pe vîrful colinei de unde s-au tras primele lovituri de tun împotriva otomanilor, ci dintr-un punct mult mai strategic: pe mica terasă a celei mai vechi și originale clădiri, la treizeci de metri înălțime, în vîrful unui turn înconjurat cu mici crenele. De aici se vede bine nu numai Calafatul, ci și Vidinul. Clădirea aceasta, astăzi sediu al Sfatului popular al orașului, prin înălțimea ei a ținut loc de țintă artileriei turcești în' 77 și canonadelor germane de peste Dunăre în 1916. A supraviețuit totuși bombelor și șrapnelelor, dar a început să fie roasă de cariile vremii.

Sfatul popular din Calafat. Turnul medieval, înalt de 30 metri, face ca această clădire să fie una din cele mai interesante construcții vechi ale Calafatului.

★

În Calafat se mai află cîteva palate în care se lăfăiau marii latifundiari, șovini, hapsîni, proprietari a mii de hectare, ultimi stîlpi ai feudalismului. Numai doi moșieri, Miricu și Marincu, stăpîneau pe aici o moșie cît o țară ca Luxemburgul. Într-un fost palat boieresc, ridicat din truda oltenilor, funcționează azi o școală de mecanică agricolă. De aici, în ultimii ani, în fiecare primăvară, pleacă o nouă serie de tractoriști, de meșteri și de mecanici agricoli. Sînt nepoți și strănepoți ai vechilor locuitori ai Calafatului, foștii pescari, agricultori sau muncitori de port, pe vremuri săraci și exploatați, îmbrăcați — cum scrie în niște documente rămase aici — vara doar în pantaloni de pînză și desculți, iarna — în cioareci și opinci, supuși veșnicelor epidemii, malariei și tuberculozei, cu un singur spital și un singur medic într-un ținut cît un județ.

Alți tineri și vîrstnici din Calafat lucrează azi în industria locală cu multe ramuri de producție — „Întreprinderea regională economică" — sau în fabrica de egrenat bumbac. Mulți sînt agricultori sau muncitori în port. Pentru ei, în anii puterii populare s-au construit școli, spitale, casă de cultură, s-au deschis magazine universale ca în marile orașe, se construiește acum un teatru de vară și un stadion sportiv; ulițele se transformă în străzi pavate, maidanele pe care păștea caprele, în parcuri: o zonă verde de 32 de hectare va cuprinde toate colțurile libere din jurul orașului, pînă la Dunăre.

Sînt optzeci de ani de cînd și Calafatul și-a căpătat, o dată cu țara, independența, dar în zilele noastre au fost de ajuns doar cîțiva ani pentru ca micul port dunărean să-și poată îmbrăca, în primăvara aceasta, haina de sărbătoare a celor cinci mii de trandafiri.

F. URSEANU
Fotografiile autorului

O țeavă de tun istorică. Primele ghiulele trase de pe o înălțime a Calafatului au anunțat începutul războiului din 1877.

DIN PICTURA NOASTRĂ NOUĂ

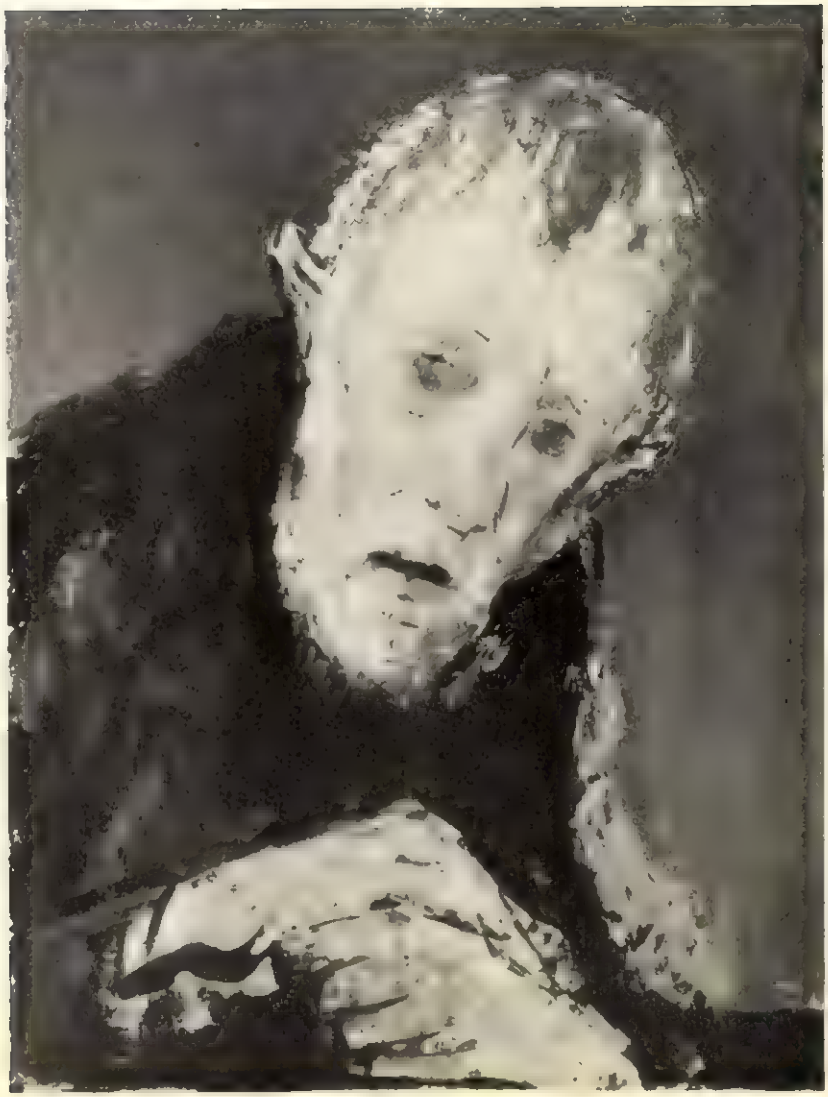

Ion ION
Ilustrații la Dostoievski
Ilustrație la Gorki

Al CIUCURENCU

Peisaj

FLACARA

Emilia NICULESCU

Eleonora

Marcela CORDESCU
Ilustrații la „Ciocoii vechi și noi"

Copilul în brațele Sfinxului

—NUVELĂ—

de Radu BOUREANU

Ilustrație de Florica CORDESCU

(Urmare din numărul trecut)

Dar nu izbuti decît să se agite, rîcîind cu picioarele pavajul și lovindu-se cu capul de zid. O durere ascuțită îl săgetă sub țeastă. Își duse mîna la frunte. Degetele se agățară de bandajul care se lipise și făcuse scoarță. Mîna-i luneca și se așeză în poală peste cele două mandarine. Cînd, în sfîrșit, după o vreme, centrii nervoși îi porunciră să purceadă la curățarea și mîncarea mandarinelor, acestea erau aproape fierbinți, cît le încinsese căușul palmei înfierbîntate ce le acoperise. Le desfăcu anevoie din coajă și le supse cu ițeneli, mestecînd greu, înecîndu-se. Asta îi mai scurse o umbră de voință și putere în trup. Dar pîntecu-i era strîns, simțea un gol, care i se părea leșin de foame. În vreme ce gîndul mîncării îl îmbia vag, din stomac i se ridica o greață chinuitoare. Fără să urmărească un scop, se urni de jos, nespus de încet și de greu, sprijinindu-se de zidul de care își rezemase capul. Porni clătinîndu-se de-a lungul acelui zid. Pe măsură ce înainta, trupul său firav, dar tînăr, învingea parcă toropeala și greutatea. Picioarele îl duseră mașinal pînă ce ajunse la capătul unei străzi lungi, înguste ca un coridor. Dintr-o dată, ajuns în vadul îngust al acelei străzi, se năpusti asupră-i, vuietul, larma nepotolită a locului. În capătul străzii întîlni un negustor de dulciuri care-și ferea căruciorul cu bunătăți de ceata copiilor desculți și zdrențuroși ce-l împrejmuiau. Ceata hămesită răscolea taraba aceea a negustorului cu priviri mai lipicioase decît însuși siropul gros și aromînd cu toate aromele pădurii tropicale, care se prelingea de pe „zelaba", gogoșile calde sau „malibajul" de culoarea rubinului, fiert în zeamă de rodii... Însă stomacul copilului cu bandajul scoarță de sînge închegat de pe frunte, îi năvălea spre gîtlej, cu un spasm de greață, privind și „hamanul", tăițeii cu nuci, albi ca neaua și adăugiți cu stafide, înecat în sirop de trestie de zahăr, și „ladida", iofcaua din aluat de nuci. Trecu mai departe, întorcînd privirea, să nu mai vadă toate bunătățile care altădată i-ar fi adus apă în gură, cîtă vreme acum îl îngrețoșau. Nu își dădea seama de ce. Porni în susul străzii care vuia. Așezați cu picioarele adunate sub ei, arămarii băteau metalul roșu schimbîndu-l uluitor de repede în farfurioare mici, în tăvi mari, ciocănind fără încetare. Sunetele stridente sau grave după valoarea și mărimea obiectelor, țipau, vuiau, îi loveau auzul și îi măreau durerea de cap și amețeala. I se părea că mii de ciocane mari îl loveau în creier, în inimă, în globul ochilor, în fiecare particică a trupului, amenințînd să-l sfărîme ca pe o oală de lut. Porni cît putu mai iute și ieși din ulița arămarilor. Rătăci mult prin Bazar Mousky, pînă ajunse în partea orașului unde începe suburbia Ghiza, sfîrșind în marginea mării uscate a deșertului, în care, la vreo trei kilometri, se văd cele trei piramide și sfinxul.

Rămăsese departe în urmă Souk el Nahassin, strada arămarilor, cu vibrația ei metalică. Tocmai îl răsucea, îl legăna un val de amețeală și de greață, cînd deasupra, în largul albastru intens ce boltea peste El Quahirah, o putere uriașă ciupi coarda liniștii înalte și orga adîncimii albastre prinse să zbîrnîie, întîi sub pedala depărtării, apoi din ce în ce mai crescut. Cu cît se întărea vibrația din văzduh, copilul înțelegea că nu mai e pricina amețelii și a stării lui jalnice, ci cu cît se apropia, zbîrnîitul uriaș îi vibra întreaga făptură și vibrația aceea îi trezi groaza încercată în clipa în care începuse fuga avană din Port-Said.

Nu trecură multe clipe și trei siluete argintii se profilară lunecînd vertiginos pe oceanul concav, albastru, de peste El Quahirah și peste tot cuprinsul, cît îl putea închipui. O clipă, se chirci la pămînt ca un animal mic, fără apărare, care presimte, apoi vede rotind deasupra amenințarea prădalnică a unei răpitoare. Cele trei zburătoare de aluminiu trecură atît de jos, încît părea că nu cu umbra au șters o clipă pămîntul, ci cu o trenă imaterială, care totuși copilului i se părea că o simte, că vrea să-l strivească sau să-l smulgă de jos și care părea că-l înfioară înghețîndu-l sau îl arde pînă la ucidere. Aceeași pornire desperată, ca atunci, la Port-Said, îl smulse de la pămînt din ghemul de spaimă în care se adunase, repezindu-l în goana inconștientă.

Sub tălpile subțiri și găurite ale sandalelor arabe, nisipul deșertului era încă fierbinte, deși în zare, umbra violetă a muntelui Mocatam începea să se tîrască înaintînd în deșert, în spatele lui. El ar fi putut să vadă, în timp ce fugea acolo, în depărtarea nisipului nesfîrșit, triunghiurile de umbră răsturnate de corpul celor trei piramide. Dar copilul nu vedea și nu simțea nimic decît spaimă. Un instinct orb îi atrăgea fuga ca un magnet, către spațiul pustiu unde nu erau străzi, case, ziduri, care atrag urgia cum atrag copacii trăsnetul. Cu toate acestea, parcă încerca să-l străpungă burghiul primejdiei și să-l înfige în sol. Se simțea descoperit, singur, mai lesne sub ochirea morții. Dar nici înapoi, în aglomerația zidurilor orașului, nu-l întorcea instinctul.

Rezistența nisipului îl slei toate puterile. Spaima încă îl mai împingea anevoie. Ridica un picior, apoi altul, cu același efort pe care-l pun călătorii prin marile zăpezi ale nordului.

Ceea ce deslușea, în sfîrșit, aproape, cu vederile-i slăbite, încețoșate de febră, nu erau năluciri ale arșiței deșertului, ca atunci cînd, agățat de tăblia mașinii, văzuse pulsînd orașe albe, translucide, și mari fluvii imateriale, năpustiindu-se asupră-i. În fața ochilor săi uluiți erau cele trei piramide de la Gizeh, de care auzise adesea și pe care le văzuse în poze.

Cînd se apropie mai mult, țîșnit parcă din nisipuri, i se arătă el, Abu-El-Hol, „Tatăl Fricii", așa cum îi spun arabii.

Uriaș, sfinxul tronează pe miile de ani, stăpînind întinderile deșertului, neînfricat. Pe lîngă el trecuseră furtuni fără număr, armate năvălitoare îngropate în nisipul învingător. Privește și acum ca și atunci totul, fără teamă, cel care stăpînește frica, Abu-El-Hol.

*

Înainta încet, aproape tîrîndu-se pe nisip. Se tîra și din pricina sfîrșelii, că era sleit de puteri, se tîra și de teamă. Oricît s-ar ascunde, privirea aceea de piatră cenușie ațintită către răsărit putea să-l vadă. Tatăl Fricii vede toate, așa îi povestea maică-sa, odată, vorbind despre minunile din deșert. Atunci, Abu-El-Hol, care vede tot, a văzut și păsările de pradă ale străinilor, ce aduc uraganul, Simunul morții peste Mîsra. Abu-El-Hol știe ce groază l-a mînat pînă aici...

Dar nu de silueta din ce în ce mai uriașă a sfinxului profilat pe coloșii lui Keops, Sefren și Mikerinos se temea copilul ce se tîra acum pe brînci către locul de alinare al trecutului. Altceva îl făcea parcă să înainteze metru cu metru, brăzdînd nisipul încă fierbinte cu mîinile și cu genunchii ce nu mai aveau mult să nu sîngereze. Acolo, pe trupul uriaș al Tatălui Fricii, se mișcau ritmat, parcă îndeplinind un ritual, niște pete albe, prelungi. Păreau niște păsări ciudate, niște pinguini străniі, cu siluete subțiri și albe. Apropiindu-se din ce în ce mai mult, copilul deosebi galabiile albe ale unor lucrători arabi care reparau cu răbdare cioplirile, cicatricele capului de om ce sfîrșea trupul de fiară, de leu parcă, odihnind de mii de ani pe labe în așternutul deșertului fierbinte ziua, rece sub cerul nopții...

Încremeni la distanță, îmbrățișînd nisipul, să nu-l vadă galabiile albe ce se mișcau acolo, sus, pe sfinx. Ar fi putut să-l zărească poate, minunîndu-se, cum răsărise un pui de zebră în acele locuri, așa cum stătea încremenit în galabia lui vărgată.

Dar nu-l văzu nici unul. Umbrele muntelui Mocatam și ale piramidelor aveau curînd să se înece în marea umbră. Lucrătorii în galabii albe părăsiră lucrul, coborînd de pe trupul sfinxului. Copilul nu-i mai văzu. Dispăruseră în nisip. Luaseră o cale ascunsă privirii sale, și așa împăienjenită. Nu se auzea nimic decît foșnetul nisipului, riscăitul mîinilor și genunchilor lui înaintînd în nisip.

Trecu mult. O dată cu noaptea, după chinuri îndelungi, după sforțări uriașe pentru trupul lui firav, istovit și cuprins de frigurile arșiței, copilul se afla între labele Tatălui Fricii, între labele uriașe ale sfinxului.

Pe oceanul fără maluri al deșertului, noaptea înainta ca o elocă*) fabuloasă, desfășurîndu-și pînzele negre. Deasupra nesfîrșirii nisipului s-a așezat întîi întuneric de nepătruns. Numai stelele se înfiorau de parcă răcoarea ce se întețea odată cu mersul nopții le făcea să tremure. Apoi, într-un tîrziu, luna, trasă de niște degete uriașe ca dintr-o pușculiță fără măsură, începu să iasă din nisipul deșertului. Nisipul și cerul fură poleite și laturile bătute de lumină ale piramidelor își înfățișau suprafețele netede și albe sub lună, așteptînd ca aceeași mînă ce trăsese luna din adîncul deșertului să scrie pe ele cuvinte străniі.

Muntele Mocatam și cele trei piramide își răsturnară din nou umbra pe nisip. Lîngă sfinx, fratele geaman de umbră își schimba nespus de încet locul și forma, după mersul lunii. Chipul cîrn de piatră al Tatălui Fricii împrumuta pulsațiile vieții sub jocul luminii de lună. Ochii uriași de granit, bolbați, stăteau pironiți asupra depărtărilor. Era prea măruntă vietatea ghemuită între labele lui de piatră ca s-o descopere, s-o bage în seamă. De acolo pornea un murmur uneori întrerupt. Copilul aiura scuturat de friguri... Avea vedenii care îl făceau să se frămînte și să geamă... Trăia în vis toate spaimele care îl goniseră atîta cale, năpustindu-l acolo, la temelia trecutului, între labele lui Abu-El-Hol, Tatăl Fricii... Viziunile lui din lumea cunoscută de copil se împleteau cu apariții de spaimă. Auzea glasuri străniі...

Din umbra geamănă a Sfinxului se auzi un lătrat urît, ca o jelanie întărîtată. Lătra un șacal. Dar lătratul prindea glas cu tîlc de vorbărie omenească în nălucirile copilului...

Era un șacal bătrîn, care depășea cu mult talia obișnuită a micilor lupi ai deșertului.

Zvonea o umbră de batjocură în glasul șacalului...

— O! Abu-El-Hol! am ajuns clipa să-l văd pe cel temut de oameni și de fiare, în chip de doică a puiului de om!

Zicînd acestea, șacalul bătrîn se trase înapoi, încovoindu-și temător spinarea. Clămpăni de cîteva ori, mușcînd aerul cu colții, vrînd să se apere de răzbunarea marii făpturi de piatră care stătea neclintită. Dar în această neclintire luminată de lună, părea că pîndește o amenințătoare încordare. Întregul trup de leu tolănit pe labe tresărea ușor, nebănuit de ușor, cum întregul deșert de nisip părea că palpită sub nesiguranța luminii difuze.

Capul uriaș al sfinxului cuvîntă fără să-și schimbe expresia încremenirii:

— Nu mai lătra, bătrînule șacal. Nu sfîșia

*) Elocă: veche corabie egipteană. Naviga pe Nil.

liniștea rece a nopții cu colții... Dai de prisos tîrcoale... În noaptea asta n-o să fie ospăț pentru pîntecul tău bătrîn...

Șacalul zvîcni puțin întărîtat, dar se opri la distanță și după ce mușcă iar aerul, sticlindu-și colții în bătaia lunii, mîrîi gros, răgușit:

— De cînd Abu-El-Hol se înfruptă din ce-i e hărăzit șacalului ?

Glasul Sfinxului trecu ca o adiere, cu o răceală de piatră, deasupra șacalului, răsunînd în adîncul deșertului:

— E al meu!...

Șacalul se cutremură ca de frig. Lătră însă din nou cu încăpățînare:

— E numai un pui păcătos de arab!

Șacalul stătu să latre iar, dar se opri și căută cu ochii injectați, roșii de nisip, de furia foamei, la privirea de piatră a sfinxului care străpungea acum mai încruntată depărtarea...

— Unde te uiți? Ce vezi? — scheună șacalul...

Cîtăva vreme, tăcerea translucidă dar apăsătoare atîrnă ca un tavan de cort albastru, întunecat, uriaș, deasupra pustiului, cu capetele agățate de vîrfurile celor trei piramide și vîrful muntelui Mocatam.

Lătratul șacalului sfîșie deodată baldachinul tăcerii ce rămăsese întins după cuvintele Tatălui Fricii:

— Sînt șacalul cel mai bătrîn... Noaptea sînt stăpînul deșertului; de ce nu-mi răspunzi? Unde te uiți? Ce vezi? Darul ăsta nu-l am, nu pot să văd atît de departe... Nările mele bătrîne adulmecă la mari depărtări mirosul omului și al hoitului, dar de văzut nu pot să văd ca tine... și-apoi, nisipul mi-a ars pleoapele... Unde te uiți? Ce vezi?...

Șacalul bătrîn lătra atît de întărîtat încît spuma labelor țîșnea printre colții albiți de lună...

— Nu mai lătra, dezgropător de hoi'uri!

Șacalul se lăsă o clipă pe labele dinainte. Freamătul cuvintelor sfinxului părea pornit nu dintre buzele groase de piatră, închise, ci dintr-un adînc de caverne uriașe:

— Văd în căile depărtate, spre gurile fluviului sfînt, pe unde erau cetățile Cercasoreei și Anthyleei, pe unde veneau dușmanii Mîsrei... Cambyse, Megabyse, perșii... l-am văzut... Tot pe acolo vin alții acum... Plîng din pricina lor oamenii Mîsrei. Aud, ajunge pînă la mine bocetul străvechi al lui Manéros.*)

— Asta e bine! scheună șacalul scuturînd coada pleșuvă, șacalii vor avea hrană... Unde sînt lupte, rămîne hrană pentru șacali.

— Nu va fi hrană pentru șacali... Năvălitorii cei de azi nu vor ajunge pînă unde a ajuns Megabyse... Se vor întoarce, vor fugi din hotarele Mîsrei... N-au înspăimîntat decît copilul ăsta care zace între labele mele...

— Copilul a început să miroase a hoit... Eu simt, nu mai are mult... mai bine lasă-mi-l mie...

*) Manéros: Fiul mic al întîiului rege al Egiptului; cei vechi i-au onorat memoria cu un cîntec funebru, numit bocetul lui Manéros.

Între labele sfinxului, sus, lîngă pieptul uriaș care mai purta încă o părere din arșița de zi a deșertului, trupul mic era zgîlțîit de fiori din ce în ce mai deși. Mîinile slabe făceau semne prin aer, de parcă voiau să apuce ceva, sau se fereau de o primejdie. Poate de șacalul pe care îl vedea în nălucirea febrei... În creierul înfierbîntat răsăreau închipuiri, răsunau cuvinte și nume de care nu auzise niciodată... Nu înțelegea nimic uneori. Un șir de lucruri și imagini ciudate, absurde, spăimîntătoare îi străbăteau coșmarul. Uneori țipa. Atunci șacalul tremura din toate încheieturile. Nu de frică, ci de poftă, de foame. S-ar fi repezit să sfîșie prada încă vie, dar se temea cumplit de Tatăl Fricii.

— Cine-i puiul ăsta păcătos de arab, de-l păzești atîta? clămpănină cu ciudă fălcile sălbăticiunii...

Crescînd parcă mai mult uriașa-i făptură sub jocul părelnic al luminii lunare, sfinxul părea că întinde brațele sacerdotal, cu un gest hieratic să arate mersului veșnic al constelațiilor făptura mică, în galabie vărgată, care delira în umbra ce-o revărsau capul și pieptul uriaș de piatră.

— Copilul ăsta e... Mîsra!

Păru că sunetul larg al cuvintelor Tatălui Fricii se lovește întîi de laturile celor trei piramide și răsfrînt în depărtările desfășurate se întoarce, după ce s-a izbit de latul muntelui Mocatam:

— Copilul ăsta e Mîsra!

— Mîsra? Stîrpitura asta pe care o scutură moartea?

— Dacă moare, sînt alții ca el... Mîsra nu moare...

— Asta a început să miroasă a hoit! mîrîi iar fiara.

— E duhoarea ta de mîncător de hoituri, care se simte, bătrîne șacal.

— Abu-El-Hol! Tu ăi fi văzînd departe. Ochii tăi străbat trecutul. Dar eu sînt străbunul șacalilor. Eu știu cînd trebuie să mă pregătesc să călăuzesc un suflet ce-și ia zborul... Strămoșii mei, de mii și mii de ani, după legea sfîntă a zeilor Mîsrei, au călăuzit către infern sufletele morților...

— Pe ăsta n-ai să-l călăuzești! N-ai să-l închizi în pîntecul tău hulpav!

— O să-l păstrezi să-i pui verigi de aur în urechi ca crocodililor sacri? Și eu să rabd de foame, să mi se lipească burta de spinare?

— Și crocodilii rabdă patru luni pe an... De copilul ăsta n-ai să te atingi!

În aceeași clipă, din urechea uriașă a Tatălui Fricii izbucni cu un fîlfîit negru un liliac... Șacalul rămase o clipă cu fălcile căscate de spaimă, apoi dădu un urlet prelung, depărtîndu-se cu coada tîrîș între picioare. Se opri la mare distanță cu părul zbîrlit pe spinare. Odată, de mult, o zburătoare din astea, cu pelerină neagră de piele și cu gheare ca niște cîrlige se înfipsese în blana lui. Greu a scăpat de călărețul înfricoșător, alergînd, rostogolindu-se, urlînd, el, șacalul fioros, îndrăzneț, care urmărea caravanele, care intra în staulele din sate după pradă... Poate că zburătoarea neagră, ce izbucnise din urechea lui Abu-El-Hol, era un vestitor al morții sau un semn al răzbunării Tatălui Fricii?

Șacalul mîrîia, clămpănea din fălci, tremurînd. I se păru că Abu-El-Hol îi spune batjocoritor, cu surîsul lui uriaș, încremenit:

— Ți-e frică de moarte, călăuză a morților?

Pentru o clipă, simțindu-se mai ferit în depărtarea ce-o pusese între el și uriașul de piatră, șacalul scînci:

— Nici tu nu ești fără moarte; șacalii spun că ai început să putrezești de mult, că ți-a căzut nasul.

— Numai hoituri visați, fiare nesuferite. Cum îndrăznești să latri, nemernice! Cum poate putrezi chipul celui ce e trup din trupul muntelui Mocatam, din care s-au dăltuit și făpturile de piatră în care sînt închise înfățișările lui Amon-Ra, a lui Isis sau Sasostris? Nu știi că ieri, un războinic, un francez mititel, a venit cu soldați și i-a pus să tragă cu niște boabe de fier în mine... Au tras pînă au obosit...

— Ieri? mîrîi slab șacalul. Ieri n-a fost nici un soldat aici la Gizeh.

— Acum cinci mii de ani, sau ieri, e tot una pentru mine, Abu-El-Hol... Dar uite, vin zorile, se întorc oamenii Mîsrei să-mi mîngîie obrazul...

Șacalul se răsuci repede în toate direcțiile, adulmecînd. Deodată, tot părul i se zbîrli, mușcă de cîteva ori aerul înspre colosul de piatră, unde murmurul ce se auzise aproape tot timpul nopții, între labele uriașe, acum amuțise. Cu un urlet prelung, șacalul bătrîn se pierdu în adîncul deșertului, dispărînd după jocul unduit al dunelor de nisip.

*

În ceasul cînd luna pălî de tot, cînd culoarea zorilor aștepta încă la porțile deșertului, între piramide și muntele Mocatam și mai departe de acestea, cît cuprindea vederea, stăruia un clar-obscur, un început de lumină cenușie, rece. Totul fu atunci înecat în tăcere absolută. Nu mișca peste toată fața deșertului nici un fir de nisip. Scorpionii zăceau înțepeniți de frigul nopții. Nu spărgea liniștea un lătrat de șacal. Cerul albastru intens ziua părea și el cenușiu. Era o încremenire orbiculară a luminii, a culorii și a tăcerii, înscrise în cercul acesta, în al cărui centru se aflau cele trei piramide și Abu-El-Hol, Tatăl Fricii, sfinxul.

Apoi porțile deșertului s-au deschis. Culoarea zorilor a năvălit tăcută și, începînd din vîrfuri, piramidele, sfinxul și muntele Mocatam au fost pudrate cu o pulbere trandafirie. Culoarea cobora treptat și cînd ajunse aproape de temeliile coloșilor, pe nisip, se zăriră îndreptîndu-se către Abu-El-Hol, înaintînd în șir șerpuit, ceva asemănător cu niște stranii flori trandafirii ce prinseseră viață și mișcare.

Sfinxul era întreg învești mîntat în lumină de purpură cînd lucrătorii cu galabii albe, vopsite în purpur de zugravul zorilor, ajunseră lîngă labele uriașe de granit.

Galabiile se opriră în aceeași mutenie cu care se apropiaseră de sfinx. Din fețele brune, ochii priveau întrebători dar fără uluire. Între labele uriașe copilul zăcea. Părea nespus de mic. Împrumutase nemișcarea și răceala pietrei. Obrazul brun părea acum nespus de palid, cum nu fusese niciodată în viață, de un palid vînăt. Unghiile îi erau albastre. Trandafirul zorilor nu colora decît benzile albe ale galabiei dungate. Părea un pui de zebră ajuns aci prin cine știe ce ciudată întîmplare și învesnicit între labele ocrotitoare ale somnului fără trezire.

Primul lucrător în galabie lungă se aplecă. Ridică de lîngă pieptul uriaș copilul înțepenit. Îl înălță fără să-și dea seama către privirea sfinxului sau către cer, cu un gest de preot antic. Copilul trecu din brațe în brațe. Oamenii în galabii lungi păreau că îndeplinesc un mister, un ritual străvechi. Copilul cobora astfel către pămîntul pe care-l părăsise. Sfinxul era acum de aur. Privea în depărtările Daltei Văului unde se aflau în vremurile vechi cetățile Cercasoreei și Anthyleei, și unde azi oamenii și pămîntul străvechi al Mîsrei se împotriveau unor vremelnici năvălitori.

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

UN ROMAN ÎNCHINAT SATULUI

Szabó Gyula este unul dintre tinerii prozatori maghiari din țara noastră. Romanul său, apărut în ungurește acum un an, și recent în traducere, nu a fost precedat de o vastă activitate anterioară de prozator. Cele două sau trei povestiri apărute în reviste, erau însă promițătoare.

Szabó Gyula și-a închinat romanul său vieții satului zilelor noastre, care cunoaște astăzi transformări istorice epocale. „Neamul Gondoșilor" aduce în primul plan omul cu existența sa, cu sentimentele și păsurile lui. Autorul n-a ezitat să înfățișeze situații dintre cele mai dificile pentru a scoate în evidență o emoționantă zonă a experienței umane.

Subiectul cărții îl captivează pe cititor încă de la primele pagini. Sîntem în vara anului 1949. Într-un sătuc de la poalele Harghitei, țăranii au ieșit la cositul fînului. Aparent, nimic nu tulbură viața oamenilor și liniștea acestui sătuc de munte. Dar, deodată, vestea că Julis, nevasta chiaburului Gondos Pali, a fugit cu Akácos Miska, cosașul lor, trezește nedumerire și deosebite interpretări: pe vemuri, Julis fusese „în vorbă" cu fratele lui Miska, dar părinții ei o dăduseră cu de-a sila după Gondos Pali. Și acum Julis să fi fugit tocmai cu fratele fostului ei iubit?!

Dar iată că o altă veste vine să le întrecă pe celelalte: Gondos Pali (tatăl), în loc să turbe de furie și să-i batjocorească pe cei doi adulterini, se oferă să pregătească ospățul de nuntă. Și în timp ce în casa Gondoșilor se desfășoară petrecerea, peste drum, în sala căminului cultural, Akácos Mihaly, tatăl lui Miska, devine președinte al Comitetului provizoriu al sfatului popular.

În această țesătură densă de situații de un puternic dramatism, caracterele eroilor capătă o puternică reliefare. Julis, această femeiușcă frumoasă, mîndră, senzuală, tiranică, și-a părăsit bărbatul, un om moliu și lăudăros, pentru a-și trăi cu adevărat viața. Ei îi sînt străine și de neînțeles evenimentele ce se petrec în sat, căutările și zbuciumul sărăcimii. Miska—la rîndul său—a dorit din totdeauna să ajungă un adevărat gospodar și, dacă a reușit în același timp să obțină și avere, și cea mai frumoasă femeie din sat, înseamnă că poate să fie mîndru și fericit. Dar mulțumirea și fericirea sa sînt de scurtă durată. Miska începe să înțeleagă treptat că a devenit — fără voia lui — un chiabur; dar, mai ales, el vede că însușirile sale cele mai bune, cinstea și omenia, sînt folosite de noile sale rude, de chiaburi, împotriva satului, împotriva fratelui său. Curățenia sufletească, demnitatea, îl fac pe Miska să-i părăsească pe Gondoși. Rătăcirea lui n-a durat decît cîteva săptămîni, dar a fost de ajuns pentru a-l face să înțeleagă soarta ce i-o rezervaseră Gondoșii. Mai dureros este pentru Miska să constate că între el și Julis n-a fost o dragoste puternică, ci o patimă al cărei jar a început să se stingă.

Miska simte că adevărata lui dragoste se îndreaptă spre tînăra și fermecătoarea Eszti. Ce va face? Deocamdată s-a reîntors pocăit în casa părintească. La toamnă va pleca în armată; iar pînă se va întoarce, cîte nu se vor mai petrece în sat?!...

Acțiunea primului volum se oprește aci cu consemnarea faptelor, dar cititorul așteaptă cu un deosebit interes celelalte volume, pentru a urmări mai departe istoria vieții unor personaje pe care le-a îndrăgit.

„Neamul Gondoșilor", un roman captivant, convingător prin prezentarea bogată și nuanțată la un înalt nivel artistic a lumii sufletești a personajelor, îmbogățește literatura noastră contemporană cu o nouă și valoroasă lucrare.

Lucian CURSARU

Szabó Gyula: „Neamul Gondoșilor" vol. I — E.S.P.L.A. 1957.

CU NENE IANI PRIN ȚARA ȘI PESTE HOTARE

Știți ce-i o „piraterie"? Dacă nu, înseamnă că nu-i cunoașteți pe *nene Iancu*. Și că nici măcar o dată nu v-ați aruncat ochii pe fereastra căsuței în care locuiește familia lui Andrei. Pentru că, dacă v-ați fi luat vreodată după tatăl lui Andrei cînd acesta vine acasă însoțit de *nene Iancu* și dacă, după ce au intrat înăuntru, după ce *nene Iancu* i-a cerut lui Andrei (mingîindu-l cu epitetul „aripă-roșcată") două pahare cît mai încăpătoare, după ce acesta a adus nu numai paharele, dar și sticla de voioșie și ghitara — dacă după toate acestea ați fi privit, indiscret, pe un ochi de fereastră, ați fi aflat și cine este *nene Iancu*, și ce-i aceea o „piraterie". Ați fi aflat că nu există mare sau ocean pe care *nene Iancu* să nu le fi colindat de-a lungul și de-a latul, că nu există port și insulă în care să nu-și fi „fumat" vreo aventură. Pentru că — acum cred că vă dați seama — chiar dacă astăzi *nene Iancu* e mecanic, alături de tatăl lui Andrei, la șantierul naval din Galați, el a fost o viață întreagă marinar. Andrei v-o poate dovedi cu tatuajele de pe brațele lui nene Iancu, cu felul în care el transformă scaunul într-o timonă și dă toate comenzile marinărești, cu jargonul lui italiano-grecesc (din care nu lipsește nici suavul „psihi-mu" al eroilor rătăcitori pe mări și prin

porturi ai lui Panait Istrati), cu cîntecele sale de vechi și încercat lup de mare, dar mai ales cu sacul său fără fund în care-și păstrează amintirile de colindător al mărilor.

Povestirea acestor amintiri, cîntecele, scaunul transformat în timonă — fiecare asemenea „ședință" constituie o „piraterie". Și aceste „piraterii" sui-generis ocupă o bună parte a cărții lui Camil Baciu. Ele ne readuc în memorie cu drag lecturile copilăriei, în care urmăream cu inima cît un purice pe căpitanul Nemo sau pe alți eroi vestiți prin peregrinările lor. Andrei, pionierul dintr-un cartier al Galațiului zilelor noastre, nu e mai puțin pasionat de aceste aventuri decît de cele pe care le citește în cărți (multe din ele, aceleași pe care și noi, cei maturi de astăzi, le citeam pe vremea cînd aveam vîrsta lui).

Dar cartea nu se rezumă la povestirea trecutelor și îndepărtatelor aventuri ale lui *nene Iancu*. Peste planul povestirilor acestea se suprapune un alt plan: al întîmplărilor reale pe care le trăiește Andrei. Într-adevăr, băiatul are și propriile lui aventuri. Nu e vorba numai de Dunărea cu „Insula canibalilor" dinspre Azaclău, nici numai de șiepurile vechi ori de maidanul plin cu bălării din curtea lui Muscă, unde Andrei organizează repetate expediții împreună cu Mitică, Dănel și Muscă; nici măcar de înțelepciunea cățelului Jeri, care numai că nu vorbește, dar de înțeles înțelege orice... Nu e vorba, deci numai de aceste „aventuri", ci și de altele mult mai mari: tata și cu *nene Iancu* s-au hotărît să plece să lucreze într-un S.M.T. („semete", zice Andrei). Mama, desigur, nu e prea bucuroasă. Dar nu are încotro și pînă la urmă se împacă cu situația. Și într-o bună zi...

Da, într-o bună zi, cei doi mecanici, împreună cu mama și cu Andrei (pe Jeri nu-l punem în această înșiruire, ca să nu afle tata, deoarece el i-a interzis lui Andrei să-l ia și acesta a trebuit să-l introducă — pasager clandestin — într-o valiză, pentru a-l putea duce cu el la țară) au plecat la Corneși.

Desigur, în sufletul micului erou al marilor aventuri ce se vor desfășura la Corneși, există și oarecari regrete: după băieți, după maidanul cu bălării, după toți vecinii — mătușa Lina, Gînculeștii, moș Adolf cizmarul — după întreg Galațiul. La Corneși, însă, va găsi noi prieteni și mai ales noi aventuri. Aventuri din care nu numai tinerii cititori ai cărții, dar și noi, cei maturi, avem multe de învățat: unele aspecte ale alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare și mai ales ale ajutorului important pe care muncitorii veniți de la oraș îl pot da satului (demascarea unor delapidatori, construirea unei microhidrocentrale, educarea tinerilor tractoriști care, deși au un fond bun, au deprins năravuri proaste etc.); și despre formele atît de variate pe care le îmbracă lupta de clasă la sate. Dar și despre noile realizări ale satului nostru.

Desigur, ceea ce am amintit aci sînt niște teze teoretice. În carte, însă, lucrurile sînt prezentate cu totul alt fel: nici un fel de teze, nici un fel de lozinci. Nici acolo unde ni se arată realizările din satul nostru — nici în „pirateriile" în care nene Iancu ne vorbește despre exploatarea la care sînt supuși marinarii de pe vasele comerciale capitaliste sau popoarele subjugate din țările coloniale. Totul e în forma nu numai cea mai naturală, dar și cea mai „copilărească" — în sensul bun al cuvîntului. Camil Baciu trece fapte interesante de viață prin filtrul intelectului unui copil al zilelor noastre — copil al unei familii de muncitori comuniști, bine educat, inteligent și capabil să înțeleagă sensul adînc al multor fapte semnificative pentru vremurile de transformări revoluționare pe care le trăim.

Tocmai din aceste motive citești cartea lui Camil Baciu cu atîta interes, iar cînd întorci ultima filă, îți pare rău că autorul nu și-a continuat povestirea.

Acesta ar fi principalul lucru ce l-aș reproșa autorului. Trebuie însă să amintesc și faptul că el nu redă bine, prin adîncirea trăsăturilor lor caracteristice, decît figura lui *nene Iancu* și cea a lui Andrei (în oricare măsură și a Irinei); celelalte personaje ale cărții sînt mai palid redate, uneie chiar lipsite de viață. De asemenea sînt de amintit unele anacronisme: *nene Iancu* își plasează amintirile de colindător al mărilor cam în anii celui de al doilea război mondial; or, războiul, cu tristele sale realități, nu e reflectat cîtuși de puțin în aceste amintiri. Și nu e posibil ca cineva să fi colindat în acea perioadă mările fără să simtă că e război. Desigur că lucrul acesta nu are prea mare importanță; se cuvine însă să atragem autorului atenția asupra lui.

Și cîteva cuvinte despre prezentarea grafică. Lucrarea e frumos tipărită, pe hîrtie velină. Desenele lui Dumitru Negrea (de ce oare editura a omis să publice numele ilustratorului?) sînt însă inegale. Unele foarte bune, cum e portretul lui Anton, lăcheul „vrăjitor"; altele, nu la același nivel, totuși izbutite și interesante, cum sînt cele ce ilustrează în stil „comics" părțile din povestire ce redau „aventurile" de peste mări și oceane ale lui nene Iancu; altele, în sfîrșit — și mai ales cele ce ni-l prezintă pe Andrei cu prietenii săi — dovedind încă multă stîngăcie.

În totalitatea sa, însă, volumul va stîrni interesul tinerilor săi cititori, care — cred — vor cere lui Camil Baciu să-l continue.

V. SAVIN

Camil Baciu: „Împreună cu nene Iancu" — Editura Tineretului 1957

HORVATH IMRE

OAIA

Behăie oaia blînd behăit,
Behăie pașnic de-l zădărît
Tunsă de foarfece, trasă-n cuțit;
Și tînguirea-i din pace-i pornită
Chiar cînd își simte obștescul sfîrșit.
Celui ca oaia îi e sortită
Astfel de moarte. Fii otelit
Să nu te pască pacea de viță.

În romînește
de **Radu BOUREANU**

Dimos RENDIS

O DISCUȚIE INTERESANTĂ

— Poemul tău e bun. Dar versu-n care
bagi ouăle ciocîte, nu prea merge...
Sună urît... și-s rău mirositoare...
...Și harșt! cu-o trăsătură mi le șterge.

— Dar lasă-le, tovarășe! Se poate!
În celalt vers vin sute de tractoare,
să le strivească-n marșul lor pe toate.
Tu vrei să le salvezi de la pierzare?

În romînește de **Ioanichie OLTEANU**

Vizita în Republica Populară Chineză a tovarășului K. E. Voroșilov, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., s-a transformat într-o puternică demonstrație a frăției și alianței sovieto-chineze. Fotografia noastră redă un aspect de la entuziasta primire pe care a făcut-o populația Pekinului tovarășului Voroșilov.

☆

Lupta țărănimii muncitoare italiene pentru o adevărată reformă agrară se împletește strîns cu mișcarea de masă pentru apărarea drepturilor sistematic furate de marii moșieri și capitaliști. În satele Italiei au loc cele mai felurite acțiuni de luptă ale țărănimii sătule de mizerie și de lipsuri. În fotografie: un miting al țăranilor dintr-un sat italian, care cer pămînt ↓

↑ Opinia publică din Canada continuă să comenteze cu indignare asasinatul moral săvîrșit de „vînătorii de vrăjitoare" din S.U.A., care l-au împins la sinucidere pe fostul ambasador al Canadei în Egipt, Herbert Norman. În fotografie: H. Norman alături de soția sa. În stînga, clădirea hotelului în care s-a sinucis fostul ambasador.

fotocronica FLACĂRII

DINCOLO DE BARIERĂ — PATRIA SOCIALISTĂ!

Priviți această fotografie, luată undeva, la granița dintre Ungaria și Austria. Să fie oare o imagine a tragicului exod spre Vest din zilele urgiei contrarevoluției? Nu. Este un document proaspăt, plin de adînci semnificații: cei mai mulți dintre oamenii muncii unguri lipitiți de mirajul înșelător al „vestului de aur", se întorc acasă. Zadarnic caută să le ațină calea diferitele voci radiofonice și agenturi de spionaj ale occidentului; cei ce s-au înșelat o dată nu mai pot fi amăgiți.

„Vestul de aur" și-a dat... arama pe față. Fugarii de ieri se trezesc la realitate. Și-acum, pe șoseaua Viena-Budapesta, ei fac cale-ntoarsă. La bariera de graniță, în coloane nesfîrșite. La început grupuri de cîte 10-20, apoi sute, apoi mii. Ce magnetică atracție posedă patria socialistă! Cu cîtă generozitate își primește ea fiii rătăcitori!

Oameni la graniță.

Vin din Anglia și din Franța, din Germania și din Italia, din Austria și din Belgia. Vin cu inimile pline de amarul „refugiului" blestemat. Unii au pașaoarte în regulă, vizate de reprezentanțele diplomatice ale Republicii Populare Ungare; alții încearcă pur și simplu să treacă granița clandestin — numai să curme firul suferințelor îndurate în iadul de dincolo.

Ce s-a ales din promisiunile „prietenilor" din occident? În barurile londoneze, refugiații au trebuit să spele farfurii ca să nu moară de foame; la Paris și-au vîndut tot ce aveau ca să cunoască luminile metropolei; în Belgia au fost trimiși în minele morții ca să-și asigure... „prosperitatea"; în lagărele de refugiați din Austria au cunoscut de asemenea „mărinimia" apusului.

Umiliți și batjocoriți, înfometați și șantajați, mutați din loc în loc ca niște ciumați, refugiații au ajuns la desperare. La Nürnberg, în Germania occidentală, un grup de tineri maghiari și-au exprimat protestul și indignarea declarînd grevă. Ei au cerut să fie lăsați să se întoarcă în R.P. Ungară, pentru că li s-a făcut iehamite de vestul poleit cu aur.

Curentul în favoarea repatrierii este atît de puternic în rîndurile refugiaților, încît ziarul vest-german „Die Welt" recunoaște cu amărăciune că și în această privință „occidentul a eșuat". „Pe zi ce trece — scrie ziarul — crește numărul refugiaților care spun: Guvernul maghiar ne-a amnistiat. Noi avem încredere în el și vrem să ne întoarcem acasă; la urma urmei ce ni se oferă în apus?"

*

În urmă cu cîteva luni, în zilele de restriște din octombrie 1956, punctul de frontieră de la Nickelsdorf era înțesat de oameni care, mînați de o propagandă nefastă, mergeau ca în turmă spre așa-zisa „lume liberă". Acum, după ce contrarevoluția a fost zdrobită, ungurii care se reîntorc sărută pămîntul natal, deîndată ce trec de barieră și se îndreaptă spre satul de frontieră Hegyeshalom.

„Occidentul a eșuat" — spune „Die Welt". Ungaria populară a biruit!

D. B.

fotocronica FLACĂRII

Întreaga Japonie este cuprinsă de câteva săptămîni de valul luptei populare pentru zădărnicirea experienţelor cu arma nucleară, proiectate de guvernul englez în zona insulei Christmas din Pacific. Zilele trecute au avut loc puternice manifestaţii studenţeşti la Tokio. Iată, în fotografie, intrarea în ambasada Angliei din Tokio blocată de studenţi care cer să se pună capăt monstruoaselor experienţe cu bomba H

Una din cele mai combative acţiuni de luptă a muncitorimii franceze în această primăvară a fost marea grevă a muncitorilor de la căile ferate şi din transporturile publice. Greviştii au reuşit să paralizeze întregul trafic pe căile ferate şi pe şosele. În fotografie: aşa arăta gara Lyon în timpul grevei.

☆

După îndelungatul exil politic la care a fost supus de către colonialiştii englezi, arhiepiscopul Makarios, unul dintre fruntaşii luptei pentru eliberarea poporului cipriot de sub jugul britanic, a fost pus în libertate şi a sosit la Atena. În capitala Greciei, arhiepiscopului Makarios I s-a făcut o primire triumfală.

„Fiecare cu păsărica lui"! Modelul acesta superexcentric a fost lansat în cadrul unui film al casei Metro-Goldwyn-Mayer şi a extaziat multe cuconiţe din „lumea bună" occidentală. Uneori, o păsărie în formă de giscă este perfect conformă cu conţinutul... capului.

Bloc-notes

● De curînd s-a deschis la Londra o succursală a organizaţiei oculte rasiste din S.U.A. — Ku-Klux-Klan. „Reynolds News", care înregistrează în paginile sale evenimentul, precizează că cei ce intră în Klan-ul londonez depun jurămîntul că „îşi vor aduce aportul la o strînsă alianţă pentru a se respinge pericolul comunismului". Pînă una, alta, căpeteniile giugiuliţelor albe şi negre de peste ocean inundă Anglia cu sinistra literatură K.K.K., iar englezii convertiţi la ultrarasism sînt înfricoşaţi cu aceeaşi veche gogoriţă a „pericolului comunist".

● Veşti din Seul: o treime din materialul rulant de pe reţeaua feroviară sud-coreeană a fost scoasă din uz datorită acţiilor de banditism; mii de oameni înfometaţi se dedau la jafuri pentru a-şi agonisi hrana; zilnic au loc sute de arestări în oraşele şi satele Coreei de Sud: potrivit datelor oficiale, aproximativ 1000 de soldaţi au dezertat din armata sud-coreeană.
Încolo totul e în perfectă ordine în „mica Americă" a pigmeului Li Sin Man...

● Printr-un decret dat de guvernul fascist al Africii de Sud, 10.000 de negri aparţinînd tribului Minotholoa au fost obligaţi să evacueze regiunea fertilă de la nord de Transvaal, unde trăiau de generaţii. După cum reiese din relatările presei sud-africane, exproprierea aceasta în masă a negrilor are drept scop împroprietărirea reprezentanţilor „civilizaţiei albe".
Orice s-ar spune, guvernul Strijdom n-ar putea fi acuzat că împiedică înfăptuirea... „reformei agrare" în extremitatea de sud a Africii!

● Cuba este cunoscută ca ţara zahărului. Cît de dulce este viaţa în această ţară reiese şi din relatările ziarului „El Popular":
„Cuba a fost transformată într-un imens lagăr de concentrare. Au fost abolite toate libertăţile... La Havana este un risc să umbli pe străzi după ora şase seara: poţi fi ucis sau întemniţat. Din ordinul dictatorului Batista se fac arestări şi se comit asasinate".
Cum s-ar zice, curat mod de viaţă american!

● Un fermier californian a publicat în ziarul bazei aeriene americane din Castel, la mica publicitate, următorul anunţ:
„Celibatar posedînd 20 hectare de pămînt excelent doreşte să cunoască o doamnă cu tractor. Eventualitate căsătorie. Rog a se trimite fotografia tractorului. Căsuţa poştală 325,476 — Atwater"...
Cînd îşi va extinde afacerea, sus-amintitul fermier îşi va deschide un harem, se va înarma cu un album întreg al unei fabrici de tractoare...

● După cum se ştie, domnul Harold Stassen este consilierul preşedintelui Eisenhower pentru problemele dezarmării. În virtutea acestei funcţii atît de paşnice, Stassen a ţinut să declare că în prezent Statele Unite se străduiesc să perfecţioneze un nou tip de armă nucleară, ale cărei efecte radioactive nu vor fi, pasă-mi-te, prea periculoase. Cu alte cuvinte, vor ucide cît mai... „omeneşte" cu putinţă.

● Sub pretextul că vor să ferească tineretul şi poporul italian de influenţa „nefastă" a dezvăluirilor ce se fac la procesul de la Veneţia în legătură cu asasinarea Vilmei Montesi, 25 ziare catolice italiene au sistat publicarea dezbaterilor acestui proces, în care sînt implicate vîrfuri ale aristocraţiei italiene şi o serie de ilustri reprezentanţi ai democraţiei creştine şi ai Vaticanului. Dacă pretextul este oarecum pueril, complotul tăcerii îşi are ţîrcul: să nu se vorbească de funie în casa spînzuratului...

● În adunarea legislativă a statului Florida (S.U.A.) a fost prezentat un proiect de lege potrivit căruia, însurarea unui cetăţean alb de către un negru, sau viceversa, se consideră drept o flagrantă încălcare a legalităţii publice.
Altă mostră a libertăţilor americane: nici unui negru nu-i este îngăduit să petrecă o noapte în localitatea Demorest din statul Georgia (S.U.A.). În schimb, la intrarea în acest oraş albii imaculaţi au fixat un panou pe care stă scris: „Demorest, oraşul prieteniei"...

Erupția vulcanică

— schiță —

de Carlo MONTELLA

Don Mario Caputo sorbea în înghițituri mici și cu o sprînceană mult arcuită în sus, semn de nedumerire și de scepticism, o ceașcă de cafea americană cumpărată la bursa neagră — orice bun de consum se cumpăra pe atunci la Neapoli, la bursa neagră — cînd tocmai intră femeia de serviciu să-i spună că a venit Pasquale Rivieccio, țăran din Sebastiano.

— Ah, bine... — spuse don Mario și goli ceașca cu o grimasă, aruncîndu-și privirea aproape înfricoșată către nevastă-sa care croșeta așezată la masă. Și dona Clelia își ridicase privirile, care se întîlniră cu ale soțului.

— Bunule dumnezeu! — exclamă ea cu un suspin. Ce faci din noi? Doar n-oi fi tu cauza erupției vulcanului! — spuse ea arătînd înspre soț. Cel de sus ne pedepsește pe toți. Sărmanul Pasquale! Ce-i drept, el e de cinsprezece ani pe pămîntul acela, dar de pierdut cu adevărat, noi sîntem ăia care am pierdut pămîntul; noi ar trebui să plîngem, nu dînsul.

— Deh... spuse don Mario.

Soțul ieșise din odaie, tîrșindu-și picioarele.

Țăranul, după cum era obicelul, fusese condus la bucătărie. Primirea țăranilor în casa lui don Mario se făcea după un tipic simplu și precis: cînd veneau să-i plătească stăpînului arenda pentru pămînt sau ca să discute chestiuni importante — ca, de pildă, săparea unui canal de irigație sau depoziția ca martor la tribunal într un proces cu un vecin, sau discutarea hotarului pentru loturile de ogor — atunci don Mario primea plecăciunile țăranului, apoi îl invita în biroul unde, după un sfert de oră, femeia de serviciu aducea pe tavă două ceșcuțe de cafea care erau sorbite solemn și în tăcere; dacă însă veneau în ajun de Crăciun sau de Paște ori la alte sărbători, cînd țăranii aduceau cîte un clapon, miei și trufandale, atunci erau primiți în bucătărie, li se oferea un pahar de vin alb, iar discuțiile cu stăpînul, neavînd un caracter oficial, se desfășurau într-o atmosferă cordială.

Don Mario, îndreptîndu-se spre bucătăria unde aștepta țăranul Pasquale Rivieccio — cel căruia lava îi acoperise pămîntul și-i distrusese casa — nu bănuia dacă discuția neplăcută ce trebuia să urmeze va avea loc în birou sau în bucătărie.

Dar, în sinea lui, cuprins de teama că țăranul o să i se arunce la picioare plîngînd și o să-i ceară cine știe ce, poate chiar zece mii de lire, se hotărî să termine cît mai iute cu povestea asta — și anume în bucătărie.

— Fiule, ce pot să fac? Nenorocirile astea dumnezeu le trimite și, așa cum ni le trimite, așa trebuie să le primim...

Da, asta era morala riguroasă a soției sale. Și, totuși, parcă ceva nu mergea, ceva scîrțîia în vorbele astea... Dacă-mi cere zece mii de lire, îi dau! — se gîndi don Mario, fiind în același timp surprins de un gînd atît de îndrăzneț și mișcat de propria sa mărinimie.

În bucătărie, țăranul Pasquale Rivieccio aștepta în picioare lîngă masa din fața ferestrei, cu căciula în mînă, cu barba lui lungă din care părea că se împrăștie tot mirosul acela țărănesc de cojoc și obiele, cu ochii țintă în pămînt, nemișcat.

Deasupra mesei era atîrnat într-un cui un clapon jumulit de pene, rotofei, galben de grăsime. Bucătăreasa Carmela trebăluia în jurul plitei mari, deschizînd din cînd în cînd portița neagră a cuptorului, în care pusese o cratiță cu cartofi noi, gătiți cu roșii și ceapă.

Stătea cu spatele la țăran; părea că într-adins nu-l ia în seamă, semeață și trufașă.

Cînd don Mario apăru în pragul ușii, țăranul se mișcă. „Bună ziua, stăpîne" — spuse el. „Bună ziua, dragă Pasquale", răspunse don Mario cu un ton plîngăreț. Țăranul îi privi pe don Mario fără să spună nimic. „Și-așa, Pasquale, ne-am pierdut pămîntul nostru..." spuse el, după o tăcere de o clipă, suspinînd. „Și l-a luat muntele înapoi — spuse țăranul. Și casa și-a luat-o". Se scotoci prin buzunare și scoase afară două chei mari. „Astea-s cheile". Le ținea în palma înnegrită, întinzîndu-le lui don Mario, care păroni asupra lor o privire rătăcită. „Dar lucrurile — spuse el fără să ia cheile — ți le-ai salvat, ai mai avut timp?..." „Da, lucrurile am mai apucat să le scot; mi-a ajutat un cumătru cu căruța lui. Mă gîndeam că poate măcar zidurile o să reziste, cine știe; de aceea, am încuiat ușa și mi-am pus cheile în buzunar." Le ținea așa întruna în podul palmei: „Ce să fac cu ele?" — spuse don Mario. „Casa era pentru voi, a voastră". Don Mario luă cheile fără ca măcar să se uite la ele și le puse cu un oftat pe masa de marmură. „Și nevasta ta?" — spuse don Mario. „S-a dus la soră-sa deocamdată, cu copiii". „Ei, dragă Pasquale! oftă încă o dată don Mario, după ce tăcuse cîtva timp, neavînd ce să spună. Astea-s nenorociri pe care dumnezeu ni le trimite ca să ne pedepsească pentru păcatele noastre. Și ne-au lovit pe amîndoi: și pe mine, și pe tine. Bietul nostru pămînt!" Țăranul plecă ochii încruntat și spuse: „Sînt pămînturile muntelui, muntele și le-a luat înapoi".

Bucătăreasa Carmela deschidea din vreme-n vreme portița cuptorului, ca să mai întoarcă în cratiță cartofii noi cu roșii și cu ceapă, continuînd să nu-l ia în seamă pe țăran. Cînd stăpînul îi dădu ordin să aducă o sticlă cu vin, se supuse fără să scoată un cuvînt.

În pauza care se ivi în așteptarea vinului, țăranul întoarse capul spre plită, pironindu-și ochii pe portița cuptorului. Din cuptor ieșea, des ca un abur ce se împrăștia în toată bucătăria, mirosul cartofilor rumeniți cu roșii și cu ceapă, un miros care-i răscolea stomacul și făcea să-i tremure mîinile înnegrite. Stătea așa și se uita țintă la portița cuptorului, cu ochii încețoșați și nările adulmecînde. „Bea un păhărel, Pasquale", se auzi glasul lui don Mario. Țăranul se întoarse. „Sănătate" — spuse el cu o voce stinsă și, după ce ridică în sus paharul, îl bău pînă la fund.

Boierul și țăranul rămaseseră în picioare. „Dar la spune-mi — întrebă don Mario amintindu-și de o chestiune importantă — cît de înaltă e lava pe pămîntul nostru?" Țăranul încruntă sprîncenele. „Optzeci, nouăzeci de centimetri, chiar un metru pe alocuri..." spuse țăranul. „Optzeci, nouăzeci de centimetri..." repetă în sinea sa don Mario, căutînd să socotească pe cap cîți metri cubi de lavă îi acoperiseră acel petic de moșie. „La anu' o să sădim pini" — continuă el, tot în sinea lui. Așa era obiceiul: cînd pămîntul era acoperit de lavă, se sădeau pini; rădăcinile zdravene ale arborilor spărgeau încetul cu încetul piatra, care pe urmă era vîndută pentru pavatul străzilor; după vreo treizeci de ani, ieșea din nou la iveală pămîntul, iar trunchiurile pinilor aduceau cîștig bun din vînzarea lor pentru lemnăria de pe șantierele din golf. Don Mario știa bine toate astea, dar își aduse iarăși aminte de țăran și se simți vinovat că se gîndise tocmai atunci la profitul pe care i-l aducea lui erupția vulcanică. Oftă de două sau de trei ori, încercînd să găsească cîteva cuvinte pentru țăran. Dar nu izbutea decît să repete: „Pedeapsă cerească... ne-a lovit pe amîndoi... Trebuie să îndurăm cu resemnare..."

„Dragă Pasquale, tu ai fost întotdeauna un țăran de treabă — spuse deodată — și vreau să-ți făgăduiesc și ție, las scris în testament pentru ca fiii mei să respecte această dorință a mea, vreau să-ți făgăduiesc astăzi că o să te întorci pe pămîntul acela cînd lava... pini... doar ești tînăr..." Don Mario se încurcă, roti ochii prin bucătărie, și-i opri asupra cratiței roșii de aramă, ca să nu se uite în ochii țăranului. Țăranul tăcea, cu ochii în pămînt. Bucătăreasa deschise cuptorul ca să mai învîrte cartofii cu roșii și cu ceapă. „Unde-ai să găsești de lucru acu'? — întrebă șovăind don Mario. Tu ești un țăran de treabă, ești voinic, ești tînăr, ai să găsești de lucru cît lumea..."

Se gîndise să-i trimită pe o altă moșie; dar ce să faci cu țăranii care se aflau deja acolo? Pe de altă parte, soția îi interzisese categoric să facă așa ceva. „Prin partea locului — spuse țăranul — nu găsești de lucru, mai ales acu', cînd muntele și-a luat înapoi atîtea pămînturi". „Nu! De ce să vorbești așa? — îl mustră don Mario. De lucru ai să găsești cît lumea. Dacă începi să vorbești așa de pe acu', apoi să știi că apuci o cale greșită". Țăranul plecă ochii și-și încreți fruntea. Mirosul care răzbătea din cuptor îi răscolea stomacul; cu o mînă își trase în sus pantalonii care îi căzeau de pe oasele slabe ale șoldurilor. „Și-așa, dragă Pasquale..." spuse oftînd don Mario. Țăranul ridică capul în sus: înțelesese că nu mai are ce căuta acolo. „Bună ziua, stăpîne" — spuse el simplu. Don Mario mai oftă o dată. „Și nu-ți pierde cumpătul. Dumnezeu a vrut să ne trimită pedeapsa asta, tot el o să ne-o ia... De lucru găsești tu, fii pe pace, ai să vezi tu, ai să vezi..." Dădu să plece cam nehotărît din bucătărie, iar țăranul merse după el.

Coridorul era întunecos; se strînsese înăuntrul lui mirosul cartofilor rumeniți. „Și-așa, dragă Pasquale..." — spuse din nou don Mario, cu mîna pe clanța ușii. „Bună ziua, stăpîne" — se auzi din umbră glasul țăranului. „Iar tu să-ți păstrezi neîntinată cinstea. De lucru ai să găsești tu, fii pe pace, ai să vezi..."

După ce închise ușa, don Mario rămase nedumerit. Mașinal își băgă mîna în buzunarul cu portofelul. „Să-l chem înapoi? Să-i dau cele zece mii de lire?... Cinci mii?... O mie?... se întreba el. De ce nu mi-a cerut nimic? I-a fost rușine"... Faptul că țăranul nu-i ceruse nimic, îl tulbura acum; se simțea cam dezamăgit că nu putuse să facă mărinimosul gest. „Da — continua el să se gîndească — dar dacă el singur nu mi-a cerut nimic, înseamnă că în conștiința lui e limpede că nu-i datorez

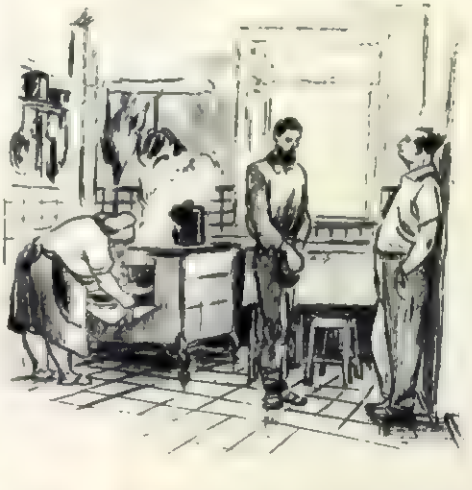

nimic... Cine știe cîți bani o fi pus deoparte în anii ăștia... și doar erau banii mei... Chiar așa, măcar gîndul de a cere și tot îl avea cînd a venit aici. Dar conștiința lui n-a lăsat cuvintele să-i ajungă pe buze... Asta-nseamnă că o fi pus deoparte la bănet... Nu i-am mai urcat arenda cam de multișor și doar produsele se vindeau scump... Pămîntul și l-a luat muntele înapoi, spui tu... Nu vreau să spun nimic, nu vreau să judec, dar poate într-adevăr asta-i pedeapsa cerului, pentru cine-și fură stăpînul... Eu la anu' am să sădesc pini, cel de sus n-are nimic cu mine, vezi? Să sperăm că lava-i bună, compactă, că-i piatră și nu spumă. De cum s-o răci, ne-om duce să vedem..."

În românește de Despina MLADOVEANU

Insula întîrzierilor

SCHIȚĂ
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ

de Valentin DALGO

Ilustrații de Nichi POPESCU

(Urmare din numărul trecut)

Se urcară în lift și urmăriră din nou formele curioase pe care le împrumutau obiectele, în timp ce coborau. Ajunși jos, se grăbiră spre televizofon. Nu mult după ce pendula din perete bătu ora 13, pe ecranul televizofonului apăru un cercetător al Institutului Astrocronometric care spuse:

— Ora exactă: 12 și 5.

— De ce răspundeți atît de tîrziu la întrebările cetățenilor? — izbucni revoltată Silvia.

Cu toate că observația era făcută pe un ton destul de iritat, cercetătorul din cadrul ecranului rămase impasibil și zîmbitor.

— Degeaba îi faci observație — interveni Runcan. El nu e cu nimic vinovat: a răspuns foarte prompt...

Silvia nu înțelese dar nu-l întrebă nimic. Simțea că în curînd el îi va spune tot ce gîndește și ce presupune. Și într-adevăr, așezîndu-se și aprinzîndu-și o țigară, Runcan începu:

— Cred că am dat de firul misterului... Vezi dumneata? După părerea mea toate zăpăcelile astea țin de o singură problemă: viteza luminii.

Deși hotărîtă să asculte școlărește totul și de-abia la urmă să-i ceară eventual explicații, Silvia nu se mai putu stăpîni:

— Viteza luminii? Nu-nțeleg ce legătură are...

Dar Runcan era prea concentrat ca să-i mai dea ascultare.

— Cred că pe această insulă viteza luminii a fost extraordinar de mult micșorată. Probabil că a fost redusă de la 300.000 km/sec. la numai 30 km/oră. Da, așa trebuie să fie — numai așa se poate explica, bunăoară, de ce a întîrziat atît de mult răspunsul la televizofon. Ți-amintești? Cînd am întrebat ora, acele pendulei erau la 11 și 5. Cînd ne-a fost comunicată, pendula arăta 13 și 5, iar în momentul cînd institutul a răspuns, era ora 12 și 5...

— Da. — Silvia se gîndi o clipă apoi urmă - Dar nu pricep de unde ai și dedus cu cît anume a fost redusă viteza luminii...

— Cum să-ți explic? Mi-am amintit că frînarea helicomobilului meu s-a produs la vreo 30 km de centrul insulei. Deci aceasta e raza pe care se petrec perturbările... Or, dat fiind că această distanță a fost străbătută dus-întors în două ore de către undele herțiene pe baza cărora se transmit imaginile și sunetele televizofonice, și care au în mod normal aceeași viteză ca și lumina, rezultă tocmai cei 30 kilometri/oră despre care ți-am pomenit. Înțelegi?

Silvia clătină din cap. Runcan se apropie de ea:

— Cum să fiu mai clar? În mod normal undele herțiene, am spus, au o viteză egală cu cea a luminii: 300.000 km/sec. Depășind limita zonei bucucașe a insulei, undele au avut și la ducere și la întoarcere această viteză. Ca urmare, ele au străbătut spațiul continental într-un timp foarte scurt, așa încît acest timp nu-l mai punem la socoteală. Reiese dar că întîrzierea a fost realizată pe întinderea zonei cu bucluc. Or această zonă, am spus, se întinde pe o rază de 30 km, judecînd după locul defectării helicomobilului meu. Undele au străbătut deci în două ore distanța de 30 km, dus-întors (60 km). Acum e clar, nu?

Fata trebui să recunoască că Runcan era un bun pedagog. Înțelesese într-adevăr explicația lui, dar pe ea o frămînta în primul rînd problema helicomobilelor. Doar era reprezentanta uzinelor de helicomobile. Și nu înțelegea ce legătură aveau ele cu reducerea vitezei luminii la 30 km/oră. Curînd îi puse lui Runcan această problemă. Și răspunsul, explicația lui fu atît de simplă, încît Silviei nu-i veni să creadă:

— Cred că știi că viteza cea mai mare pe care o pot atinge corpurile în univers nu poate depăși viteza luminii... Aceasta, potrivit teoriei relativității a lui Einstein. Deci helicomobilele d-tale nu pot depăși în cazul nostru 30 km pe oră... Simplu, nu?

— Vasăzică... asta ar putea fi —spuse fata. — Dacă am putea stabili cu precizie că acesta e motivul pentru care helicomobilele merg cum merg, ar fi minunat. S-ar dovedi în sfîrșit că uzina noastră este nevinovată.

Funcționara, care ascultase tot timpul cu atenție discuția dintre Runcan și Silvia nu părea totuși mulțumită de explicații. Ba mai mult: zîmbea mereu neîncrezătoare și într-un tîrziu, întrebă, nu fără ironie:

— Doar n-o să-mi spuneți că și supercronosurile întîrzie pentru că secundarul nu poate depăși viteza luminii....

Runcan era cît pe-aici să izbucnească, dar la rugămintea pe care o citi în ochii fetei, se stăpîni și spuse:

— Într-adevăr, și aici, în istoria cu supercronosurile, și-a băgat coada teoria relativității, dar în alt chip... Gîndiți-vă la helicomobilul nostru. Între viteza lui și viteza luminii există un raport care reprezintă elementul hotărîtor în problemele relativității. Ei bine, cu cît acest raport e mai mare, cu atît fenomenele ce se petrec în helicomobil își încetinesc ritmul.

— Cum adică? — întrebă funcționara puțin zăpăcită.

— Așa. Cînd viteza helicomobilului este foarte mică față de viteza luminii, aceste fenomene nu se pot observa. Dacă pentru a fierbe acasă un ceainic cu apă îți trebuie, de pildă, două minute — în helicomobilul nostru ți-ar trebui puțin mai mult, dar cu o cantitate de timp atît de mică, încît nu se poate măsura. Pe o rachetă însă care s-ar mișca cu o viteză de 200.000 de kilometri pe secundă, timpul respectiv ar ajunge de aproape 4 minute. Același lucru se petrece și cu ceasurile...

— Vreți să spuneți că pe o rachetă care ar merge cu 200.000 de kilometri pe secundă, timpul de fierbere a apei se dublează?

— Da!

— Iar ceasurile merg mai încet?

— Exact, ai înțeles perfect — spuse satisfăcut Tudor Runcan. — În timp ce pe pămînt un supercronos înregistrează două secunde, în rachetă va înregistra numai o secundă.

— Dar — continuă nedumerită funcționara — după cîte știu nici unul dintre cei care au reclamat ceasornicele nu călătoresc cu rachete chiar atît de... rapide. În general merg pe jos sau cel mult, cu helicomobilele. Și acestea, ați văzut, nu depășesc viteza de 30 de kilometri pe oră...

— Întocmai... Ceea ce este important nu e viteza absolută, cum se întîmplă aici, a helicomobilelor, ci raportul dintre viteza acestora și viteza luminii. Viteza luminii fiind micșorată, acest raport va fi foarte mare. Și atunci chiar oamenii care merg pe jos ating pe insulă o viteză considerabilă în raport cu viteza luminii.

Spunînd acestea Tudor scoase din caseta sa două supercronosuri.

— Priveșteaceste două ceasornice! Arată aceeași oră. Ia unul din ele și pune-l la mînă; pe celălalt să-l lăsăm aici, pe masă. Acum plimbă-te cinci minute prin cameră. Între timp eu voi calcula cu cît va rămîne în urmă ceasul de la mîna dumitale...

Funcționara începu să se plimbe nervoasă prin cameră. Se întreba cum ar putea cineva să afle cu cît întîrzie un supercronos cînd știa foarte bine că fiecare ceas mergea pe insulă... după capul lui.

Tudor Runcan făcu în acest timp cîteva calcule, apoi spuse:

— Te poți opri. Supercronosul de la mîna dumitale a rămas în urmă cu 15 secunde. Așa e?

Se uitară la cele două ceasornice.

— Cu 16! — strigă funcționara.

— Se poate să mă fi înșelat. Ori ai mers mai repede decît am presupus, ori viteza luminii este mai mică decît cea pe care am dedus-o eu. În orice caz sînt convins că am dreptate...

— Toate sînt bune — spuse Silvia voind să încheie discuțiile acelea a căror utilitate practică n-o mai vedea — dar nu rezolvă problemele noastre. Ce facem cu helicomobilele și cu supercronosurile?

— În ce privește helicomobilele nu văd nici o soluție — răspunse Runcan ridicînd din umeri. Orice le-am face nu vor putea depăși viteza luminii. Dar pentru călători, aceasta nu are nici o importanță. Deoarece dacă viteza helicomobilelor se micșorează foarte mult, nu trebuie să uiți că și distanțele devin mult mai scurte. Astfel că, final, călătorii nu întîrzie de fapt. Îți amintești doar că atunci cînd mergeai pe șosea, clădirile îți apăreau subțiate, iar distanțele dintre stîlpii kilometrici mult mai scurte decît distanțele cu care sîntem obișnuiți pe continent. Această scurtare a distanțelor compensează micșorarea vitezei... În schimb — spuse Tudor — pentru ceasuri trebuie neapărat să fac ceva. Și mi se pare că știu ce trebuie să fac... Dar pentru asta trebuie să mă consult cu profesorul Manciu... Și la el nu se poate intra.. Dar știi ce? O să-i trimit o scrisoare o dată cu materialele destinate laboratoarelor. Vreți să-mi arătați unde este stația de încărcare?

Funcționara îl conduse la subsol, de unde pornea lift-trenul transportor. Rămas singur, Runcan privi atent în jur. Nu departe se afla o platformă mare pe care o serie de benzi transportoare automatizate aduceau materialele direct în lift-tren. Acesta era alcătuit dintr-un lanț neîntrerupt de cabine spațioase, iar încărcarea se făcea din mers.

Runcan prinse un moment prielnic și sări într-o cabină. Deîndată ce trecu dincolo de rampa de încărcare cabina se închise ermetic. Tînărului i se păru că se scufundă într-un abis. Lipsa de aer îl sufoca și curînd își pierdu cunoștința. Cînd se trezi se afla culcat pe jos, într-o imensă cabină sferică, inundată de lumină.

— După cum văd, tinere, îți place să călătorești clandestin... Ai fi putut însă să ajungi... antimaterie.

Era vocea profesorului Manciu, dar Runcan nu văzu pe nimeni.

— Sper că tratamentul pe care ți l-am aplicat te-a restabilit complet — auzi din nou — Te poți ridica... Acum apropie-te...

Ridică privirea și se trase brusc înapoi. Profesorul stătea la un birou așezat pe... ecuatorul sferei. Avea impresia că, din clipă în clipă, se va întîmpla inevitabilul și că profesorul, cu biroul său cu tot, se vor prăbuși peste el.

— Vino, tinere, fără teamă — zise profesorul, ridicîndu-se în picioare.

De astă dată Runcan rămase stupefiat. Profesorul stătea perpendicular față de el, fără să cadă!

— Mă iertați — îngăimă încet — dar nu sînt obișnuit să fac asemenea exhibiții...

— Nu e vorba de nici o exhibiție. Pășește cu încredere. Pereții sferei sînt prevăzuți cu un sistem de atracție gravitațională exterioară, încît în oricare punct te-ai afla, te simți tot atît de bine ca și pe suprafața pămîntului. Și ca să-l convingă, profesorul făcu cîțiva pași spre partea superioară a sferei.

Manciu se afla acum exact deasupra lui, numai că stătea cu capul în jos, față de el.

Ca să nu pară fricos, tînărul începu să pășească cu grijă spre profesor. Dar constată cu mirare că nu avea nici un fel de senzație deosebită. Și curînd se află față în față cu el.

— Tinere, ai făcut de fapt exact aceeași schimbare de poziție ca orice călător care pleacă de la polul nord, la polul sud. Și nimeni, nici chiar acum două sute de ani, nu s-ar fi mirat că plecînd de la un pol la celălalt, nu cade de pe pămînt...

— În schimb, știți — încercă Runcan — eu mă mir de această încăpere... La ce vă folosește?

Profesorul privi cu mîndrie sfera aceea ciudată:

— Aici îl obișnuiesc pe navigatorii mei interastrali cu cabina rachetei pe care o construiesc. În ea voi crea un sistem de atracție gravitațională exterioară, asemănător cu cel în care ne aflăm...

Aici profesorul se opri, se încruntă și-și privi lung interlocutorul:

— Trebuie să mărturisesc că n-am nici cel mai elementar tact... Îți spun dumitale toate aceste lucruri și nici nu știu măcar cine ești...

Jenat, Runcan îi povesti scopul venirii sale pe insulă, presupunerile sale cu privire la reducerea vitezei luminii și dorința de a-l vedea și a-l consulta.

— Îmi placi, tinere — spuse profesorul. Deducțiile dumitale sînt foarte logice. Am creat pe insulă această situație, în același scop în care am construit și cabina: navigatorii interastrali trebuie să se obișnuiască cu fenomenele care se întîmplă, în cazul cînd vor călători cu viteze apropiate de viteza luminii.

— Dar cu ce vor măsura timpul? — întrebă cu îngrijorare Runcan ceea ce îl frămînta cel mai mult.

Profesorul rămase pe gînduri.

— Într-adevăr, la problema aceasta nu m-am gîndit. Trebuie să recunosc că ceasornicele lor vor funcționa alt fel decît cele de pe pămînt și asta ar fi, e drept, o chestiune destul de neplăcută....

— Eu — spuse Tudor — vă propun un sistem de ceasornic care să corecteze această întîrziere. Va fi un cronotachimetru. Aparatul va înregistra simultan timpul din rachetă și viteza rachetei, și va face automat corecția timpului, ținînd seama de legile relativității...

— Ideea nu e rea — conchise gînditor profesorul — Dar știi? pentru a-ți putea da răspunsul definitiv trebuie mai întîi să văd cum funcționează cronotachimetrul. Dacă întreprinderea dumneavoastră poate să fabrice cîteva n-aș putea fi decît mulțumit...

Curînd după ce Runcan făgădui să-i aducă în cel mai scurt timp primele cronotachimetre, își luară rămas bun. Profesorul deschise un chepeng al sferei și-și invită oaspetele să intre în propria și confortabila sa cabină de călătorie a lift-trenului.

Cabina începu să urce cu viteză cînd, deodată, se auzi un zgomot metalic îngrozitor și Runcan simți că se prăbușește în gol.

— Un accident! — strigă el speriat.

...În acel moment, Tudor Runcan, un pasionat constructor de ceasuri și un tot atît de pasionat cititor de povestiri științifico-fantastice, se trezi constatînd că, în timpul „accidentului", zvîrlise de pe noptieră ceasornicul deșteptător...

PREMIERE...

PREMIERĂ PE ȚARĂ

Nu demult, s-a anunțat o „premieră pe țară" la un teatru din regiune. Teatrul de Stat din Baia Mare. Faptul a ajuns obișnuit; expresia — așijderi. Impresia nu mai e puternică, fiindcă nu mai este chiar atît de nouă. Și, totuși: cînd oare, în trecut, s-a mai pomenit „premieră pe țară" la Bîrlad sau la Turda?! M-am dus la premiera piesei tînărului autor Ludovic Bruckstein, din Sighet, *Întoarcerea lui Cristofor Columb*, ca la o manifestare obișnuită zilelor noastre. Dar sînt silit — cu plăcere silit — să recunosc că m-a prins entuziasmul pentru spectacolul acesta proaspăt, zvîcnind de tinerețe.

Mă rog, piesa nu e desăvîrșită, are inadvertențe, are lungimi, are goluri. Se simt, cînd și cînd, dar puternic, unele influențe livrești. Dar vă întreb: nu e prea de ajuns cînd un tînăr autor dovedește din plin că are talent? Că, dacă n-a dat încă o operă solidă, făgăduiește să dea? Și apoi: cînd un mănunchi de tineri interpreți îmbrățișează cu căldură textul tînărului autor și creează un spectacol interesant, nu e prea de ajuns? Eu unul declar cu tărie că asemenea spectacol mă satisface, chiar dacă spiritul meu critic nu-i cu desăvîrșire anihilat.

Nu-i necesar să relatăm în amănunțime subiectul piesei. Ne mulțumim a aminti că e vorba de plecarea, în 1938, a unui tînăr muncitor în America, atras de legendarul miraj al posibilităților fabuloase de cîștig din noul continent. Se înțelege că legenda rămîne legendă și fabulosul, fabulos, iar tînărul, mistuit de dorul patriei și dezamăgit de cele trăite acolo, se întoarce în țară după zece ani. În 1948, față țării e cu totul alta decît o cunoștea pribeagul. Și oamenii sînt schimbați. Însăși soția lui, deși l-a așteptat tot timpul cu o impresionantă perseverență, e acum muncitoare fruntașă, încadrată în noile idealuri.

PREMIERE...PREMIERE...

Unul dintre prietenii săi a ajuns director de întreprindere. Alt prieten prezintă şi el o surpriză: s-a lăsat momit de o viaţă uşuratică, i-a vîndut duşmanului conştiinţa şi lunecă vertiginos spre destrămarea care-l va duce la sinucidere. Pe scurt, se desprinde repede din acţiunea piesei cum victimele modului de viaţă şi mentalităţii burgheze se prăbuşesc lamentabil şi cum triumfă ideea muncii cinstite în noile condiţii ale unei societăţi socialiste, chiar la începuturile ei.

În majoritate, personajele sînt bine construite şi unele sînt pitoreşti. Tinerii interpreţi — toţi de talent — ne-au convins, prin trăire, că sînt oameni vii. Nu ne îngăduie spaţiul să ne oprim la fiecare în parte. Ar fi nedrept să nu însemnăm aici măcar numele celor care au susţinut piesa: Ioana Rodica Dianu, Puşa Protopopescu, Liana Sandra Popescu, Ion Siminie, Ion Săsăran, Ion Uţă.

Asupra unui singur interpret va trebui totuşi să stăruim o clipă. E vorba de proaspătul absolvent al Institutului de teatru, anume *Emil Reus*, al cărui joc, surprinzător de matur, aproape savant, deşi trăit în adîncime totodată, ne determină să-i prevedem o frumoasă carieră artistică. Sensibilitate şi dozare, desfăşurare largă şi concizie, interiorizare şi abilitate iată atîtea calităţi actoriceşti la un tînăr element, care ne-au captivat. Îi dorim să nu cadă în meşteşugărie şi afirmaţia pe care o facem aici — că e vorba de apariţia unui nou şi dotat actor nu va fi dezmînţită.

Păcat că la virtuţile acestui spectacol nu se poate adăuga şi calitatea decorului. El nu exprimă nici ideea piesei, nici nu sugerează măcar locul în care se desfăşoară acţiunea. Regia (Petre Meglei) se mîndreşte a fi participat la concepţia decorurilor, după cum ne mărturiseşte într-un articol din program. Dar mîndria e lipsită de temei. De altfel, regia — îndeobşte la locul ei — a încărcat textul cu amănunte inutile şi dăunătoare.

Piesa va fi în curînd prezentată şi la Bucureşti, pe scena Teatrului Muncitoresc C.F.R. Dorim teatrului bucureştean cel puţin acelaşi succes pe care l-a obţinut tînărul teatru de la Baia Mare.

UN EXAMEN

Recenta premieră a Teatrului de Stat din Oraşul Stalin cu puternica dramă romantică „Mascarada" de Mihail Lermontov a constituit un examen pentru tînărul regizor Ion Simionescu.

Piesa prezintă serioase dificultăţi pentru un regizor mai încercat, cu mai multă experienţă de viaţă şi experienţă artistică, dar mi-te pentru un tînăr în ale meseriei. Ea constituie temelia unui spectacol de mare montare. Din cele 10 tablouri, unul se desfăşoară într-un salon transformat ad-hoc în club de cartofori, altul la un bal mascat, altul la o serată intimă în „lumea bună". Deşi personaje importante afară de cele două principale - sînt numai cinci, distribuţia e foarte numeroasă, deci pretinde regizorului să ştie a mînui un ansamblu numeros şi a diferenţia tipurile. Costumaţia de epocă — cere varietate, bogăţie, ţinută. Stilul de joc este stilul romantic, stilul anilor 1820-1840, anii de la Byron pînă la Musset, cu ceva în plus şi specific: aristocraţia rusă de pe vremea ţarului Nicolaie I. Şi toate converg spre un singur ţel — ilustrarea conţinutului de idei al piesei şi anume: destrămarea vieţii în condiţiile unei existenţe lipsite de ideal.

A alege pentru calificare ca regizor o asemenea piesă şi a o monta pe o scenă nu tocmai spaţioasă şi nu îndeajuns de bine utilată este un act de curaj. Curajul şade bine totdeauna tinereţii. Cu o singură condiţie: să nu fie o depăşire de forţă, un salt care duce la frîngerea gîtului.

Ne grăbim a spune că tînărul curajos Ion Simionescu nu şi-a frînt gîtul. Dimpotrivă, el şi-a trecut examenul, după părerea noastră, cu o notă destul de bună. Spectacolul său este un spectacol de frumoasă ţinută, vorbind în general, iar în ce priveşte unele amănunte, ele ne vorbesc despre un regizor de talent, care ştie ce vrea, care are fantezie şi care gîndeşte.

Cu toate acestea, ar fi greşit să nu i-o spunem: tinerele sale forţe au fost depăşite de dificultăţile spectacolului. Şi nu numai de dificultăţi, ci şi de ispitele pe care le prezintă.

Aşa, tînărul regizor s-a lăsat ispitit de tabloul balului mascat. Tabloul acesta (tabloul II) este esenţial pentru înţelegerea intrigei întregii drame. Dacă nu înţelegem nimic din acest tablou — şi restul piesei ne rămîne neînţeles. Or, aici e vorba de bal mascat, de mascaradă. Deci, muzică, dans, costum, mască. E ispititor. În felul acesta, ceea ce este cadru, tînărul regizor a luat drept esenţă. Şi a înecat drama în cotilion. Textul este acoperit, replicile sînt frînte de orchestră şi cadril. Ceea ce a urmat a devenit aproape neinteligibil. Măiestria stă aici în a reda atmosfera şi mişcarea „folâtre" a mascaradei fără a se îneca textul. Această măiestrie i-a lipsit lui Ion Simionescu. Pentru un tînăr, nici nu este de mirare.

Apoi — e vorba de un „apoi" care este tot atît de bine un „mai intîi şi-ntîi" — trăirea intensă, exagerată, a sentimentelor, vîlvătaia lăuntrică, incandescenţa pasiunilor — într-un cuvînt: patosul romantic cu totul caracteristic marelui poet — au lipsit şi ele sau, în cel mai bun caz, au avut o surdină inexplicabilă. Şi nu fiindcă interpreţii — e vorba, firească, cu precădere de interpreţii principali, Emil Siritinovici şi Vally Voiculescu — ar fi fost incapabili să redea acel patos. Ci fiindcă regizorul n-a venit să adauge şi să ajute cu anume mişcare, anume pauze, anume tonalităţi etc. De exemplu: dacă putem accepta uşor, ca pe un simbol, jocul de umbre pe pereţi, nu tot atît de uşor acceptăm ca „Necunoscutul" — personaj care poartă ura şi setea de răzbunare în sufletul său împătimit — să treacă prin scenă în adevăr ca un necunoscut.

S-ar părea că se întîmplă aici un lucru straniu: să fii tînăr — cum e regizorul Ion Simionescu - şi să nu poţi exprima patosul romantic! Şi, totuşi, nimic nu-i straniu. Fiindcă tînărul *îşi trăieşte* sentimentele, nu le exprimă. Exprimarea justă vine mult mai tîrziu. Bineînţeles, afară de unele - puţine, dar mari — excepţii. Cum a fost însuşi Lermontov.

Lascăr SEBASTIAN

„REŢETA FERICIRII"

Într-un registru grav, dar amintind pe autorul „Mîrţului turbat" în unele momente de savuros comic de caracter, Aurel Baranga oferă, în piesa-i reprezentată de Teatrul Naţional, o „Reţetă a fericirii". E un spectacol în care, vorbindu-se şi despre un adulter, şi despre o sinucidere la care a ajuns un om cinstit în urma unei odioase calomnii, dar şi despre dragostea curată — autorul îşi asigură eficienţa educativă a piesei printr-o intrigă vie, prin creionarea unor caractere interesante. O distribuţie valoroasă, o regie inteligentă şi rafinată (Marietta Sadova) contribuie la realizarea unui spectacol de succes. În fotografie: Radu Beligan şi Irina Răchiteanu într-o scenă din piesă

FEERIA „CSONGOR ŞI TÜNDE"

Acţiunea se desfăşoară din plin. Furiat, Csongor goneşte dracuşorul care l-a tras pe sfoară. Un salt puternic, şi... un strigăt desperat se aude de pe scenă. Regizorii rămîn mulţi de uimire: strigătul acesta nu figura nicăieri în caietul de regie. Nici autorul nu-l prevăzuse. Ce s-a întîmplat? Fără să fie chemaţi, fără ca să le fi venit rîndul, toţi actorii năvălesc spre locul de unde s-a auzit strigătul...

Deşi n-au trecut nici patru zile de cînd, la repetiţia amintită de la Teatrul Secuiesc de Stat din Tg. Mureş, unul dintre interpreţii principali — Csorba András (Csongor) — şi-a fracturat piciorul, totuşi premiera a avut loc. De atunci, în fiecare seară, cea mai frumoasă feerie a dramaturgiei maghiare, „Csongor şi Tünde", (epopee a dragostei puternice în care, înfruntînd urgiile provocate de răufăcători, trecînd prin nenumărate peripeţii, eroul Csongor îşi găseşte în sfîrşit fericirea alături de frumoasa Tünde), atrage săli arhipline.

Eroii principali — Csongor şi Tünde — (interpretaţi de Lavotta Károly, cărula îi revine meritul de a fi învăţat rolul în cîteva zile, şi de Szamossy Koruélia) sînt urmaţi în cursul întregii acţiuni de credincioşii lor slujitori Ilma şi Balga (Szabó Duci, şi, respectiv, Andrási Marton, artist emerit al R.P.R.), oameni simpli cu un puternic simţ al realităţii.

Respingînd caracterul mistic al montărilor de odinioară, regizorii Hunyadi András şi Gergely Géza au procedat just imprimîndu-i doar vrăjitoarei Mirigy (urmînd astfel cu fidelitate concepţiile autorului) răutate, făţărnicie şi mişelie, şi făcînd din cei trei dracuşori, nişte mici făpturi caraghioase dar în acelaşi timp simpatice. Merită elogii tînăra actriţă Tanai Bella care, chiar dacă facem abstracţie de uriaşele eforturi fizice pe care le necesită rolul vrăjitoarei, a izbutit jocul cel mai artistic din încă scurta ei carieră.

Ştefan IZSÁK

Dracuşorul şi vrăjitoarea din feeria „Csongor şi Tünde". ←

NE PREGĂTIM PENTRU FESTIVAL

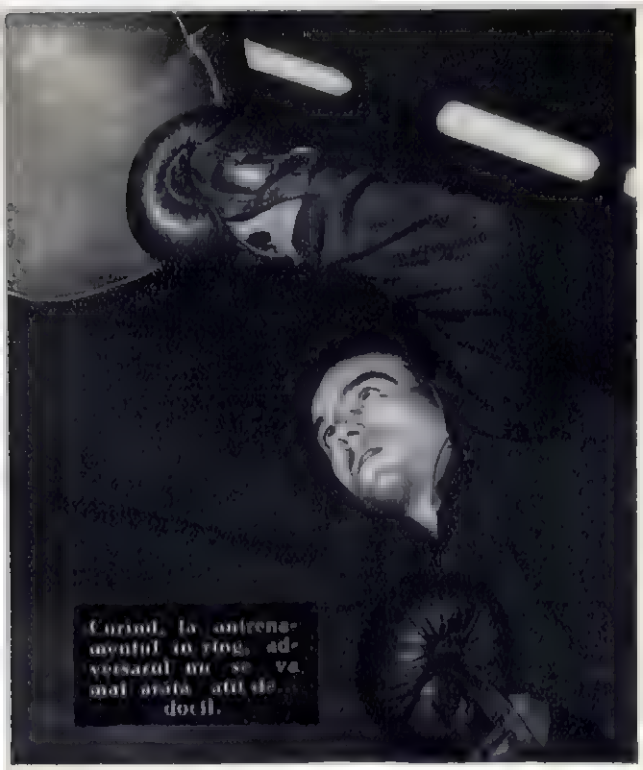

Curînd, la antrenamentul în ring, adversarul nu se va mai arăta atît de docil.

„Ne vom revedea la Festivalul de la Moscova! — Cu aceste cuvinte ne-am despărțit de prietenii dragi pe care ni i-am făcut cu prilejul minunatelor zile petrecute la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Varșovia. Nu voi putea uita niciodată însuflețitele întreceri care au adunat, pe terenurile de sport de pe malurile Vistulei, sute și mii de tineri din toate colțurile lumii. De aceea, cu gîndul la Moscova, ne pregătim acum cu entuziasm în vederea concursurilor de selecție, ce vor desemna pe componenții loturilor noastre sportive care vor participa la întîlnirile internaționale sportive prietenești din cadrul celui de al VI-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților".

Aceste relatări ni le-a făcut Eugenia Metopadov, jucătoare în echipa de volei a asociației Dinamo, cu puțin înainte de începerea antrenamentului. Era o zi caldă de primăvară și cerul senin, soarele și mai cu seamă apropierea concursurilor de selecție în vederea Festivalului de la Moscova adunaseră pe terenurile din parcul sportiv Dinamo sute de tineri.

SE SUDEAZĂ... O ECHIPĂ DE ȘTAFETĂ

Pe frumoasa pistă care încinge ca un brîu cărămiziu terenul cu gazon proaspăt, se antrenează atleții. Recunoaștem cu ușurință printre ei pe Ștefan Mihail, Ilie Savel, Ion Wiesenmayer, Ștefan Kadar, Alexandru Stoenescu și Ștefan Prisiceanu.

Iată-i și pe antrenor: Tiberiu Földvari, înarmat, ca de obicei, cu... cronometrul, creionul și carnețelul de antrenamente.

„Vrem să facem o puternică echipă de ștafetă pentru 4 × 100 m plat — ne spune Alexandru Stoenescu. Lucrăm acum pentru rezistență în regim de viteză și pentru sudarea echipei".

Dar n-a putut să zăbovească mai mult cu noi. Antrenorul i-a chemat să exerseze „schimburi" de ștafetă. Pornesc în viteză Prisiceanu și Wiesenmayer — preiau ștafeta Stoenescu și Kadar. Totul se face în mare viteză. Suficient timp însă, ca de după gard, fotoreporterul nostru să declanșeze aparatul.

Și în timp ce componenții ștafetei sudează echipa la preluarea schimburilor, pe covorul verde de gazon se antrenează fotbaliștii; iar Ilie Savel și Ștefan Mihail fac ultimele ture de pistă pentru încălzire.

PE POLIGONUL DE TIR ȘI ÎN SALA DE GIMNASTICĂ

În drum spre poligonul de tir, trecem pe lîngă terenurile de baschet și volei. Un număr mare de băieți și fete de la „Tînărul Dinamovist" au venit să se inițieze în tainele acestor frumoase discipline sportive. Tăpșanul verde de lîngă stadion s-a transformat și el într-un teren de antrenament. Aici se pregătesc elevii de la Școala profesională metalurgică. Ei vor să fie cu toții prezenți la startul întrecerilor din cadrul Spartachiadei de Vară a Tineretului, care vor începe curînd.

„Vrem să obținem rezultate dintre cele mai bune la spartachiadă — ne spune Lucian Ciutacu — întrucît s-a anunțat că 20 dintre cei mai valoroși participanți la această competiție vor face parte din delegația tineretului nostru la Festivalul de la Moscova".

La poligonul de tir aceeași intensă activitate. Alături de trăgătorii fruntași au venit aci zeci de tineri — schimbul de mîine al tirului nostru de performanță.

Sala de gimnastică a devenit neîncăpătoare pentru secțiile care se antrenează aici, în această după-amiază. Sînt prezenți la antrenament: boxerii, luptătorii și gimnastele. Din colțul ringului, antrenorii Constantin Nour și Ion Popa îndrumă și supraveghează pe valoroșii lor elevi. Constantin Dumitrescu, Dumitru Ciobotaru, Ghețu Velicu și ceilalți protagoniști ai îndîrjitelor dispute din cadrul marilor reuniuni pugilistice.

„Concursurile de selecție pentru Festivalul de la Moscova — ne spune maestrul Ion Popa — au sporit ambiția tuturor. Aproape că niciodată nu i-am văzut pregătindu-se cu atîta ardoare. Vor cu toții să continue victoriile de la Melbourne ale lui Linca, Dobrescu, Negrea și Dumitrescu".

Gimnastele lucrează la sol, bîrne și paralele inegale. Dintr-un colț răsună în acordurile pianului. Atrași de frumusețea exercițiului nu am putut să nu zăbovim cîteva minute. Pentru a o urmări pe Anica Țicu.

S-A INSERAT

Ultimele pîlpîiri ale zilei se sting în purpura asfințitului. Pe nevăzute, pe terenurile de sport din parcul Dinamo se așterne liniștea. Grupuri de sportivi și sportive ies pe poarta stadionului. Dar activitatea nu a încetat. În sala de gimnastică și-au început antrenamentele jucătoarele de volei. Urmărindu-le cu cîtă însuflețire se pregăteau, în minte ne-au revenit toate cele spuse de Eugenia Metopadov și cuvintele rostite în 1955 pe malurile Vistulei: „Ne vom revedea la Festivalul de la Moscova!"

Florin ȘERBAN

Un schimb de ștafetă surprins de dincolo de gardul stadionului.

Anghel, Izghireanu, Nicușor și ceilalți fotbaliști de la Dinamo își desăvîrșesc îndemînarea în conducerea balonului.

Grația de care Anica Țicu dă dovadă în exercițiile la sol le-a făcut și pe celelalte gimnaste să-și întrerupă antrenamentul și să o urmărească cu atenție.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policromii executate la Fabrica de timbre-București

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

DIN VIAȚA SATELOR

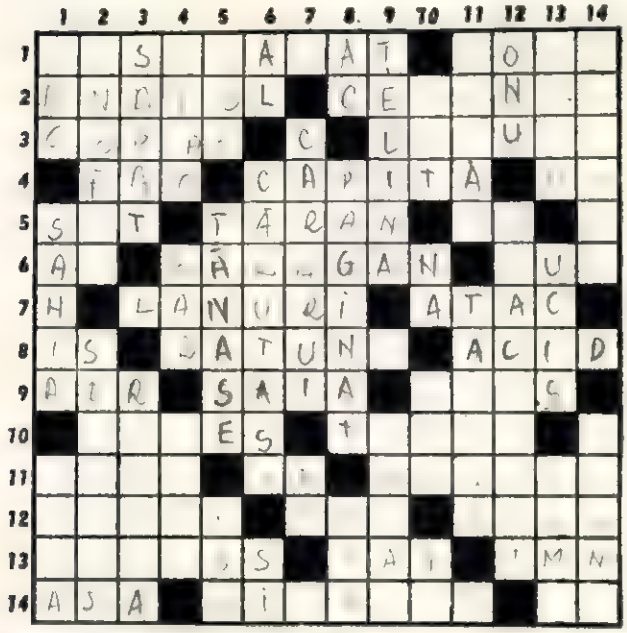

ORIZONTAL: 1) Cîntec al muncii pașnice pe ogoare, de Vasile Popovici (două cuv.) — Cel mai popular dintre jocurile populare. 2)... Vieru, compozitor, autorul unei „Pastorale" pentru trompetă și pian — Dăunat. 3) Arbore — Trandafir sălbatic. 4) Produc — Grămadă de fîn de formă conică — Poșed. 5) Loc neted, șes — Cel muncitor este aliatul de nădejde al proletariatului — Notă muzicală. 6) Articol — Roman în care scriitorul V. Em. Galan aduce o serie de interesante aspecte din lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii — Nas. 7) Le însămînțează și le seceră țăranimea muncitoare — Ofensivă. 8) Sînt, în graiul popular — Mici așezări de gospodării țărănești — Substanță chimică cu gust acru. 9) „Fulgii zbor, plutesc în... ca un roi de fluturi albi, / Răspîndind fiori de gheață pe și țării umeri albi" (Alecsandri) — Staul (de oi și de capre) — Plin de apă. 10) Recoltarea viilor, tradiționala sărbătoare a țăranimii muncitoare din regiunile viticole — Tînăr scriitor bulgar, autorul poemului „Satul Obnova" și al volumului de proză „Fratele". 11) Pește de apă dulce — Bluză caracteristică portului nostru național — Persona] din romanul „Viața la țară" de Duiliu Zamfirescu. 12) „Aseară, prin grădina amorțită, / Din tufe de pelin cu frunze mici / A apărut în taină un..." (Topîrceanu) — Vehicul rustic, prezent în multe din tablourile lui Grigorescu — Răsunet ce se pierde -n văgăuni. 13) Ca un rîu ce șerpuiește leneș în cîmpie — Susținătorul spicului — „Cîntă ciocîrlîile/... de veselie;/ Fluturii cu mîile/ Joacă pe cîmpie" (Șt. O. Iosif). 14) „Hop o..." refren dintr-un cîntec popular românesc — Dramă de Caragiale a cărei acțiune se petrece într-un sat de munte, recent prezentată în premieră de Clubul C.F.R. Grivița Roșie — Mioare.

VERTICAL: 1)Oglindă din natură, subiect al unor poezii de Eminescu, Lamartine și alții — Scriitor și slavist luptător pentru cauza poporului, autor al cărții „U.R.S.S. azi", prin care acum aproape un sfert de veac se făceau cunoscute poporului nostru marile realizări ale Uniunii Sovietice—„... în țară", unul din cele mai frumoase tablouri de Andreescu. 2) Tînțarul purtător al malariei, boală care, deși în trecut bîntuia cu furie în satele noastre, a fost stîrpită cu totul în anii regimului de democrație populară — Tabloul al treilea din poemul vocal-simfonic „Pe plaiuri moldovenești", de Viorel Doboș. 3) Lucrat cu sapa— Pe cetea toamnei și pe veșmîntul verde al firii. 4) Odaie de culcare (mold.) — Pod umblător—... Sărat, stațiune balneară din împrejurimile Brăilei. 5) „Razele cele din soare... a țarinei cîmpii" (Conachi) — ... Scaiu, unul dintre personajele principale ale romanului „Viața la țară" — Roman de Liviu Rebreanu cu subiect din viața satului. 6) Dinsul — Cărăuși — Intre cal și călăreț. 7) Potecuțe —Zar la table. 8) Cea mai mică dintre unitățile unei gospodării — A așezat în pagini textul cules — În marile unități socialiste din agricultură este adusă pe ogoare cu ajutorul irigației, ploii artificiale. 9) Ogor—Năravaș. 10) Așezare rurală în plină transformare socialistă — Poftimi — Jumătate de acadea!... — Spetează înfășurată cu ițe. 11) Cavalerist în trecut — Înțepenite (mold.) 12) Organizația Națiunilor Unite — Compozitor, autorul unui „Dans rustic" pentru vioară. 13) La intervale mari (fem.) — Omorît —Lac italian dintr-o poezie de Alecsandri. 14) Șef al unei echipe de pescari. —Zei ai cîmpiilor, munților și pădurilor, protectori ai turmelor.

Cuvinte cunoscute mai puțin: ȘETSAIA

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

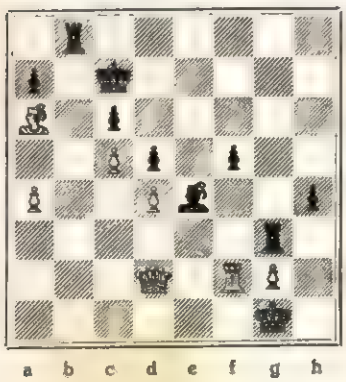

a b c d e f g h

Negrul mută

O COMBINAȚIE INSTRUCTIVĂ

Bivșev — Goldberg

Semifinala campionatului U.R.S.S, Leningrad 1956

Poziția alăturată este evident pierdută pentru negru din cauza inferiorității materiale. Totuși el a mai încercat o șansă, jucînd 1... Th1+ la care albul s-a grăbit să răspundă cu mutarea naturală 2.Rh2. A urmat însă o surpriză cu totul neplăcută pentru alb: 1...Th3+!! și negrul dă mat alît după 2.R:h3 Th1, cît și după 2.g: h3 Th1. Jucînd, în loc de 2. Rh2 ? mutarea 2. Nf1 albul ar fi cîștigat ușor.

RECTIFICARE

În „Flacăra" nr. 9 din 1 Mai a.c, pag. 9 am reprodus tabloul „Victoria de la Vaslui". Lucrarea aparține pictorului Nicolaie David.

ÎN EDITURA AGRO-SILVICĂ DE STAT AU APĂRUT:

Organe de mașini de I. LUPESCU și V. CLIMOV
Tractoarele UTOS-1 și UTOS-2 — MINISTERUL AGRICULTURII
Prunul de prof. M. CONSTANTINESCU și P. PORFIRIE
Floricultura de G. E. KISELEV
Igiena și expertiza sanitară-veterinară a alimentelor de origine animală, vol. I, de B. CELAN și C. LAURESCU
Biopreparate și medicamente folosite în medicina veterinară de C. GHEORGHIU
Cultura speciilor forestiere de At. HARALAMB
Economia vînatului și salmonicultura de V. COTTA
Plopul — INSTITUTUL DE CERCETĂRI SILVICE, Budapesta
Silvicultura generală de A. RĂDULESCU

UMOR

...și punctuală, și gospodină...

Desen de ARNO

În tren

Desen de M. ANANIA

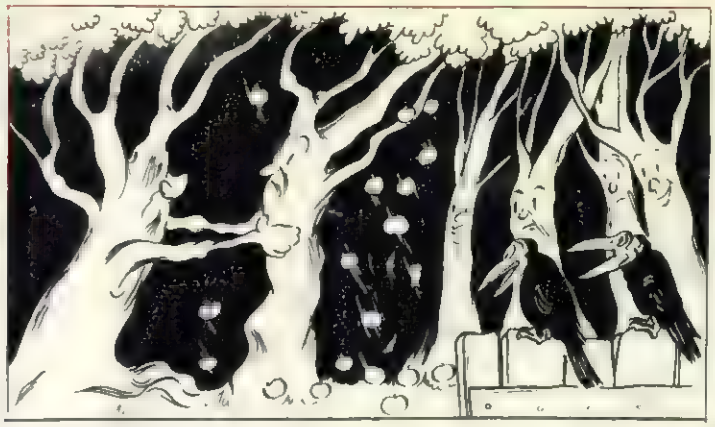

CRITICĂ RODNICĂ

Desen de Luigi LUIGI

— Strașnic îl mai scutură.
— Așa critică mai zic și eu! A și început să dea roade...

Utilizarea șarpelui cu clopoțel în epoca de piatră.

Desen de N. CLAUDIU

Pe teme de modă

— Uitați-vă, fetelor! Se poartă „uni"!

Desen de A. RIK

— Ți-am spus că modista noastră nu e asortată. Uite, modelul ăsta nu-l are!..

Desen de Neagu RADULESCU

ȚAPUL: — Iete, dom'le! Nici nu știam că sînt la modă!

Desen de V. VASILIU

Nr. 11 (108)
Anul VI – 1 iunie 1957

Copilărie fericită... (La căminul de zi al F. C. „Gh. Gheorghiu-Dej")
Foto: A. MIHAILOPOL

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Primirea delegației parlamentare a R.P.R. de către președintele Mao Țze-dun.

LA PRIETENII CHINEZI

– INSTANTANEE DINTR-O CĂLĂTORIE ÎNDEPĂRTATĂ –

de B. STOIAN

S-au reîntîlnit doi vechi prieteni — tovarășii C. Pîrvulescu și Kan Șen, membru supleant al Biroului Politic al C. C. al P. C. Chinez.

„Lomania", „Lomania"... Sînt peste două săptămîni de cînd nimeni în preajmă-mi n-a mai rostit acest cuvînt. Dar el îmi revine adesea în minte. Îl aud parcă aievea, rostit cu acele inimitabile accente melodice, proprii vorbirii chineze, sau scandat cu vioiciune în ritmul celor patru silabe ce-l compun. Așa cum l-am auzit pe întreg cuprinsul Chinei, în uzinele din Anșan, în portul Șanhaiului sau pe străzile aglomerate din Canton. Peste tot unde s-a oprit delegația parlamentară română.

● Copiii Chinei... I-am văzut mai îndeaproape la Palatul Pionierilor, unde izbuteau să acopere cu uralele lor glasul microfoanelor, care cîntau *„In Bucureștiul iubit"*. I-am văzut întîmpinîndu-i pe oaspeții români, cu care prilej șeful delegației, tovarășul C. Pîrvulescu, precum și tovarășii Anton Vlădoiu și Virgil Trofin au primit cravate roșii, pionierești.

... Stăteam deoparte și notam cîteva impresii. Deodată un băiat de-o șchioapă, cu nasul cît un nasture, s-a repezit la mine, m-a cuprins pe cît îi permiteau mîinile sale mici și mi-a strigat: *Trăiască Republica Română!* L-am întrebat cum îl cheamă și ce face. Cît ai clipi m-a lămurit — prin interpret — cum învață, cîți frați are, ce jocuri preferă. L-am mai întrebat ce fac părinții săi și l-am rugat să le transmită urări de sănătate. Prompt, micul cetățean chinez mi-a pus și el întrebarea dacă am copii. După care m-a rugat să le transmit din partea sa *„ni hao"*, adică toate cele bune.

● I-am văzut și pe cei mai mari. Pe studenți. Am cunoscut cîțiva la Institutul de limbi străine din Pekin. Erau în anul I și vorbeau... românește destul de bine. Erau vreo 20 — cei din secția de limba română.

Ne-au primit într-o sală nu prea mare și ne-au făcut să ne simțim ca acasă. După ce Țzao Șin, un tînăr subțire și sfios, care are și încercări izbutite de poezii în limba română, ne-a urat bun sosit, studenta Cu Te-li a recitat poezia *„Partidului"*, de Mihai Beniuc (autorul era de față). Alte două studente, Sun Cin-vin și Van Ci-lu, au cîntat *„Pe Mureș și pe Tîrnave"*, studentul Jin Iuen a recitat *„Pe lespedea eroilor"*, de Eugen Jebeleanu. Au mai urmat vreo două numere, după care prezentatorul, studentul Țzan Țzî-tîn, a anunțat scurt: *„Nu mai este gata!"*

În vizită la fabrica textilă mixtă (de stat și particulară) „Iun An" din Șanhai.

Un mic dar din roadele muncii lor oferit tovarășului C. Pîrvulescu de către membrii cooperativei agricole de producție „Hoai Fang".

La sfîrșitul spectacolului prezentat oaspeților de artiștii operei din Șanhai.

Justin Moisescu, mitropolitul Moldovei, într-un templu budist din Hangiou.

Îmi aduc aminte că, la cererea studenților, scriitorul Mihai Beniuc a trebuit să recite el însuși poezia *„Partidului"* și o strofă din *„Mărul de lîngă drum"* și îmi amintesc de o frază a sa rostită la plecare: *„Sîntem mișcați că în această țară în care înflorește socialismul, am găsit și un colț înflorit românesc.*

● La Anșan era senin, dar vremea se menținea răcoroasă. *„Dacă vreți să știți cum e acum vremea la Canton, veniți mai aproape"* — a spus în glumă cineva din delegația română, în timp ce privea printr-o sticlă colorată în interiorul unui furnal.

Într-adevăr, cînd am aterizat la Canton soarele își revărsa fără milă razele fierbinți asupra pămîntului. Străzile — pline de oameni ce mișunau pe sub galeriile formate de ieșitura primului etaj al clădirilor, susținută de coloane, galerii ce feresc strada atît de dogoare, cît și de ploaie. Majoritatea tinerilor își purtau cămașa peste pantaloni. Unii se plimbau doar într-un maiou. La hotel, ușile erau simple pînze de sîrmă și ventilatoarele zbîrnîiau fără încetare; totuși, căldura toridă nu putea fi alungată.

— Extrem de cald — a spus la un moment dat, în timpul unei reuniuni de acolo, un membru al delegației.

La care, unul dintre conducătorii locali a replicat scurt, în aplauzele celor prezenți, că prietenia și căldura aduse cu sine de către oaspeți estompează de departe căldura de afară.

● Un salon de primire la reședința președintelui Republicii, tovarășul Mao Țze-dun. Gazdă și oaspeți, așezați la o masă lungă, dreptunghiulară, discutau cordial și beau ceai.

Ceasul, fixat pe un perete lateral, părea un instrument miraculos. Abia fusese ora 16,45 și iată că s-a făcut 17,30, apoi 18,.. 18.30. Aproape două ore, care au trecut ca minutele.

— Vă rog să transmiteți din parte-mi un călduros salut și urări de sănătate tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, precum și celorlalți conducători ai partidului și guvernului român, întregului popor român — a spus în încheiere tovarășul Mao Țze-dun.

A fost o după-amiază de neuitat, după cum de neuitat este întreaga călătorie făcută în China de delegația parlamentară română.

O primire deosebit de călduroasă au făcut-o membrilor delegației române studenții Universității din Pekin.

Scenă „pastorală". Actorii: nici unul n-are încă șase ani. Spectatorii: la fel. Ansamblul: grădinița de copii a salariaților Ministerului de Finanțe.

Fotografie de Nicu VASILE

Veronica PORUMBACU

Era o vreme cînd priveam fotografiile altor copii, fie cu nostalgia copilăriei apuse, fie cu dorul de școală al fostei învățătoare. De cînd am eu însămi o fată, imaginile devin mai subiective: toate sînt raportate la ea, sînt toate frînturi și din viața ei.

... Copii mici, cu ochelari mari, sub lampa de raze ultraviolete. Așa a fost și ea acum un an, întîi emoționată, strîngîndu-și mîna la piept, apoi destinsă ca fetița din dreapta, de sub lampa miraculoasă care întărește tot trupul. Și miracolul mare e că soarele acesta bucură azi pe toți copiii țării. Că într-un spital din București, ca și în orice policlinică din țară, ei se pot fortifica în lumina lui, sub aceeași grijă învăluitoare a medicilor, sub aceeași privire maternă a surorilor.

... Copii plimbîndu-se la munte. Cît e de cînd depărtarea între două flori din poiană părea uriașă pentru pasul fetiței mele? Cît mai e pînă cînd brazii se vor mira ei înșiși, cît de mare a crescut? Și miracolul e că sute de mii de copii se pot bucura la noi de munte și de mare, de soarele altitudinii, ca și de vestitul aerosol al țărmului!

Copii la cămin... În școala primară, în clasa mea, veneau frații mai mari cu prichindei de doi-trei ani alături, care, vrînd-nevrînd, ședeau în bancă liniștiți. Iar cînd directorul interzicea adăpostirea mezinilor, ce alta le rămînea, în timp ce părinții lucrau, decît praful ulițelor, al maidanelor? Poate de aceea mi-a rămas în minte primul

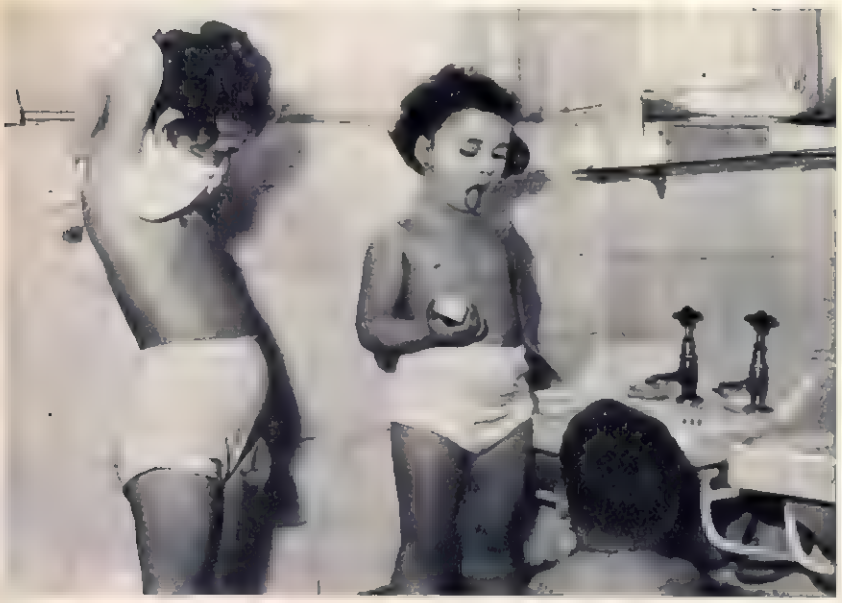

Soare, cît mai mult soare... Nici în timpul iernii copiii noștri nu sînt lipsiți de binefacerile razelor ultraviolete... (La spitalul „Emilia Irza" din București). →

Fotografie de Nicu VASILE

Este oare vorba de încăperea vreunui palat din țara minunilor sau dintr-o piesă de teatru? Nu! E o scenă obișnuită în orice cameră de baie, a oricărui cămin de copii ai oamenilor muncii. ←

Fotografie de Nicu VASILE

Copiii noștri

cămin de zi văzut într-un fund de sat moldovenesc: La Tungujei.

Ceea ce ieri era o imposibilitate pentru oraș, este azi o realitate și pentru lumea satelor.

*

...De obicei, de Ziua Copilului, se prezintă numai imagini însorite, pașnice. Poate că e bine așa. Dar pe retina mea, ele sînt suprapuse. În adînc, zbucnind încă din subconștient în coșmare, îmi revin zilele cînd alergam, la șuierul sirenei, în adăpost. Îmi revin amintirile școlarilor din care au rămas numai tăbliță însîngerate și cadavre. Îmi revin, fiindcă istoria nu m-a lăsat să-i uit. La 11 ani de la bombardamentul cel mai greu al străzii noastre, auzeam, la un congres al mamelor, corul copiilor din Hiroșima. Era un disc de mai demult și nu se știa cîți dintre micii coriști mai trăiau. Era un mesaj de dincolo de mormînt, un „mane, tekel" pentru toate mamele lumii. Căci în jurul nostru cresc nu numai luminile vieții, ci și primejdiile de război. Și acest cuvînt revoltă pe mama din Hiroșima, ca și pe aceea din Congo, pe Liubov Kosmodemianskaia, ca și pe Maria Zidaru, pe toate surorile mele, ca și pe mine.

De ziua voastră, copii, nu vă arătăm decît aceste fotografii. Lumină. Verdeață. Zîmbet. Dar noi nu le uităm pe celelalte; *nu* **vrem** *să le uităm, tocmai pentru a vi le păstra vouă, de-a lungul vieții, pe acestea la fel de neatinse, la fel de luminoase, ca în zilele copilăriei de astăzi.*

Încă o dovadă că fotbalul este într-adevăr un sport bărbătesc...

DECADA

Un poet mărturisea nu demult, acordînd un interviu unui redactor, că cele mai frumoase versuri ale sale i le-au dictat iubirea și prietenia. Afirmația nu e nouă, ci doar profund adevărată. O știm cu toții. Oare nu prietenia și iubirea ne-au oferit zilele mari ale vieții noastre? Am trăit, în acest sfîrșit de mai, asemenea zile, zile ale prieteniei și ale frumosului. Zile în care ne-am bucurat de o prietenie pe care o purtăm nu unui om sau doi, ci unui popor întreg. O prietenie adîncă și adevărată care ne leagă de secole de un popor creator al unor neasemuite frumuseți artistice, poporul lui Tolstoi și Repin, al lui Ceaikovski și Pușkin, al lui Gorki și Maiakovski. E poporul care a deschis larg omenirii — cu generozitatea, cutezanța și pasiunea sufletului rus — porțile către o eră nouă, săvîrșind cea mai grandioasă revoluție cunoscută de istorie și împărtășind apoi, cu aceeași generoasă prietenie, din bogăția experienței sale, țărilor ce porneau să-și făurească și ele așezări noi. E poporul rus, poporul marelui Lenin.

Ar fi greu, dacă nu chiar imposibil, să vă redăm în întregime zilele acestea, zilele Decadei Culturii R.S.F.S.R. Am răsfoit programul bucureștean al manifestărilor din Decadă și ne-au copleșit pur și simplu zecile și sutele de concerte, spectacole, conferințe, simpozioane, festivale, filme, expoziții, reuniuni, seri literare care au avut loc în aceste zile. Ne-am hotărît deci să spicuim doar cîteva din ele și să vi le prezentăm mai jos. Iată-le:

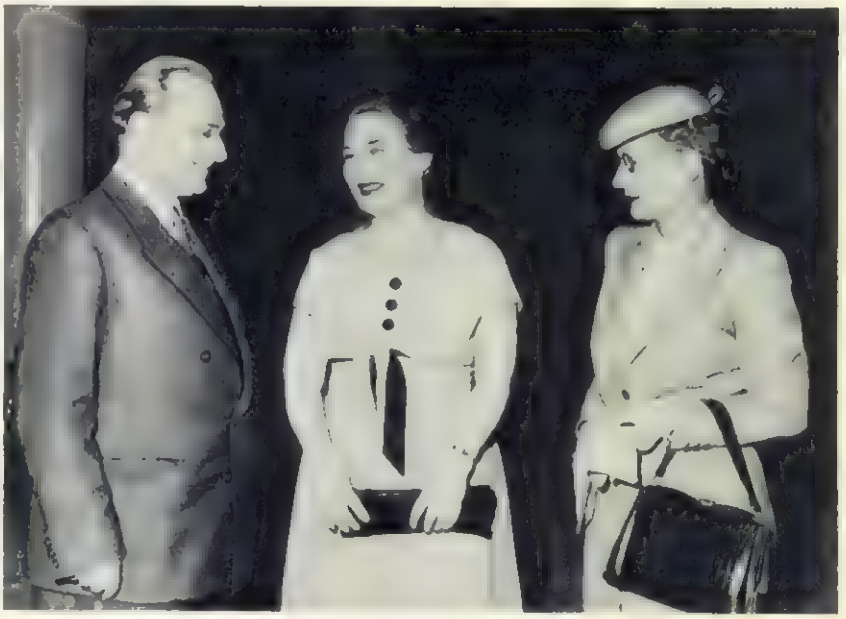

Limbajul artei e cel mai apt pentru a lega prietenii. Iat-o pe artista poporului din R.S.F.S.R., E.P. Kareakina, întreținîndu-se amical cu artista poporului Aura Buzescu și cu artistul emerit P. V. Cottescu, într-o pauză a festivalului „Ceaikovski."

fotocronica FLACĂRII

Bucuroși de oaspeți, bucuroși! Să vină în mijlocul nostru un oaspete atît de prețios ca ministrul Învățămîntului al R.S.F.S.R. — tovarășul E. L. Afanasenko — și să nu-ți pierzi cumpătul, e lucru mare, s-o recunoaștem. Și iată-i, elevii Școlii medii bucureștene „Dimitrie Cantemir", se pare că nu și l-au pierdut! ↓

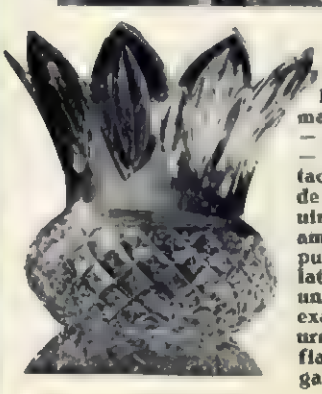

↑

Priviți-l și pe maestrul Kio, care — seară de seară — în cadrul spectacolelor oferite de Circul Sovietic uimește, intrigă, amuză, ului ește publicul nostru. Iată, a fotografiat un spectator și exact în secunda următoare fotografia, format 30/40, e gata.

CULTURII R.S.F.S.R.

O revedere plăcută : corul popular din Omsk, care a străbătut 10000 km — din Siberia pînă la noi — pentru a-şi revedea prietenii bucureşteni de care s-a legat acum 4 ani, cu prilejul Festivalului Tineretului, şi a ne încînta din nou cu arta sa.

În transparenţa şi focul luminilor răsfrînte de cristaluri, în chihlimbarul şi sidefuI încrustat măiestrit în lemn, ca şi în ţesătura policromă a ţovoarelor daghestane, în toate aceste minunăţii ce pot fi văzute în Expoziţia de artă aplicată a R.S.F.S.R., desluşeşti sensibilitatea şi poezia sufletului marelui popor prieten şi vecin nouă.

PREMIERE — PREMIERE — PREMIERE — PREMIERE

1 În răstimpul a cîteva săptămîni, Teatrul Armatei a oferit două premiere sovietice, ambele interesante, deşi nu amîndouă la fel de izbutite. Piesa lui K. Simonov, „Aşa va fi", o piesă umană, plină de optimism, caldă, inteligentă, fără a vădi însă preocupare excesivă pentru originalitatea intrigii, a generat un spectacol emoţionant, de o vibraţie sinceră, fără nimic ostentativ, dar şi fără o strălucire regizorală sau actoricească deosebită. Tînărul director de scenă Lucian Pintilie, ca şi cuplul interpreţilor principali, Liliana Tomescu — Const. Codrescu, ne-au povestit drumul dragostei maiorului colonel Savelîev, (a cărui viaţă familială fusese zdrobită în timpul războiului), şi a tinerei studente Olia, drumul acesta plin de ezitări, de reţineri delicate, de mici îndoieli şi de momente de lirism, cu simplitate scenică, cu autenticitate. Pentru rotunjirea armonioasă a spectacolului, pentru a fi consecvent corectitudinii sale s-ar cere atenuate unele stridenţe ale jocului prea insistent comic pe alocuri al lui G. Sion (interpretul tatălui Oliei) şi puţinele momente de crispare, de afectare, ale lui Codrescu, altfel, un actor de mare sensibilitate şi expresivitate scenică.

2 Spectacolul lui Gh. Jora cu delicioasa şi substanţiala comedie „Suflete de hîrtie" a cunoscuţilor scriitori satirici Vl. Dihovicinîi şi Slobodskoi, e în primul rînd foarte original. Regizorul a văzut personajele, întîmplările şi cadrul plastic ai acestei piese, pe care am schematiza-o înfiţuind-o doar o satiră împotriva birocratismului, ca printr-o oglindă ce diformează proporţiile obişnuite ale obiectelor, mărindu-le pînă la grotesc, îngroşîndu-le caricaturaI dimensiunile. Pe tavanul suspendat al biroului lui Petuhov stînd îngrămădite dosare uriaşe, călimări şi tocuri gigantice, pe masa lui de lucru se află un telefon imens şi ştampile ameninţătoare; personajele sînt aproape dezumanizate. Toate acestea dau spectacolului un foarte ascuţit caracter satiric; din nefericire, nu însă şi unul comic, Gh. Jora pierzînd ritmul spectacolului, hazul lui, savoarea comică. Faptul este cu atît mai regretabil cu cît piesa oferea din plin material pentru un spectacol în acelaşi timp consistent satiric şi sucuIent comic.

3 Uliţa fericiri" de I. Prinţev e spectacolul plin de tinereţe al teatrului „C. I. Nottara" — prezentat cu egală emoţie şi flor festiv atît în cadrul Concursului tinerilor actori, cît şi în cel al Decadei artei şi culturii R.S.F.S.R. O piesă plină de patos, oglindind lupta dramatică a primilor comsomoliştl în anii războiului civil, dar în care regăseşti şi o undă de lirism, şi momente de umor, armonizîndu-se cu tragismul altor momente. Cîţiva actori au realizări valoroase: Aurel Cioranu, Al. Lungu, Tatiana Popa (remarcabilă în travesti-ul său), Eugenia Gorea. Regia lui Tudorel Popa şi C. Dinescu, corectă, poate puţin prea „cuminte".

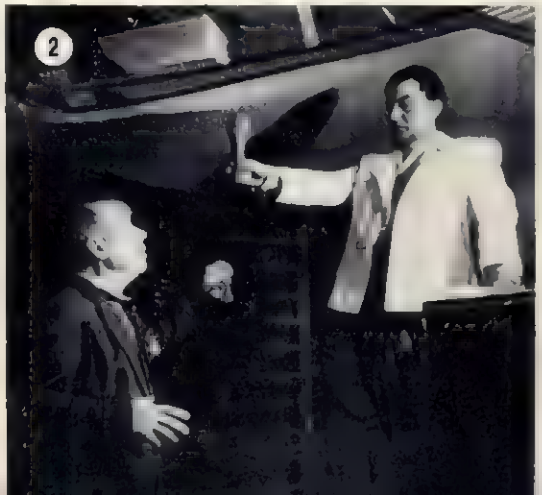

TRABUCUL

de **Alexei TOLSTOI**

în romînește de **A. IVANOVSCHI** și **Radu TUDORAN**

Ilustrații de Rony NOEL

Pe fereastra vagonului se vedea plutind cîmpia vălurită, defilau tufele — cele de departe, încet, cele apropiate, în goană. Vecinul meu își ținea mîinile împreunate și privea afară.

Avea ochii cenușii, bulbucați. Cînd trăgea din țigară și-i subția — și-i acoperea pe jumătate cu pleoapele, cînd privea afară. Părea că-l obosesc acești ochi care văzuseră atîtea.

Cu o oră înainte de a ajunge la frontieră, începu să se uite la geamantanul din plasă, acoperit din belșug cu etichete de bagaj — și vorbi cu glasul încet, înfundat:

— Hoinăream prin sud, prin orașe reci, pustii, murdare, prin cafenele cu geamurile crăpate, unde se vindeau și se cumpărau ultimele zdrențe ale imperiului. Scriam la ziare. Noaptea jucam cărți. Nu beam prea mult, nu luam cocaină. În schimb, am învățat să ghicesc zilele de evacuare, după focurile de armă care răsunau noaptea pe ulițe, după tonul comunicatelor militare, după o anumită veselie din cîrciumi, veselie specifică zilelor și orelor premergătoare morții. Și-mi luam la timp lumea în cap.

Nu eram nici *roșu*, nici *alb*. Murdărie, chin sufletesc, deznădejde... Înspăimîntător. Disprețuiam oamenii, pînă într-atîta, încît m-am deprins să nu-i mai privesc în față.

În cele din urmă, m-am săturat de toate. M-am îmbarcat în cala unui vapor murdar, arhiplin de nebuni, și am plecat în Europa. N-are importanță pe unde am rătăcit, în ce fel îmi cîștigam existența. N-are importanță! O duceam prost; poate chiar furam. Totul era nesăbuit, cancerous... Cincisprezece milioane de cadavre putrezeau pe cîmpiile Europei, infectînd totul cu duhoarea lor.

De la o vreme am ajuns să aștept liniștit — chiar curios — ceasul cînd scîrba față de mine însumi va birui obișnuința de a bea, a mînca, a fuma, a umbla, a face rost de bani și altele...

Iată, țin minte: la 11 mai, dimineața, începusem să mă bărbieresc ca de obicei — și deodată am zvîrlit briciul pe lavabou. Mi-a sunat reasul: nu mai vreau! Am ieșit în stradă, mi-am vîndut la un magazin de bijuterii ceasornicul și inelul — tot ce-mi mai rămăsese. Pe urmă, m-am așezat la masa unei cafenele, în stradă, sub un dafin, am băut o cafea, i-am cerut chelnerului un teanc de reviste de umor. Înainte de a le deschide, mi-am luat la iuțeală hotărîrea: mîine, în zorii zilei, voi isprăvi totul pe Podul Invalizilor. Pentru întîia oară, după atîția ani, cafeaua îmi părea așa de gustoasă, revistele așa de amuzante! M-am distrat toată ziua, așa cum am putut. Seara, m-am dus să joc la un club de pe strada Lafayette.

Pe la patru după miezul nopții, am ieșit de la club. Mă alesesem cu un cîștig gras: patruzeci și șapte de mii de franci! Totul în făptura mea tremura, ca scuturat de ger. Dimineața era caldă, umedă. Îmi pipăiam în buzunar teancul gros de bani — înfățișau posibilități noi. Asta mi-a schimbat hotărîrea de a mă duce la Podul Invalizilor să mă înec.

M-am oprit la vitrina uriașă a „Companiei de transporturi transatlantice", unde era expusă o hartă în relief, cu păduri și munți, albastră și verde. Între continente se întindeau fire roșii. Pe ele alunecau niște vaporașe de mărimea cutiilor de chibrituri; aveau ferestruici, sclipitoare de stanioł. Stăteam așa și priveam tremurînd de emoție.

În ziua de 15 mai, m-am îmbarcat la Hâvre pe *„Aquitania"*. Am petrecut șase zile în șezlong, pe puntea de sus, între palmieri și tufe de trandafiri care fremătau în bătaia vîntului marin. În ziua de 22, am debarcat pe cheiul New-Yorkului. Eram atît de încîntat, încît aveam necontenite palpitații; o lume nouă, o viață nouă; Rusia și Europa, războaiele și revoluțiile păreau ceva citit într-o carte.

La scara hotelului, un pui de negru, în veston azuriu, mi-a apucat geamantanele. În ascensorul de cristal, un alt pui de negru, în veston vișiniu, își rînjea dinții albi ca niște clape de pian. La etajul al doisprezecelea am intrat într-o cameră lăcuită și capitonată cu stofă. M-am cufundat într-un fotoliu de mătase și mi-am aprins o țigară verzuie, umedă, de doi dolari.

Ședeam așa și-mi repetam în gînd: „Tu ești, dracu' să te înghită, în centrul geometric al culturii individualiste". Printr-o apăsare a degetului mic se deschid larg ușile, negrii, cu patru șiruri de nasturi auriți pe vestoane, își îndeplinesc dorințele într-o clipă, ca în poveștile Șeherazadei. Iată, trei telefoane: pot lua contact cu un magazin proaspăt înființat, cu un restaurant, cu bursa, cu orice oraș. Pot porunci: „Cumpărați calea ferată a Pacificului". După treizeci de secunde remizierul va răspunde: „S-a făcut!"

Îmi rodeam unghiile. Basmul cu creația pămîntului a fost născocit, fără îndoială, în mizera Europă, de niște ciobani prăpădiți. Aici, în fotoliul de mătase, un om are posibilități de un milion de ori mai mari, decît însuși Savaot.

După ce mi-am ros pe săturate unghiile, am coborît la frizerie. Acolo m-au învelit într-un halat parfumat, mi-au tratat fața cu aburi, mi-au pus prosoape calde pe obraji, m-au parfumat, m-au pieptănat, apoi mi-au oferit o înghețată de piersici; și la urmă m-au bărbierit.

M-am dus să dejunez într-o sală cu coloane, atît de mare, încît în ea ar fi putut să încapă un tîrgușor de provincie, împreună cu foișorul lui de foc.

Ce flori, ce covoare, ce lustre am văzut acolo! Ce femei își luau dejunul în sală! Niște femei de o frumusețe monstruoasă: cu ochii enormi, foarte îndepărtați, cu gurile mici pe fețele indiferente de porțelan. O asemenea viziune n-ai putea să ai nici în delirul tifosului exantematic. Ce să mă bag eu aici, cu francii mei!

După dejun, m-am așezat în hol, lîngă cămin, și mi-am aprins un trabuc negru. Bineînțeles, voi avea o sută de milioane de dolari, oricît de scump m-ar costa, îmi spuneam în gînd. Nu se cere decît să vrei, să vrei, să vrei!... Voi dobîndi această grămadă splendidă de dolari. Și-o voi întrebuința toată, pînă la ultimul cent, numai pentru mine... Prea mult mi-a fost înăbușită personalitatea!... Vreau, în sfîrșit — dracu' să-i înghită pe toți! — să devin o personalitate, cu literă mare, scrisă cu aur. Fiecare fir de păr din capul meu va fi sacru... *Eu*, de neprețuit. *Eu*, adorat de toate frumoasele zilei. Cuvintele mele, mucul de trabuc supt de mine, un crîmpei de unghie, scuipatul meu vor stîrni evlavie... Degeaba m-au silit domnii să zac șase săptămîni pe trotuarul din fața fostei ambasade rusești, la Constantinopol. La dracu' cu Europa, cu războaiele și cu revoluțiile!... Patria mea este fotoliul de piele ăsta de aici, de lîngă foc. Stomacul sătul, fumul de trabuc, extazul libertății absolute!

În fața mea, într-un fotoliu, ședea un om acru, ciolănos, care, probabil, suferea de indigestie. După ce m-a observat cîtva timp, el mi s-a adresat astfel:

— Sînt șaptesprezece minute de cînd vorbești cu glas tare. Văd, mai întîi, că ești rus, și al doilea, că vrei să joci la bursă. Mă cheamă Syder. Îți pot face oferte solide. E bine să nu-mi acorzi încredere, dar pot să-ți prezint garanții. Dorești să-l vezi pe Jeepe Morgan?

...Convorbirea noastră din fața căminului a ținut două ore și patruzeci de minute. Mi-am dat seama că trebuie să joc „à la baisse" și numai „à la baisse" — în asta consta adevărul istoric, social și chiar geologic.

— Pînă și pămîntul joacă „à la baisse", - spunea Syder, cu mutra lui acră. Ici un cutremur de pămînt, alt cutremur dincolo, în altă parte secetă, uragan... Ascultă-mă: pînă și clima joacă „à la baisse": cînd ai nevoie de frig, e cald, iar cînd ai nevoie de căldură, e frig.

A doua zi dimineață, mi-am depus toate paralele la oficiul bancar și, împreună cu Syder, m-am dus să-l văd pe Jeepe Morgan. Pe scara de granit așteptau vreo cincizeci de granguri ai bursei. Tăceau cu un aer morocănos sau disprețuitor, ori lătrau scurt printre dinți. Toți aveau bărbiile ca de piatră, proeminente. Syder își scoase și el bărbia înainte, deveni și mai acru. La unsprezece fix, un automobil monstruos țîșni de după colț. În el ședea un om pipernicit, cu nasul cam strîmb, cu obrazul îngust, somnoros, cu pălăria tare trasă peste ochi. Era Jeepe Morgan.

Ochii celor cincizeci granguri ai bursei începură să sfredelească trabucul lui Jeepe Morgan: în ce colț al gurii își ține Jeepe trabucul? (dacă în cel stîng, atunci Jeepe joacă „à la baisse"; dacă în cel drept, atunci Jeepe joacă „à la hausse"). Trabucul se afla în colțul stîng.

— În stînga, așa să am sănătate! — îmi șopti Syder.

Automobilul se opri. Jeepe deschise portiera și își rostogoli trabucul în colțul drept al gurii. Grangurii bursei începură să urle, dezorientați. Totuși, se înghesuiră în jurul automobilului, și își scoaseră pălăriile într-un salut reverențios. Jeepe își duse un deget la pălăria tare, mormăi ceva cu trabucul în gură și porni să urce scara de granit.

După sfatul lui Syder, am vîndut anticipat pe iunie titlurile „Texas de Sud-Petrolifere" pe care, bineînțeles, nu le aveam. Eram plin de convingerea entuziastă că pînă în iunie în Texa-

sul de sud ori se va produce un cutremur de pămînt, ori toate exploatările petrolifere vor pieri în flăcări, iar eu voi băga în buzunar diferența. În Iunie, în Texas, totul a fost mai normal ca niciodată, iar diferența și-a băgat-o în buzunar Syder. Atunci am jucat „à la baisse" pe bumbac australian, și Syder și-a pus din nou diferența în buzunar. În ziua de 18 iulie, orele două și șapte minute după-amiază, i-am umplut de sînge mutra acră, pe scara hotelului din care plecam pentru totdeauna, lăsîndu-mi geamantanele în cameră.

Acum nici nu-mi mai trecea prin minte, de pildă, să mă arunc în apă de pe podul Brooklyn. Începuse să-mi crească o bărbie de piatră. Nu-mi pierdusem convingerea feroce că personalitatea mea avea drepturi asupra celor o sută de milioane de dolari.

Timp de o lună și jumătate am lustruit ghete pe străzi, am vîndut ziare, am stat, îmbrăcat în frac cu dungi, la intrarea cinematografelor, arătînd cu un baston de aur firma incandescentă — și așa mai departe. E plictisitor să mai povestesc. Așteptam să-mi vină norocul, scriam scrisori, alergam pe la adrese.. În sfîrșit, mi-a venit și norocul. Într-o zi lustruiam niște ghete, am ridicat capul și am văzut că posesorul lor era o veche cunoștință; avea un birou de afaceri și căuta să stabilească legături de negoț cu Moscova.

În ziua aceea am sărit de pe trotuar la etajul al 28-lea al unui zgîrie-nori, într-un birou alcătuit din două camere: „Export-import, Harry and Vorobei Company". M-am așezat la un pupitru înalt de stejar, am deschis registrul de intrare și de ieșire, și personalitatea mea absolut liberă s-a încadrat în douăzeci și șapte de dolari pe săptămînă. Tot restul eului meu s-a dovedit a fi necotat, inutilizabil pentru „Export-Company".

Cele șase zile ale săptămînii de lucru decurgeau astfel: la șapte și jumătate dimineața, apuc spasmodic deșteptătorul, care țîrîie și, cel mult un minut, stau cu ochii holbați. Îmbrăcarea, bărbieritul, o ceașcă de ciocolată, zece minute. Cu ascensorul pînă jos, o sută douăzeci și doi de pași pînă la metropolitan, cu ascensorul în pămînt, șapte stații sub oraș, cu două ascensoare în stradă, o sută patru pași peste stradă și piață, pe urmă cu ascensorul expres pînă la al treizecilea etaj, treptele a două etaje în jos — toate acestea, șaptesprezece minute. La 8 fix mă așez la pupitru și îmi suflu nasul.

Pînă la unu după-amiază scriu, tai cu foarfecele, lipesc. Patronul meu, Vorobei (de fapt nu există nici un Harry), citește panglica care iese din aparatul de telegraf. Bineînțeles, n-aveam nici un fel de import-export (făcînd abstracție de o ladă cu plastroane și gulere de cauciuc pentru țăranii ruși). Vorobei, cu un picior pe scaun, stă la aparatul de telegraf și își răsucește cu degetele nasturii vestei. Eu răspund la scrisori. Restul activității desfășurate de birou e un mister pentru mine.

La ora unu, sar vijelios de pe scaunul din fața pupitrului, mă reped jos cu ascensorul, apoi peste stradă, la restaurant. Vorobei are impresia că, dacă și-ar lua măcar o clipă ochii de la aparat, ar scăpa, fără doar și poate, cine știe ce cotă norocoasă a cine știe căror valori, așa că rămîne la birou, lîngă aparat, mănîncă sandvișuri și trage panglica de hîrtie.

La restaurant, un coridor lung, cu pereții de faianță; iau din mers un bon de control și o tavă. Alerg la tejgheaua pe care aburesc cîteva sute de feluri de mîncare, în farfurii. Arăt pe cele mai apropiate de mine. Bucătarul mi le aruncă pe tavă. O domnișoară sprintenă îmi ștampilează cu dibăcie bonul. Alerg cu farfuriile la o măsuță liberă. Chelnerul sare vertiginos la mine cu o carafă de apă de la gheață, cu pîine și cu cocoloașe de unt. Mănînc, bag în burtă pește, carne, sosuri, budinci.

De-a lungul peretelui de faianță, cinci sute de funcționari de birou, muncitori, șoferi și alții fac la fel ca mine. Pentru toată masa, cincisprezece minute. Sar în picioare. Plătesc ce s-a adunat pe bon. La două fix, sînt la pupitru. Vorobei continuă să citească lungile coloane de cifre de pe panglica telegrafului. Vesta îi e plină de fărîmituri, iar pe buze are zeamă de trabuc uscată.

Astfel, ziua de muncă își urmează cursul, cu încordarea maximă, pînă la ceasurile 6; nu se pierde nici o secundă. De obicei, Vorobei prinde de pe panglică mai multe cifre și izbutește să le vîndă prin telefon, sau să le cumpere, să capete diferența: cincizeci, o sută de dolari. Ziua a luat sfîrșit.

La șase închid zgomotos registrele, îmi pun haina, mîrîi „bună seara" lui Vorobei și plec spre casă. În cap simt trosnet, ropot de roți, în gură, uscăciune. Îmi vibrează toate vinișoarele de sub piele.

La șase și jumătate fac o baie fierbinte, mă bărbieresc, îmi pun cămașa de mătase (nu sînt mitocan), smokingul, și ies în stradă să-mi savurez viața.

Sînt absolut liber. Îmi iau masa, mai pe îndelete decît la prînz. Fumez o țigară de foi. Stau și chibzuiesc încotro să pornesc. Încetul

cu încetul îmi dau seama că pe mine, cu toată cămașa mea de mătase pusă la smoking, nu mă așteaptă nimeni deseară, că nu sînt invitat nicăieri, nici unul dintre acești zece milioane de oameni n-are nevoie de mine. Mă duc la cinematograf.

Pe ecranul cinematografului e încă mai multă forfoteală decît în viață; în schimb, lipsește zgomotul[1]): ce bine! În pauză, mănînc înghețată, fumez. Pe urmă pornesc spre casă, pe străzi pline de personalități în smokinguri, la fel ca mine. Mă înghesui, asurzit de vuiet și de trosnet, sufocat de emanațiile oamenilor și de putoarea benzinei, orbit de reclamele de foc, care ard neobosite pe acoperișuri, între nori.

La douăsprezece sînt acasă. Mă întind în pat, fumez țigări dulcege. Somnul nu vine. Inima îmi bate ca un motor de motocicletă. Fumez, ca să mă timpesc. Îmi simt creierul uscat. Și totul este monstruos lipsit de sens.

Vorobei a hotărît să vîndă Rusiei Sovietice beculețe pentru lanterne de buzunar, și m-a trimis la fabrică după marfă de rebut.

Mă aflam singur într-un compartiment, în drumul spre această fabrică. Priveam pe geam. Era o zi de primăvară, cu vînt. Simțeam nu știu ce neliniște. Cineva a intrat în compartiment, s-a așezat în fața mea, a țăcănit o încuietoare. Pe urmă o rază de soare reflectată dintr-o oglindă a lunecat pe obrazul meu. Am ridicat ochii. În fața mea ședea o fată încîntător de frumoasă, dintre acelea pe care le văzusem în prima zi a sosirii. Un obraz de copil, cu o expresie de îngrijorare, părul blond, ridicat neglijent în sus și ochii albaștri, îndepărtați.

Nu m-am ferit. Am început să privesc în acești ochi albaștri, culoarea cerului străbătut de vînt.

Ce să mai vorbesc de încrederea de sine din trecut! Nici n-aveam de gînd să intru în vorbă cu fata. Mă uitam în ochii ei, ca o pasăre bolnavă închisă într-un beci, care privește venirea primăverii. Crede-mă, într-o asemenea zi, asemenea ochi îți amintesc de patrie. Îi privești și simți că ești un vagabond, că ai hoinărit fără căpătîi, că e timpul să te întorci în țară. Eram tulburat, răscolit, nenorocit.

La o stație, fata a ieșit din compartiment. Am tresărit: prea multă ciudă avea în privirea cu care s-a uitat la mine. După un minut, s-a întors cu un polițist, m-a arătat cu umbreluța de dantelă și a spus: „Acest domn avea intenția să mă dezonoreze. Sînt gata să fac depoziții..."

Am fost dus la comandament. S-a încheiat un proces-verbal pe temeiul depozițiilor făcute de frumoasa cu ochii albaștri. După legile Americii era destul[2]). M-au băgat la arest. După 24 ore, a avut loc judecata. Am relatat sincer totul. Frumoasa a fost extrem de mirată; nu era o fată rea și, pe deasupra, vorbele mele despre ochii ei i-au făcut o impresie vădit măgulitoare. Ca urmare, și-a retras reclamația. Am plătit o amendă și m-am întors la New-York fără beculețe.

Vorobei m-a dat afară: simbătă, o dată cu cecul obișnuit pentru 27 de dolari, am primit un bilețel: „Vă sînt recunoscător". M-am pomenit aruncat în stradă. Dar acum nu mai aveam chef să cîștig o sută de milioane de dolari. Mama nu m-a făcut numai ca să muncesc din răsputeri, ajutîndu-i lui Vorobei să-și scoată diferențele. Nu mai vreau să suport toată această absurditate, n-o accept. Miraj... Miraj. Nu-s nebun. Înapoi, acasă, în patrie!...

La frontieră, trenul trecea încet pe sub arcul de lemn, în Rusia. În marginea cîmpului vălurit, lîngă linie, stătea un ostaș roșu, zdravăn, cu șapca de postav gros, cu arma pe umăr, și privea nepăsător ferestrele vagoanelor. Vîntul îi flutura poalele mantalei prin fața căreia se perindaseră atîtea....

În spatele lui erau dealuri, păduri, cîmpii întinse pe mii și mii de verste. Pe cer pluteau alene turme de nori cenușii.

1) E vorba aci de epoca cinematografului mut — N.R.

2) Această lege mai este în vigoare în mai multe state din S.U.A. („Delict de privire indecentă") — N.T.

DE LA GLUBB-PAȘA LA MALLORY-PAȘA

După agresiunea anglo-franco-israeliană contra Egiptului, complotul american împotriva Iordaniei a tulburat din nou atmosfera politică din Orientul Apropiat, punînd în primejdie pacea în această parte a lumii. Ceea ce n-a reușit Eden pe malurile Suezului a încercat să realizeze Dulles pe malurile Iordanului. Agresorii de la Port-Said s-au folosit de bombardiere cu reacție, în timp ce complotiștii de la Amman s-au bizuit pe dolari și pe flota a 6-a americană. Competiția dintre imperialiștii englezi și americani în Orientul Arab are o „tradiție" notorie, dar acum, cînd monopoliștii războinici din Wall-street au pus în acțiune mașina „doctrinei Eisenhower", efectele expansiunii S.U.A. în Orientul Apropiat lovesc mai puternic în interesele cercurilor colonialiste engleze din City. De altfel, nu o dată în zilele din urmă s-a putut citi în ziarele engleze că Marii Britanii nu-i rămîne decît să constate cum americanii își fac drum spre bogățiile Orientului Apropiat cu „doctrina Eisenhower", dar și cu metodele lui Lawrence și Glubb-Pașa.

Mic curs de istorie petroliferă

Mai întîi cîteva date și fapte ce ar putea constitui elementele unui mic curs de istorie petroliferă. La izbucnirea primului război mondial, finanța engleză este singura stăpînă pe toate sursele de petrol din Persia, iar pe cele din Mosul (în Irak) le pradă împreună cu Trustul germano-francez. Dar nimeni nue mulțumit cu partea lui. Și agenții încoronați ai trustmenilor se războiesc pentru acapararea tuturor zăcămintelor petrolului arab. Kaizerul Wilhelm al Germaniei îl are de partea sa pe sultanul Abdul Hamid. Regele George al Angliei rîvnește la moștenirea ultimelor rămășițe ale imperiului otoman, care e pe dric. Iar pentru pregătirea eventualei luări în posesiune a moștenirii turcești, un faimos agent secret englez, colonelul T.E. Lawrence, este expediat de „Biroul Arab" al Forreign Office-ului în Siria, ca să „pregătească terenul". Camuflat în arheolog, învești mîntat într-o gandura de beduin, înzestrat la superlativ cu darul de a „convinge", specific marilor escroci, faimosul Lawrence cutreieră țările Orientului Apropiat. Trezind în sufletele popoarelor, îndîrjite de lunga robie turcească, ura împotriva asupritorului turc și făgăduind că după război guvernul englez va da chipurile deplină libertate arabilor, unealta serviciului englez de spionaj înarmează

Iată-i pe regele Hussein (al doilea din stînga) participînd, numai în urmă cu cîteva luni, la Conferința de la Cairo, unde, alături de alți conducători ai țărilor din Orientul Apropiat, a jurat să apere independența Iordaniei și să întărească unitatea arabă. Dar cele 10 milioane dolari oferite de emisarii „doctrinei Eisenhower", l-au „convins" pe micul rege din Amman să-și uite jurămintele.

Prin puternice demonstrații antiamericane, poporul iordanian a respins „doctrina Eisenhower". Sfidînd voința de libertate a poporului, regele Hussein a scos țara la mezat, în cîrdășie cu agentura complotistă de la ambasada S.U.A. din Amman și mai ales în schimbul arginților trădării.

PE URMELE LUI LAWRENCE

Așa arată și azi suburbiile străvechiului Amman, capitala Iordaniei. Decenii de dominație colonialistă și-au lăsat aci o puternică amprentă. În cocioabele mizere înghesuite una într-alta sînt „cazați" aproximativ 300.000 refugiați arabi din Palestina.

triburile și le îndeamnă la răscoală. În 1916 revolta e generală. Inspirată de City și condusă de Lawrence, ea conține totuși într-însa o expresie a latentelor aspirații naționale ale arabilor.

1919. Versailles. După încetarea focului pe fronturi, la încheierea socotelilor, Kaizerul nu mai e Kaizer, Sultanul nu mai e sultan. George al V-lea, rege al Angliei și împărat al Marii Britanii, pune mîna pe fabuloasa moștenire... petroliferă. În City, acțiunile societăților petrolifere urcă vertiginos. În schimb, făgăduielile astronomice ale lui Lawrence, ambasadorul englez clandestin, deghizat în beduin, sînt date uitării, iar arabii înșelați sînt puși să schimbe robia pașalelor turcești cu jugul colonialist englez.

Drept „compensație", englezii creează un regat de 42.000 kilometri pătrați — Transiordania, în cap cu un rege, Abdallah, vasal plătit de Londra cu simbrie lunară. Abdallah poartă titlul de rege, dar adevăratul cîrmuitor este un nou ambasador englez clandestin, deghizat în beduin, John Bagott Glubb. El este cunoscut apoi în lumea întreagă sub numele de Glubb-Pașa și se recomandă cu cartea de vizită de „consilier militar al regelui". Glubb echipează cu surplusuri ale armatei britanice faimoasa „Legiune Arabă".

Totuși, regimul colonial șchiopătă. Îndemnurile la revoltă făcute pe vremuri de Lawrence au efectul unui bumerang. Setea de libertate a arabilor crește o dată cu primenirea despoților străini. Arabii se mișcă. Harapnicul colonialist amenință.

Lupta continuă...

În 1945, la terminarea celui de-al doilea război mondial, Transiordania, care este, poate, și azi, țara cea mai înapoiată a lumii arabe, posedă o armată modernă.

La moartea lui Abdallah, în 1951, unul dintre cei doi fii ai răposatului rege, Talal, urmează la domnie. Dar suferă în același an, un... accident. Anglofob neînduplecat, Talal era hotărît să scape Iordania de Glubb, cu orice preț. A scăpat însă Glubb de el, închizîndu-l într-un ospiciu de nebuni.

După terminarea celui de al doilea război mondial, lupta pentru petrolul arab devine și mai ascuțită. Rivalitatea anglo-franceză răbufnește, în ciuda alianțelor și blocurilor imperialiste. Englezii atîță tribul druzilor împotriva francezilor și, operînd după rețeta lui Lawrence, se dezbară de neplăcerea prezenței acestora din urmă în Siria și Liban. Iată însă că în arena petroliferă a Orientului Arab începe să-și adulmece prada speța rechinilor din Wall-street.

Unde apare „doctrina Eisenhower"

Pe hărțile Pentagonului săgețile expansiunii economice și strategice a S.U.A. indică orientarea politicii americane. Cum însă lumea arabă din 1957 nu se mai aseamănă cu cea din 1914, se simte nevoia unor argumente „morale" care să înduplece popoarele arabe.

Președintele Eisenhower, în persoană, le caută; își închipuie că le-a găsit și le expune în „doctrina" care-i poartă numele. Un puternic iz de petrol răzbate din fiecare rînd al „doctrinei Eisenhower" și o dată cu diabolica ispită în dolari a „ajutorului" economic, Pentagonul se oferă, grațios, să apere islamismul împotriva... comunismului ateu, pentru a transforma întreaga peninsulă arabă într-un bastion îndreptat împotriva Uniunii Sovietice.

Dar popoarele arabe nu mai pot fi amăgite cu promisiuni și dolari. Ele au aflat de mult năravul imperialiștilor de *a omorî cu dragostea țările pe care tocmai se pregătesc să le sugrume.* În consecință, arabii resping „doctrina" și întorc spatele emisarului ei, pe nume James Richards.

Și atunci „doctrina Eisenhower" începe să-și dea arama pe față.

Lovitura americană de la palatul lui Hussein

Prima țară care a căzut victimă „doctrinei" Eisenhower a fost Iordania, cea mai vulnerabilă dintre țările arabe.

Regele Hussein, mare amator de dolari, „Cadillac-uri" și avioane americane, a fost ales să patroneze lovitura de stat inspirată de Washington. 40 de „experți" americani deghizați în ziariști au pus la cale, în chiar incinta palatului regal din Amman, complotul care avea să împingă Iordania în orbita „doctrinei Eisenhower".

În zilele crizei iordaniene. Populație, indignată de uneltirile de la palat, urmărește, în stradă, desfășurarea evenimentelor. Fotografia a fost luată înainte de decretarea stării de asediu de către noul guvern pro-american condus de Ibrahim Hașim.

Timp de cîteva zile Iordania a avut o duzină de ministere și nici unul. „Legiunea Arabă", epurată de elementele antiamericane de către camarila palatului, a asigurat în tot acest timp garda conspiratorilor, dedîndu-se la cea mai cumplită teroare.

În fața ambasadorului S.U.A., Lester Mallory, supranumit acum „Mallory-Pașa", regele Hussein prestează jurămînt de credință suzeranului yankeu, așa cum Abdallah, tatăl lui Hussein, se legase cîndva în fața lui Glubb să fie un supus vasal al Marii Britanii. Pentru respectarea jurămîntului, Hussein numește în fruntea noului său guvern pe cunoscutul politician reacționar Ibrahim Hașem. Totuși Samir Rifai, ministrul de externe, este cel mai puternic personaj în noul cabinet. El este supranumit Rifai- „Mallory", pentru legăturile strînse pe care le are cu ambasadorul american în Iordania, organizatorul principal al loviturii de la palat. Fratele lui Samir Rifai, Abdel Rifai, reprezintă Iordania lui Hussein la O.N.U.

Între timp, pînă la desăvîrșirea conspirației din Iordania, flota a 6-a a S.U.A. își face simțită prezența în răsăritul Mediteranei. La Amman, Mallory-Pașa și regele Hussein continuă să lucreze mînă-n mînă, lansînd comunicate cum că „liniștea și ordinea" s-ar fi „restabilit".

Ce fel de ordine, ce fel de liniște?...

Ordine cu stare de asediu și arestări pe capete, cu tribunale marțiale prezidate de ofițeri crescuți sub pulpana gandurei de beduin a lui Glubb-Pașa, cu morți și răniți, cu suprimarea parlamentului, cu desființarea partidelor politice și a sindicatelor, cu întreaga populație a orașelor închisă în lagăre de concentrare sau — lagărele de concentrare nefiind destul de încăpătoare — în locuințele transformate și ele în lagăre, din care nu se poate ieși decît trei ore pe zi, dimineața, pentru tîrguieli și pentru slujba religioasă...

... Liniște. Liniște de mormînt.

Hussein și camarila sa își caută susținători. Instaurînd în toată țara un regim de teroare, noul guvern din Amman folosește toate mijloacele pentru a se impune. Printre cei supuși presiunilor teroriste se află și bieții refugiați arabi din Palestina. Taberele lor de pe teritoriul iordanian sînt atacate de soldații și mercenarii din triburile de beduini, care-i silesc pe refugiații năpăstuiți să semneze petiții prin care să-și exprime devotamentul față de actualul regim.

Pe străzile pustii ale Amman-ului, pline pînă mai ieri de masele care manifestau cu muzici, lozinci și drapele bucuria independenței lor, un convoi sinistru trece în maximă viteză. Precedat de șase automobile blindate și de o duzină de jepp-uri înțesate cu legionari înarmați pînă-n dinți, urmat de un șir de motocicliști la fel de cuirasați, majestatea-sa Hussein, micul rege al Iordaniei vîndute, se duce la ... moschee. În jurul moscheei e desfășurat un batalion de legionari în ținută de campanie, iar pe toate acoperișurile și balcoanele caselor din jur, lucesc turbanele roșii ale legiunii arabe.

Totuși, micul Hussein, chiar cînd iese din palat precedat și urmat de care blindate și grupe motorizate, tremură. Tremură regele Iordaniei, înscăunat de Glubb-Pașa și răscumpărat de Mallory-Pașa cu zece milioane dolari, pentru că el știe că nu se poate guverna vreme îndelungată cu stare de asediu, tribunale marțiale, închisori și lagăre de concentrare. Și nici cu ajutorul „doctrinei Eisenhower" și a flotei a 6-a americane. Șubredul tron al lui Hussein este amenințat să fie înghițit de apele mîniei poporului iordanian.

M. EDEL

Scrisoare din Viena

de Susanne WANTOCH

Adolf Schärf, noul președinte al Austriei, în ziua votării.

Primăvara acestui an s-a dovedit deosebit de schimbătoare și capricioasă. În grădinile de la marginea Vienei cireșii și-au îmbrăcat mantia înflorată, dar deodată a năvălit un val de frig ce amenința să distrugă tot ce-a dat în floare așa de timpuriu.

Dar în această perioadă s-au putut constata și alt fel de „capricii"... Dintr-o dată, peste noapte, refugiații unguri, care trecuseră granița austriacă după evenimentele din octombrie 1956 și care fuseseră primiți cu brațele deschise de către oficialitățile austriece, au devenit „străini indezirabili". Mii și mii dintre ei continuă să ducă o viață de cruntă mizerie în lagărele improvizate. Numărul celor care au găsit de lucru este foarte mic, iar Statele Unite au sistat brusc imigrarea refugiaților unguri. Între timp tot mai mulți dintre ei, treziți la realitate, se reîntorc în patrie.

Sezonul balurilor pline de fast și strălucire, la care doamne elegante etalau diamante și domni în frac petreceau de minune, a luat sfîrșit; șomerii însă au rămas pe mai departe să facă cozi în fața oficiilor de plasare (212.000 șomeri oficial înregistrați). Ceea ce provoacă însă cea mai mare indispoziție și nemulțumire în rîndurile populației vieneze în aceste zile, cînd s-au împlinit doi ani de la semnarea Tratatului de Stat cu Austria, este mai ales scumpetea crescîndă, pe care o resimte întreaga țară. Indiferent dacă e vorba de carne sau de untură, de salată sau de zarzavat, peste tot ai de-a face cu urcări de prețuri. Guvernul promite mereu că va lua măsuri pentru a opri creșterea prețurilor, dar în realitate tot speculanții sînt cei ce dirijează piața, iar mărirea salariilor pentru unele categorii nu ține în nici un caz pasul cu scumpetea. Recenta scumpire a prețului berei a provocat un val de protest atît de puternic în rîndurile populației, încît cartelul berei s-a văzut nevoit să amîne pentru trei luni intrarea în vigoare a noilor prețuri. Din păcate, la alte alimente mai importante nu s-a revenit asupra urcării prețurilor.

Intelectualii și artiștii austrieci sînt și ei frămîntați de o serie de probleme. Nu demult, cu prilejul unei întîlniri a artiștilor vienezi, un cunoscut poet, un compozitor și un tînăr critic de artă catolic și-au exprimat regretul față de poziția de izolare, de închistare în „turnul de fildeș", adoptată de unii artiști, ca și față de secarea îngrijorătoare a creației muzicale modeme. De altfel, în ultima vreme, în cadrul marilor concerte se execută aproape exclusiv operele compozitorilor austrieci din trecut.

Față de problemele care frămîntă actualmente toate păturile sociale din Austria, alegerile prezidențiale din 8 mai au atras de bună seamă mai puțină atenție. Doi principali candidați s-au înfruntat în alegeri: chirurgul Denk, propus de partidele burgheze, și candidatul partidului socialist, vicecancelarul Schärf, susținut și de Partidul Comunist.

Alegerea președintelui s-a desfășurat în condițiunile cînd cercurile reacționare din Austria încearcă să reia practicile nefaste ale „războiului rece". Interzicerea activității Consiliului Mondial al Păcii, refuzarea vizei unor artiști sovietici care urmau să participe la festivitățile vieneze, neparticiparea unor muzicieni austrieci la festivalul muzical „Primăvara la Praga" și alte acțiuni neprietenoase, de izolare față de vecinii noștri răsăriteni, trădează tendințele actuale ale reacțiunii austriece. Nu cu multă vreme în urmă s-au făcut auzite glasurile care preconizau fățiș chiar ruperea relațiilor de colaborare cu Uniunea Sovietică și cu celelalte țări socialiste. Acum însă, mai ales după vizita lui A. I. Mikoian, care s-a soldat cu adoptarea unor măsuri menite să ducă la dezvoltarea relațiilor sovieto-austriece, nutrim credința că poporul austriac, care în decursul istoriei sale a întreținut vii relații atît cu răsăritul, cît și cu apusul, va reuși să curme tendințele reacțiunii de a izola Austria de lumea socialistă.

Ne îndreptățește să gîndim astfel și rezultatul votului pentru alegerea noului președinte al Republicii, rezultat pe cît de binevenit, pe atît de semnificativ. Căci fără îndoială, alegerea dr-ului A. Schärf, președintele partidului socialist, la a cărui victorie electorală comuniștii austrieci și în general clasa muncitoare și-au adus o serioasă contribuție, a constituit o lecție și un avertisment date reacțiunii. Această însemnată victorie a poporului austriac împotriva reacțiunii, în lupta pentru apărarea intereselor sale vitale, va trebui dusă și mai departe, pe calea pe care, în urmă cu doi ani, la semnarea Tratatului de Stat, Austria s-a angajat s-o urmeze.

LUMEA VĂZUTĂ DE COPII

Ce este arta? Iată o întrebare căreia nu i se poate da ușor răspunsul. A defini frumosul înseamnă a intra, nu o dată, în plin univers al subiectivismului. Artistic este ceea ce place — spun unii: cei mai puțin egoiști. Artistic este ceea ce îmi place mie, spun alții, care nu se sfiesc să-și manifeste preferințele personale.

Cu toate acestea, trecînd peste preferințe, gusturi, ne putem pune întrebarea legitimă: care sînt elementele intrinsece artei? Fără îndoială că, punînd astfel întrebarea, răspunsul va fi ceva mai lesnicios. Nu voi face aci o expunere a tezelor pe care estetica le-a fundamentat de-a lungul anilor. Voi sublinia doar că arta fără spontaneitate, fără autenticitate, fără candoare, nu poate exista.

Candoarea — rețineți acest cuvînt! — este nu doar o vorbă, ci, fără îndoială, o condiție inițială, elementară, a artei. Ca să faci o artă valabilă, trebuie să crezi în ceea ce faci. Trebuie să fii convins că lucrul pe care îl faci este tot atît de natural ca respirația, ca zborul păsărilor, ca înotul peștilor în apă, ca succesiunea anotimpurilor.

De la desenele zgîriate pe pereții peșterilor de către copiii artei, care au fost cei dintîi oameni, și pînă în vremurile noastre, arta a trecut printr-o serie întreagă de etape. Sensul ei dezvoltîndu-se, adeseori s-a și denaturat. Nu o dată s-a pus un semn de egalitate între artă și artifex (artificiu).

Frăgezimea artei nu poate fi, cu toate acestea, mai bine observată decît în producțiile copiilor. Ei sînt artiștii pe care aripa vanității nu i-a atins încă. Ei sînt creatorii fără pretenție: aceia care făuresc mici opere, fără a avea vanitatea ca ele să fie aplaudate, premiate, recompensate.

Un copil care desenează e o entitate ce creează din nou universul. În ochii acestui copil sînt toate uimirile, toate candorile, puritatea florii, căldura celor dintîi raze ale soarelui răspîndite asupra cosmosului, simplitatea însăși. Copilul care desenează este, în felul lui, un demiurg. Un desenator copil nu complică niciodată. Cît de fericiți ar fi oamenii dacă ar trăi în universul văzut prin ochii copilăriei!...

Avioanele văzute de ochii lor sînt niște splendizi fluturi transparenți; în oceanele desenate de ei nu navighează submarine, ci pești de coraliu și smaralde; casele văzute de ei sînt atît de puțin complicate și nu pot adăposti decît pitici fericiți și zîne mărinimoase; leoparzii văzuți de ei seamănă atît de mult cu credincioșii noștri cîini; șerpii lor sînt niște panglici fluide care pot prea bine să împodobească pletele fetițelor noastre și așa mai departe...

Ce frumos se vede lumea prin ochianul construit de mîinile grăsune ale unui copilaș!...

Să luăm acest ochian și să privim prin el. Vom vedea nu numai ce zărește ochiul copilului, ci, poate, chiar viitorul, așa cum îl visează toate conștiințele curate.

Din viziunile copiilor care desenează, măcar unele intuiesc zilele fericite de mîine, cînd, într-adevăr, dacă vor mai exista pușți, ele vor fi de soc...

E ziua copilului.

Să o sărbătorim și să ne apropiem mai mult încă de universul lui, cunoscîndu-i viziunile artistice. Prezentările pe care „Flacăra" le face astăzi sînt doar un început. Intrăm, propriu-zis, în vară, dar copilăria este un element permanent proaspăt spre care ochii noștri se îndreaptă totdeauna cu atenție și cu dragoste: Primăvara.

Dacă acel ce a fost cîndva copilul năpăstuit Nicolae Grigorescu ar fi avut condițiile copiilor noștri de astăzi, înflorirea personalității lui s-ar fi întîmplat cu un ceas mai devreme; și în loc ca pruncul înfometat să fi fost silit să facă, în tîrguri nenorocite, icoane la comandă, el ar fi lăsat posterității și mai multe icoane vii ale societății în care a trăit.

Către copiii artiști de astăzi, către primăvara timpului în care trăim, ochii noștri sînt ațintiți fără încetare. Culorile optimiste așternute de mîinile lor spun și ele ceva despre timpul nostru.

Vom continua să prezentăm și în alte numere ale „Flacării" din „operele" micilor artiști de astăzi, care — cine știe! — pot deveni marii artiști de mîine.

Florica CORDESCU

P. S.: învățătorii, educatorii, părinții sînt chemați să ne ajute, trimițîndu-ne desenele copiilor ce se formează sub îngrijirea lor.

„Joc cu mingea", desen în creion de Anderco Ioan-7 ani, cl. I

„Iarna", desen în creion de Ioan Manuela-7 ani, cl. I

„Cioară", desen în creion de Jebeleanu Tudor-7 ani, cl. I.

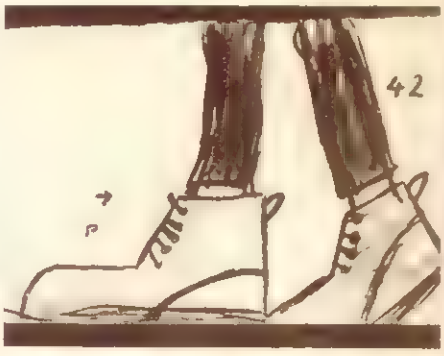

„Picioare în mers" desen în creion de Burcan Tudor Nicolae-7 ani, cl. I.

„Fată", desen în acuarelă și tuș de Florica Jebeleanu, 5 ani.

„Om în halat roșu", ulei de Bălă

„În casă", ulei de Bălanescu Iura—7 ani, [illegible]

„Cu tractorul", desen în creion de Buican Tudor Nicolae

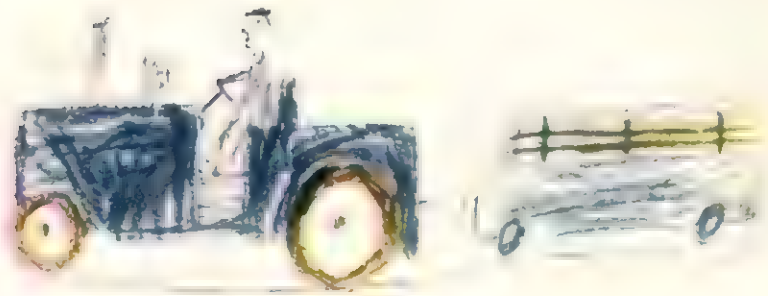

„Papagal", acuarela de Bălanescu

„Omul de zapada", desen [illegible] de Mocanu [illegible]

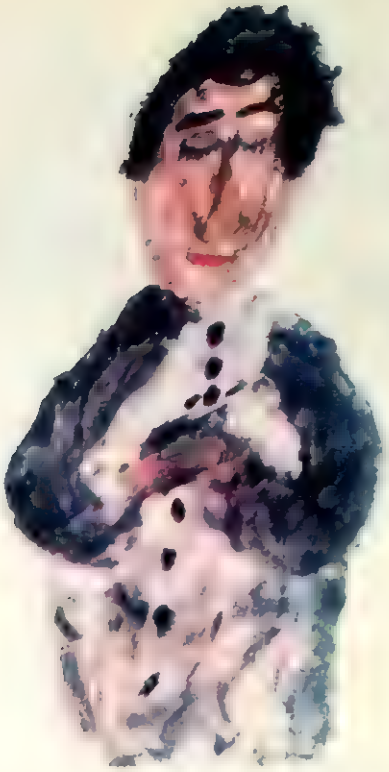

„Portret", [illegible] de Balanescu [illegible]

„In rada portului", dese[illegible]

nesci

lura

„Cros", în grădina căminului...
Fotografie de Nicu VASILE

Povești cu încălțări

Educatoarei OLGA I.

Spun poveștile bătrîne că a fost odată ca niciodată. A fost odată un motan încălțat...

E veche tradiția poveștilor cu încălțări. Faimoasele cizme de șapte poște ale lui Peter Schlemihl au anticipat, fără intenția lui Chamisso, mijloacele moderne de locomoție. Mai bogată e seria încălțărilor pierdute; pantoful de sticlă al Cenușăresei, condurul de aur al zînei munților, cea travestită în turturea și apoi în găinăreasă etc. etc. E un lanț de povești și ne poartă cortegiul de gînduri la sandala pierdută de legendarul Iason. Vrednică sandală! Fără această pierdere, el n-ar fi întreprins temerara expediție a Argonauților, care avea să inspire mai apoi pe un Columb și, mi se pare, pe bunul dar neajutoratul Quijote.

Povești cu încălțări s-au scris și se scriu pînă în ziua de azi, pe firul tradiției mai departe. Dar mai e o poveste; una în afara seriei tradițiilor, cu totul necunoscută, de neconceput în trecut. E povestea ghetuțelor de la Lublin, mărturie a unei epoci nu de mulți ani defunctă — atîția din noi a trăit-o! — și răscolită azi în cenușa ei neagră de năimiți ai întunericului. E povestea înscrisă de un poet în memoria veacurilor:

...un țipăt de copii se stinse
și toate ghetele apoi
s-au strîns și-n Reich au fost trimise..
(Johannes Becher, trad. de Nina Cassian)

Și mai este o poveste, la care ne oprim.

★

Puține au fost grădinițele de copii și căminele (azi li se spune și lor grădinițe) din București, pe care să nu le fi vizitat, între anii 1950—1952, cînd interese, să zic, profesionale, m-au dus la o frecventare prelungită a acestor unități de muncă unde se plămădesc suflete.

Am văzut copii și nu-i pot uita. Păstrez de la unii daruri: o pietricică, o bucată de țiplă colorată. Eu le-am lăsat cîteva poezii și un ghem încurcat de șotii care i-au înveselit foarte, iar pe mine m-au fericit. Nu șotiile, dar voia bună ce au generat-o în poporul de copii.

N-a fost însă cămin sau grădiniță la care să nu mă fi oprit și-n anticamera vieții însuflețite — la vestiar — așa cum m-am oprit și la spălător sau în camera jucăriilor, în dormitor sau afară, în curte unde nu erau numai scrînciobul, toboganul, uța-uța ș.a., dar și acareturile cu locuri bune să te ascunzi, culcușuri improvizate, tainiți... Mă petreceau copiii prin imperiul bunei lor stări. Și așa m-a dus un copil, întîiași dată unul singur, la vestiar. Avea o rățușcă acolo și ținea mult să mi-o arate.

Casele de copii din București — multe din ele — se lățăie în belșug de spațiu.

Au stelaje anume, pereți întregi de stelaje, numai pentru ghetuțe; cu căsuțe, deosebindu-se prin chipurile de vietăți zugrăvite în dreptul fiecăreia.

E un perete de încălțări. Cînd l-am văzut întîia oară, era prin 1950, m-am clătinat. Stelajul s-a ap'ecat. A venit peste mine, ca în infernul unei deraieri. Vedem învălmășirea din hambarele cu ghetuțe de la Lublin. Mi-am acoperit ochii. Viziunea țipa înăuntrul ochilor mei duruți.

Copilul care mă călăuzea, călăuzit și el de instinct, poate, mi-a apucat mîna. Am s rîns între palmele mele aspre velurul cald al mîinii care mă sprijinea, readucîndu-mă la o realitate plăcută.

M-am uitat împrejur. Nimic nu îndreptățea tulburarea mea. Ghetuțele erau la locurile lor, perechi, perechi. Băiatul mi-a arătat căsuța cu ghetuțele lui și mi-a vorbit de paznicul lor, rățușca, lăudîndu-i virtuțile.

— Văd că ai papuci în picioare — i-am spus. Ghetuțele voastre stau totdeauna în rafturi?

— Le punem numai cînd ieșim la plimbare și cînd ne ducem acasă.

— Și dacă un copil n-are ghetuțe?

— Are!

— Și dacă nu are?

Băiatul era contrariat.

— Uite!

Și mi-a arătat: nu ghetuțele lui din raft, nici papucii din picioare. Mi-a arătat chiar picioarele.

Băiatului, prin urmare, nu-i intra în cap că s-ar putea, de vreme ce are picioare, să nu aibă încălțări. Iată, mi-am zis, un fel neobișnuit de a judeca. Și am stat și m-am gîndit... Dar nu e firesc? Judecata lui e sănătoasă! Știe el de parada prin secole a copiilor descuțî? Ruptî, flămînzi...

— Ai dreptate — i-am spus. Cine are picioare are și ghetuțe. Dar eu am văzut odată un copil umblînd în picioarele goale prin zăpadă. (Mă gîndeam la „Fetița cu chibriturile")

— Iarna?

Băiatul a rîs. Îi păream neserios. Fie! mi-am zis. Ceea ce pentru mine e grav, e pentru el rizibil; dar putem conversa, comunicăm. I-aș putea oare comunica, tot așa, și viziunea care, mai înainte, la stelaj m-a descumpănit?

Oroare!

Mi-am dat seama că nu. Mi-am dat seama, despre milenara poveste a copiilor fără încălțări, așa sumbră cum e și îndelungă, cît e de palidă față de halucinanta, dementa ei variantă, a încălțărilor fără copii; a copiilor dispăruți fără altă urmă decît încălțările. Copii fără bunuri? Nu! Bunuri fără copii.

Trecem uneori prin stări de încordare apăsătoare dar fructuoase. Am plecat de la căminul de copii cu un sentiment de ușurare, de despovărare, după tulburarea legitimă. Fără această tulburare nu mi-ar fi apărut atît de limpede ce e nou în alcătuirea psihică a copiilor de azi. Copiii au gînduri firești. Sînt copii liberi.

M. MARCIAN

FORȚA UNEI MARI LITERATURI

— De vorbă cu acad. Cezar Petrescu —

Pe maestrul Cezar Petrescu l-am ştiut dintotdeauna un mare preţuitor al literaturii *ruse*. În decursul fecundei sale activităţi de publicist — o latură importantă a carierei sale scriitoriceşti — nu rareori şi-a mărturisit adînca sa admiraţie pentru nepieritoarele creaţii ale scriitorilor ruşi. De cîţiva ani încoace, cititorii săi l-au descoperit şi alte preferinţe cărturăreşti, în respectul şi dragostea cu care se apropie de înaltele valori ale literaturii sovietice. Vorbeşte despre aceasta măiestria pe care a pus-o în tălmăcirea unor capodopere ale „lumii realismului socialist" — după însăşi expresia prozatorului nostru — intrate de pe acum în patrimoniul literaturii universale.

Cunoscîndu-i deci pasiunile sale literare, am găsit legitimă această primă întrebare:

— *Vă întreb, maestre, cînd aţi luat primul contact cu literatura rusă, nu din cine ştie ce curiozitate pentru amănuntul biografic, ci mă străduiesc să aceasta iniţiere iniţială a avut unele repercursiuni asupra activităţii dumneavoastră creatoare?*

— Fără a exagera, pot spune că acest prim contact al meu cu literatura rusă se pierde în negura timpului. Eram elev în clasa a doua de gimnaziu, într-un tîrg somnolent de provincie din Moldova. Şi nu eram unul dintre cei mai străluciţi elevi la matematică. Dimpotrivă! Ca atare, în vreme ce dascălul de matematică, inamicul meu numărul unu, demonstra la tablă, minuind creta şi buretele, nu ştiu ce minter al triunghiurilor isoscele, cu două laturi şi două unghiuri egale sau aşa ceva, eu mă scufundasem, în pace şi onor, în lectura primei cărţi de literatură rusă care-mi căzuse în mînă. Recte, *Taras Bulba* de Gogol! De la cele dintîi pagini, misterele triunghiurilor isoscele mi s-au părut cele mai inepte şi indiferente enigme ale universului... Mă călătoriseam departe de zidurile clasei, de profesor, de colegi, de oraşul copilăriei şi de lunciie Moldovei, hăt, departe, departe în stepele Ucrainei şi la pragurile Niprului. Ce şi cine să mă mai smulgă de acolo şi să mă readucă la misterele triunghiurilor isoscele?... M-a readus, însă — vai! — tot-man neînduplecatul dascăl, tartorul lor, păşind tiptil de la tabela demonstraţiilor geometrice şi surprinzîndu-mă asupra faptului. Rezultat? Nota cea mai fatală meditîor de studiu şi la purtare, plus confiscarea cărţii incriminate... După acest prim şi catastrofal efect al contactului meu precoce cu literatura rusă, nu pot spune că m-am simţit prea încurajat. Alţii mai slabi de fire s-ar fi lecuit pentru totdeauna... Eu am perseverat însă. Fie ce-o fi! Şi, în mai puţin de doi ani, am devorat cam cu toptanul, o sumedenie de opere ale literaturii ruse traduse în limba română şi în limba franceză, bineînţeles, pricepîndu-le cum mă tăia capul şi cum mă ajuta discernămîntul vîrstei. Gorki, Cehov, Andreev, apoi Tolstoi şi, în sfîrşit, după Lermontov cu romanticul Pecioria, erou al timpului său, deodată lovitura de măciucă a lui Dostoievski, cu „*Crimă şi pedeapsă*", care mi-a tăiat răsuflarea şi m-a bulimăcit cîteva săptămîni... Enumeraţia scriitorilor de mai sus, cu diversitatea operei lor, a temperamentului şi opticii lor, indică de la început capriciul anarhic al acestui contact cu literatura rusă. N-aveam o predilecţie, nu eram capabil de o selecţie... Dar, hotărît, se preciza o pasiune pentru literatura rusă, pentru oamenii vii din acele cărţi, pentru forţa inexplicabilă a autorilor de a mă subjuga de la primele pagini şi de a mă sili să mă identific cu dramele eroilor, cu problemele lor de conştiinţă, cu zvîrcolirile lor. O carte a literaturii ruse nu mai însemna pentru mine o delectare a lecturii, ci de fiecare dată însemna un şoc, un asalt în conştiinţa embrionară a virstei şcolăreşti în care asaltul îşi întotdeauna o amprentă ca o rană deschisă. Treptat, fireşte, un triaj a început a se desăvîrşi de la sine, după înclinările şi valenţele temperamentului meu. Iar în acel triaj, optam îndeosebi pentru Tolstoi, Cehov, Turgheniev, Andreev, Gorki, pînă ce maturitatea a fixat o ierarhie mai puţin instabilă la voia hazardului şi cărţilor căzute în mînă.

— *Era vorba, maestre, în întrebarea mea de început, şi de unele repercursiuni asupra creaţiei proprii...*

— Însăşi enumeraţia de mai sus, cu gradările ei, indică şi influenţa literaturii ruse asupra creaţiei proprii. Acum mai bine de-un sfert de veac, pare-mi-se, am lămurit destul de amplu cum m-au influenţat opera, viziunea şi realismul marelui Tolstoi în roman; realismul, optica şi procedeul artistic al lui Cehov în povestiri şi nuvele. Tolstoi a măcinat ceva din veneraţia mea absolută pentru Balzac, învăţîndu-mă arta de a prezenta personajele în descripţie succesivă, legată de evoluţia acţiunii; nu statică şi prea rigidă, prea geometrie consecventă: avarul, avar pînă la înumanizare; ambiţiosul, ambiţios pînă la abstractizarea noţiunii. Cehov a măcinat de asemeni ceva din cultul meu pentru Maupassant, în ale cărui povestiri de o artă desăvîrşită formal, conţinutul nu se mai revarsă asupra lectorului, după ce-ai închis volumul, cum mai stăruie în ureche şi în sensibilitate ecoul vibraţiilor de clavir, după ce sonata a încetat şi pianistul şi-a desprins degetele de pe clape... Dă-mi voie să lărgesc sfera întrebării... Între literatura rusă şi a noastră au fost deseori puncte de contact. De altfel, despre influenţa literaturii ruse asupra literaturii noastre am avut prilej să amintesc de cîteva ori. Marele nostru Mihail Sadoveanu, în începuturile sale, n-a fost străin de opera lui Gogol sau a lui Turgheniev, iar paginile scrise la moartea lui Tolstoi nu mărturisesc, cu o admirabilă disociere scriitoricească, această artă nemaintrecută de a prezenta oamenii vii, în mişcare, cu o... artă care nici nu se simte, prin contrast cu fraza metalizată a lui Flaubert? De asemeni, cîndva am arătat mai amănunţit analogiile din „Scrisoarea pierdută" a lui Caragiale şi „Revizorul" lui Gogol; cum şi analogiile atitudinii scriitoriceşti şi procedeelor artistice din „Momentele" sale şi schiţele lui Cehov: analogii, înrudiri temperamentale de creatori, dacă nu influenţe directe; analogii şi înrudiri dictate şi de analogiile revoluţiilor social-istorice, de analogiile climatului moral... Pentru noi, această influenţă, această acţiune şi înrudire — termenii n-au importanţă — toate s-au manifestat cu un efect salubru. Toate au apărat literatura noastră de ravagiile decadentismului şi de acrobaţiile formaliste, menţinînd atenţia mărită a scriitorului la om: la omul social, la omul istoric, la omul psihologic, la omul pur şi simplu...

— *Cititorii dumneavoastră cunosc substanţialul aport cu care aţi contribuit la cîteva reuşite tălmăciri din limba rusă. Vreţi să le comunicaţi cîte ceva despre această nouă îndeletnicire?*

— Evident că da... Aportul despre care vorbeşti a fost o interesantă şi fructuoasă experienţă a mea..

În fugă, îţi spun că, în trecut, traducerea operelor din literatura rusă era pentru editorul român, ca şi pentru cei din alte ţări europene, mai mult o întreprindere comercială. *Crimă şi Pedeapsă*, *Război şi Pace*, *Ana Karenina*, *Învierea* apăreau sub aspectul unor cărţulii de buzunar, reduse la jumătate din dimensiunile iniţiale. Şi totuşi substanţa lor se mai păstra încă vie, chiar şi după aceste barbare amputări. Astăzi literatura rusă clasică a realismului critic şi literatura sovietică a realismului socialist sînt prezentate lectorului român cu un respect neştirbit pentru textul original. E foarte bine pentru cititorii noştri şi pentru scriitori că pot cunoaşte, în condiţii optime, cele mai de seamă opere ale realismului socialist, ale literaturii sovietice, această strălucită continuatoare şi nouă interpretă a umanismului, ce a stat mereu la baza literaturii vecinei noastre. Vitregele împrejurări ale unui trecut nu prea îndepărtat, înmormîntat însă pentru totdeauna în hrubele fără glorie ale istoriei, au văduvit generaţii întregi de lumina inedită a unei literaturi zămislite de mari prefaceri sociale şi, în acelaşi timp, oglindindu-le. Nu au putut deci aceste generaţii să cunoască la timp şi temeinic operele lui Şolohov, Alexei Tolstoi, Maiakovski, Fedin, Ehrenburg, Leonov şi ale altor alţii care au înscris o etapă cu noi dimensiuni în istoria literaturii ruse.

— *Vreţi cumva să caracterizaţi această nouă etapă?*

— În cadrul acestei convorbiri nu o pot face decît extrem de sumar şi incomplet. Există la scriitorii ruşi de după revoluţie, ca de altfel în toată literatura realist-socialistă, o clarvizinne socială şi morală concretizată în atîtea memorabile personaje care de astă dată *acţionează* în numele unui ideal precis, hotărîtor pentru progresul omenirii. Personajele literaturii clasice ruse rămîneau, în genere, în stadiul bunelor intenţii. Decă îmi îngădui să mă citez, iată ce scriam acum cîţiva ani în această prefaţă la epica epopee a lui Şolohov „Pe Donul liniştit": „*Existenţa lor, adică a acestor personaje, se consumă în întrebări fără răspuns, într-o cloroformizare a voinţei, în măreţe holărîri aminate pe a doua zi, ratate şi abandonate*". Pe lîngă atîtea elemente ce definesc spiritul nou, revoluţionar, al literaturii sovietice, *dinamismul* e unul care se impune atenţiei. Spuneam tot în amintita prefaţă că acum acţiunea îi locul hamletismului, personajele discută mai puţin, monologhează şi mai puţin, faptele avînd precădere. Fără îndoială că nu mic e rolul ce-l deţine acest dinamic, acest activ umanism, la crearea încontestabilului prestigiu al literaturii sovietice... Că experienţă personală, aceasta pentru a ne reîntoarce la întrebarea pe care cu siguranţă că nu ai uitat-o, pot spune că scriitoriceşte mi-a servit foarte mult truda depusă pentru stilizarea literară a lui Lev Tolstoi, Maxim Gorki, Mihail Şolohov, Alexei Tolstoi, Gladkov şi Makarenko... *M-a* ajutat să pătrund în interiorul procesului de creaţie al acestor mari şi nemuritori scriitori. Truda îmenaşă, perseverenţă migaloasă, dar cu cîtă prisosinţă recompensată! *Ar fi* multe de adaus asupra aceatui capitol de o mare şi decisivă importanţă pentru evoluţia literaturii noastre de azi şi de mîine. Să le rezervăm însă pentru alt prilej, nu? Cînd spaţiul şi timpul ne vor îngădui o mai largă şi instructivă dezbatere, nu?

Sperăm, la rîndu-ne, să dăm răspuns cît mai curînd întrebării interlocutorului nostru...

Traian STOICA

„TEATRU" de V. MAIAKOVSKI

Apariţia în limba română a mult aşteptatului volum de Teatru de Vl. Maiakovski capătă proporţiile unui însemnat eveniment literar şi artistic.

Inovator în ceea ce priveşte conţinutul operei dramatice — „Misterul buf" a fost scrisă şi reprezentată în anul 1918, în cinstea primei aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, şi recunoscută de Lunacearski ca „singura piesă concepută sub influenţa revoluţiei noastre"—Maiakovski a fost în acelaşi timp un inovator al formei în dramă. Chiar subtitlurile pieselor sale· „Misterul buf"—prezentare eroică, epică şi satirică a epocii noastre", „Ploşniţa— comedie feerică în 9 tablouri" sau „Baia — dramă în 6 acte cu circ şi foc bengal", anunţă o rupere de formele tradiţionale ale dramei şi o îmbogăţire a acestora cu mijloace noi, adecvate noului conţinut de idei, poziţiei revoluţionare a poetului. În piesele lui Maiakovski, eroicul stă, fără să se ruşineze, alături de comic, fantasticul intră ca element component al faptelor de viaţă reală. Nici un mijloc artistic apt de a mări forţa expresivă, puterea de comunicare şi de convingere a ideii, nu este evitat. Hiperbola îşi are rolul său bine stabilit aci. Lozinca însăşi capătă valoare emoţională, agitatorică şi, deci, artistică.

Ceea ce te cucereşte în primul rînd citind teatrul lui Maiakovski —ca şi poezia sa, de altfel—este forţa năvalnică a temperamentului său revoluţionar. Ca un şuvoi natural, această forţă te ia şi te poartă în călătorii de proporţii cosmice, făcînd-u-te să vizitezi laolaltă şi raiul o dată cu Prihăniţii şi Neprihăniţii din „Misterul buf", deschizîndu-ţi poarta fermecată spre „pămîntul făgăduinţei" cucerit cu trudă de armata Prihăniţilor (proletarii), transportîndu-te în anul 1979, pentru a privi de acolo, cu dispreţ, spre rămăşiţele abjecte ale filistinismului de tip „Burtăverdiş vulgaris" (în Ploşniţa), ridicîndu-te spre înălţimile ameţitoare ale anului 2030, alături de femeia fosforescentă, de înflăcăratul Ciudakov şi de amicul său Volosipedkin, după ce ai aruncat peste bord epavele trecutului, piedicile care stau în calea construirii comunismului, birocraţii de tipul lui Pobedonosikov.

Şi în toată această călătorie în viitor, pe care fantezia poetului te obligă să o întreprinzi, Maiakovski nu pierde nici o clipă terenul de sub picioare. Luciditatea cea mai profundă însoţeşte necontenit zborul cel mai înaripat al fanteziei, satira cea mai ascuţită, îmbinîndu-se cu patosul revoluţionar. Pentru că trecutul şi viitorul se întîlnesc în prezentul bintuit de contradicţii, a cărui direcţie principală Maiakovski a descoperit-o cu limpezime.

Dacă mai există oameni de artă care ar putea să creadă născocirea ideologilor burghezi, conform căreia realismul socialist ar conţine primejdia nivelării personalităţilor şi uniformizării stilurilor, teatrul lui Maiakovski poate să le liniştească. Personalitatea bogată a marelui poet — alături de atîţia alţi mari creatori — şi-a găsit deplină posibilitate de exprimare în arta revoluţionară a epocii socialismului.

Margareta BÂRBUŢĂ

AU ÎMPLINIT 10 ANI

Măcar că nu sînt toți de-o vîrstă, fiecare a împlinit de curînd cîte 10 ani. Cei doi mai vîrstnici numără cîte 53 de ani, iar cel mai tînăr, „prîslea", are 33. Nu-i unul să n-aibă măcar doi copii, afară de... un sultan care are numai un copil de vreo lună și jumătate. În totul sînt zece. Deci, dară, dacă fiecare, cum am spus, a împlinit zece ani, socoteala laolaltă face o sută. Și mai e și cuptorul, care-și el a bătut pe muche tot zece. Așa că, după bunul obicei, cată să închinăm măcar zece pahărele și să le urăm la mulți ani cu sănătate!...

Acuma, știu că dumneavoastră vă uitați nedumeriți unul la altul și parcă vă aud spunînd: „Asta nu-i ghicitoare sănătoasă. Asta-i curată bălmăjeală. Auzi dumneata: om să împlinească de curînd zece ani, după ce a împlinit de mult 53 și are copii! Și apoi: despre care sultan e vorba, că nici turcii nu mai au sultan?! În sfîrșit, ce-are a face aici cuptorul? Care cuptor?! Asta-i ghicitoare ca aceea cu scrumbia verde, care stă în copac și cîntă".

Stați, oameni buni, nu vă pripiți și n-o luați așa, peste arătură, căci nu-i vorba aici despre nici o ghicitoare. Aici pomenesc de fapte adevărate, care s-au petrecut tocmai cum v-am spus. De altfel, mai toată lumea în Orașul Stalin a aflat de ele, le știe și foarte s-a bucurat.

În adevăr, în ziua de 22 aprilie trecut, s-au împlinit zece ani de cînd la uzinele „Steagul Roșu" din Orașul Stalin s-a fost instalat cuptorul Siemens-Martin și de cînd zece muncitori lucrează la acest cuptor. E o cifră solemnă și grăitoare. Pentru uzină, asemenea împlinire constituie un eveniment sărbătoresc. Și nu numai pentru uzină. De cîte ori cîte un cuptor de acestea sau alte asemenea instrumente, dimpreună cu oamenii care le folosesc, vor atinge în țară cîte zece ani, de atîtea ori va fi cîte o sărbătoare care ne va vorbi tuturor de muncă și de roade, de împlinire și de dezvoltare.

E de la sine înțeles că nu m-a răbdat inima să nu iau și eu parte la această sărbătoare, măcar stînd de vorbă cu cîțiva dintre acei zece muncitori statornici, care neîntrerupt au slujit la cuptorul ce împlinește zece ani de la punerea lui în funcțiune.

Să vă descriu cuptorul? N-are rost. E un cuptor ca toate cuptoarele Siemens-Martin. Deși și istoria lui e interesantă. Ce-ați spune dumneavoastră dacă ați afla că, în primul an al existenței lui, cuptorul a dat 389 de șarje cărora le corespund 1420 de tone, iar în al nouălea an, anul trecut, a împlinit 1100 șarje, cărora le corespund 7363 de tone, că în sfîrșit acum, pînă cu zece zile înainte de sărbătorire, a atins 8500 de șarje, dintre care 3100 șarje rapide? Nu-i așa că nu-i „un bagatel lucru", cum spunea conu'Leonida?

Dar de bună seamă că toate acestea nu le-a realizat cuptorul singur. Firește, e un cuptor bine făcut, rezistent, e bine educat și ascultător. Însă fără oameni... Ei, bine, cei zece muncitori au în adevăr ceva deosebit: statornicia. Căci — să nu ne ascundem după deget — chestiunea fluctuației cadrelor încă n-am rezolvat-o pe deplin. Așa că, azi, în această împrejurare, nu sărbătorim o simplă cifră împlinită, nici numai puterea de muncă și priceperea în muncă a celor zece, ci mai cu osebire statornicia lor.

Deceniul care s-a scurs e doldora de amintiri. Care plăcute, care dureroase, care hazlii.

Iată, maistrul șef, Ludovic Miess, care e și cel mai în vîrstă dintre toți, ne povestește „trecutul" cuptorului, ba cu haz, ba cu o nuanță de indignare. Indignarea vine de acolo, că bătrînul Truțan, maistrul trimis de la Reșița ca să instaleze cuptorul, se arăta a fi un „individualist" care nu voia „să-și vîndă secretele". Mai era și „dictatorial". Oamenii îi spuneau „ursul din cuptor", atît era de închis în el și morocănos. Totuși, priceput, măcar că folosea unele metode învechite. Hazul vine de acolo că bătrînul Truțan a adus la Orașul Stalin termeni „reșițeni", neînțeleși la început de oamenii de prin alte părți. Așa, el denumea păluga (bara de fier) *ruşperg*; tubului de oxigen îi spunea *oiaga;* sapelor — *crasne*, și așa mai departe. Pînă să se obișnuiască oamenii cu asemenea denumiri specifice, vă închipuiți încurcăturile: „oiaga" luată drept bară de fier și „ruşpergul", drept tub de oxigen. Nostim era că maistrul de la Reșița cunoștea și ceilalți termeni, folosiți de toată lumea, însă el refuza să-i folosească „din încăpățînare". Cum s-ar zice, se ivise o dispută științifică de ordin lingvistic.

Cel mai tînăr între ei (are 33 de ani) se cheamă Crăciun Arion, e de fel din Tîrnava Mică, e tatăl a doi băieți și o fată. Aici, a fost transferat acum zece ani, de la uzinele „23 August" din București. E un tînăr zdravăn și jovial. Știe de glumă și face glume. Despre amintirile lui personale îmi spune că „le am adunate într-un coș"; apoi, după o pauză de efect, mă întreabă rîzînd: „să bag mîna-n coș?"

La răspunsul meu afirmativ, prima amintire pe care o deapănă cu mîndrie este că în '49 a căpătat „Medalia Muncii" și apoi că numele lui se află în „Cartea de aur" a uzinei. Cu dezinvoltură și fără să dea prea mare importanță faptului, ne istorisește cum i-au ars hainele și bocancii, odată, cînd a salvat o șarjă care ar fi putut să inunde hala cu oțel topit. Apoi, cum a izolat cu haina lui tubul de oxigen care se rătăcise în hala de turnare. În sfîrșit, cum a participat la o foarte primejdioasă reparație la bolta cuptorului „la cald", adică în timp ce cuptorul era în funcțiune. Crăciun Arion face haz de aceste amintiri, care pe noi, firește, ne impresionează. Poate n-o fi prea mare, nu știu, dar tot eroism se cheamă. Sau, dacă vreți: conștiinciozitate profesională și abnegație. Ca să-mi risipesc emoția, aprind o țigară și-i ofer și lui Crăciun:

— Mulțumesc — zice — eu fumez cu pipa. Am o pipă grozavă; vorbește 17 limbi, că e de la Budapesta, de la Festival.

Bărbat tînăr, vioi, dispus să depene amintirile, e și fochistul Vasile Sultan. El e sultanul despre care s-a pomenit la început că

de Lazăr SEBASTIAN

Fotografie de E. IAROVICI

În fața... tînărului sărbătorit.

e tatăl unui ţică de şase săptămîni. De fel, e din Prahova, din Telega. Are 35 de ani. A muncit pe vremuri în Grîuşor, la „Steaua Romînă", la sonde.

— Pe atunci—zice— eram fraier, dar de atunci m-am mai scuturat.

Pesemne că „s-a scuturat" bine, fiindcă astăzi e fruntaş în producţie. Îmi spune că el e curios să ştie de toate, nu numai ceea ce se leagă strict de specialitatea lui de fochist. Enunţă şi un dicton filozofic:

„Unde-i muncă colectivă, trebuie să ştii cît mai mult".

O dată, pe la 11 de noapte, macaraua a atins ţeava de păcură. Şarja era în cuptor. Incendiul era gata. Nu l-a putut nimeni opri să nu izbucnească. Vorba nu e că a luat şi Sultan parte la stingerea incendiului. Asta încă nu-i nimic. Ce te faci însă cu cuptorul rece, după ce ai stins pojarul? Cel puţin două săptămîni se cere să-l repui în funcţie. Adică două săptămîni să stai fără măcar o şarjă?! Cu oţelul făcut bloc de gheaţă în cuptor? Aş! În 18 ore, împreună cu „băieţii", a dat iar viaţă cuptorului îngheţat. E o ispravă şi asta!

Constantin Călugărescu e şi el de prin Prahova, de la Moreni. Are doi băieţi. Unul îşi urmează studiile la grădiniţă, avînd vîrsta de 6 ani bine bătuţi. Celălalt e la şcoala de ucenici de pe lîngă uzină. În '47, cînd s-a angajat, era fochist; a devenit apoi topitor; acum e maistru-oţelar. Amintirile din „coşul" lui vorbesc despre dezvoltarea uzinei.

— Păi, unde s-a pomenit, acum zece ani — oftează oţelarul nostru — să ne vină fierul vechi pe decovil, la nas. Îl căram vreo doi kilometri cu roabele, cu sania. Eram o echipă de 14 inşi şi căram 15-20 de tone în zi. Acu'nici capul nu ne doare.

Iată-l şi pe Ioan Pătraşcu, care a lucrat ca zidar la construcţia cuptorului. Cînd a fost angajat aici, avea vîrsta pe care o are azi Crăciun Arion, adică 33 de ani. Are patru copii, trei băieţi şi o fată. Toţi laolaltă numără 29 de ani. E topitor. A dat şarje de 12.800 de tone. E şi inovator. Inovaţia lui: recuperarea de şamotă rezultată din demolarea cuptoarelor.

Mai sînt: maistrul oţelar Ion Dragomir, prim-topitorii Petre Dumitru şi Ion Oprea, căldărarul Vasile Munteanu şi zidarul şamotor Niculae Ţînţ. Acesta din urmă, care are 53 de ani, e de mult în uzină. Îşi aminteşte că în'39 „a îndrăznit" să ceară patronilor o avansare şi că „îndrăzneala" lui i-a adus concedierea. Acum, are o pensie de 540 de lei şi mai cîştigă vreo 900 ca zidar şamotor. Şi-a clădit o casă curăţică. L-a ajutat uzina. În curte, creşte orătănii. Familia-i e destul de numeroasă: fata cea mare e dactilografă la şantierul „Steagul Roşu". Soţul ei e lăcătuş. Au două fetiţe şi un băiat, adică nepoţii lui Ţînţ. Vin apoi doi feciori: unul e sudor, altul instalator în uzină. Toţi muncesc, toţi cîştigă. Ţînţ e mulţumit: şi-a pus sacii-n căruţă.

Aceştia sînt, pe scurt, cei zece sărbătoriţi pentru cei zece ani de muncă statornică la cuptorul Siemens Martin al uzinelor „Steagul Roşu" din Oraşul Stalin.

Despre partea noastră, ce să mai spunem? Ridicăm şi noi paharul şi le urăm mereu cîte zece ani de aci înainte, cu noi realizări, cu muncă rodnică şi cu fericire personală!

Un eveniment literar IN DANEMARCA

de G. GEORGJEDDE
Scriitor danez

Redacţia revistei „Flacăra" m-a rugat să povestesc cititorilor ei cîte ceva despre viaţa literară din ţara mea. O fac cu plăcere şi voi folosi acest prilej spre a vorbi despre unul din cele mai de seamă evenimente ale sezonului literar trecut, eveniment care a preocupat presa tot atît de mult, de pildă, ca şi vizita ce ne-a făcut-o opera din Pekin.

Este vorba de apariţia, în noiembrie 1955, într-o ediţie foarte îngrijită, a traducerii cărţii lui Zaharia Stancu, „Desculţ", în editura Jarl Borgen din Copenhaga.

Borgen, personal, nu se îndoia că „Desculţ" e cea mai valoroasă carte pe care a editat-o pînă în prezent. Dar – se întreba el — critica va înţelege oare şi va recomanda această „rara avis", de o concepţie atît de stranie pentru publicul nostru cititor?

A trecut de atunci o bună bucată de vreme şi criticii danezi şi-au spus părerea. Comentariile lor au fost numeroase, iar părerile foarte împărţite. Cu toate acestea, două dintre problemele cărţii au întrunit un punct de vedere comun — de la criticii comunişti şi pînă la cei mai extremişti reacţionari. Una dintre acestea este de natură politică şi voi reveni mai tîrziu asupra ei.

Ceea ce doream să subliniez în primul rînd e că unanimitatea criticii se referea la măiestria lui Zaharia Stancu. Toţi criticii noştri au preţuit apariţia romanului „Desculţ" ca pe un eveniment literar de prim rang, ca apariţia unei opere valoroase în literatura mondială, o carte pe care nu o poţi ocoli, indiferent de lagărul politic din care faci parte. Iată cîteva păreri în această privinţă

Gorki a constituit un model pentru Stancu. Este un triumf al lui Zaharia Stancu faptul că el se ridică la nivelul acestui model al său. (Jens Kistrup, *„Berlinske Tidende"*).

„Datorită în primul rînd fanteziei stilistice fără de seamă a lui Stancu, „Desculţ" a devenit o capodoperă luminoasă, negicară, în faţa căreia rămîi tăcut, ruşinat şi confuz... În „Desculţ" totul este reuşit. Nu este nimic de adăugat". (Ivan Malinovski, *„Vindrosen"*).

„Dacă ar fi după merit, Zaharia Stancu ar fi în mod indiscutabil candidat la Premiul Nobel pentru literatură pe anul viitor" — scrie în *„Land Og Folk"* Hans Kirk, unul dintre cei mai renumiţi critici literari ai noştri.

Şi alţi critici au fost de părere că Stancu trebuie propus pentru Premiul Nobel. Este, aşadar, bine stabilit că „Desculţ" a fost unanim recunoscut ca un mare succes literar. Se pune întrebarea: i se poate atribui acestui fapt şi o semnificaţie politică?

Este de reţinut în această privinţă faptul că volumul a apărut într-o editură burgheză. Însăşi această împrejurare a ferit oarecum romanul lui Stancu de vreo conspiraţie a tăcerii din partea presei şi de boicotul librarilor. (E drept că o asemenea politică de boicotare este actualmente mai puţin activă ca în trecut, dar ea mai persistă totuşi).

Cert este că această carte nu ar fi fost editată într-o editură burgheză dacă nu ar fi fost scrisă cu atîta talent, reflectînd adevărul vieţii cu atîta forţă încît tendinţa ideologică a cărţii se desprinde firesc, nedeclarativ şi mai ales neschematic. Stancu este un maestru în arta de a lăsa faptele să vorbească de la sine—şi aceasta are o însemnătate primordială pentru cititorul danez, refractar oricărui schematism în artă.

Tocmai de aceea a exercitat „Desculţ" o puternică înrîurire asupra cititorilor din ţara mea — şi asta o pot dovedi uşor, cu fapte. Anul trecut sindicatul salariaţilor din librării, împreună cu asociaţia „Danemarca-Romînia" şi cu editorul Borgen au organizat o consfătuire cu salariaţii din librării. Cu acest prilej am fost rugat să vorbesc despre carte, despre Stancu şi despre Romînia în general. După ce am vorbit, unul dintre librarii prezenţi mi-a făcut această mărturisire: „Dumnezeu să mă ferească să devin comunist; dar slavă domnului că forţele comunismului au triumfat în Romînia. Trebuie să recunosc acum acest lucru". Şi apoi a adăugat, pe gînduri: „Nu putem nega faptul că elementele valoroase sînt astăzi atrase spre politica de stînga".

„Desculţ" în limba daneză. Editura Borgens Forlag 1955.

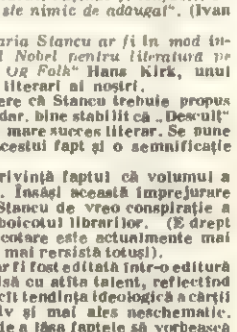

Da, într-adevăr, nu se poate ocoli acest adevăr, după cum nu se poate nega faptul că romanul „Desculţ" a dat un subiect de meditaţie burgheziei, iar reacţionarilor le-a oferit un hap greu de înghiţit. Dacă studiem criticile ziarelor burgheze, observăm că pe plan politic toate sînt de acord într-o anumită privinţă. Ele recunosc în general că în Romînia era necesară o răsturnare politică, că regimul vechi era putred şi că trebuia să dispară. Acest adevăr a fost recunoscut uneori sincer, alteori de nevoie. Şi într-un caz, şi într-altul, însă, recunoaşterea aceasta a impresionat pe cititori şi a contribuit la slăbirea propagandei anticomuniste ce-şi găseşte locul în coloanele aceloraşi ziare.

Iată ce scrie unul dintre cei mai înrăiţi ziarişti anticomunişti, Bjarne Nörestranders, redactorul ziarului „Information", organ de presă în slujba NATO. *„Amintirile lui Stancu constituie un necrolog sobru şi just al moşierilor nemiloşi, al popilor hrăpăreţi şi prefăcuţi, al avocaţilor şi funcţionarilor şiri şi necurăţători, care laolaltă îi menţineau pe ţărani în robie... Este un adevăr banal acela că condiţiile de trai proaste existau pînă la cel de-al doilea război mondial, nu numai în Romînia, dar şi în alte ţări ale Europei de răsărit... Am fi îndreptăţiţi să ne preocupăm de problemele ce s-au ridicat după revoluţiile democrat-populare, din contactul ţărănimii cu comunismul. Aşa cum ne-au dovedit-o ultimii ani, ar fi multe de spus în această privinţă, dar poate că Stancu ne va da acest prilej în legătură cu o continuare a amintirilor sale"*[1]).

„Desculţ" în limba suedeză. Editura Folket I. Bilds Förlag 1957.

Am citat relativ mult din această critică, pentru că ea este oarecum reprezentativă pentru atitudinea faţă de romanul „Desculţ" a acelei părţi din presă care se află în solda N.A.T.O. Deşi opera aceasta a fost recunoscută în mod loial ca o lucrare de valoare, s-a încercat totuşi prin fel de fel de consideraţiuni aceptice să se diminueze importanţa ei ideologică. Dar acest lucru nu face decît să sublinieze însemnătatea cărţii. Singurul rezultat obţinut este acela că din ce în ce mai mulţi danezi înţeleg clar faptul că vechea orînduire feudală din Romînia trebuia să cadă, şi din ce în ce mai mulţi danezi încep, încetul cu încetul, să descopere că şi orînduirea lor socială se bazează pe un sistem economic tot atît de nesigur, chiar dacă „ambalajul" se prezintă mai civilizat.

Asociaţia „Danemarca – Romînia" a organizat şi ea un simpozion cu membrii săi, despre romanul „Desculţ". A fost o seară plăcută, care s-a prelungit pînă noaptea tîrziu. O mare parte din cei prezenţi au simţit nevoia să vorbească despre ceea ce l-a impresionat în chip deosebit, din cele citite. În felul acesta am parcurs cu toţii încă o dată întreaga operă. Voi relata prietenilor mei romîni doar comentariile unuia dintre participanţi. Acesta a vorbit despre emoţionantul fragment în care tînărul Darie, bolnav fiind, pierde prilejul de a intra în şcoala militară ca bursier, ceea ce a însemnat pentru familia sărăcită a acestuia stingerea unei mari nădejdi. „V-aţi gîndit oare ce se ascunde aici? — a spus vorbitorul. Este zguduitor să constaţi cît de adînc a pătruns spiritul mic-burghez în sînul unei întregi colectivităţi. O familie asuprită trebuie să considere un mare „noroc" că un membru al ei poate urma o şcoală militară, că sîngele şi carnea lor va folosi clasei asupritorilor. Acestea sînt desigur semnele unei grave boli sufleteşti".

A urmat o vie discuţie privitoare la problema de a şti în ce măsură astăzi modul de gîndire burghez şi-a mai lăsat urme în Romînia. Concluzia a fost că, din vizitele pe care mulţi dintre noi, cei aflaţi aci, la Copenhaga, le-am făcut în Romînia (unii, chiar de mai multe ori), chiar dacă n-am putut aprofunda problema, un lucru ne-a apărut ca absolut sigur. Şi anume acela că este un semn bun şi încurajator faptul că poporul romîn luptă în mod conştient pentru a lichida rămăşiţele şi influenţele ideologiei reacţionare. Este încurajator de a şti că acest popor a zămislit şi zămisleşte mereu oameni care au curajul de a privi adevărul în faţă şi de a-l proclama. Oameni ai artei, ca Stancu, care nu zugrăvesc viaţa cu culorile searbăde ale idilismului, sau cu cele false şi ţipătoare ale unui eroism convulsiv. Nu, ei scriitori care foloseşte culorile luminoase şi puternice ale adevărului; artişti care-i zugrăvesc pe omul de toate zilele, înseţat de viaţă, în culori uneori grosolane, însă sănătoase ca pămîntul de primăvară, iar alteori poetice şi pure ca visele oamenilor adevăraţi. Adevărul şi numai adevărul. Adevărul cald şi spus cu pasiune, aşa cum ştie să-l spună numai cei ce nu se teme de urîţenie şi de aceea nu se teme nici s-o dezvăluie şi s-o zidească; iar pe de altă parte nu există să apropie de inima sa frumosul.

Redacţia mă rugase să scriu un articol scurt şi iată că a ieşit unul destul de lung. Am scuza că prea multe lucruri îmi stăteau la inimă. Afară de aceasta, am vorbit nu numai în numele meu, ci şi al cititorilor danezi. La întrunirea despre care am amintit mai sus, la propunerea preşedintelui, s-a hotărît, prin aclamaţii, să se trimită lui Stancu o telegramă de mulţumire. Mi-a revenit mie sarcina de a expedia această telegramă şi probabil de aceea Stancu nu a primit-o niciodată, căci am uitat să i-o mai trimit. Este o mărturisire penibilă pentru mine, însă mă simt uşurat şi sînt bucuros că pot folosi acest prilej pentru a-mi îndrepta greşeala şi a-i trimite pe această cale lui Zaharia Stancu un salut din partea asociaţiei „Danemarca-Romînia". Totodată, exprim speranţa noastră că în curînd va apare în traducere daneză şi continuarea romanului „Desculţ".

1) Este o referire la povestirea „Florile pămîntului", care a fost, între timp, tradusă în limba daneză.

Cizmele lui Gorki

— EVOCARE —

de Ştefania RAICIU

Ilustraţie de Nichi POPESCU

Eram la Paris, cam prin anul 1930. Trăiam printre studenţi, în Cartierul Latin. La cursuri şi la conferinţe mergeam destul de regulat, dar dintre întruniri, în mod sigur nu ne scăpa vreuna. Mă alăturasem unui grup de colegi pe care, cînd îi căutai, stăteau la pîndă să afle data şi locul unde se vor ţine întrunirile. Mergeam absolut la toate, fără deosebire de culoare. La cele „de dreapta" mîncam mai totdeauna bătaie, la cele „de stînga" băteam noi, mai ales dacă se pripăşea prin întrunire careva de la aşa-zisa „Action Francaise"[1]). Pot însă acum să recunosc că nu prea i-a mers bine nici grupului nostru, într-o seară, cînd ne-am aventurat în sala din cartierul Montparnasse, să vedem ce pretinde Léon Daudet, vorbind huliganilor de la „Action Francaise".

Sîmbătă seara ne strîngeam de obicei cu toţii la o cafenea din Cartierul Latin, unde puteam găsi oameni care aveau informaţii vagi despre ce ne va aduce în materie de întruniri viitorul apropiat. Grupul amintit mai sus se asigura de programul întregii săptămîni, deoarece lunea veneam cu veşti precise.

Într-o zi, nu numai grupul nostru, ci toată universitatea, cartierul, oraşul întreg fură date peste cap de o veste nemaipomenită: „săptămîna viitoare, în sala Bullier, din cartierul Observatoire, va vorbi Maxim Gorki." Profesori şi studenţi, public de cafenea şi chelneri, patroni şi salariaţi, elegante şi midinete, toată lumea nu vorbea decît de el, nu-l aştepta decît pe el.

În ziua respectivă, toţi din grupul nostru ne-am lăsat împinşi de mulţimea care sosea în valuri din toate părţile. Sala Bullier, unde se ţinea întrunirea, era în vremea aceea cea mai încăpătoare sală din Paris. Cuprindea 6 000 de locuri. Cum ar fi putut oare să încapă în ea zeci şi zeci de mii de oameni? Totuşi, nu ne-am descurajat, nici n-am fi avut cum, atît era de mare entuziasmul celei mai lungi cozi ce s-a văzut vreodată la Paris la o asemenea ocazie.

Ne-am strecurat în coadă cozii pe la ora 6 după-masă, pe podul de la Saint-Michel de pe Sena. Curînd, în urma noastră erau alte mii de oameni, ce se adăugau celor din faţă. Avansam încet, atît de încet, încît la ora 8 seara nu ajunseserăm încă nici măcar în dreptul grădinii Luxembourg, pe care trebuia s-o ocolim. În aceste două ore nu urcaserăm decît bulevardul Saint Michel, acum înţesat de miile de oameni care veneau să-l vadă pe Gorki.

Prin nenumăratele magazine din Saint Michel nu se mai vedea nimic; încă de la ora 5, cînd începuse lumea să se adune, obloanele se trăgeau unul după altul, iar clienţi şi vînzători veneau să ni se alăture.

În sfîrşit, am reuşit să trecem de grădina şi de Palatul Luxembourg, dar la ora 9 seara coada nu mai avansa. În inimi totuşi ne mai rămînea speranţa. Nu se putea să ne oprim tocmai acum, cînd mai aveam o distanţă atît de scurtă pînă la Bullier — gîndeam noi. Sentinţa totuşi era dată. În cîteva minute o ştiam toţi: cele 6 000 de locuri erau ocupate, nimeni nu mai putea intra în sală.

Cu toate că nu mai exista nici un fel de posibilitate de a călca această dispoziţie, muncitorii (abia acum era rîndul lor, fiind ieşiţi tîrziu din fabrici şi venind de departe) continuau să sosească pe jos, autobusele nemaiputînd pătrunde în staţii, şi mulţi dintre cei din gările de metrou rămîneau pe scările de la subsol, deoarece nu aveau loc pe unde să iasă la suprafaţă. De la geamuri, de pe acoperişurile caselor, de prin pomi, din fundul fiecărei străduţe mici şi înguste, aşa cum sînt cea mai mare parte în Cartierul Latin, răsuna puternic, fără încetare, „Internaţionala".

Toată lumea era liberă să cînte ce vrea, să strige ce vrea, nestînjenită. Dintre adversarii noştri obişnuiţi nu se afla pe acolo nici unul. Nici n-ar fi avut vreunul dintre ei curajul să intre în asemenea vîltoare. „Action Francaise" era absentă, iar de poliţie, nici urmă. Nimeni nu ne stingherea. Eram, la întrunire, ca la noi acasă. Înainte deci cu Internaţionala — pe toate limbile şi pe toate tonurile, în toate unghiurile! Trăiască libertatea! Ce mai chilipir neaşteptat ...

Deodată, liniştel Emoţie! Din gură în gură merge vestea: „Soseşte Gorki!... Nu e singur... E cu Lunacearski!... Vine în trăsură deschisă... Îl poate vedea toată lumea!..."

Ne mai despart vreo 100 de metri de intrarea sălii Bullier. Este ora 10 seara. Momentul aşteptat se apropie. Îl vom vedea pe Gorki! Curînd, însă, spre dezamăgirea noastră, ne dădurăm seama că aveam mult prea multă lume în faţă, ca să mai putem vedea ceva. Unii dintre muncitori îşi aduseseră copiii cu ei şi-i ţineau în braţe, ca să vadă mai bine şi să ţină minte cînd vor fi mari.

Nu vedeam nimic! Ne înghesuiam, ne zbăteam... Degeaba! Nu puteam vedea.

Şi atunci mi-a venit o idee, o idee pe care numai la tinereţe şi într-o astfel de ambianţă o poţi avea: „dacă nu pot să văd pe sus, măcar să văd pe jos". M-am aplecat în jos, jos de tot, aproape una cu pămîntul, făcîndu-mi drum, pînă cînd am reuşit să găsesc un loc unde să pot vedea cîtuşi de puţin pe dedesubt. Şi iată că vedeam! Vedeam roţile trăsurii din care coborau Gorki şi Lunacearski. Mai vedeam şi trotuarul din faţa lor.

Astfel l-am văzut atunci pe Gorki! L-am văzut „păşind" numai. Un pas plin de siguranţă şi hotărîre! Şi în momentul acesta mă întreb nedumerită: „l-am văzut sau nu?" Şi, totuşi, ştiu precis că nu l-am văzut! În mintea mea, însă, se imprimase aşa, deodată, toată fiinţa lui, toată persoana lui. Imaginea pe care o avusesem înainte despre el îmi da impresia că e vie, că se mişcă, că-l văd la faţă, că-l văd intrînd în sală, în ropotele de aplauze ale celor adunaţi acolo, că-l văd vorbind ...

Entuziasmul era atît de mare, încît îl vedeam fără să-l văd, îl auzeam fără a-l auzi! Puteam spune, îmi spuneam mie însămi, că l-am văzut pe Gorki din cap pînă în picioare. L-aş fi putut descrie, aşa cum era, aş fi putut susţine că l-am văzut într-adevăr şi impresia asupra mea a fost atît de puternică, încît n-ar lipsi mult să susţin aceasta şi azi, după un sfert de veac.

Şi brusc, uşile s-au închis în urma lor. Era timpul să ne dispersăm. Această masă compactă de lume trebuia să plece, rîndurile trebuiau să se spargă, fiecare trebuia să se ducă la casa lui. Mulţimea era însă una cu cei din sală, ca şi cum uşile n-ar fi fost închise şi zidurile n-ar fi existat. Gorki nu era în dosul lor, Gorki era printre noi. Nimeni nu se mişca, stam neclintiţi, înghesuiţi şi lipiţi unul de altul, fără să mai dăm înapoi.

Deodată, în noaptea care venise pe nesimţite şi printre crîmpeie din Internaţionala, cîntată cu şi mai mare elan de cînd se închiseseră uşile, se auzi un strigăt, apoi altul: „à bas l'armée!"[2]) Erau vocile celor care văzuseră ce vine către noi.

Se făcu o învălmăşeală de nedescris. Strigătele, din ce în ce mai dese, de „à bas l'armée!", se confundau cu splendidele cuvinte ale Internaţionalei, împreună cu ţipetele copiilor, nechezatul cailor şi zgomotul potcoavelor răsunînd pe asfalt.

O şarjă a gărzilor de jandarmi călare se abătuse peste noi, peste surprinzătoarea dar vremelnica noastră libertate!

Unul dintre colegii mei mă trase cu repeziciune într-o parte. Eram foarte nedumerită, dar m-am dezmeticit repede: o sabie lovea exact pe locul unde mă aflasem.

Printre fluierături, ţipete şi ecouri de Internaţionala, am reuşit să ne degajăm din mulţime, refugiindu-ne, aproape de miezul nopţii, în gura de metro „Montparnasse".

Şi, totuşi, în seara aceea am fost fericită: eram convinsă că l-am văzut pe Gorki.

1) „Acţiunea franceză", jurnal al reacţiunii franceze regaliste.

2) Jos armata.

CONSEMNĂRI LITERARE

● La sfîrşitul lunii aprilie a avut loc la Institutul de Literatură Mondială A. M. Gorki din Moscova o discuţie cu privire la problemele realismului. Amploarea şi importanţa problemelor dezbătute au necesitat fixarea şi continuarea cîtorva discuţii similare. Astfel, în septembrie a. c. va avea loc o sesiune consacrată lui Gorki şi problemelor realismului socialist. Se prevede organizarea în cursul acestui an a unei conferinţe consacrate dezvoltării realismului socialist în literatura sovietică şi pe plan universal, o conferinţă ce va dezbate unele aspecte ale realismului critic în literatura rusă din secolul al XIX-lea şi o discuţie despre relaţiile, influenţele şi legăturile dintre diferitele literaturi naţionale din U.R.S.S.

● Iubitorii şi cunoscătorii de literatură rusă vor putea citi în cursul acestui an o interesantă lucrare despre Lev Tolstoi. Este vorba de cartea lui V. F. Bulgakov, „Ultimul an din viaţa lui Tolstoi", conţinînd relatarea amănunţită a evenimentelor legate de existenţa marelui scriitor în perioada ianuarie-noiembrie 1910. Autorul — fost secretar personal al lui Tolstoi — împleteşte cunoaşterea riguroasă a faptelor, cu un talent real de povestitor. Deosebit de interesante vor fi, desigur, paginile relatînd vizita făcută la Iasnaia Poliana de Korolenko şi Leonid Andreev.

● Editura de Stat pentru Literatură din Moscova a iniţiat o nouă colecţie: „Monumente ale esteticii şi criticii mondiale" şi va publica curînd „Poetica" lui Aristotel şi „Laocoon" de Lessing.

Toţi în această editură va apare o culegere de articole de Lunacearski.

T. N.

Zeci de mii de tineri din toate colțurile lumii vor veni la Moscova în iulie și august. Pregătirile în vederea celui de-al VI-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților sînt în toi. În fotografie: un aspect de la lucrările Comisiei Permanente a Comitetului de pregătire a Festivalului care au loc la Clubul de Șah din Moscova.

La „Horniman Museum" din Londra s-a deschis recent o frumoasă expoziție de artă populară românească, care s-a bucurat de mult interes din partea publicului englez. În fotografie, într-unul din interioarele expoziției, tovarășul Nicolae Corcinschi, ministrul R.P.R. la Londra, întreținîndu-se cu dl. Mc. Kinnon Wood și cu conducătorul lui „Horniman Museum", dr. O. W. Samson. ←

fotocronica FLACĂRII

Lupta contra experiențelor cu arme nucleare se desfășoară intens în toată Anglia. În fotografie: manifestanți, parcurgînd străzile Londrei cu pancarte pe care se pot citi chemări la încetarea experiențelor cu bomba H. În capul coloanei pășesc și reprezentanți ai clerului. →

La Paris guvernele se schimbă unul după altul, dar salariile celor ce muncesc bat pasul pe loc, în ciuda tuturor promisiunilor de majorare. Muncitorii francezi ies în stradă pentru a-și cere drepturile furate, pentru a protesta împotriva cheltuielilor de război.

Plutoanele de execuție și spînzurătorile engleze se află în plină activitate în Cipru. Cinstirea memoriei eroilor luptei pentru libertate de către populația cipriotă s-a transformat zilele acestea într-o viguroasă demonstrație antibritanică. În fotografie: trupe britanice căutînd să împrăștie mulțimea ce se întoarce de la cimitirul eroilor ciprioți. ↓

PEPPINO ~ SCLAV LA 8 ANI

Peppino Franciosa are 8 ani. Peppino Franciosa are o patrie — Italia. Peppino Franciosa are părinți — țărani săraci din Astuni, sat în sudul Italiei. Peppino Franciosa a avut chiar și un stăpîn. Un singur lucru n-a avut niciodată Peppino: o copilărie liniștită, cu jocuri naive și vesele și cu pîine destulă pe masă.

N-a avut o asemenea copilărie, pentru că Peppino a fost pînă nu de mult sclav (notați bine, e în vîrstă de numai 8 ani). Povestea sa se aseamănă probabil cu cea a altor zeci și zeci de copii, între 6 și 10 ani, care sînt vînduți sau închiriați unor cerșetori de profesie, spre a fi folosiți ca „momeală" la porțile bogătașilor. Și acest monstruos comerț cu copii se desfășoară, aproape legal, în Italia zilelor noastre.

Așa s-a întîmplat că, într-o zi, la ușa casei familiei Franciosa din Astuni, a bătut un cerșetor paralitic de ambele picioare. După oarecari discuții, părinții au consimțit să-i închirieze pe Peppino pentru suma de 3.000 lire lunar.

Și iată-l pe micul Peppino ajuns la Milano. Stăpînul l-a obligat să-i zică tată și să-i împingă căruciorul de paralitic pe străzile marelui oraș. Stăpînul l-a învățat cum să stîrnească mila, afișînd o mască de om chinuit. Și tot stăpînul l-a predat apoi, spre folosință vremelnică, unor cerșetoare experimentate în arta utilizării „copiilor-momeală". A furat, a dormit în stațiile subterane de metrou, a mîncat din resturile găsite în lăzile cu gunoaie. Iar sumele de bani cîștigate zilnic trebuia să le înmîneze neatinse stăpînului — un oarecare Felice Vicenti.

Cînd, printr-o întîmplare, cazul copilului Peppino a fost descoperit, iar cerșetorul Vicenti a fost arestat, poliția din Milano a încercat să mușamalizeze această afacere murdară. Era și firesc să nu le convină autorităților locale dezvăluirea amănuntelor unui caz evident de comerț cu copii! În cele din urmă însă, la insistențele presei, poliția a trebuit să relateze faptele.

Despre Felice Vicenti se spune că a fost condamnat la... 15 zile închisoare pentru cerșetorie (rețineți: pentru cerșetorie.) Cît despre Peppino, aflăm că a fost dat în grija unor călugărițe, sub oblăduirea cărora i se cere să se roage zilnic lui Dumnezeu. Chipurile ca să-și „regăsească fericirea"...

Și toate acestea se petrec în epoca noastră, sub egida lozincilor capitaliste despre „libertatea omului"...

Constantin VASILIU

Tovarășele inginere J. Dickman și M. Vianu de la Institutul de cercetări textile din București determină efectul de nețifonabilizare și celelalte calități ale unor țesături din celofibră. ←

100% CELOFIBRĂ

Un prieten mi-a văzut zilele trecute costumul cel nou. Tentat de frumusețea incontestabilă a țesăturii, de nuanțele plăcute, m-a întrebat curios: „De unde l-ai cumpărat?"

— Din pădure! i-am răspuns, făcînd o butadă.

De fapt, nu eram prea departe de adevăr, căci stofa, despre care ai fi jurat că e o gabardină din cea mai pură lînă, nu era decît o țesătură de celofibră nețifonabilă.

— Păzește-l de ploaie, c-ai să rămîi cu pantalonii scurți, m-a sfătuit zîmbind.

Admirația manifestată adineauri dispăruse, lăsînd loc neîncrederii.

Dar aversiunea față de stofele de celofibră nu mai are astăzi nici un temei. Acum cincisprezece ani, cînd fabricile germane și italiene au pus în circulație celofibră, aceasta nu rezista într-adevăr la umezeală și la procesele gospodărești: spălatul cu apă caldă, călcatul cu un fier încins etc., transformîndu-se adeseori într-o pastă gelatinoasă.

Modul de fabricație a celofibrelor a evoluat, ele primind azi calități noi și una din cele mai importante dintre acestea este nețifonabilitatea...

Primul om care a încercat să obțină fibre textile pe cale artificială a fost francezul Réamur (1734). Deci istoria acestor fibre nu e tocmai nouă. Azi, după o perioadă de mai bine de două sute de ani, obținerea pe cale artificială a fibrelor a luat un avînt uriaș și asistăm în prezent la o concurență tacită a fibrelor capron, nylon, perlon și a celofibrei — cu lîna, mătasea și bumbacul. Pe lîngă considerente de ordin estetic, dezvoltarea industriei de fibre artificiale are drept temei și promovarea înlocuitorilor rezistenți și ieftini ai clasicelor materii prime care sînt lîna și bumbacul. Iată o comparație: dintr-un metru cub de lemn se pot produce atîtea fibre cît bumbac se recoltează de pe 0,5 hectare pe an, cîtă lînă dau anual 30 de oi. Adică, necesarul de materie primă pentru 1500 metri de țesătură!...

★

Fabrica de postav din Buhuși lucrează la prima stofă românească din celofibră sută la sută, nețifonabilă. Vizitînd fabrica, am stat de vorbă cu tovarășul Lascăr Ghenzel, șeful serviciului tehnic, căruia i-am pus cîteva întrebări, exprimînd prin ele punctul de vedere al cumpărătorului sceptic.

— Credeți că materialele produse de fabrica dv. vor satisface întrutotul cerințele cetățeanului care vrea să cumpere o stofă durabilă?

— Fără îndoială că da! Noi avem de luptat împotriva unui mit: acela că celofibra este o stofă nu numai ieftină, dar și proastă. În această luptă noi nu operăm cu teoria, ci cu produsul concret, așa că el îl va convinge pe viitorul cumpărător mai bine decît vorbele. Stofele noastre vor avea o mare soliditate a coloranților. Ce înseamnă aceasta? Ele vor rezista la spălat, deci și la ploi, la efectele soarelui, la călcat etc., fără să-și schimbe nuanța. Nu trebuie să uităm însă că celofibrele nețifonabile sînt stofe elegante, care se poartă mai cu seamă în zilele de sărbătoare — deci ele nu vor fi supuse permanent intemperiilor.

— Dar se vor mototoli?

— Trebuie să facem o distincție: există produse de celofibră obișnuită, care își poartă tarele atavice, și altele de celofibră nețifonabilă, pe care noi le producem acum. Aceasta din urmă este înzestrată cu acea calitate pe care o dorim cu toții: să nu se șifoneze. Știința mondială a descoperit și acest remediu, pe care noi îl aplicăm.

— Vorbești de spălat. Nu există aici o limită oare? Mă gîndesc mai ales la rochiile femeilor, care suportă această cazna de nenumărate ori.

— Da și nu. Spălatul în neofalină poate să se facă fără limită; în apă, după experiențele noastre, de 1-2 ori, fără ca să-și piardă calitatea inițială. Evident că la stofele bărbătești nici nu se pune problema spălatului cu apă...

— Este oare celofibra o stofă ideală?

— Aici intervine gustul. Un costum sau o rochie de

celofibră e mai răcoroasă. Am obținut nuanțe foarte frumoase și țesături fine care vor mulțumi cumpărătorii.

— Și pe cînd această stofă în magazine?

— Semiindustrial, noi am produs deja, iar unele sortimente se vor găsi în vara aceasta de cumpărat în magazine.

★

Obsedat fiind de modelele pe care le vor avea viitoarele materiale din celofibră, i-am făcut o vizită tovarășului Iancu, șeful secției desenatură. Eram pornit pe observații critice, cunoscînd slaba varietate a modelelor și cenușiul stofelor bărbătești care se află pe piață. Aveam tirada pregătită. Deabia după conversația amicală, cînd i-am părăsit, mi-am adus aminte de ea.

Așezați față în față în biroul dumnealui, eram despărțiți de un maldăr de cupoane de celofibră, parcă anume așezate acolo ca să mă intimideze prin varietatea modelelor. Mi se spunea: „am realizat pînă acum următoarele varietăți la confecții pentru femei: materiale uni de toate culori'e; ecoseuri cu desene fanteziste, materiale melanjate, flameuri cu nopeuri colorate"...

Pe măsură ce mi se vorbea de aceste țesături, ele îmi apăreau din maldărul de cupoane să-mi încînte ochii. Am văzut de asemenea stofe bărbătești de celofibră care concurează camgarnul și gabardina și care vor face o mare vîlvă prin frumusețea lor.

După cum mi s-a spus, în secția de desenatură a fabricii de postav din Buhuși s-au creat peste o sută de modele noi.

★

...Celofibra neșifonabilă fabricată la Buhuși se pregătește de examen. Va avea succes?

Nu prea sînt credul și, pentru a mă convinge o dată mai mult, am făcut o vizită tovarășilor de la Institutul de cercetări textile.

— Iată ce mi-au spus tovarășii de la Buhuși... — și încep eu să le povestesc relatările care mi s-au făcut. Sînteți de acord?

— Tovarășii de la Buhuși n-au exagerat de loc, îmi răspunde inginerul Solomon. În laboratorul nostru am pus la punct procesul de neșifonabilitate, care a dat incontestabil rezultate bune. Noi am reușit să facem aceasta cu materiile prime pe care le avem în țara noastră și conform rețetei Institutului.

...Cam acestea sînt mărturiile pe care le-am aflat despre celofibră. Fără îndoială că și cumpărătorii trebuie să-și spună cuvîntul și sînt încredințat că vor fi mulțumiți.

I. CORIBAN

În stînga: — ...Celofibra noastră neșifonabilă vă va mulțumi!... ne asigură tovarășul Ștefan Roth, directorul tehnic al fabricii.

Dreapta: În noua țesătorie a fabricii. Directorul tehnic Ștefan Roth se interesează de desfășurarea producției.

Jos: Ce modele produce fabrica? La rugămintea fotoreporterului nostru, țesătoarea Ana Savin a improvizat din țesăturile de celofibră o fustă și o bluză... Vă plac țesăturile?

În vizită la spitalul „Emilia Irza". De la stînga la dreapta: prof. dr. A. B. Volovik – U. R. S. S., dr. David G.-Franța, prof. dr. I. Nicolau, docent dr. F. Fühner-R.F.G. și dr. I. S. Prichard-Canada.

Acad. prof. dr. C. I. Parhon, deschizînd congresul.

Într-una din pauzele congresului, cunoscutul savant francez prof. dr. P. Sorrel, delegat al Societății internaționale de chirurgie și al Societății de chirurgie din Paris, discută cu prof. dr. I. Făgărășanu.

MARELE SFAT AL MEDICILOR

Scriam în fotoreportajul din numărul trecut că nu vorbesc nimic într-însul despre Congresul național de științe medicale, presupunînd că la ora aceea veți fi citit despre el în presa cotidiană. Și totuși, astăzi, cînd congresul s-a încheiat, cînd îmi parcurg carnetul de însemnări, cînd am în față zecile de fotografii făcute, nu mă pot împiedica să nu revin asupra acestei sărbători pe care am trăit-o cu toții, alături de participanții direcți.

După încheierea congresului, a avut loc o conferință de presă în cadrul căreia o seamă de oaspeți străini și oameni de știință din țara noastră au răspuns ziariștilor la diferitele întrebări puse. Răspunzînd unui gazetar, acad. prof. Șt. M. Milcu a spus printre altele: „În acest congres, noi am dat și în același timp am primit". Ni s-a părut tuturor că aceste cuvinte constituie chintesența impresionantei desfășurări pe care congresul a reprezentat-o pe plan științific, pe planul colaborării internaționale, pe planul luptei pentru viața și fericirea omului.

Ce am dat noi, medicina noastră, științei mondiale, în ultimii ani? Poate că, în locul unei prezentări, ar grăi mai elocvent cîteva din declarațiile oaspeților străini. Prof. dr. Pette din Republica Federală Germană ne-a spus: „Sînt impresionat de înălțimea nivelului științific al congresului... În țara dv. se clădește o medicină care se sprijină pe cercetări în problemele de bază"... Acad. prof. dr. A. I. Nesterov din Moscova ne-a declarat: „În toate problemele dezbătute, oamenii de știință români au adus contribuții extrem de valoroase și originale..." Dr. K. Vidal-Beretervide din Uruguai ne-a mărturisit: „A fost un congres măreț... Am învățat multe din cercetările oamenilor de știință români".

Aș dori să vă împărtășesc multe asemenea păreri. Aș dori să vă redau febra din sălile de lucru și interesul cu care au fost ascultate, rînd pe rînd, comunicările noastre. Aș dori să vă transmit bucuria și mîndria legitimă pe care le-am resimțit cînd, în hol, pe săli, în foaiere, am auzit de atîtea ori, în atîtea limbi, frînturi de discuție de felul acesta, referindu-se la lucrările noastre: „... e un punct de vedere original...", „... e extrem de interesant...", „...e o cercetare pe care vreau să o încep și eu cînd mă voi reîntoarce în Grecia".

Părerile acestea se refereau la diferite probleme de fiziologie, la problema reumatismului, în care școala românească a adus noi puncte de vedere și noi rezultate, la probleme de endocrinologie și de combatere a bătrîneții, care azi e socotită la noi drept o boală și tratată prin metode terapeutice proprii; erau părerile oaspeților cu privire la rezultatele cercetărilor noastre în hepatitele inframicrobiene, în epilepsie și în alte boli nervoase, în malarie și în problema eradicării ei.

Congresul a găzduit 96 de oaspeți de peste hotare, dintre care mulți savanți de renume mondial. Participarea lor și susținerea de către ei a impresionantului număr de 109 comunicări au transformat congresul național — așa cum a spus un delegat bulgar — în congres internațional, văzînd aprecierea pe care oaspeții au dat-o științei noastre medicale și realizărilor ei.

Aprecierea aceasta a întărit o dată cu cunoașterea directă, nemijlocită, a realităților științei și practicii noastre medicale. Oaspeții au vizitat numeroase institute de cercetări, spitale, laboratoare. Au fost îndeosebi impresionați de sistematizarea cu care se lucrează la noi, de abordarea și tratarea problemelor celor mai importante pe care le pune sănătatea publică, de numărul mare al cercetătorilor științifici, de entuziasmul, de pasiunea cu care se muncește la noi.

Dincolo de prezentarea în cadrul lucrărilor congresului a diferite puncte de vedere în diferite probleme, de confruntarea sau de constatarea asemănării acestora, au existat în tot timpul liber un permanent contact și schimb de păreri între oaspeții străini și reprezentanții științei noastre medicale. Profesorul doctor Sergheev din Moscova l-a reîntîlnit pe academicianul M. Ciucă. Se cunosc de mulți ani, îi leagă amintiri comune, eforturi comune în lupta împotriva malariei. Au discutat îndelung, și-au împărtășit cercetările ultimilor ani, s-au sfătuit. Prof. Pierre Sorrel, delegat al Societății internaționale de chirurgie și al Societății de chirurgie din Paris, l-a reîntîlnit pe academicianul Ionescu-Mihaești. S-au reîntîlnit după patruzeci de ani. Erau tineri amîndoi cînd s-au cunoscut și cînd medicul P. Sorrel a lucrat ca chirurg la București și la Iași. În răstimpul celor patruzeci de ani, fiecare a dat științei medicale aporturi însemnate, cunoscute azi în toată lumea. În zilele congresului și-au reamintit, și-au istorisit, și-au împărtășit gîndurile de viitor. Sînt alți savanți și medici care nu s-au cunoscut pînă acum. În atmosfera caldă, cordială, a congresului, s-au apropiat, s-au împrietenit, și-au împărtășit experiența, au hotărît să-și scrie și să se revadă.

În felul acesta congresul a constituit nu numai un bilanț al realizărilor noastre din ultimii ani, nu numai un sfat științific internațional, dar și o etapă importantă, un însemnat pas înainte pe făgașul colaborării cercetătorilor în medicina din toată lumea. Despre aceasta a vorbit la ședința de închidere a lucrărilor congresului, în numele oaspeților străini, acad. prof. dr. A. Lacassagne. D-sa a spus: „...Întîlniri ca aceasta la care am participat ajută în mod deosebit la înțelegerea idealului comun al oamenilor de știință, nu numai în domeniul intelectual, dar și în dorința stabilirii unei păci mondiale".

Cuvintele sale au fost acoperite de ropotele de aplauze ale sălii.

Constanța COPORAN

La Institutul de terapeutică al Academiei R.P.R. Acad. prof. dr. N. Lupu dă unele lămuriri prof. dr. Chung Huei Lan – R. P. Chineză și prof. dr. M. Górski – R. P. Polonă, care vor să cunoască realizările institutului.

Un schimb de idei în domeniul vaccinurilor antipoliomielitice, între prof. dr. A. B. Sabin – S. U. A. și acad. prof. dr. Șt. S. Nicolau (stînga).

La Institutul de fiziologie, acad. prof. dr. Gr. Benetato realizează în fața oaspeților o interesantă experiență.

Discuție între acad. prof. dr. P. G. Sergheev-U.R.S.S. (stînga), prof. dr. P. G. Shute – Anglia (mijloc) și prof. dr. Ungureanu.

Prof. dr. H. Pette din R. F. G. face o comunicare asupra neurovirozelor. La masa prezidiului, conf. dr. E. Façon. ←

Standul filatelic a fost mult vizitat de congresiști. →

Înainte de despărțire, se stabilesc viitoarele revederi, se dau adresele pentru corespondența ce va urma. →

Pentru copiii av.

Iar am necazuri, copii!!

de Octav PANCU-IAȘI

Caii, după cum se știe, sînt de două feluri: adevărați și de lemn. Ceea ce, desigur, nu înseamnă că cei de lemn—nefiind adevărați — sînt mincinoși.

Tot așa și cu poveștile, copii! Și ele sînt de două feluri: adevărate și cele pe care le scriu eu...

...Să vă mai spun o poveste de a mea!

În ultima vreme, am băgat de seamă că se petrece ceva ciudat cu băiețelul meu. Ceva nemaivăzut, nemaipomenit și nemaipovestit.

Greu de spus ce — dar pentru voi o să încerc.

Cînd te uitai la el, nu vedeai nimic ciudat. Semăna cu orice băiețel din lume, ba, atît de bine semăna, încît chiar îmi era teamă ca nu cumva, într-o zi, cumpărîndu-i, să zicem, fondante cu vișine, să nu le mănînce el, ci un băiețel african sau american. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit: mie îmi sînt foarte dragi și băieții africani și cei americani, dar nu sînt un om bogat și nu pot cumpăra bomboane pentru tot globul. Pentru cei din Europa, hai, mai treacă de la mine... Asta cînd te uitai la el! Dar cînd nu te uitai... ei, bine, de aici începea ciudățenia: rodea tot ce-i cădea în mînă. Creioanele colorate, gulerul cămășii, urechile pernei, cuburile, copertele cărților, nimic nu scăpa din dinții lui.

Poate că n-aș fi aflat, copii, dacă într-o seară, cînd stăteam și citeam la lumina blîndă a lămpii de masă, n-aș fi auzit această discuție venind dintr-un colț al camerei:

— Ia vezi tu ce face...

— Ce să facă? Se uită ca pisica în calendar...

— Citește?

— Da. Mă întreb de ce nu scrie. Așa ar fi firesc: cititorii să citească și scriitorii să scrie! El doar se laudă că e scriitor...

Am ridicat ochii de pe carte. Fără îndoială se vorbea despre mine. Cine altul se mai laudă că e scriitor? Și cînd se vorbește despre mine, chiar cînd se vorbește de bine — ceea ce încă pînă acum n-a fost cazul! — trebuie să aflu. De aceea am rostit:

— Fiți buni și spuneți-mi în față ce aveți de spus. Nu vorbiți pe la colțuri...

O clipă de tăcere, apoi au apărut în fața mea doi șoareci între două vîrste, unul cu ochelari și purtînd o pălărie după ultima modă, celălalt îmbrăcat într-un costum cenușiu cam prea larg pentru el, dar avînd o mutră destul de simpatică. Amîndoi se plecară în fața mea și mă salutară.

— Bună seara, domnilor, le-am răspuns. Cu ce vă pot servi?

Cel cu ochelari s-a scuzat că poate mă deranjează și m-a rugat să-l iert că n-au intrat pe ușă ca toată lumea, ci printr-o gaură a parchetului.

— Nu face nimic, luați loc, nu mă deranjați... Dar, cu cine am onoarea?

Cel cu mutra simpatică, îmbrăcat în costumul cenușiu m-a lămurit:

— Permiteți-ne să ne prezentăm: colegul meu și cu mine sîntem avocații familiei de șoareci care subînchiriază apartamentul dumneavoastră. Colegul meu se numește Roadecoduri... poate ați auzit de el...

— Nu, e o lipsă a mea...

— ...mă rog... iar eu mă numesc Rontăiedosare... De mine nu ați fi putut auzi, pentru că am lucrat mai mult în provincie...

Domnul Roadecoduri își înălță ochelarii pe frunte și, întrerupîndu-l pe Rontăiedosare, mi se adresă:

— Pe scurt, iată ce dorim de la dumneavoastră... Sîntem însărcinați de către onorabila familie Chițăiescu să discutăm o chestiune foarte gravă, pentru a preîntîmpina un proces, care, vă asigurăm, ar fi de la început pierdut pentru dumneavoastră. Familia Chițăiescu, deși nu s-a prevăzut într-un contract special, are, ca să ne exprimăm așa, toate drepturile rezervate roaderii obiectelor de orice fel, existente în acest apartament. Sînteți de acord?

— Da, fără îndoială, nu m-am opus niciodată acestui drept, deși, pînă în fața judecății sînteți dumneavoastră...

M-am îngălbenit deodată. Ah, băiete, băiete, ce necazuri îmi faci! Eu, om serios, să fiu dat în judecată. Și încă de cine? De niște subchiriași care, după ce nu mi-au plătit niciodată chiria, mai sînt pe deasupra și șoareci! Ah, copii, bine că nu sînteți părinți!

Totuși, față de cei doi domni m-am prefăcut că nu știu nimic, că nu bănuiesc nimic. Ba, am ridicat chiar tonul:

— Dar, nu înțeleg! Ce s-a întîmplat? Nu mă simt cîtuși de puțin vinovat! În afară de faptul că mă ocup cu literatura pentru copii, nu mă mai simt vinovat cu nimic. Băiețelul meu, de asemenea, e un băiețel cumsecade... Și am fost gata-gata să adaug: „știți proverbul: ce naște din pisică, șoareci mănîncă!" dar am renunțat de teamă să nu mă înțeleagă greșit...

— Vă rugăm să nu vă enervați, m-a poftit simpaticul domn Rontăiedosare. Și eu sînt tată și știu că nu-i o treabă ușoară! Totuși, faptul că băiețelul dumneavoastră roade în dinți tot ce-i iese în cale, călcînd astfel dreptul rezervat onorabilei familii Chițăiescu, clienta noastră, trebuie să vă dea de gîndit, cît nu e prea tîrziu.

— Și ce pot să fac? Dați-mi un sfat...

— Iertați-ne, dar asta ne depășește pe noi. Sarcina noastră a luat sfîrșit. Permiteți-ne să ne retragem...

Și, aplecîndu-se din nou în fața mea, cei doi domni șoareci au plecat pe unde au venit.

Am rămas singur cu gîndurile mele. Am rămas singur în camera luminată de lampa de masă, să continui lectura unei cărți ale cărei coperte erau roase de băiețelul meu, răsturnat într-un fotoliu ale cărui brațe erau roase de băiețelul meu, privind din cînd în cînd la un tablou înfățișîndu-l pe băiețelul meu, tablou a cărui ramă era roasă de băiețelul meu...

Ce spuneți, copii, o să fiu dat în judecată?

Teofil DUMBRĂVEANU

PETRUȘ

A venit un pescăruș
Și-a-ntrebat: — Ce faci Petruș?

— Ce să fac? Mă uit pe mare
Pînă colo-n depărtare
Cum se leagă val cu val...
Oare unde-l celalt mal?

— Cum se leagă val cu val
Și pe unde-l celalt mal,
Ai să știi cînd ai s-ajungi
Marinar pe drumuri lungi,
Drumuri lungi cu valurile
Către toate malurile.

NEASTÎMPĂRAȚII

În cireș,
La Ilieș,
S-a făcut minie mare
Printre vrăbii, printre cioare.
Că veniră nechemați
Cîțiva neastîmpărați.

Iată-i sus
De parcă nu-s,
Tac și-nfulecă virtos,
Numai simburii cad jos.

Au mîncat cît au mîncat
Pînă ce s-au săturat
Și-apoi au pornit să-și scrie
Pe la nas, pe la bărbie,
Tot cu must
Dulce la gust,
Fiecare pe-apucate,
Lungi mustețe, bărbi roșcate.

Și acuma pe cărare,
Fug rizînd în gura mare.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

LITERATURĂ SOVIETICA

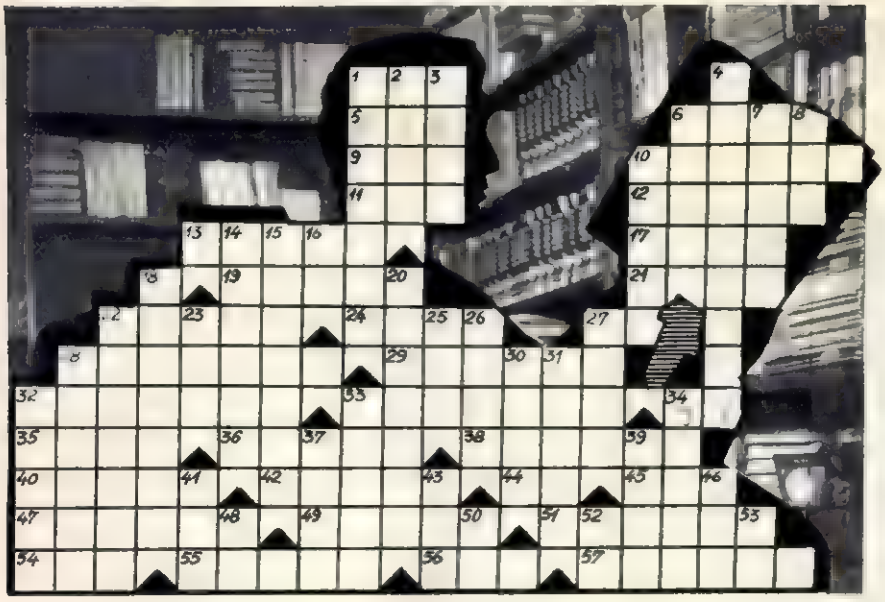

ORIZONTAL: 1) Scriitor sovietic, autorul cărții „Șuvoiul de foc", 5) Refren popular. 6) Autorul volumului de schițe „Prietenii". 9) Autorul nuvelei „Caietul găsit în Sunction". 10) Fabulist clasic rus, tălmăcit la noi de Arghezi (K=C.) 11) Eroină tolstoiană. 12) Țară în Africa. 13) Autorul romanelor „Orașe și ani", „Primele bucurii", „O vară neobișnuită". 17) Dinastie a imperiului romino-bulgar. 19) Scriitor ucrainean, autorul romanului „Chezășia păcii". 21) Mijloc arhaic de aprovizionare cu apă. 22) Vechi nume al Leningradului. 24) Cunoscut roman de Auezov. 27) Posesiv. 28) A scris „Oamenii și obiceiurile Rusiei vechi". 29) „...deasupra pământului" de S. Babaevski. 32) Autorul romanului „Pământul Kuznețkului". 33) Vorbit pe... moldovenește. 34) Sud-vest 35) Amin la mahomedani. 36) Nitam... 38) Critic de artă, autorul lucrării „Lupta pentru realismul socialist în arta plastică sovietică" 40) Reprezentant al culturii uzbece, filozof, istoric și poet (sec. XV). 42) L-a înfățișat pe Vitia Maleev la școală și acasă. 44) Cutie! 45) Unchiul nepacific care face experiențe cu arma nucleară în Pacific. 47) Perfecționat, înnoit. 49) „... lăptarul", nuvela de Șalom Alehem. 51) Roman de Ana Karavaeva. 54) Flaut persan. 55) Personaj din piesa „Familia" de Popov. 56 și 57) Autorii romanului satiric „12 scaune".

VERTICAL: 1) Cătunul lui Gogol. 2) Autorul cărților științifice „Povestea ceasornicului", „De 100 000 ori de ce?" etc. 3) Riu în U.R.S.S. pe care s-a construit o mare hidrocentrală. 4) Autorul poemului „Primăvara în colhozul Pobeda". 6) Diminutivul lui Melehov, eroul lui Șolohov. 7) Autor rușa cărții „Gulia Korollova". 8) Ei, bine! (trans.) 10) A cataloga. 14) Celebru poet sovietic, tălmăcit la noi de Zaharia Stancu și George Lesnea. 15) Eroul principal al romanului „La noi au și venit ploile" de Ceakovski. 16) Ibidem. 18) Poet, romancier și dramaturg, autorul romanelor „Zile și nopți", „Tovarăși de arme". 20) Prototipul omului trîndav, apatic, inutil, zugrăvit de scriitorul clasic rus Goncearov. 22) A descris viața lui Meresiev în „Povestea unui om adevărat". 23) Ceașcă. 25) „Cheița de..." basm de A. Tolstoi. 26) Plin de noroi. (trans.) 27) Alt personaj din romanul „La noi au și venit ploile". 28) „Calvarul", „Pe Donul liniștit", „Furtuna". 30) Apărut. 31) Materie primă pentru... plajă. 32) Autorul lucrării sportive „Maratonistul". 33) Erou din „Azilul de noapte" de Gorki. 34) Autorul cărții pentru copii „Mica școlăriță". 37) Roman de Leonid Leonov. 39) Există. 41) Autorul cărții „Corabia feniciană". 43) Povestire de Gogol. 46) „Novîi..." revistă literară sovietică. 48) Posesiv. 50) Pronume. 52) Anton Pavlovici. 53) Alfa și omega.

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

Problemă de Boris Pustovoi (Omsk)

Din concursul revistei internaționale „Problem"

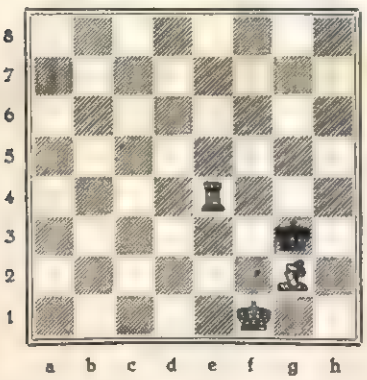

MAT ÎN 3 MUTĂRI

SOLUȚIA PROBLEMEI DIN CRONICA PRECEDENTĂ

Problema reprezentantului Ucrainei, K. Sukovin, care a cîștigat premiul I în meciul cu problemiștii bulgari, se rezolvă prin **1.Dh3—g3!** după care negrul este în zugzwang. La 1... Re4 sau Re5 urmează 2.D: f4 mat. La mutările nebunului, oriunde în afară de e4, urmează 2. De3 mat. La 1...Ne4 însă, 2. Cc6 mat. La mutările turnului oriunde în afară de e4 urmează 2. De5 mat, la 1... Te4 însă, 2. Cb5 mat, în sfîrșit, la 1... Rc3 2. Cb5 mat.

DEZLEGAREA JOCULUI „DIN VIAȚA SATULUI" APĂRUT ÎN N-RUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) La secerat — Horă. 2) Anatol — Căsunat. 3) Copac — C — Răsură. 4) Fac — Căpiță — Am. 5) Șeț — Țăran — Re — A. 6) — Al — Bărăgan — Num. 7) H — Lanuri — Atac. 8) Is — Cătune — Acid. 9) Aer — Sala — Apos. 10) Culeș — Țacev — F. 11) Cegă — Ie — Bănică. 12) Arici — Car — Ecou. 13) Sinuos — Paf — Imn. 14) Așa — Năpasta — Oi.

Un concurs de jocuri distractive

ETNOGRAFIA ȘI ARTA POPULARĂ

Muzeul de artă populară al R.P.R. și revista noastră organizează

UN CONCURS DE JOCURI DISTRACTIVE

având ca scop stimularea interesului cititorilor noștri pentru probleme de etnografie și artă populară.

Concursul va cuprinde trei serii de jocuri ce vor apare în numerele viitoare ale revistei și va fi dotat cu următoarele premii:

- **Un premiu I: o față de masă brodată, un serviciu de tort din ceramică și un vas de ceramică neagră.**
- **Două premii II: a) o garnitură de 25 seturi brodate și un platou din ceramică; b) o copertă de carte din piele și un milieu brodat.**
- **Trei premii III: a) un serviciu de toaletă din lemn sculptat (oglindă și pudrieră) și un ștergar cu ornamente țesute; b) o maramă și un serviciu de țuică din ceramică; c) un cordon din piele și un milieu brodat.**
- **10 mențiuni I: cîte o publicație de artă, o serie de cărți poștale ilustrate cu obiecte de artă populară și cîte un abonament pe 6 luni la revista „Flacăra".**
- **20 mențiuni II: cîte un album al Muzeului de Artă Populară al R. P. R. și cîte un abonament pe trei luni la revista „Flacăra".**

Vor putea participa la concurs toți cititorii noștri, pe bază de bonuri de concurs ce vor apare în numerele viitoare ale revistei, în condițiile ce vor fi anunțate ulterior.

SUCCES INTERNAȚIONAL AL FILATELIEI ROMÎNEȘTI

În cadrul concursului de filatelie sportivă au fost premiate la Roma cele mai frumoase mărci poștale emise în cursul anului 1955 în întreaga lume. Juriul concursului, alcătuit din 23 de personalități din diferite țări, a apreciat în unanimitate prezentarea excepțională a tuturor mărcilor prezentate la acest concurs de Republica Populară Romînă. Au fost premiate astfel toate cele 3 emisiuni cu subiect sportiv ale R.P.R. pe 1955.

Medalia Comitetului Olimpic Italian pentru canotaj a fost decernată mărcii romînești cu valoarea nominală de 55 bani din seria „Campionatele europene de canotaj academic feminin — Snagov 4—7 august 1955". Medalia Comitetului Olimpic Italian pentru volei a fost decernată valorii de 55 bani din seria „Campionatele europene de volei de la București". Cel de-al treilea premiu a fost acordat emisiunii „Campionatele europene de tir de la București" (val. 1 leu). Acestei mărci i-a fost atribuit trofeul Uniunii Italiene de Tir.

Menționăm că la acest concurs au fost premiate în total 23 de mărci poștale, cîte una de fiecare disciplină sportivă.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.40.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

PE TEME INTERNAȚIONALE

Sacoșă orientală...

Desen de V. VASILIU

— Încă o gură de hrănit!

Desen de Luigi LUIGI

FOTOGRAFUL: — Cei din margine, vă rog, dați-vă la o parte că-mi stricați fotografia...

...Și acum plata pentru cîțeni!..

Desene de Nell COBAR

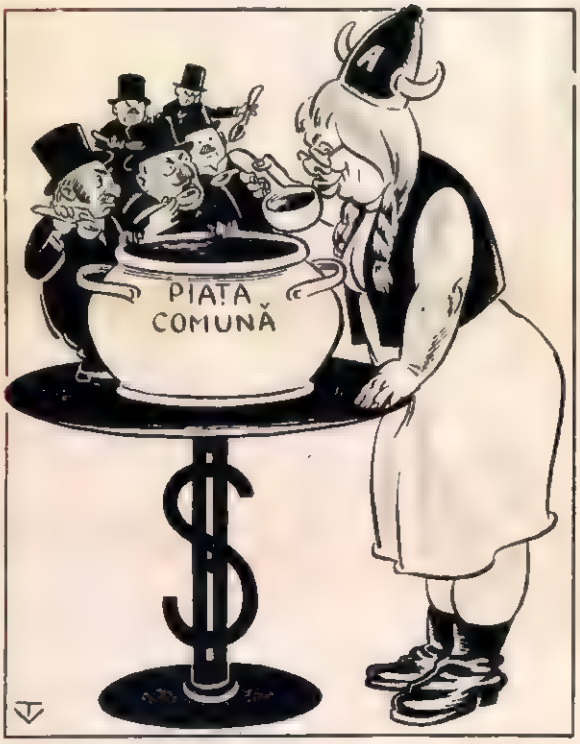

Ospăț „frățesc" la masa rotundă...

Desen de V. TIMOC

— Dacă ești cuminte, îți dă unchiul ciocolată!..

Desen de ARNO

Prețul 1,50 lei

Proletari din toate țările uniți-vă

FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Foto: KEYSTONE-Londra

Taifunul în Taiwan

Un fotoreportaj special:

Erupția mîniei populare împotriva ocupanților americani din Taivan.

(pag. 6–7)

Nr. 12 (109)
A. VI - 15 iun. 1957

Oficiul de Informații al S.U.A. din capitala Taivanului, luat cu asalt de populația chineză revoltată de nelegiuirile americane.

ATENTAT

EXPERIENȚELE ANGLO-AMERICANE CU ARMELE TERMONUCLEARE

Cui servești, comandant Hubbard?

Ți-am văzut chipul într-o revistă engleză. Te-am văzut fotografiat, cu zîmbetul pe buze, înainte de a te urca în carlinga avionului de bombardament de pe bordul căruia ai lansat ghiuleaua morții la Christmas — prima bombă engleză cu hidrogen. Din clipa cînd am aflat vestea isprăvii tale, am vrut să văd cum arăți la față, pentru că, în închipuirea mea, ca și a sutelor de milioane de oameni ca mine, isprava ta poartă pecetea nelegiuirii săvîrșite la porunca neoamenilor pe care îi slujești.

Tu, și împreună cu tine tînărul locotenent de aviație Allan Washbrook, ați condus un avion de bombardament englez, ați apăsat pe un buton și ați lansat în Pacific bomba H. Acum vă pregătiți desigur să plecați din nou în misiuni asemănătoare. Dar mintea mea refuză să înțeleagă: tu ai totuși chip de om!

Îmi trec pe dinaintea imaginile încă proaspete ale ororilor care au zguduit conștiința umanității: *Lidice, Coventry, Oradour* — orașe ucise, rase de pe fața pămîntului.

Tu ai totuși chip de om!

Îmi trec pe dinaintea ruinele de la Hiroșima, Nagasaki. Tot unul ca tine, un tînăr ofițer american, a aruncat prima bombă atomică, în 1945.

Și apoi, din nou, tu și alții ca tine, englezi sau americani, ați apăsat pe un buton. La Bikini, la Nevada, în preajma insulei Christmas.

Bomba azvîrlită dintr-un avion american, în 1945, mai arde și acum în trupurile supraviețuitorilor pîrjolului de la Hiroșima. O fată de 12 ani, care atunci era în pîntecul mamei ei, se tîrîie acum cu trupul acoperit de răni ce nu se vor mai închide. Iar tu, ofițerul englez sau american, arunci din nou bombe nucleare, la Nevada, la Bikini, în Oceanul Pacific. Și ai totuși chip de om!

Mă uit atent la chipul tău din fotografie și mă uit la fotografia ruinelor de la Hiroșima. Mintea mea refuză să priceapă, sau e atît de uriaș protestul, încît mintea mea nu-l poate cuprinde!

Un băiat în vîrstă de doi ani se cațără pe umărul meu; se uită și el la fotografia ta. Te privește atent, apoi spune guraliv:

— Aisi sîn amenî. Sîn amenî aisi. Nenea. Mezem alonu. Nenea, dute alonu, bunica.

Dacă îți este familiar limbajul copiilor la doi ani, ai înțeles cred: „Aici sînt oameni — spune el. Sînt oameni aici. Nenea. Mergem cu avionul. Nenea ne duce cu avionul, la bunica".

Asta vede el în fotografia ta. „Nenea", adică un aviator, are să-l ducă cu avionul la bunica lui, în Dobrogea.

Băiețelul acesta neprihănit atîta știe despre avioane și despre tine, comandant Hubbard...

Nu se teme de tine, pentru că nu te știe așa cum ești în realitate.

De unde să știe el, micuțul, că după însăși mărturiile specialiștilor englezi, bomba lansată la Christmas ar fi putut ucide o mie de oameni, în ciuda caracterului ei... experimental.

„Sîn amenî aisi!"... Ce fel de oameni sînt cei ce îți ordonă la Londra, comandant Hubbard? Ce fel de oameni, dacă, împotriva strigătelor omenirii care cere să înceteze cursa înarmărilor atomice, se joacă — nebuni — cu focul cumplit?

Acolo unde bombele termonucleare americane și engleze otrăvesc cerul, apele, pămîntul și oamenii. În dreapta: aviatorul britanic Hubbard, comandantul avionului care a lansat bomba cu hidrogen în zona insulei Christmas

Ce fel de oameni sînt atomiștii războinici? Oare pot fi numiți oameni cei care, înnebuniți după aur și după putere, pun la cale asasinarea oamenilor?

Unealta lor ești, comandant Hubbard! În rînd cu acei care atentează cu mîrșăvie la viața omenirii.

Ți se pare, poate, că nu te privesc toate acestea. La opt mile deasupra Oceanului Pacific, tînărul tău locotenent a avut misiunea să apese pe un buton — atîta tot. Ați dat drumul bombei H și v-ați întors la bază cu misiunea împlinită. N-ați văzut mai nimic, sau, mai bine zis, n-ați vrut să vedeți nimic, pentru ca nu cumva a doua, a treia oară, să vă tremure mîna.

Ați apăsat pe buton... Un pîrjol mut, cenușiu, fără culoare, se întinde apoi din valurile oceanului pe țărmurile verzi, peste satele pescarilor și de acolo mai departe, din om în om, din floare în floare, din oraș în oraș, în acea zonă a Pacificului.

Dar dacă mai marii tăi de la Londra și Washington își închipuie că vor putea să continue la nesfîrșit jocul odios, apoi ei se înșală amarnic. A trecut vremea cînd oamenii puteau fi măcelăriți de dragul stăpînitorilor războinici. În zilele noastre omenirea nu mai îngăduie ca destinul ei să fie înfrînt de gestul unui cîrmuitor dement sau de o unealtă oarbă a unor samsari ai omenirii.

Dacă, descoperind energia nucleară, omenirea pășește, puternică, într-o eră nouă, ea intră în această eră nouă zvîrlindu-și de pe umeri mantia neagră a pasivității: pe plan moral, omenirea își descoperă marea forță a voinței sale, capacitatea de a-și hotărî singură destinul și a se apăra.

Omenirea stă de veghe, comandant Hubbard. Și avertizează.

„Dacă se continuă experiențele atomice, într-un timp scurt radioactivitatea va crește în așa măsură pe pămînt, încît pretutindeni viața va fi pusă în primejdie" — spun într-un singur glas savanții cei mai de seamă, americani, sovietici, germani, englezi.

Iată, comandant Hubbard, și părerea unui compatriot al tău, savantul E.S.H. Burhop, profesor de fizică nucleară la universitatea din Londra: „Armele termonucleare, dacă ar fi utilizate pe Elba, ar putea provoca moartea și răni radioactive, la Oslo, la Amsterdam, la Paris și la Londra. Vaste regiuni ale Europei ar fi atît de otrăvite, încît orice fel de viață ar fi imposibilă, iar pe teritorii infinit mai mari cerealele, legumele, peștii din mări ar fi expuși otrăvirii radioactive". Același lucru se poate petrece și dincolo de ocean, în orașele cu „zgîrie-nori".

„Trebuie să strigăm nebuniei atomice: oprește! — spune profesorul Karl Barth. În răsărit, ca și în apus, oamenii trebuie să se ridice împotriva nebuniei ce se dezlănțuie".

Sînt nesfîrșite protestele omenirii. Probabil că îți este cunoscut apelul celor 18 savanți și cercetători științifici de la Institutul Max Plank din Germania occidentală — protestul și refuzul lor de a colabora la fabricarea, experimentarea și folosirea armamentului atomic.

Ai aflat poate și de greva șoferilor din Nevada, care nu vor să lucreze pentru experimentările bombelor nucleare.

Un bărbat în vîrstă de 60 de ani, pe nume Mukodani, din Hiroșima, rămas surd și mut din cauza radiațiunilor atomice și care a pierdut 10 copii în bombardamentul american din 1945, a strîns 480.000 semnături pe cererea lui de a se interzice armele nucleare.

Popoarele lumii, comandant Hubbard, interzic jocul cu armele nucleare. Uniunea Sovietică propune scoaterea lor în afara legii, Japonia strigă indignată; China Protestează; poporul britanic cere să se înceteze experiențele cu armele termonucleare.

Nu-ți stredelește conștiința acest strigăt al lumii, comandant Hubbard?

Nu uita, comandant Hubbard, că predecesorul tău, supraomul american pe nume maior Claude Eatherly, cel care a apăsat pe un buton deasupra Hiroșimei, și-a încheiat cariera într-un ospiciu de nebuni, la 12 ani de la nelegiuirea comisă în 1945. Poate că și alții vor sfîrși la fel. Dar nu asta este important de reținut. Important pentru mine, pentru noi, oamenii, este faptul că în clipa în care mîna ta înmănușată a apăsat pe maneta avionului și a lansat bomba H, acolo, pe întinderile Pacificului, viața își desfăcea în lumină formele ei minunate, săltau la față apelor pești strălucitori; că pe insulele de paradis cîntau femeile; în larg pescarii își trăgeau năvoadele.

Pe continentele planetei uzinele lucrau de zor, țăranii semănau grîul, porumbul, lucrau în podgorii. Turme de miei ieșeau și se împrăștiau pe cîmpuri.

Aici, în Romînia, în țara de unde-ți scriu, pruncii gunguresc în creșe, copiii zburdă prin parcuri. Noi, cei de pe aceste plaiuri, construim, nu distrugem!

Împotriva nelegiuirii se ridică valul uriaș al luptei popoarelor pentru pace.

„CEREM SĂ SE OPREASCĂ EXPERIENȚELE CU ARME NUCLEARE. CEREM ÎNCETAREA LOR IMEDIATĂ" — spune Apelul de la Berlin al Consiliului Mondial al Păcii.

Glasul popoarelor se face auzit din toate țările. El pornește tunător din pieptul uriaș al omenirii întregi. În aceste zile solii voinței de pace a oamenilor cinstiți, întruniți în sesiunea Consiliului Mondial al Păcii de la Colombo, exprimă răspicat hotărîrea popoarelor de a bara drumul războiului atomic.

Oricît de furibunzi ți-ar fi stăpînii, comandant Hubbard, este timpul ca ei să ia seama. Să știe atentatorii la viața planetei că în nici un colț al lumii nu se vor putea ascunde, de vor cuteza să comită marea crimă împotriva umanității.

Traian COȘOVEI
scriitor

București, 10 iunie 1957

„REPETIȚIE GENERALĂ" pentru exterminarea în masă pusă la cale de atomiștii americani. În deșertul Nevada din S. U. A. s-a ridicat un oraș-decor, cu fabrici, magazine, locuințe, adăposturi, în vederea experimentării armelor termonucleare. După cum se vede, oamenii au fost înlocuiți cu... manechine de ipsos. Și fotografia închipuie prăpădul pe care l-a provocat una din bombele atomice experimentale lansate asupra orașului-decor.

LA VIAȚĂ

O profundă impresie a produs în lumea întreagă hotărîrea luată recent de soții Steele din Anglia, de a pleca în zona unde au loc experiențele cu bomba H. Riscîndu-și viața ei vor să împiedice, prin acest gest simbolic, continuarea exploziilor aducătoare de moarte. În fotografie: soții Steele sărutîndu-se — poate pentru ultima oară — înainte de a pătrunde în zona expusă radiațiilor radioactive.

Bomba H

Versuri scrise de fetița americană L. L. în vîrstă de 14 ani și publicate în gazeta muncitorească duminicală new-yorkeză „The Worker".

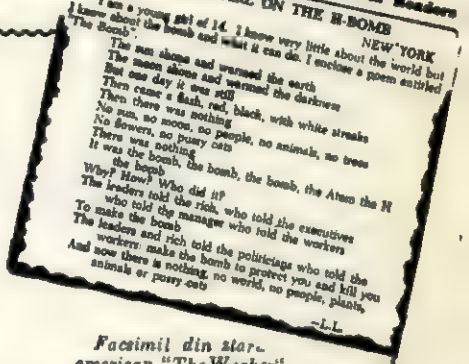

Page 6 THE WORKER, SUNDAY,

Dear Editor

Letters from Readers

A LITTLE GIRL ON THE H-BOMB

Dear Editor:
I am a young girl of 14. I know very little about the world but I know about the bomb and what it can do. I enclose a poem entitled "The Bomb".
NEW YORK

The sun shone and warmed the earth
The moon shone and warmed the darkness
But one day it was still
Then came a flash, red, black, with white streaks
Then there was nothing
No sun, no moon, no people, no animals, no trees
No flowers, no pussy cats
There was nothing
It was the bomb, the bomb, the bomb, the Atom the H bomb
Why? How? Who did it?
The leaders told the rich, who told the executives
To make the bomb
who told the manager who told the workers
The leaders and rich told the politicians who told the workers: make the bomb to protect you and kill you
And now there is nothing, no world, no people, plants, animals or pussy cats

—L. L.

Facsimil din ziarul american "The Worker".

Soarele a strălucit, încălzind pămîntul,
Luna a lucit, luminînd în beznă...
Dar într-o zi s-a lăsat o tăcere
Și a țișnit ceva,
Ceva de smoală și de sînge, cu fulgere albe...

Și n-a mai fost nimic,
N-au mai fost nici soare, nici lună, nici oameni,
nici arbori, nici flori, nici pisoi!
Nu mai era nimic decît bomba cu hidrogen,
Nu mai era nimic decît bomba, bomba, bomba atomică, bomba cu hidrogen...

De ce? Cum? Cine a făcut-o?
Miniștrii le-au cerut bogaților,
Bogații le-au cerut directorilor,
Directorii le-au cerut inginerilor
Și au strigat muncitorilor
Să facă bombe.
Miniștrii și bogații le-au cerut politicienilor
iar aceștia le-au spus muncitorilor:
Faceți bomba care vă va ocroti
și care vă va ucide!
De aceea acum nu mai există nimic,
Nu mai există nici lume, nici oameni,
nici plante, nici jivine, nici pisoi!

Răspuns fetiței americane

de Serghei MIHALKOV

S-a înfiorat de groază
Cugetînd adînc, fetița,
Că o dată o să vază
Bomba, despicînd văzduhul
Ca un corb întunecat,
Vrînd în pulbere să culce
Tot ce e plăcut și dulce,
Vrînd să șteargă de pe lume
Tot ce-i bun, tot ce-i curat.

Multe-n lume te-nspăimîntă!
Bomba — ducă-se pustii!
Tot mai tari ca orice bombă
Sînt copiii, sînt copiii,
Ei pot face totul, totul,
Numai dacă vor și cer...
Dac-or da mînă cu mînă
Și-or fi veșnic împreună,
Negri corbi, cu negre bombe
N-or să zboare nicăieri!

În românește de
Aurel COVACI

Și în S. U. A. se ridică glasuri împotriva unui război atomic. Ziarul „The United Automobile Worker", organul sindicatului muncitorilor americani din industria de automobile, a publicat un pamflet intitulat „Să se pună capăt grabnic experiențelor cu bomba H".

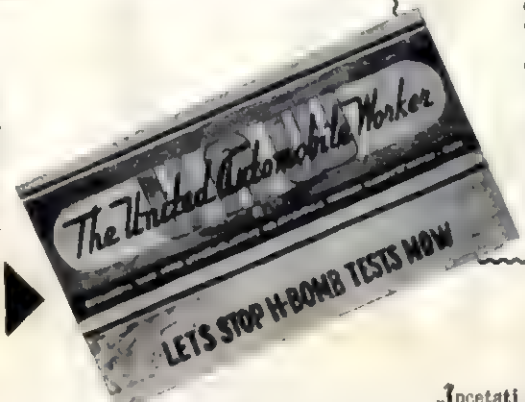

REALITATEA a fost cu totul alta, cînd bomba atomică americană s-a prăvălit asupra insulei Bikini. Nici insula și nici vasele pescărești împroșcate cu pulberea morții n-au fost decoruri. „Nu manechine de ipsos au pierit la Bikini, ci oameni. În fotografie, cîțiva dintre pescarii de pe vasul japonez „Balaurul norocos", care au căzut victime bombei de la Bikini.

„Încetați experiențele cu bomba H!" „Du-te în iad, Mac Millan!" Iată lozincile sub care demonstrează studenții din Tokio, purtînd masca grotescă a premierului britanic.

CONGRESUL INTELECTUALITĂȚII NOASTRE TEHNICE

„Partidul nostru consideră existența unei intelectualități tehnice numeroase, cu o înaltă calificare tehnico-științifică, profund atașată puterii populare, ca una din cele mai importante condiții ale construirii socialismului în patria noastră".

(Din cuvîntarea tov. Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al R.P.R., la deschiderea celui de-al II-lea Congres A.S.I.T.)

Iată-i pe reprezentanții intelectualității noastre tehnice întruniți în cel de-al doilea congres al asociației lor științifice. Peste 600 de membri ai A.S.I.T-ului, delegați din toate ramurile economiei naționale, au venit să dezbată problemele importante, izvorîte din documentele Congresului al doilea al partidului și ale plenarei din decembrie 1956 a Comitetului Central. Sînt probleme ce privesc introducerea și extinderea tehnicii noi și organizarea științifică a producției în industria și agricultura noastră; probleme ce privesc pregătirea și folosirea cadrelor tehnice; probleme de care depinde progresul tehnico-științific al economiei noastre socialiste și, prin aceasta, ridicarea nivelului de trai al poporului.

...Congresul a început... Două fapte sînt deosebit de semnificative. Primul este participarea la deschiderea lucrărilor a conducătorilor partidului și membrilor guvernului. Al doilea este dezbaterea în comun a problemelor, de către savanții din laboratoare și tehnicienii și inginerii din producție. Faptele acestea nu mai miră pe nimeni azi, la noi; lucrurile ce-au intrat în obișnuință nu mai pot mira. Dar firescul lor nu exclude, ci, dimpotrivă, le întărește semnificația: în țara noastră liberă, în statul nostru democrat-popular, partidul și guvernul poartă cea mai mare grijă și acordă cea mai mare atenție dezvoltării economiei, avîntului continuu al științei și tehnicii; și, în condițiile acestea de libertate, de înaripare a energiei, de evaluare și transformare integrală și imediată a creației în bun material pentru popor, savanții și tehnicienii lucrează alături, chibzuiesc împreună.

...Îmi propusesem inițial să vă prezint aspecte din timpul Congresului, probleme în dezbatere. Trebuie să declar că mi-a fost cu neputință să culeg asemenea date. Gîndiți-vă ce înseamnă să fii singur, cu condeiul în mînă, în fața a sute și sute de oameni care ascultă concentrați, se pregătesc să ia cuvîntul, organizează idei, vorbesc, arată ce-au făcut, critică, propun soluții... Și gîndiți-vă ce spațiu imens mi-ar trebui ca să înșir numai interesantele referate susținute în cele douăsprezece secții de specialitate și să dau numele celor care au discutat în ședințele plenare, pe marginea rapoartelor... Nu mă încearcă, totuși, nici o părere de rău la gîndul că nu pot relata ce aș fi dorit: sînt sigură că ați aflat totul de la înșiși delegații la Congres. Ei nu sînt alții decît tovarășii voștri de muncă, rudele sau cunoscuții voștri apropiați. Și v-au vorbit, desigur, în amănunțime, despre Congres. Ei a imprimat un nou avînt activității lor, le-a conferit forțe proaspete de creație. În petrol, în chimie, în energetică, metalurgie, construcții de mașini și în toate celelalte ramuri de activitate tehnico-științifică ei și-au reînnoit eforturile de introducere a tehnicii noi, de organizare a producției de serie și de adîncire a specializării întreprinderilor, de generalizare a metodelor și procedeelor tehnologice avansate, de perfecționare a producției.

Depunînd aceste eforturi, ei luptă alături de muncitori pentru sporirea producției și productivității muncii, pentru reducerea prețului de cost și îmbunătățirea calității produselor. Și lupta aceasta a lor este lupta pentru bunăstarea poporului.

Constanța COPORAN
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Aspect din timpul lucrărilor Congresului.

Inginerul Nikolai Fedotov, delegatul Uniunii Societăților științifice tehnico-inginerești din U.R.S.S. (stînga), a adus congresiștilor un cald salut din partea colegilor săi sovietici.

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

OASPEȚI SCUMPI - PRIETENIE DE NEZDRUNCINAT

Solii unui popor frate — delegația guvernamentală și de partid bulgară care a făcut o vizită în R. P. Ungară — au poposit într-o scurtă ospețe pe pămîntul țării noastre. Bucuria pe care ne-a produs-o această vizită a fost cu atît mai mare cu cît printre oaspeții sosiți se aflau asemenea conducători ai poporului bulgar ca Anton Iugov, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, membru în Biroul Politic al C.C. al P.C.B., conducătorul delegației guvernamentale, Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C.B. și membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.B., conducătorul delegației de partid, și alți membri ai guvernului și conducerii de partid din țara vecină și prietenă.

Vizita delegației bulgare a durat numai cîteva zile. Totuși, în acest scurt răgaz de timp, reprezentanții poporului bulgar s-au putut convinge de dragostea pe care le-o poartă poporul nostru. Vizita delegației bulgare a constituit în același timp încă un prilej de manifestare a unității indistructibile a țărilor socialiste.

În fotografiile noastre: la punctul de frontieră Episcopia Bihorului, tovarășul Anton Iugov primește din partea pionierelor tradiționala cravată pionierească (sus). Iată-i apoi pe oaspeți (fotografia de jos) în vizită la Universitatea „Victor Babeș" din Cluj.

Din vizitele oaspeților de peste hotare: dr. ing. D. D. Matthews, delegat al Institutului inginerilor constructori din Anglia (dreapta), însoțit de prof. ing. A. Beleș (stînga) și de alți ingineri, la I.P.C.

Spre sfîrșitul anului trecut, mecanicul Gh. Coconoiu, de la S. M. T.-Băilești, a fost în R.P.D. Coreeană unde, în satul Zîn-san, s-a instalat S.M.T.-ul „23 August", înzestrat cu utilaj românesc. La Congres, Gh. Coconoiu a aflat de la unul dintre membrii delegației coreene, inginerul agricol Cian In-Sun, că acest S.M.T. a ieșit fruntaș în campania de primăvară.

Acad. prof. ing. Miclosy Cornel (dreapta) și fruntașul în muncă Nicolae Militaru ascultînd amintirile congresistului în vîrstă de 80 de ani, ing. A. Chiricuță, de la I.P.C.T.

Taifun

Asemenea năprasnicului Taifun ce bîntuie uneori în toiul verii necuprinsul Pacific, erupția antiamericană din Taivan a dezlănțuit forțe de nebănuit.

Taivanul răzvrătit a spulberat iluziile ocupanților americani care pînă deunăzi considerau acest străvechi pămînt chinez *„fortăreața nr. 1 a S.U.A."* în Extremul Orient.

Tocmai acolo unde generalii Pentagonului și amiralii flotei a VII-a americane se simțeau mai siguri de „aliații" lor, acolo, în insula chineză scoasă la mezat de aventurierii ciankaișiști, imperialismul american a suferit una din cele mai grele înfrîngeri. Nu degeaba ziua în care s-a dezlănțuit revolta din Taivan a fost botezată de presa americană *„Vinerea neagră"*. În acea zi strigătul *„yankei cărați-vă acasă!"* a izbucnit tunător din zeci de mii de piepturi, iar steagul american a fost sfîșiat în bucăți și călcat în picioare de chinezii din Taivan.

După însăși mărturia ziarului „New-York Post", în Taivan s-a petrecut *„una din cele mai furtunoase demonstrații antiamericane din epoca noastră"*.

Forța și amploarea asaltului antiamerican au avut efectul unei lovituri de trăsnet la Washington și la New-York. Și cei mai alarmați au fost, desigur, căpeteniile faimosului „China lobby", ale căror planuri deșarte de „recucerire" a continentului chinez sînt strîns legate de investițiile politice, financiare și mai ales militare ale S.U.A. în Taivan.

„Explozia din Taivan" a recunoscut cu amărăciune senatorul lobbyst Knowland, unul dintre protectorii zeloși ai clicii ciankaișiste — *„a fost o lovitură pentru mine personal și pentru toți prietenii lui Cian Kai-și"*.

Într-adevăr, nici gomindaniștii reacționari și nici ocupanții americani nu s-au așteptat la asemenea lovitură de bumerang, tocmai în acel punct al dispozitivului strategic al agresiunii americane, unde fuseseră luate toate măsurile pentru a se preveni... „incidente neplăcute".

Populația Taivanului și-a manifestat nu o dată ostilitatea față de yankei și de ciankaișiști. Achitarea ostentativă de către tribunalul american din Taipe a militarului yankeu Reynolds, care l-a împușcat pe muncitorul chinez Liu Țiu-jan, n-a fost decît scînteia ce a produs reacția în lanț a mîniei populare.

La Taipe americanii au fost bătuți sub ochii propriilor lor mercenari ciankaișiști. Iar cînd șeriful american al Taivanului, ambasadorul Rankin — care se lăuda că e *„primul după Buda și înaintea lui Cian Kai-și"* — și-a întrerupt vilegiatura la Hong-Kong și s-a întors

„INTERVIN" COMPLICII

Cîteva ore înainte de izbucnirea revoltei, polițaii ciankaișiști au încercat s-o înduplece pe văduva lui Liu Țiu-jan să renunțe la acțiunea de protest în fața ambasadei S.U.A. (în medalion). Dar crimele ocupanților au fost atît de numeroase, încît de astă dată indignarea populară n-a mai putut fi oprită. Și e firesc: în decurs de numai șase luni s-au înregistrat aici aproape 2 000 delicte comise de yankei de pe urma cărora au fost uciși sau mutilați 1 518 locuitori ai Taivanului.

PROTESTUL MUT

Zile în șir văduva muncitorului chinez Liu Țiu-jan a stat în fața ambasadei S.U.A. din capitala Taivanului, pentru a-și manifesta, prin greva foamei, indignarea împotriva achitării asasinului soțului ei. Pe placarda pe care a ținut-o lîngă dînsa stătea scris în limbile engleză și chineză: *„Asasinul Reynolds este nevinovat? — Protestați împotriva sentinței nejustificate și nedrepte a curții marțiale a S.U.A.!"*

CÎND DULLES DICTA...

„La Washington și la New-York — scrie ziarul „Washington Post and Times Herald" — cîteva persoane s-au aprins de furie", cînd cablogramele sosite la Departamentul de Stat le-au comunicat primele știri în legătură cu lovitura din Taivan. Printre aceștia se află și mister Dulles, acela care în urmă cu trei ani a dictat condițiile așa-zisului tratat de asistență mutuală dintre S.U.A. și clica gomindanistă.

În fotografie: momentul semnării acestui tratat, la 2 decembrie 1954. Oare domnul Dulles mai arborează și acum atitudinea de stăpîn înregistrată de această fotografie?...

ALARMĂ!

În tot timpul desfășurării demonstrațiilor antiamericane de la Taipe, unitățile terestre, navale și aeriene ale S.U.A. din Taivan, Filipine și Okinava au fost menținute în stare de alarmă. Iar unitățile flotei a VII-a americane au primit ordinul ca, în caz de... nevoie, să evacueze pe cei 8000 americani, tunurile teleghidate și diferitele echipamente aflate în Taivan.

În Taiwan

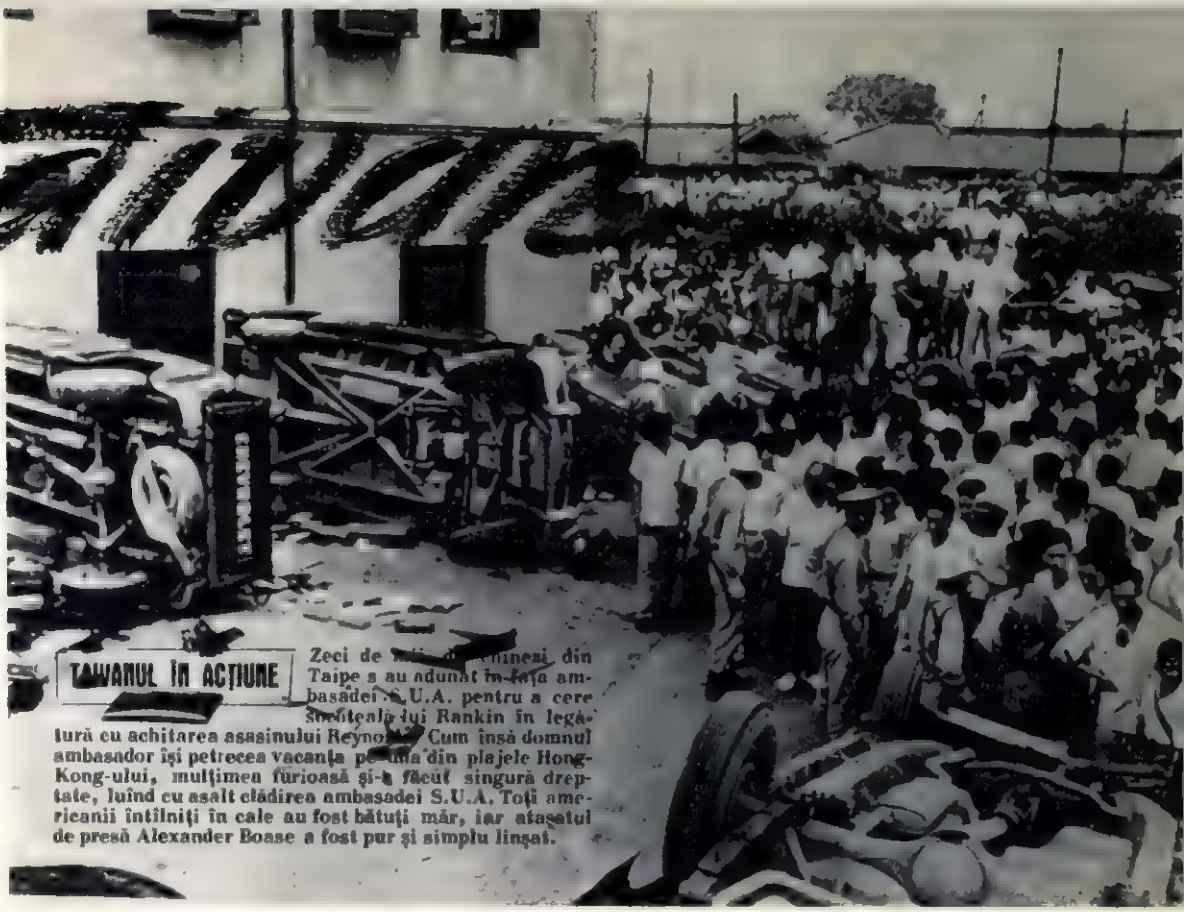

„DEMOCRAȚIE"...

Unii politicieni și ziariști reacționari americani nu se pot încă dumiri: „de ce se întreabă ei cu ciudă una din cele mai neliniștitoare explozii ale stării de spirit antiamericane s-a produs tocmai în Taiwan, al cărui guvern s-a declarat în atâtea rânduri aliatul credincios al S.U.A..." (Washington Post and Times Herald).

Priviți această fotografie din Taiwan și veți găsi răspunsul. Aceeași tabără de concentrare împânzește de mai mulți ani această insulă cotropită de S.U.A.

↓

TAIWANUL ÎN ACȚIUNE

Zeci de mii de chinezi din Taipe s-au adunat în fața ambasadei S.U.A. pentru a cere socoteală lui Rankin în legătură cu achitarea asasinului Reynolds. Cum însă domnul ambasador își petrecea vacanța pe una din plajele Hong-Kong-ului, mulțimea furioasă și-a făcut singură dreptate, luând cu asalt clădirea ambasadei S.U.A. Toți americanii întâlniți în cale au fost bătuți măr, iar atașatul de presă Alexander Boase a fost pur și simplu linșat.

FUGA ASASINULUI

Pentru a-i scăpa pe asasinul Reynolds, autoritățile americane l-au strecurat hoțește pe bordul unui avion și l-au expediat în grabă acasă. Iată-l scoțând la baza militară din Travis (California).

→

ÎNTRE PREDICI ȘI FAPTE

Înspăimântați de amploarea demonstrațiilor de protest ale patrioților chinezi din Taiwan, de răbufnirea cu atâta virulență a sentimentelor antiamericane, yankeii au recurs la obișnuitele lor metode de „restabilire a ordinei".

Unde-i domnul Dulles cu ale sale predici despre „eliberarea" țărilor „înrobite"?

↓

la Taipe, ca să „restabilească ordinea", el a fost huiduit și atacat cu pietre de mulțime.

Ca să transforme Taiwanul într-o trambulină a agresiunii contra R.P. Chineze, S.U.A. au cheltuit în câțiva ani aproape 2 miliarde dolari, au concentrat în această zonă flota a VII-a americană, au înarmat și instruit sute de mii de soldați ciankaișiști și au amenajat pe insulă baze pentru armament atomic, trimițând aici tunuri teleghidate de tip „*Nike*" și „*Matador*", precum și sute de avioane cu reacție tip „*Sabre*".

Întreaga insulă a fost prefăcută într-o tabără militară, în care 9 milioane de oameni trăiesc ca într-un lagăr de concentrare. La ce au folosit toate acestea, atunci când s-a dezlănțuit taifunul mâniei populare?

Patrioții din Taiwan au înfruntat și flota a VII-a a S.U.A., și tunurile atomice americane, și baionetele „made în U.S.A." ale vătafilor ciankaișiști.

Ceea ce s-a petrecut în Taiwan a fost o lecție și un avertisment pentru ocupanții americani, ca și pentru unelte lor.

Taifunul din Taiwan este un semn prevestitor.

D. BABOIAN

Povestea lemnului

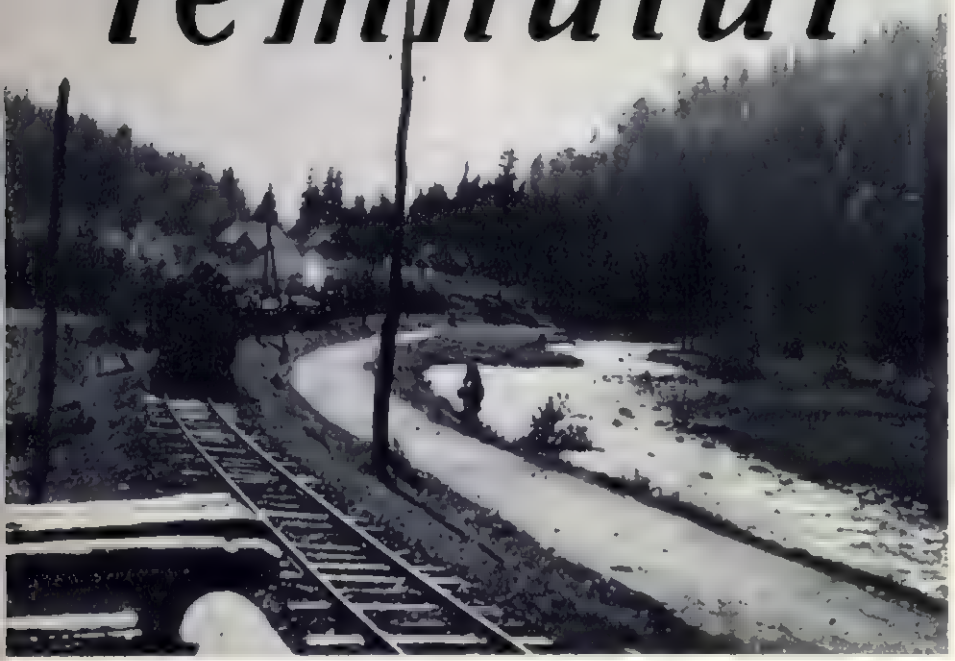

...Cu trenulețul forestier am însoțit bușteni în drumul lor spre așezările din vale. Cînd stelele au răsărit, am zărit în față luminile Reghinului.

Acolo unde răsunau altădată securile a apărut ferăstrăul mecanic. În cîteva minute numai tăietorul de lemne Tomoioagă Gheorghe reteza molizii cei groși pe care doi dintre noi abia îi cuprindeam.

Străbăteam valea Lăpușna. Cît vedeam cu ochii, pe coastele munților, se întindeau păduri de molid și de brad. Potecile erau umbrite de cetină, aerul curat și, departe în înălțimi, cerul sinilliu, cu o pată sură, mișcătoare: un vultur. Liniște... Am început să urcăm potecile măr-

... „La ce l-am putea folosi?" Auzim întrebarea și ne mirăm. Oare din lemn nu se poate face orice? Mai tîrziu ne-am dat seama cîtă grijă au lucrătorii, cînd aleg lemnul după grosime și după alte criterii...

După ce gaterele au transformat bușteni în scînduri de diferite dimensiuni, urmează sortarea. Popovici Ion și Curuțki Maria iau aproape fiecare scîndură în mînă și o sortează după dimensiune și calitate.

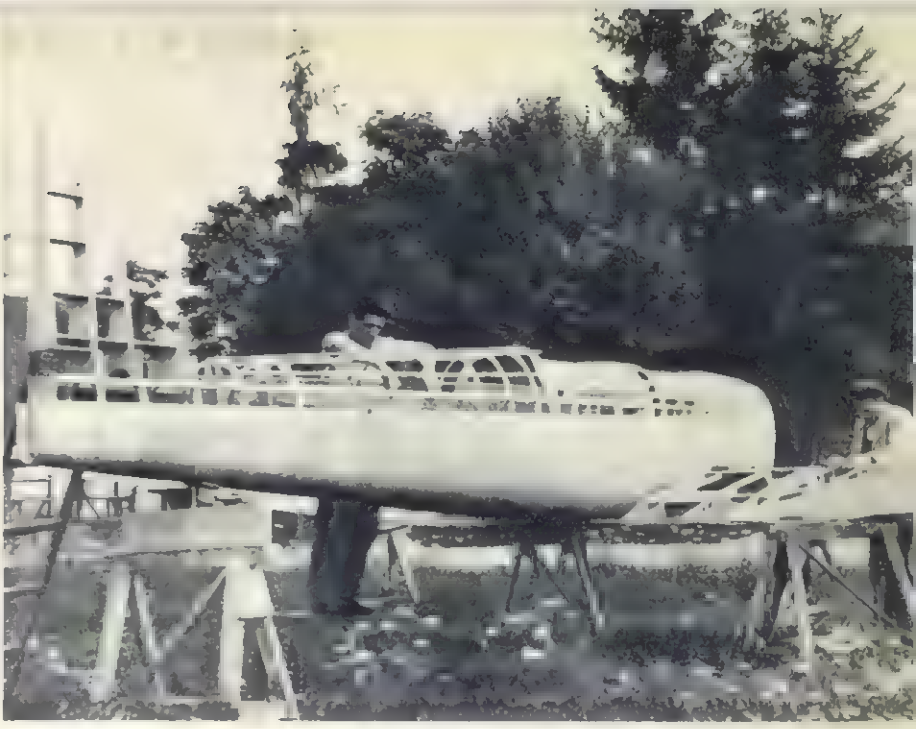

Lemnul a ajuns în ateliere. Brazii de altădată se transformă aici în ambarcațiuni sau fuselaje pentru sporturile nautice ori aviatice.

ginite cu ferigi și smeuriș, cînd, deodată, am deslușit ecoul unei mașini care torcea ca o pisică... Apoi ne-a apărut înainte o exploatare forestieră. Răsturnați pe o costișă am văzut mii de molizi doborîți...

Fotografii de S. STEINER

Din molidul de rezonanță, care a-a odihnit timp de doi ani în stive acoperite, meșterul Șepși Ștefan face viole, viori cu tonuri minunate...

La Combinatul forestier I. F. I. L. Reghin. Cît vezi cu ochii, bușteni, bușteni, o pădure întreagă, culcată la pămînt. Un omuleț stingher petrece un echer uriaș pe fiecare trunchi. Măsoară lemnul.

În sfîrșit, lemnul care nu de mult fusese leagăn pentru păsări iată-l azi mobilă lucitoare. Știe oare tînăra Nemeth Margareta din Tg. Mureș, care își cumpără acum un studio, prin cîte mîini a trecut lemnul pînă a ajuns aci?...

SCRITORI ȘI CĂRȚI

CONSEMNĂRI LITERARE

● Criticii comozi n-au sezisat lipsa de inspirație cu care Teodor Mazilu și-a intitulat ultimul volum — „Galeria palavragiilor" — și au improvizat generos pe seama „palavragiilor" care ar apare în aceste schițe. „Pălăvrăgeala", de care autorul ar face atîta caz, a fost pentru unii un pretext de a se învîrti în jurul binecunoscutei teorii a contrastului dintre aparență și esență; că Teodor Mazilu ar cunoaște și el teoria, că mare parte din satira sa funcționează pe acest contrast, că „rupe și el măștile", destrămînd aparențele și descoperind esența — nu mi se pare punctul solid pe care să se sprijine o apreciere care să surprindă specificul tînărului nostru scriitor satiric. Redusă la acest plan general, aprecierea nu l-ar putea diferenția pe Mazilu. Și principalul e că Teodor Mazilu poate fi azi diferențiat. Profund preocupat de fixarea unei tipologii noi, actuale, Mazilu „merge" cu seriozitate la „tip", la tipul inedit. El are o problematică a lui, clară, o problematică de acuitate psihologică, fundată pe alterări esențiale ale fondului uman. Mazilu ajunge la o expresie a sa, la o percepere excelentă a tiparelor verbale și psihice. Încă nu ne-a dat o galerie; e, totuși, prea mult orgoliu în titlul volumului. Însă, în orice caz, „insectarul" a fost depășit; Mazilu vede mult mai bine în spațiu, mai în mare, mai larg. Sînt, cei puțin, două realizări excepționale în „Galeria palavragiilor", de interes major, demne de tipurile unei reale galerii: „Dînsul" — expresie plină de forță a megalomaniei terorizante, a servituții „principializate", a destrămării ideii sub presiunea umflării excesive a unei false personalități umane; „Un tovarăș cu perspective" — portret al incapabilului, surprins într-o gestică sterilă, cu totul inedită. De altfel aci, în portrete — intitulate „ Bieții supraoameni" — eforturile spre fixarea unor tipi pot fi cei mai clar sezisate și chiar dacă realizările nu ating pe cele din „Dînsul" sau din „Un tovarăș cu perspective", sînt totuși la un nivel superior. Trebuie acceptat că satiricul are de învins și o anumită rezistență a fenomenului, a tipului; sînt tipi care nu s-au impus clar opiniei publice, nedescoperiți încă, având ceva din forța unor microbi pe care chiar penicilina i-a făcut rezistenți.

O primă dimensiune a satirei ar fi puterea ei de a impune asemenea tipuri neclare încă, conștiinței sociale. Mazilu pe această dimensiune se afirmă — aș mai numi numai „Marta Popescu nu mai vrea să fie Maria Popescu". O altă dimensiune ar fi forța tragică a satirei. Mazilu e printre cei care realizează o linie tragică precum în: „Dînsul", „Un tovarăș cu perspective". În „schițe" se resimte o stîngăcie a fabulației, cu toată străduința autorului de a-și etala fantezia incontestabilă. „Portretele" sînt superioare și prin evitarea abilă a cerințelor intrigii, domeniu în care, ca și alți tineri scriitori, Mazilu nu e maestru. „Audiențele" — primul ciclu al volumului — sînt lucrări mai superficiale; n-are rost însă să le reproșăm caracterul lor jurnalistic și perisabil. Adresa lor e precisă. Chiar în această formă ele își ating scopul.

● O ostentație a violențelor străbate întreaga nuvelă a lui Nicolae Țic, numită pînă și-n titlu atît de straniu: „A doua moarte a lui Anton Vrabie". Să spunem, înainte de a-l clasa pe Țic sub pulpana vreunui maestru, că ostentația aceasta aparține tinereții și nu poate șoca decît pe puritani și pe filistini. Sînt mirosuri tari, crude; sînt cuvinte dure; sînt gesturi sălbatice; sînt, mai ales, bătăi, sînt prea multe bătăi — ca să ne putem înfricoșa cu emoție de bărbăția și forța eroilor lui Țic. Țic scrie prea ușor că un om îl calcă pe altul în picioare, că slugele țîșnește pe nas, pe gură... Scrie atît de ușor, încît această ușurință însăși va fi în curînd mai convingătoare pentru el decît criticile ce i s-au făcut. Există însă în nuvelă o violență serioasă, gravă, de foarte bună calitate: e violența viziunii autorului asupra eroilor săi. Oamenii lui Țic, în afara unor gesturi tari — cum spuneam, prea tari — sînt totuși lucrați dintr-o lovitură zdravănă de bardă, toți au o asperitate de stîncă și sînt creați pentru a se ciocni; și ce plăcere are Țic să-i ciocnească pînă se fărîmă bucățele, bucățele! Anton Vrabie e o realizare de ținută. Rareori am întîlnit în literatura noastră un dușman să se miște mai natural, mai exact, mai convingător. Vrabie e realmente puternic, impune. Nu e declamatoriu, drama și-o trăiește sobru, în gesturi definitive. În fond, un om de forță ca Vrabie e sufocat în realitatea noastră nouă, mult mai puternică decît el. Vrabie e sensibil: o placă veche pusă la un gramofon hîrîit, o placă de pe vremuri îl înfioară; ouăle sparte, cu gălbenușul curs pe picioarele lui, îl impresionează imediat; iarba crescută la întîmplare în curtea pustie — îl sugestionează de moarte. O reflectare mai amplă a sufocării sale — ca jocurile ce s-ar fi putut naște în conștiința sa și care ar fi reliefat mai mult realitatea — era, cred, necesară. Nu trebuie să existe teama că o mărcare mai susținută a sensibilității și inteligenței lui Vrabie nu l-ar mai fi făcut odios cititorului. Aici e vorba de forța de prozator, nedezvoltată încă, a lui Țic.

● Și iată, ca un argument pentru noi, Francisc Munteanu, în nuvela sa „Un plic cu piper" (Gazeta Literară nr. 16) încercînd portretul unui acaparator, cu mijloace mai fine, pe linia unui antischematism care de mult îl onorează. Bhem e un acaparator „modest" și declanșarea marelui său plan de îmbogățire pornește, pentru a ne sugera „modestia" lui, de la cîteva neînsemnate boabe de piper. Bhem, vînzător timid, cu o doză de fecioriie în el, află, în băcănia doamnei Miți în care servește, de extraordinarele calități ale piperului. Cu piperul, mirodenie atît de căutată, se poate face avere. Bălatul începe să stringă bob cu bob. Viața întreagă și-o dedică acestei operații unice. Artistic, Francisc Munteanu sugerează o idee excelentă: dorința de îmbogățire, în societatea capitalistă, are ceva de progresie geometrică, asemănătoare acumulării boabelor de piper de către Bhem. Nuvelcta are momente foarte bune, ca scena în care instinctul erotic al lui Bhem, tînăr, e complet inhibat de teama că senzuala patroană va descoperi furtul piperului; sau ca mania în care degenerează Bhem — ajungînd să urmărească, pe hărți, drumurile piperului în lume. Manile, se știe, sînt privite cu suspiciune, pe ideea că ele ar dilua caracterul odios al unui personaj negativ. Francisc Munteanu nu se intimidează și dovedește că mania poate să dezvăluie procese esențiale, ca aceastăidee a eroului, paroxistică pînă la desfigurare, a îmbogățirii prin comerțul cu piper. Am mai salutat în nuvelcta o mai mare densitate a scrisului lui Francisc Munteanu, o sugestie sporită în explicații și amănunte, a căror lipsă, în unele însemnări din „Carnetul scriitorului", am regretat-o cu ascuțime.

Radu COSAȘU

O frescă a Căii Văcărești de altădată

Ficu — desen de Tia Peltz

Cînd, acum aproape un sfert de veac, ieșea de sub tipar prima ediție a romanului „Calea Văcărești", critica literară o primea cu multă căldură, apreciind-o însă în special pentru ineditul ei.

Desigur, lumea umilă și obidită a ghetto-ului bucureștean nu era prea cunoscută în literatură, deși a mai constituit și pînă la „Calea Văcărești" obiect de cercetare pentru scriitorii noștri. Dar o realizare pe această temă de proporțiile și de valoarea romanului lui I. Peltz, literatura noastră nu a cunoscut încă pînă în 1933. Și chiar dacă i-au urmat altele, fie ale aceluiași scriitor, fie ale altora (să amintim numai „Ghetto vesc XX" al lui Ury Benador, apărut în 1934), interesul pentru cartea lui I. Peltz nu a scăzut.

Critica vremii încerca să explice succesul acestui roman atribuindu-i virtuți de exotism, de senzațional și de morbid. Aceste „virtuți" au fost însă desprinse numai dintr-o analiză făcută printr-o optică greșită, idealistă. Pentru că nu există nici un fel de exotism în prezentarea unei lumi care nu numai geograficeșie, ci din toate punctele de vedere — economic și social, politic și psihologic, cultural și moral — făcea parte integrantă din peisajul bucureștean; chiar dacă, în cadrul acestuia, ocupa un loc bine delimitat (loc pe care, de altfel, nu și-l alesese singură, izolîndu-se, ci-i fusese impus de practicile rasiste diverminatorii ale orînduirii burghezo-moșierești). După cum nu este nimic senzațional nici în prezentarea dramelor acestei lumi; oricine ar fi părăsit cartierele blockhaus-urilor și ale vilelor elegante de la „centru", de la șosea ori de la Cotroceni și ar fi coborît în lumea mahalalelor — fie că ar fi poposit prin colțăria și noroiul Văcărești lor, fie că ar fi colindat pe cele ale Colentinei, Teilor, Groții Albe, Giuleștilor etc. — ar fi întîlnit aceleași drame „senzaționale". Romanele și reporta jele lui G. M. Zamfirescu, Geo Bogza, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Brunea-Fox ș.a. ne-au arătat-o la timpul lor. Și faptul că în Calea Văcărești eroii se numesc Esther și Ficu, Leia și Rubin, în timp ce în celelalte mahalale ei poartă nume cu alte rezonanțe, nu schimbă cu nimic din fondul problemei. Dramele acestor eroi sînt generate de aceeași nedreaptă orînduire socială. „Senzaționale" li se puteau părea numai domnișoarelor care în afară de călugărițele pensionului nu cunoscuseră altceva în viață, decît ruletele de la Sinaia, barurile pariziene și plaja de la Biarritz. Cît privește prezentarea întregii atmosfere din „Calea Văcărești" drept „morbidă", aici anumiți critici ai vremii aveau dreptate numai în măsura în care sîntem de acord că societatea capitalistă generează într-adevăr o morală morbidă. Ei, însă, (criticii vremii) nu de pe o asemenea poziție judecau. Ei socoteau drept morbiditate faptul că un copil cum e Ficu își pune întrebări hamletiene, din primele momente în care începe să percepă și să judece lumea înconjurătoare; morbidă socoteau ei întreaga lume a ceainăriei în care își consumă dramele lor agentul de plajă lipsit de clientelă, artistul sau avocatul ratat, medicul pe care sărăcia îl transformă într-un practician lipsit de orice perspective — toate aceste victime ale unei duble exploatări: socială și națională.

Dacă eliminăm atributele de exotism, senzațional și morbid cu care era etichetată și recomandată „Calea Văcărești", nu ne rămîne decît să tragem concluzia firească: acest roman este un roman profund realist. Desigur că acele pagini ale cărții prin care s-ar putea întrezări o depășire a limitelor realismului critic sînt prea puține. Mă refer la episoadele romanului în care se vorbește despre acțiunile de autoapărare organizate împotriva bandelor de pogromiști alăptuți și crescuți de partidele istorice, ca și la acele ce ne prezintă, în pasionantele discuții la masa ceainăriei, pe cei ce au înțeles că singura ieșire din impas este lupta de pe baricadele clasei muncitoare. Dar mintea și sufletul personajului principal sînt impermeabile pentru ideea că suferințele Căii Văcărești nu derivă dintr-un destin implacabil, că ele nu sînt veșnice, că există, sau că cel puțin vor exista în viitor, forțele capabile să rupă lanțul ce a încătușat, îngenunchiat, strivit, atîția oameni.

Romanul are caracter de frescă prin multitudinea de tipuri pe care ni le descrie. În paginile cărții găsim pe muncitorul exploatat alături de micul meșteșugar lipsit de lucru și descumpănit; pe mardeiașul de mahala, alături de cheltuerul de noapte care-și lasă în circiumă micul său cîș ig; pe misitul în veșnică goană după o iluzorie „lovitură", alături de medicul, avocatul sau actorul ratați; pe sionist, față în față cu socialistul. De la acești tipi, unii aparținînd proletariatului, alții micii burghezii și alții lumpen-ului, I. Peltz ne poartă pînă la tipul burghezului specific uliței evreești: „filantropul proprietar de hanuri și președinte a zeci de asociații, autor și profitor al mizeriei conaționalilor săi, stăpîn adesea pe bucata lor mizeră de pîine și veșnic în „drept" a primi recunoștința celor obidiți.

Domină, desigur, în tipologia romanului, tipul caracteristic al vieții evreești în orînduirea burgheză, tipul creat cu inegalată măiestrie de Șalom Alehem, acela care în literatura realist-critică evreească a fost plastic denumit „luftmeș" — „omul-aer". Adică omul ce trăiește din aer, omul ce se hrănește cu iluzii și respiră himere. Este un produs specific al societății în care la un pol s-a înrădăcinat goana desperată după o bucățică amară de pîine, în timp ce la celălalt pol e stăpînă goana avidă după permanenta îmbogățire.

★

Se cuvine, vorbind despre noua ediție a „Căii Văcărești", să amintim și de ilustrațiile, aparținînd Tiei Peltz, care însoțesc romanul. În marea lor majoritate portrete ce dovedesc o temeinică cunoaștere a lumii descrise de scriitor, desenele Tiei Peltz — portretul mamei, al bunicii, al copilului, al actorului ratat, al filantropului etc. — completează cu mijloacele de expresie ale artei plastice fizionomia morală și sufletească a personajelor cărții.

★

„Calea Văcărești" este o redare realistă a vieții cartierului evreesc din Bucureștiul de acum cîteva decenii. Eliberați de sub exploatare și de sub asuprirea națională, exploatații și umiliții de ieri, în prezent oameni liberi, nu s-ar mai recunoaște astăzi decît la timpul trecut în eroii cărții lui I. Peltz. Romanul rămîne însă un puternic document de acuzare a celor care, exploatîndu-i pe omul muncii, asuprindu-i și umilindu-l, adesea îl dezumanizau.

V. SAVIN

I. Peltz: „Calea Văcărești", E.S.P.L.A. 1957.

Timp irosit

— schiță —

de Ștefan LUCA

Ilustrație de Adriana MIHĂILESCU

Alexandru Avram nu intrase de multă vreme în odaia bătrînei, în odaia mamei lui. Nici nu-și mai aduce aminte de cînd. N-ar fi intrat nici acum, dacă n-ar fi vrut să preîntîmpine un nou motiv de ceartă cu Laura, soția lui. O auzea cum se pregătește să iasă și așteptă.

Certurile dintre ei, destul de dese în ultima vreme, îl oboseau, îl distrăgeau de la preocupările obișnuite, creîndu-i o stare de enervare continuă. După asemenea certuri dăinuia, pentru cîteva zile, o tăcere încordată, cu gust amar, ca de mahmureală după un chef. Întoarcerea de la școală nu-i aducea nici o destindere. Uneori, în timpul expunerilor, își aducea aminte de frînturi din discuțiile aprinse care se petreceau acasă și un sentiment nemărturisit, stînjenitor, de vinovăție, îl făcea să-și piardă obișnuita cadență în predare. Presupunînd că elevii își dau seama de silința de a-și regăsi cadența cu care-i obișnuise, se întrerupea, se repeta, zicîndu-și că nu-i departe momentul cînd își vor da seama că-i maniac ca un belfer bătrîn. Și silindu-se să-și învingă încîlceala, se pomenea că repetă a treia oară cuvîntul „așadar".

Ultima ceartă cu Laura consumase cam tot ceea ce se poate consuma pînă la limita unei discuții aprinse, care se restrînge numai la discuții. Laura, într-un acces de nervi, își rupsese un jerseu la care ținea foarte mult și la care el făcuse aluzie cînd ea-i amintise că nu sînt bani și că poate amîna pentru cîteva zile, pînă la salariu, achitarea costumului.

În acel moment intervenise în discuția lor bătrîna. Pînă atunci, mama lui, Ana, le asculta tăcută certurile și se retrăgea în odaia ei, în care intrase acum, fără un gînd anume, Alexandru. Din cînd în cînd, Alexandru o auzea cum mută cîte-un scaun, cum oftează. Niciodată, însă, bătrîna nu se amestecase în certurile lor. Alexandru simțea că bătrîna se frămîntă și că se află de cîtva timp în pragul unei hotărîri importante. Cu cîteva zile înainte, îi ceruse ceva de care Alexandru nu-și aduce aminte bine, în orice caz ceva ciudat și neașteptat din partea ei.

Mama apăruse în prag mult înainte s-o vadă Alexandru. De fapt, din atitudinea ei, Alexandru își dete seama că bătrîna asista la ceartă. Plîngea. Așa cum plîng bătrînii, fără gesturi, fără hohote, sfîrșită, nemișcată. Doar lacrimile i se prelingeau de-a lungul obrazului. Și-n liniștea ce se așternuse, bătrîna izbuti să le spună printre lacrimi:

— Laura, Alexandre!... V-aud copiii.

Luă foarfecele cu care Laura tăiase jerseul și pe care aceasta îl mai ținea în mînă, îl așeză pe masă, alături de jerseul ciopîrțit, și, ca și cum aceste gesturi ar fi liniștit-o, se întoarse în camera ei.

★

Odaia bătrînei nu se schimbase aproape de loc.

Bătrîna ținuse să-și aducă de acasă masa, dulapul, patul și perdelele. Lucruri vechi, abia rezistînd vremurilor, de pe cînd era încă fată. Fuseseră predate și preluate, la vremea lor, cu foaie dotală, ca un inventar, fapt pe care Alexandru nu l-ar fi crezut în ruptul capului, dacă nu ar fi văzut hîrtia iscălită în dreapta de tatăl său: Grigore Avram, funcționar, 18 august 1906. Amănuntul acesta îl cunoscuse într-o zi, din pură întîmplare. Hîrtia căzuse dintre celelalte, păstrate de bătrîna într-un vechi anuar de școală și el o ridicase, aruncîndu-și ochii distrat pe ea. Îl izbise iscălitura neașteptată, apăsată, a tatălui său, care rotunjea „ge"-ul și sublinia totul cu o acoladă sugrumată jos într-o buclă. O undă de dispreț postum pentru vulgaritatea gestului, care-l încercase în primul moment, și-o înăbușise gîndindu-se că e vorba de tatăl său și de lucruri de mult depășite. Totuși, această hîrtiuță îi provocase și alte asociații.

Mobilată cu tot ceea ce a adus bătrîna din vechea lor locuință, pe care o locuia acum un frate de-al său, neînsurat legal dar încurcat cu o funcționară de la poștă (prilej de zilnice observații ale mamei), camera nu se deosebea cu nimic de aceea din copilărie. Același miros din trecut, de mobilă și haine vechi, întărit de naftalină și busuioc. Cutia veche de metal, în care pe vremuri tatăl lor își păstra tutunul, așezată pe colțul mesei, către perete, crucea de lemn sculptat, care se termina jos cu o candelă, cureaua pe care a trecut de atîtea ori briciul tatălui, cînd în toată casa se făcea liniște.

— Tăceți! Tata se rade!

Îi sună și acum în urechi vorbele șoptite, totuși poruncitoare, ale mamei. Consecințele neascultării, în asemenea momente, se plăteau greu, dar, să recunoaștem — își aduse aminte zîmbind Alexandru — metodic și fără lacune.

Tatăl sta în acest cap de masă, stabili Alexandru, purtat fără să vrea de amintire, tabachera și portțigaretul, sau „sîbca" cum îi spuneau, în stînga. Se mînca în liniște, fără vorbe. Acesta era iarăși un consemn de necălcat. Recidiva (pentru că prima greșeală, rîs sau vorbe, se răsplătea cu un tușit semnificativ din capul mesei) era soluționată radical. Furia era ridicată de mîna tatălui și împinsă în mijlocul mesei, iar delicventul trebuia să părăsească odaia.

„Era cam despot bătrînul, își aminti Alexandru. Dar se pare că avea totuși principii pedagogice. Pretindea stăpînire de sine, în esență, caracter. Deși, să recunosc sincer, nu împărtășesc asemenea metode. El însă nu s-a abătut nici cu o iotă de la acest sistem."

„Uite și lampa, se bucură Alexandru. Se pare că bătrîna nu i-a schimbat de loc sticla. Are o calitate mama, recunoscu el. În mîna ei, obiectele, deși îmbătrînesc, nu se uzează. Patina timpului se citește, dar distrugerea nu o atinge. E curată ca întotdeauna. Dar nu citește la lumina lămpii. Ei, lampă, lampă, cîte amintiri nu trezești tu în mine!..."

Dar își spuse imediat:

„Ce-i asta? Devin patetic? Pe scurt, o seară de toamnă din atîtea altele. Mama citește, ca de obicei. Cînd să fi fost asta? Aveam nouă ani. A, da, în 1933. Tata era necăjit. Căutase o altă slujbă și nu găsea. Bombăne... Mama citește.

— Nu mai prăpădi petrolul, femeie!

— Mai stau un pic, Grigore. Mai am o foaie și gata.

Într-un tîrziu, vocea mînioasă a tatălui:

— Lasă, Ană. Nu te faci tu mai deșteaptă de cît ești.

(„Cînd citesc, parcă-s alta", mi-a spus de cîteva ori mama).

Mama, cufundată în citit, nu aude bombănitul. Atunci tatăl se ridică, întinde o mînă înspre carte, o smucește, o aruncă într-un colț și suflă în lampă. În întuneric, pînă tîrziu, se aude plînsul mamei. Mama avea atunci 43 de ani, socotește Alexandru în gînd; tata, 68, adică douăzeci și cinci mai mult.

Nu s-au potrivit amîndoi, conchide Alexandru. Și, totuși, uite, au crescut șapte copii și au trăit patruzeci de ani împreună. Curios, nu m-am gîndit niciodată serios la acest amănunt. Iată, eu cu Laura, ne despart cinci ani, totuși parcă ne înțelegem mai greu."

Își dă seama însă că nu acesta este adevărul. Între tatăl și mama lui n-au fost relații simple de soț și soție. Aici și vîrsta și-a spus cuvîntul. Oare pe cine a apăsat această diferență? E limpede, acum.

„Cum o fi trăit mama în primii ani cu tata? Oricum, ea fată de 18 ani, iar el flăcău tomnatic, trecut de 40 de ani. Nu mi-a spus niciodată. Foaie de zestre tot au făcut. Curios (repet acest cuvînt acum a doua oară), nici n-am întrebat-o. Dar să vedem ce are bătrîna aici? Uite rochia neagră cu guler de catifea. Aceeași ca-n fotografia din 1908. Nici nu și-a mai cumpărat alta atît de bună. Încolo, rochii de stambă, lenjerie de americă. De patruzeci de ani aceeași rochie..."

Alexandru ține în mînă gulerul negru, moale, al rochiei și vede că-ntr-un colț moliile îi dăruiseră o gaură cît un ban de 25. Și-și șopti:

„Încep să pricep ce-a vrut să-mi ceară mama... Ar vrea s-o repare. Asta a vrut să-mi

spună acum patru săptămini, cînd şi-a scos lucrurile la soare... Înainte de a mă certa cu Laura pe chestia... Dar parcă între mine şi Laura se mai poate hotărî care e germenele certurilor? Nici nu mai ştiu de ce ne certăm uneori. E o psihoză, altfel e inexplicabil. Era mai simplu să-mi fi cerut o rochie întreagă. Am uitat. Ea ţine la această rochie. E din tinereţea ei, cînd nu era atît de grasă, cînd era tînără".

Alexandru închise dulapul, aşezîndu-se apoi pe pat. Cererea bătrînei i se păru acum departe de a fi ciudată şi neaşteptată. În copilăria lui nu încercase să-şi lămurească sentimentul de ataşament (hotărît mai legat de mamă decît de tată) faţă de fiinţa aceasta, care era mama lui şi care-l crescuse ea, hotărît că ea, cu dragoste de carte. Acum, cînd priveşte în trecut, îşi dă seama că nu atît vîrsta săpase un şanţ de netrecut între părinţii săi, ci mai curînd deosebirea de vederi (simpli cum erau, această deosebire era cu atît mai evidentă). Mama ar fi dorit să citească, să vadă lumea, îi plăceau versurile.

„Sigur. Cum ne mai asculta memorizînd! Doar pe copiii mei ea i-a învăţat o mulţime de poezii, pe care tot de la noi, din cărţile noastre, le ştie. Stai numai, în sertarul de jos al dulapului le păstra toate".

Se aplecă şi trase cu greutate sertarul de jos al dulapului, luă şi adînc. Era plin de cărţi, cu file desperechiate, unele îngălbenite, toate însă şterse de praf. Cărţile, caietele în care au scris şapte copii în ani îndelungaţi de şcoală. De la scrisul silit, stîngaci, timid, al primelor clase, pînă la notiţa nervoasă, prescurtată, din ultimul an. Îl încercă un sentiment de mult uitat, de duioşie faţă de bătrînă, ca în trecut, cînd îi plăcea să fie mîngîiat de mama lui dacă venea c-o notă bună înscrisă în carnetul de şcoală.

— Învaţă, dragu' mamei, că cu asta rămîi.

„De la Zosim — un văr îndepărtat al mamei — aflaserăm copiii că mama învăţase foarte bine în şcoala primară, că-i plăceau poveştile şi că era zburdalnică. O dată se urcase, ca băieţii, într-un plop. (Copiii, auzind, au rîs: auzi, mama într-un plop). Şi că-i plăcea să cînte. (N-am auzit-o niciodată, ori, poate în copilărie, dar am uitat!)

— Învaţă, dragu'mamei, că cu asta rămîi.

Ea însă a rămas cu foarte puţin. Desigur că aceste urme (uite că sînt şi creioane, şi peniţe, şi fundele surorilor-s aici) ea le revede mereu, după un program anume.

Curios (iar curios!) cum de-am trecut cu vederea toate acestea."

Adună caietele în sertar şi-l împinse la loc. Toată casa era liniştită. Ceasul de pe masă (ceasul bătrînului, inepuizabilul său ceas, căpătat ca dar de nuntă) arăta orele 6.

„Curînd trebuie să sosească Laura de la ore." Şi iarăşi... (ca oricare dintre soţi cînd se ceartă, Alexandru era convins că numai el nutreşte dorinţa de a aplana neînţelegerile şi de a ocoli conflictele, iar celălalt este departe de a face vreun pas spre împăcare şi deşi el este de acord cu înscăunarea vechii armonii, aşteaptă să facă celălalt pasul şi nu el).

Gulerul de catifea ros de molii îl obseda încă. Şi ca orice om care-şi dă prea tîrziu seama, voia să termine cu atît mai repede cu resentimentele faţă de sine însuşi, crezînd că de scurtimea reparaţiei atîrnă dezlegarea problemei.

Se şi vedea cumpărînd patru metri de stofă neagră („e cam corpolentă mama" — o să-i explice vînzătoarei, în chip de răspuns la o eventuală nedumerire a acesteia) şi alegînd pantofi trainici (numărul 39, dar dacă se poate nu atît de înguşti în vîrf), ciorapi, o năframă nouă de mătase, moale. Şi de ce nu şi-o geantă? Aduna mereu în faţa sa lucrurile şi tot nu era mulţumit, nu umpleau golul...

Cum de nu s-a gîndit Laura la toate acestea? E doar femeie, pricepe mai bine treburile acestea. Laura însă de multe ori i-a amintit şi el, Alexandru, a tot amînat, de azi pe mîine, că nu ajung banii, că bătrîna mai poate aştepta.

Ca tata, exact ca tata. Totul. Ea, femeia, mama, poate rămîne la urmă. Aşa era şi-n copilărie. Cine iese în lume? Cine aduce în casă? Tata. Apoi, după ce-au crescut copiii şi-au ieşit în lume, copiii. Tata să fie cît de cît îmbrăcat, curat, spălat, să nu rîdă lumea de el; e doar funcţionar! Cînd se rade, tăcere; cînd se mănîncă, tăcere; cînd vine un musafir, tăcere. Aparenţă, aparenţă de bunăstare, de armonie, de familie model. Şi ce-a ieşit? El, singur, Alexandru-i la casa lui.

— Îmi sameni mie, îi spunea mama cînd venea de la şcoală.

„Nu-i adevărat. Şi eu, şi eu, calc pe urmele lui, cu felul meu de a fi ursuz, tăciturn, un „tată" ceva, ceva mai evoluat. Dar în esenţă? Eu să am ceasul pe noptieră, să nu-mi umble nimeni pe masa de scris, tacîmul meu, bărbieritul — ritual moştenit — ziarul neatins, ţigările, ghetele văcsuite, periatul dinaintea plecării, batista."

Laura are dreptate. O ştia mai de mult, dar ierarhia familiară, împrumutată de la bătrîn, îl îndemna să nu admită dreptatea ei.

Viaţă ordonată, fără nici o abatere. Invitaţiile prietenilor refuzate cu bonomie, dar ferm:

— Sînt tată de copii, om serios, ce fel de reuniune?

Soţia lui îl aproba, faţă de ceilalţi:

— Soţul meu? Conştiinţa personificată.

Drumurile spre casă, în tăcere, încărcate cu reproşuri nemărturisite. Şi-apoi cearta, care lui i se părea fără motiv. Bătrîna retrăgîndu-se în odaie, amărîtă... „Nu-i mare deosebire între cele ce-a trăit ea cu tata şi ceea ce facem noi acum!"

Stătu multă vreme tăcut, cu faţa în palme, pînă ce auzi un zgomot uşor.

Bătrîna era în cameră. El, cufundat în gînduri, nu auzise cînd intrase.

— Ce-i, Alexandre? Ai mai venit pe la mine, copile?

Lui Alexandru i se păru că se înapoiază de undeva şi că-n obrazul veştejit al mamei lui citeşte cu claritate vechile trăsături, cînd îl aştepta în poartă să vină de la serbarea de fine de an, cu cărţile subsuoară. „E un băiat sărac, dar silitor", se spunea tolerant şi condescendent. Inima îi era atunci plină de ruşine şi de regret, pentru că dorise azi dimineaţă ca mama lui să nu participe la serbare. Nu voia să-şi audă colegii zicînd: „Uite pe mama lui Avram. Cea grasă, în negru. Cu năframă". Dar în drum către casă se hotărî să rabde orice, numai ca anul viitor să vină şi mama lui să-şi vadă băiatul primind premiul I. Şi-şi imagina apariţia ei în sală, întregul decor, fastul, vocea alterată de emoţie a dirigintelui, iar el, Alexandru, mergînd invidiat de toţi înspre estradă, călcînd sprinten, urmărit de sute de priviri. Iar mama lui, într-un colţ, cu ochii împăienjeniţi. Ştia însă că mama lui iese rar prin oraş — şi atunci după o pregătire îndelungată, în care acul şi firul de aţă neagră aveau un rol preponderent. Nu şi-o putea închipui alt fel, decît într-o bluză decolorată, cîrpită, încălţată cu pantofi bărbăteşti scîlciaţi.

— Ce-i, Alexandre? repetă întrebarea mama.

— Nimic, mamă, răspunde el. Mă gîndesc.

Degetele mamei găsesc într-un tîrziu locul ştiut. Alexandru şi-a plecat capul pe masă şi mama i le trece prin păr.

— M-am gîndit, spune mama, să mă mut la Viorica. Ea-i singură. Are nevoie de mine. La tine, am stat destul. I-am spus şi Laurei.

„Poate de asta a cerut să-i repar gulerul de catifea!" Şi deodată îşi dădu seama că, de fapt, mama lui n-ar fi avut altceva cu ce să călătorească pînă la Viorica, n-ar fi avut altceva să îmbrace, decît vechea rochie neagră, demodată, năframa lucioasă, tot din tinereţe, şi pantofii negri, pe care, ca să le ascundă vechimea, îi da cu cremă multă.

Şi iarăşi o scenă veche, din copilărie: mama, într-o odaie, plîngînd; tatăl cu vecinul, în odaia cealaltă. Se aud vorbe. Vocea tatălui, limpede, cu chef:

— Femeia tînără-i ca frunza. Cum o bate vîntul mai tare, cade. Nu, băiete! Te însori, fă-i de lucru. Unu-n braţe, unu'de rochie, unu-n burtă. Femeia fără copii... Aşa am făcut şi uite că-i bine.

— Nu vreau să vă văd, urmă bătrîna, cum vă irosiţi timpul, cum vă irosiţi şi voi tinereţea. Eu patruzeci de ani am dus-o fără să zic nimica. Voi, copiii, mi-aţi fost mîngîierea. Singura bucurie... Nu de alta mă duc, Alexandre, da' nu mai pot răbda, copilul meu.

Alexandru retrăia sentimentele încercate în zilele de festivitate de fine de an şcolar. Şi nu găsea că e ciudat şi curios nimic în asemănare. I-adevărat. Mama lui nu se poate bucura nici acum de copiii ei, deşi a aşteptat atît, irosindu-şi timpul pentru ei. Şi doară şi-n ea au trăit patimi, tinereţe, şi ar fi vrut mai multe de la viaţă.

Uşa de la intrare scîrţîi. Paşi grăbiţi străbătură odaia cealaltă şi uşa se deschise. Apăru Laura, cu un pachet învelit în ziar.

— I-am reparat, mamă. Şi catifea neagră am găsit. Îl croim după celălalt.

Alexandru îşi plecă ochii, apoi rosti cu mare greutate:

— Lasă, Laura. O să mai discutăm. Cred că nu-i bine ca mama să plece acum! Nu, nu...

Ieşi repede din odaie...

Zile întregi trăi apoi cu un sentiment de adîncă ruşine. Trecuse pe lîngă ceva scump, de nepreţuit şi de neîntors.

HORVATH Imre

Versuri

DE NOI ÎL LEAGĂ GLIA

Vînt de-ar bate
Ni l-ar scoate
Copăcelul,
Îndoindu-i
Fecioreinic
Mijlocelul.
Vînt năstruşnic
Să nu smulgi
Mlădiţa dragă,
Dîrză glia
Neclintit
De noi o leagă.

RĂSPUNDE

Creează unul, mult greşind.
Tu doar o vină ai,
De-un leneş mai dihai, mă prind,
Pe-ntregul glob nu dai.
Poporul, celul hărnicind,
Greşeli îl iartă-n rînd;
Pe cel în lene putrezind
Nu-l va ierta nicicînd.

FLECARUL

Gureş ca izvorul
Toacă, tura-vura;
Tulbure-i e zvonul,
Limpede-i izvorul;
Glăsuieşte unda-n
Adîncime, vie,
Dar flecarul cerne
Numai vorbărie.

UN GENERAL NAZIST

A fost cîine de credinţă
Barbarilor duşi în iad;
Stînd în blîndă închisoare
Victime visa cum cad.
Patrie găsi călăul
Unde bravii n-au găsit;
Amintiri îşi scrie-acolo
Acest stirv neputrezit.

În romîneşte
de Radu BOUREANU

O ARTISTĂ
CARE NU POATE FI UITATĂ

— 90 DE ANI DE LA NAȘTEREA GRAFICIENEI KÄTHE KOLLWITZ —

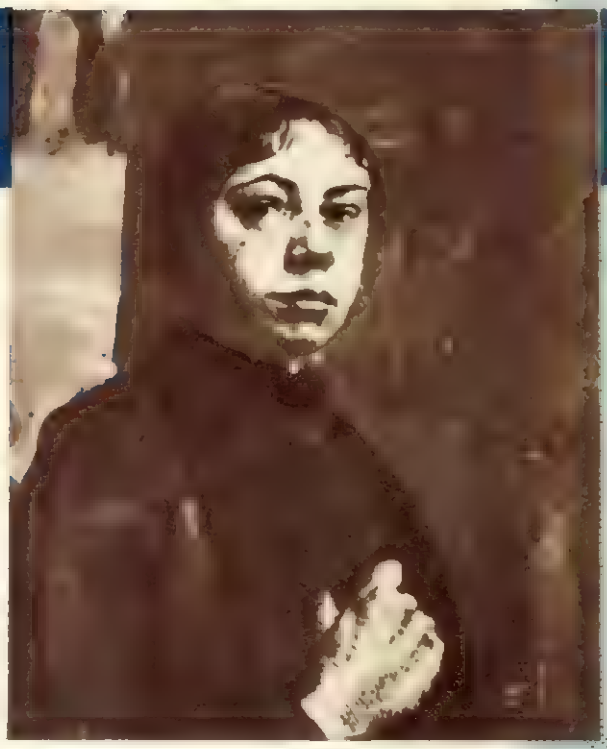

Autoportret (Desen în creion — 1889)

Opera Käthei Kollwitz emoționează pe căi multiple: e în ea, pe lîngă vibrația artistică, pe lîngă mesajul social, o compasiune feminină pentru omenire, o noblețe morală impunătoare. În cultura burgheză a fost acceptată — chiar adulată, într-un moment de liberalism al burgheziei prusace — pentru acest conținut larg omenesc pe care l-au numit „umanitarism", făcîndu-se că nu observă sensul precis social al unei opere închinate proletariatului. De fapt, în opera ei se pot găsi argumente pentru această interpretare, ceea ce e firesc în împrejurările în care s-a dezvoltat artista.

Sincer atașată cauzei proletariatului, Käthe nu-l trădează nici o clipă (deși la răstimpuri, virajele ideologice ale social-democrației germane o cam zdruncină, ducînd-o pînă în pragul naționalismului) și acest atașament o conduce firesc la socialism, pe care-l servește „cu bărbăție", cum spunea despre ea Romain Rolland. În viața socială și în artă, Käthe militează pentru unirea proletariatului, făcînd din lucrările ei ecoul activității lui Karl Liebknecht și invocînd solidaritatea comunistă. („Sîntem de partea Uniunii Sovietice" — 1931, de pildă).

Voința de luptă a Käthei o conduce spre grafică, specia artistică prin excelență dinamică, în stare să răspundă spontan actualității și propice unei circulații și accesibilități largi. Grafica ei ilustrează ciclul exploatării: mizerie, moarte, revoltă, exploatare. Aceste compoziții ciclice, deși construite pe teme istorice („Războiul țăranilor", „Țesătorii") sînt de fapt inspirate din nevoia de îmbărbătare a proletariatului contemporan. Exemplul istoric din opera artistei are rostul agitatoric al unui răscolitor „memento".

Dar cea mai patetică și cea mai eficace expresie a exploatării o conferă Käthe imaginii mamei. Nici o conștiință nu poate tolera tragismul

Cimitirul celor căzuți în marile (Litografie — 1913)

Pîine (Litografie — 1924)

Prizonierii (Planşa a VII-a din seria „Războiul țărănesc" — gravură, 1908)

Statul asigură adăpost...
(Litografie — 1926)

femeii care apără viaţa copiilor împotriva unui duşman cumplit, capitalismul. Chipul mamei e adevăratul element incendiar în opera artistei şi, de altfel, în configuraţia acestei opere el înseamnă un simbol al dreptului la viaţă revendicat de proletari.

„Mama" creată de Käthe Kollwitz ocupă în istoria artelor un loc revelator. La mitul eternei dătătoare de viaţă, reprezentat de la Renaştere pînă în veacul nostru, fie în interpretarea lui mistică, divină, fie în accepţia lui laică, senzuală, Käthe adaugă sensul activ al apărării umanităţii. După Käthe Kollwitz, nimeni nu mai poate exalta chipul contemplativ, imperturbabil, al maternităţii care pretinde a sălăşlui într-o sferă ideală, neîntinată de mizeriile lumii dar şi neputincioasă faţă de ele. „Mama"

din opera Käthei sintetizează uriaşa dramă a vieţii măcinate în mizerie, uriaşa crimă a capitalismului care se hrăneşte cu vieţi omeneşti.

Spre bătrîneţe, în ajunul şi în timpul celui de-al doilea război mondial, imaginea maternităţii în opera Käthei începe să poarte aluzii morbide, ilustrînd obsesia morţii. E poate spaima acestei mari iubitoare de oameni, în faţa grozăviilor la care asistă şi pe care ea şi prietenii ei nu izbutiseră să le împiedice. În opera deceniului al patrulea, grupată, în parte, sub titlul edificator „Despre moarte" bîntuie simbolul pueril al strigoiului cu coasă, secerînd mame şi copii. În aceste alegorii stăruie un ecou din tragismul lui Goya. Sensul imaginii devine mai obscur, apelul social uzează de sentimentalism. Acum se statornicesc în creaţia ei aluzii la rostul biologic al mamei. În desenul artistei predomină curbe violente, sugerînd posesiunea maternă, mame ocrotidu-şi copiii în compoziţii cu personajele dispuse concentric, alcătuind parcă simboluri fiziologice.

În această perioadă opera artistei furnizează argumente unor comentatori burghezi care tălmăcesc creaţia Käthei ca o artă umanitaristă. Interpretări filistine au încercat să reducă mesajul artistei la compasiunea maternă, substituind ansamblului creaţiei sale, imagini fragmentare. Cît de virulentă a fost prezenţa artistică a Käthei, cît de plină de consecinţe sociale şi culturale, o arată şi nenumăratele volume de comentarii scrise pe tema ei. Nu ar fi atît de populară arta şi atît de elocvent mesajul ei, fără o deosebită putere de sugestie plastică.

Deşi contemporană cu epoca de fermentare a expresionismului, Käthe — care are comun cu expresioniştii doar febrila nevoie de a potenţa la maximum expresia grafică — nu e contaminată de formalism. Nu pierde nici o clipă din vedere cui se adresează; din experienţa expresionistă reţine numai cuceririle durabile: ştiinţa de a încărca liniile cu semnificaţii printr-o severă economie şi organizare a desenului şi îndrăzneala de a modifica proporţiile liniilor din natură după cerinţele logice ale ideii pe care vrea s-o comunice. Nici o cochetărie estetizantă nu tulbură vigoarea mesajului. Virtuozitatea meşteşugului este numai o însuşire perfectă a armei. Acest meşteşug evoluează spre purificarea grafică: de la „Ţesătorii" din 1908 — desen amplificat cu patetice contraste de alb-negru — pînă la „Mamă apărîndu-şi copiii" din 1942, în care toată sarcina expresiei cade asupra liniilor, e un drum de maturizare a graficienei. În această lentă căutare de eficacitate a expresiei stă încă o mărturie despre acea conştiinţă a gravităţii şi răspunderii faptului creator, care dă operei lui Käthe Kollwitz un sens etic exemplar.

Ca Gorki, ca Maiakovski, ca Romain Rolland, Käthe Kollwitz a înfăptuit pentru proletariat minunea Cosînzenei care udă cu apă vie buzele lui Făt-Frumos, dîndu-i puteri să biruie zmeul.

Anca ARGHIR

Mamă cu copil în braţe (Gravură — 1910)

Afiș (Litografie — 1912)

Grup matern (Sculptură în ghips — 1935)

TÎRGUL MINUNILOR

de F. BRUNEA-FOX

fotografii de A. MIHAILOPOL

Viziunea de seară e feerică. Şi, cu toate că vara aceasta e ploioasă, bucureşteanul nu renunţă la Moşii săi tradiţionali.

Să vă fac o mărturisire. Am pentru bîlci, şi cu osebire pentru cel al Moşilor, o veche afecţiune, ce s-a tradus în cuprinsul multor articole şi reportaje, odinioară, cînd în asemenea manifestări se rezumau desfătările populare de „anvergură". Spuneam de fiecare dată că serbarea asta de lumină şi vuiet conţine un înalt precept umanitar: acel de a contopi publicul Moşilor într-o unică delectare, de a satisface dorinţele unanime, oricît de diferenţiate, cu o imparţialitatea apostolică.

Mă amuză să evoc reflecţiile care mi le inspirau în tinereţe:

Stimulator de optimism — spuneam — Moşii vor permite slăbănogului succesul „încercării puterii", chiar dacă în viaţa lui n-a mînuit o altă greutate decît a linguriţei cu ceai de tei. Oricare ar fi forţa loviturii, se va aprinde sus, în catarg, luminiţa izbîndei. Are chiar dreptul să se ismenească: „păcat că nu-i prăjina mai înaltă!" Sau: „Ciocanul ţi prea uşor! Izbuteam şi cu o singură mînă". Va da posibilitate mitopului să ţintească precis mireasa de tinichea, ce iese dansînd de sub perdeaua de cît; sau va nimeri inima dorobanţului; va declanşa răpăiala tobosarului. (Patronul „tîrului" are grijă să-i dăruiască această nevinovată satisfacţie, atît de preţioasă în ochii „dulcineei" ce-l însoţeşte, mîndră de victoria ochitorului). Va proteja pînă şi destinul bogatului, zic eam, făcîndu-l să potrivească belciugul exact pe capul raţei celei mai grase. Va dovedi obezului urcat pe cîntar un minus neaşteptat, iar costelivului, un plus important.

Moşii sînt un tonic moral. Cîteva luni de zgomot, îmbuibeală, intoxicaţie. E altceva? Dacă aş vrea să-l reduc la expresia lui caracteristică, intimă, esenţială, aş spune că e numai larmă, un pistol umplut cu vuiet, inofensiv. Afară de timpan, bineînţeles.

Moşii te fac să-ţi dai seama, cum nu se poate mai evident, că în individul civilizat doarme „un om al pădurii", un Tarzan, pentru care toată gama de simţiri se traduce prin chiote şi exclamaţii. (Repet încă o dată că vorbesc aici de felul cum vedeam Moşii pe vremuri).

Da! Aci eşti în măsură să întîlneşti oameni serioşi, confecţionaţi pentru viaţa de toate zilele din material grav, rigid, deveniţi, ca prin farmec, alţii. Cum au trecut bariera, cum au păşit în zona supraluminată, asurzitoare, s-au transformat. Tarzan a ieşit la iveală. Te pufneşte rîsul cînd îi evoci. Poftim, profesorul n-a mai găsit un locşor viran în severa lui persoană, unde să-şi atîrne panoplia trompetelor şi pocnitorilor. Financiarul şi-a denaturat o fizionomie preţuită la bursă tot atît cît acţiunile sale, fixîndu-şi un nas de carton roşu, burlesc. Pînă şi pretenţiosul monden, acest artist al aparenţei, acest maestru al izolării care evidenţiază, s-a confundat cu mulţimea ce îi anulează „personalitatea".

Cred că şi menirea unor atari tîrguri e să dea omului alte voluptăţi mai aproape de instinctul lui, decît e în stare să-i acorde rafinamentul civilizaţiei. Vă întreb, ce goană cu maşina la şosea se poate compara cu cele cinci minute frenetice de „lanţ"? De ce gastronomul, pentru care masa e o selecţiune şi o artă, se îndopa aci cu gogoşi şi mititei, serviţi „la botu'calului", în tacîmuri suspecte, de mîini ce nu au cunoscut niciodată imaculata piele de căprioară a oberului?

Am văzut cucoane, deprinse să refuze zece deserturi pînă să găsească unul pe plac, leşinînd aci după un fel de scamă de zahăr, fabricată de un aparat ruginit, sau după „floricele" preparate de neveste tuciurii, în tingiri din care, de bună seamă, se ospătează, în Raion, şi Grivei, şi scroafa.

În acest caleidoscop se irisa calda mea simpatie pentru Moşi. În mirajul lui reverbera încîntarea miilor de vizitatori, tineri şi bătrîni, cărturari şi muncitori cu braţele, tîrgoveţi cu bunăstare de la centru şi mahalagii fără pricopseală din toate marginile Capitalei. Dar această feerie avea o umbră, o bubă, pe care n-o vedeam, pentru că eram orbiţi de sclipirile înşelătoare.

Impresarii monştrilor

Da, feeria avea şi o altă faţă, mohorîtă, dureroasă, pe care multă vreme am ezitat s-o dezvălui. Din ce sentiment? Ştiu şi eu! Poate din delicateţe şi solicitudine pentru lumea vrăjită de fosforescenţa spectacolului. Poate din jena de a arăta celor ce se veseleau, că dramul lor de euforie e rezultatul multor suferinţe, al multor sacrificii din partea unei anumite categorii aparţinînd profesiunilor bîlciene.

Am ezitat, bunăoară, să atrag atenţiunea asupra „femeii-maimuţă", a cărei prezenţă aci era de o evanghelică jertfă şi renunţare, fiindcă graţie acestei jertfe orice vizitatoare—oricît de puţin înzestrată de natură — avea dreptul

Lume, lume!

Privindu-i pe cei ce se dau în lanţuri.

Încercarea puterii. După cum arată concurentul, lichidul trebuie să fi ajuns la „campion mondial".

Aci poți cumpăra orice, de la păpuși la cratițe.

După o zi de târg, parcă e mai bun sucul decît țuica.

Cu banii luați pe marfă, la alegerea baticurilor.

să se considere, prin comparație, *irezistibilă*. Înadins evitam în reportaje să trec în revistă schilozii fabuloși, în fața cărora infirmii din public, intrați cu taxă, se puteau mîngîia că sînt robuști și *oameni*. Și atîtea alte eforturi anonime, menite doar să întreție iluzia noastră de sănătate și frumos.

Însă, în cele din urmă, am ridicat perdeaua de fir ce disimula mizeriile și umilințele unor suflete nevinovate. Îmi amintesc: m-am întîlnit în tren cu un vechi antreprenor de „curiozități de iarmaroc", care mi-a împărtășit că pentru sezonul apropiat avea cîteva „splendide sluțenii". Nu mi-a spus ce anume. Dar, evocînd în minte „trouvaille"-urile sale de altădată, am simțit fulgerîndu-mă un fior de oroare și dezgust. Mi-am zis că trebuie să se isprăvească o dată cu industria spectaculoasă a betegilor, a monștrilor; că Moșii merită a fi mîntuiți de urîțeniile ce-i pervertesc candoarea.

Cîndva exista o „societate a voiajorilor de bîlciuri", cu sediul în Capitală, cuprinzînd membri ce puteau fi întîlniți la toate iarmaroacele din țară. Vă închipuiți, și pe bună dreptate, că o ședință a societății trebuie să fi avut un „cașeu" particular, și în ceea ce privește discuțiile, și în ceea ce privește asistența. Se dezbăteau, probabil, printre altele, chestiuni de tagmă, de bună seamă, și secrete profesionale — reforme, achiziții de „fenomene" noi, metode de șarlatanii, bursa monștrilor etc. Mai e nevoie de menționat comportarea autorităților față de aceste oribile geambașlîcuri? Erau nu numai indulgente cu traficanții, ci și cointeresate la beneficiile lor.

Îmi vine în minte icoana unei nopți de Moși, de mult, dintr-un an din anii sfrijiți și famelici pe care ni-i dăruia odinioară regimul burghez. Nu fără o strîngere de inimă făcusem constatarea că și prin bîlci fantoma crizei mai suflase în lumini, mai redusese dinamul zgomotului. Mi-am revăzut cunoștințele în barăcile anemic frecventate și mi-am spus că trebuie dezvăluită suferința acestei lumi aparte, ce se chinuie și se schilodește pentru toți gură-cască admirativi și exigenți — eu, și d-ta, și mulțimea — veniți după bucurii sălbatice.

Da, eram prietenul acestei ginte mutilate, diforme, ce se pitea îndărătul firmelor pitorești — piticii, grașii, bicefalii, femeia cu barbă, fata cu trei picioare, omul-trunchi, marfa vie a împresarilor mereu în căutare de hidoșenii originale. Gîndiți-vă: ce se făceau nenorociții aștia dacă, peste un an, *deveneau oameni ca toți oamenii?...*

Vă dați seama ce ar fi însemnat pentru piticul bărbos Ilie Dobrogeanu numai cîțiva centimetri de statură în plus? Sau pentru Nae Olteanu, uriașul de 2,40 metri, o încîlcire, o durere de șale care să-l oblige la încovoiere? Sau pentru copiii grași, cîteva kilograme de osîndă mai puțin? Sezisați panica lor eventuală, efortul ce-l făceau pentru a se menține în „formă"?

Slavă ție doamne! L-am găsit pe Dobrogeanu... nealterat. Dimpotrivă, și criza ajutînd, parcă era mai pitic ca altădată. Era numai barbă. Probabil fiindcă barba nu cere de mîncare. Și Nae Olteanu era la... înălțime. Mai săltase chiar cu 12 centimetri.

Da, „fenomenele" se mențineau neschimbate. „Copilul-vampir, cu cap de viței, piele de broască, urechi de maimuță, labe de crocodil", cum glăsuia prospectul, își mai adăugase un beteșug: un „bot de știucă!" Succesul unui an de tainice transformări! Omului-trunchi nu i-au crescut, în intervalul de 12 luni, brațele și picioarele — și era mulțumit. Continua să scrie și să coasă cu gura. Femeia-gorilă se păstrase mai urîtă ca oricînd. Și era de aceea fericită... Pîinea atîtor eforturi pentru o ordine răsturnată, pentru comercializarea spectaculoasă a atîtor diformități, deocamdată nu le era periclitată.

Evocare

„Aici iș'a! Și numai aici iș'a! E Fea! Fea, fecioara nebună cu capu' de lemn, care trăiește cu un jaguerrr!"

Omul purta o redingotă veche, uzată, balzaciană, cronica dramatică a atîtor cariere eșuate, de la frumosul jongler ce a inaugurat-o convins că în căptușeala ei se pitește succesul și fortuna, pînă la proprietarul actual — al cîtelea? — chircit ca o gloabă de drîc, în veșmîntul larg.

Omul mai avea şi o gaură în beregată. O gaură autentică, neagră şi cercuită cu metal, ca un muştiuc de ţigaretă sau ca un simplu orificiu de flaut. Gură-cască era impresionat de scorbura neagră vizibilă deasupra gulerului. O considera, ca pe tot ce constituia meşteşugul acestei lumi de bîlci, mistificatoare şi şarlatană, drept „iluziune" — „Cum naiba o fi făcut-o?" — poate desenată cu cerneală, poate o pată din naştere.

Şi totuşi, era o gaură veritabilă, o gaură tuberculoasă, făcută chirurgical, ca să-i ajute respiraţia. Omul băga în orificiul ăsta o ţigară aprinsă şi slobozea fumul pe gură. Fluiera dintr-un ţignal. Stingea o luminare. Fiindcă, domnilor, gaura asta era stigmatul stilizat al unui beteşug — şi omul cu redingota veche îl exploata cum exploatau atîţia semeni de aci beteşuguri mai oribile, monstruoase chiar.

Pentru a putea să-şi tune tirada menită să ademenească publicul înăuntru, în baraca unde tot el se „produce" cu boscării (e aşa de greu să fii auzit în vuietele Moşilor), punea degetul pe deschizătura întunecată. Atunci glasul lui altminteri, mort, se deştepta, nu normal, ci numai pe jumătate tonic, răguşit, fals. Şi asta iar impresiona. Individul cică se prefăcea. Abia cînd opintirile lui oratorice reuşeau să smulgă din aluatul spectator, din masa curioşilor dispuşi să se distreze gratis, un boţ reprezentat prin cîţiva, ispitiţi, în sfîrşit, să vadă şi ce-i dincolo de pînză — omul îşi

„Onorată asistenţă, sînt bolnav. Mi-s plămînii ferfeniţă. Chiar adineauri am scuipat sînge (priviţi, pata e încă udă pe guler). Gaura asta nu-i o şmecherie, ci o gaură adevărată. Fără ea aş muri sufocat. Sînt un om ca dv., minus sănătatea. Aş vrea şi eu să pot sta colea, pe o bancă, amuzîndu-mă la boscăriile Moşiilor. Să pot bea o halbă, să mă dau în lanţuri, să sicîi maimuţele, să cîştig o solniţă la roată, să mă bucur de veselia copiilor, într-un cuvînt să fiu ca dumnealui, rumen, sau chipeş cum e domnul plutonier. Spovedania asta merită obolul vostru!"

Vedeţi efectul? Omul ar fi fost sortit sinuciderii. Pentru o îndoită crimă: a trădat secretul corporaţiei, prezentîndu-se bicisnic, bîntuit de mizeriile comune ale pămîntului. Şi a înşelat aşteptarea spectatorului, a bunului, a generosului spectator, care pentru trei lei te obligă să-ţi frîngi oasele, să te mutilezi, să înghiţi sticlă, să fii paria.

„E Fea! A fost pescuită în apele Nilului. Vorbeşte şapte limbi. Şapte limbi vorbeşte. domnilor şi doamnelor, printre care ebraica veche!"

★

La 4 dimineaţa, cînd lumea mai rezista doar la restaurantele-varieteu de la intrarea Moşilor, cînd zorile albăstreau acoperişurile de pînză, fauna barăcilor ieşea tiptil de sub perdele, din lăzi, de pe estrade drapate funerar, din acvariu. N-o vedea nici un profan; ora asta echivocă îi aparţinea.

permitea să se retragă. Nu pentru mult. Pentru cîteva minute doar, cît era necesar să-şi calmeze tusea, o tuse hîrîită, ce-i îneca beregata cu flegmă, împroşcată prin gaura în care îndesa desperat, spasmodic, batista. Nimeni nu ghicea că nenorocitul e pradă accesului!

Cînd îşi făcea din nou apariţia în baraca, pentru „demonstraţie", niţel mai pămîntiu, cu ochii în fundul orbitelor, febrili, cu cele două brazde mai pronunţate, publicul era gata pregătit pentru *distracţie*. Stropul rumen de pe guler nimeni nu-l remarca. Căci un magician nu poate fi bolnav. E de neconceput. Simulează. Şi fiindcă simulează grozav, nenorocitul, lumea se amuză. Închipuiţi-vi-l adresînd un apel umil publicului:

„Sirena", răpusă de zece ceasuri imobile, urina în dosul panopticului. Femeia cu barbă, spină acum, se pudra. Omul-gorilă fuma o ţigară în compania gardistului, unicul intrus. Uriaşa care rupea lanţuri sorbea paharul cu lapte bătut. Piticul Dobrogeanu se ducea să-şi reia locul decorativ în aleea grădinii romantice. Nae uriaşul, lihnit, visa un bou fript şi o vadră de vin.

Monştrii deveneau oameni. Fea, fecioara nebună cu capu' de lemn, intra în baraca dresorului de şoareci, un găligan robust, pe care turbanul indian şi iataganul sclipitor îl aranjau teribil...

MOŞI 1957

Imaginea de bîlci mare o vedem ca o întîlnire fremătătoare de oameni, veniţi din toate colţurile regiunii, pentru a-şi desface rodul meseriilor sau al ţărinii. Partea distractivă, care acaparase în trecut aproape tot perimetrul Moşilor, a denaturat şi semnificaţia iarmaroculuI. În afară de turta dulce şi mierea lipovenilor, nici o altă marfă nu restituia oborului înţelesul său tradiţional. Abia în anii noştri această destinaţie a fost restabilită.

L-am revăzut la deschidere. Acelaşi vesel zgomot de fanfare, pocnete, zarvă, te întîmpină şi acum. M-am plimbat pe aleile bîlciului, printre pavilioane cu fel de fel de surprize desfătătoare — carusel, circ, menajerii, bărci, tir, iluzionism, exhibiţii sportive — şi m-am bucurat constatînd absenţa panoramelor cu monştri. Din vechii „bîlcieni", proprietari de întreprinderi pur distractive, am mai întîlnit cîţiva. Puţini. Atîţia ani s-au depănat!... Bătrîni acum, bunici... Dar n-au renunţat la îndeletnicirea pe care au practicat-o o viaţă întreagă. Iată-l pe Jean Demetrian. Tot cu „lanţul", cu căişorii sclivisiţi pe care s-au învîrtit trei generaţii de copii. Are tîmple albe. Dar e la fel de robust şi vioi ca altădată. „Zidul curajului", cum se intitulează pavilionul peste care se lăfăia odinioară, macabru, firma „Arena morţii", aparţine acum fiului său, motociclistul acela neînfricat care aleargă pe... pereţi.

Iată-l şi pe bunul Berkin, al cărui portret din tinereţe — pe atunci dresor de urşi, purtînd un fantastic costum de cowboi — m-a făcut să surîd amintindu-mi-l. Are o mică menajerie, a cărei vedetă este „Calul matematic".

Însă imaginea dominantă a Moşilor o dă comerţul. Zeci de prăvălii, gherete şi standuri cu felurite produse — alimentare, textile, tehnice, menajere, ornamentale etc. — fructul mănos al fabricilor şi atelierelor din Bucureşti şi regiune, al cooperativelor şi meşteşugarilor particulari, al gospodăriilor agricole colective, al întovărăşirilor şi al ţăranilor cu gospodării individuale — constituie adevăratul chip al bîlciului popular.

Aceasta este imaginea economică şi socială a Moşilor de azi, materializată în abundenţă şi hărnicie. Acuma abia avem motive să spunem că feeria lui e o oglindă în care străluceşte şi rîde sănătoasa veselie a poporului nostru muncitor.

Urcînd pe zidul curajoşilor

Așa arăta pașnicul sat ceh Lidice în ziua de 9 iunie 1942

10 iunie 1942. Satul Lidice, lipsit de apărare, este mistuit de flăcările incendiului aprins de hitleriști

Reîntorși la locul crimei, bestiile în uniformă hitleristă își contemplă „opera": zeci de bărbați din Lidice masacrați

Trandaf

— ARTICOL SCRIS PENTRU „FLACĂRA" —

de Maria ZAPOTOCKA

Praga, iunie 1957.

Între locul pe care se afla satul vechi, ras de pe fața pămîntului, și noul sat Lidice — cu acoperișurile lui roșii, casele noi, șoseaua asfaltată și veșnicul neastîmpăr al copiilor care îți bucură inima cu strigătele și rîsul lor — urcă în pantă ușoară, treaptă cu treaptă, în terase de o impresionantă frumusețe, o grădină fără sfîrșit, o adevărată împărăție a trandafirilor. Simbolul sculpturii lui A. Hladek, care străjuie intrarea grădinii, se continuă ciudat, se regăsește emoționant în păturile suprapuse spre orizont ale florilor, în fîșiile colorate ale fiecărei terase, în marea celor 17.000 de tufe de trandafiri, aduse aici din întreaga lume, acum doi ani. Este o mare cu întunecimi și lumini — mare scăldată în razele soarelui, ale cărei valuri multicolore țin veșnic trează amintirea celor 173 de oameni din Lidice, asasinați în mod bestial de naziști, în primele ore ale dimineții de 10 iunie 1942.

O singură umbră cade asupra acestui parc menit să simbolizeze pacea (opusă ororii și bestialității fasciste) — o singură umbră mare și grea, care adaugă inefabilei armonii a culorilor, acordurile grave ale eroicului și ale durerii. O umbră—umbra unei uriașe cruci—care îți readuce în suflet deznădejdea acelor clipe, sfîșietoarea lor realitate și senzația pumnilor strînși, a dinților scrîșniți, a răsuflării întretăiate, a acelei hotărîri neînduplecate, care a dăruit poporului nostru puterea de a-și scutura lanțurile și de a-și răzbuna morții.

15 ani s-au scurs din clipa în care s-a abătut grozăvia nazistă asupra micului Lidice...

Vestea s-a răspîndit în vara lui 1942 ca fulgerul în întreaga țară, răzbind pînă și prin porțile ferecate ale închisorilor. În zilele acelea am aflat și noi, cei din închisoarea Pankrac, că bărbații din Lidice căzuseră victime furiei naziste, că satul fusese mistuit de flăcări, femeile întemnițate, iar copiii deportați spre locuri necunoscute.

Amănunte am aflat însă abia mai tîrziu — după cîteva luni — cînd am fost transportată la închisoarea din Terezin. Am cunoscut acolo una dintre femeile din Lidice, pe care naziștii nu o ridicaseră o dată cu celelalte, numai pentru că în ziua masacrului ea se găsea internată în spitalul din Kladno. După ieșirea din spital, însă, au trimis-o și pe ea într-un lagăr de concentrare, iar mai tîrziu au transportat-o la închisoarea din Terezin.

Rokosova — astfel se chema tînăra femeie — aflase în spital despre grozăviile întîmplate în Lidice și, în ciuda faptului că naziștii îi interziseseră cu desăvîrșire să povestească ceva celorlalți deținuți, mi-a zugrăvit totuși, cu inima strînsă, ororile săvîrșite de către vandalii fasciști în satul ei.

Femeile din Lidice, pe care naziștii le deportaseră la Ravensbruck înainte de a-și începe „opera", nu știau nimic de moartea bărbaților lor și nici de soarta tragică a satului. În timp ce alți deținuți din lagăr naziștii le acordau „favoarea", la anumite perioade de timp, să scrie și să primească vești, ele nu puteau primi scrisori niciodată.

Ulterior, după întemnițarea la Terezin, fasciștii m-au transportat și pe mine la Ravensbruck, unde femeile care mă cunoșteau din timpul în care activasem în regiunea Kladno m-au copleșit de îndată cu întrebările. Erau încredințate că le voi spune adevărul despre soarta satului, a soților și a copiilor lor. Dar situația era pentru mine cît se poate de grea. Să le fi spus adevărul? Cunoșteam viața din lagărele de concentrare. Știam că ferocitatea și lipsa de scrupule a călăilor fasciști impuneau fiecărui deținut să-și încordeze toate puterile, pentru a putea birui chinurile și suferințele la care era supus. A le spune în asemenea clipe femeilor din Lidice adevărul adevărat, adevărul în tot tragicul

În locul satului martir, s-a construit noul Lidice →

irii de la Lidice

lui fără limite, ar fi putut însemna spulberarea oricărei speranțe și, poate, totodată, înfrîngerea voinței de a mai trăi. Am fost de aceea nevoită să mint, să recurg, în propriul lor interes, la mîngîierile fantomatice ale minciunii. Și le-am spus că bărbații lor trăiesc, internați și ei într-un lagăr de concentrare; că naziștii, pentru a-i chinui și mai mult, le interziceau să transmită vești, că nici o clipă nu trebuie să ne pierdem credința fermă în înfrîngerea grozăviei fasciste. Și m-au crezut, au nădăjduit — și și-au suportat cu stoicism destinul.

Multe femei din Lidice, și mai cu seamă cele tinere, au ajuns a înțelege în alt fel viața la Ravensbruck, au învățat să urască și au învățat, mai ales, să lupte. Ele au fost primele care au răsădit, cu ura și dragostea inimii lor, sămînța udată cu lacrimile bucuriei, viața nouă și înfloritoare a noului Lidice, care construiește și muncește.

Recent Comitetul pentru Pace din țara noastră și Comitetul britanic al „Grădinii păcii și prieteniei" de la Lidice (căruia îi revine nobila idee a amenajării ei) au decis să comemoreze, cu o largă participare de peste hotare, martiriul satului Lidice. Pe pămînturile stropite odinioară cu sîngele unor oameni pașnici au venit să cinstească memoria eroilor oaspeți din Anglia și Uniunea Sovietică, din Republica Democrată Germană și Republica Federală Germană, din Austria și de pe alte depărtate meleaguri.

În noul Lidice s-a făcut auzit glasul bărbaților, femeilor și mamelor din lumea întreagă, toți hotărîți să apere pacea, să lupte pentru ea. Cu prilejul întîlnirii internaționale de la Lidice a delegaților din toate celelalte orașe martire, victime ale sălbăticiei fasciste, s-au trimis în întreaga lume peste 50.000 cărți poștale, care amintesc oamenilor ororile cumplite ale fascismului.

...240.000 de trandafiri înfloresc acum la Lidice — 240.000 de flori își desfac petalele către soare; flori ce s-au desfăcut cîndva în lumina soarelui ce încălzește pămîntul sovietic sau italian, britanic sau austriac, trandafiri din nord și din sud, din est și din vest, lumina atîtor milioane de inimi din toate continentele.

Au pierit la Lidice 173 de oameni. Au pierit în lagărul de la Ravensbruck, răpuse de boli sau în văpaia cuptoarelor, multe dintre soțiile, mamele sau surorile lor. Și mulți dintre copiii care zîmbiseră cu o zi înainte pe ulița satului au încremenit pentru totdeauna, sub călcîiul bestiei naziste.

Dar jertfa lor nu a fost zadarnică! Prezentă în inimile noastre, prezentă în inimile popoarelor lumii, jertfa celor de la Lidice va trăi și de aci înainte ca un implacabil avertisment pentru toți acei care ar mai avea vreodată slăbiciunea să asiste neputincioși la afirmarea răului.

Lidice este, din acea zi de groază a anului 1942, o prezență veșnică în memoria umanității întregi.

Traducere din limba cehă
de Jean GROSSU

Avea doar 8 ani cînd naziștii au smuls-o din satul Lidice și au deportat-o împreună cu alți copii. Casa părintească a fost rasă de pe suprafața pămîntului. În noul Lidice, Maruska Dolezalova și-a regăsit un cămin fericit, alături de soțul ei și de micuța lor Ivankou

...Și Lidice trăiește, renaște, înflorește...

După primele spectacole în limba română, care au avut loc în anul 1816 în casele familiei Ghica, Teatrul Național din Iași a căpătat un sediu stabil în casele lui Mihalache Sturdza din dealul Copoului (în fotografie). Aci teatrul a funcționat până în anul 1888, când clădirea a fost distrusă de un incendiu. Pe vatra fostului teatru s-a clădit mai tîrziu Universitatea „Alex. I. Cuza".

OMAGIU

de Constantin MORUZAN
artist emerit al R.P.R.

Gheorghe Asachi a fost cel care a montat pe scena improvizată din casele lui Ghica primul spectacol: pastorala „Myrtil și Chloe", adaptată în românește. Cronica vremurilor ne spune că Asachi însuși a executat și cortina alegorică a reprezentației inaugurale.

Teatrul Național din Iași și, o dată cu el, întreaga lume a scenei din țara noastră trăiesc zile de mari emoții și înălțătoare aduceri aminte: se sărbătorește împlinirea unui veac și patru decenii de cînd la Iași s-a dat prima reprezentație teatrală în limba română, prezentîndu-se pastorala „Myrtil și Chloe" de Gessner și Florian, în prelucrarea lui Gheorghe Asachi. Pentru întîia oară acum 140 de ani, pe scena unui teatru s-a vorbit în limba română, în graiul poporului, în graiul cald și plin de miere al Moldovei noastre iubite. Și evenimentul astăzi prăznuit a fost de bun augur pentru istoria teatrului românesc. Au osîrdit, atunci și de atunci încoace, luminate cugete și calde inimi în a arăta că limba vorbită de cei mulți și truditori e capabilă să transmită de la înălțimea scenei idei și sentimente dintre cele mai curate. De aceea ni se umple inima de adîncă venerație și cinstire cînd gîndul ne poartă la ctitorii teatrului moldovean, la toți acei ce i-au creat faima și, prin decenii, i-au consolidat temelia: Gheorghe Asachi, Alecu Russo, Costache Caragiale, Mihail Kogălniceanu, Matei Millo, Vasile Alecsandri...

Mari artiști s-au perindat pe scena acestui teatru. E de ajuns să amintesc doar cîteva nume: Grigore Manolescu, Aristizza Romanescu, Matei Millo, Agatha Bîrsescu, Aglaie Pruteanu, Boldescu și atîția alții, ale căror nume strălucesc ca sorii pe firmamentul teatrului românesc. Flacăra splendidei lor trăiri scenice a luminat generațiile de-a lungul timpului, pe drumul unei arte realiste. De la acest limpede izvor s-au adăpat talentele unor valoroși artiști ce cinstesc în zilele noastre scenele românești, ca: artistul poporului Costache Antoniu, artiștii emeriți C. Ramadan, Șt. Ciubotărașu, Aurel Ghițescu, Gh. Popovici, Miluță Gheorghiu, Any Braeski, Margareta Baciu, Margareta Davidoglu...

Prestigiul teatrului ieșean a crescut sub directoratul unor oameni de seamă ai culturii românești; să amintim, în acest sens, pe G. Topîrceanu, Mihail Codreanu, pe marele nostru scriitor Mihail Sadoveanu.

Aniversarea Teatrului Național din Iași este o sărbătoare a fiecă-

Noul sediu al Naționalului ieșean, în care teatrul funcționează și astăzi, a fost inaugurat în 1896.

Iată două dintre marile interprete ale primei scene din capitala Moldovei: Agatha Bîrsescu (dreapta) și Aristizza Romanescu (stînga).

O scenă din piesa noii noastre dramaturgii „Nota zero' la purtare" de Virgil Stoenescu și Oct. Sava, jucată cu mult succes pe scena Națio-nalului din Iași.

rui slujitor al artei din țara noastră. Cu toții am trăit emoția unei zile sărbătorești, pentru că mulți, foarte mulți artiști răspîndiți azi în toate teatrele din țară și-au început ucenicia pe scena Teatrului Național din Iași.

Acum mai bine de un sfert de veac, mi-am început și eu această ucenicie tot pe scena acestui teatru. Cînd mă gîndesc la acele zile de început de drum, inima îmi bate de emoție cu aceeași intensitate ca și atunci cînd, sfios, făceam primii pași pe scena de pe care au răsunat glasurile atîtor mari maeștri, actori de neuitat. Și cum să nu te simți tu, începătorule, mic și sfios, cum să nu te înfiori de bucuria emoției, cînd calci pe aceleași scînduri pe unde au trecut și au trăit revelatoarele clipe ale artei Matei Millo în „Barbu Lăutaru", Agatha Bîrsescu în „Sapho" ori „Medeea", ilustrul Boldescu în „Cetățeanul turmentat"!

Tradiția acestor mari înaintași, dăruirea lor, idealurile lor frumoase au fost și sînt călăuză tuturor generațiilor de artiști care au trecut pe această scenă.

Și fără îndoială că și astăzi se petrec la fel lucrurile și la fel se vor petrece și în viitor. Tînărul absolvent de conservator, la prima apariție pe această scenă, va trăi emoția sufocantă și de necuprins în cuvinte, emoție căreia noi toți i-am jertfit cele mai luminoase și pline de nădejdi lacrimi.

Acolo tînărul artist, în prima seară de contact cu publicul, în luminile orbitoare ale reflectoarelor, va simți, va trăi, va vedea viața lui de viitor artist legată strîns și pentru totdeauna de arta căreia i s-a închinat și, înfățișîndu-i-se în fața minții lui strălucitoarele glorii ale teatrului ieșean, va jura, așa cum am făcut și noi la timpul nostru, să ducă mai departe, după puterile lui, o luminiță din flacăra marilor săi înaintași.

Teatrul Național din Iași, purtător astăzi al numelui unuia dintre cei mai mari slujitori ai artelor, numele lui Vasile Alecsandri, este în plină sărbătoare.

În sala acesa minunată, lumina reflectoarelor s-a aprins din nou, poate mai puternic, mai sărbătoresc ca altădată.

Marele nostru om de teatru, Matei Millo, a animat ani de-a rîndul templul Thaliei din capitala Moldovei. Iată-l, în fotografia de mai sus, în rolul celebrului Barbu Lăutaru.

Teatrul Național din Iași, mergînd pe linia tradiției sale realiste, a prezentat în 1932 piesa „Azilul de noapte" de Maxim Gorki, în direcția de scenă a lui Ion Aurel Maican, pictor scenograf fiind Th. Kiriacof-Suruceanu. Iată cîțiva dintre interpreții piesei, printre care putem recunoaște pe Gh. Popovici și Margareta Baciu, azi artiști emeriți ai R.P.R., N. Șuba, Sandu Teleajen, C. Sava ș.a.

Iar cei prezenți în sală simt îndemnurile inimoșilor lor înaintași într-ale meșteșugului scenei, întru slujirea, cu același devotament și măiestrie, a nobilei arte a cuvîntului rostit; dar fără îndoială că se vor adăuga la aceste îndemnuri și acelea ale ceasului de față — minunat ceas în care poporul nostru construiește o viață socialistă și care ne pune nouă, artiștilor, noi îndatoriri și țeluri. Să sporim cu noi și luminoase fapte cele înfăptuite în trecut, să le sporim fiecare după natura talentului său desfășurat astăzi sub semnul unor înțelepte învățături. Și așa cum au năzuit marii noștri înaintași dar, vitregiți de timpuri, nu au putut-o duce pînă la capăt, noi să legăm cît mai strîns arta de poporul țării și de lupta lui, pentru ca ea să fie a lui și numai a lui.

Printre miile și zecile de mii de inimi care au zvîcnit de plăcută înfiorare în bucuria și emoția generală a sărbătorii Teatrului Național din Iași, mă bucur că s-a aflat și inima mea, în permanență legată de viața, succesele și tradițiile frumoase ale acestui templu de artă.

Ca un omagiu adus întemeietorilor, în repertoriul actualei stagiuni au fost reintroduse piesele „Baba Hîrca" de Matei Millo și „Coana Chirița", de Vasile Alecsandri. Personajele principale în ambele piese sînt interpretate în travesti de artistul emerit Miluță Gheorghiu, pe care-l vedem în fotografie în fața oglinzii de machiaj.

PE TERENURILE DE SPORT

12000, de spectatori au aplaudat duminică pe Stadionul Republicii strălucita performanță realizată de echipa noastră reprezentativă de baschet, care a reușit să întrecă cu 44-42 (20 22) redutabila formație a Uniunii Sovietice. Jucătorii noștri au dovedit cu acest prilej o bună pregătire tehnică, o remarcabilă putere de luptă și o eficace orientare tactică. In fotografie atac la coșul echipei noastre. →

In recentele concursuri internaționale de atletism de la Varșovia, Atena și Istambul, reprezentanții noștri au avut o strălucită comportare, cucerind șapte locuri I. La Varșovia N. Răpcănescu s-a clasat pe primul loc la aruncarea ciocanului, cu 60,49m.

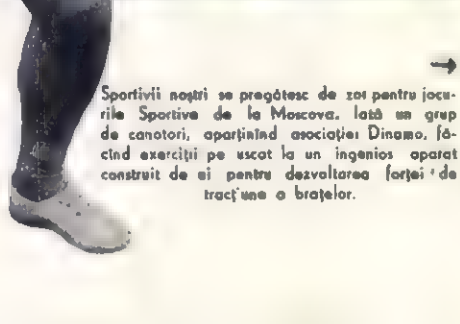

→ Sportivii noștri se pregătesc de zor pentru jocurile Sportive de la Moscova. Iată un grup de canotori, aparținînd asociației Dinamo, făcînd exerciții pe uscat la un ingenios aparat construit de ei pentru dezvoltarea forței de tracțiune a brațelor.

La startul primului mare concurs internațional de tenis al R.P.R. s-au prezentat numeroși concurenți de peste hotare. In fotografie: jucătoarele franceze Bucaille, campioana Franței, și Kermina (stînga) alături de jucătoarele române Kandelffy și Lia Doboșiu (dreapta)

In ofsaid

CÎND JUCĂTORII DE RUGBI SÎNT NERVOȘI

Intotdeauna meciurile de rugbi dintre formațiile Dinamo și C.C.A., două dintre cele mai bune echipe din țară, s-au remarcat prin înaltul lor nivel tehnic, prin spectaculozitate și prin dîrzenia disputei. Niciodată însă pînă acum dîrzenia și ambiția jucătorilor nu au depășit limitele sportivității ce caracterizează întreaga activitate competițională din țara noastră. Iată însă că la ultima întîlnire dintre aceste două formații, desfășurată în cadrul „Cupei R.P.R.", am asistat la cîteva regretabile incidente. Uitînd de frumoasa lor comportare anterioară, jucătorii s-au dedat la loviri reciproce și bușculade. Faptul e cu atît mai regretabil, cu cît printre cei ce s-au dovedit atît de... nervoși se află jucători valoroși, pe care de atîtea ori i-am aplaudat pentru jocul lor inspirat și pentru frumoasa lor conduită. E vorba astfel de Penciu, Chiriac și Paloșanu de la C.C.A. și de Emil Dumitrescu și Petrache de la Dinamo.

Au trecut mai mult de zece ani de cînd nu au mai fost asemenea scandaloase incidente pe terenurile de sport din țara noastră. Ar trebui ca ele să nu se mai repete vreodată. Nici măcar la... grămadă!

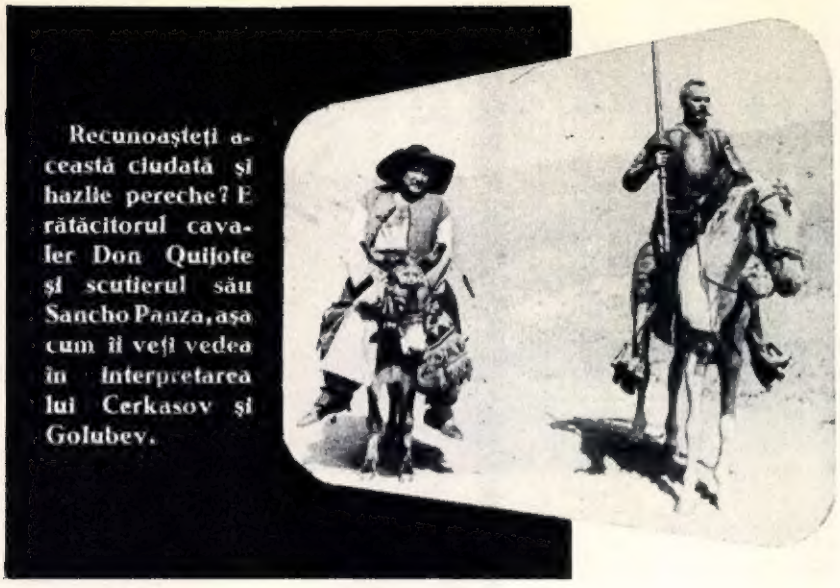

Recunoașteți această ciudată și hazlie pereche? E rătăcitorul cavaler Don Quijote și scutierul său Sancho Panza, așa cum îl veți vedea în interpretarea lui Cerkasov și Golubev.

Don Quijote și scutieru-i credincios, în fața ducesei.

Don Quijote pe ecran

De cîte secole și pe cîte drumuri prăfuite ale lumii nu a putut fi întîlnită — țîșnind din paginile romanului lui Cervantes — perechea aceasta ciudată și hazlie a Cavalerului Tristei Figuri și a scutierului său rotofei? Călătorind pe deșăla-ta-i Rosinantă și întovărășit de credinciosu-i Sancho Panza, rătăcitorul hidalgo spaniol Don Quijote s-a nimerit mai anul trecut prin munții Crimeei, invitat și călăuzit de regizorul sovietic G. Kozințev și reînviat de suflul artistic al marelui actor sovietic Cerkasov, după mai bine de 350 de ani de la data autentică a nașterii sale.

Deci vom vedea în curînd, proiectată pe ecran lat, povestea veche dar veșnic tînără a inimosului cavaler medieval cu mintea amețită de romanele cavalerești ale vremii, dar cu sufletul pur și entuziast, gata să lupte oricînd și cu oricine — fie ele și niște biete mori de vînt luate drept zmei nărăvași — pentru a răpune răul și aduce la triumf dreptatea. Nikolai Cerkasov e de mult timp pasionat de întruchiparea lui Don Quijote, așa cum ne-o dovedesc repetatele sale apariții scenice în acest rol: în 1920 l-a dublat pe Feodor Șaliapin într-un episod mut din opera „Don Quijote" de Massenet; cîțiva ani mai tîrziu l-a reînviat pe uscățivul cavaler în baletul lui Minkus; apoi l-a jucat pe scenele a două teatre leningrădene. Și iată-l de astă dată în film, acolo unde nesfîrșitele posibilități ale cinematografiei îi permit cea mai amplă și subtilă recreare a lui Don Quijote, în acea concepție artistică ce-i conferă eroului un fond plin de bunătate și umanitarism, ce estompează ridicolul visărilor sale neputincioase. Filmul a implicat însă, pe lîngă evidente avantaje artistice, și mari, foarte mari greutăți de realizare tehnică. Dintre acestea, să pomenim de faptul că mai bine de două treimi din film s-au turnat la dogoritoarea căldură de + 40 grade, sau să amintim episodul tragicomic al duelului cu leul. Conform scenariului, la rugămintea damei de onoare a ducesei, curajosul cavaler provoacă la duel un leu; și dacă la lectură povestea e amuzantă, transpunerea ei pe peliculă a fost plină de peripeții: îmblînzitorul sovietic Boris Eder s-a gîndit că ar fi mult mai bine să obișnuiască leul cu prezența lui Cerkasov, astfel ca scenele mai puțin primejdioase să fie filmate fără gratii, fără trucaje. Săptămîni de-a rîndul Cerkasov a intrat împreună cu îmblînzitorul în cușca leului, pentru... mici discuții amicale cotidiene; dar cu toată prietenia lor strînsă, fiara nu s-a dovedit prea amabilă în momentele filmării!

Alături de Cerkasov, în film, mai apare artistul poporului I. Golubev (savuros interpret al lui Sancho Panza) precum și talentata actriță L. Vertinskaia (interpretă a ducesei). Și iată că filmul oferă și o revelație neașteptată: din calitatea de studentă în anul III al Institutului de Aviație din Moscova (și de ocazională artistă amatoare) tînăra Ludmila Kasianova a trecut direct la calitatea de... Dulcinee, făcînd acest pas, cu un mare talent, înapoi peste secole și — dacă vreți — înainte, peste... profesie.

Pe curînd, deci, la întîlnirea dintre spectatorii romîni și filmul sovietic.

Cumplită-i lupta cu morile de vînt... →

...dar mi-te duelul cu flo- ← **rosul rege al junglei.**

Răspundem cititorilor

CE ESTE PRAGMATISMUL ?

Prin materialul de mai jos, tov. asistent L. Grünberg răspunde întrebării puse de tov. Serpescu Elena, elevă din București.

Pragmatismul s-a afirmat pentru prima oară ca un curent filozofic în S. U. A., în cadrul „Clubului metafizic" (1871-1874), în perioada dezvoltării economice rapide a monopolurilor și a ascuțirii luptei politice între capitaliști și proletari.

Termenul „pragmatism", care vine de la grecescul „pragma" (acțiune), a fost folosit pentru prima oară de către filozoful american Charles Peirce (1839-1914) apre a desemna printr-însul probleme filozofice. Termenul ar fi rămas cu siguranță fără nici o valoare circulatorie, dacă un alt filozof american—William James (1842-1910) nu l-ar fi reluat și n-ar fi caracterizat cu el propria-i filozofie. Dintre continuatorii lui James, cel mai cunoscut este John Dewey (1859-1952), creatorul ultimei și celei mai nocive expresii a pragmatismului—așa-numitul „instrumentalism"—iar în alte țări F. C. S. Shiller (Anglia), Le Roy (Franța), Giovanni Papini (Italia). Azi, matca pragmatismului reunește tot ce e mai caracteristic filozofiei imperialismului, îndeosebi a celui american.

Care sînt principalele trăsături ale filozofiei pragmatiste ?

În primul rînd, pragmatismul neagă lumea materială obiectivă și legile care o guvernează. La întrebarea pe care o pun „Georgicele" lui Virgiliu: „Cine ar îndrăzni să spună că soarele e falș?", Ch. S. Peirce ar răspunde: „pragmatiștii". Pentru că el identifică realitatea cu „complexul experienței subiective" și obiectele cu „reacția omului față de ele" astfel încît piatra devine doar... „ceva de aruncat sau de clădit", iar soarele... „ceva de luminat sau încălzit". Pentru că — spun pragmatiștii — „concepția pe care noi o avem asupra efectelor activității noastre e întreaga noastră concepție asupra obiectului".

În al doilea rînd, pragmatismul neagă posibilitatea cunoașterii, adevărul obiectiv, posibilitatea oamenilor de a transforma pe calea practicii lumea înconjurătoare. De obicei, facem o distincție între adevărul unei judecăți și ansamblul operațiilor pe care trebuie să le facem pentru a intra în posesia acestui adevăr. Pragmatismul însă refuză să facă distincția; pentru el, adevărul constă tocmai în această suită de operații. Așa cum remarca chiar și cunoscutul filozof idealist H. Bergson: „în timp ce pentru alte doctrine, un adevăr nou nu e o descoperire, pentru pragmatism e o invenție". Aceasta deoarece, pentru pragmatism, „adevărul e ceea ce credem" (Peirce), „adevărul e un instrument de acțiune" (Dewey), „el rezidă în punerea lui în aplicare, în randamentul pe care e capabil să-l dea" (James).

În al treilea rînd, pragmatismul afirmă că reușita scopurilor, a intereselor noastre, e singurul criteriu de încercare a valabilității oricăror teorii, idei sau principii. Ceea ce înseamnă că, pentru pragmatiști, „adevărul e tot ce e util". Mai mult chiar, însăși „ideea de bine" se identifică cu ceea ce e rentabil și avantajos.

Esențialul în pragmatism este tocmai metoda care constă în a aprecia valoarea oricărei concepții după rezultatele practice la care duce, și teoria genetică a adevărului, care consideră că adevărul există numai în acțiunea noastră, în experiența noastră, în „procesul verificării" — transformînd astfel adevărul într-un fel de „bancnotă care are curs atît timp cît e un instrument pentru a obține rezultate avantajoase". James pune chiar explicit întrebarea: „Ce valoare are adevărul, în monedă curentă?", iar Shiller declară: „voi recunoaște ca adevărat numai ceea ce îmi este mie folositor, numai ceea ce-mi servește mie". Ar trebui adăugat... „mie, ca reprezentant al imperialismului american". Pentru că, în felul acesta, pragmatismul a și făcut pasul spre apologetica nemijlocită și pregătit terenul pentru a putea considera „adevărate", „raționale", „bune" — numai ideile din arsenalul imperialismului. Însușirea de bunuri străine devine „justificată" dacă aduce foloase și avantaje personale. Juste, adevărate, devin și reprezentările religioase, și tendințele reacționare ale claselor exploatatoare, în măsura în care le slujesc sau, cum spun pragmatiștii, „lucrează pentru ele". Prin teoria sociologică a „naturii umane" și „religia supunerii" a lui Dewey — pragmatismul devine pe față un instrument al arbitrariului depin și al justificării oricăror falsificări, în folosul ideologiei și politicii reacționare imperialiste.

În lupta ideologică dintre filozofia marxistă și pragmatism, victoria nu poate fi decît a filozofiei marxiste, fiindcă aceasta își elaborează principiile pe baza descoperirii legilor obiective, a naturii adevărate, a fenomenelor și a proceselor, în timp ce pragmatismul—această variantă americană din epoca imperialismului a filozofiei idealiste — vietuiește numai spre a putea justifica imoralitatea, crima, gangsterismul, exploatarea, fiind în acest scop nevoit să mistifice natura.

TIMIȘOARA

Prin materialul de față, răspundem dorinței tov. M. Dorea, funcționar din Pitești, de a cunoaște date din istoria orașului Timișoara.

Istoria Timișoarei se pierde în cele mai îndepărtate timpuri; pe teritoriul actual al orașului există în antichitate cetatea Zambara. Această așezare ființează în timpul dacilor și ea există și în timpul stăpînirii romane, jucînd în această din urmă perioadă rolul unui centru militar al sistemului de apărare din sud-vestul Daciei romane. Viitoarea Timișoară ființează de asemenea și în perioada pre-feudală, existînd, de pildă, în secolul al VI-lea ca cetate avară, sub denumirea Beguey, (denumire care vine de la rîul Bega). După stabilirea autorității maghiare, cetatea devine reședința comitelui de Timiș (primul comite menționat documentar este comitele Poth, 1203). Sub Bela al IV-lea vechea cetate avară, zidită din pămînt și piatre, este întărită cu var și cărămizi.

Dezvoltarea forțelor de producție duce în secolul al XIII-lea la apariția unor puternice centre fortificate, în cuprinsul regatului ungar; Timișoara se numără printre acestea. La începutul veacului următor, așezarea ajunge să joace un rol important în cadrul monarhiei angevine. Astfel, Carol Robert stabilește în 1316 capitala regatului la Timișoara; el fortifică cetatea, o mărește și ridică palatul care mai tîrziu va purta denumirea de Huniade; aci primul rege angevin era la adăpostul uneltirilor marii nobilimi maghiare.

Timișoara în anul 1848

În cursul secolelor al XIV-lea și al XV-lea, cetatea bănățeană își păstrează importanța, fiind punctul de plecare al expedițiilor împotriva sîrbilor, împotriva Țării Românești și, mai tîrziu, împotriva turcilor.

În 1463 orașul suferă primul asediu otoman (al lui Alibeg), iar la începutul secolului al XVI-lea este centrul puternicelor lupte de clasă dintre țărănimea răsculată și nobilime. Într-un pasaj din lucrarea sa „Războiul țărănesc german", Fr. Engels povestește un episod al luptelor de la Timișoara din timpul răscoalei lui Doja (1514).

La mijlocul secolului al XVI-lea, în 1552, cetatea Timișoarei cade în mîinile turcilor, sub stăpînirea cărora rămîne pînă în 1716, cînd, în urma înfrîngerilor suferite, Aga Ahmed predă cetatea prințului austriac Eugeniu de Savoia. Cetatea era ruinată, străzile erau pline de gropi și noroi, casele erau surpate, iar populația împuținată. Nu după multă vreme, însă, viața începe să renască. În 1720 se hotărăște repararea caselor din oraș și dărîmarea celor ruinate, iar în 1728 se taie canalul Begheiu, care străbate orașul. Între 1723 și 1765 se întreprind puternice lucrări de fortificații: cetatea este prevăzută cu trei rînduri de ziduri, cu șanțuri, cu bastionul „Eugeniu de Savoia" și cu trei porți. În secolul al XVIII-lea, se efectuează în cea mai mare măsură operațiile de asanare, care vor fi continuate și în veacul următor: orașul este prevăzut cu un sistem complex de canale, de baraje, de ecluze și de șanțuri laterale, care transformă Timișoara dintr-o „cetate a apei", într-unul din cele mai moderne orașe ale imperiului habsburgic. Cu privire la aspectul Timișoarei, un călător scria spre mijlocul veacului al XVIII-lea că ea este unul dintre „cele mai frumoase și regulate „orașe ale monarhiei" (austriece). În 1781 Timișoara este declarată municipiu (oraș liber regesc); în noua sa calitate orașul se transformă într-unul din cele mai însemnate centre economice ale acestei părți din imperiul austriac. Acest proces are loc cu mai mare intensitate în secolul al XIX-lea și apoi în veacul nostru.

La sfîrșitul primului război mondial, străzile Timișoarei cunosc din plin clocotul mișcărilor muncitorești, frămîntările sociale. În agitata istorie a orașului se înscrie acum acest capitol al luptei pentru libertate și independență.

După o vremelnică ocupare a orașului de către sîrbi și francezi, Timișoara intră la 10 august 1919 în stăpînirea statului român. Astăzi vechea așezare este unul din cele mai însemnate orașe ale țării, atît din punct de vedere industrial, cît și din punct de vedere cultural. Situația sa economică actuală asigură Timișoarei cele mai largi perspective de dezvoltare. Iar din punct de vedere cultural, poate că e de ajuns dacă amintim că astăzi Timișoara este centru universitar, că aci avem două teatre de stat, în limbile română și maghiară, un teatru de operă, numeroase ziare și reviste literare în limbile română, maghiară, germană și sîrbă.

POȘTA REDACȚIEI

N. CROITORU — ONEȘTI — (BACĂU). De ce credeți că versurile lui Mihail Eminescu au nevoie să fie „îmbunătățite" de dv? În ce priveșteceledouă acrostihuri și versurile ant imperialiste, ele sînt la un nivel artistic scăzut, reprobabile.

ROVENȚA R. FIORELLO — STUDENT — CRAIOVA; ION S. DUMITRACHE — PITEȘTI; FÂRCAȘ TEODOR — COM. PLEȘCUȚA — GURAHONȚ. Sînt interesante problemele ce ni le propuneți să le tratăm în „Flacăra". Vom comanda materialele pe aceste teme colaboratorilor noștri de specialitate și, pe măsură ce le vom primi, le vom publica în revistă.

VLADIMIR R. — PLOEȘTI. Nivelul artistic al versurilor dv. este scăzut. Iată, de pildă: Cînd pace este-n lume/ Pretutinde-i bine/Deci trebui să dispară/ Al urei groaznic jug etc. etc. etc.

PAPAGHE HRISTU — CONSTANȚA; MIHAI GEORGESCU — CRAIOVA; ION F. MIHALACHE—BUCUREȘTI; MIHAI N.VOICU—BUCUREȘTI; RĂDOI TEOFIL—TURNU MĂGURELE; V. GHIOREANU — LOCO; I. GORIN — LOCO; STAN VICTOR — GALAȚI; DUDU TĂLMĂCEANU —BUCUREȘTI; IOAN POPESCU—TIMIȘOARA; TOADER TALPĂ — BUCUREȘTI; ION MĂNESCU—BARU MARE. Poeziile trimise de dv. redacției nu întrunesc cerințele artistice necesare pentru a fi publicate.

M. NICULESCU — BUCUREȘTI. În măsura posibilităților, vom răspunde și dorinței dv. de a publica un articol despre Magda Ianculescu.

GHEORGHIU TITI — BUCUREȘTI. Glumele trimise de dv. sînt arhicunoscute.

POPESCU FĂGEȚ — ORAȘUL STALIN. Ultimele epigrame nu sînt superioare celor pe care ni le-ați trimis pînă acum.

LIA ȘI NELICA — MEDIAȘ. Publicăm cu plăcere lucrări fotografice trimise de cititorii noștri fotografi amatori, dacă fotografiile sînt interesante și realizate la un nivel artistic corespunzător exigențelor cititorilor revistei „Flacăra".

MIRCEA DAVIDESCU — LOCO. Redacția noastră, dispunînd de un număr de jocuri suficient ca să acopere necesitățile rubricii respective pe un timp destul de îndelungat, nu mai primește colaborări din afară.

A. RĂGHINĂ — TURNUL SEVERIN; G. VASILESCU PALEL—BUCUREȘTI. Materialele dv. nu sînt publicabile.

POPA ION—CLUJ. Am mai publicat o schiță cu un subiect asemănător.

APOLLO BOLOHAN — OR. STALIN. Aveți posibilități de versificare; ideea sonetului nu e însă clară.

PETRE ALECA — C. LUNG MUSCEL. Răspunzînd dorinței dv., vom publica în curînd o informație despre „helicopterul pitic".

CIUREZU RADU — CALAFAT. Ideile poeziei dv. „Doar natura ți-a fost prieten" sînt foarte incitante. Străduiți-vă să exprimați mai simplu, mai firesc ceea ce gîndiți. Versificarea este defectuoasă. Citiți mai multă poezie.

PRIMA REVISTĂ FILATELICĂ ROMÎNEASCĂ

La cererea multor cititori, publicăm materialul de mai jos, redînd un aspect din istoria filateliei românești.

În urmă cu 76 de ani, în ianuarie 1881 (1/13) a apărut la București prima publicație filatelică românească. Denumirea ei era „Timbrophilo jurnal philatelistiçu românu" și era editată de către librăria Steinberg și Wortman.

În „Prospectul" inserat pe prima pagină se dau și cîteva interesante amănunte asupra începuturilor filateliei în țara noastră: *„Timbrophilia prinzînd de cîtva vreme gust și în țara noastră, acel gust care se manifestase la început între junii studenți, au început a fi cultivat de cîtva timp și de oameni serioși..."*

Cu toate că la conducerea ei se afla un filatelist cu bogate cunoștințe (filateliștii cu părul cărunt își amintesc poate de căpitanul C. Moroiu), revista prezenta eronat unele date cu privire la primele emisiuni românești. Astfel, se susținea că primele timbre poștale românești au fost emise în anul... 1852, deci cu 6 ani înaintea celebrelor „cap de zimbru". Dar după cum s-a dovedit mai apoi, la 1852 nu era vorba decît de o ștampilă de mînă care se aplica pe scrisori.

Dacă ar fi continuat să activeze, prima societate filatelică din țara noastră și-ar fi serbat de Anul Nou 65 de ani de existență. Printre fondatorii ei erau doi mari colecționari, D. C. Butculescu și G. Mateescu-Sinaia, ale căror colecții au fost celebre la timpul lor.

DEZLEGAREA JOCULUI „LITERATURA SOVIETICĂ," APĂRUT ÎN N-RUL TRECUT

ORIZONTAL : 1) Dik. 5) Ila. 6). Gria. 9) Kim. 10) Crilev. 11) Asa. 12) Libia. 13) Fedin. 17) Asan. 19) Sobko. 21) Soca. 22) Piter. 24) Abai. 27) Sa. 28) Romanov. 29) Lumia. 32) Volosin. 33) Varovit. 34) Sv. 35) Amen. 36) Nisan. 38) Stsoev. 40) Navoi. 42) Nosov. 44) Ti. 45) Sam. 47) Inovat. 49) Tevie. 51) Patria. 54) Nei. 55) Nadia. 56) Ilf. 57) Petrov.

Concursul de jocuri distractive

pe tema „ETNOGRAFIE ŞI ARTĂ POPULARĂ"

CONDIŢIILE DE PARTICIPARE

Publicăm în această pagină prima serie de jocuri din concursul pe care l-am anunţat în numărul precedent. Seria a doua va apare în nr. 13 din 29 iunie, iar ultima serie, cea de-a treia, va apare în nr. 15 din 6 iulie.

Dezlegările tuturor jocurilor din concurs vor fi trimise într-un singur plic, pînă la data de 20 iulie. Se consideră expediate în termen dezlegările ce vor purta pe plic ştampila poştei din localitatea de expediere, pînă la data de mai sus.

La fiecare joc publicat se vor menţiona în revistă punctele ce se acordă pentru dezlegarea exactă. Fiecare dintre cele trei serii de jocuri va fi însoţită de un cupon de participare. Se atrage în mod deosebit atenţiunea că dezlegările neînsoţite de toate cele trei cupoane nu vor fi luate în consideraţie.

Pentru controlarea rezultatelor obţinute în concurs, participanţii sînt rugaţi să-şi păstreze copii după dezlegările trimise.

În „Flacăra" nr. 19 din 3 august vom publica dezlegările tuturor jocurilor din concurs, împreună cu un cupon de dezlegări. Dezlegătorii care vor să participe la tragerea la sorţi a premiilor vor anunţa în scris pînă la data de 12 august numărul de puncte pe care le-au totalizat, anexînd la scrisoare cuponul de dezlegare. După trierea rezultatelor, se vor distribui premiile în ordinea numărului de puncte. În caz de paritate, cîştigătorii vor fi indicaţi prin tragere la sorţi. Revista „Flacăra" va publica numele şi fotografiile premianţilor.

CERAMICĂ

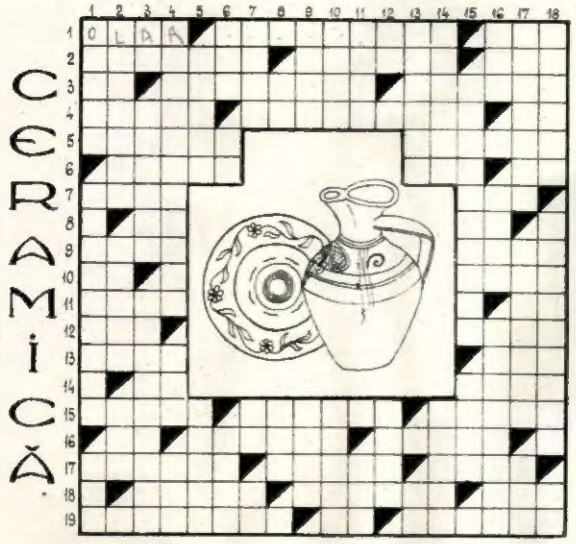

35 puncte

ORIZONTAL: 1) Meşterul de la ţară — Vase adînci de lut pentru mîncare — Vechi popor italic. 2) Damigeană mică cu gîtul strîmt — Materie primă a porţelanului — Un domn vestit! 3) De la (od.) — Artistul argilei — A face artă cu o bucată de lut. 4) Periuţă care ajută la întins culoarea pe oale — Localitate în Oltenia cunoscută prin ceramica nesmălţuită — Nota scriitorului. 5) Marmura olarului — Motiv ornamental. 6) Cam prea mic! — Comandant turc (od.) — Posesiv. 7) Ducea oala plină la gură —Ued în Algeria. 8) Rece... — ...şi invers. 9) Zbura spre alt stup — Din ea scot olarii culoarea albă. 10) Barbu Lăutaru — Hang. 11) Argilă modelată (pl.) — Scandiu. 12) Riu în U.R.S.S. — Ac pentru cusut saci. 13) Cuarţ dur şi opac — Insulă în Mediterana. 14) Calciu—Taur (Banat). 15) Poet francez (m.1888) — Argilă diluată, cu care se dă fondul vaselor — Bucată (Ard.). 16) Ovine — Strigăt de palmiped — Vas mare de lut. 17) Blid smălţuit pe dinăuntru — Vas plat de lut — Numele regelui ungur Ştefan, înainte de botez. 18) Vas mic cu... două feţe! — Unealtă cu care se sapă ornamentele pe vase — Drumuri. 19) Mineral ce serveşte la prepararea smaltului — Literă slavonă — Oală... care nu merge de multe ori la apă.

VERTICAL: 1) Centru de olari în Oltenia, vestit prin varietatea formelor la vase—Apă grasă de lut cu care se netezesc pereţii vaselor — Brimă nesărată. 2) Groapă de unde se scoate lutul pentru oale— Ţigle de lut ars pentru acoperişuri — Soţia lui Trahanache. 3) Armăsar — Neştiutori — Oală cu două toarte pentru luat apă (Ban.). 4) Îndreptare — Clocan de lemn cu care e bătută argila pusă la uscat —Oraş în Belucistan. 5) Cinstiţi — Strat lucios şi colorat ce acoperă vasele. 6) Motiv ornamental pe vase — Posed — Pronume. 7) Ceaşcă de lut — Macaz — Radon. 8) Mililitru — Fecior (Ban.). 9) Aici — Unul din giganţi (mitol.). 10) Pur — Vergele ce învîrt pietrele rişniţei pentru smalţ. 11) Lotri — Arborele din care a fost făcută corabia Argonauţilor. 12) Aton al pronumelui — Acidă. 13) Nimereală — În butelcă. 14) Cai cu cap de cerb şi cu un corn în frunte — Cel ce îngrijeşte de ospăţ la nuntă (Ban.). 15) A încrusta în oţel fire de aur sau argint — Gogoriţă (Mold.). 16) Sculptor francez (m. 1913) — Bulgăre de argilă — Un fel de cărămizi (Mold.). 17) Vas pentru sare — Oală de lut mică pentru gătit (Mold.) — Navigator portughez (sec. XV). 18) Vas mic cu toartă pentru cafea — Căni de ornamentaţie (Ard.) — Alifie.

MONOVERBE ILUSTRATE

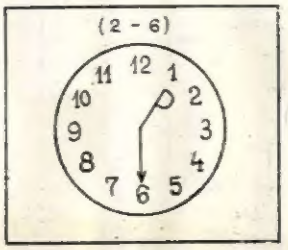

1 punct

1 punct

ARITMOGRIF

2 puncte

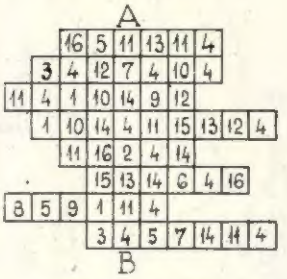

Înlocuind cifrele prin litere veţi găsi opt vase de lut, iar pe coloana A-B, arta olăritului.

GOLF DE CUVINTE

2 puncte

O	A	L	A
×			
		×	
	×		
			×
		×	
C	I	O	B

CARTE DE VIZITA

2 puncte

Hl. Orezaru

Prin anagramare găsiţi meseria celui de mai sus şi localitatea unde şi-o exercită.

ŞARADE

1 punct

El aruncă lumină pe mare
Pentru vase-ajutor ca să fie.
Iasă marea, cu multă mînie,
Îl soarbe ca pe-un blid de mîncare

1 punct

Io mă spăl, da'nu cu voi:
Cu făină de popuşoi.

1 punct

Cu ei să ţi sau să faci rană
Blîndului animal cu blană,
Dar fără să te-apuce mila
Cu amîndouă tai aroila.

JOC SILABIC

2 puncte

Se dau următoarele cuvinte:

PERINOC, DESAGA, SCRINCIOB, FEDELEŞ, OALA, POTRICALA, SPARGA, TALER.

Luînd cîte o silabă din fiecare, în ordinea de mai sus, veţi afla un proverb românesc.

FUGA CONSOANELOR

2 puncte

— U — — A
— I — —
— U — E —
O — O — A
— U — — E — !

Înlocuind liniile cu consoanele corespunzătoare, veţi găsi cinci centre ceramice importante din R. P. R.

MONOVERB CU INTARS

(XXXOOXX)

2 puncte

SĂRITURA CALULUI

2 puncte

Pornind dintr-un anumit punct şi urmînd săritura calului de la şah, veţi afla un cunoscut proverb românesc.

LE	CAR	MAG	GE
CIO	JUN	OA	UN
DE	LA	UN	A

CRIPTOGRAFIE

(Fraza: 1—5—6—6)

3 puncte

MONOVERB

(3—4)

1 punct

MONOVERB

(3—4)

1 punct

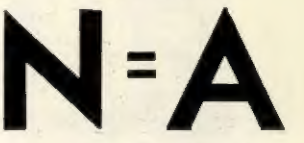

MONOVERB

(3—5)

1 punct

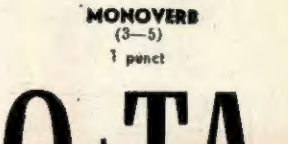

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 7 Tel. 7.60.10 int. 1744 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

BON DE PARTICIPARE la concursul de jocuri - Nr.1

PREȚUL 1,50 LEI